

CUMHURİYETİN 100. YILINDA
ERZİNCAN

21

Editör

Tahir Erdoğan Şahin

BELGELER- 1

21. Cilt Yazarları ve Katkıda Bulunanlar

Prof. Dr. Kenan Ziya Taş- Cemile Ebru Saygı- Enver Şahin-
Mustafa Özdemir-

2023

ERZİNCAN BİNALİ YILDIRIM ÜNİVERSİTESİ

YAYINI

Bu çalışma;

Erzincan Valiliği - Erzincan Binali Yıldırım Üniversitesi işbirliği içerisinde, ilgili kişi, kurum ve kuruluşların katkıları sağlanarak, EBYU/ Yukarı Fırat Havzası Araştırma-Uygulama Koordinatörlüğü tarafından hazırlanmıştır. Çalışma kapsamında neşredilen bilgi ve dokümanların sorumluluğu yazarlarına aittir. Kaynak gösterilmesi ve bilimsel/etik kurallara bağlı kalınması hâlinde alıntı yapılabilir.

YAYIN KURULU

Doç. Dr. Hamza Aydoğdu (*Erzincan Valisi*)

Bekir AKSUN (*Belediye Başkanı*)

Prof. Dr. Akın Levent (*EYU Rektörü*)

Prof. Dr. Ali Demirsoy- Prof. Dr. Esmâ Şimşek- Prof. Dr. Necdet Tozlu

Prof. Dr. Nizamettin Parlak - Prof. Dr. Kenan Ziya Taş- Doç. Dr. Nurettin Birol-

Dr. Nihat Fırat- Aziz Gün- Yücel Kaplanoğlu-

Uzm. Onur Atabay - Hacı Hasan İçli

ISBN: 978-605-67884-8-2

FOTOĞRAF- BELGE/DOKÜMAN

Editörün, yazarların, EBYU/Yukarı Fırat Havzası Araştırma - Uygulama Koordinatörlüğü'nün; Erzincan Valiliği, Erzincan Belediyesi, ilgili kurum, kuruluş ve kişilerin arşivleri.

DİZGİ- TASARIM/GRAFİK- DÜZENLEME

AMC Fikir Sanat Dan. Bil. Hiz. San. ve Tic. LTD. ŞTİ.

Erzincan

21. CİLT: İÇİNDEKİLER

BELGELER-I

I. ERZİNCAN - KEMAH EVKAF DEFTERİ – <i>Prof. Dr. Kenan Ziya Taş</i>	7
1. Erzincan Tahrir Defterleri.....	7
2. Defterde Adları Geçen Köylerin Orijinal Yazılışları ve Okunuşlarının Listesi.....	133
II. ERZİNCAN TAHRİRLERİ İLE H. 1000 M. 1591 TARİHLİ TAHRİRİ VE TTKKA TD 40 NOLU TAHRİR DEFTERİ – <i>Prof. Dr. Kenan Ziya Taş</i>	149
III. 17. YÜZYIL ORTALARINA DOĞRU ERZİNCAN KAZÂSI- <i>Cemile Ebru Saygı</i>	157
Önsöz.....	157
Giriş.....	160
I. Bölüm: Osmanlı Devleti’nde Tahrir Sistemi ve Tahrir.....	163
II. Bölüm: Erzincan’ın Coğrafi Konumu ve Tarihçesi	171
III. Bölüm: 1642 Tarihli Avâız Defteri’ne Göre Erzincan Kazâsı.....	181
Sonuç	206
Sözlük.....	209
Ekler: Mad 5152 Numaralı Mufassal Avâız Defterinden Okuma Örnekleri	217
IV. OSMANLI DÖNEMİ TERCAN- ÇAYIRLI OTLUKBELİ VAKIFLARI- <i>Enver Şahin</i>	249
V. SİCİLL-İ OSMANÎ- <i>Mustafa Özdemir</i>	301
VI. REFAHİYE ESKİ NOTER KAYIT ÖRNEKLERİ.....	453

I

TT 0199

ERZİNCAN
KEMAH – BAYBURT- TERCAN
EVKAF DEFTERİ

Prof. Dr. Kenan Ziya Taş

2023

1. ERZİNCAN TAHRİR DEFTERLERİ

Erzincan ve civarında Türk hâkimiyetinin tesisi Selçuklular zamanında Anadolu'nun fethi (Türkleşme ve İslâmlaşma) çevresinde gerçekleşmiştir. Bunun dönüm noktası 1071 Malazgirt zaferidir. Yörenin fatihi Mengücek Gazi'nin öncülüğünde kurulan beylik hâkimiyet sahasını Erzincan, Kemah, Şarkî Karahisar ve Divriği'yi içine alacak şekilde genişletmiştir. Devam eden tarihi süreç içinde sırasıyla Anadolu Selçuklu, İlhanlı, Eretna, Mutahharten, Karakoyunlu, Akkoyunlu ve Safevi hâkimiyetine girmiş, nihayet Yavuz Sultan Selim'in 1514'deki Çaldıran zaferinden sonra Osmanlı mülkünün parçası haline gelmiştir.

Erzincan ve Bayburt, yörede Osmanlı hâkimiyetinin tesis edilmesini takiben hâkimiyeti gerçekleştiren Trabzon Sancakbeyi Bıyıklı Mehmed Paşa'nın idaresine verilmişti. Bundan sonra Bayburt ve Erzincan adıyla iki ayrı sancak teşkil edilmiş ve bu iki sancak Bayburt Beylerbeyliği altında birleştirilmiştir. Bu yeni eyâlete Karahisar-ı Şarkî (Şebinkarahisar), Trabzon ve Canik (Samsun) sancakları da ilave edilmiştir. Fakat bu yapı kısa süre sonra değiştirilmiş Erzincan, Kemah sancağı ile birleştirilerek, Rum-ı Hadis beylerbeyliğine bağlanmıştır. Bu esnada Erzincan Kemah sancağına bağlı bir kaza durumundadır. 1535'te Erzurum beylerbeyliğinin teşkil edilmesi ile Erzincan kazası Kemah Sancağı dâhilinde olarak bu beylerbeyliğe bağlanmıştır. 1566'da Kemah sancağından ayrılarak, Erzurum Paşa sancağına bağlanmış ve beylerbeyinin hassı olarak kaydedilmiştir. Erzincan'ın uzun süre Erzurum'a bağlı kaza statüsünde kalmış, geç devirlerde ortaya çıkan idari değişikliklere bağlı olarak, sancak, mutasarrıflık ve nihayet müstakil vilayet olarak

1920'ye kadar gelmiştir. Bu değişimlere bağlı olarak Erzincan'a bağlı idari birimlerde sık sık değişmiştir.¹

Osmanlı hâkimiyetinin gerçekleşmesinden sonra yürürlükteki Osmanlı mülki ve idari uygulamalar çerçevesinde yörenin iktisadi ve beşeri kaynaklarının tespit edilmesi amacıyla sayım yapılması ihtiyacı ortaya çıkmıştır. “Tahrir” kavramı ile ifade edilen bu sayım ve yazımın sonuçlarının kaydedildiği defterlere de “Tahrir Defteri” denilmiştir. Sayım ve yazım için olağanüstü yetkilerle donatılmış yüksek rütbeli ve kıdemli bir görevli olan “il yazıcısı” veya “tahrir emini” ve yardımcı olarak bir “kâtip” görevlendirildi. Sayım ve yazım için görevlendirildiği yerin bütün idarecilerine bu durum bildirilerek, onların her türlü yardım talebinin yerine getirilmesi istenirdi. Böylece tahriri yapılan yerdeki her türlü tespit ve kayıt için ihtiyaç duyulan belgeler ve bilgiler toplandıktan sonra bunlara göre müsveddeler teşekkül ettirilir ve sonra merkeze gelinerek muntazam defterler tanzim edilirdi.

Bu tahrir defterleri umumiyetle mufassal, icmâl, evkaf ve yaya (piyade) ve müsellemler, voynuks, bazdar gibi farklı askeri zümrelerin adlarına göre defterler, farklı adlarla hazırlanırdı. Ayrıca vakıflar sayı itibarıyla büyük bir yekûn teşkil ediyorsa ayrıca evkâf veya emlak defterleri hazırlanırdı. Mufassal defterlerde tahririn sonucunda elde edilen bütün hususlar ayrıntılı olarak kaydedilirdi. Vergiye muhatap olan reşit bütün erkek nüfus adları ve künyeleri ile yazılır, varsa muafiyet, imtiyaz konusu olan şahsi özellikleri ve meslekleri ve hukuki durumları belirtilirdi. Tahriri yapılan sancağın idari taksimatına bağlı olarak, kaza, nahiye, karye (köy), ve mezralara göre vergi konusu olan bütün kalemler yapılan tespitlere çerçevesinde ayrıntılı olarak yazılırdı. Defterin başında yer alan kanunname (sancak kanunnamesi) hükümlerince gelirlerden tahakkuk eden (arazi, mahsul, işletme, ticari vb faaliyetten alınacak) vergi miktarları da gösterilirdi. Mufassal defterlerden göre tımar tasarruf edenlerin (dirlik sahipleri) adlarını ve tımarlarını gösteren icmâl defterler hazırlanırdı. Yapılmış bir tahririn neticelerine göre eyalet icmâli de denilen eyâlet muhasebe defterleri denilen bir grup tahrir defteri daha vardır ki, bunlar genellikle Kanuni Sultan Süleyman zamanında tertip edilmiştir. Tımarı tasarruf edenin adı ve gelir miktarı kaydedilirdi.

Tımar sistemi, Geniş Osmanlı mülkünün çekirdeğini teşkil eden ve “sultanü'l-berreyn (iki karanın sultanı) ifadesini anlamını bulan başka bir ifade ile Anadolu ve Balkanlar olarak iki kanadı temsil eden coğrafyada uygulanan temel müessesedir. Bu müessese devlet yapısının esasını teşkil eden mülki-idari, askeri, iktisadi ve beşeri yapının nerdeyse her türlü unsuruna dair verileri ihtiva eder. Tahrir defterleri ise bu verilerin belli düzen ve tertip için

¹ Erzincan ve civarı ifadesinden kastedilen coğrafi saha, bugün yakın komşuları olan Bayburt ve Gümüşhane'nin bir kısmının da bu yöre ile beraber düşünülmesi gerekir. Zikredilen bu yerlerin fethi ve Osmanlı hâkimiyetine girişi için çok geniş bir bibliyografya verilebilir. Ayrıntılı bir liste vermektense adlarını aşağıda zikredeceğimiz külliyatların bibliyografyalarına (kaynakçalarına) bakılabilir. İsmet Miroğlu, *Kemah Sancağı ve Erzincan Kazası (1520-1566)*, Ankara 1990; Tahir Erdoğan Şahin, *Erzincan Tarihi*, Cilt 2-3, Ankara 2019; *Erzincan Tarihi Cilt II, “Ortaçağ Döneminde Erzincan*, Editörler Kemal Taşçı-Kader Altun; *Erzincan Tarihi Cilt III “Yeniçağ Döneminde Erzincan”*, Editörler Süleyman Lokmacı-Fatih Çiçek; Erzincan-2020, SBN: 978-975-17-4432-6.

kaydedildiği defterlerdir ve arşivimizin en mühim külliyatlarından birini teşkil ederler. Defterlere kaydedilen bilgiler yalnızca kaydedildiği zamana ait değildirler. Müesseselerin devamlılığı ve buna dair eski belge ve bilgileri barındırması itibarıyla çok daha eski dönemlere ait bilgilere de ulaşmak mümkündür. Üzerinde yapılan muameleler sebebiyle sonraki devirler içinde farklı ve ilave bilgiler barındırır. Bu bakımdan siyasi, idari, askeri, iktisadi ve beşeri tarihimize kaynaklık ederken, hem umumi ve milli hem de mahalli tarihimiz için vazgeçilmez kaynaklardır.²

Erzincan yöresini içine alan ilk tahrir defteri, yörenin Osmanlı hâkimiyetine girdiği 1516'da başlayıp 1518 yılında tamamlanan tahrire aittir. Bugün Cumhurbaşkanlığı Devlet Arşivleri Başkanlığı Osmanlı Arşivi'nde bulunan defter, *Tahrîr Defterleri Tasnifi (TD) 60* katalog numarası ile kayıtlıdır. Erzincan ve Bayburt tek bir liva (sancak) ve Kemah ise ayrı bir sancak olarak kabul edilmiştir.³

Erzincan ve yöresine ait tahrirlerin defterleri önceleri İstanbul'da Başbakanlık Osmanlı Arşivi adıyla bilinen ve bugün Cumhurbaşkanlığı Arşivi adını alan arşiv ile Tapu Kadastro Genel Müdürlüğü bünyesindeki Kuyud-ı Kadime Arşivi'nde bulunmaktadır. Genellikle Erzincan'ın 2020'li yılların başları itibarıyla sahip olduğu coğrafi mekânla örtüşen yerlere ve çevresine ait olan bu defterlerin tarih ve muhtevalarına ait kısaca şu bilgileri verebiliriz:⁴

BOA TD 60, Cumhurbaşkanlığı Osmanlı Arşivi'ndedir. 1516-1518 (h. 922-924) tahririne ait mufassal defterdir. Erzincan Kemah ve Bayburt sancaklarına aittir.

BOA TD 387, Cumhurbaşkanlığı Osmanlı Arşivi'ndedir. 1520-21 (h. 926) tahririne veya tarihine aittir. Karaman ve Rum Eyalet İcmali (Eyalet Muhasebe Defteri) içinde yer almaktadır. Bu defterlerin eyaletin tamamı için olmasa da, yeni bir tahrirden ziyade kısa süre önce yapılan tahririn elde edilen yeni belgeler ve bu sürede tespit edilen yeni değişikliklere göre hazırlanıp düzenlenmiş olması ihtimali vardır. Erzincan ve Kemah, defterin 784-814. sayfeleri arasında yer alır.

BOA TD 95, Cumhurbaşkanlığı Osmanlı Arşivi'ndedir. 1522-1525 (h. 928-931) tahririne ait Rum Eyaleti icmâl defterdir. BAYburt 259-291-, Kemah 293-306. sayfalar arasında yer almaktadır.

² Tımar sistemi, tahrir işlemleri ve defterleri hakkında da çok geniş bir bibliyografya mevcuttur. Burada yine uzun bir liste vermek yerine, şu eserlere ve bibliyografyalarına bakmak yeterli olacaktır. Mehmet Yıldırım-Songül Kadioğlu-Ayşe dalkıran-Fatma Mercan, *Osmanlı'dan Günümüze Tapu Arşiv*, Ankara 2009; Mehmet Yıldırım-Songül Kadioğlu, *Defterhâne'den Tapu ve Kadastro'ya*, Ankara 2010; Mehmet Yıldırım-Songül Kadioğlu-Ayşe dalkıran-Fatma Mercan, *Osmanlı'dan Günümüze Tapu Arşiv*, Ankara 2009; Sevgi Işık-Songül KADIOĞLU-Mehmet Yıldırım, *Kuyud-ı Kadime Arşiv Kataloğu*, Ankara 2012.

³ Defterdeki orijinal kayıttaki *Defter-i yashâ-yı nâhiye-i Tercaneyn tâbi-i livâ-i Bayburt ve Erzincan ...* ifadesi bunu açıkça göstermektedir. BOA 60 s. 123.

⁴ Bu defterlerin muhtevalarına dair karışıklık olma ihtimalini göz önünde tutarak, bu defterle dair geniş bilgi için bkz. İsmet Miroğlu, *Kemah Sancağı ve Erzincan Kazası 1520-1566*, Ankara 1990, s. 12-16.

BOA TD 168 (1. cilt) ve TD 966 (2. cilt), Cumhurbaşkanlığı Osmanlı Arşivi'ndedir. Kemah ve Bayburd sancaklarının 1530 (h. 937) tahririne ait mufassal defterdir. Defter iki cilt olup birinci Kemah'a, ikinci cilt Bayburd'a aittir.

BOA TD 154, Cumhurbaşkanlığı Osmanlı Arşivi'ndedir. Yukarıdaki tahrire ait TD 168 ve TD 966 numaralı 1530 tarihine ait mufassal defterin icmalidir.

BOA T199, Cumhurbaşkanlığı Osmanlı Arşivi'ndedir. Bu defter de 1530 (h. 937) tahririne ait evkâf defteridir.. Erzincan, Kemah, Bayburd, Kelkit, Kovans, İspir ve Şogayn nahiyelerinin vakıflarının kaydını ihtiva eder. Defterin başında Arapça mukaddime (giriş) bulunmaktadır.

BOA TD 540, Cumhurbaşkanlığı Osmanlı Arşivi'ndedir. II. Selim'in saltanatının başlarına ait 1568 (h. 976) tarihli tahririn mufassal defteridir. Bu defter Kemah sancağına aittir. Erzincan, Erzurum'a bağlı olduğu için bu defterde yer almamaktadır.

TKKA TD 40 -TKKA TD 41- TKKA TD 46, Ankara'da Tapu Kadastro Genel Müdürlüğü Kuyud-ı Kadime Arşivi'ndedir. III. Murad devrinde 1591-92 (h. 1000) tarihinde yapılan tahririn mufassal defterlerdir. TD 40 Erzincan'a, TD 41 Erzurum'a, TD 46 Bayburd sancaklarına aittir.

(S.1)

FİHRİST

Kaza-i Kemah

Kaza-i Erzincan

Kaza-i Bayburd

Kaza-i Kelkid

Kaza-i Gökans (Kovans)

Kaza-i Asir

Kaza-i Tercan

Nahiye-i Şoganil(?) (Şogayn)

Nahiye-i Erzurum

(S.2 BOŞ)

(S.3-21 arası Erzurum ve İspir'e ait)

(S. 22 Boş)

Hamd ve sipas Kâtip Mustafa tarafından s. 23-24

Defter-i Erzincan evkâfı s. 25

Evkâf- nefis-i şehir-i Erzincan s. 26-46

Defter-i (Evkâf- nefis-i şehir-i Kemah ve kaza-i mezbur.) s. 47

Evkâf-ı şehir-i Kemah s. 48-58

Defter-i (Bayburd) s. 59

Nefs-i şehir-i Bayburd s. 60-82

s. 83 BOŞ

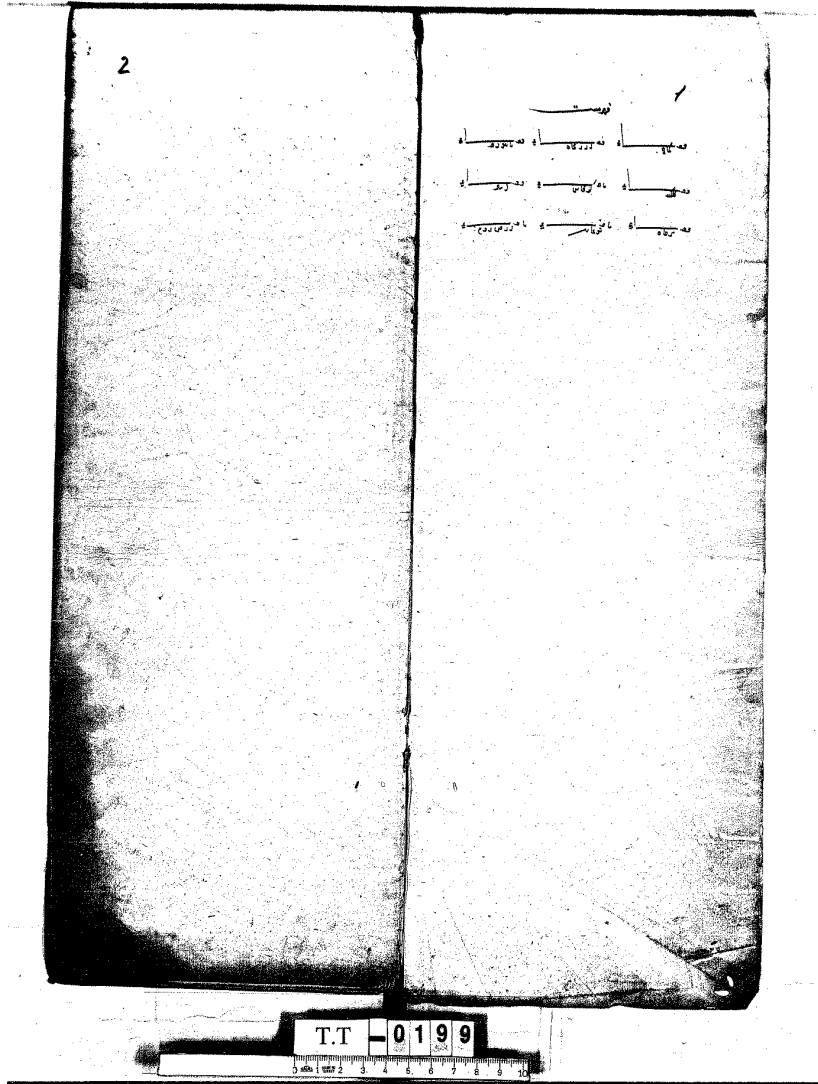
Nâhiye-i Kelkid s. 84-91

Nahiye-i Gögans (Kovans) . s. 91- 92.

Kaza-i Asir s. 93 – 97

Kaza-i Tercan 97

Evkâf-ı Kaza-i Tercan 'an-nâhiye-i Erzurum s. 105 – 108.

(s. 23-24)

بسم الله الرحمن الرحيم

إن أعز ما يملئ به الصحن والدفاتر، وأنفع ما ينتفع بذكره لسان الذاكر حمد خالق جرى بقدرته القلم، وعلم به الإنسان ما لم يعلم، الذي عمر البلاد بعباده وأصلح العباد بإرشاده، أحمده بكل لسان وأشكره على كل نعمه في كل وقت وأوان. وأشهد أن محمدا عبده ورسوله، الذي أنقذنا من تيه الحيرة بمصابيح جبينه وفتح لنا أبواب المناهج بمفاتيح يمينه محمد أن نصف أوفى خلائقه، فيالها قصة في شرحها طول صلى الله عليه وعلى آله وأصحابه حماة الخائفين وهداة الحائرين، ما تقرب إلى الله بالبر و؟؟ الأوقاف وأحاط بالبر محيط بحر أو قاف وبعد، فلما ورد الأمر العالي في أمر مهم وشيء معظم من الجناب العظيم المعظم السلطان الأعظم والحاقدان المفخم محيي عواقد الرسوم الدوارس ومعلي قواعد المساجد والمدارس سنام المجد والغارب سلطان سلاطين المشارق والمغرب مالك نواصي الأنام شرقا وغربا، فهرز ممالك الآفاق بعدا وقربا، أعني السلطان ابن السلطان سليمان سليمان خان بن سليم خان خلد الله دولته وسلطنته في وأقام على رؤوس العباد بسطته، ولا زالت أعلام الدين منشورة ببقائه وأعناق ملوك الأرض خاضعة؟؟ وما برح النصر والظفر مقرونين برأياته ورأيه والملائكة تعضد من أمامه وورائه، وهو كتابة الأوقاف وتمييزها مما يرى قطاع الممالك و تبيينها التي وقعت في لوي بيبورت وكشف أحوال الموقزفات من الشباب والأشياخ فقلت له السمع والطاعة على حسب الطاقة والاستطاعة، فوقع الكشف والكتابة في أمر تلك الأوقاف على موجب أمر من لا يسعه الخلف والخلاف بحيث تميزت حقوق الله عن حقوق العباد وتقاصرت عن إمساك ذيلها أيدي التناول والإفساد وذلك بإشره الفقير مرزا بن محمد الأمين وكتابه الخفير مصطفى بن خضر الكاتب ونسأل الله العفو والمغفرة والفجران عن الخطأ والزلل والسهو والتسيان، إنه ولي الإجابة وعليه التكلان .

تحريرا في أوائل نحررم الحرام من شهور سنة 937 والحمد لله تعالى

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

لذالك من اجله الصالحين والذالك من واجبه ينتج
 بذكره نسا والاكبر . حمدنا في جودنا في الفل
 . وتذكره الانسان المخلص . الذي سئل
 بعباده . واصبح العباد ارحمهم بجلال
 . واستشكر على كونه في كل وقت وامر
 واشهدنا ان لا اله الا الله واشهدنا ان محمدا
 المرسل . واصبح حبيبه . وتبعنا اولئك المشايخ
 بما نصح به من ان تصف اذن خلافة . فبالها
 قصرت في ترجمتها على الله عليه وعلى آله واصحابه
 حيا . فلما نزلت به رسالة لما سرت . ما تترتب
 اول الله بالبر والاولى . واحاط بالبريط
 بجزان . وبعثنا في الامم انكالي
 فامرهم بشي معظمتهم في العظم المعظم
 السلطان اعظم . الحاد في الفخر على قدا
 انهم اوس . مقل في عهد المساجد والمناجيد
 . سنا المجد . والغارب سلطان العظم
 المشارق والمغرب . ملك ناصح الامم
 وغربا . محرز ملك الافاق بعدا وقربا
 السلطان ابا سلطان سلطان سليمان خان
 بن سلطان خلد الله . وولدت راسلته
 واولاده على رؤس العبيد اسطنة . ولازلت
 دعاهم الذين مشهوره يفا . واعنا فلو اننا
 خاضعة لثنا . وبارج النصر والظفر في
 برابا . والملايكة تصيد من ايامه
 وهكنا في الاوقاف وتبزيها من اقطاع المملك
 من تبزيها القوت فاباى بايين . وكما

وكشفنا حالنا لموقنا من الشباب والشباب
 . نقلت في السنين انقطاع على سبب لظافة والاك
 . فويج انكشف والكتابة في اممك لان قاف
 على رجب الامم لا يسكنه الخلف والخلات بحسب
 تميزت حقوق الله عز وجل في العباد . وقاصرت
 على مسالك دينا ابدى انطاول والانسكاي .
 وذلك بما شرع الفقيهين في الامم . وكما كلف
 مصطفى خسران كتاب . ونسأل الله العسك
 والخيرة والعلم . عز القان والارباب المسجون
 فانهسبان . انبول لاجابة وقاية النكاح .
 سر ابا والبر محمد المرام مسير .
 بالحمد لله تعالى

T.T - 0199

Bismillahirrahmanirrahim

Boş sayfaları en güzel ve yararlı şeylerle dolduran, dilimizi güzel kılan Allah'a hamdolsun. O Allah ki insana kalemle yazmayı ve bilmediğini öğretti. O öyle bir Allah ki dünyayı bütün insanlıkla birlikte yarattı. Onları ıslah ve irşad etti. Ben nimetlerinin karşılığını vermek için tüm dillerde ona hamdediyorum. Ben şahadet ederim ki Allah birdir ve Hazreti Muhammet (SAV) onun resulüdür. O bizi karanlıklardan kurtardı ve belirsizlikleri nuruyla aydınlattı.

O (Peygamberimiz) (SAV) İlim kapılarını bize kendi anahtarıyla açtı. O ki insanların en vefalı olanıdır. Onu (SAV) anlatmaya sayfalar kâfi gelmez. Ona, ailesine ve sahabelerine selam olsun. Onlar insanlığı tüm korkularından muhafaza eyler. Yolunu kaybedene hidayet eyler.

Bizler hayır ve vakıf işleriyle Allah'a yakınlaşırız. Biz insanlığa, önemli bir konuda hayır ve vakıf işleriyle ilgili muazzam bir cenahtan, bir tavsiye geldiğinde onu yerine getirmeyi emir telakki ederiz. Büyük sultan harap yerleri ve eserleri yeniden imar eder. O yerde medreseler ve mescitlerin temelleri yükselir. O kişi hayırda en yüksek makama ulaşandır. O doğu ve batıdaki sultanların sultanıdır. Bütün insanlık onun tasarrufu altındadır ve tüm insanlık onunla gurur duyar. O, Sultan Selim oğlu Sultan Süleyman Han'dır. Allah Sultan Süleyman'ın ailesini ebedi kılsın. Onun devleti tüm insanlığa hükmeder. İlahi sancak onunla daima ve her yere yayılacaktır.

Bütün hükümdarlar onun buyruğu altındadır. Zafer, daima onun dostu olmuştur. Melekler, onun önünde ve arkasında ona yardım ederler.

Vakıfların gelirlerini yazmak, vakfetmek, temyiz etmek, Bayburt'taki vakıfları yazmak, keşfetmek, oradaki vakıfları, insanları, yaşlıları yazmak onun görevidir. Onun sözüne itaat ediyorum. Gücümün yettiğince yapacağım. Onun verdiği emirler reddedilmez. O âdildir yani insanlar arasındaki doğru ve yanlış ayırır. Hırsızlık ve fesadı eliyle reddeder.

Bu hakir katip; Mustafa İbn'ül Katip, hatadan ve unutmaktan âzâde kılması, yardım ve mağfireti için Allah'a dua eder. Biz ona tevekkül ederiz, Allah bu duayı makbul kılsın. Bu eser muharrem ayının başında 937'de Allah'a hamd ve sena için yazıldı.

(25)

Defter-i evkâf-ı medâris ve mesâcid ve zevâyâ-i kazâ-i Erzincan ki bundan akdem kazâ-i mezbûrede vâki' olan evkâfın ba'zı kurâsından onda iki sipahi divânı deyu aldıkdan sonra onda bir dâhî mâlikânededen bedel-i vakıf için maktu alındığı ve vâki' olan zevâyânın evkâfından dahî şuyûh-ı zevâyânın her birine birer çiftlik ta'yîn olunub bâkisi timara verildiği defter-i 'atık-i hakanîde mestûr ve mukayyed bulunub hâliyâ vilâyet-i mezbûre müceddeden kitâbet olunub defter-i cedîde dergâh-ı mu'allâya 'arz olundukda pâdişâh-ı 'âlem-penâh-ı zıllu'l-lah hazretlerinin memâlik-i mahmiyelerine nizâm-ı intizâm için cânib-i re'âyâya mezîd 'inâyet ve vüfûr merhametleri mukârin olub vilâyet-i Rum kânûnu icrâ olunması emr olundığı bâ'isden onda iki alındıkdan sonra onda bir dâhî alını gelen bida'-i ma'rûfeden olmağın evkâf re'âyâsının üzerinden ref olunub heman onda iki üzere

biri divânî ve biri mâlikâne alunub ve zikr olan maktû' mâlikânedden bedel-i evkâfın her birisine mikdâr-ı behâ ba'zı tamâm mâlikâne ve ba'zı nısıf ve ba'zı sülûsân ve ba'zı sülûs ve ba'zı rub ve ba'zı sümnn ve bil'l-cümle mümkün oldukça ale'l-infirad ta'yîn olunub bâkîsi tımara ilhâk olundu ve mukaddemâ birer çiftlik tayin olunan zevâyâyâ dâhî vâki' olduğu kurâdan ve hâric kurâdan ziyâdece evkâfî olanlara ki ba'zı temesükât-ı ümerâ-i mâziye ve ba'zı hücec-i şer'îye ve ba'zı şuhûd-ı 'udûl ile be-hasbe's-şer'î zuhûr ve sübût bulmuş olanların gibilerün dahî lâzım olanlarına kendü evkâfından ber-mûceb-i emr-i münîf ba'zı mâlikânedden bir mikdâr ve ba'zı birer çiftlik ve nîm çiftlik ilhâk olundu ve hâric ezdefter ba'zı muhavvef derbend ve memerr-i nâsda vâki' olan kurâda kadîmden zâviyeler vaz' olunub ahâlisi Kızılbâş feterâtında perâkende olub gitmek ile kurâ ve zevâyâ hâlî ve harâb kalub ber-vech-i tahmîn yazılıub tımara verilmiş imiş eyle olsa vilâyet-i mezbûre müceddeden kitâbet olundukda ol hâlî ve harâb olan kurânın ehâlisinden ba'zı kayd-ı hayâtda olanları hazret-i hüdâvendigâr-ı gerdûn-iktidârün eyyâm-ı 'adâletinde vilâyet-i il ve vilâyet emn-i emân üzere âsûde-hâl olmağla gelüb her biri yerlü yerine mütemekkin olub şenelüb ehâl-i vilâyet-i mezbûre zikr olan hâlî ve harâb zevâyalar ihyâ olunması lâbüdd ve lâzım der-memâlik-i mahrûseye dahî intifâ'ı vardır deyu ricâ eyledükleri bâ'isden vukû'u üzere der-divân-ı nisâba 'arz olundukda pâdişâhımız e'azz-allahu ensâruhu hazretlerinin hayrât-ı âssamîl-nâmesi olub ba'zı evvelden harâb olub girü ihyâsı lâzım olan kurâyâ ve ba'zı muhavvef derbendlerde ihdâsı lâbüdd olan mahallere zevâyalar vaz' idüb evkâfını hallede mülkehu kıbelinden her kangı karyede vâki' olmuş ise mahsûlünden birer çiftlik ta'yîn ve takdîr idesiz deyü emr olunmağın ber-mûceb-i emr-i münîf lâzım olan mahallerde ba'zı ihyâ ve ba'zı ihdâs zâviyeler vaz' olunub sebt olundu

(26) Tetümme-i evkâf-ı nefis-i şehri-i Erzincan

Medrese-i Melik Fahrü'd-dîn Gâzî der-nefis-i şehri-i mezbûre müderris der-tasarruf-ı Mevlânâ Muhyî'd-dîn veled-i Ahmed-i Tavîl bâ-berât-ı hümâyûn

Evkâf-ı medrese-i mezbûre

'An-karye-i Vakıf Bırastik tâbi'-i Kuzey Erzincan nısıf mâlikâne vakf-ı medrese-i mezbûre, Hâsıl 2896.

'An-karye-i Hekerge tâbi'-i Güney Erzincan nısıf mâlikâne vakf-ı medrese-i mezbûre, Hâsıl, 2457.

'An-mezra'a-i Va'isa tâbi'-i Kuzey Erzincan tamâm mâlikâne vakf-ı medrese-i mezbûre Hâsıl, 500.

'An-karye-i Ahurcuk tâbi'-i Güney Erzincan nısıf mâlikâne vakf-ı medrese-i mezbûre, Hâsıl, 1225.

'An-karye-i Molla Seydi? tâbi'-i Güney Erzincan sümnn mâlikâne vakf-ı medrese-i mezbûre, Hâsıl , 387.

'An-karye-i Ula tâbi'-i Güney Erzincan sümnn mâlikâne vakf-ı medrese-i mezbûre, Hâsıl, 479.

‘An-karye-i Ahur Ekrek tâbi’-i Güney Erzincan nısıf mâlikâne vakf-ı medrese-i mezbûre,
Hâsıl, 1980.

‘An- mezra’a-i Yusuf Kışlağı nâm-ı diger Piramis mâlikâne vakf-ı medrese-i mezbûre, Hâsıl
50

‘An-zemîn-i Simyâr tâbi’-i nâhiye-i Kuzey Erzincan 30 kilelik, Hâsıl 140

Zemînhây-ı der-şehr der-kurb-ı mahalle-i Berât 3 ıktâ’ 30 kilelik, Hâsıl 100

Nevbet-i âb ‘an-hark-ı Vaskir fi sene 100

Nevbet-i âb ‘an-hark-ı Dük fi sene 100

Yekûn, 10359

El-mesârif

Cihet-i tedris fi yevm 20

Cihet-i talebe fi yevm 4

Cihet-i ferrâş fi yevm 1

Cihet-i gayr-i tevliyet fi yevm 3

(27) Tetümme-i evkâf-ı nefis-i şehri-i Erzincan

Medrese-i Taherten Beg der şehri-i mezbûre müderris der tasarruf-ı Mevlânâ Ya'kûb bâ-berât-ı sultânî

Evkâf-ı medrese-i mezbûre

'An-karye-i Varnik tâbi'-i Güney Erzincan rub' mâlikâne, Hâsıl 474

'An-karye-i Viraskiğ tâbi'-i Güney Erzincan zemin-i mâlikâne vakf-ı mezbûre 30 kilelik, Hâsıl 250

'An-karye-i Mığırısı tâbi'-i Kuzey Erzincan tamam mâlikânenin dokuz sehiminden iki sehimî vakf-ı mezbûre, Hâsıl 2326

'An-mezrâ'a-i Sinigöl tâbi'-i karye-i Sinig zemîn-i mâlikâne vakf-ı mezbûre 12 kıt'a 50 kilelik, Hâsıl 180, nevbet-i âb-ı Begdur

'An-mezra'a-i Hacısor tâbi'-i karye-i Hacı tamam mâlikâne vakf-ı mezbûre, Hâsıl 455.

Yekûn 3685

El-mesârif

Cihet-i tedris fi yevm 7.

Cihet-i talebe fi yevm 2.

Cihet-i tevliyet 'an 'öşr fi yevm 1.

Medrese-i Kâdî İftihârü'd-dîn der-şehri-i mezbûre tedris der-tasarruf-ı Mevlânâ Muhi'd-dîn bâ-berât-ı sultânî

Evkâf-ı medrese-i mezbûre

'An-karye-i Bitâriç ma'a mezra'a-i Kara Kilise tâbi'-i Güney Erzincan sülüs mâlikâne, Hâsıl 4943.

'An-karye-i Pizvan tâbi'-i Güney Erzincan süm'n mâlikâne, Hâsıl 1125.

'An-karye-i Mığırısı tâbi'-i Kuzey Erzincan tamâm mâlikânenin dokuz sehiminde iki sehimî vakf-ı mezbûre, Hâsıl 2326.

Karye-i Vank tâbi'-i karye-i Bitariç sülüs mâlikâne vakf-ı mezbûre, Hâsıl 85.

Çiftlik 'an-nısfı ki dahi der Burcî-i şehri-i mezbûre, Hâsıl 600.

Yekûn 9109.

El-mesârif

Cihet-i tedris fi yevm 13.

Cihet-i talebe fi yevm 4.

Cihet-i tevliyet 'an 'öşr fi yevm 3.

(28) Tetümme-i evkâf-ı nefis-i Erzincan

Medrese-i Dârü'l-‘İlm der-nefs-i şehri-i mezbûre tedris der-tasarruf-ı Mevlânâ Nurullah bâ-berât-ı sultânî tevliyet der-tasarruf-ı Mevlânâ Nurullah-ı diger veled-i ‘Ali an evlâd-ı Atabeg bâ-berât

Evkâf-ı medrese-i mezbûre

‘An-karye-i Kelariç bâ-mezra’a-i yenice Kelariç tâbi’-i mezkûr sülüsân mâlikâne vakf-ı mezbûre, Hâsıl 412.

‘An-karye-i Tecmir tâbi’-i Kuzey Erzincan nısıf mâlikâne vakf-ı mezbûre, Hâsıl 1746.

‘An-karye-i Bolmasor tâbi’-i Kuzey Erzincan tamam mâlikâne vakf-ı mezbûre, Hâsıl 515.

An karye-i Kürd Meşnik tabi-i karye-i Tecmir el mezbur tamam malikane vakf-ı mezbure ber muceb-i hüccet-i şeriyeye Hasıl 520

Yekûn 6949

El-mesârif

Cihet-i tedris fi yevm 15.

Cihet-i talebe fi yevm 2.

Cihet-i tevliyet fi yevm 2.

Medres-i Atabeg der-nefs-i şehri-i mezbûre tedris der-tasarruf-ı Mevlânâ Muhi’d-dîn tevliyet der-tasarruf-ı Mevlânâ Nurullah veled-i ‘Ali ‘an-evlâd-ı o

Evkâf-ı medres-i mezbûre

‘An-Mezraa-i Cekresin ve Hacı Ekrek der-Karye-i Karatuş nısıf mâlikâne vakı mezbûre, Hâsıl 890

‘An-karye-i Pulur tâbi’-iKuzey Erzincan nısıf mâlikâne vakf-ı mezbûre, Hâsıl 2205.

‘An-mezraa-iBoşarnik tabi’-i karye-i Emirganan Nahiye-i Kuzey Erzincan sülüsân malikane vakf-ı mezbure hasıl 316

An- mezraa-i Urus Eğrek tabi-i mezkur tamam malikane vakf-ı mezbure hasıl 189

‘An-karye-i Almahor tâbi’-i mezkûr tamâm mâlikâne vakf-ı mezbûr, Hâsıl 620.

‘An-mezra’a-i Vank tâbi’-i karye-i Ekrek sülüsân mâlikâne vakıf, Hâsıl 256.

Zemîn-i Beg cihâr divâr-ı bayır der-karye-i Vaskir vakf-ı mezbûr 30 kilelik, Hâsıl 230.

Zemîn der-karye-i Begepink tâbi’-i Güney Erzincan vakf-ı mezkûr ber-mûceb-i hüccet-i şer’iyye 19 odanıç 3 kilelik, Hâsıl 230.

Yekûn 4930.

El-mesârif

Cihet-i tedris fi yevm 10.

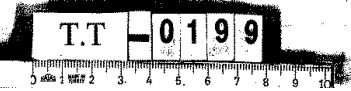
Cihet-i talebe fi yevm 1.

Cihet-i tevliyet fi yevm 2,5.

بسم الله الرحمن الرحيم
 الحمد لله رب العالمين
 والصلاة والسلام على
 سيدنا محمد وآله الطيبين
 الطاهرين
 أما بعد
 فقد حضر في اجتماع
 مجلس إدارة الجمعية
 بتاريخ 15/10/2018
 الموافق 15/10/2018
 حضره
 1- السيد /
 2- السيد /
 3- السيد /
 4- السيد /
 5- السيد /
 6- السيد /
 7- السيد /
 8- السيد /
 9- السيد /
 10- السيد /
 11- السيد /
 12- السيد /
 13- السيد /
 14- السيد /
 15- السيد /
 16- السيد /
 17- السيد /
 18- السيد /
 19- السيد /
 20- السيد /
 21- السيد /
 22- السيد /
 23- السيد /
 24- السيد /
 25- السيد /
 26- السيد /
 27- السيد /
 28- السيد /
 29- السيد /
 30- السيد /
 31- السيد /
 32- السيد /
 33- السيد /
 34- السيد /
 35- السيد /
 36- السيد /
 37- السيد /
 38- السيد /
 39- السيد /
 40- السيد /
 41- السيد /
 42- السيد /
 43- السيد /
 44- السيد /
 45- السيد /
 46- السيد /
 47- السيد /
 48- السيد /
 49- السيد /
 50- السيد /
 51- السيد /
 52- السيد /
 53- السيد /
 54- السيد /
 55- السيد /
 56- السيد /
 57- السيد /
 58- السيد /
 59- السيد /
 60- السيد /
 61- السيد /
 62- السيد /
 63- السيد /
 64- السيد /
 65- السيد /
 66- السيد /
 67- السيد /
 68- السيد /
 69- السيد /
 70- السيد /
 71- السيد /
 72- السيد /
 73- السيد /
 74- السيد /
 75- السيد /
 76- السيد /
 77- السيد /
 78- السيد /
 79- السيد /
 80- السيد /
 81- السيد /
 82- السيد /
 83- السيد /
 84- السيد /
 85- السيد /
 86- السيد /
 87- السيد /
 88- السيد /
 89- السيد /
 90- السيد /
 91- السيد /
 92- السيد /
 93- السيد /
 94- السيد /
 95- السيد /
 96- السيد /
 97- السيد /
 98- السيد /
 99- السيد /
 100- السيد /

بسم الله الرحمن الرحيم
 الحمد لله رب العالمين
 والصلاة والسلام على
 سيدنا محمد وآله الطيبين
 الطاهرين
 أما بعد
 فقد حضر في اجتماع
 مجلس إدارة الجمعية
 بتاريخ 15/10/2018
 الموافق 15/10/2018
 حضره
 1- السيد /
 2- السيد /
 3- السيد /
 4- السيد /
 5- السيد /
 6- السيد /
 7- السيد /
 8- السيد /
 9- السيد /
 10- السيد /
 11- السيد /
 12- السيد /
 13- السيد /
 14- السيد /
 15- السيد /
 16- السيد /
 17- السيد /
 18- السيد /
 19- السيد /
 20- السيد /
 21- السيد /
 22- السيد /
 23- السيد /
 24- السيد /
 25- السيد /
 26- السيد /
 27- السيد /
 28- السيد /
 29- السيد /
 30- السيد /
 31- السيد /
 32- السيد /
 33- السيد /
 34- السيد /
 35- السيد /
 36- السيد /
 37- السيد /
 38- السيد /
 39- السيد /
 40- السيد /
 41- السيد /
 42- السيد /
 43- السيد /
 44- السيد /
 45- السيد /
 46- السيد /
 47- السيد /
 48- السيد /
 49- السيد /
 50- السيد /
 51- السيد /
 52- السيد /
 53- السيد /
 54- السيد /
 55- السيد /
 56- السيد /
 57- السيد /
 58- السيد /
 59- السيد /
 60- السيد /
 61- السيد /
 62- السيد /
 63- السيد /
 64- السيد /
 65- السيد /
 66- السيد /
 67- السيد /
 68- السيد /
 69- السيد /
 70- السيد /
 71- السيد /
 72- السيد /
 73- السيد /
 74- السيد /
 75- السيد /
 76- السيد /
 77- السيد /
 78- السيد /
 79- السيد /
 80- السيد /
 81- السيد /
 82- السيد /
 83- السيد /
 84- السيد /
 85- السيد /
 86- السيد /
 87- السيد /
 88- السيد /
 89- السيد /
 90- السيد /
 91- السيد /
 92- السيد /
 93- السيد /
 94- السيد /
 95- السيد /
 96- السيد /
 97- السيد /
 98- السيد /
 99- السيد /
 100- السيد /

(29) Tetümme-i evkâf-ı nefis-i şehri-i Erzincan

Mezra'a-i Abdü'l-kerîm der-şehr-i mezbûr efkâfa müsâ'id olmadığı sebebden hâliyâ nafaka emr olundu der-tasarruf-ı Mevlânâ Yûsuf

Evkâf-ı medres-i mezbûre

'An-karye-i Gelendi tâbi'-i Kuzey Erzincan sümnn mâlikâne vakıf, Hâsıl 560.

'An-karye-i Bayurnik tâbi'-i mezkûr sümnn mâlikâne vakıf, Hâsıl 817.

'An-karye-i İkinci tâbi'-i mezkûr nısıf mâlikâne vakıf, Hâsıl 445.

Yekûn 1822

El-mesârif

Cihet-i tedris fi-yevm 5.

Medrese-i Pervâne der-şehr-i mezbûre evkâfın vüsu'u olmadığı sebebden ıska kayd olundu ber-mûceb-i emr-i münîf der-tasarruf-ı Hacı Mahmud bâ-berât-ı sultânî

Evkâf-ı medres-i mezbûre

'An-karye-i Kilisi tâbi'-i Kuzey Erzincan rub' mâlikâne vakıf, Hâsıl 683

'An-karye-i Brastik-i Kürd tâbi'-i Kuzey Erzincan rub' mâlikâne, Hâsıl 625

Yekûn 1308

Cihet-i tedris fi-yevm 3,5

Nafaka-i Ahmediye der-şehr-i mezbûre der-tasarruf-ı Mevlânâ Şücâ' bâ-berât-ı sultânî

Nafaka-i mezbûre

'An-karye-i Dengiri tâbi'-i Erzincan nısıf mâlikâne vakıf, Hâsıl 376.

'An-karye-i Karaduş tâbi'-i Erzincan rub' mâlikâne vakıf, Hâsıl 2297.

Yekûn 2968.

El-mesârif

Cihet-i tedris fi yevm 6.

Cihet-i tevliyet fi yevm 2.

(30) Tetümme-i evkâf-ı kazâ-i Erzincan der-şehr

Vakıf ber vech-i Hazret-i Rasul aleyhissalatullah ve's-selâm ber-mûcebi hücec-i şer'iyye

Mukata'a-i Hamâm-ı Çadırcı Şeyh Ahmed der-nefs-i şehri mülk-i Cemâle'd-dîn Çelebi velde-i Pir Mehmed Sîpâhi ber-mûceb-i hüccet-i şer'iyye hâliyâ vakf-ı ravza-i münevvere-i Hazreti Rasûl be-rûh-i pâk-i o sallî Allahu 'aleyhi vesellem fi-sene 1100.

Mukata'a-i dükkan-ı Varatzade der nefis-i şehri mezbure bab fi sene-i kamile 400

Minhâ

Cihet-i tevliyet fi-yevm 1,5 fi sene 540.

Hisse-i ravza-i mübârek fi sene 1560.

Mezkûr Cemâle'd-dîn Çelebi zikr olan hamâmı Hazret-i Rasûl sallî Allahu 'aleyhi ve selemin rûh-ı mutahharı için ravza-i münevvere sebt ve sarf olunmak üzere vakf eyleyüb mahsûl-i mezbûreden ba'de'l-rakebe yevmî bir buçuk akça cihet-i tevliyet ta'yîn idüb her iki kendüsü kayd-ı hayatta ola bulunub mezbûre elinde olub ba'de vefat neslen ba'de nesl ve mer'an ba'de-asıl evlâdı evlâdı evlâdı ellerinde olub şart-ı mezbûre üzere hüccet-i şer'iyye ibraz idüb ber-mûceb-i hüccet-i şer'iyye-i mezbûre defter-i cedîd-i hakanîye sebt olundu

Câmi'-i Kebîr Gülâbî Beg der şehr-i mezbure

Evkâf-ı câmi'-i mezbûre

'An-karye-i Mitini tâbî'-i Güney Erzincan rub' mâlikâne vakıf, Hâsıl 1993.

'An-karye-i Gelberi tâbî'-i Kuzey Erzincan sümn mâlikâne vakıf, Hâsıl 560.

'An-karye-i Bayırsinik tâbî'-i mezbûr sümn mâlikâne vakıf, Hâsıl 817.

'An-karye-i Bekrânîs tâbî'-i Kuzey Erzincan sümn mâlikâne vakıf, Hâsıl 203.

'An-karye-i Kösnkôr tâbî'-i mezkûr sümn mâlikâne vakıf, Hâsıl 351.

Çiftlik der-karye-i Pizvan tâbî'-i Güney Erzincan vakıf, Hâsıl 964.

Zemîn der-karye-i Pizvan el-mezbûr vakıf-ı Ebu İshâk 50 kilelik, Hâsıl 268.

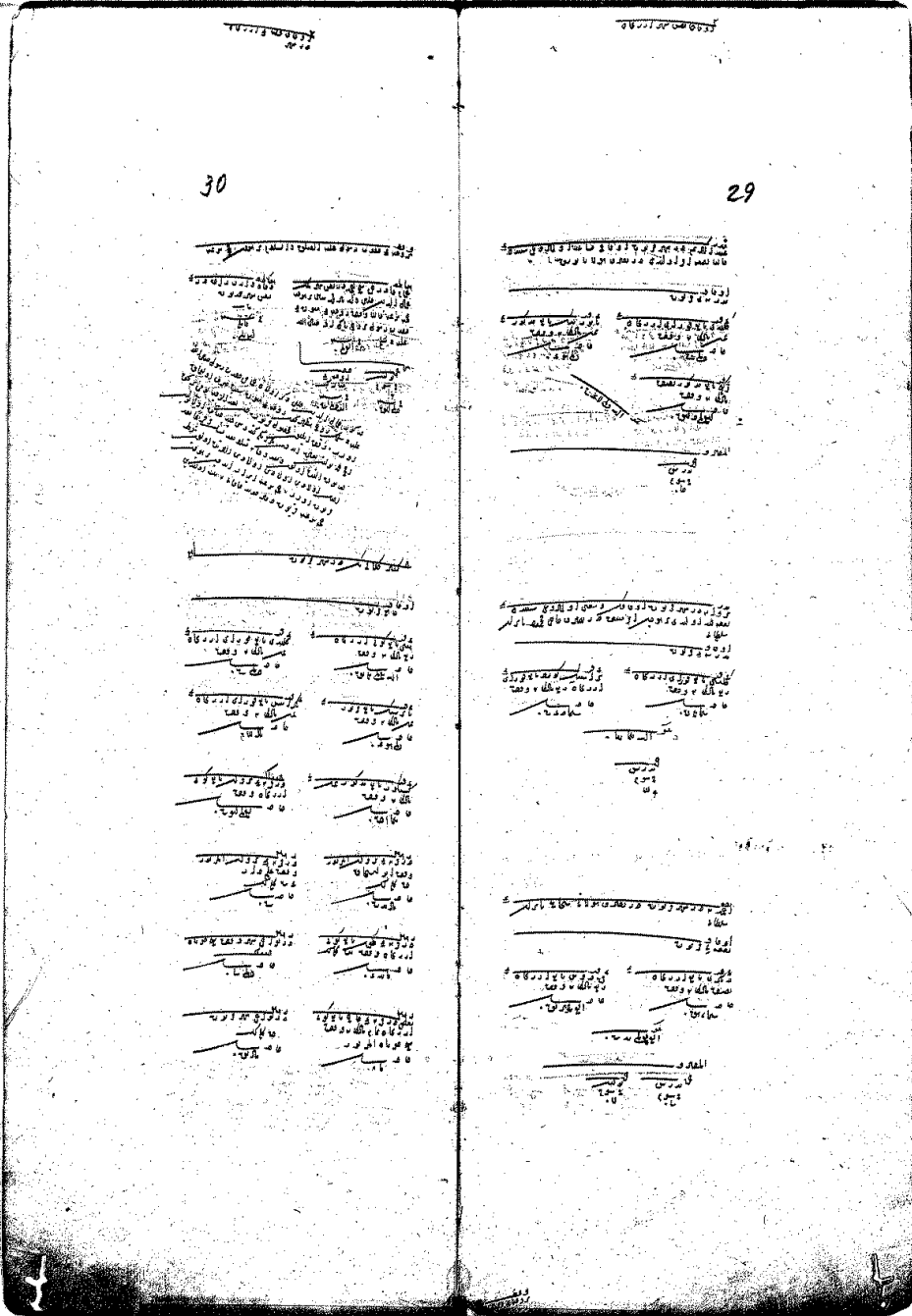
Zemîn der-karye-i Pizvan el-mezbûr vakıf-ı 'Alemdâr 20 kilelik, Hâsıl 60.

Zemîn der-karye-i Kûp tâbî'-i Güney Erzincan vakıf 30 kilelik, Hâsıl 118.

Zemîn der-nevâhî-i şehr vakf-ı Şeyh Çoban çiftlik Hâsıl, 506.

Zemîn-i ba'zî der karye-i Hacı tâbî'-i Güney Erzincan tamâm malikâne vakf-ı Şeyh Çoban el-mezbûr, Hâsıl 100.

Zemîn-i der-nevâhî-i şehr-i mezbûr 50 kilelik, Hâsıl 290.

30

29

T.T - 0199

(31) Tetümme-i câmi'-i kebir der şehri Erzincan

Zemîn-i dibek der-nevâhî-i şehri m. 10 kilelik, Hâsıl 35.

Zemîn der-karye-i Hacıyân tâbi'-i Güney Erzincan 3 kilelik, Hâsıl 15.

Zemîn-i Seyyid'ül-Melik der-şehr 50 kilelik, Hâsıl, 214.

Zemîn der-karye-i Vasgird vakıf 200 kilelik, Hâsıl 536.

İcâre-i Boyalık 'an-karye-i Vasgird fi-sene dü şenbe, Hâsıl 50.

Zemîn-i karye-i Sisne tâbi'-i Güney Erzincan Kıtıyyat 10 kilelik, Hâsıl 47.

Zemîn-i Kara Kadı der-karye-i Karatuş tâbi'-i Kuzey Erzincan, Hâsıl 66.

Zemîn-i hususiyye der karye-i Karatuş el-mezbûr vakıf, Hâsıl 166.

Zemîn-i Kara Kadı der karye-i Çorhasa tâbi'-i mezbûr vakıf, Hâsıl 131.

İcâre-i hânehâ-i zemîn der-nefs-i şehri mezbûr der-tasarruf-ı Pir Mehmed müezzin fi-sene 400.

Zemîn-i mü'ezzin Hasan der-nevâhî-i şehri mezbûre der-tasarruf-ı Pir Mehmed mü'ezzin 80 kilelik, Hâsıl 340.

Bâğçe-i Virân der-karye-i Şoha tâbi'-i Güney Erzincan der-tasarruf-ı Pir Mehmed mü'ezzin, Hâsıl 100.

İcâre-i bağçe der-kurb-ı Mezâr Hosul-ı Hayır? der-şehr der-tasarruf-ı Elvend Kulu veled-i Pir Ömer kıt'a nîn kilelik fi-sene 7

Cihet-i gayr-i hisse i vilâyet-i Erzincan 7000

Yekûn 15335.

Vakf-ı Hacı Kutluşa

'An-karye-i Kuruca Belen tâbi'-i Güney Erzincan sümn mâlikâne vakıf, Hâsıl 329.

'An-karye-i İrgân tâbi'-i Kuzey Erzincan on iki sehimde bir sehim mâlikâne vakıf Hâsıl 723.

Zemîn-i Nefs der-karye-i Ekrek tâbi'-i mezkûr, Hâsıl 333.

Zemîn der-karye-i Sinekbağı tâbi'-i Güney Erzincan, Hâsıl 135.

Yekûn 1820

Hisse-i vakf-ı câmi-i mezbûre 1460.

Hisse-i cer vedivanî? Hacı Kutluşa 36.

Cem'an 17100.

El-mesarif

El-mesârif

Cihet-i imâmet fi-yevm 5.

Cihet-i hitâbet fi-yevm 5.

- Cihet-i sermahfil fi-yevm 2.
Cihet-i mü'ezzin fi-yevm 4.
Cihet-i huffâz-ı 4 neferen fi-yevm 7.
Cihet-i ferrâş ve kayyım neferân fi-yevm 2.
Cihet-i nezaret fi-yevm 3.
Cihet-i mu'arriflik fi-yevm 2.
Cihet-i mu'allimlik fi-yevm 2.
Cihet-i halife fi-yevm 1.
Cihet-i cibâyet fi-yevm 2.
Cihet-i meremmetî fi-yevm 1.
Cihet-i tevliyet fi-yevm 6.
Cihet-i Rakabe fi-sene 2,5.
Cihet-i rukan ve burya fi-yevm 2.
Cihet-i Cer ve divanî Hacı Kutluşa el-mezbûr fi-yevm 1.

(32) Tetümme-i Evkâf-ı câmi'-i şehir-i Erzincan

- Câmi-i Halilullah der-şehir-i mezbûr
Evkâf-ı câmi'-i mezbûre
Zemîn der nevahî şehir-i mezbûre vakıf Ni'metullah Çelebi 50 kilelik, Hâsıl 310.
'An-karye-i Bilcaris tâbi'-i Kuzey Erzincan sümni mâlikâne vakıf, Hâsıl 378.
Zemîn derkarye-i Mığırısı tâbi'-i kuzey Erzincan 50 kilelik, Hâsıl 950.
Zemîn der-karye-i Bilcaris el-mezbûr vakf-ı oğul, Hâsıl 190.
Zemîn der-nevâhî-i şehir vakf-ı Simak Beg 20 kilelik, Hâsıl 90.
Zemîn der karye-i Lirasi tâbi'-i kuzey Erzincan 70 kilelik, Hâsıl 250.
Zemîn-i Fethullah ve Pulvenk ve Vavernik tâbi'-i şehir 10 iktâ' 50 kilelik, Hâsıl 200.
Zemîn der- nevâhî-i şehir vakf-ı Şir Merd 30 kilelik, Hâsıl 150.
Zemîn-i Zîrkani der karye-i Hekeki tâbi'-i Güney Erzincan 5 iktâ' 30 kilelik, Hâsıl 175.
Zemîn-i çayır kudad der-karye-i mezbûre 4 iktâ' 20 kilelik, Hâsıl 71.
Zemîn-i Hacı Kutlu arazî-i Sarusor der-nevâhî-i şehir 4 iktâ' 20 kilelik, Hâsıl 70.
Zemîn der-karye-i Mahallecik tâbi'-i Güney Erzincan 3 iktâ' 10 kilelik, Hâsıl 35.
Zemîn der-şehir der-kurb-ı Koruk 7 iktâ' 30 kilelik, Hâsıl 140.
Zemîn-i Kutbeddin der-şehir 6 kilelik, Hâsıl 21.
Zemîn-i Sultan Hacı der-karye-i Ula tâbi'-i Güney Erzincan 5 iktâ' 30 kilelik, Hâsıl 175.

İcâre-i nevbet-i âb 'an-Hark-ı Vaskird yek şeb fi-sene 50.

Zemîn der-karye-i Iraduh tâbi'-i Güney Erzincan 4 iktâ' 20 kilelik, Hâsıl 49.

Zemîn der-karye-i Kôm tâbi'-i Kuzey-i m. vakf-ı mescid karye-i mezbure 7 iktâ' 20 kilelik, Hâsıl 140. Mâdâmki karye-i mezbûre de Müslümanlar ve mescid olmaya câmi-i mezbûre sarf oluna.

Zemîn-i Virani der-nevâhî-i şehir 20 kilelik, Hâsıl 50.

Zemîn-i Şekeroğlu der-nevâhî-i şehir kıtiyyat 12 kilelik, Hâsıl 35.

Zemîn ma'a bağçe der-şehir der-bâb-ı meydan vakf-ı Hacı Haydar 3 kilelik, Hâsıl 21.

Zemîn der-karye-i Vakıf Bırastik tâbi'-i Kuzey vakf-ı Hacı Haydar 6 iktâ' 30 kilelik, Hâsıl 120.

Zemîn Pürnek ve Kavakdibi der-karye-i Vasgird vakf-ı câmi'-i mezbûre 3 kıt'a 15 kilelik Hâsıl 60.

Handwritten text in Ottoman Turkish script, arranged in columns on both pages. The text appears to be a list or a series of entries, possibly related to administrative or military records. The script is dense and fills most of the page area.

T.T - 0199

(33) Tetümme-i Evkâf-ı câmi'-i Halilullah der-şehr-i Erzincan

'An-karye-i Odaniç tâbi'-i Kuzey Erzincan nısf mâlikâne vakf-ı câmi'-i mezbûre 'an-kıbel-i Hacı Beg, Hasıl 2258.

'An-karye-i Halaç tâbi'-i Güney Erzincan sümn mâlikâne vakf-ı câmi'-i mezbûre 'an-kıbel-i Hoca Rahmetullah ve Hadice Hatun, Hasıl 470.

Zemîn der-karye-i Karatuş tâbi'-i Kuzey Erzincan vakf-ı mescid-i karye-i m. 3 iktâ' 10 kilelik, Hâsıl 50. Mâdâmki karye-i mezbûre de Müslümanlar ola ve mescid olmaya câmi-i mezbûre sarf oluna.

Zemîn der-karye-i Zayir tâbi'-i Kuzey Erzincan vakf-ı mescid-i karye-i m. ber-mûceb-i defter-i 'atık 6 kıt'a 20 kilelik, Hâsıl 50. Mâdâmki karye-i mezbûre de şenlik ve mescid olmaya câmi-i mezbûreye sarf oluna.

Zemîn der-karye-i Basgil tâbi'-i Kuzey Erzincan vakf-ı Mescid-i Şeyh der-karye-i mezbûre ber-mûceb-i defter-i 'atık 5 iktâ' 20 kilelik, Hâsıl 50. Hâliyâ karye-i mezbûre hâlî ve harâb olub mâdâmki mescid ve imâm olmaya câmi-i mezbûreye sarf oluna.

Zemîn der-karye-i mezbûre vakf-ı mescid-i karye-i mezkûre-i kıtiyât 10 kilelik, Hâsıl 60. Karye-i mezbûrede mâdâmki Müslümanlar ve mescid olmaya câmi'-i mezbûreye sarf oluna.

Zemîn der-karye-i Haşhaşı tâbi'-i Güney Erzincan kıt'a 5 kilelik, Hâsıl 21.

Yekûn 1999.

El-mesarif

Cihet-i hitâbet fi-yem 3.

Cihet-i imâmet fi-yevm 3.

Cihet-i nezâret fi-yevm 2

Cihet-i müezzin fi-yevm 2

Cihet-i ferrâş fi-yevm 1.

Cihet-i tevliyet fi-yevm 2.

Cihet-i mu'arrif fi-yevm 1.

Cihet-i huffâz-ı 4 neferen fi-yevm 4.

Be-cihet-i burya ve rujan fi-yevm 1

Medres-i 'Abdullah der-şehr-i mezbûre bundan evvel evkâfı müsâ'id olmadığı sebebdan defter-i 'atıkde Tahartan medresesine ilhâk olunmuş imiş hâliyâ cüzhânî şod bi-emr-i pâdişâh-ı 'âlempenâh der-tasarruf-ı Mevlânâ Seydi Han bâ-berât-ı sultânî

Zemîn ma'a bağçe der-karye-i Hacı tâbi'-i Güney Erzincan vakf-ı mezbûre, Hâsıl 360.

Cihet-i cüzhânî fi-yevm 1

cüzhânî Tahartan Beg der-şehr-i mezbûre der-tasarruf-ı Mevlânâ Mehmed bâ-berât

Zemîn der-karye-i bel tâbi'-i Güney Erzincan mâlikâne vakf-ı mezbûre 50 kilelik, Hâsıl 360. fi-yevm 1.

(34) Tetümme-i Evkâf-ı şehir-i Erzincan

Medrese-i Torumtay der-şehir-i mezbûre bundan akdem evkâfı müsâ'id olmadığı sebebden defter-i 'atıkde Tahartan Beg medresesine ilhâk olunmuş imiş. Hâliyâ cüzhân şod bi-emr-i pâdişâh-ı 'âlempenâh der-tasarruf-ı Mevlânâ Seydi bâ-berât-ı sultânî

Zemîn der-nevâhî-i şehir vakf-ı mezbûre 70 kilelik, Hâsıl 360.

Cihet-i cüzhân fi-yevm 1.

Medrese-i Nizâmiye der-şehir-i mezbûre bundan evvel evkâf müsâ'id olmadığı sebebden defter-i 'atıkde Kâdî İftihârüddin medresesine ilhak olunmuş imiş hâliyâ cüzhân şod bi-emr-i pâdişâh-ı 'âlempenâh der-tasarruf-ı Mevlânâ İsa bâ-berât-ı sultânî

'An-karye-i Bayurnik tâbi'-i Kuzey Erzincan süm'n mâlikâne vakıf-ı cüzhânî-i mezbure, Hâsıl 817.

Cihet-i cüzhân fi-yevm 2.

Medrese-i Lala der şehir-i mezbûre bundan evvel evkâfı müsâ'id olmadığı bâ'isden defter-i 'atıkde medrese-i Kâdî İftihârüddin'e ilhak olunmuş imiş hâliyâ cüzhân şod bi-emr-i pâdişâh-ı 'âlempenâh der-tasarruf-ı Mevlânâ Hacı Mehmed bâ-berât-ı sultânî

Evkâf-ı mezkure

'An-karye-i Nörkahak-ı İslâmî tâbi'-i Güney Erzincan mâlikâne, Hâsıl 307.

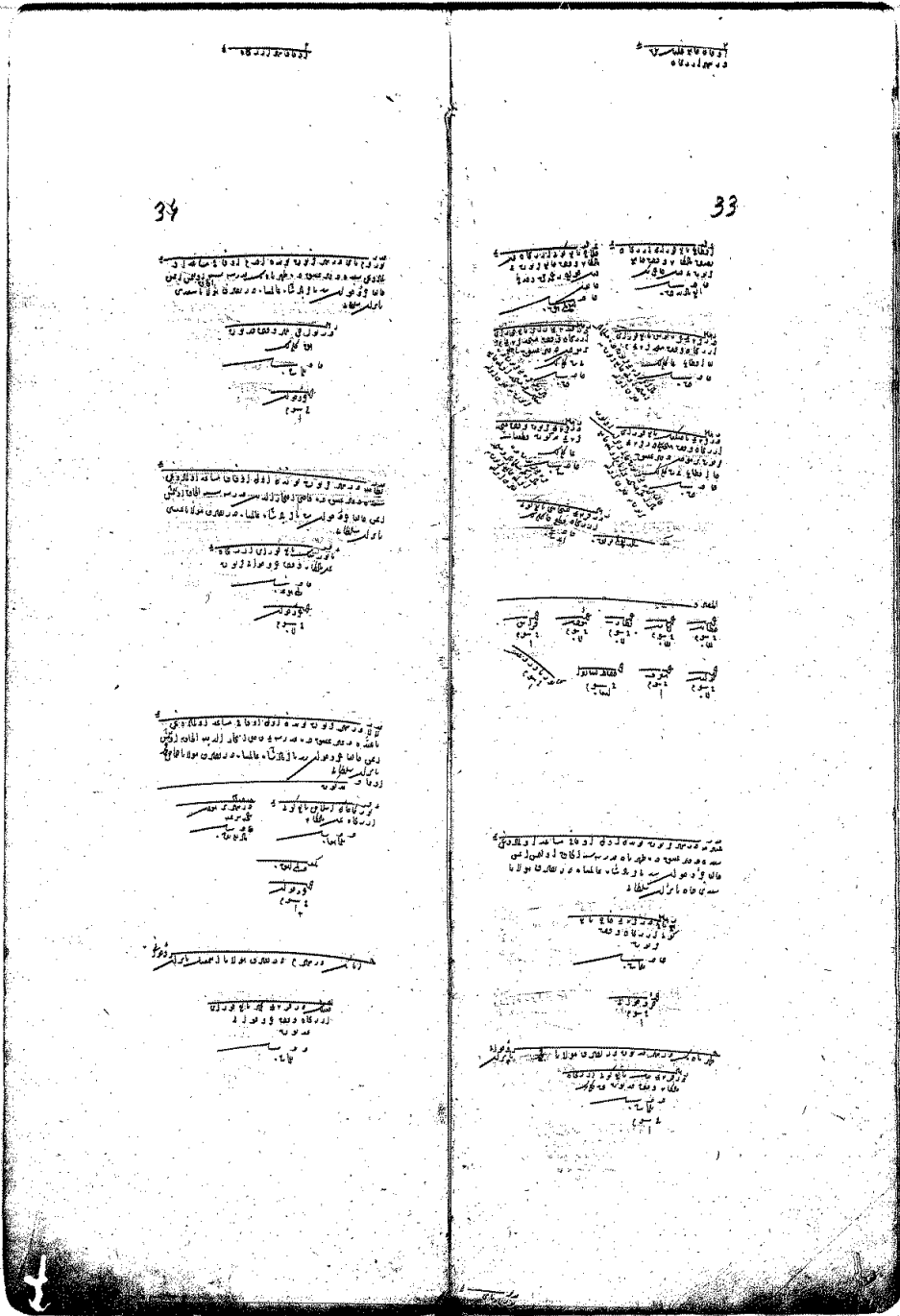
Çiftlik der-şehir ber-mûceb-i hüccet-i şer'iyye, Hâsıl 233.

Yekun 540

Cihet-i cüzhân fi-yevm 1,5.

Cüzhânî-i Atabeg der-şehir-i m. der-tasarruf-ı Mevlânâ İsmail bâ-berât

Nısıf Çiftlik der-karye-i Mihmad tâbi'-i Kuzey Erzincan vakf-ı cüzhânî-i mezbûre, Hâsıl 360.

32

33

بسم الله الرحمن الرحيم
الحمد لله الذي هدانا لهذا
ما كنا لنهتدي لولا أن هدانا الله

الحمد لله الذي هدانا لهذا
ما كنا لنهتدي لولا أن هدانا الله

الحمد لله الذي هدانا لهذا
ما كنا لنهتدي لولا أن هدانا الله

الحمد لله الذي هدانا لهذا
ما كنا لنهتدي لولا أن هدانا الله

الحمد لله الذي هدانا لهذا
ما كنا لنهتدي لولا أن هدانا الله

الحمد لله الذي هدانا لهذا
ما كنا لنهتدي لولا أن هدانا الله

الحمد لله الذي هدانا لهذا
ما كنا لنهتدي لولا أن هدانا الله

الحمد لله الذي هدانا لهذا
ما كنا لنهتدي لولا أن هدانا الله

الحمد لله الذي هدانا لهذا
ما كنا لنهتدي لولا أن هدانا الله

الحمد لله الذي هدانا لهذا
ما كنا لنهتدي لولا أن هدانا الله

الحمد لله الذي هدانا لهذا
ما كنا لنهتدي لولا أن هدانا الله

الحمد لله الذي هدانا لهذا
ما كنا لنهتدي لولا أن هدانا الله

الحمد لله الذي هدانا لهذا
ما كنا لنهتدي لولا أن هدانا الله

الحمد لله الذي هدانا لهذا
ما كنا لنهتدي لولا أن هدانا الله

(35) Tetümme-i Evkâf-ı şehir-i Erzincan

Cüzhânî-i Dârü's-şifâ ve lahm der-şehir-i mezbûre der-tasarruf-ı Mevlânâ Çalabverdi bâ-berât

Evkâf-ı mezbûre

Zemîn der-şehir-i vakf-ı mezbûre 4 iktâ' 30 kilelik, Hâsıl 220.

Nevbet-i âb 'an-hark-ı vasgird beher hafta rûz-şenbe fi-sene 150.

Yekûn 370

Cihet-i cüzhân fi-yevm 1.

Cüzhânî-i Gazanfer der-şehir-i mezbûre der-tasarruf-ı Mevlânâ Bayır Batır bâ-berât

Zemîn der-karye-i Bel tâbi'-i Güney Erzincan mâlikâne vakf-ı mezbûre 10 iktâ' 50 kilelik, Hâsıl 390.

Zemîn der-karye-i Cimin tâbi'-i mezbûr 8 iktâ' 40 kilelik, Hâsıl 150.

Yekûn 540.

Cihet-i cüzhânî fi-yevm 1,5.

Cüzhânî-i Seyyid Abdülfettah ve Ebu Said ve Ağa Has der-şehir-i mezbûre der-tasarrufât-ı Mevlânâ Hasan ve Hüseyin bâ-berât

2 Çiftlik der-nevâhî-i şehir vakf-ı cüzhânî-i mezbûre, Hâsıl 720.

Cihet-i cüzhânî neferan fi-yevm 2.

Cüzhânî-i Örnek der-şehir-i mezbûre der-tasarruf-ı Mevlânâ Said Nimetullah

Nısıf Çiftlik der-nevâhî-i şehir vakf-ı mezbûre, Hâsıl 360.

Cihet-i cüzhân fi-yevm 1.

(36) Tetümme-i Evkâf-ı şehir-i Erzincan

Türbe-i Cüzhânî-i Hacı Hüdâbahş der-şehir-i mezbûre der-tasarruf-ı Mevlânâ Halîl bâ-berât

Zemîn-i Çar divâr der-karye-i Köşünkâr-ı Küçük tâbi'-i Güney Erzincan vakf-ı türbe-i cüzhânî-i mezbûre ber-mûceb-i hüccet-i şer'iyye kıt'a 4 kilelik, Hâsıl 180.

Cihet-i cüzhânî fi-yevm 0,5.

Türbe-i Cüzhânî-i Melik Fahreddin Gazi der-şehir-i mezbûre der-tasarruf-ı Mevlânâ Mehmed Han bâ-berât

Zemîn der-karye-i Vasgird tâbi'-i Güney Erzincan vakf-ı türbe-i cüzhânî-i mezbûre ber-mûceb-i hüccet-i şer'iyye kıtiyyat 20 kilelik, Hâsıl 360. fi-yevm 1.

Mescid-i Mahalle-i Gerek B(y)arak der-şehir-i mezbûre-i imâmet der-tasarruf-ı Mevlânâ Pir Said bâ-berât

Evkâf-ı mescid-i mezbûre

İcâre-i ba'zı zemînhâ-i şehîr vakf-ı Emir Yusuf ma'a nevbet-i âb-ı Beg şeb hark-ı Dük, Hâsıl 500.

Zemîn der-şehr-i mezbûrei kıtıyât 14 kilelik, Hâsıl 220.

Yekûn 720.

El-mesârif

Cihet-i imâmet fi-yevm 1.

Cihet-i müezzin fi-yevm 1.

Hankâh-ı? Hoca Ağa der-şehr-i mezbûre-i mescid der-tasarruf-ı Mevlânâ Şeyhî bâ-berât 'An-karye-i Karatuş tâbi'-i Kuzey Erzincan sümn mâlikâne vakf-ı mezbûre, Hâsıl 1146

El-Mesârif

Be-cihet-i meşihat fi-yevm 2.

Be-cihet-i me'kûlât fi-sene 426

(37) Tetümme-i Evkâf-ı şehir-i Erzincan

Mescid-i Gendümeçiyân der-mahalle-i Câmî' tâbi'-i şehir-i mezbûre der-tasarruf-ı Mevlânâ Hacı Mehmed bâ-berât

Evkâf-ı mescid-i mezbûre

Zemin-i Çardivâr der-karye-i Vağavir tâbi'-i Güney Erzincan 20 kilelik, Hâsıl 160.

İcâre-i dükkân-ı Şerbeti der-şehir-i m., Hâsıs 100.

Zemîn der-kurb-ı Man der-şehir 10 kilelik, Hâsıl 100.

Yekûn 360.

Cihet-i imâmet fi-yevm 1.

Zâviye-i Haydarîhâne der-şehir-i mezbûre-i mescid der-tasarruf-ı Derviş Hüseyin veled-i Halil bâ-berât-ı hümâyûn

Evkâf-ı zâviye-i mezbûre

'An-karye-i Pağnik tâbi'-i güney Erzincan rub' mâlikâne vakf-ı zâviye-i mezbûre, Hâsıl 1170.

Zemîn der-karye-i Ula tâbi'-i Güney Erzincan kıt'a 5 kilelik, Hâsıl 35

Zemin der-karye-i Dingedink tâbi'-i mezbûr kıtiyât, Hâsıl 12.

Zemîn der-karye-i Bitariç tâbi'-i mezkûr kıt'a 5 kilelik, Hâsıl 50.

Zemîn der-karye-i Mitini tâbi'-i mezkûr nîm çift, Hâsıl 250.

Zemîn der-karye-i Kürdbırastik tâbi'-i Kuzey Erzincan kıt'a, Hâsıl 20.

Çiftlik der-şehir vakf-ı zâviye-i m., Hâsıl 500.

Zemîn der-karye-i Sürbehan-ı Küçük tâbi'-i Güney Erzincan 3 kıt'a 3 kilelik, Hâsıl 20.

Zemîn der-karye-i Köşünkar-ı Küçük tâbi'-i m. Hâric ez-defter 'an-kıbel-i pâdişâh-ı 'âlempenâh kıt'a 3 kilelik, Hâsıl 20.

Yekûn 2077

El-mesârif

Cihet-i meşihat fi-yevm 2.

Be-cihet-i me'kûlât fi-sene 1357.

Zaviye-i Tahartan Beg der-şehir-i mezbûre-i mescid der-tasarruf-ı Mevlânâ Mehmed bâ-berât-ı Sultânî

'An-karye-i Dacirek tâbi'-i Kuzey Erzincan rub' mâlikâne vakf-ı zâviye-i m., Hâsıl 720.

Cihet-i meşihat fi-yevm 2.

(38) Tetümme-i Evkâf-ı şehir-i Erzincan

Zâviye-i Mevlevîhâne vakf-ı Melik Salih der- şehir-i mezbûre meşihat ve tevliyet der-tasarrufât Seydi Mahmud veled-i Şeyh Çelebi ve Ahmed ve Emir Ali veledân-ı Melik Mahmûd 'an-evlâd-ı Melik Salih el-mezbûr ber-müceb-i şart-ı vâkıf

Evkâf-ı Zâiye-i mezbûre

'An-karye-i Çıradır tâbi'-i Kuzey Erzincan nısf mâlikâne vakf-ı m., Hâsıl 2263.

'An-karye-i Garmuri tâbi'-i Güney Erzincan sülüs mâlikâne vakf-ı m., Hâsıl 1537.

Zemîn der-karye-i Zatkıg tâbi'-i Kuzey Erzincan vakf-ı m. Kıtiyât 10 kilelik, Hâsıl 50.

Çiftlik der-nevâhî-i şehri vakf-ı m., Hâsıl 500.

Yekûn 4350.

El-mesârif

Cihet-i meşihat fi-yevm 2, 5.

Cihet-i tevliyet fi-yevm 1,5.

Be-cihet-i me'kûlât fi-sene 2910.

Zâviye-i Uğurlu Mehmed Beg der-şehr-i mezbûre mescid der-tasarruf-ı Mevlânâ Şeyh Ahmed bâ-berât-ı hümayûn

Evkâf-ı zâviye-i mezbûre

'An-karye-i Köşünkâr-ı Büzürg tâbi'-i Güney Erzincan nısıf mâlikâne vakf-ı m., Hâsıl 1590.

Bâğ-ı Uğur der-karye-i mezbûre, Hâsıl 120.

Mezra'a-i Vank tâbi'-i karye-i m., nısıf mâlikâne vakf-ı m., Hâsıl 160.

Bâğ-ı Vadiris der-karye-i Kertah tâbi'-i m., Hâsıl 40.

Zemîn der-nefs-i şehri mezbûre ma'a nevbet-i âb-ı Beg rûz u şeb, Hâsıl 540.

'An-karye-i Sürbehan-ı Küçük tâbi'-i Güney Erzincan tamâm mâlikânenin on sehiminde iki sehimî vakf-ı mezbûre, Hâsıl 590.

Yekûn 3040.

El-mesârif

Cihet-i mescid fi-yevm 2

Be-cihet-i mekûlât 2320.

Zaviye-i Kalenderhâne der-şehr-i mezbûre der-tasarruf-ı Seyyid Han bâ-berât

Evkâf-ı mezbûre

Zemîn der-nevâhî-i şehri m. Nîm çiftlik, Hâsıl 250.

Çiftlik der-karye-i Sisne tâbi'-i Güney Erzincan, Hâsıl 550.

Zemîn der-karye-i Ekrek tâbi'-i mezbûr Kitiyât, Hâsıl 50.

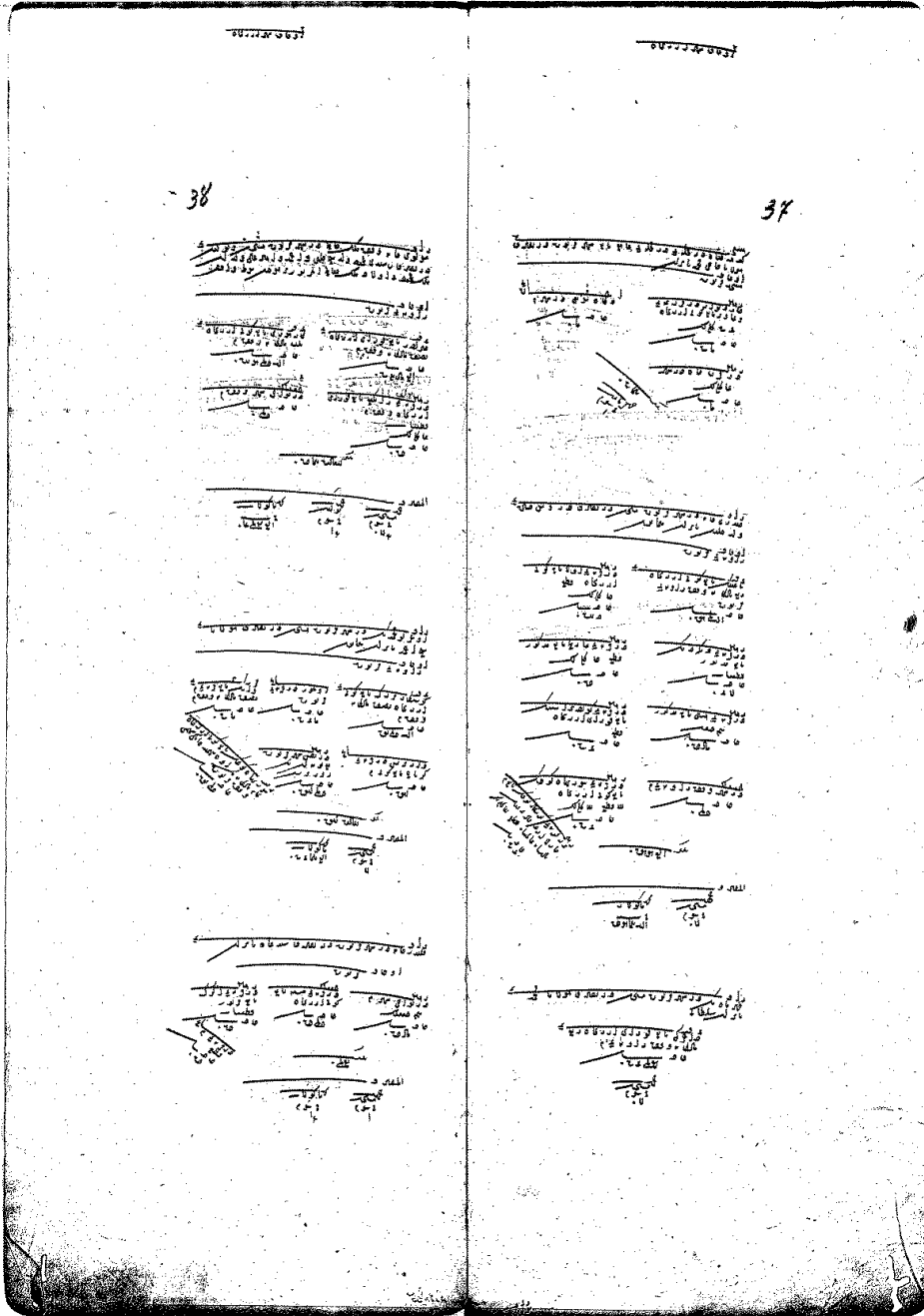
Bâğ-ı der-Karye-i m. kıt'a, Hâsıl 50.

Yekûn 900.

El-mesârif

Cihet-i meşihât fi-yevm 1.

Be-cihet-i me'kûlât fi-yevm 1,5.

(39) Tetümme-i Evkâf-ı şehir-i Erzincan

Zâviye-i Veled Beg der-şehir-i mezbûre-i meşihât der-tasarruf-ı Şeyh Mehmed bâ-berât-ı Sultânî tevliyet der-tasarruf-ı Ebu'l-Kâsım Beg za'ım 'an-evlâd-ı o

Evkâf-ı zâviye-i mezbûre

Çiftlik der-şehir vakfı-ı mezbûre, Hâsıl 652.

Zemîn der-şehir-i mezbûre kıt'a 25 kilelik, Hâsıl 250.

'An-karye-i Çağrı der-nâhiye-i Özerlik tâbi'-i Diyarbekir hisse-i mâlikâne ber-mûceb-i defter-i 'atık, Hâsıl 602.

Zemîn der-mezra'a-i Vağavir tâbi'-i karye-i Kurucatilek 6 iktâ' 26 kilelik, Hâsıl 250.

Zemîn der-karye-i Vasgır tâbi'-i tabi'-i Güney Erzincan Kıtiyât 8 kilelik, Hâsıl 120.

Zemîn-i Bahtiyâr Cihardivâr ber-mûceb-ihüccet-i şer'iyye kıt'a 50 kilelik, Hâsıl 300

Yekûn 1174

El-mesârif

Cihet-i meşihat fi-yevm 1

Cihet-i tevliyet fi-yevm 1

Be-cihet-i me'kûlât fi-i-sene 1354.

Hânkâh-ı Ahî İnebeg der-şehir-i mezbûre meşihat der-tasarruf-ı Mevlânâ Mehmed bâ-berât-ı sultânî

Evkâf-ı hankâh-ı mezbûre

'An-karye-i Beğcilbâc tâbi'-i Güney Erzincan nısıf mâlikâne vakf-ı mezbûre, Hâsıl 2919.

Zemînhâ-i der-şehir-i mezbûre 10 kilelik, Hâsıl 128.

Yekûn 3317.

El-mesârif

Cihet-i meşihât fi-yevm 2.

cihet-i cibâyet fi-yevm 1 der yed-i Piri

Be-cihet-i me'kûlât fi-sene 1967.

Zâviye-i Pir Ömer der-şehir-i mezbûrev meşihat der-tasarruf-ı Mevlânâ Şeyhî bâ-berât-ı sultânî

Çiftlik der-şehir-i mezbûre vakf-ı zâviye-i mezkûre ma'a nevbet-i âb, Hâsıl 720.

Cihet-i Meşihat fi-yevm 1.

Be-ciheti me'kûlât fi-yevm 1.

(40) Tetümme-i Evkâf-ı şehir-i Erzincan

Mescid-i Şah Mürüvvet Hatun der mahalle-i Şeyhi Çelebi der şehir-i mezbûre der-tasarruf-ı Mevlânâ Mehmed bâ-berât

Evkâf-ı mescid-i mezbûre

Çiftlik der-şehir hâric ez-defter vakf-ı mescid-i mezbûre ber-mûceb-i hüccet-i şer'iye, Hâsıl 500.

Zemîn der-karye-i Ahurcuk tâbi'-i Güney mâlikâne vakf-ı mezbûre kıtiyât 15 kilelik, Hâsıl 120.

Zemîn der-karye-i Ahur Ekrek tâbi'-i Güney Erzincan Kıtiyât 20 kilelik, Hâsıl 100.

Yekûn 720.

Be-cihet-i imâmet fi-yevm 2.

Zâviye-i Urban Şeyh der-şehr-i mezbûre meşihat der-tasarruf-ı Yakub bâ-berât-ı Sultânî

Evkâf-ı zâviye-i mezbûre

İcâre-i ba'zı zemînhâ-i hâne der şehr-i m. fi-sene 140.

Zemîn der-şehr-i mezbûre kıt'a 10 kilelik, Hâsıl 180.

Bâğ-ı Halil Ağa nısıf vakıf-ı zâviye-i mezbûre 2 kilelik, Hâsıl 40.

Yekûn 360

Cihet-i meşihat fi-yevm 1.

Câmi' der-karye-i Cimin tâbi'-i Güney Erzincan

Evkâf-ı câmi'-i mezbûre

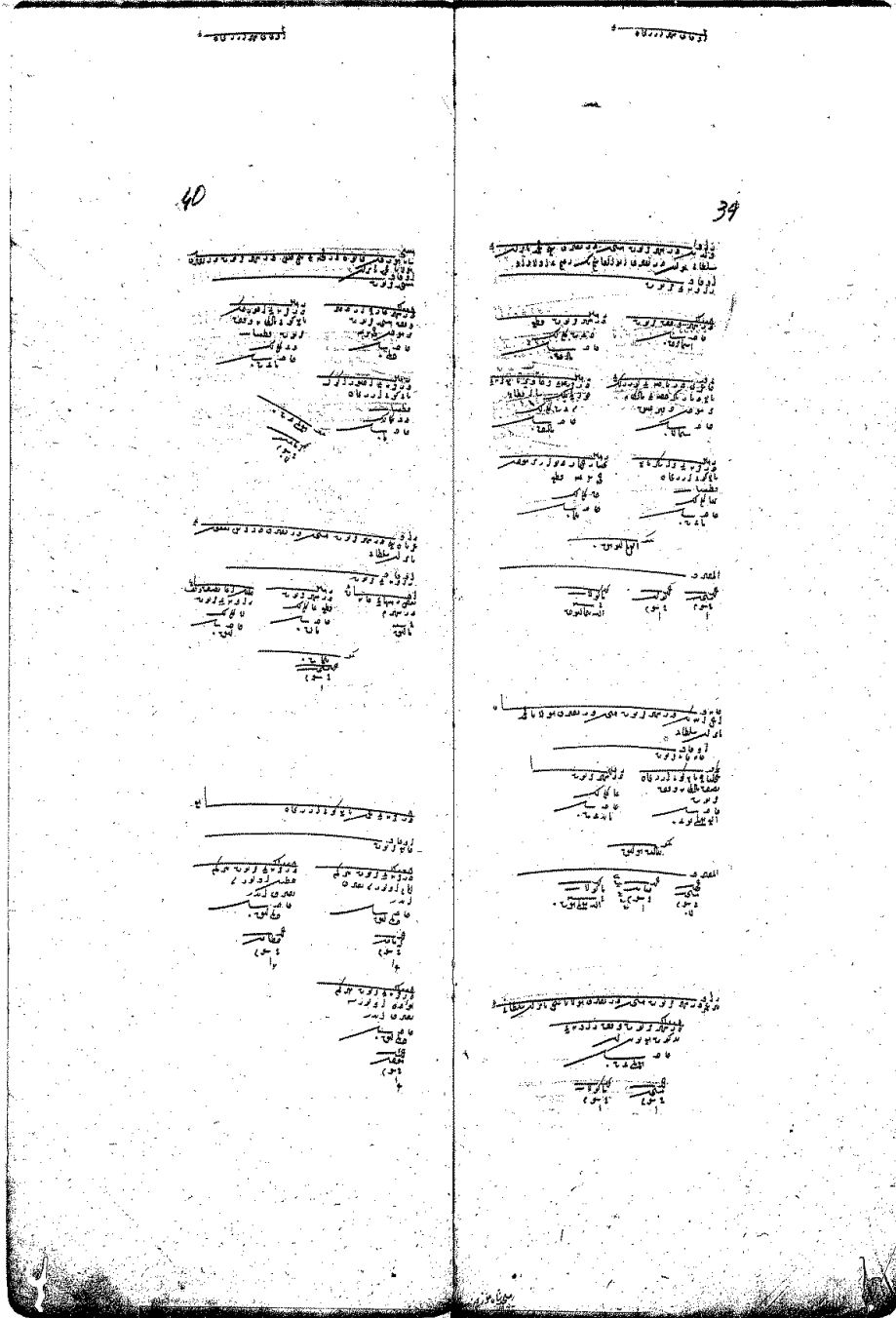
Çiftlik der-karye-i mezbûre her kim imâm olursa tasarruf eder, Hâsıl 540.

Cihet-i imâmet fi-yevm 1,5.

Çiftlik der-karye-i mezbûre her kim hatîb olursa tasarruf eder, Hâsıl 540.

Cihet-i hitâbet fi yevm 1,5.

Çiftlik der-karye-i mezbûre her kim mü'ezzin olursa tasarruf eder, Hâsıl 540. Cihet-i mü'ezzin fi-yevm 1,5.

TT-0199

(41)

Zaviye-i Kutbi'l-'arîfîn Seyyid Aceb Şîr kuddise sırrıhü'l-'azîz der-karye-i Cırzını tâbi'-i kuzey Erzincan meşihât der tasarruf-ı Mevlânâ Yusuf bâ-berât-ı sultânî

Evkâf-ı zâviye-i mezbûre

'An-karye-i Haşhaşı tâbi'-i Güney Erzincan rub' mâlikâne vakf-ı mezbûre, Hâsıl 1180.

Bâğ ma'a zemîn der-karye-i mezbûre kıtiyât 3 kilelik, Hâsıl 80.

'An-karye-i Hancesi tâbi'-i Kuzey Kemah nısıf mâlikâne vakf-ı zâviye-i m., Hâsıl 896.

Zemîn der-karye-i Ahurcuk tâbi'-i Kuzey Erzincan kıtiyât, Hâsıl 150.

Zemîn der-karye-i Dacirek tâbi'-i Kuzey Erzincan 10 kilelik, Hâsıl 100.

Zemîn der-karye-i Cırzını tâbi'-i Kuzey Erzincan ma'a asiyâb 20 kilelik, Hâsıl 150. Zemin halî ve harab der-karye-i mezbure.

Çayır der-karye-i mezbure hasıl 50.

Zemîn der-karye-i Vakıf Bırastık tâbi'-i Kuzey Erzincan 50 kilelik, Hâsıl 250.

Zemîn der-karye-i Sürbehan tâbi'-i Kuzey m., Hâsıl 100.

'An-mezraa-i-i Sirnik tâbi'-i Kuzey Erzincan mâlikâne vakf-ı mezbûre, Hâsıl 200.

Nısıf çiftlik der-nevâhî-i şehir-i mezbûre, Hâsıl 300.

Zemîn ve bâğhâ deer-karye-i Tilharus tâbi'-i Kuzey Erzincan ma'a asiyâb, Hâsıl 350.

Yekûn 3806.

El-mesârif

Cihet-i meşihât fi-yevm 3.

Cihet-i tevliyet fi-yevm 2.

Cihet-i ferrâş fi-yevm nîm

Be-cihet-i me'kûlât fi-sene 1826.

Zâviye-i Ebu İshâk der-karye-i Cimin meşihât der-tasarruf-ı Derviş Piri bâ-berât

Çiftlik der-karye-i mezbûre vakf-ı zâviye-i mezkûre, Hâsıl 540.

Cihet-i meşihat fi-yevm 1,5.

(42) Tetümme-i Evkâf-ı Erzincan

Zâviye-i İslâm Şeyh der-karye-i Sarpviran tâbi'-i Kuzey Erzincan meşihât der-tasaruf-ı Derviş Mehmed bâ-berât-ı sultânî

Evkâf-ı zâviye-i mezbûre

'An-karye-i Sarpviran tâbi'-i m. nısıf mâlikâne vakf-ı mezbûre, Hâsıl 1088.

Çiftlik der-karye-i mezbûre vakf-ı m. Hâsıl 720.

Âsiyâb der-karye-i mezbûre vakf-ı m. hâcer, Hâsıl 300.

Yekûn 1102.

El-mesârif

Cihet-i meşihât fi-yevm 2.

Be-cihet-i me'kûlât fi-sene 1388.

Zâviye-i Ağca Şeyh der-karye-i Zayir tâbi'-i Kuzey Erzincan meşihât der-tasarruf-ı Mevlânâ Hamza bâ-berât

Çiftlik der-karye-i mezbûre vakf-ı zâviye-i mezkûre, Hâsıl 540.

Cihet-i meşihât fi-yevm 1,5.

Câmi' der-karye-i Kelariç tâbi'-i Güney Erzincan

Evkâf-ı câmi'-i mezbûre

Çiftlik der-karye-i mezbûre her kim hatîb olursa tasarruf eder, Hâsıl 540.

Cihet-i hitâbet fi-yevm 1,5.

Çiftlik der-karye-i mezbûre her kim imâm olursa tasarruf eder, Hâsıl 540.

Cihet-i imâmet fi-yevm 1,5.

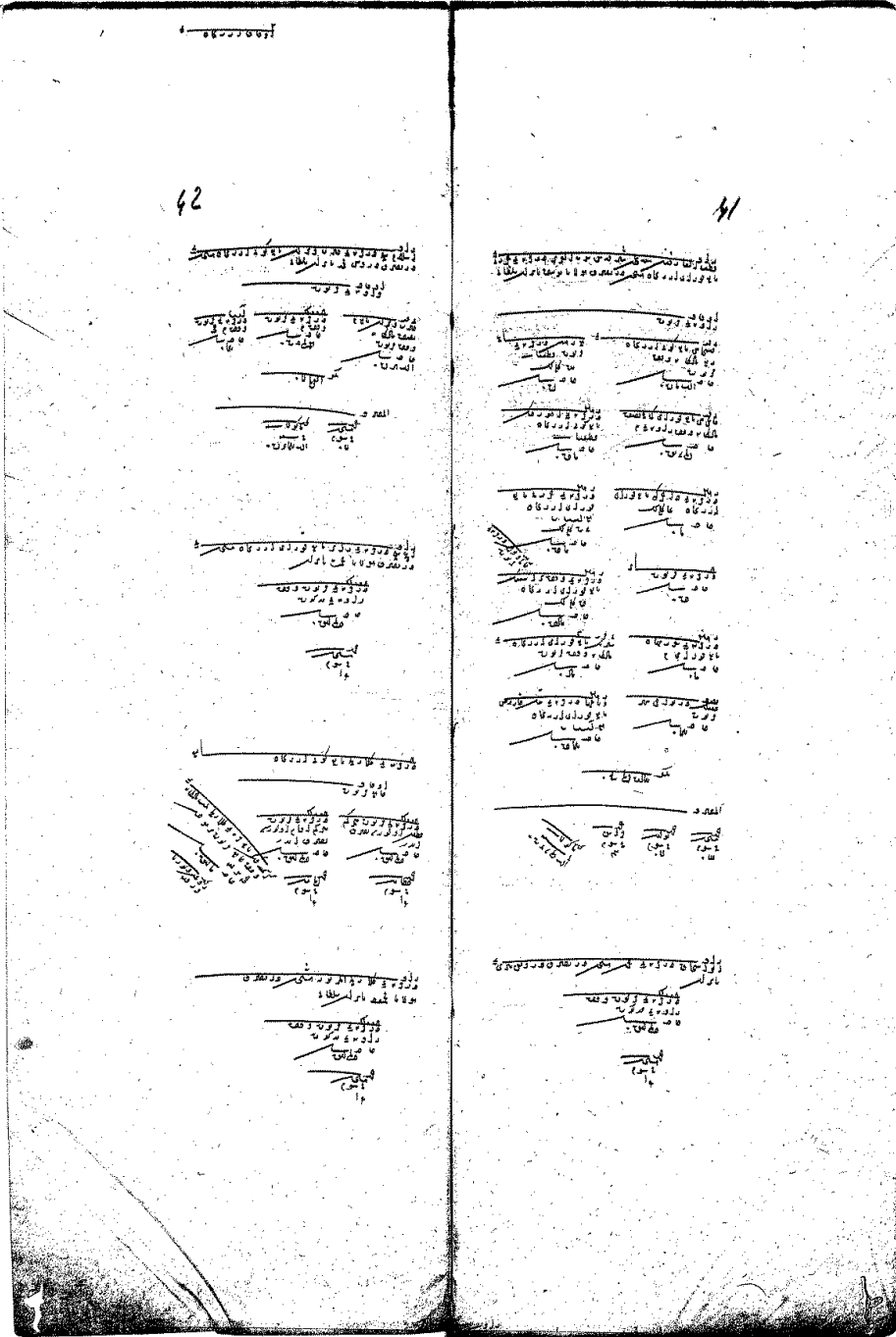
Mezra'a-i Ağbudun tâbi' karye-i Kelâriç sülüs mâlikâne vakf-ı câmi'-i mezbûre ber-mûceb-i hüccet-i şer'iyye, Hâsıl 104.

Be-cihet-i rügan ve bürya ve rakabe

Zâviye der-karye-i Kelariç el-mezbûr meşihât der tasarruf-ı Mevlânâ Mahmud bâ-berât-ı sultânî

Çiftlik der-karye-i mezbûre vakf-ı zâviye-i mezkûre, Hâsıl 540.

Cihet-i meşihât fi-yevm 1,5.

T.T - 0199

(43) Tetümme-i Evkâf-ı Erzincan

Türbehânî-i Şeyh Hüseyin Beg der-karye-i Hodaves tâbi'-i Kuzey Erzincan der-tasarruf-ı Mevlânâ Mahmûd bâ-berât

Zemîn ma'a bağçe der-karye-i mezbûre vakf-ı türbehânî-i mezbûre 50 kilelik, Hâsıl 360. fi yevm 1.

Câmi'-i ve zaviye-i Mevlânâ Ahmed Begrenci der-karye-i Varnabil tâbi'-i Kuzey Erzincan Evkâf-ı mezbûre

Der-karye-i Varnabil tâbi'-i Kuzey nısif mâlikâne vakf-ı m., Hâsıl 1818.

'An-karye-i Ekrek tâbi'-i mezkûr nısif mâlikâne vakf-ı m., Hâsıl 3018.

Zemîn der-karye-i Varnabil tâbi'-i m. mâlikâne vakf-ı mezbûre ber-mûceb-i hüccet-i şer'iyye 100 kilelik, Hâsıl 540.

Yekûn 5364.

El-mesârif

Cihet-i hitâbet fi-yevm 2.

Cihet-i imâmet fi-yevm 2.

Cihet-i mü'ezzin fi-yevm 1.

Cihet-i meşihat fi-yevm 2.

Be-cihet-i me'kûlât fi-yevm 9,5.

Be-ciheti rugan ve burya fi sene 144.

Türbehânî-Mevlânâ Ahmed Bekrenci der-karye-i Varnabil tâbi'-i Kuzey Erzincan der-tasarruf-ı Mevlânâ Yusuf.

Zemîn Çardivâr der-karye-i Vagird vakf-ı türbehânî- mezbûre kıtiyât 20 kilelik, Hâsıl 360,fi-yevm 1.

(44) Tetümme-i Evkâf-ı kazâ-i Erzincan

Zâviye-i Kara Abdâl der-karye-i Ağnik tâbi'-i Güney Erzincan meşihât der-tasarruf-ı Yolbegi veled-i Şeyh bâ-berât

Çiftlik der-karye-i mezbûre vakf-ı zâviye-i mezkûre 'an-kıbel-i pâdişâh-ı 'âlempenâh, Hâsıl 720.

Cihet-i meşihât fi-yevm 2.

Zâviye-i diğer Kara Abdâl el-mezbûr der-karye-i mezbûre meşihat der-tasarruf-ı Derviş İsmail veled-i Sadık bâ-berât

Çiftlik der-karye-i mezbûre vakf-ı zâviye-i mezkûre 'an-kıbel-i pâdişâh-ı 'âlempenâh, Hâsıl 720.

Cihet-i meşihât fi-yevm 2.

Mescid der-karye-i Silbus tâbi'-i Silbus tâbi'-i Güney Erzincan imâmet der-tasarruf-ı
Mevlânâ Emir Hüseyin bâ-berât

Evkâf-ı mescid-i mezbûre

Bâğ ma'a zemîn der-karye-i mezbûre kıtiyât 9 kilelik, Hâsıl 150.

Zemîn der-karye-i Hah tâbi'-i Güney Erzincan 6 iktâ' 30 kilelik, Hâsıl 210.

Yekûn 360.

Cihet-i imâmet fi-yevm 1.

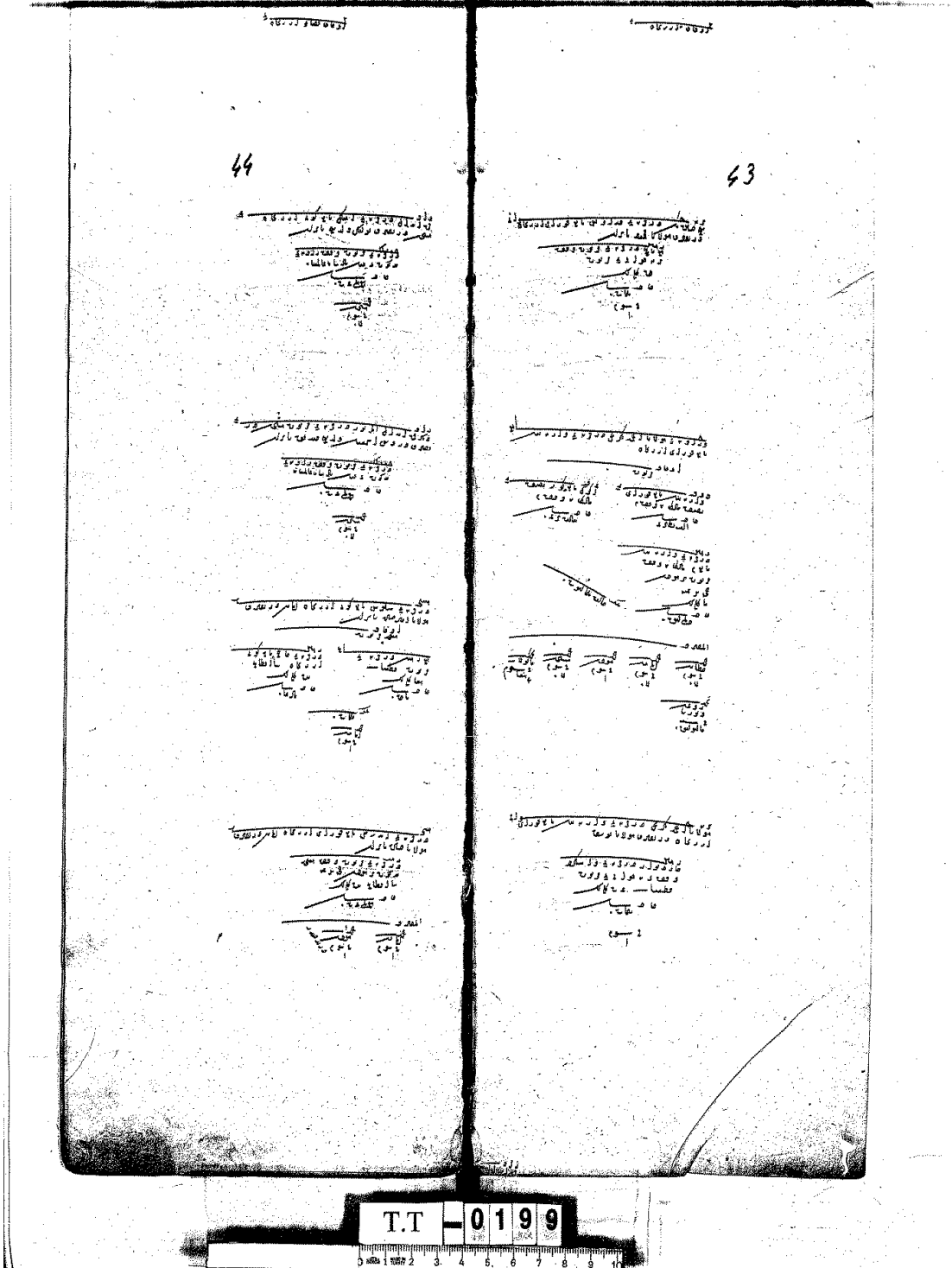
Mescid der-karye-i İnderesi tâbi' Kuzey Erzincan imâmet der-tasarruf-ı Mevlânâ Hüseyin
bâ-berât

Zemîn der-karye-i mezbûre vakf-ı mescid-i mezkûre ber-mûceb-i hüccet-i şer'iyye 6 iktâ'
30 kilelik, Hâsıl 720.

El-mesârif

Cihet-i imâmet fi-yevm 1.

Cihet-i mü'ezzin fi-yevm 1 der yed-i Haydar

(45)

Mescid-i Şeyh Yusuf der-karye-i Cırzını tâbi'-i Kuzey Erzincan imâmet der-tasarruf-ı

Mevlânâ Pirî Han bâ-berât

Evkâf-ı mescid-i mezbûre

Zemîn ma'a bâğ der-karye-i mezbûre kıt'a 4 kilelik, Hâsıl 200.

Zemîn der-karye-i Lirasi tâbi'-i Kuzey Erzincan mâlikâne 3 iktâ' 7 kilelik, Hâsıl 160.

Yekûn 360

Cihet-i İmâmet fi-yevm 1.

Mescid der-karye-i Kertah tâbi'-i Güney Erzincan imâmet der-tasarruf-ı Mevlânâ Haydar

Evkâf-ı mescid-i mezbûre

Bâğ der-karye-i mezbûre vakf-ı Hasan Ali Beg 5 kilelik, Hâsıl 200.

Bâğ-ı diger der-karye-i mezbûre 3 kilelik, Hâsıl 100.

Zemîn der-karye-i mezbûre 3 kilelik, Hâsıl 60.

Yekûn 360.

Cihet-i İmâmet fi-yev 1.

Mescid der-karye-i Kıştim tâbi'-i Güney Erzincan

Zemîn Günsekilü ve Badallı ve Bulman ve Velak mâlikâne vakf-ı Şeyh Hasan Beg be-cihet-i

mescid-i mezbûre ber-mûceb-i hücceti şer'iyye 4 iktâ' 25 kilelik, Hâsıl 90.

Cihet-i imâmet

Zâviye-i der-karye-i Rumsaray tâbi'-i Güney Erzincan meşihât der-tasarruf-ı Derviş Dede
bâ-berât-ı sultânî

'An-karye-i Rumsaray el-mezbûre divânî vakf-ı zâviye-i mezbûre.

Tur Ali veled-i Yar Ahmed caba, Koç Ahmed veled-i Yar Ahmed caba, Hüdâverdi veled-i

Kaya caba, Hoca veled-i Abdi caba, Halikverdi veled-i Kaya mücerred

(46) Tetümme-i karye-i Rumsaray

Hızır veled-i Hacı Bayram caba, Pir Veli veled-i Emir Ali caba, Ali veled-i o mücerred, Yar

Ali Birader-i o mücerred, Piri veled-i Hızır mücerred, Bayram veled-i Hızır mücerred, Veli

veled-i Şükrullah caba, Mehmed birader-i o caba, Cafer veled-i Mehmed mücerred

Hâne 8. Mücerred 6., Hâsıl 1440.

Hâne 8, 96, hınta 110 kile 770, Şa'ir 100 kile 500, Ketan 20, Âsiyâb-ı Dede Şeyh harki 3 şehri
15, nısıf bâd-ı hevâ 99.

El-mesârif

Cihet-i meşihât fi-yevm 2.

Be-cihet-i me'kûlât fi yevm 2.

Vakf-ı evlâd-ı Seydi Ali Çelebi

'An-karye-i Celali tâbi'-i Güney Erzincan sümnn mâlikâne, Hâsıl 470.

Mescid-i der-karye-i Pağnik tâbi'-i Güney Erzincan imâmet der-tasarruf

Zemîn mâlikâne der-karye-i mezbûre kıt'a 20 kilelik, Hâsıl 100.

Zemîn-i Malikane der-karye-i mezbûre 6 iktâ' 13 kilelik, Hâsıl 80.

Yekûn 180.

Cihet-i İmâmet fi-yevm 0,5.

46

Handwritten musical notation on page 46, including a treble clef, a key signature of one sharp (F#), and a 2/4 time signature. The notation consists of several staves with notes and rests, and some accompanying text in Ottoman Turkish script.

45

Handwritten musical notation on page 45, including a treble clef, a key signature of one sharp (F#), and a 2/4 time signature. The notation consists of several staves with notes and rests, and some accompanying text in Ottoman Turkish script.

Handwritten musical notation on page 45, including a treble clef, a key signature of one sharp (F#), and a 2/4 time signature. The notation consists of several staves with notes and rests, and some accompanying text in Ottoman Turkish script.

Handwritten musical notation on page 45, including a treble clef, a key signature of one sharp (F#), and a 2/4 time signature. The notation consists of several staves with notes and rests, and some accompanying text in Ottoman Turkish script.

Handwritten musical notation on page 45, including a treble clef, a key signature of one sharp (F#), and a 2/4 time signature. The notation consists of several staves with notes and rests, and some accompanying text in Ottoman Turkish script.

T.T - 0199

47 Evkâf-ı nefis-i şehri Kemah ve kazâ-i mezbûre

Defter-i evkâf-ı medâri(s) ve mesâcid ve zevâyây-i livâ-i Kemah ki bundan akdem livâ-i mezbûrede vâki' olan evkâfın ba'zı kurasında onda iki sipahi-i divânî deyu aldıkdan sonra onda bir dâhi mâlikânededen bedel-i vakıf için maktû' alındığı ve vâki' olan zevâyânın evkâfından dahi şüyûh-ı zevâyânın her birine birer çiftlik ta'yîn olunub bâkîsi timara verildiği defter-i 'atîk-i hakanîde mestûr ve mukayyed bulunub hâliyâ vilâyet-i mezbûre müceddeden kitâbet olunub defter-i cedîde dergâh-ı mu'allâya 'arz olundukda pâdişâh-ı 'âlempenâhı zıllulahi hazretlerinin memâlik-i mahmiyelerine nizâm-ı intizâm için cânib-i re'âyâyâ mezîd 'inâyet ve vüfûr merhametleri mükârin olub vilâyet-i Rum kânûnu icrâ olunması emr olunduğı bâ'isden onda iki alındıkdan sonra onda bir dâhî alını gelen bida'-i ma'rûfeden olmağın evkâf re'âyâsının üzerinden ref' olunub heman onda iki üzere biri divânî ve biri mâlikâne olunub ve zikr olan maktû' mâlikânededen bedel-i evkâfın her birisine mikdârınca ba'zı tamâm mâlikâne ve ba'zı nısıf ve ba'zı sülûsân ve ba'zı sülûs v e ba'zı rub ve ba'zı sümün ve bil'l-cümle mükün oldukça ale'l infiraz ta'yîn olunub bâkîsi timara ilhâk olundu ve mukaddemâ birer çiftlik tayin olunan zevâyâyâ dâhî vâki' olduğu kurâdan ve hâric kurâdan ziyâdece evkâfî olanlara ki ba'zı temessükât-ı ümerâ-i mâziye ve ba'zı hücec-i şer'îye ve ba'zı şuhûd-ı 'udûl ile be-hasbe-ş-şer'î zuhûr ve sübût bulmuş olanların gibilerün dahî lâzım olanlarına kendü evkâfından ber-mûceb-i emr-i münîf ba'zı mâlikânededen bir mikdâr ve ba'zı birer çiftlik ve nîm çiftlik ilhâk olundu ve hâric ez-defter ba'zı muhavvef derbend ve memerr-i nâsda vâki' olan kurâda kadîmden zâviyeler vaz' olunub ahâlisi Kızılbaş feterâtında perâkende olub gitmek ile kurâ ve zevâyâ hâlî ve harâb kalub ber-vech-i tahmîn yazılıb timara verilmiş eyle olsa vilâyet-i mezbûre müceddeden kitâbet olundukda ol hâlî ve harâb olan kurânın ehâlisinden ba'zı kayd-ı hayâtda olanları hazret-i hüdâvendigâr-ı gerdûn-iktidârün eyyâm-ı 'adâletinde il ve vilâyet emn ü emân üzere âsûdehâl olmağla gelüb her biri yerlü yerine mütemekkin olub şenelüb ehâl-i vilâyet-i mezbûre zikr olan hâlî ve harâb zevâyalar ihyâ olunması lâbüdd ve lâzım der-memâlik-i mahrûseye dahî tamam intifâ'ı vardır deyu ricâ eyledükleri bâ'isden vukû'u üzere der-divân-ı nisâba 'arz olundukda pâdişâhımız e'azz-allahu ensâruhu hazretlerinin hayrât-ı 'âssamîl nâmesi olub ba'zı evvelden harâb olub girü ihyâsı lâzım olan kurâyâ ve ba'zı muhavvef derbendlerde ihdâsı lâbüdd olan mahallere zaviyeler vaz' idüb evkâfını hallede hilafetihu kibelinden her kangı karyede vâki' oluş ise mahsûlünden birer çiftlik ta'yîn ve takdîr idesiz deyü emr olunmağın ber-mûceb-i emr-i münîf lâzım olan mahallerde ba'zı ihyâ ve ba'zı ihdâs zâviyeler vaz' olunub sebt olundu

Medres-i Cemâliye der-şehr-i mezbûre

Evkâf-ı medrese-i mezbûre

Zemîn der nefis-i şehri mezbûre der-kurb-ı medrese-i mezbûre ma'a havlî-i medrese-i mezkûre kıtbiyat 15 kilelik, Hâsıl 533.

Zemîn der-Meşhed-i sağ tâbi'-i şehri mezbûre kıt'a 5 kilelik, Hâsıl 299.

Bağ der-Vâdi-i Binasor vakf-ı Mirza Şems kıt'a 3 kilelik, Hâsıl 300.

Âsiyâb der-kurb-ı Keban tâbi'-i şehri hacir, Hâsıl 500.

Âsiyâb-ı Bodur der-Vadi-i Binasor tâbi'-i şehri hacir, Hâsıl 500.

‘An-karye-i Özüsüflâ tâbi’-i Orta İl-i Kemah sülüs mâlikâne vakf-ı mezbûre ‘an-kâbel-i pâdişâh-ı ‘âlempenâh, Hâsıl 1830.

Yekûn 3763.

Cihet-i müderris fi-yevm 10.

Cihet-i talebe fi-yevm 1.

(48) Tetümme-i evkâf-ı şehir-i Kemah

Cami ve Mesacid-i Mahalle-i Cemaleddin ve Ahi Ferec der-şehir-i Kemah el-mezbur Evkâf-ı mezbûre

Zemîn-i Muhsine der-şehir-i mezbûre 3 kıt’a, Hâsıl 284.

Bağ der-vâdi-i Binasor tâbi’-i şehir-i mezbûre kıt’a, Hâsıl 44.

Zemîn-i İmaret der-şehir-i mezbûre kıt’a, Hâsıl 200.

İcâre-i zemîn-i Şemsiyye vakf-ı câmi’-i mezbûre der-tasarruf-ı Şeyhî Mîralay-ı Kemah ber-mûceb-i hüccet-i şer’iyye kıt’a 8 kilelik, Hâsıl 240.

İcâre-i zemîn-i Avdan vakf-ı câmi’-i mezbûre der-tasarruf-ı Şeyhî Miralay-ı Kemah ber-mûceb-i hüccet-i şer’iyye kıt’a 1 kilelik, Hâsıl 14.

İcâre-i zemîn-i Mirza Şems vakf-ı câmi-i m. der-kurb-ı câmi’-i mezbûre der-tasarrufât-ı Hoca Mir Ali ve Hoca Hüseyin veledân-ı Mehmed ber-mûceb-i hüccet-i şer’iyye kıt’a 2 kilelik, Hâsıl 50.

Zemîn-i Mirza Şems el-mezbûr der-Vâdi-i Binasor tâbi’-i şehir-i mezbûre kıt’a, Hâsıl 100.

Zemîn der-Meşhed-i Sağ tâbi’-i şehir-i mezbûre vakf-ı m. 3 kıt’a, Hâsıl 390.

Zemîn-i Gelmuyar der-şehir-i mezbûre 6 kıt’a, Hâsıl 255.

Zemîn-i Şeyh Tursun der-şehir-i mezbûre kıtiyât, Hâsıl 255.

Zemîn-i Ucdan der-şehir-i mezbûre kıt’a, Hâsıl 50.

Zemîn-i Receb Ağa der-şehir-i m. kıt’a, Hâsıl 148.

Zemîn-i İhsaniye der-şehir-i mezbûre kıt’a, Hâsıl 28.

Zemîn-i Cemaleddin der-şehir-i mezbûre kıt’a, Hâsıl 45.

Zemîn-i Nikâhoğlu der-Meşhed-i Sağ tâbi’-i şehir-i m. kıtiyât, Hâsıl 250.

Zemîn-i Mevlevîhâne der-şehir-i mezbûre kıt’a, Hâsıl 0,5.

Zemîn-i Bağ-ı Mevlevîhâne der-Vadi-i Binasor tâbi’-i şehir-i m. kıt’a, Hâsıl 6.

Zemîn-i Dekâkin der-şehir-i m., 20 kıt’a fi-sene-i beher kıt’a 8, Hâsıl 180.

Zemîn-i İnekis der-bâlây-ı Binasor tâbi’-i şehir-i mezbûre, Hâsıl 300.

Zemîn-i Benlübaş der-şehir-i mezbûre, Hâsıl 48.

Vank der-karye-i Çoban Arınç ma’a âsiyâb ve bağhâ, Hâsıl 1355.

‘An-karye-i Simi-i Ulya tâbi’-i Orta İl mâlikâne vakf-ı mezbûre, Hâsıl 350.

‘An-karye-i Simi-i Süflâ tâbi’-i m. mâlikâne vakf-ı mezbûre, Hâsıl 530.

Mezra’a-i Han der-karye-i Albusu vakf-ı mezbûre, Hâsıl 1255.

Zemîn-i Han der-kurb-ı karye-i Kâfirin 25 kilelik, Hâsıl 105.

Zemîn der-kurb-ı Emiri vakf-ı Kara Piri, Hâsıl 190.

Mezra’a-i Gelimsek vakf-ı ahiyân tâbi’-i şehir-i mezbûre, Hâsıl 355.

Zemîn-i Doğan Beg der-Meşhed-i Sağ tâbi’-i şehir-i m. 3 kıt’a, Hâsıl 340.

Âsiyâb-ı Behanos der-Vadi-i Behanos, Hâsıl 500.

Handwritten musical notation on page 48, including a staff with notes and a series of rhythmic patterns below it.

Handwritten musical notation on page 47, including a staff with notes and a series of rhythmic patterns below it.

(49) Tetümme-i evkâf-ı nefis-i Kemah

Âsiyâb-ı Turbak der-karye-i Kömür hacir yıl, Hâsıl 700.

Âsiyâb-ı harâb der-karye-i mezbûre vakf-ı m.

Zemîn-i Katük der-şehr-i mezbûre kıt'a, Hâsıl 25.

Zemîn-i bağ der-Vadi-i Binasor vakf-ı İvaz, Hâsıl 25.

İcâre-i zemîn-i câmi' der-kurb-ı mezbûre ber-mûceb-i sicil, Hâsıl 10.

Mezra'a-i Gümüş vakf-ı Asan tâbi'-i şehr-i mezbûre-i zemîn 15 kilelik, Hâsıl 290.

Zemîn-i Kelâmî Yakun Beg der-Vadi-i Binasor tâbi'-i mezbûre kıt'a 3 kilelik Hâsıl 350.

Yekûn 9200.

Zemînhâ-i mutasarıfe der-şehr mâlikâne vakf-ı evlâd-ı mezbûrûn ber-mûceb-i hüccec-i şer'iyye ve temessükât-ı ümerâ-i maziye ve divânî-i vakf-ı câmi'-i mezbûre ve mesâcid mahalle-i Cemaleddin ve Ahi Ferec bi-emr-i pâdişâh-ı 'alempenâh

Zemîn-i Burc der-tasarrufât-ı Mevlânâ İftiharüddin ve Hüseyin veledân-ı Mevlânâ Raziyyüddin 'an-evlâd-ı o kıt'a 3 kilelik, Hâsıl divânî 50. Mâlikâne 50. berây-ı vakf-ı evlâd.

Zemîn-i Kadı Mesud der-tasarrufât-ı Ağa Baba veled-i Abdülcelil ve Sultan Ali veled-i Hızır 'an evlâd-ı o 3 iktâ' 14 kilelik, Hâsıl divânî 100 Mâlikâne 100. be-cihet-i vakf-ı evlâd

Zemîn-i Ahî Ferec der-tasarruf-ı Mevlânâ Babacan veled-i İftiharüddin ve Ağa Baba veled-i Abdülcelil ve Maksud veled-i Baba 'an-evlâd-ı o kıtiyât 6 kilelik, Hâsıl divânî 70.

Mâlikâne70 be-cihet-i vakf-ı evlâd

Zemîn-i Ahî Ferec el mezbûr der-Meşhed-i Sağ tâbi'-i şehr der-tasarrufât-ı Emrullah veled-i Çelebi ve Şah Sülü Zeynel Ahi Muzaferredin (?) 'an-evlâd-ı o kıt'a 8 kilelik, Hâsıl divânî 100. Mâlikâne100 be-cihet-i vakf-ı evlâd

Zemîn-i Mahdum Baba Hatun der-tasarrufât-ı Allahverdi veled-i Mevlânâ Babaşa ve Hunad Hatun bint-i Mevlânâ Baba 'an-evlâd-ı o, Hâsıl divânî 50. Mâlikâne 50 be-cihet-i vakf-ı evlâd

Mevlânâ Yunus der-Meşhed-i Sağ tâbi'-i şehr der-tasarrufât-ı Mevlânâ Abdurrahman ve Adil Baba 'an ebnâ-i Mevlânâ Yunus kıtiyât 8 kilelik, Hâsıl divânî 100. Mâlikâne100 be-cihet-i vakf-ı evlâd

Zemîn-i Şeyh Şemseddin der-tasarruf-ı Mevlânâ Haydarkulu veled-i Piri 'an-evlâd-ı o, Hâsıl divânî 50. Mâlikâne 50 be-cihet-i vakf-ı evlâd

Mezra'a-i Eminlik der-Vadi-i Binasor tâbi'-i şehr der-tasarruf-ı Ataullah veled-i Rahmetullah 'an-evlâd-ı Ahi Ferec 'an-mâlikâne hums tevliyet-i mezbûre ber-mûceb-i hüccet-i şer'iyye ve 1 rub' 1 ahmas ve divânî vakf-ı câmi' ve mesâcid-i mezbûre, Hâsıl-divânî ve 1 rub' 1 ahmas 120. hums mâlikâne be-cihet-i tevliyet 30.

Yekûn

Vakf-ı câmi' ve mesâcid-i mezbûre 340.

Vakf-ı evlâd 520.

Hums tevliyet 30.

Cem'ân evkâf-ı câmi' ve mesâcid-i mezbûre mikdar-ı vakf-ı evlâd ve hums tevliyet 9900.

(50) Tetümme-i evkâf-ı câmi' ve mesâcid-i şehir-i Kemâh

El-mesârif

Cihet-i hitâbet fi-yevm 4.

Cihet-i İmâmet fi-yevm 5.

Cihet-i sermahfil fi-yevm 1.

Cihet-i mü'ezzin fi-yevm 2.

Cihet-i huffâz 4 neferan fi-yevm 4.

Cihet-i mu'arrif fi-yevm 1

Cihet-i ferrâş fi-yevm 1

Cihet-i cibâyet fi-yevm 1.

Cihet-i imâmet-i mescid-i mahalle-i Cemalledin fi-yevm 2.

Cihet-i imamet-i mescid-i mahalle-i Ahi Ferec fi-yevm 2.

Cihet-i tevliyet fi-yevm 3.

Cihet-i nezâret fi-yevm 1.

Be-cihet-i buryâ ve rujan fi-yevm nîm.

Zâviye-i Kutb-ı Dâreyn-i arifân-ı mutahhar-ı hedâye-i Rahman Melik Mengücek Gazi nevver Allahu merkaduhu der nezd-i şehir-i Kemâh meşihat der-tasarruf-ı Melik Kulu 'an-evlâd-ı o ber-müceb-i şart-ı vâkîf.

Evkâf-ı zâviye-i mezbûre

İcâre-i hamam der-şehir-i mezbûre bâb, Hâsıl 4000.

Zemîn der-şehir-i Sağ tâbi'-i şehir-i mezbûre 5 iktâ', Hâsıl 420.

Zemîn der-kurb-ı karye-i Marnik tâb'-i Kemah 16 iktâ', Hâsıl 330.

Zemîn-i Sağkâr der-kurb-ı zâviye-i mezbûre 5 iktâ', Hâsıl 220.

Der-Karye-i Horbil tâbi'-i Kemâh mâlikâne çift, Hâsıl 500.

İcâre-i Bağ-ı Bendukas fi-sene 6.

Zemîn-i Bağ der-karye-i Kömür tâbi'-i Kemah 4 kıt'a, Hâsıl 150.

Zemîn der-karye-i Lekari tâbi'-i Kemah be-nâm-ı Kızıl Tarla, Hâsıl 100.

Zemîn-i Pinan der-meşhed-i Sağ tâbi'-i şehir-i m. kıt'a, Hâsıl 150.

'An-karye-i Ermenek tâbi'-i Kemâh sülüsân mâlikâne vakf-ı m., Hâsıl 3436.

'An-karye-i Küçük Ermenek tâbi'-i m. Sülüsân mâlikâne vakf-ı m., Hâsıl 900.

‘An-karye-i Bargüsir tâbi’-i Orta İl nısıf mâlikâne vakf-ı m., Hâsıl 628.

Yekûn 10835.

El-mesârif

Cihet-i meşihad fi-yevm 5

Cihet-i imâmet meşihat-ı zâviye-i m. fi-yevm 2.

Cihet-i cüzhân 4 neferân fi-yevm 4.

Cihet-i cibâyet fi-yevm 1,5.

Cihet-i tevliyet fi-yevm 2.

Cihet-i nezaret fi-yevm 1.

Cihet-i müezzin fi-yevm 1.

Be-cihet-i rugan ve burya fi-yevm nîm.

Be-cihet-i me’kûlât 13

nan 4.

Güş 4.

Hatab 2.

Gendüme 2.

Nemek ve nohud ve gayrihu 1.

(51)

Zâviye-i Mehmediye der-nefs-i Kemah meşihât der-tasarruf-ı Budak veled-i Ahmed

Evkâf-ı zâviye-i mezbûre

Zemîn der-meşhed-i Sağ tâbi'-i şehri-i mezbûre kıt'a 10 kilelik, Hâsıl 235.

Zemîn-i Bağ der-şehri-i mezbûre kıt'a 3 kilelik, Hâsıl 120.

İcâre-i zemîn tâbi'-i Polad Beg tâbi'-i şehri-i mezbûre der-tasarruf-ı Nasuh ber-mûceb-i hüccet-i şer'iyye, Hâsıl 80.

Zemîn der şehri-i m. kıt'iyât 13 kilelik, Hâsıl 225.

Zemîn-i Nogay Hatun der-şehri-i mezbûre kıt'a 3 kilelik, Hâsıl 120.

Çiftlik der-karye-i Emirî tâbi'-i Orta İl 'an-kıbel-i Kara Piri, Hâsıl 500.

Zemîn-i Pavnik der-karye-i Surbiya tâbi'-i Kemah, Hâsıl 120.

Zemîn ma'a Göllü Bağ der-karye-i Sağ İl tâbi-i Kemah, 270.

Yekûn 1500.

El-mesârif

Cihet-i meşihat fi-yevm 3.

Cihet-i me'kûlât fi-yevm 2.

Zâviye-i Şeyh Şerafeddin enâr-Allahu merkaduhu der-karye-i Dedek tâbi'-i Kemah el-mezbûre meşihat der-tasarrufât-ı Derviş Şerafeddin ve Derviş Şah Kulu veledân-ı Miskî Baba Ba-fer(man) pâdişâh-ı 'âlempenâh bâ-berât-ı sultânî

Evkâf-ı zâviye-i mezbûre

'An-karye-i Dedek tâbi'-i Kuzey Kemâh nısıf mâlikâne vakf-ı mezbûre 'an-kıbel-i pâdişâh-ı 'âlempenâh, Hâsıl 803.

Çiftlik der-karye-i mezbûre vakf-ı zâviye-i mezbûre, Hâsıl 360.

Yekûn 1163.

El-mesârif

Cihet-i meşihat fi-yevm 2.

Be-cihet-i me'kûlât fi-sene 443.

(52) Tetümme-i evkâf-ı kazâ-i Kemah

Zâviye-i Etmeklü Şeyh der-karye-i Balsay der-nâhiye-i Kuruçay-ı Kemah meşihat der-tasarruf-ı Han Şeyh Pir Hasan ve Pir Mehmed veledân-ı Şeyh Ahmed 'an-evlâd-ı o bâ-berât-ı sultânî

Evkâf-ı zâviye-i mezbûre

'An-karye-i Balsay el-mezbûre mâlikâne vakf-ı zâviye-i mezkûre 'an-kıbel-i pâdişâh-ı 'âlempenâh, Hâsıl 968.

Çiftlik der-karye-i mezbûre vakf-ı m. Hâsıl 360.

Yekûn 1363.

El-mesârif

Cihet-i meşihât fi-yevm 2.

Be-cihet-i me'kûlât fi-sene 602.

Zâviye-i Murad Şeyh der-karye-i İğdir tâbi'-i Kuzey Kemah meşihat der-tasarrufât-ı Derviş Murad ve Hızır ve Mahmud ebnâ-i Dosti bin Şeyh Murad el-mezbûr bâ-berât-ı Sutânî

Evkâf-ı zâviye-i mezbûre

'An-karye-i İğdir tâbi'-i mezkûre nısıf mâlikâne vakf-ı zâviye-i m., an-kıbel-i pâdişâh-ı 'âlempenâh, Hâsıl 413.

Çiftlik der karye-i mezbure hasıl 360

Yekûn 777.

Cihet-i meşihat fi-yevm 2.

Zâviye-i diğer Etmeklü Şeyh der-karye-i Balsay tâbi'-i Kuruçay-ı Kemah meşihat der-tasarruf-ı Derviş Yunus veled-i Seydi Mahmud bin. Esed Çelebi bin. Etmeklü Şeyh el-mezbûr bâ-berât-ı Sultânî

Nısıf Çiftlik der-karye-i mezbûre iki başdan vakıf an-kıbel-i pâdişâh-ı 'âlempenâh, Hâsıl 360. fi-yevm 1.

بسم الله الرحمن الرحيم
الحمد لله الذي هدانا لهذا
ما كنا لنهتدي لولا أن هدانا الله

الحمد لله الذي هدانا لهذا
ما كنا لنهتدي لولا أن هدانا الله

الحمد لله الذي هدانا لهذا
ما كنا لنهتدي لولا أن هدانا الله

الحمد لله الذي هدانا لهذا
ما كنا لنهتدي لولا أن هدانا الله

الحمد لله الذي هدانا لهذا
ما كنا لنهتدي لولا أن هدانا الله

الحمد لله الذي هدانا لهذا
ما كنا لنهتدي لولا أن هدانا الله

الحمد لله الذي هدانا لهذا
ما كنا لنهتدي لولا أن هدانا الله

الحمد لله الذي هدانا لهذا
ما كنا لنهتدي لولا أن هدانا الله

بسم الله الرحمن الرحيم
الحمد لله الذي هدانا لهذا
ما كنا لنهتدي لولا أن هدانا الله

الحمد لله الذي هدانا لهذا
ما كنا لنهتدي لولا أن هدانا الله

الحمد لله الذي هدانا لهذا
ما كنا لنهتدي لولا أن هدانا الله

الحمد لله الذي هدانا لهذا
ما كنا لنهتدي لولا أن هدانا الله

الحمد لله الذي هدانا لهذا
ما كنا لنهتدي لولا أن هدانا الله

الحمد لله الذي هدانا لهذا
ما كنا لنهتدي لولا أن هدانا الله

الحمد لله الذي هدانا لهذا
ما كنا لنهتدي لولا أن هدانا الله

الحمد لله الذي هدانا لهذا
ما كنا لنهتدي لولا أن هدانا الله

(53)

Zâviye-i der- karye-i Hah tâbi'-i Kuzey Kemah meşihat der-tasarrufât-ı Derviş Hacı Mustafa veled-i Derviş Ahmed ve Derviş Piri veled-i Davud Şeyh ber-vech-i iştirâk

'An-karye-i Hah el-mezbûre mâlikâne vakf-ı zâviye-i mezbûre an-kıbel-i pâdişâh-ı 'alempenâh, Hâsıl 790.

Cihet-i meşihat fi-yevm 2.

Zâviye-i Derviş Mahmud veled-i Ahmed der-karye-i Buğdasor tâbi'-i Orhor-ı Kemah meşihat der tasarruf-ı Derviş Murad veled-i Mahmud Derviş bâ-berât-ı sultânî

Çiftlik-der-karye-i mezbûre vakf-ı zâviye-i mezbûre, Hâsıl ma'a âsiyâb 540.

Cihet-i meşihat fi-yevm 1,5.

Zâviye-i der-karye-i Koğlar tâb'-i Orhol-ı Kemah meşihat der-tasarruf-ı Derviş Pir Veli veled-i Alaeddin

Çiftlik der karye-i mezbûre vakf-ı zâviye-i mezkûre 'an-kıbel-i pâdişâh-ı 'alempenâh, Hâsıl 540.

Cihet-i meşihat fi-yevm 1,5.

Zâviye-i Derviş Hasan der-karye-i Kovata tâbi'-i Aşağı İli Kemah meşihat der-tasarruf-ı Derviş Mezid veled-i Derviş Yusuf ba Derviş Hasan el-mezbur

'An-karye-i Kovata el-mezbûre mâlikâne vakf-ı zâviye-i mezbûre 'an-kıbel-i pâdişâh-ı 'alempenâh, Hâsıl 300.

Cihet-i meşihat

(54) **Tetümme-i evkâf-ı kazâ-i Kemah**

Zâviye-i Şeyh karye-i Baba ener Allahu merkaduhu der-karye-i Barnas tâb'-i- Kuzey Kemâh meşihat der-tasarruf-ı Hüseyin Derviş bin Mehmed bâ-berât-ı Sultanî

Evkâf-ı zâviye-i mezbûre

'An-karye-i Barnas el-mezbûre ma'a mezra'a-i Kozcaöz tâbi'-i karye-i mezbûre mâlikâne vakf-ı zâviye-i m. 'an-kıbel-i pâdişâh-ı 'alempenâh, Hâsıl 1630.

Çiftlik der-karye-i mezbure malikane vakf-ı mezbure hasıl 350

'An-karye-i Edebükü tâbi'-i mezkûr ma'a mezra'a-i Hayyatlu tâbi'-i karye-i mezbûre mâlikâne vakf-ı zâviye-i m. 'an-kıbel-i pâdişâh-ı 'alempenâh, Hâsıl 600.

Yekûn 2580.

El-mesârif

Cihet-i meşihât fi-yevm 2.

Be-cihet-i me'kûlât fi-sene 1860.

Zâviye der-karye-i Hacı der-nâhiye-i Vadi-i Vank tâbi'-i Kemah meşihat der-tasarruf-ı Derviş Pir Ali veled-i Hasan Şeyh bâ berât-ı sultânî

Evkâf-ı Zâviye-i mezbûre

'An-karye-i Hacı el-mezbûre mâlikâne vakf-ı zâviye-i mezbûre 'an-kıbel-i pâdişâh-ı
'alempenâh, Hâsıl 450.

Çiftlik der-karye-i mezbûre iki başdan vakf-ı mezbûre, Hâsıl 340

Yekûn 790.

Cihet-i meşihat fi-yevm

Zâviye-i Şeyh Hasan Baba bin Yunus Baba der-karye-i Girzu der-nâhiye-i Aşağı İl Kemah
meşihat der-tasarruf-ı Derviş Kulu bin şeyh Hasan el-mezbûr

Evkâf-ı Zâviye-i mezbûre

'An-karye-i Girzu el-mezbûre nısıf mâlikâne vakf-ı zâviye-i mezbûre 'an-kıbel-i pâdişâh-ı
'alempenâh, Hâsıl 610.

Çiftlik der-karye-i mezbûre iki başdan vakf-ı m. Hâsıl 330

Yekûn 440.

Cihet-i meşihat fi-yevm

(55) Tetümme-i evkâf-ı kazâ-i Kemah

Zâviye-i Şeyh Hasan der-karye-i Sağ kığı tâbi'-i Aşağı İl Kemah meşihat der-tasarruf-ı Derviş Arslan 'an-evlâd-ı o

'An-karye- Sağ kığı el-mezbûre rub' mâlikâne vakf-ı zâviye- mezbûre 'an-kıbel-i pâdişâh-ı 'alempenâh, Hâsıl 111.

Zâviye-i İslâm Şeyh der-karye-i Sorge tâbi'-i Aşağı İl Kemah meşihat der-tasarruf-ı Derviş Kutlu Baba veled-i Şeyh İslâm e-l-mezbûr.

Evkâf-ı Zâviye-i mezbûre

'An-karye-i Sorge el-mezbûre mâlikâne vakf-ı zâviyei- mezbûre 'an-kıbel-i pâdişâh-ı 'alempenâh, Hâsıl 1300.

'An-karye-i Viran Sorge tâbi'-i mezkûr mâlikâne vakf-ı mezbûre 'an-kıbel-i pâdişâh-ı 'alempenâh, Hâsıl 588.

Yekûn 1888

El-mesârif

Cihet-i meşihat fi-yevm 2.

Be-Cihet-i me'kûlât fi-sene 1168.

Zâviye-i Vefâdâr Şeyh der-karye-i Kölaris tâbi'-i Kuruçay Kemah meşihat der-tasarruf-ı Derviş Mehmed bin Vefâdâr el-mezbûr bâ-berât-ı sultânî

'An-çiftlik der-karye-i mezbûre vakf-ı zâviye-i mezbûre iki başdan, Hâsıl 395

Zâviye der-karye-i Buzluk meşihat der-tasarruf-ı Eyne Hoca Derviş veled-i Derviş İshak bâ-berât-ı sultânî

Mezra'a-i Buzluk el-mezbûre vakf-ı zâviye-i mezkûre, Hâsıl 350.

(56)

Zâviye-i Hızır Şeyh bin Osman Şeyh der-mezra'a-i Şire kiracı tâbi'-i Aşağı İl Kemah meşihat der-tasarruf-ı Mansur veled-i Hızır Şeyh el-mezbûr

Mezra'a-i Şire Kiracı el-mezbûre vakf-ı zâviye-i mezkûre, Hâsıl 370.

Zâviye-i İsmail Şeyh der-karye-i Alp Kendi tâbi'-i Dikenlüy Kemah meşihat der-tasarruf-ı Bâyezid bin şeyh Batur

'An-karye-i Alp Kendi el-mezbûre mâlikâne vakf-ı zâviye-i mezbûre 'an-kıbel-i pâdişâh-ı 'âlem-penâh, Hâsıl-ı mâlikâne 328.

Zâviye-i Osman Şeyh der-karye-i Mızgi tâbi'-i Orta İl Kemah meşihat der-tasarruf-ı İlyas Şeyh bin Balı

Evkâf-ı Zaviye-i mezbûre

'An-karye-i Mızgi el-mezbûre mâlikâne vâkf-ı zâviye-i mezbûre 'an-kıbel-i pâdişâh-ı 'âlem-penâh, Hâsıl-ı mâlikâne 1700.

Çiftlik der-karye-i mezbûre vakf-ı zâviye-i mezkûre 'an-kıbel-i pâdişâh-ı 'âlem-penâh, Hâsıl 250.

Yekûn 1950.

El-mesârif

Cihet-i meşihat fi-yevm 2

Be-cihet-i me'kûlât 1230.

Zâviye-i Hüseyin Şeyh der-karye-i Polad Ahurı tâbi'-i Gercanis 'an-nâhiye-i Kemah meşihat der-tasarruf-ı Derviş Mezid bin HüseyinŞeyh 'an-evlâd-ı o bâ-berât-ı sultânî

Evkâf-ı zâviye-i mezbûre

'An-karye-i Polad Ahurı el-mezbûre mâlikâne vakf-ı zâviye-i m. 'an-kıbel-i pâdişâh-ı 'âlem-penâh, Hâsıl-ı mâlikâne 520.

'An-karye-i Ekinkeki tâbi'-i mezkûr tamam mâlikâne vakf-ı zâviye-i mezbûre 'an-kıbel-i pâdişâh-ı 'âlem-penâh, Hâsıl 870.

Çiftlik der-karye-i Polad Ahurı el-mezbure vakf-ı m. Hasıl 320

Yekûn 1758

El-mesârif

Cihet-i meşihat fi-yevm 2

Be-cihet-i me'kûlât fi-sene 1037.

(57)

Zâviye-i Etmeklü Şeyh der-karye-i Garur der-nâhiye-i Aşağı İl tâbi'-i Kemah meşihat der-tasarruf-ı Pir Ahmed- Şeyh bin Kabil Şeyh 'an-evlâd-ı o bâ-berât-ı sultânî

Evkâf-ı Zaviye-i mezbûre

'An-karye-i Garur el-mezbûre nısıf mâlikâne vakf-ı zâviye-i mezbûre 'an-kıbel-i pâdişâh-ı 'âlem-penâh, Hâsıl 1380.

Çiftlik der-karye-i mezbûre vakf-ı mezbûre, Hâsıl 310.

Yekûn 1690.

El-mesârif

Cihet-i meşihat fi-yevm 2.

Be-cihet-i me'kûlât fi sene 970.

Zâviye-i İshak Şeyh der-Karye-i Cinge der-nâhiye-i Aşağı İl tâbi'-i Kemah meşihat der-tasarruf-ı Udul Şeyh bin Veli Şeyh 'an-evlâd-ı o

'An-karye-i Cinge tâbi'-i mezkûre mâlikâne vakf-ı zâviye-i mezbûre 'an-kıbel-i pâdişâh-ı 'âlem-penâh, Hâsıl 1790.

El-mesârif

Cihet-i meşihat fi-yevm 2.

Be-cihet-i me'kûlât 1070.

Zâviye-i Şeyh Ahmed veled-i seydi Ahmed Şeyh der-karye-i Ahurcuk der-nâhiye-i Gercanis tâbi'-i Kemah meşihat der-tasarruf-ı mezkûr

'An-karye-i Ahurcuk el-mezbûre

Çiftlik-i vakf-ı zâviye-i mezbûre 'an-kıbel-i pâdişâh-ı 'âlem-penâh, Hâsıl 360.

Mescid der-karye-i Dinge imâmet der-tasarruf-ı Mevlânâ Pir Nebi

Çiftlik der karye-i mezbûre mâlikâne vakf-ı mescid-i mezbûre, Hâsıl 360. fi-yem 1

(Zâviye-i Tur Ali)

(58) Tetümme-i evkâf-ı kazâ-i Kemah

Zâviye-i Tur Ali Baba veled-i Kara Baba der-Karye-i Honar-ı Büzürg der-nâhiye-i Kuruçay tâbi'-i Kemah meşihat der-tasarruf-ı Pir Gayb Derviş veled-i Tur Ali Baba 'an-evlâd- o

Karye-i Honar-ı Büzürg el-mezbûre vakf-ı zâviye-i mezbûre gayr-ı ez- rüsûm-ı 'örfiye 'an-kıbel-i pâdişâh-ı 'âlem-penâh,

Hasan veled-i Hüseyin Çift, Bayram Hoca veled-i Hamza bennâk, Ümmet veled-i Kara zâviyedâr-zâde, Mevlânâ Halil veled-i Seydi Ahmed hatib-i câmi Varoş Pir Gâib

Hâne 2, Hatib 1, Zâviyedarzâde 1

Hâsıl, gayr-ı ez-rüsûm-ı 'örfiye 900

Hınta 2 kile 560., Şa'ir 44 kile 220., Gâvers 23 kile 120.

Çiftlik der-karye-i mezbûre vakf-ı zâviye-i mezkûre ber-mûceb-i defter-i 'atık, Hâsıl 350.

Yekûn 1250.

El-mesârif

Cihet-i meşihat fi-yevm 2.

Be-cihet-i me'kûlât fi sene 530

Mescid der-karye-i Kürdler der-nâhiye-i Gercanis tâbi'-i Kemah imâmet der-tasarruf-ı

Mevlana Zeynel

Zemîn-i Hacı Tarla der-karye-i mezbûre mâlikâne vakf-ı mescid-i mezkûre 30 kilelik, Hâsıl 360, fi-yevm 1.

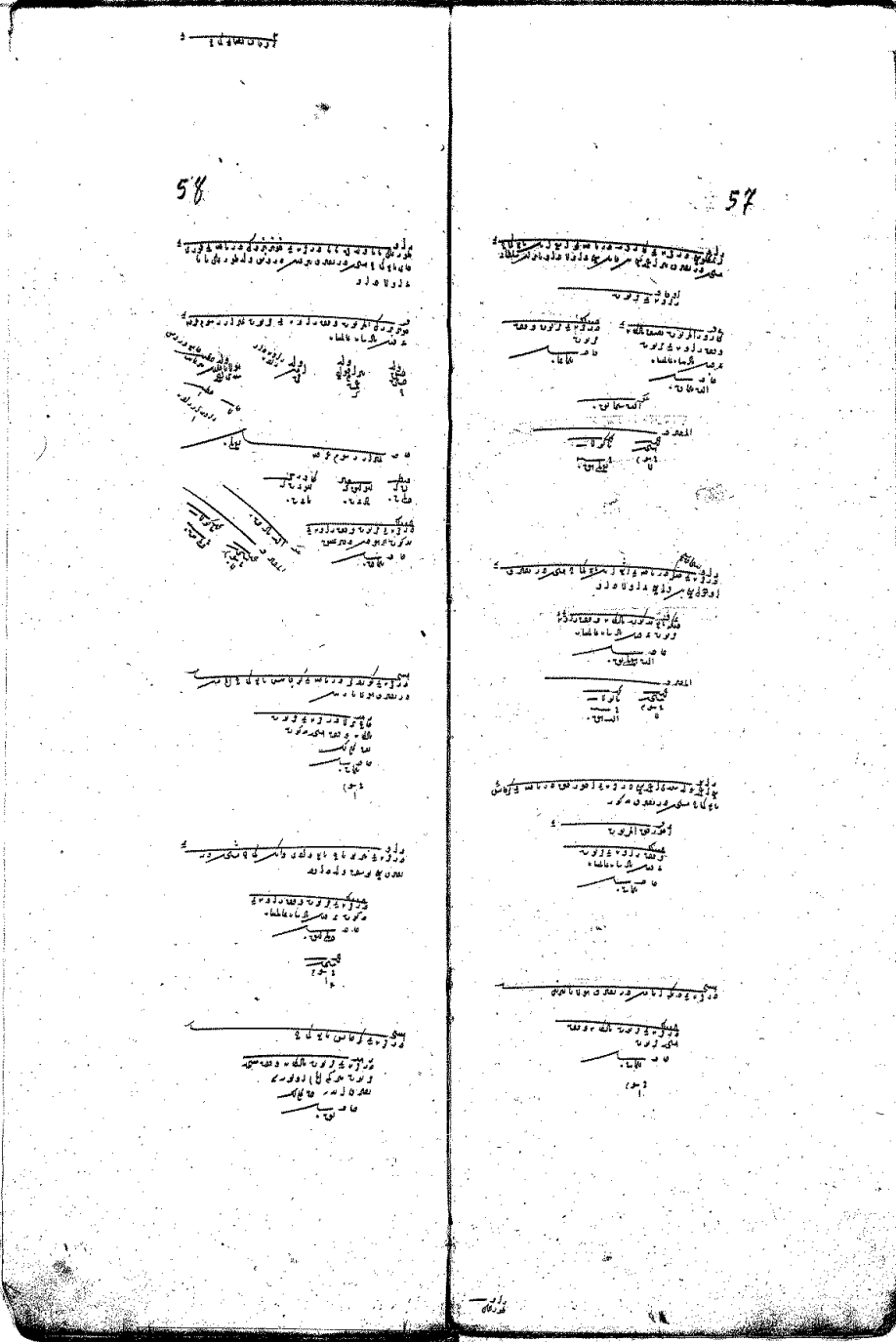
Zâviye der-karye-i Pir Boyacı tâbi'-i Vadi-i Vank Kemah meşihat der-tasarruf-ı Şeyh Yusuf veled-i Davud

Çiftlik der-karye-i mezbûre vakf-ı zâviye-i mezkûre 'an-kıbel-i pâdişâh-ı 'âlem-penâh, Hâsıl 540.

Cihet-i meşihat fi-yevm 1,5.

Mescid der-karye-i Gercanis tâbi'-i Kemah

Zemîn der-karye-i mezbûre mâlkâne vakf-ı mescid-i mezbûre her kim imâm olursa tasarruf eder 50 kilelik, Hâsıl 90.

T.T - 0199

(59)

Defter-i Evkâf-ı medâris ve mesâcid ve zevâyây-ı livâ-i Bayburd ki bundan akdem livâ-i mezbûrede vâki' olan evkâfın ba'zı kurâsından onda iki sipâhaldıktan sonra on üçde bir dâhi vakıf için alındığı ve vâki' olan zevâyânın evkâfından dahfi şüyûh-ı zevâyânın her birine birer çiftlik olunub bâkîsi tımara veridüğü defter-i 'atîk-i hakanîde mastûr ve mukayyed bulunub hâliyâ vilâyet-i mezbûre müceddeden kitâbet olunub defter-i cedîd dergâh-ı mu'allâya 'arz olundukda pâdişâh-ı 'âlempenâh-ı zıllulah hazrelerinin memâlik-i ahmiyelerine nizâm-ı intizâm için cânib-i re'âyâyâ mezîd 'inâyet ve vafûr merhametlerin mukârin olub Vilâyet-i Rum kânûnu icrâ olunması emr olunduğu bâ'isden onda iki alındıktan sonra on üçde bir dâhî alınıgelen bedi'- i mu'arrefeden olmağın evkâf re'âyâsının üzerinden ref' olunub heman onda iki üzere biri divânî ve biri mâlikâne olunub ve zikr olunan mâlikânedeki sâbikan on üçde biri alınan bedel-i evkâfın her birisine mikdârınca ba'zına tamâm mâlikâne ve ba'zına nısıf ve ba'zına sülûsân ve ba'zı rub' ve ba'zı sümne ve bi'l-cümle mümkün olduğca ::: ... ta'yîn olunub bâkîsi tımara ilhâk olundu ve mukaddemâ birer çiftlik ta'yîn olunub zevâyâyâ dâhî vâki' olduğu kurâdan ve hâric kurâdan ziyâdeye evkâfî olanlara ki ba'zı temessükât-ı ümerâ-i mâziye ba'zı hücec-i şer'iyye ve ba'zı şuhûd-ı 'udûl ile be-hasbe-şer'i zuhûr ve sübût bulmuş olanların gibilerün dahi lâzım olanlarına kendü evkâfından ber-mûceb-i emr-i münîf ba'zı mâlikânedeki birer mikdâr ve ba'zı birer çiftlik ve nîm çiftlik ilhâk olundu ve hâric-ez-defter ba'zı muhavvef derbend memerr-i nâsdan vâki' olan kurâda kadîmden zâviyeler vaz' olunub ahâlisi Kızılbâş fetretinde perâkende olub gitmek ile kurâ ve zevâyâ hâlî ve harâb kalub ber-vech-i tahmîn yazılıb tımara verilmiş imiş eyle olsa müceddeden vilâyet-i mezbûre kitâbet olundukda ol hâlî ve harâb olan kurânın ahâlisinde ba'zı kayd-ı hayatda olanları hazret-i hüdâvendigâr-ı gerdun iktidârın eyyâm-ı 'adâletinde il ve vilâyet emn-i emân üzere âsûde-hâl olmağla gelüb her biri yerlü yerine mütemekkin olub şenelüb ehâl-i vilâyet-i mezbûre zikr olan hâlî v harâb zâviyeler ihyâ olunması lâbüdd ve lâzımdır memâlik-i mahrûseye dahî tamâm intifâ'ı vardır deyu ricâ eyledükleri bâ'isden vukû'u üzere der-divân-ı nisâba 'arz olundukda pâdişâhımız e'azz-allahu ensâruhu hazretlerinin hayrât-ı 'âmme-i meyl-i tâmmesi olub olub ba'zı evvelden harâb olub girü ihyâsı lâzım olan kurâyâ ve ba'zı muhavvef derbendlerde ihdâsı lâbüdd olan mahallere zâviyeler vaz' idüb evkâfını hallede mülkehu kıbelinden her kangı karyede vâki' oluş ise mahsûlünden birer çiftlik ta'yîn ve takdîr idesiz deyu emr olunmağın ber-mûceb-i emr-i münîf lâzım olan olan mahallerde ba'zı ihyâ ve ba'zı ihdâs zâviyeler vaz' olunub kayd-ı defter olundu

(60)

Nefs-i şehri-i Bayburd

Medrese-i Yakutiye der-şehri-i mezbûre tederrüs der-tasarruf-ı Mevlânâ Pir Ahmed bâberât-ı sultânî

Evkâf-ı medrese-i mezbûre

‘An-karye-i Carıb tâbi’-i Bayburd nısf mâlikânenin dört sehimde bir buçuk sehimî vakf-ı medrese-i mezbûre, Hâsıl 1253.

‘An-karye-i Çamurkığı tâbi’-i Bayburd rub’ mâlikâne vakf-ı medres-i mezbûre, Hâsıl 597.

‘An-karye-i Evrek tâbi’-i Bayburd sülüs mâlikâne vakf-ı medres-i mezbûre, Hâsıl 1952.

‘An-karye-i Nögi tâbi’-i Bayburd sülüs mâlikâne vakf-ı medres-i mezbûre, Hâsıl 357.

‘An-karye-i Kuyud tâbi’-i Bayburd nısf mâlikâne vakf-ı medrese-i mezbûre, Hâsıl 1525.

‘An-karye-i Hancurek tâbi’-i Bayburd rub’ mâlikâne vakf-ı medrese-i mezbûre, Hâsıl 377.
Yekûn 7056.

El-mesârif

Cihet-i tederrüs fi-yevm ‘an 3.

Cihet-i talebe fi-yevm 3.

Cihet-i ‘öşr-i tevliyet fi-yevm 3.

Medrese-i Mahmudiye der-şehr-i mezbûre tederrüs der-tasarruf-ı Mevlânâ Seydi Ali bâberât-ı sultânî

Evkâf-ı medrese-i mezbûre

‘An-karye-i Varsa tâbi’-i Bayburd üç rub’ mâlikânenin dört sehimde bir sehimî vakf-ı medrese-i mezbûre, Hâsıl 1409.

‘An-karye-i Bodurnik nân-ı diğeri Danişmendler Kendi tamâm mâlikâne gayr-ı ez 4 çiftlik vakıf-ı medres-i mezbûre, Hâsıl 1350.

Handwritten musical notation on page 60, consisting of several staves with notes and lyrics in Ottoman Turkish script.

Handwritten text block on page 60, likely a title or a short piece of text.

Handwritten text block at the bottom of page 60, possibly a signature or a note.

Handwritten musical notation on page 59, consisting of several staves with notes and lyrics in Ottoman Turkish script.

(61) Tetümme-i Evkâf-ı Medres-i Mahmudiye der-şehr-i Bayburd

'An-karye-i Bahadur tâbi-i Bayburd rub' mâlikâne vakf-ı medrese-i mezbûre, Hâsıl 404.

İcâre-i dekâkîn der-nefs-i Bayburd vakf-ı medrese-i mezbûre 11 bâb fî-sene 1127.

Çiftlik der-karye-i Bodurnik nâm-ı diger Danişmendler Kendi vakf-ı medres-i mezbûre, Hâsıl 720.

Mezra'a-i Efilgüd tâbi'-i karye-i Dağsinik tâbi'-i Bayburd üç rub' mâlikâne vakf-ı medrese-i mezbûre ber-mûceb-i hüccet-i şer'iyye, Hâsıl 30.

Yekûn 3680.

El-mesârif

Cihet-i tederrüs fî-yevm 1.

Cihet-i Talebe fî-yevm 2

Cihet-i tevliyet fî-yevm 1

Medrese-i Museviyye(?) der-şehr-i mezbûre hâliyâ buka' bi-emr-i pâdişâhî tederrüs der-tasarruf-ı Mevlânâ İsmâil bâ-berât-ı hümâyûn

Evkâf-ı buka'-i mezbûre

'An-karye-i Mans tâbi-i Bayburd sülüsân mâlikâne vakf-ı medrese-i mezbûre, Hâsıl 853.

'An-karye-i İrgü tâbi-i mezkûr sülüsân mâlikâne vakf-ı medrese-i mezbûre, Hâsıl 2027.

'An-karye-i Genü tâbi'-i mezkûr sülüsân mâlikâne vakf-ı medrese-i mezbûre, Hâsıl 1210.

Yekûn 3600.

El-mesârif

Cihet-i tederrüs fî-yevm 7.

Cihet-i talebe fî-yevm 2.

Cihet-i gayr-ı? tevliyet fî-yevm 2.

(62) Tetümme-i medrese-i evkâf-ı şehr-i Bayburd

Medrese-i İkbâliye der-şehr-i mezbûre hâliyâ muâllimhâne ber-mûceb-i defter-i 'atık der-tasarruf-ı Mevlânâ Ahmed bâ-berât

Evkâf-ı medres-i mezbûre

'An-karye-i Haviş tâbi'-i Bayburd sülüsân mâlikâne vakf-ı mu'allimhâne-i mezbûre, Hâsıl 870.

'An-karye-i Kisne Sinik tâbi'-i Bayburd sülüsân mâlikâne vakf-ı mu'allimhâne-i mezbûre, Hâsıl 1136.

Yekûn 2006

El-mesârif

Cihet-i mu'allim fî-yevm 3

Cihet-i halife fi-yevm 1

Be-cihet-i hasır ve mim? ve termîm fi-sene 566

Câmi'-i Kebîr der-şehr-i mezbûre

Evkâf-ı câmi'-i mezbûre

Mezra'a-i Dodiş vakf-ı kâdîm 2 çift, hâsıl 448.

İcâre-i dekâkîn der-kurb- ı câmi'-i mezbûre 3 bâb hâlî fi-sene 15.

İcâre-i ba'zı dekâkîn der-mukâbele-i câmi'-i mezbûre hâlî ve harâb 15.

İcâre-i zemîn vakf-ı bedel-i bağçe der-nefs-i Bayburd, Hâsıl 60.

İcâre-i nısıf bağçe-i Bezük der-halka-i Hamam der-nefs-i Bayburd 6 kilelik, Hâsıl 30.

Zemîn der-râh ve arsa(?) vâki' şode 4 kilelik, Hâsıl 150

Zemîn-i Pare der-kârhâne vâki' şode der-nefs-i Bayburd 30 kilelik, Hâsıl 100.

Zemîn-i Pare der-kurb-ı Köhne Seyyid Ahmed Beg vâki' şode hâlî

Zemîn-i Pare der-kurb-ı âb-ı haruk hâlî

Zemîn der-tarîk-i 'âmm vâki' şode vakf-ı Seydi Ahmed Beg 4 kilelik hâlî

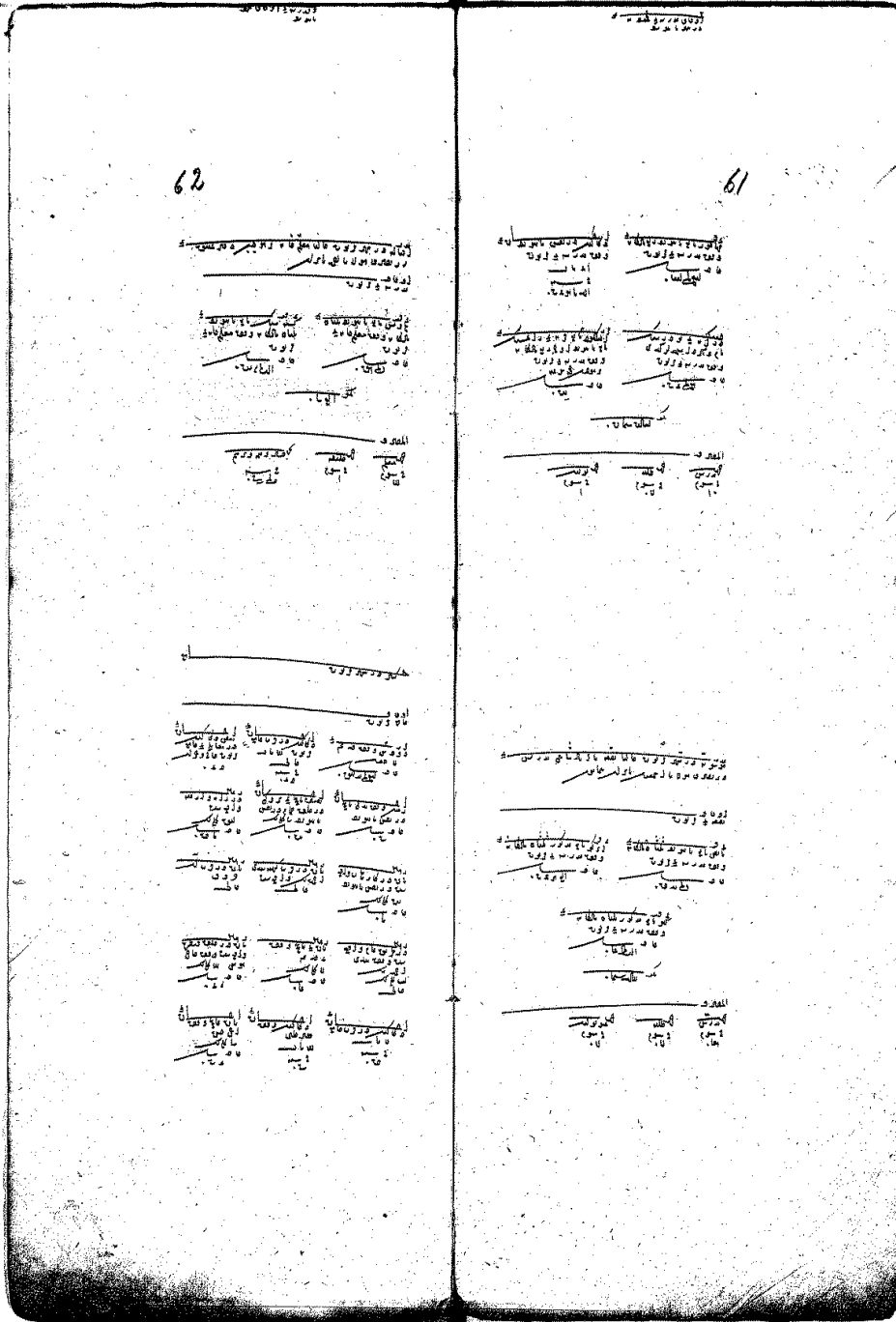
Zemîn-i pâre-i bağçe vakf-ı 'an-kadîm 2 kilelik, Hâsıl 10.

Zemîn-i pare der-Halka-i Kantara vâki' şode vakf-ı Hacı Musa 3 kilelik, Hâsıl 10, 5.

İcâre-i dekâkîn der-kurb-ı câmi 2 bâb fi-sene 50.

İcâre-i dekâkîn vakf-ı Hızır Çelebi 3 bâb fi sene 60.

İcâre-i pare bağçe vakf-ı Ahi Hasan 6 kilelik, Hâsıl 20.

60

61

T.T - 0199

(63)

Âsiyâb-ı Cemşid Beg vakf-ı evlâd-ı Pir Müfti ber-mûceb-i hüccet-i şer'îye hâliyâ der-tasarruf-ı Mevlânâ Nizâmeddin Mehmed bin Pir Müfti 'an-evlâd-ı o hacer e fi- 3 şehr İcâre-i bağçe-i Hoca Abdülgani 9 kilelik, Hâsıl 50.

İcâre-i dükkân vakf-ı Şah Banu Hatun hâli fi-sene 10.

İcâre-i dükkân vakf-ı hitâbet bâb fi-sene 20.

İcâre-i zemîn-i âsiyâb der-karye-i Ahur-ı Beg vakf-ı câmi'i-i mezbûre, Hâsıl 60.

'An-karye-i Carıd tâbi'-i Bayburd nısıf mâlikânenin dört sehinden bir buçuk sehimî vakf-ı câmi'-i mezbûre, Hâsıl 1253.

'An-karye-i Vank Göçü tâbi'-i Bayburd nısıf mâlikâne vakf-ı Hızır Çelebi câmi'-i mezbûr, Hâsıl 710.

2 Çiftlik der-karye-i Bodur Sinik nâm-ı diger Danişmendler Kendi tâbi'-i Bayburd vakf-ı câmi'-i mezbûre, Hâsıl 100.

Mezraa-i Emilküd tabi-i karye-i Dağnik rub malikane vakf-ı camii mezbure hasıl 10

'An-karye-i Hamza ve Berni(?) tâbi'-i Bayburd tamam mâlikâne vakf-ı câmi'-i mezbûre, Hâsıl 2120.

'An-karye-i Kalir tâbi'-i Bayburd nısıf mâlikâne vakf-ı câmi'-i m. , Hâsıl 287.

'An-karye-i Gareveri tâbi'- Bayburd rub' mâlikâne vakf-ı m., Hâsıl 110.

'An-karye-i Türbe tâbi'-i Bayburd tamam mâlikâne vakf-ı câmi'-i mezbûre 'an-kıbel-ı Seydi Ahmed Beg, Hâsıl 3256.

Yekûn 9897.

El-mesârif

Cihet-i hitâbet fi-yevm 3.

Cihet-i ser-mahfil fi-yevm 3.

Cihet-i imamet fi yevm 4

Cihet-i mü'ezzin fi-yevm 3.

Cihet-i mu'arrif fi-yevm1.

Cihet-i huffâz 4 neferen fi-yevm 1-4.

Cihet-i nezâreti fi-yevm 2.

Cihet-i ferrâş fi-yevm 1.

Cihet-i tevliyet fi-yevm 3.

Cihet-i cibâyet 2.

Cihet-i Burya ve rugan fi-sene 746.

Vakf-ı Câmi'-i Şeyh Veysel

der-şehr-i m. 'an-hâzine-i gebrân-ı vilâyet-i mezbûre 'an-kıbel-i pâdişâh-ı 'âlempenâh
halledede mülkehu ber-mûceb-i hükm-i şerîf-i 'âlîşân

Nakid fi-sene-i kâmile 4320.

El-mesârif

Cihet-i hitâbet fi-yevm 2.

Cihet-i mü'ezzin fi-yevm 2.

Cihet-i imâmet fi-yevm3.

Cihet-i huffâz 5 neferen fi-yevm 2,5.

Cihet-i ferrâş fi-yevm 1.

(64) Tetümme-i evkâf-ı müteferrika der-nefs-i şehr

Vakf-ı mescid-i Hoca Ali der-şehr-i mezbûre imâmet der-tasarruf-ı Mevlânâ İvaz bâ-berât-ı
hümâyûn

'An-karye-i Kelardik tâbi'-i Bayburd nısıf mâlikâne vakf-ı mescid-i mezbûre, Hâsıl 1744.

El-mesârif

Cihet-i imâmet fi-yevm 2

Cihet-i mü'ezzin fi-yevm 1

Cihet-i cerr u cevâb fi-yevm 1

Be-cihet-i burya ve rugan fi-sene 304.

Mescid-i Mahallee-i Singâh tâbi'-i şehr-i mezbûre imâmet der-tasarruf-ı Mevlânâ Budak bâ-
berât

Vakıf 'an-karye-i Vağide tâbi'-i Bayburd nısıf mâlikânenin sülüsânı be-cihet-i mescid-i
mezbûre 'an-kıbel-i Kütah-ı Hacilik? Hâsıl 540.

Cihet-i imâmet fi-yevm 1,5.

Mescid-i Veled-i Kadı der-şehr-i mezbûre imâmet der-tasarruf-ı Mevlânâ Mehmed bâ-berât
Zemîn-i Kaus tâbi'-i şehr-i Bayburd vakf-ı mescid-i mezbûre ber-mûceb-i hüccet-i şer'iyye 5
kilelik, Hâsıl 360.

Cihet-i imâmet fi-yevm 1.

Mescid-i Yeni Çelebi der-şehr-i mezbûre imamet der-tasarruf-ı Mevlana Ahmet bâ berât

Evkâf-ı mescid-i mezkûre

'An-karye-i Pağnik tâbi'-i Bayburd on iki sehimde bir sehime mâlikâne vakf-ı mescid-i
mezbûre, Hâsıl 357.

'An-karye-i Erdevsiye tâbi'-i mezkûr sümün mâlikâne vakf-ı mescid-i mezkûre, Hâsıl 396.
Yekûn 748.

El-mesârif

Cihet-i imâmet fi-yevm 2.

Be-Cihet-i Burya ve rugan 28.

(65)

Mescid-i Hüsniye der-şehr-i mezbûre imâmet der-tasarruf-ı Mevlânâ Turak bâ-berât

Zemîn der-Halef Hisâr vakf-ı mescid-i mezbûre 50 kilelik, Hâsıl 360.

Cihet-i imâmet fi-yevm 1.

Mescid-i Kadı Mahmud der-şehr-i mezbûre imâmet der-tasarruf-ı Mevlânâ Hüdaverdi bâ-berât

‘An-karye-i Rumili tâbi’-i Bayburd nısıf mâlikâne vakf-ı mescid-i mezbûre, Hâsıl, be-cihet-i imâmet fi-sene 320.

Mescid-i Ferecu’llah der-şehr-i mezbûre imâmet der-tasarruf-ı Mevlânâ Hasan bâ-berât

‘An-kareye-i Göknoş tâbi’-i Bayburd nısıf mâlikâne vakf-ı mescid-i mezbûre, Hâsı 624.

Cihet-i imâmet fi-yevm 1,5.

Be-cihet-i burya ve rugân fi-sene 84.

Mu’allimhâne-i berây-ı ta’lîm kerde eytâm ve evlâd-ı fukara der-şehr-i mezbûre der-tasarruf-ı Mevlânâ Mahmud bâ-berât

Çiftlik ma’a çayır der-karye-i Bodurnik nâm-ı diger Danişmendlerkendi tâbi’-i Bayburd vakf-ı mu’allimhâne-i mezbûre ber-mûceb-i hüccet-i şer’iyye, Hâsıl 720.

Cihet-i muallim fi-yevm 2.

(66) Tetümme-i evkâf-ı şehr-i Bayburd

Zâviye-i Sultan Fakrullah der-şehr-i mezbûre meşihat der-tasarrufât-ı Şeyh Mehmed ve Şeyh Ahmed veledân-ı Piri Şeyh ‘an-evlâd-ı o bâ-berât.

Evkâf-ı zâviye-i mezbûre

‘An-karye-i Üçüncübeg-i Süflâ tâbi’-i Bayburd nısıf mâlikâne vakf-ı zâviye-i mezbûre, Hâsıl 859.

Âsiyâb der-karye-i m. vakf-ı zâviye-i mezbûre hacet, Hâsıl 160.

‘An-karye-i Dacirek tâbi’-i Bayburd sülüsân mâlikâne vakf-ı zâviye-i mezbûre, Hâsıl 1202.

Yekûn 2221.

El-mesârif

Cihet-i meşihât fi-yevm 3.

Cihet-i türbehân fi yevm 6

Be-cihet-i mekûlât fi sene 961.

Zâviye-i Ahi Emir Ahmed Zengânî der-şehr-i mezbûre meşihat der-tasarruf-ı Ahi Mehmed ‘an-evlâd-ı o bâ-berât

Evkâf-ı zâviye-i mezbûre

'An-karye-i Varsa tâbi'-i Bayburd üç rub' mâlikânenin dört sehimde üç sehimi vakf-ı zâviye-i mezbûre, Hâsıl 3147.

Âsiyâb der-karye-i mezbûre vakf-ı zâviye-i mezkûre kıt'a, Hâsıl 150.

Çiftlik der-karye-i mezbûre vakf-ı zâviye-i mezbûre, Hâsıl 600.

İcâre-i dekâkîn der-nefs-i Bayburd vakf-ı zâviye-i mezbûre, Hâsıl 80.

'An-karye-i Ovanebi tâbi'-i Bayburd nısıf mâlikâne vakf-ı zâviye-i m. ,Hâsıl 494.

'An-karye-i Kalsukvar tâbi'-i Bayburd üç rub' mâlikâne vakf-ı zâviye-i mezbûre, Hâsıl 2097.

'An-karye-i Kulamor tâbi'-i Bayburd nısıf mâlikâne vakf-ı zâviye-i mezbûre, Hâsıl 250.

Mezra'a-i Keskü tâbi'-i karye-i Pirye mâkikâne vakf-ı zâviye-i mezbûre ber-mûceb-i hüccet-i şer'iyye, Hâsıl 50.

Yekûn 6868.

El-mesârif

Cihet-i meşihat fi-yevm 3

Cihet-i cüzhân fi-yevm 1

Be-cihet-i me'kûlât fi-sene 5428.

66

Handwritten text in Ottoman Turkish script, including a heading and several lines of text.

Handwritten text in Ottoman Turkish script, possibly a signature or date.

Handwritten text in Ottoman Turkish script, including a heading and several lines of text.

Handwritten text in Ottoman Turkish script, including a heading and several lines of text.

Handwritten text in Ottoman Turkish script, possibly a signature or date.

Handwritten text in Ottoman Turkish script, including a heading and several lines of text.

Handwritten text in Ottoman Turkish script, including a heading and several lines of text.

Handwritten text in Ottoman Turkish script, possibly a signature or date.

65

Handwritten text in Ottoman Turkish script, including a heading and several lines of text.

Handwritten text in Ottoman Turkish script, possibly a signature or date.

Handwritten text in Ottoman Turkish script, including a heading and several lines of text.

Handwritten text in Ottoman Turkish script, including a heading and several lines of text.

Handwritten text in Ottoman Turkish script, possibly a signature or date.

T.T - 0199

(67) Tetümme-i evkâf-ı şehr-i Bayburd

Zâviye-i Haydarîhâne der-şehr-i mezbûre meşihat der-tasarruf-ı Seyyid Hüseyin bâ-berât
Evkâf-ı zâviye-i mezbûre

‘An-karye-i Malansa tâbi’-i Bayburd nısıf mâlikâne vakf-ı zâviye-i mezbûre , Hâsıl 2613.

‘An-karye-i Singirekös tâbi’-i Bayburd sümün mâlikâne vakf-ı zâviye-i mezbûre, Hâsıl 76.

‘An-karye-i İstinos tâbi’-i Bayburd rub’ malikâne vakf-ı zâviye-i mezbûre, Hâsıl 358.

Âsiyâb der-karye-i Malansa vakf-ı zâviye-i mezkûre hacet, Hâsıl 100.

İcâre-i Dekâkin der-nefs-i Bayburd vakf-ı zâviye-i mezbûre 12 bâb fi-sene 600.

Yekûn 3743.

El-mesârif

Cihet-i meşihat fi-yevm 2.

Be-cihet-i me’kûlât fi-sene 3023.

Zâviye-i Seyyid Salih der-şehr-i mezbûre meşihat der-tasarruf-ı Seyyid İbrahim ‘an-evlâd-ı
o bâ-berât

Evkâf-ı zâviye-i mezbûre

‘An-karye-i Abrenis tâbi’-i Bayburd nısıf mâlikâne vakf-ı zâviye-i mezbûre, Hâsıl 3453.

‘An-karye-i Sağnik tâbi’-i Bayburd nısıf mâlikâne vakf-ı zâviye-i mezbûre, Hâsıl 317.

‘An-karye-i Kömürsinik tâbi’-i Bayburd nısıf mâlikâne vakf-ı zâviye-i mezbûre, Hâsıl 200.

İcâre-i dekâkin der-nefs-i Bayburd vakf-ı zâviye-i mezbûre 6 bâb fi-sene 140.

Yekûn 4110.

El-mesârif

Cihet-i meşihat fi-yevm 3.

Be-cihet-i me’kûlât fi-sene 3030.

Türbehânî-i Şehid Osman der-şehr-i Bayburd der-tasarruf-ı Mevlânâ Abdullah bâ-berât

Evkâf-ı mezbûre

Zemîn der-şehr der-halka-i mezâr-ı Şehid Osman vakf-ı mezbûre 10 kilelik, Hâsıl 45.

‘An-karye-i Bosaverk tâbi’-i Bayburd rub’ mâlikâne vakf-ı mezbûre, Hâsıl 295.

Yekun 340.

Cihet-i türbehâni fi-yevm 1.

(68)

Zâviye der-karye-i Kızılcaviran meşihat der-tasarruf-ı Şeyh Ahmed veled-i Şeyh Musa bâ-
berât

Çiftlik der-karye-i mezbûre vakf-ı zâviye-i mezbûre ‘an-kıbel-i pâdişâh-ı ‘âlempenâh, Hâsıl 540.

Cihet-i meşihat fi-yevm 1,5.

Zâviye-i Hoca Yakub der-şehr-i mezbûre meşihat der-tasarruf-ı Şükrüllah veled-i Hamîd bâ-berât

Çiftlik der-karye-i Kubur tâbi’-i Bayburd vakf-ı zâviye-i mezbûre, Hâsıl 720.

Cihet-i meşihat fi-yevm 2.

Türbehânî-i Hoca Yakub der-şehr-i mezbûre der-tasarruf-ı Mevlânâ Mehmed bâ-berât

‘An-karye-i Varzeminye tâbi-i Bayburd tamâm mâlikânenin sekiz sehimde üç sehimi vakf-ı mezbûre, Hâsıl 666.

Cihet-i türbehân fi-yevm 1,5.

Hankâh-ı Hoca Yakub der-şehr-i mezbûre der-tasarruf-ı Mevlânâ Yakub Çelebi bâ-berât

‘An-karye-i Girzuy-ı Süfla tâbi’-i Bayburd nısıf mâlikâne vakf-ı hankâh-ı mezbûre, Hâsıl 1326.

El-mesârif

Cihet-i meşihat fi-yevm 1

Cihet-i tevliyet fi-yevm 1

Be-cihet-i me’kûlât fi-sene 606.

68

Handwritten musical notation on page 68, including a staff with notes and lyrics below.

Handwritten musical notation on page 68, including a staff with notes and lyrics below.

Handwritten musical notation on page 68, including a staff with notes and lyrics below.

Handwritten musical notation on page 68, including a staff with notes and lyrics below.

67

Handwritten musical notation on page 67, including a staff with notes and lyrics below.

Handwritten musical notation on page 67, including a staff with notes and lyrics below.

Handwritten musical notation on page 67, including a staff with notes and lyrics below.

Handwritten musical notation on page 67, including a staff with notes and lyrics below.

Handwritten musical notation on page 67, including a staff with notes and lyrics below.

T.T - 0199

(69) Tetümme-i Evkâf

Mescid-i Ahi Emir Ahmed Zengani der-şehr-i mezbûre imâmet der-tasarruf-ı Mevlânâ Mehmed bâ-berât

'An-karye-i Mengi tâbi'-i Bayburd nısıf mâlikâne vakf-ı mescid-i mezbûre, Hâsıl 835.

El-mesârif

Cihet-i imâmet fi-yevm 1,5.

Cihet-i mü'ezzin fi-yevm nîm

Be-cihet-i rugan ve burya 115.

Mescid-i Şeyh Hayran der-şehr-i mezbûre

'An-karye-i Aruzgi tâbi'-i Bayburd rub' mâlikâne vakf-ı mescid-i mezbûre, Hâsıl 217.

Cihet-i imamet

Evkâf be-cihet-i termîm-i binây-ı çeşme-i ve cem'iyetgâh 'ankıbel-i İdris Bag mirlivây-ı

Bayburd bünyâd kerde est 'an-Pınar-ı Çil Üç Bennâk der-kurb-ı Bayburd berây-ı asâyiş-i ayendegân ve revendegân

Zemîn-i Beg kıt'a der-kıbel-i makâm-ı mezbûre, Hâsıl 30.

İcâre-i dekâkin der-nefs-i Bayburd 3 bâb, Hâsıl 200.

Yekûn 230.

Zıkr olan bir kıt'a zemînin ve iki bab dükkânın mahsûlâtı binây-ı mezbûrenin termîmi için vaz' olunub ve bir pâre dükkanın mahsûlâtı her kim nazır olursa âna ta'yin olunub ber-mûceb-i hüccet-i şer'iyye sebt olundu.

(70) Tetümme-i Evkâf-ı kazâ-i Bayburd

Mescid der-karye-i Melansa tâbi'-i mezbûr imâmet der-tasarruf-ı Mevlânâ Satılmış bâ-berât

Zemîn der-karye-i mezbûre vakf-ı mescid-i mezkûre 10 kilelik, Hasıl 180.

Cihet-i imâmet fi-yevm nîm

Zâviye-i Seydi Ahmed Beg der-karye-i Hamza ve Piri tâbi'-i mezkûr meşihât der-tasarruf-ı

Derviş Bekir veled-i Derviş Ömer bâ-berât

Çiftlik der-karye-i mezbûre mâlikâne vakf-ı zâviye-i mezkûre, Hâsıl 360.

Cihet-i meşihat fi-yevm 1.

Zâviye-i Gökçe Şeyh der-karye-i Gelbulas tâbi'-i mezkûr meşihat der-tasarruf-ı Şeyh Veli bâ-berât

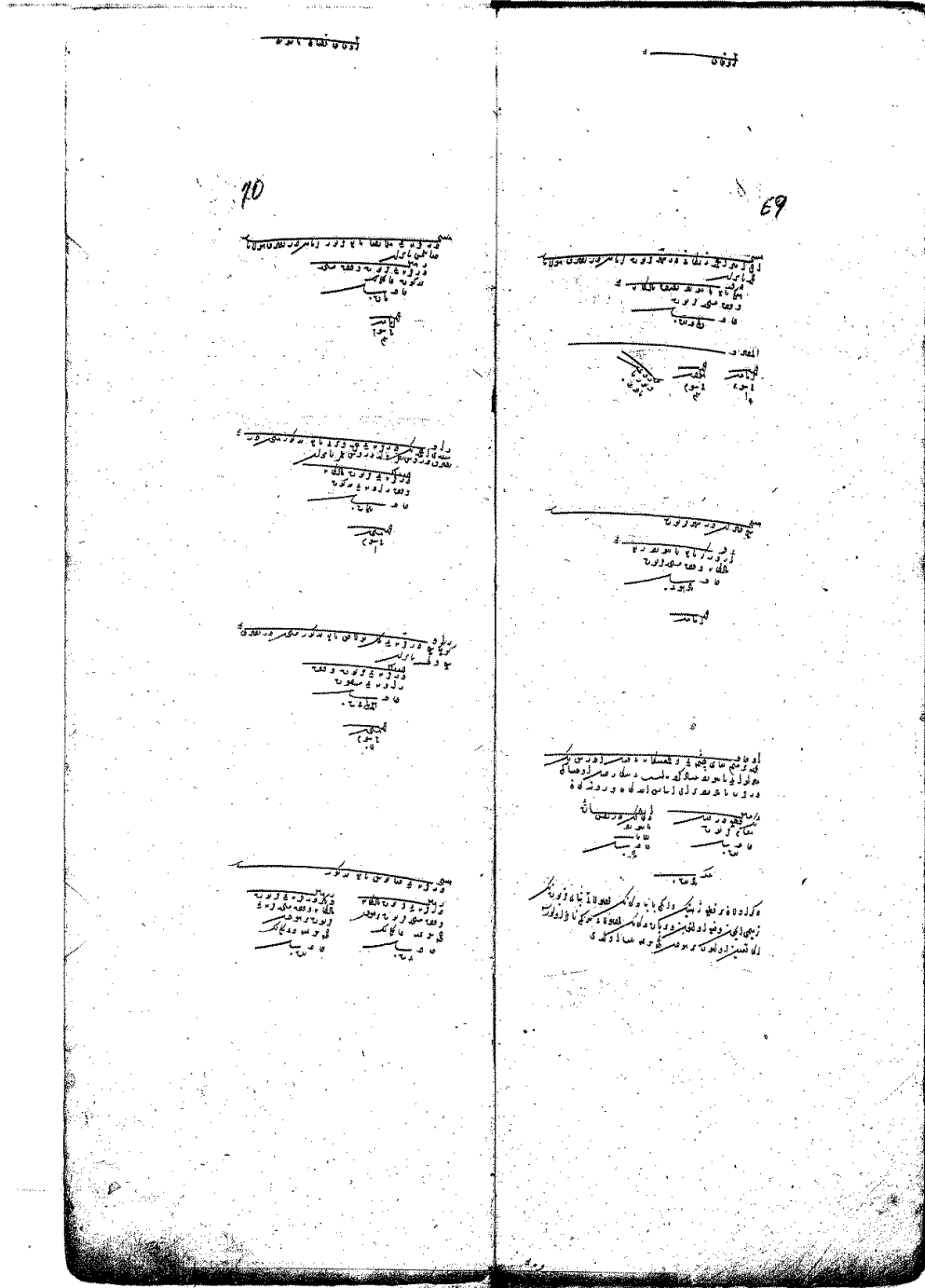
Çiftlik der-karye-i mezbûre vakf-ı zâviye-i mezbûre, Hâsıl 720.

Cihet-i meşihat fi-yevm 2.

Mescid der-karye-i Sanos tâbi'-i mezkûr

Zemîn der-karye-i mezbûre mâlikâne vakf-ı mescid-i mezbûre ber-mûceb-i hüccet-i şer'iyye 10 kilelik, Hâsıl 20.

Zemîn-i diger der-karye-i mezbûre mâlikâne vakf-ı mescid-i karye-i mezbûre ber-mûceb-i hüccet-i şer'iyye 15 kilelik, Hâsıl 30.

(71) Tetümme-i Evkâf-ı kazâ-i Bayburd

Zâviye-i der-karye-i Ketenos nâm-ı diger Sanos tâbi-i mezkûr meşihat der-tasarruf-ı Derviş Kulu bâ-berât

Çiftlik der-karye-i mezfûre vakf-ı zâviye-i mezbûre, Hâsıl 720.

Cihet-i meşihat fi-yevm 2.

Zâviye-i diger der-karye-i Ketenos el-mezbûr meşihat der-tasarruf-ı Derviş Eynel bâ-berat

Çiftlik der-karye-i mezbûre vakf-ı zâviye-i mesfûre ‘an-kıbel-i pâdişâh-ı ‘âlempenâh, Hâsıl 720.

Cihet-i meşihât fi-yevm 2.

Mescid der-karye-i Haçinos tâbi’-i mezkûr imâmet der-tasarruf-ı Mevlânâ İlyas bâ-berat

Çiftlik der-karye-i mezbûre, vakf-ı mescid-i mesfure Hâsıl 720.

Cihet-i imâmet fi-yevm 2.

Mescid der-karye-i Lori-i Süflâ tâbi’-i mezkûr imâmet der-tasarruf-ı Mevlânâ İsa bâ-berât

Nısf çiftlik der-karye-i mezbûre vakf-ı mescid-i mezkûre, Hâsıl 360.

Cihet-i imâmet fi-yevm 1.

(72) Tetümme-i Evkâf-ı kazâ-i Bayburd

Zâviye der-karye-i Lori-i Süflâ tâbi’- mezkûr meşihat der-tasarrufât-ı Derviş Nimet veled-i Meymen ve Derviş Batır veled-i o ve Kubad birader-i o ‘an-evlâ-ı o bâ-berât

Çiftlik ma’a âsiyâb der-karye-i mezbûre vakf-ı zâviye-i mezbûre ber-mûceb-i defter-i ‘atık, Hâsıl 720.

Cihet-i meşihat fi-yevm 2.

Zâviye-i diger der-karye-i Lori-i Süflâ el-mezbûr meşihat der-tasarruf-ı Seydi veled-i Alihan bâ-berât

Çiftlik ma’a âsiyâb der-karye-i mezbûre vakf-ı zâviye-i mezkûre , Hâsıl 720.

Cihet-i meşihat fi-yevm 2.

Zâviye-i der-karye-i Hancerrah tâbi’-i mezkûr meşihat der-tasarruf-ı Derviş Dede Ali veled-i İsmail bâ-berât

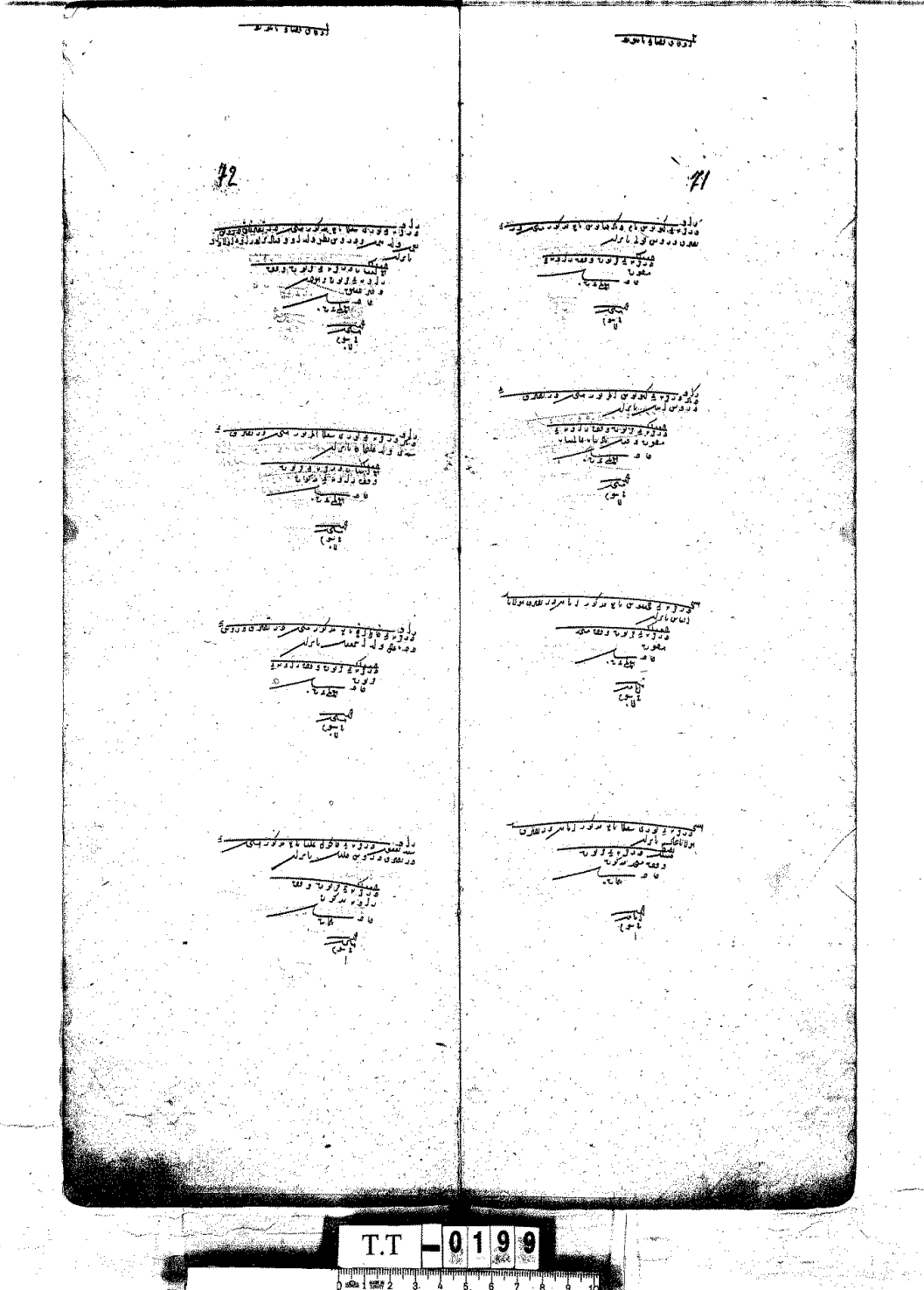
Çiftlik der-karye-i mezbûre vakf-ı zâviye-i mezbûre, Hâsıl 720.

Cihet-i meşihat fi-yevm 2.

Zâviye-i Seyyid Yakub der-karye-i Hascul-ı Ulyâ tâbi’-i mezkûr meşihat der-tasarruf-ı Derviş Halil bâ-berât

Çiftlik der-karye-i mezbûre vakf-ı zâviye-i mezkûre, Hâsıl 360.

Cihet-i meşihat fi-yevm 1.

(73) Tetümme-i Evkâf-ı kazâ-i Bayburd

Zâviye-i der-karye-i Samgün tâbi'-i mezkûr meşihat der-tasarruf-ı Derviş Meymen bâ-berât
Çiftlik der-karye-i mezbûre vakf-ı zâviye-i mezbûre, Hâsıl 720.

Cihet-i meşihat fi-yevm 2.

Zâviye-i der-karye-i Geboni tâbi'-i mezkûr meşihat der-tasarruf-ı Derviş Pir Kalem bâ-berât

Çiftlik der-karye-i mezbûre vakf-ı zâviye-i mezbûre, Hâsıl 720.

Cihet-i meşihat fi-yevm 2.

Zâviye-i diger der-karye-i Geboni el-mezbûr meşihat der-tasarrufât-ı Derviş Mehmed ve Şah Hüseyin veledân-ı Şeyh Hızır bâ-berât

Çiftlik der-karye-i mezbûre vakf-ı zâviye-i mezkûr, Hâsıl 720.

Cihet-i meşihat fi-yevm 2.

Zâviye-i Babagâniyân- nevverallahu merkadehu der-karye-i Tahsini tâbi'-i mezkûr meşihat der-tasarruf-ı Derviş Pir Hasan bâ-berât

Çiftlik der-karye-i mezbûre vakf-ı zâviye-i mezkûr, Hâsıl 720.

Cihet-i meşihat fi-yevm 2.

(74) Tetümme-i Evkâf-ı kazâ-i Bayburd

Zâviye-i Yakub Abdal der-karye-i Yakub Abdal tâbi'-i mezkûr meşihat der-tasarruf-ı Ebulmüslim veled-i Hayrullah 'an-evlâd-ı o bâ-berât

Çiftlik bir buçuk der-karye-i mezbûre vakf-ı zâviye-i mezkûre, Hâsıl 720.

Cihet-i meşihat fi-yevm 2.

Zâviye der-karye-i Armudlu tâbi'-i mezkûr meşihat der-tasarrufât-ı Derviş Hüseyin Kulu ve Derviş Murad bâ-berât

Çiftlik der-karye-i mezbûre vakf-ı zâviye-i mezkûre, Hâsıl 540.

Cihet-i meşihat fi-yevm 1,5.

Zâviye-i Şeyh Hasan der-karye-i Bünyecik tâbi'-i mezkûr meşihat der-tasarruf-ı Derviş Şaban veled-i Şeyh Hasan bâ-berât

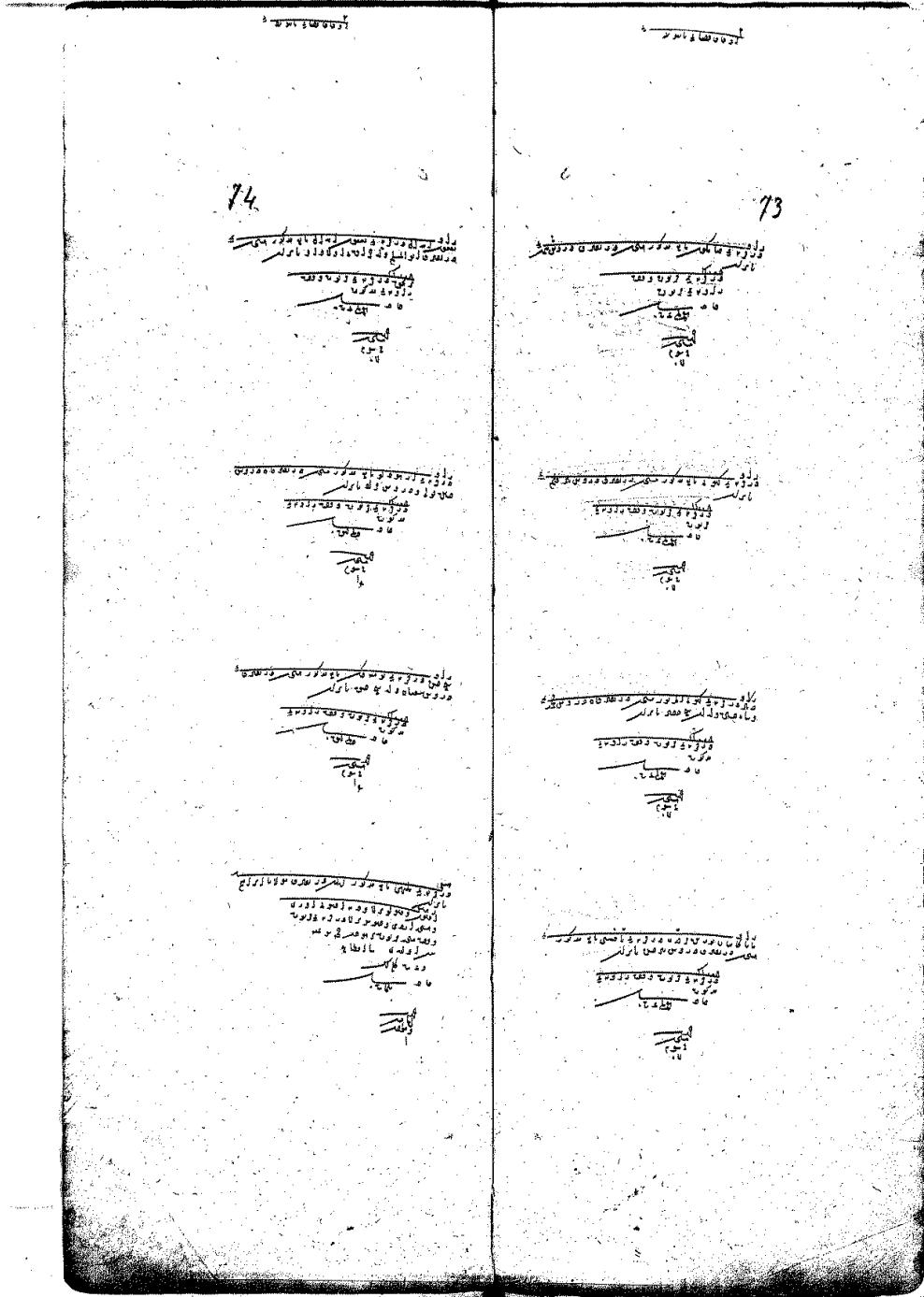
Çiftlik der-karye-i mezbûre vakf-ı zâviye-i mezkûre, Hâsıl 540.

Cihet-i meşihat fi-yevm 1,5.

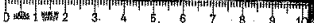
Mescid der-karye-i Melhi tâbi'-i mezkûr imâmet der-tasarruf-ı Mevlânâ İbrahim bâ-berât

Zemîn Ahyol ve sulu tarla ve depe Ahyolu Özü ve Mescid ardı ve susuz tarla der-karye-i mezbûre vakf-ı mescid-i mezbûre ber-muceb-i hüccet-i şer'iyye sebt olundu 6 iktâ' 25 kilelik, Hâsıl 360.

Cihet-i imâmet ve mü'ezzin 1.

T.T - 0199

(75) Tetümme-i Evkâf-ı kazâ-i Bayburd

Mescid der-karye-i Uğur tâbi'-i mezbûr

Çiftlik der-karye-i mezbûre vakf-ı mescid-i mezbûre 'an-kıbel-i Ahi Yusuf bin Mehmed ber-mûceb-i hüccet-i şer'ıye Hâsıl 540.

Cihet-i imâmet fi-yevm 1,5.

Mescid ve pınar der-karye-i Carıd tâbi'-i mezkûr imâmet der-tasarruf-ı Mevlânâ Abdülbâki bâ-berât

'An-karye-i mezbûre nısıf mâlikânenin dört sehimde bir sehimi vakf-ı mescid ve pınar karye-i mezkûre, Hâsıl 845.

Be-cihet-i imâmet-i mescid-i karye-i mezbûre 720 fi-sene 2.

Be-cihet-i termîm-i pınar karye-i m. 120.

Zâviye-i der-karye-i Göküs tâbi'-i mezkûr meşihat der-tasarruf-ı Derviş Abdullah bâ-berât

Çiftlik der-karye-i mezbûre vakf-ı zâviye-i mezbûre, Hâsıl 720.

Cihet-i meşihat fi-yevm 2.

Zâviye-i der-mezr'a-i Berkesi tâbi'-i mezbûr hâric ez-defter meşihat der-tasarruf-ı Hacı Şeyh bâ-berât

Nim çiftlik ma'a çayır der-karye-i mezbûre vakf-ı zâviye-i mezbûre, Hâsıl 360.

Cihet-i meşihat fi-yevm 1.

(76) Tetümme-i Evkâf-ı kazâ-i Bayburd

Zâviye-i der-karye-i Bozyar tâbi'-i mezbûr meşihat der-tasarruf-ı Derviş Balı veled-i Derviş Ahmed bâ-berât

Bir buçuk çiftlik der-karye-i mezbûre vakf-ı zâviye-i m. Hâsıl 1080.

Cihet-i meşihat fi-yevm 3.

Zâviye-i Şeyh Mehmed der-karye-i Göl meşihat der-tasarruf-ı Derviş Ali veled-i Mehmed Şeyh bâ-berât

Karye-i Göl el-mezbûr mâlikâne ve divânî gayr-ı ez-rüsûm-ı 'örfiye vakf-ı zâviye-i m. 'an-kıbel-i pâdişâh-ı 'Âlempenâh

Mevlânâ Hüseyin İmam, Pir Ali veled-i o mücerred, Emir Ali birader-i o mücerred, Musa veled-i Yusuf caba, Selman veled-i o mücerred, Ramazan veled-i Tokcul caba, Ahmed veled-i o mücerred, Pir Mehmed veled-i Abdullah mücerred

Hane 2, Mücerred 5, İmam 1

Mezra'a-i Hacı Bodı tâbi'-i karye-i mezbûre, Hâsıl gayr-ı ez-rüsûm-ı örfiye

Hınta 100 kile 600. , Şa'ir 65 kile 260.

Çiftlik der-karye-i mezbûre vakf-ı zâviye—i (?), Hâsıl 500.

Tuzlaha-i ehâli-i karye-i mezbûre be-nâm-ı Biroş ve Vadi-i Bük tâbi'-i Bayburd

Yekûn 2380.

El-mesârif

Cihet-i meşihat fî-yevm 2

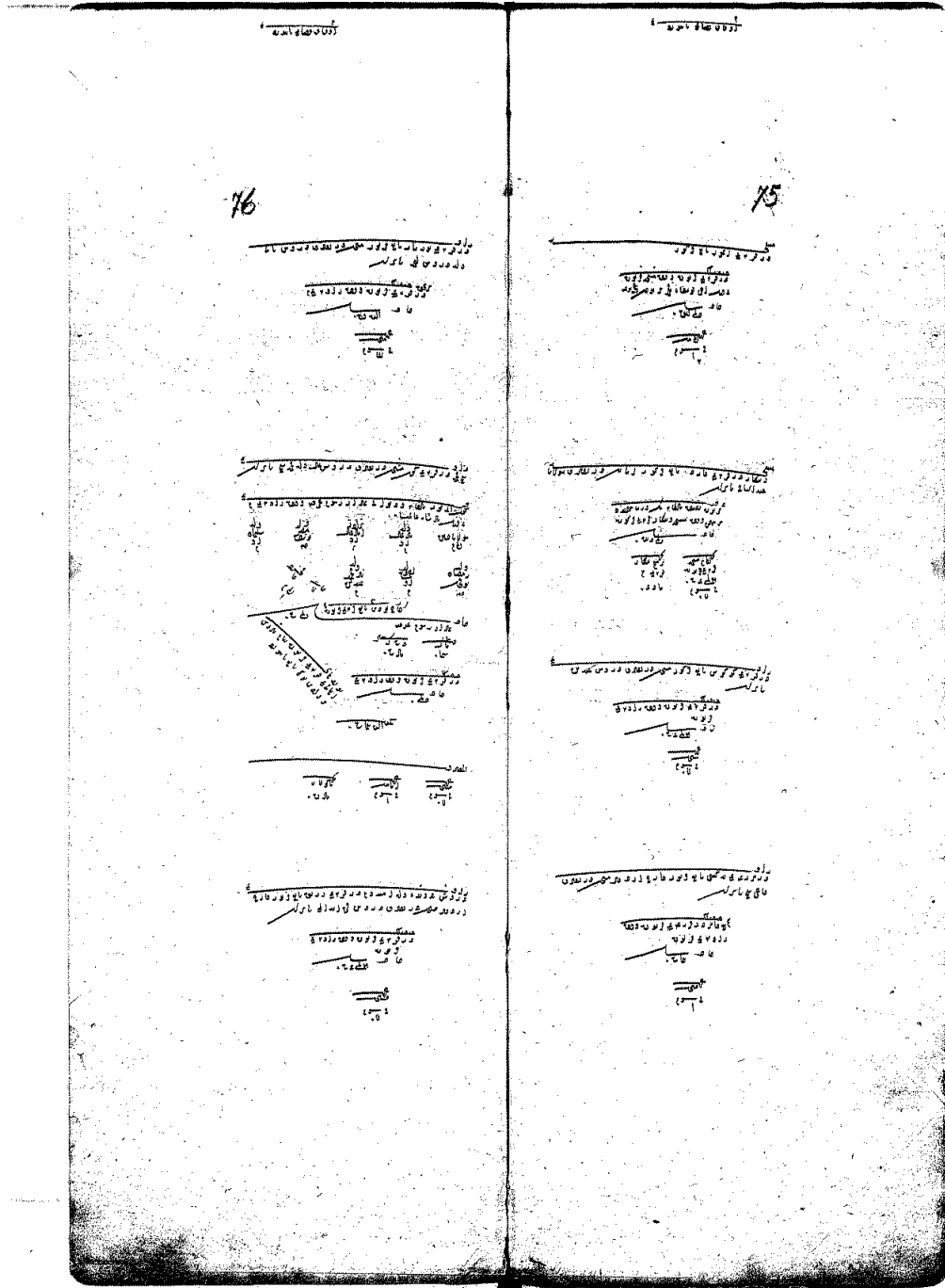
Cihet-i imâmet fî-yevm 1

Be-cihet-i me'kûlât 280

Zâviye-i Derviş Pervende veled-i Emindünder-karye-i Darık tâbi'-i mezbûr hâric ez-defter
meşihat der-tasarruf-ı Derviş Kara Abdal bâ-berât

Çiftlik der-karye-i mezbûre vakf-ı zâviye-i mezbûre, Hâsıl 720.

Cihet-i meşihât fî-yevm 2.

76

75

T.T - 0199

(77) Tetümme-i Evkâf-ı kazâ-i Bayburd

Zâviye-i Abdülvahab Gazi der-karye-i Tutidar meşihat der-tasarruf-ı Abdürrezzak veled-i Mehmed bâ-berât

Karye-i - Tutidar el-mezbûr tâbi'-i mezkûr mâlikâne ve divânî gayr-ı ez-rüsûm-ı 'örfiye vakf-ı zâviye-i mezbûre 'an-kıbel-i pâdişâh-ı 'Âlempenâh

Mevlânâ Ali veled-i Pir Ahmed nim, Can Ahmed veled-i o caba, Sultan birader-i o caba, Sevindik veled-i Yad Ahmed mücerred, Pir Ahmed birader-i o mücerred, Güvendik birader-i Sevindik, Fakı veled-i Hacı İvaz mu'af ez-'âvârız, Yusuf veled-i o mücerred, Ali birader-i o mücerred, Hayrullah veled-i Seferşah caba, Pir Gaib veled-i o caba, Yar Gaib veled-i o mücerred, Budak veled-i Pir Gaib caba, Şeyh Murad veled-i o caba, Şahkulu birader-i o mücerred, Allahverdi veled-i Piri caba, Halikverdi veled-i o mücerred, Kulu veled-i Pir Gaib caba, Aşdükendi birader-i o mücerred, Allahverdi veled-i Abdullah caba, Mehmed veled-i o mücerred, Seydi birader-i o mücerred, Veli veled-i Kulu mücerred, Mihmad veled-i Şeyh Mehmed zâviyedârzâde, Şah Kulu veled-i Şeyh Mehmed zâviyedârzâde, Hüseyin veled-i Mihmad mücerred zâviyedârzâde, Mehmeşe veled-i Çoban zâviyedârzâde

Hane 11, Mücerred 11, Mu'af ez-'âvârız 1, Zâviyedârzâde 4

Hâsıl gayr-ı ez rüsûm-ı örfiye 7074

Hinta 100 kile 600, Şa'ir 34 kile 170 resm-i siyah 4.

Çiftlik der-karye-i mezbûre vakf-ı zâviye-i mezbûre, Hâsıl 550 yekun 1324.

El-mesârif

Cihet-i meşihat fi-yevm 3.

Be-cihet-i me'kûlât 244.

Zâviye-i Şeyh Mehmed der-karye-i Mahnos tâbi-i mezbur meşihat der-tasarruf-ı Derviş Hüseyin bâ-berât

Çiftlik der-karye-i mezbûre vakf-ı zâviye-i mezbûre, Hâsıl 720.

Cihet-i meşihat fi-yevm 2.

(78) Tetümme-i Evkâf-ı kazâ-i Bayburd

Zâviye-i Seydi Yakub, ez- münacât-ı hazret-i rasul-i aleyhis-salât-ı ve's-selâm der-karye-i Gerenbos meşihat der-tasarruf-ı Ferman Şeyh vâlid-i İbrahim Şeyh bâ-berât

'An-karye-i Gerenbos el-mezbûr tâbi'-i m. tamâm mâlikâne vakf-ı zâviye-i mezbûre, Hâsıl 1256.

Çiftlik der-karye-i Küdküt tâbi-i mezbûr vakf-ı zâviye-i mezkûre, Hâsıl 700.

Yekûn 1956

El-mesârif

Cihet-i meşihat fi-yevm 3

Be-cihet-i me'kûlât fi-sene 876.

Zâviye-i der-karye-i Bosgi tâbi'-i mezbûr meşihat der-tasarraf-ı Derviş Mihmad veled-i Şeyh Yusuf bâ-berât

Üç Çiftlik der-karye-i mezbûre vakf-ı zâviye-i m.

Âsiyâb vakf-ı mezbûre, Hâsıl 1400.

El-mesârif

Cihet-i meşihat fi-yevm 3.

Be-cihet-i me'kûlât fi-sene 320.

Zâviye-i Şehid Osman der-karye-i Boşaverik tâbi'-i mezkûr meşihat der-tasarraf-ı Derviş Cafer bâ-berât

Çiftlik der-karye-i mezbûre vakf-ı zâviye-i mezbûre, Hâsıl 720.

Cihet-i meşihat fi-yevm 2.

Zâviye-i der-karye-i Sarar tâbi'-i mezkûr meşihat der-tasarraf-ı Derviş Maksud veled-i Abdi Şeyh bâ-berât

İki çiftlik der-karye-i mezbûre vakf-ı zâviye-i mezbûre, Hâsıl 1080.

Cihet-i meşihat fi-yevm 3.

(79) Tetümme-i Evkâf-ı kazâ-i Bayburd

Mescid der-karye-i Dacirak tâbi'-i mezbûr

Zemîn-i Özyar tarlası ve vakıf tarlası ve Boyacık ve Çeken tarla der-karye-i mezbûre vakf-ı mescid-i mezkûr 4 iktâ' 40 kilelik, Hâsıl fî-sene 100.

Zâviye-i Hacı Beg der-karye-i Honcası tâbi'-i mezbûr meşihat der-tasarruf-ı Şeyh Hamdullah veled-i Şeyh Mehmed bâ-berât.

Çiftlik der-karye-i mezbûre mâlikâne vakf-ı zâviye-i mezbûre, Hâsıl 360.

Cihet-i meşihat fî-yevm 1.

Evkâf-ı câmi ve zâviye-i Hacı Beg

Karye-i Sinor tâbi'-i mezkûr vakf-ı mezbûre

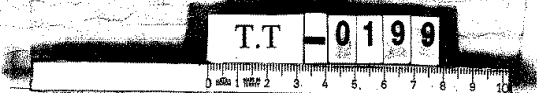
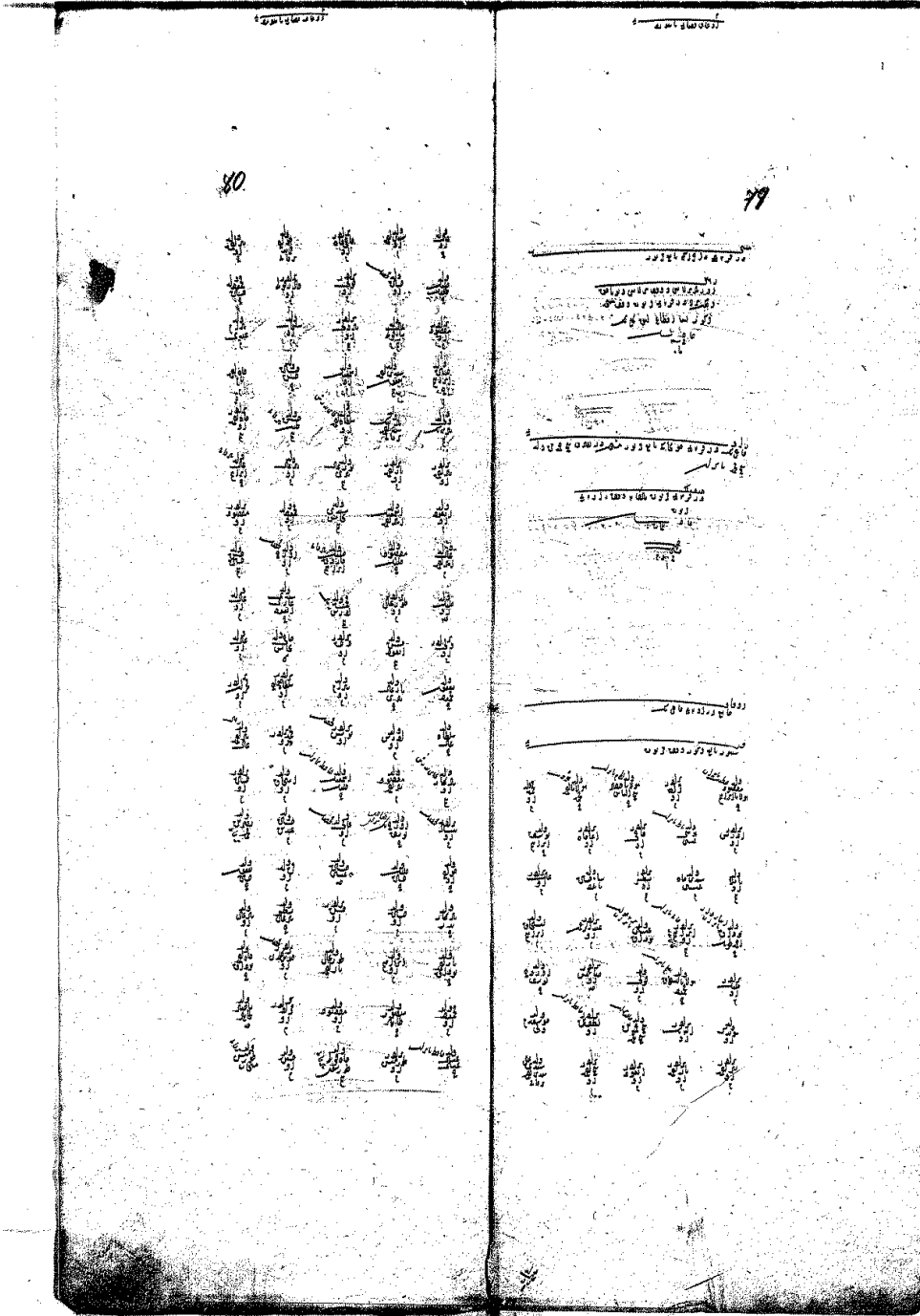
Maksud veled-i Mevlâna İbrâhim çift hatîb bâ-berât, Murad birader-i o mücerred, Mevlânâ Hızır veled-i Şeyh İlyâs çift imâm bâ-berât, Mevlânâ Ahmed veled-i Mehmed çift mü'ezzin, Mehmed veled-i o mücerred, İdris birader-i o mücerred, Musâ veled-i İsa nâzır bâ-berât, Hacı birader-i o mücerred, Ağacan birader-i o mücerred, Yusuf veled-i İbrahim çift, Yayla veled-i o nîm, Seydican veled-i İsa mücerred, Nazir birader-i o nîm, Şah Hüseyin veled-i Yayla mücerred, Ali birader-i o mücerred, Budak veled-i Ahmed Tavil çift anbârdâr bâ-berât, İbrahim birader-i o nîm be-cây-ı peder câbi bâ-berât, İsa veled-i Budak türbehân bâ-be-berât, Abdurrahman birader-i o mücerred, İshak veled-i İbrahim mücerred, Halil birader-i o mücerred, Mevlânâ İshak veled-i Mahmud çift mu'allim bâ-berât, Kulu veled-i o mücerred, Satılmış birader-i o caba, Oruç veled-i Yusuf çift, Sevindik veled-i o, Eyne Beg birader-i o, Şeyh Hamdullah veled-i Mehmed sâhib-i berât, Lütfullah birader-i o hâfız bâ-berât, Hoşkadem veled-i Veli, Pir Ahmed birader-i o mücerred, Yar Ahmed birader-i o mücerred, Aykud birader-i o mücerred, Şeyh Ahmed birader-i o mücerred, Seydi Ali veled-i Seydi Ahmed pirifâni

(80) Tetümme-i Evkâf-ı kazâ-i Bayburd

Ali veled-i o çift, Seydi Ahmed veled-i o mücerred, Hacı Han birader-i o mücerred, Hoca veled-i Mezid pirifani, Pir Ahmed veled-i o çift, Halil veled-i Tayyib çift, Hüseyin veled-i o muhassıl, Kulu birader-i o mücerred, Kadir Kulu birader-i o mücerred, Mahmud veled-i Hüseyin çift, Maksud birader-i o mücerred, Ali veled-i Şah Kulu nîm, Pir Veli birader-i o nîm, Süleyman veled-i o mücerred, Bayram veled-i Abdi mücerred, Hüseyin veled-i İbrahim çift, Seydi Ahmed veled-i Yakub nîm, İsmail veled-i o mücerred, Hüseyin veled-i Hasan çift, Can Ahmed nam mücerred, Veli veled-i Piri beg nîm, Piribeg veled-i veled-i Seyyid Ahmed pirifani, Sultan Ahmed veled-i o nîm be-cây-ı tedris, Hasan veled-i Tayyib nîm pirifani, Can Ahmed birader-i o nîm, Pir Ahmed birader-i o, Yar Ahmed birader-i o mücerred, Nur Ali veled-i Piri nîm, Pir Ali veled-i o mücerred, Ali veled-i İbrahim çift pirifani, Aykud veled-i o mücerred, İsmail veled-i Emir Ahmed, Seydi veled-i Neccaş nîm, Mahmud veled-i o mücerred, Maksud birader-i o mücerred, Ali veled-i Emir Ahmed mücerred, Maksud veled-i Halil çift, Halil veled-i Harun İbrahim pirifani, Oruç veled-i o

mücerred muhassıl, Hasan veled-i Hüseyin nîm, Halil veled-i o caba, Tur Ali birader-i o mücerred, Mehmed veled-i İdris nîm zımmi, Seydi Gazi veled-i Aykud çift, Ali veled-i o mücerred, Veli birader-i o mücerred, Hasan veled-i Aykud nim, Dede birader-i o mücerred, Hacı veled-i Neccaş bennak, Ali veled-i o mücerred, Yakub veled-i Mahmud çift, Yar Ali veled-i Piri çift, Bayram veled-i o mücerred, Sultan Hoca birader-i o mücerred, Mihrab birader-i o mücerred, Sultan veled-i Ali çift, İdris veled-i o mücerred, Yunus birader-i o muhassıl, Mehmed birader-i o mücerred, Pir Ahmed veled-i Ali zımmi(?), Yedigâr veled-i o nîm be-cây-ı tedris, Maksud veled-i Pir Ahmed mücerred, İsmail veled-i Halil çift hâfız bâ-berât, İshak veled-i o mücerred, Hüseyin birader-i o mücerred, Nebişad birader-i o mücerred muhassıl, Oruç Beg veled-i Yusuf çift sâhib-i berât, Hani veled-i o mücerred muhassıl, Hüseyin veled-i Abdullah mücerred, Nasrullah veled-i Mehmed pirifani, Hoca veled-i o çift, Halil veled-i Hüseyin çift, Hüseyin veled-i İsa caba, Kara veled-i o mücerred, Yakub veled-i Hüseyin çift, Yedigâr veled-i Bedir çift, Hüseyin veled-i o mücerred, Hasan birader-i o mücerred, Batır veled-i Pir Ali çift, Pirf Ali veled-i o mücerred, Yar Ahmed veled-i Budak çift, İbrahim veled-i o mücerred, Tur Ali veled-i Yar Ahmed, Hoşgeldi birader-i o mücerred muhassıl, Han Ahmed veled-i Budak çift, Mahmûd veled-i o mücerred, Mansur veled-i Tahir çift, Maksud veled-i o mücerred, Murad birader-i o mücerred, Basar veled-i Tahir caba, İsa veled-i İsa çift hâfız bâ-berât, Turmuş birader-i o mücerred, Han Kulu veled-i Tursun nîm pirifani, Hüseyin veled-i o mücerred, Turmuş veled-i Müstecab pirifani

(81) Tetümme-i Karye-i Sinor el-mezbûr 'an-evkâf-ı kaza-i Bayburd

Hacı Bayram veled-i o çift, Pir İvaz birader-i o mücerred, Pir veli veled-i Sultan nîm, Gün Batır veled-i İlyas nîm, Şahi veled-i o mücerred, Süleyman veled-i Osman nim, Mahmud veled-i o mücerred, Mehmed veled-i Pir gaib çift, Tuğnak veled-i Hüseyin çift, Mevlânâ Habil veled-i Veli nîm, Mevlânâ Piri zibilkeş, Yusuf veled-i Hüseyin zibilkeş, İbrahim veled-i o mücerred, Hasan veled-i Hüseyin çift, İsmâil veled-i Hüseyin mücerred, Aykud veled-i Abdülkerim çift, İvaz veled-i Mehmed nim, Emir Yusuf veled-i Vecihüddin nîm, Saruhan veled-i Yakub caba, Meymen veled-i Abdullah nîm,

Hane 53, Mücerred 65, Hatib1, İmam 1, Müezzin 1, Muhassıl 6, Sahib-i berât 10, Pirifani 9, Kötürüm 2, Zibilkeş 2

Nöker ve Nökerzâde

Melik veled-i Ahmed, İlyas veled-i o mücerred, Hüseyin birader-i o mücerred, Allahkulu birader-i o mücerred, Barik veled-i Batır mücerred, Mahmud veled-i Abbas, Kara veled-i o mücerred, Turak veled-i Ahmed sipahizâde, Bünyad birader-i o sipahizâde, Hüseyin veled-i Budak sipahizâde, Aslan veled-i Karaman sipahizâde,

Nöker 2, Nökerzâde 5, Sipahizâde 4.

Mezra'-i Kötür tâbi'-i karye-i mezbûre

Mezra'-a-i Nörkah tâbi'-i karye-i mezbûre

Mezra'-a- Bezirge tâbi'-i karye-i mezbûre gayr-ı ez-çiftlik-i Ahmed veled-i Hoca Dede ber-mûceb-i hüccet-i şer'iyye

Hâsıl 15513

Çift 49 - 2400, Bennak 1 - 19, Caba 5 - 60, Hınta 1200 kile 7200, Şa'ir 110 kile 4400, Orum 25 kile 150, Zeğrek 20 kile 120, Resm-i siyah 55, Resm-i kevvâre 220, Resm-i ketan 161, Asiyâb hacir fi 6 eşhür 30, 'Âdet-i ağnâm 250, Bâd-ı hevâ 449

Kaza-i Erzincan

'An-karye-i Akdağ tâbi'-i Kuzey Erzincan nısıf mâlikâne vakf-ı câmi' ve zâviye-i mezbûre, Hâsıl 2258.

Zemin-i Bağ der-Karye-i Köşünker-i Büzürg tâbi'-i Güney Erzincan vakf-ı câmi' ve zâviye-i mezbûre, 5 kilelik Hâsıl 30.

Zemîn der-karye-i Vagird tâbi'-i Güney Erzincan vakf-ı câmi' ve zâviye-i mezbûre, 5 ıktâ' 20 kilelik, Hâsıl 100.

Yekun 2388.

Cem'ân 17901

(82) Tetümme-i Karye-i Sinor el-mezbûr 'an-evkâf-ı kaza-i Bayburd

El-mesârif

Cihet-i hitâbet fi-yevm 1.

Cihet-i imâmet fi-yev- 1,5.

Cihet-i sermahfil fi-yevm 1.

Cihet-i müezzin fi-yevm 1.

Cihet-i huffâz 5neferen fi-yevm 2,5.

Cihet-i cibâyet fi-yevm 2.

Cihet-i mu'allim fi-yevm 0,5.

Cihet-i ferrâş fi-yevm 0,5.

Cihet-i kitâbet fi-yevm 6.

Cihet-i anbardar fi-yevm 1

Cihet-i tevliyet fi-yevm 5.

Cihet-i meşihat fi-yevm 4.

Cihet-i tabbah fi-yevm 1.

Cihet-i türbehân ve cüzhân 2 neferen fi-yevm 1.

Be-cihet-i me'kûlât fi-yevm 28.

Be-cihet-i hasır ve rugan fi-sene 248.

Çiftlik der-karye-i Sinor el-mezbûr der-tasarruf-ı Musa veled-i İsa kethüdâ-i nâzır-ı evkâf Hacı Beg ber-mûceb-i defter-i 'atık her kim nâzır olursa çiftlik-i mezbûrenin gayr-ı mahsulüne mutasarrıf ola, Hâsıl 360 fi-yevm 1.

Vakf-ı evlâd-ı Hoca Ali hâliyâ der-tasarruf-ı Mevlânâ Hüseyin veled-i Pir Mezid vâlidesi Pir Baba Hatun bint-i Hoca Ali el-mezbûreden intikâl edüb defter-i 'atıkde vakf-ı evlâd-ı Pir Mezid kayd olunub hâliyâ tetebbu'olundukda hüccet üzere kayd olundu.

Karye-i Canik-i Süflâ tâbi'-i Bayburd nısıf mâlikâne vakf-ı evlâd-ı Hoca Ali el-mezbûr, Hâsıl 1137.

Karye-i Bosnik-i Ulya tâbi'-i Bayburd nısıf mâlikâne vakf-ı evlâd-ı mezbûre, Hâsıl 848.

Karye-i Kösbad tâbi'-i Bayburd tamâm mâlikâne vakf-ı evlâd-ı mezbûre, Hâsıl 695.

Vakf-ı evlâd-ı Kadı Mahmud hâliyâ der-tasarruf-ı Mevlânâ Abdülhay ve Abdülvahab veledân-ı Kadı Mahmud el-mezbûr

'An-karye-i Ağunsos tâbi'-i Bayburd rub' mâlikâne vakf-ı evlâd-ı mezbûre, Hâsıl 1348.

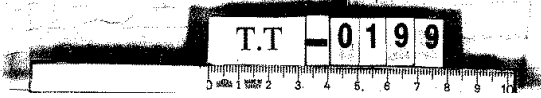
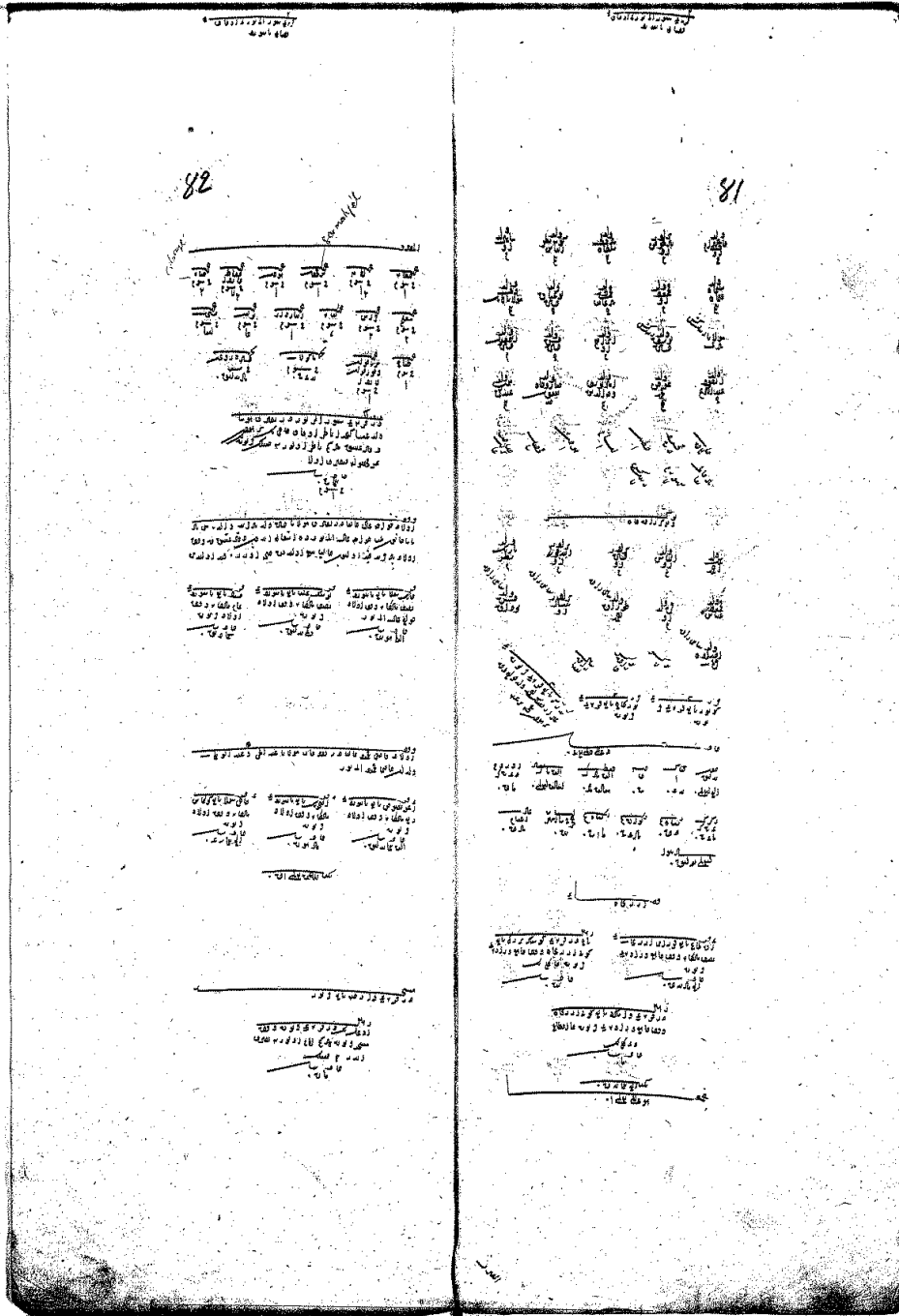
'An-karye-i Asconik tâbi'-i Bayburd mâlikâne vakf-ı evlâd-ı mezbûre, Hâsıl 287.

'An-karye-i Hacı Süla tâbi'-i Gögans mâlikâne vakf-ı evlâd-ı mezbûre, Hâsıl 2316.

Yekûn 3951.

Mescid der-karye-i Varhaba tâb'-i mezbûr

Zemîn-i Oğul Beg der-karye-i mezbûre vakf-ı mescid-i mezbûre her kim imam olursa tasarruf eder nîm çiftlik Hasıl 180.

(83 boş)

(84)

Nâhiye-i Kelkid

Zâviye-i Baba Çağırğan der-karye-i Şerot tâbi-i nahiye-i mezbûre meşihat der-tasarruf-ı Şeyh İsmâil veled-i Şeyh Canbaba bâ-berât

Evkâf-ı mezbûre

Karye-i Şerot el-mezbûr vakf-ı zâviye-i mezbûre ber-mûceb-i defter-i 'atîk berât(?)

Derviş Mehmed veled-i Bayram Beg çift, Derviş Ali veled-i o mücerred, Derviş Ahmed birader-i 0 bennak, Derviş Hacı veled-i Şeyh Ali çift, Han Ahmed veled-i o mücerred, Derviş Hacı Mehmed veled-i Ali çift, Derviş Yusuf veled-i Abdullah çift, Şah Ali veled-i Ömer caba, Derviş Meymen veled-i Abdullah nîm, Derviş Şah Kulu veled-i Saruhan çift, Derviş Piri Han veled-i Mahmud nîm, Abdal Kasım veled-i İbrahim caba, Abdal Yar Ali veled-i Şah Ali çift, Abdal Hüseyin veled-i Yar Ahmed caba, Mehmed Cebbar veled-i İsa caba, Piri Pirveli caba, Göçeri Pirveli çift, Abdal veled-i Göçeri caba, Derviş İvaz veled-i Ahmed mücerred, Derviş Sinan veled-i Ahmed caba, Derviş İsa veled-i Ahmed caba, Derviş Hüdaverdi veled-i Yusuf çift, Abdal Ağca Nam mücerred, Derviş veled-i Mustafa Abdullah caba

Hâne 20, Mücerred 4

Zâviyedâr-ı zâdegân

Saru Baba birader-i Şeyh İsmâil, Şeyh Ruz birader-i Çağırğan çift, Yakub birader-i o mücerred, Hacı Baba birader-i o çift, Kurt Baba birader-i Şeyh İsmail, Şeyh Yusuf birader-i o mücerred, Şeyh Bünyad birader-i o mücerred, Ömer birader-i o mücerred, Mehmed veled-i Ahmed Han çift, Sultan Mahmud veled-i o mücerred

Çiftlik der-tasarruf-ı Çağırğan veled-i Şeyh Canbaba ribhin (?) ve behresin verür

Hâsıl 10 nefer 3103.

Çift 13 - 350, Bennak 2 – 18, Caba 9 – 108, Hinta 360 kile 1860, Şa'ir 100 kile 400, Resm-i ketan 10, Resm-i siyah 2, Bâd-ı heva 55.

'An-karye-i Hor-ı Süflâ tâbi-i Gögans tamam mâlikâne vakf-ı zâviye-i mezbûre 'an-kıbel-i padişah-ı 'âlempenâh, Hâsıl 1800 yekun 4903.

El-mesârif

Cihet-i meşihat fi-yevm 3.

Be-cihet-i me'kûlât fi-sene 3823.

(85)

Mescid der-karye-i Bosnos tâbi'-i nâhiye-i mezbûre

Evkâf-ı mescid-i mezbûre

Çiftlik der-karye-i mezbûre her kim imam olursa tasarruf eder, Hâsıl 540.

Cihet-i imamet fi-yevm 1,5.

Nîm çiftlik der-karye-i mezbûre her kim mü'ezzin olursa tasarruf eder, Hâsıl 360.

Cihet-i mü'ezzin fi-yevm 1.

Nîm çiftlik der-karye-i mezbûre her kim kayyım olursa tasarruf eder, Hâsıl 360.

Cihet-i kayyım fi-yevm 1.

Zâviye-i Selçuk Şah Hatun vâlide-i Yakub Beg veled-i Uzun Hasan Beg der-karye-i Hasbelahur tâbi'-i nâhiye-i mezbûre meşihat der-tasarrufât-ı Derviş Çırak ve Derviş Pir Ahmed veledân-ı Derviş Mehmed ve Derviş Ahmed veled-i Aydın bâ-berat

Evkâf-ı zâviye-i mezbûre

'An-karye-i Hasbelahur el-mezbûr rub' mâlikâne vakf-ı zâviye-i mezkûre 'an-kıbel-i padişah-ı 'âlenpenâh, Hâsıl 450.

Çiftlik der-karye-i mezbûre vakf-ı zâviye- m. ma'a çayır, Hâsıl 550.

Zemîn der-karye-i Cayser(?) tâbi'-i nâhiye-i mezbûre 30 kilelik, Hâsıl 150.

Yekûn 1150.

Cihet-i meşihat fi-yevm 3.

Zâviye-i Şey Ümmet der-karye-i Kazor(?) tâbi'-i nâhiye-i mezbûre meşihât der-tasarruf-ı Derviş Çalabverdi veled-i Yar Ahmed Şeyh bâ-berât-ı sultani

Çiftlik der-karye-i mezbûre vakf-ı zâviye-i mezkûre, Hâsıl 540.

Cihet-i meşihat fi-yevm 1,5.

(86) Tetümme-i Evkâf-ı nâhiye-i Kelkid

Zâviye-i Saru Şeyh el-ma'rûf b'ab-ı şecer-i Ömer der-karye-i Seglûb tâbi'-i nâhiye-i mezbûre meşihat der-tasarruf-ı Derviş İsa veled-i Derviş Hacı Şeyh 'an-evlâd-ı o bâ-berât-ı sultânî

Evkâf-ı zâviye-i mezbûre

'An-karye-i Seglûb tâbi'-i nâhiye-i mezbûre tamam mâlikâne vakf-ı zâviye-i mezkûre 'an-kıbel-i padişah-ı 'âlenpenâh, Hâsıl 864.

'An-karye-i Saru Şeyh tâbi'-i nâhiye-i m. sülûsan mâlikâne vakf-ı zâviye-i mezkûre 'an-kıbel-i padişah-ı 'âlenpenâh, Hâsıl 669.

Çiftlik der-karye-i Seglûb el-mezbûre vakf-ı zâviye-i mezkûre ma'a çayır, Hâsıl 550.

Yekûn 2083.

El-mesârif

Cihet-i meşihat fi-yevm 2.

Be-cihet-i me'kûlât fi-sene 1383.

Zâviye-i Dayı Şeyh der-karye-i Dayı Şeyh el-mezbûr tâbi'-i nahiye-i mezbûre meşihat der-tasarrufât-ı Han Ahmed veled-i Nebâ Derviş ve Hasan veled-i Zeynel Derviş 'an-evlâd-ı şeyh-i zâviye-i mezbûre bâ-berât-ı sultânî

Evkâf-ı zâviye-i mezbûre

'an-Karye-i Dayı Şeyh el-mezbûr nısf mâlikâne vakf-ı zâviye-i mezkûre 'an-kıbel-i padişah-ı âlempenâh, Hâsıl 1600.

Çiftlik der-karye-i mezbûre vakf-ı zâviye-i mezkûre ma'a çayır, Hâsıl 550.

Yekûn 2150.

El-mesârif

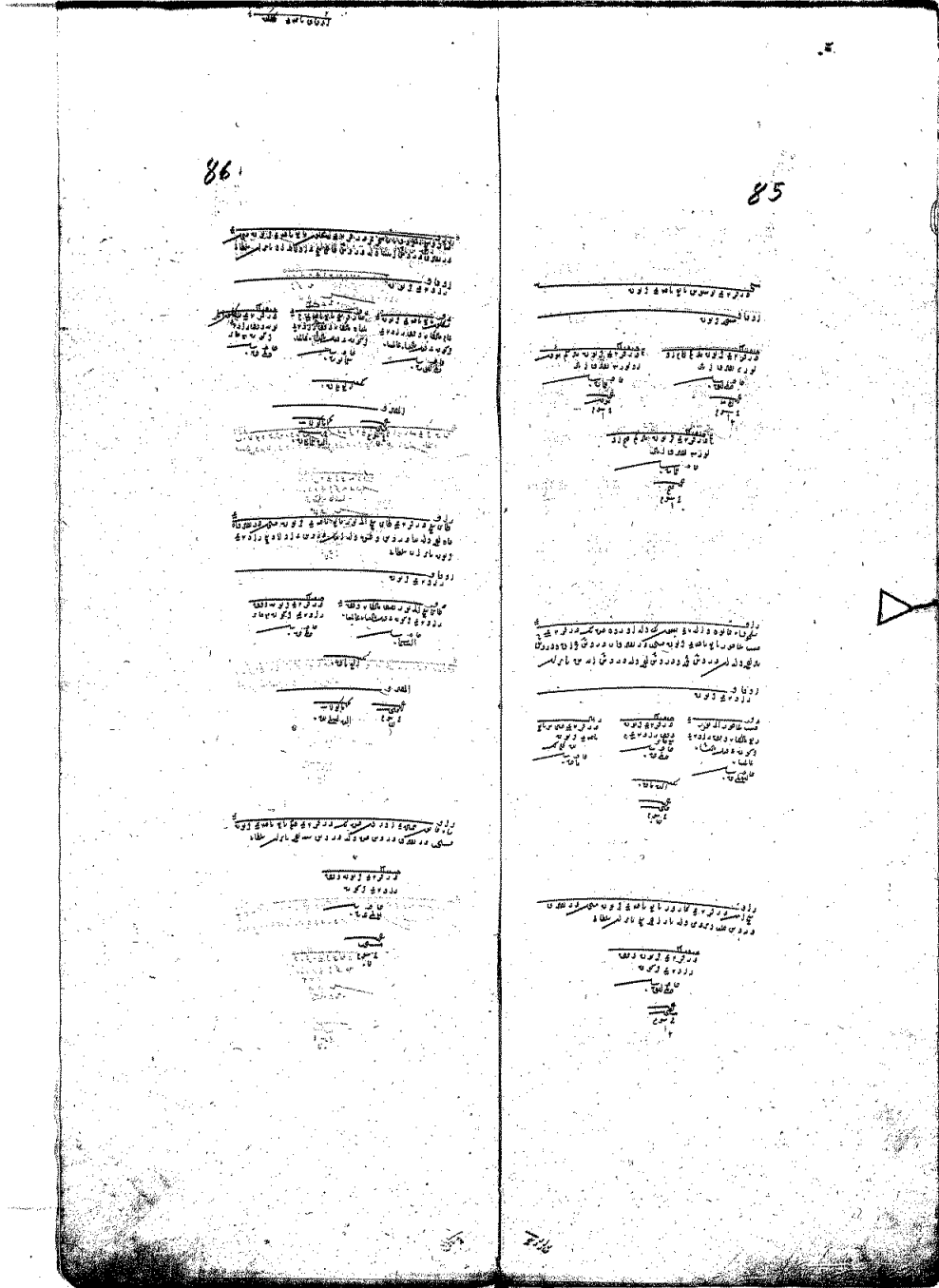
Cihet-i meşihat fi-yevm 3.

Be-cihet-i me'kûlât 1430.

Zâviye-i Şah Hatun hemşire-i Uzun Hasan Beg der-karye-i Cinge tâbi'-i nâhiye-i mezbûre meşihat der-tasarruf-ı Derviş Hasan veled-i Seyyid Ahmed bâ-berât-ı sultânî

Çiftlik der-karye-i mezbûre vakf-ı zâviye-i mezkûre, Hâsıl 720.

Cihet-i meşihat fi-yevm 2.

86

85

T.T - 0199

(87) Tetümme-i Evkâf-ı nâhiye-i Kelkid

Zâviye-i diğêr Şah Hatun el-mezbûre der-karye-i mezkûre meşihat der-tasarrufât-ı Derviş İbrahim ve Derviş Karaca veledân-ı Derviş Maksud bâ-berât-ı sultani

Çiftlik der-karye-i mezbûre vakf-ı zâviye-i mezkûre, Hâsıl 720.

Cihet-i meşihat fi-yevm 2.

Zâviye-i Şah Hatun hemşire-i Uzun Hasan Beg der-karye-i Eşğah tâbi'-i nâhiye-i mezbûre meşihat der-tasarruf-ı Derviş Mustafa veled-i Seyyid Ahmed bâ-berât-ı sultânî

Çiftlik der-karye-i mezbûre vakf-ı zâviye-i mezkûre 'an-kıbel-i padişah-ı 'âlempenah, Hâsıl 720.

Cihet-i meşihat fi-yevm 2.

Zâviye-i der-karye-i Hacı Ekrek tâbi'-i nâhiye-i mezbûre meşihat der-tasarruf-ı Derviş İvaz veled-i Abdülbaki bâ-berât-ı sultânî

Çiftlik der-karye-i mezbûre vakf-ı zâviye-i mezkûre, Hâsıl 720.

Cihet-i meşihat fi-yevm 2.

Zâviye-i Yenice Sevindik der-karye-i Yenice Sevindik el-mezbûr tâbi'-i nâhiye-i mezbûre meşihat der-tasarrufât-ı Derviş İbrahim ve Derviş Hasan veledân-ı Halil bâ-berât

Çiftlik der-karye-i mezbûre vakf-ı zâviye-i mezkûre ma'a çayır, Hâsıl 720.

Cihet-i meşihat fi-yevm 2

(88) Tetümme-i Evkâf-ı nâhiye-i Kelkid

Zâviye-i Çoban Şeyh der-karye-i Başbusek tâbi'-i nâhiye-i mezbûre meşihat der-tasarruf-ı Çoban Şeyh ve Meymen Şeyh veled-i Yusuf Şeyh bâ-berât-ı sultânî

Çiftlik der-karye-i mezbûre vakf-ı zâviye-i mezkûre, Hâsıl 720.

Cihet-i meşihat fi-yevm 2.

Asiyâb harâb

Zâviye-i Şeyh Osman der-karye-i Sumelek tâbi'-i nâhiye-i mezbûre meşihat der-tasarrufât-ı Derviş İvaz ve Ahmed veledân-ı Derviş Hüseyin 'an-evlâd-ı o bâ-berât-ı sultânî

Çiftlik der-karye-i mezbûre vakf-ı zâviye-i mezkûre ma'a çayır, Hâsıl 720.

Cihet-i meşihat fi-yevm 2.

Zâviye-i Hasan Şeyh der-karye-i Tersehan tâbi'-i nâhiye-i mezbûre meşihat der-tasarrufât-ı Derviş Hasan ve Sülemiş veledân-ı Mehmed bâ-berât-ı sultânî

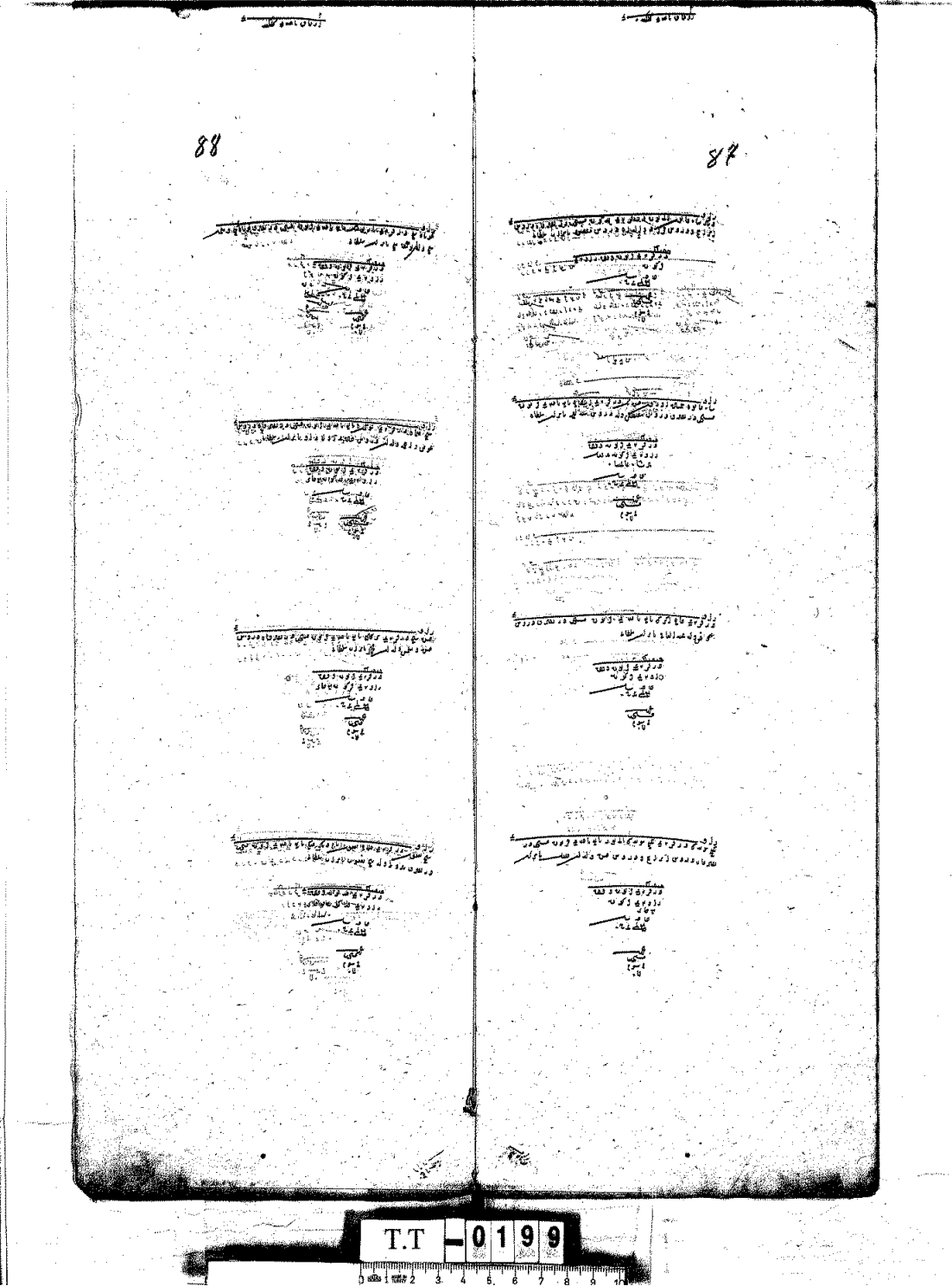
Çiftlik der-karye-i mezbûre vakf-ı zâviye-i mezkûre ma'a çayır, Hâsıl 720.

Cihet-i meşihat fi-yevm 2.

Zâviye-i Şeyh Yakub der-karye-i Hallaç Yakub nâm-ı diğêr Cinge tâbi'-i nâhiye-i mezbûre meşihat der-tasarruf-ı Pir Veli veled-i Şeyh Yakub bâ-berât-ı sultânî

Çiftlik der-karye-i mezbûre vakf-ı zâviye-i mezkûre ma'a çayır, Hâsıl 720.

Cihet-i meşihat fi-yevm 2.

(89) Tetümme-i Evkâf-ı nâhiye-i Kelkid

Zâviye-i Şeyh Hasan der-karye-i Kırbeli tâbi'-i nâhiye-i mezbûre meşihat der-tasarruf-ı Derviş Hasan bâ-berât-ı sultânî

Çiftlik der-karye-i mezbûre vakf-ı zâviye-i mezkûre ma'a çayır, Hâsıl 720.

Cihet-i meşihat fi-yevm 2.

Zâviye-i İshak Şeyh der-karye-i Hınzori tâbi'-i nâhiye-i mezbûre meşihat der-tasarruf-ı Derviş Hasan veled-i Derviş Turak Şeyh bâ-berât-ı sultânî

Çiftlik der-karye-i mezbûre vakf-ı zâviye-i mezkûre ma'a çayır, Hâsıl 720.

Cihet-i meşihat fi-yevm 2, âsiyâb harâb der-tasarruf-ı şeyh el-mezbûr

Zâviye-i der-karye-i Ağdağ tâbi'-i nâhiye-i mezbûre meşihat der-tasarruf-ı Derviş Yol Kulu veled-i Derviş Hüseyin bâ-berât-ı sultânî

Bir buçuk çiftlik der-karye-i mezbûre vakf-ı zâviye-i mezkûre ma'a çayır, Hâsıl 720.

Cihet-i meşihat fi-yevm 2.

Zâviye-i Şaban Şeyh der-karye-i Boğacık tâbi'-i nâhiye-i mezbûre meşihat der-tasarruf-ı Derviş Ahmed veled-i Derviş Mehmed bâ-berât

Çiftlik ma'a çayır der-karye-i mezbûre vakf-ı zâviye-i mezkûre 'an-kıbel-i paışah-ı 'âlempenâh, Hâsıl 720.

Cihet-i meşihat fi-yevm 2.

(90) Tetümme-i Evkâf-ı nâhiye-i Kelkid

Zâviye-i Şeyh İslam der-karye-i Hozirik tâbi'-i nâhiye-i mezbûre meşihat der-tasarrufât-ı Derviş Hüseyin ve Derviş Yakub ve Derviş Hasan ve Derviş Ağca ve Derviş Mehmed 'an-evlâd-ı şeyh-i zâviye-i mezkûre bâ-berât

Çiftlik ma'a çayır der-karye-i mezbûre vakf-ı zâviye-i mezkûre, Hâsıl 720.

Cihet-i meşihat fi-yevm 2, âsiyâb harâb der-yed-i şeyh el-mezbûr

Zâviye-i der-karye-i Bozvenk tâbi'-i nâhiye-i mezbûre meşihat der-tasarruf-ı Derviş Mehmed veled-i Pir Batır bâ-berât

Çiftlik der-karye-i mezbûre vakf-ı zâviye-i mezkûre 'an-kıbel-i paışah-ı 'âlempenâh, Hâsıl 720.

Cihet-i meşihat fi-yevm 2.

Zâviye-i Keskin der-karye-i Keskin el-mezbûr tâbi'-i nâhiye-i mezbûre meşihat der-tasarruf-ı Şeyh Ali bâ-berât

Çiftlik der-karye-i mezbûre vakf-ı zâviye-i mezkûre 'an-kıbel-i paışah-ı 'âlempenâh, Hâsıl 720.

Cihet-i meşihat fi-yevm 2.

Zâviye-i Şeyh Nasrullah Şîrvânî vakf-ı Kara Yülük Osman der-karye-i Yüксе tâbi'-i nahiye-i mezbûre meşihat der-tasarrufât-ı Fazlullah veled-i Şeyhi Han ve Dervîş Şeyhi veled-i Mehmed 'an-evlâd-ı şeyh Nasrullah Şîrvânî bâ-berât

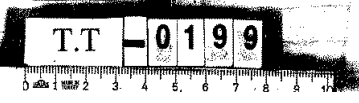
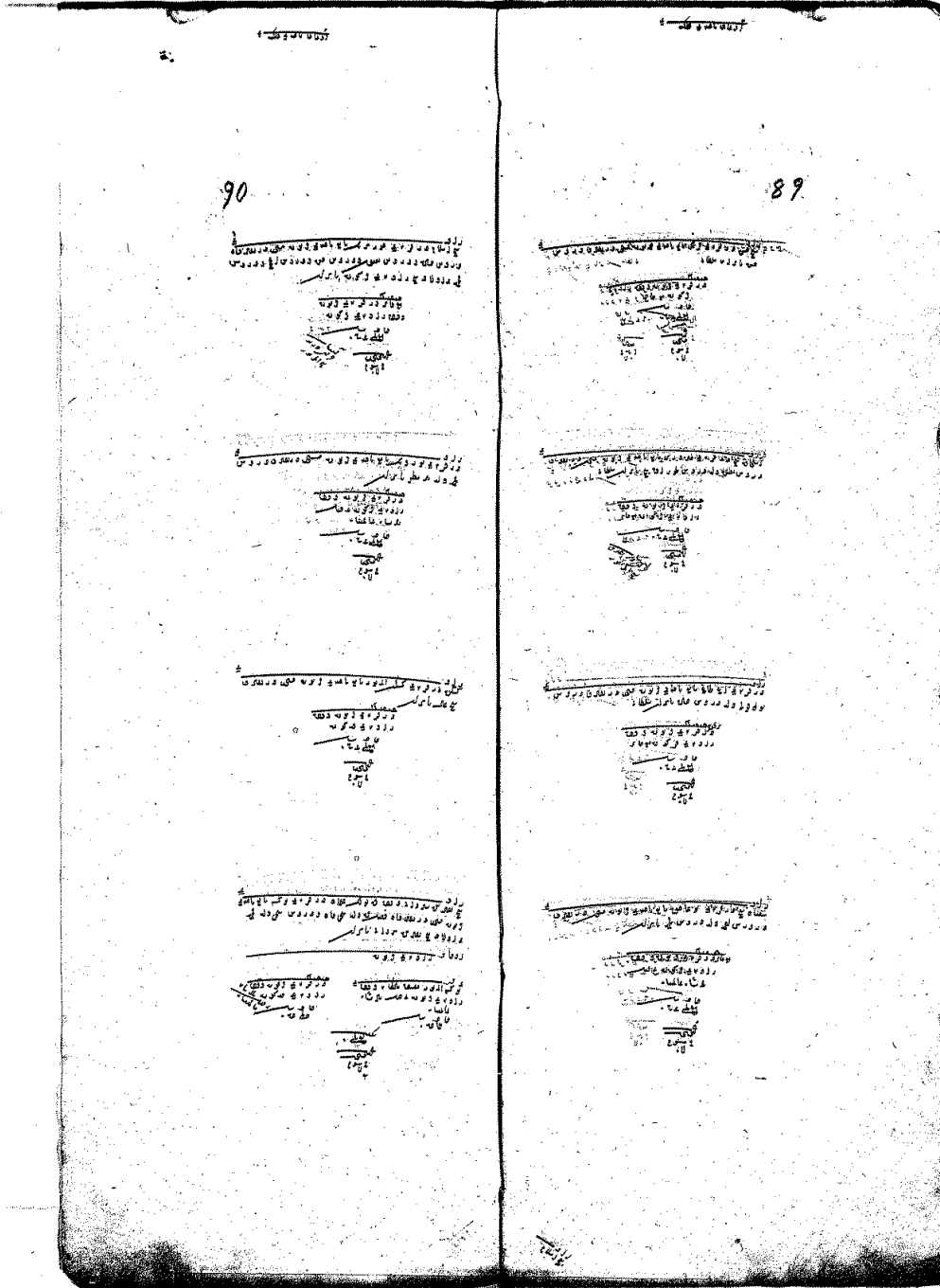
Evkâf-ı zâviye-i mezbûre

'An-karye-i Yüксе el-mezbûr nısıf mâlikâne vakf-ı zâviye-i mezkûre 'an-kıbel-i padişah-ı 'âlenpenâh, Hâsıl 360.

Çiftlik der-karye-i mezbûre vakf-ı zâviye-i mezkûre an-kıbel-i padişah-ı 'âlempenâh,, Hâsıl 550.

Yekûn 900.

Cihet-i meşihat fi-yevm 2,5.

(91)

Zâviye-i der-karye-i Ağındar tâbi'-i nâhiye-i mezbûre meşihat der-tasarruf-ı Veli veled-i Yakub bâ-berât

Çiftlik der-karye-i mezbûre vakf-ı zâviye-i m. 'an-kıbel-i paışah-ı 'âlempenâh, Hâsıl 360.

Cihet-i meşihat fi-yevm 1.

Mescid der-karye-i Gerdek Hisarı tâbi'-i nâhiye-i m.

Zemîn Ada Tarla ve Göbeklü Tarla ve Kilise Altı der-karye-i mezbûre mâlikâne vakf-ı mescid-i mezbure ber-mûceb-i hüccet-t şer'iyye 3 kıt'a 30kilelik, Hâsıl 50.

Nahiye-i Gögans

Zâviye-i Baba Çağırğan nevverallahu merkaduhu der-karye-i Siske tâbi-i nâhiye-i mezbûre meşihat der-tasarrufu Derviş Şah Hüseyin veled-i Ece Han 'an-evlâd-ı o bâ-berât-ı sultânî

Evkâf-ı zâviye-i mezbûre

Karye-i Siske tâbi'-i nâhiye-i mezbûre timâr-ı zâviye-i Baba Çağırğan gayr-ı ez- çiftlik-i zâviye-i serbest ber-mûceb-i defter-i 'atık hâliyâ dergâh-ı mu'allâya 'arz olundukda pâdişâh-ı 'âlempenâh kıbelinden vakıf olunması emr olunmağın ber-mûceb-i emr-i hümâyûn vakıf kayd olundu.

İskender veled-i Abdullah, Hüseyin veled-i o mücerred, Hamza veled-i Sağcı caba, Tanrıvermiş veled-i o mücerred, Hüseyin veled-i Abdullah mücerred,

Hane 2, Mücerred 3

(92) Tetümme-i Evkâf-ı nâhiye-i Gögans

Gebrân-ı karye-i mezbûre

Sertakil veled-i Rum mücerred, Hadiris veled-i Rum mücerred, Hallas veled-i Dimitri, Kostidis veled-i Dimitri, Pertekil veled-i Kalyon, Kostidis Nikol Parsekova nam, Habil, Kostidis nam

Hane 6, Mücerred 3

Hâsıl 200

Hâne 2 -24.

İспенç 99-225.

Hınta 200 kile 1200.

Şa'ir 125 kile 500.

Resm-i siyah 6.

Bâd-ı hevâ 45

Bu Dahi

Benâm-ı Sevadik tâbi'-i karye-i mezbûre teverrüdü (?)ahali-i karye-i mezbûre

Çiftlik zâviye-i karye-i mezbûre ber-mûceb-i defter-i”atık, Hâsıl 580.

Karye-i Gövercinlik tâbi’-i nâhiye-i mezbûre gayr-ı ez-zemînhâ-i sipahiyân Zâviye-i Baba Çaçırgan nakil şod ber-mûceb-i defter-i ‘atık hâliya dergâh-ı mu’allâya ‘arz olundukda pâdişâh-ı ‘âlempenâh kıbelinden vakıf olunması emr olunmağın ber-mûceb-i emr-i hümâyûn vakıf kayd olundu.

Emir nam, Hırsıyodil nam, Kızıl veled-i Yovalid mücerred, Seyyid veled-iÇelebi, Abor veled-i Boz mücerred

Hâne 3, Mücerred 2

Hâsıl 1200.

İспенç 5 neferen 125.

Hınta 110 kile 860.

Şa’ir 91 kile 364.

Resm-i siyah 10

Nısf-ı bâd-ı hevâ ve ‘arusiye 41

Yekûn 3780

El-mesârif

Cihet-i meşihat fi-yevm 4

Be-cihet-i me’kûlât fi-yevm 6,5.

(93)

Kaza-i Asir

Zaviye-i Melik Halil nevverallahu merkaduhu der-nefs-i Asir meşihat der-tasarruf-ı fahri's-
süleha-i ve'l-muhaffifin Derviş Maksud veled-i Şeyh Hoş Geldi 'an-nesl-i Melik Halil
Evkâf-ı zâviye-i mezbûre 'an kıbel-i padişah-ı 'âlempenâh
Zemîn ma'a yoncalık der-civâr-ı mezâr-ı Melik Halil nevverallahu merkadihu ma'a bağ der-
mezra'a-i Gülhoş der-şehir-i mezbûre vakf-ı zâviye-i mezkûre 'an-kıbel-i padişah-ı
'âlempenâh 40 kilelik, Hâsıl 120.

'An-karye-i Gayırsub tâbi'-i nâhiye-i mezbûre mâlikâne vakf-ı zâviye-i mezkûre ber-
mûceb-i hüccet-i şer'iyye 'an-kıbel-i padişah-ı 'âlempenâh, Hâsıl 694.

Çiftlik der-karye-i Gergesor tâbi'-i nâhiye-i mezbûre vakf-ı zâviye-i mezkûre, Hâsıl 720
Yekûn 1534.

El-mesârif

Cihet-i meşihat fi-yevm 2.

Be-cihet-i me'kûlât fi-sene 814.

(94) Tetümme-i Evkâf-ı kaza-i Asir

Zâviye-i Melik Halil nevverallahu merkadihu der-karye-i Mucurşire meşihat der-tasarrufât-
ı Derviş Eşref veled-i Pir Mehmed ve Derviş Kaya veled-i Derviş Ali 'an-evlâd-ı o bâ-berât
Evkâf-ı zâviye-i mezbûre

ân-karye-i Mucurşire el-mezbûr tâbi'-i nâhiye-i m. rub' divânî gayr-ı ez-rüsûm-ı örfiye ve
vakf-ı zâviye-i mezbûre 'an-kıbel-i padişah-ı 'âlempenâh, Hâsıl 821.

Çiftlik der-karye-i mezbûre vakf-ı zâviye-i mezkûre, Hâsıl 720.

Yekûn 1341.

Cihet-i meşihat fi-yevm 3.

Zâviye-i Derviş Hüseyin veled-i Derviş Hasan der-mezra'a-i Meşankas tâbi'-i nâhiye-i
mezbûre bâ-berât

İki çiftlik ma'a çayır der-mezra'a-i mezbûre vakf-ı zâviye-i mezkûre 'an-kıbel-i padişah-
ı 'âlempenâh, Hâsıl 1440.

Cihet-i meşihat fi-yevm 3.

Zâviye-i Derviş Kılıç der-karye-i Hopnos tâbi'-i nâhiye-i mezbûre meşihat der-tasarruf-ı
Derviş Mehmed veled-i Satılmış bâ-berât

Çiftlik der-karye-i mezbûre vakf-ı zaviye-i mezkûre 'an-kıbel-i padişah-ı 'âlempenâh, Hâsıl
720.

Cihet-i meşihat fi-yevm 2.

Zâviye-i Derviş Evliya der-karye-i Özbükü tâbi'-i nâhiye-i mezbûre meşihat der-tasarruf-ı
Şeyh Mehmed veled-i Evliya Derviş bâ-berât

Çiftlik der-karye-i mezkûre vakf-ı zaviye-i mezbûre an-kıbel-i padişah-ı 'âlempenâh, Hâsıl
720.

Cihet-i meşihat fi-yevm 2.

(95) Tetümme-i Evkâf-ı nâhiye-i Asir

Zâviye-i Şeyh Hüseyin der-karye-i Burgacak tâbi-i nâhiye-i mezbûre meşihat der-tasarruf-ı Derviş Şöhrab bâ-berât-ı hümâyûn bâ-berât

Evkâf-ı zâviye-i mezbûre

'An-karye-i Burgacak el-mezbûr tâbi'-i nâhiye-i mezbûre rub' mâlikâne vakf-ı zâviye-i mezkûre 'an-kıbel-i pâdişâh-ı 'âlempenâh, Hâsıl, 1306

Çiftlik der-karye-i mezbûre vakf-ı zâviye-i mezkûre, Hâsıl 720.

Yekûn 2026.

El-mesârif

Cihet-i meşihat fi-yevm 3.

Be-cihet-i me'kûlât fi-sene 946.

Zâviye-i Şeyh Abdi der-karye-i Seraçyun(?) tâbi-i nâhiye-i mezbûre meşihat der-tasarruf-ı Derviş Kulu veled-i Allahverdi Derviş 'an-evlâd-ı o bâ-berât

Evkâf-ı zâviye-i mezbûre

Çiftlik der-karye-i mezkûre vakf-ı zâviye-i mezbûre, Hâsıl 720.

Asiyâb vakf-ı zâviye-i m. hacir

Nim-çiftlik der-karye-i Musa Naks vakf-ı zâviye-i mezbûre 'an-kıbel-i pâdişâh-ı 'âlempenâh, Hâsıl 360.

Yekûn 1080.

Cihet-i meşihat fi-yevm 3.

Zâviye-i Derviş Aşık der-karye-i Eşkas tâbi'-i nâhiye-i mezbûre meşihat der-tasarruf-ı Derviş Ahmed veled-i Aşık bâ-berât

Nısıf çiftlik der-karye-i mezbûre vakf-ı zâviye-i mezkûre 'an-kıbel-i pâdişâh-ı 'âlempenâh, Hâsıl 360.

Cihet-i meşihat fi-yevm 1.

Zâviye-i diger Derviş Aşık el-mezbûr der-karye-i mezkûre meşihat der-tasarruf-ı Melik Ahmed veled-i Aşık bâ-berât

Nısıf çiftlik der-karye-i mezbûre vakf-ı zâviye-i mezkûre 'an-kıbel-i pâdişâh-ı 'âlempenâh, Hâsıl 360.

Cihet-i meşihat fi-yevm 1.

(96) Tetümme-i Evkâf-ı nâhiye-i Asir

Zâviye-i Hacı Derviş Köhnepuş der-karye-i Garur tabi-i nahiy-i mezbure meşihat der-tasarruf-ı Derviş Yusuf veled-i Mahmud Şeyh bâ-berat

Çiftlik der-karye-i mezbure vakf-ı zaviye-i mezbure 'an-kıbel-i pâdişâh-ı 'âlempenâh, hasıl 720

Cihet-i meşihat fi-yevm 2.

Zâviye-i Şeyh Karakoç der-karye-i Karakoç tabi-i nahiy-i mezbure meşihat der-tasarruf-ı
Derviş Ahmed veled-i Halil an evlad-ı o bâ-berat-ı sultani

Evkâf-ı zâviye-i mezbûre

Karye-i Karakoç tabi-i nahiy-i mezbure tamam malikane vakf-ı zaviye-i karye-i mezbure
divanî gayr-ı ez-rusum-ı örfiyye ile haze bi'l-an Zaviye-i mezkureye tasarruf olunmuş
der-mucebî temessükât ümerâ-i nahiy-i mezbureye sebt olundu 'an-kıbel-i pâdişâh-ı
'âlempenâh,

Mehmed veled-i Ahmed çift, Mezd veled-i o mücerred, Hankulu birader-i o mücerred,
Seyyid Ahmed veled-i Ahmed imam, İmam Kulu veled-i Mehmed mücerred, Mansur veled-
i Ahmed caba, Hüseyin veled-i o mücerred, Hasan birader-i o mücerred, Sevindik veled-i
Abdulkerim caba, Şeyh Ali veled-i o mücerred, Pir Dede birader-i o mücerred, Pir İvaz
veled-i Menteşe caba, Halil veled-i o mücerred, Mehmed birader-i o mücerred, Pir
Mehmed birader-i o mücerred, Tanrıvermiş veled-i Abdullah caba, Pir Hamid veled-i o
mücerred, Budak birader-i o mücerred, Karaman veled-i Kutlubey caba, Mustafa veled-i o
mücerred, Abdurrahman veled-i Derviş caba, Şeyh Veli veled-i o mücerred, Şahkulu
birader-i o mücerred, Pirkulu veled-i Hayyat caba, Şeyh Ahmed veled-i o mücerred, Şeyhî
birader-i o mücerred, Eyne Bey veled-i Şeyh Nureddin caba, Mahbub veled-i o mücerred,
Şeyh Batır veled-i Eyne Bey mücerred, Gündüz veled-i Musa caba, Mansur veled-i Hüseyin
Ali nökerzâde, Derviş Ali veled-i Şeyh El-mezbur zaviyedârzâde, Derviş Kemal veled-i
Derviş Halil zaviyedârzâde, Derviş Karaman veled-i Derviş Halil zaviyedârzâde, Derviş
Sultan Ahmed birader-i o zaviyedârzâde, Pir Mehmed veled-i o zaviyedârzâde, Dede Ali
birader-i o zaviyedârzâde,

Hane 10

Mücerred 19

İmam 1

Nökerzâde 1

Zaviyedârzâde 6

Hasıl gayr-ı ez-rusum-ı örfiyye 1000

Hınta 100 kile 700, Şa'ir 60 kile 300,

Çiftlik der- karye-i mezbure vakf-ı zaviye-i mezkure hasıl 720

Asiyab harab

Yekun 1720

El- mesârif

Cihet-i meşihat fi-yevm 3

Be-cihet-i me'kûlât fi-sene 640

Handwritten text at the top of page 96

Handwritten text block on page 96

Handwritten text at the top of the middle section on page 96

Handwritten text block in the middle section on page 96

Large handwritten text block in the middle section on page 96, containing a list of names and dates.

Handwritten text at the bottom of the middle section on page 96

Handwritten text at the top of page 95

Handwritten text block on page 95

Handwritten text block on page 95

Handwritten text at the top of the middle section on page 95

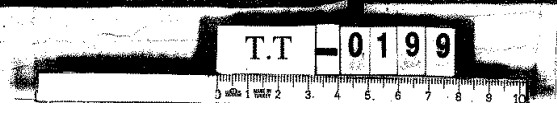
Handwritten text block in the middle section on page 95

Handwritten text at the top of the bottom section on page 95

Handwritten text block in the bottom section on page 95

Handwritten text at the top of the bottom section on page 95

Handwritten text block in the bottom section on page 95

(97) Tetümme-i Evkâf-ı nâhiye-i Asir

Zâviye-i Şehid Osman der-karye-i Çotur tabi-i nahiye-i mezbure meşihat der-tasarruf-ı
Derviş Ömer Şeyh veled-i Eyne Beğ bâ-berat-ı sultani

Çiftlik der-karye-i mezbure vakf-ı zaviye-i mezkure, hasıl 720

Cihet-i meşihat fi-yevm 2.

Kaza-i Tercan

Zaviye-i Fahrü's-salikin kutbul evliya-i ve'l-arifin Şeyh Kasım enerallahu merkaduhu der-
karye-i Çamur tabi-i Tercan-ı Ulya meşihat der tasarruf-ı Şeyhî Han halife veled-i Ahmed
Halife bâ berat

Evkaf-ı zaviye-i mezbure

Karye-i Çamur tâbi'-i nâhiye-i mezkure vakf-ı zâviye-i mezbûre ber- muceb-i defteri atik
serbest

Ömer veled-i Seydi Ali pirifani, Veli veled-i o nim, Balı veled-i Hamza nim, Kasım birader-i
o caba, Durak veled-i o mücerred, Derviş Mehmed veled-i Resul müezzın, İbrahim veled-i
Hüseyin nim, Emir Hasan veled-i o Mücerred, Mehmed birader-i o mücerred, Emin birader-
i o mücerred,

(98) Tetümme-i Karye-i Çamur 'an evkaf-ı Kaza-i Tercan

Halil veled-i Hüseyin nim, Kara veled-i o mücerred, Nimetullah veled-i Celil mücerred,
Mahmud veled-i Hüseyin caba, Budak birader-i o mücerred, İbadullah veled-i Mahmud
mücerred, Atabeğ veled-i Rasul zibilkeş, Hamza veled-i o mücerred, Mansur veled-i İbrahim
mücerred, Maksut birader-i o mücerred, Kutlubeg veled-i Rasul mücerred, Satılmış veled-i o
nim, Ahmed veled-i o mücerred, Nizam veled-i Bayezid caba, Sultan Mahmud nam caba,
Şah Ali veled-i o mücerred, Mevlana Yahya veledi Mevlana Yusuf nim, Mevlana Yakub
veled-i o mücerred, Yusuf birader-i o mücerred, Durak veled-i Barış nim, Hasan veled-i o
mücerred, Hüseyin birader-i o mücerred, İshak veled-i Recep nim, Hüdaverdi veled-i o
mücerred, Yakub birader-i o mücerred, Ahmed veled-i Receb mücerred, Gündüz veled-i
Halil pir-i fani, Yusuf veled-i o nim, Halil birader-i o mücerred, Ahmed veled-i Ali bennak,
Durmuş birader-i o mücerred, Halil veled-i İbrahim pir-i fani, Dede Ali veled-i Lala pir-i
fani, Bayram veled-i Pir Aziz nim, Seydi Ahmed veled-i o mücerred, Mevlana Seydi Ahmed
veled-i Mevlana Veli nim, Mevlana İsa veled-i Yahya pir-i fani

Hane 16, Mücerred 24, Müezzın 1, pir-i fani 5, zibilkeş 1

Zaviyedarzadegan

Şeyh Halife veled- Ahmed Halife imam çift, Ahmed veled-i o, Şeyh İbrahim veled-i Ahmed
Halife çift, Bayram Hoca veled-i o, İbrahim veled-i Halil nim, Halil veled-i o mücerred

Nefer 6,

Mezraa-i Zağgi tabi-i karye-i mezbure

Mezraa-i Kızıl Kilise tabi-i karye-i mezbure

Mezraa-i Belgisor tabi-i Karye-i Mezbure

Mezraa-i Belgisor tabi-i Karye-i Mezbure

Mezraa-i Dere Ağıl tabi-i Karye-i Mezbure

Mezraa-i Kürt Viran tabi-i Karye-i Mezbure hariç ez-defter

Mezraa-i Konson ve Sorak tabi-i Karye-i Mezbure hariç ez-defter

Çiftli der-tasarruf-ı Şeyhan Halife veled-i Ahmed Halife şeyh-i zaviye-i mezbure

Hasıl 5385,

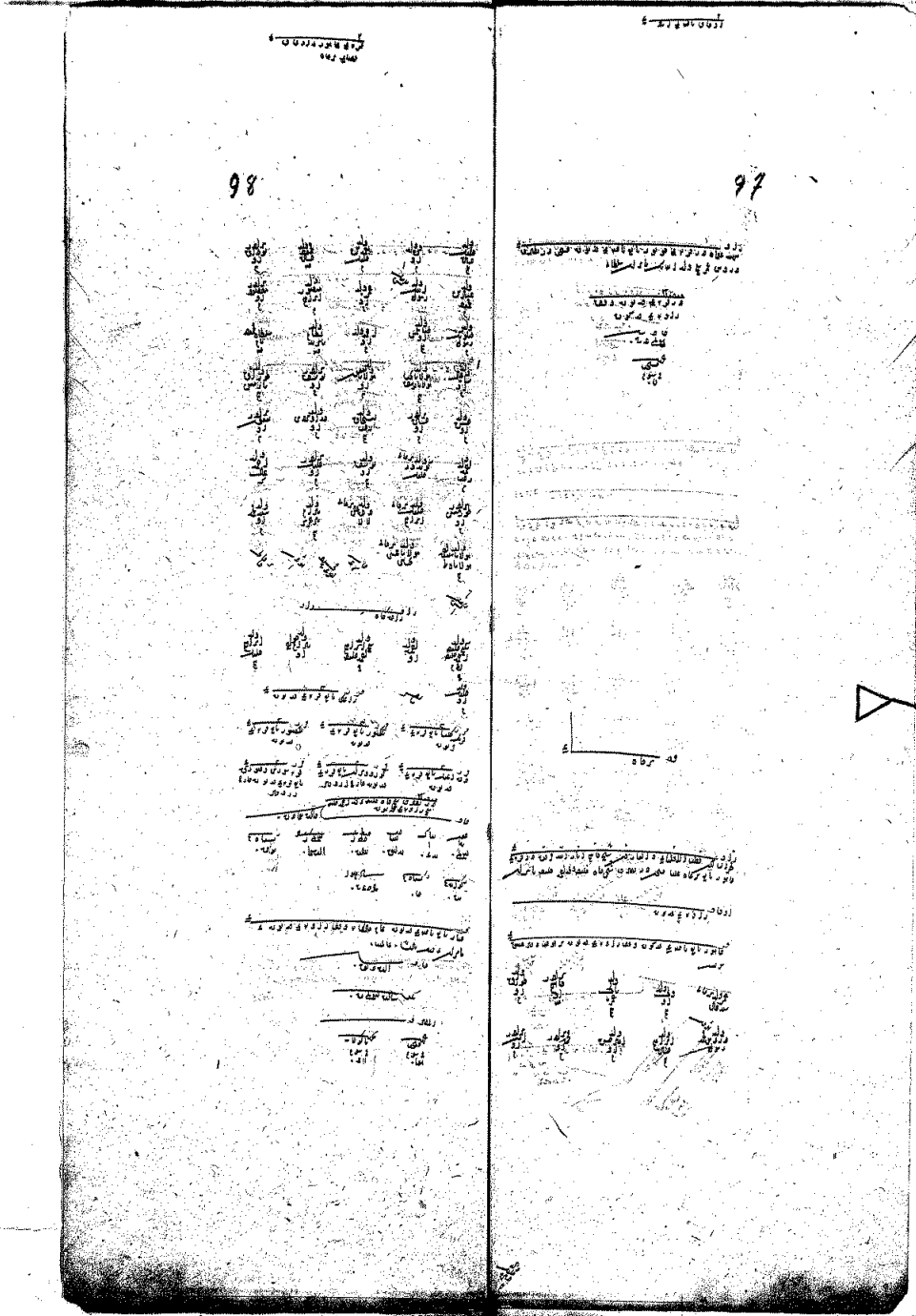
Çift 7, bennak1, caba 4, Hınta 500 kile 3000, Şa'ir 400 kile 1600, resm-i siyah 59, resm-i kevvare 30, resm-i giyah 5, bad-ı heva 225,

Karye-i Sar tâbi'-i nâhiye-i mezkure tamam malikane vakf-ı zâviye-i mezbûre 'an bâ berat-ı lan kıbeli padişah-ı alempenah hasıl 1095, yekun 6480,

el-mesarif

Cihet-i meşihat fi yevm 7

Be-cihet-i me'kulat fi yevm 11,

(99) Tetümme-i Evkâf-ı Kaza-i Tercan

Cami-i ve Zâviye-i Hasan Ali Beğ der-karye-i Edebük tabi-i Tercan-ı Sufla

Evkaf-ı Cami ve Zaviye-i mezbure

‘an karye-i Edebük el-mezbur malikane hasıl 4856,

Nisif Çiftlik der- karye-i mezbure hasıl 360,

‘an mezraa-i Cemel Kaya tabi-i karye-i m. Hariç ez-defter malikane hasıl 255,

‘an karye-i Böynik tabi-i mezbure rub’ malikane hasıl 1800,

‘an karye-i Boğnik tabi-i mezbur rub’ malikane hasıl 589,

Karye-i Dunyar tabi-i mezkur rub’ malikane hasıl 1100,

Yekun 8960

El-mesarif

Cihet-i hitabet fi yevm 1

Cihet-i imamet fi yevm 2

Cihet-i müezzin fi yevm 1

Cihet-i muarrif fi yevm nim

Cihet-i meşihat fi yevm 2

Cihet-i tevliyet fi yevm 3

Cihet-i kayyım fi yevm nim

Cihet-i cibayet fi yevm 1

Be-cihet-i hasır ve rujan fi sene 320,

Be-cihet-i me’kulat fi yevm 13, nan 4, gust 4, hatab 2, Gendüm 2, Nemek ve nohud ve gayrihu 1.

Mescid der-karye-i Kötür tabi-i Tercan imamet der- tasarruf-ı Mevlana Ahmed bâ-berat

Nim çiftlik der-karye-i mezbure vakf-ı mescid-i mezkure hasıl 360

Cihet-i imamet fi yevm 1

Cami’i der-karye-i Pekariç tab-i Tercan-ı Ulya

İki çiftlik der karye-i mezbure vakf-ı camii mezbure her kim hatib ve imam olursa tasarruf ider hasıl 720 fi yevm 2

Nim çiftlik der-karye-i mezbure malikane vakf-ı camii mezbure her kim müezzin olursa tasarruf eder hasıl 360 fi yevm 1

(100) Tetümme-i Evkâf-ı Kaza-i Tercan

Cami-i der-karye-i Mans tabi-i Tercan-ı Ulya

Evkaf-ı mezkure 'an kibel-i padişah-ı alempenah

Nim çiftlik der-karye-i mezbure vakf-ı camii m. her kim hatib olursa tasarruf eder hasıl 360 fi yevm 1

Nim çiftlik der-karye-i mezbure vakf-ı camii m. her kim imam olursa tasarruf eder hasıl 360 fi yevm 1

Nim çiftlik der-karye-i mezbure vakf-ı camii m. her kim müezzin olursa tasarruf eder hasıl 360 fi yevm 1

Zemin der-karye-i mezbure vakf-ı cami-i mezkure her kim muarrif olursa tasarruf eder 30 kilelik hasıl 360 fi yevm 1

Zemin der-karye-i mezbure vakf-ı cami-i mezkure her kim ferraş olursa tasarruf eder 20 kilelik hasıl 360 fi yevm 1

Zaviye-i der-karye-i Gelengeç tabi-i Tercan-ı Ulya meşihat der tasarruf-ı Derviş İvaz bâ berat

Çiftlik der-karye-i mezbure malikane vakf-ı zaviye-i mezkure 'an kibel-i padişah-ı alempenah iki baştan hasıl 720

Cihet-i meşihat fi yevm 2

Zaviye-i der-karye-i Tur Kışla tabi-i Tercan-ı Ulya meşihat der tasarruf-ı Derviş Piri bâ berat

Çiftlik der-karye-i mezbure vakf-ı zaviye-i mezkure 'an kibel-i padişah-ı alempenah hasıl 720

Cihet-i meşihat fi yevm 2

Zaviye-i der-karye-i Gözlüce tabi-i Tercan-ı Ulya meşihat der tasarruf-ı Derviş İvaz bâ berat

Nim çiftlik der-karye-i mezbure vakf-ı zaviye-i mezkure hasıl 360

Cihet-i meşihat fi yevm 1

(101) Tetümme-i Evkâf-ı Kaza-i Tercan

Zaviye-i diğer der-karye-i Gözlüce tabi-i Tercan-ı Ulya meşihat der tasarruf-ı Derviş Şeyh veled-i Gündüz Şeyh bâ-berat

Nim çiftlik der-karye-i mezbure vakf-ı zaviye-i mezkure hasil 360

Cihet-i meşihat fi yevm 1

Zaviye-i Alaca der-karye-i Alaca tabi-i Tercan-ı Ulya meşihat der tasarruf-ı Ömer Şeyh bâ-berat

Çiftlik der-karye-i mezbure vakf-ı zaviye-i mezkure ma'a çayır hasil 720

Cihet-i meşihat fi yevm 2

Mescid-i der-karye-i Çonyar tabi-i Tercan-ı Ulya imamet der-tasarruf-ı Mevlana Muhyiddün bâ-berat

Çiftlik der-karye-i mezbure vakf-ı mescid-i-i mezkure hasil 720

Cihet-i meşihat fi yevm 2

Zaviye-i der-karye-i Çavuş tabi-i Tercan-ı Sufla meşihat der tasarruf-ı Derviş İvaz bâ-berat
Çiftlik der-karye-i mezbure vakf-ı zaviye-i mezkure 'an kibel-i padişah-ı alempenah hasil 720

Cihet-i meşihat fi yevm 2

(102) Tetümme-i Evkâf-ı Kaza-i Tercan

Zaviye-i Derviş Yakub der-karye-i Sinşeyh tabi-i Tercan-ı Ulya meşihat der tasarruf-ı Derviş Ahmed veled-i Yakub Şeyh bâ-berat

Çiftlik der-karye-i mezbure vakf-ı zaviye-i mezkure 'an kibel-i padişah-ı alempenah hasil 720

Cihet-i meşihat fi yevm 2

Zaviye-i Seydi Ali Baba der-karye-i Seydi Ali Baba nam-ı diğer ziyaret tabi-i Tercan-ı Ulya meşihat der tasarruf-ı Derviş Piri bâ-berat

Çiftlik der-karye-i mezbure malikane vakf-ı zaviye-i mezkure hasil 360

Cihet-i meşihat fi yevm 1

Mescid-i der-karye-i Horcin tabi-i Tercan-ı Ulya imamet der-tasarruf-ı Mevla'an kibel-i padişah-ı alempenah na Hüsam bâ-berat

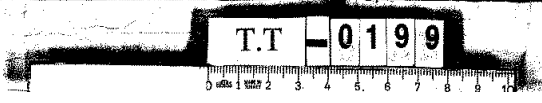
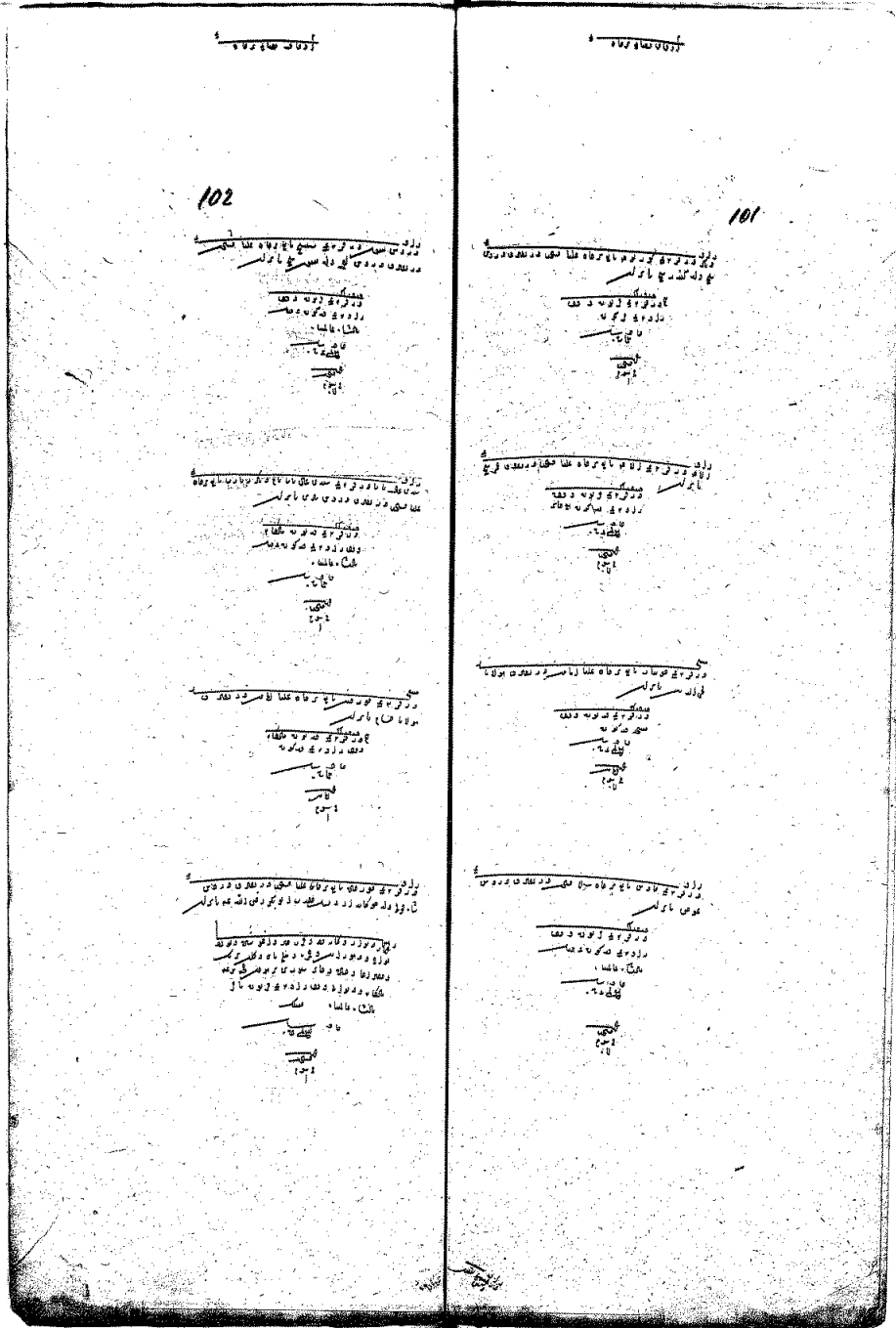
Nim çiftlik der-karye-i mezbure malikane vakf-ı zaviye-i mezkure hasil 360

Cihet-i imamet fi yevm 1

Zaviye-i der-karye-i Horcin tabi-i Tercan-ı Ulya meşihat der tasarruf-ı Derviş Şahkulu veled-i Honandâr (?) 'an nesl-i Hazret-i Ebu Bekir radiyallahu anhu bâ-berat

Zeminha Çardivar ve Karud ve Kurb-ı Kır ve Ağuşır ve Polat Hoca ve Demür İn ve Hamza ve Bitliyan ve Kelb-i pernik ve Hızır Ağa ve Hüseyin ve Çayır Sınırı ber-muceb-i hüccet-i şerriyye malikane ve divani vakf-ı zaviye-i mezbure bî emr-i padişah-ı alempenah çiftlik hasil 450

Cihet-i meşihat fi yevm 1

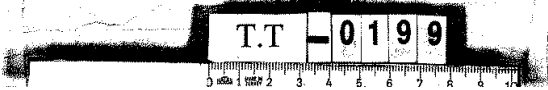
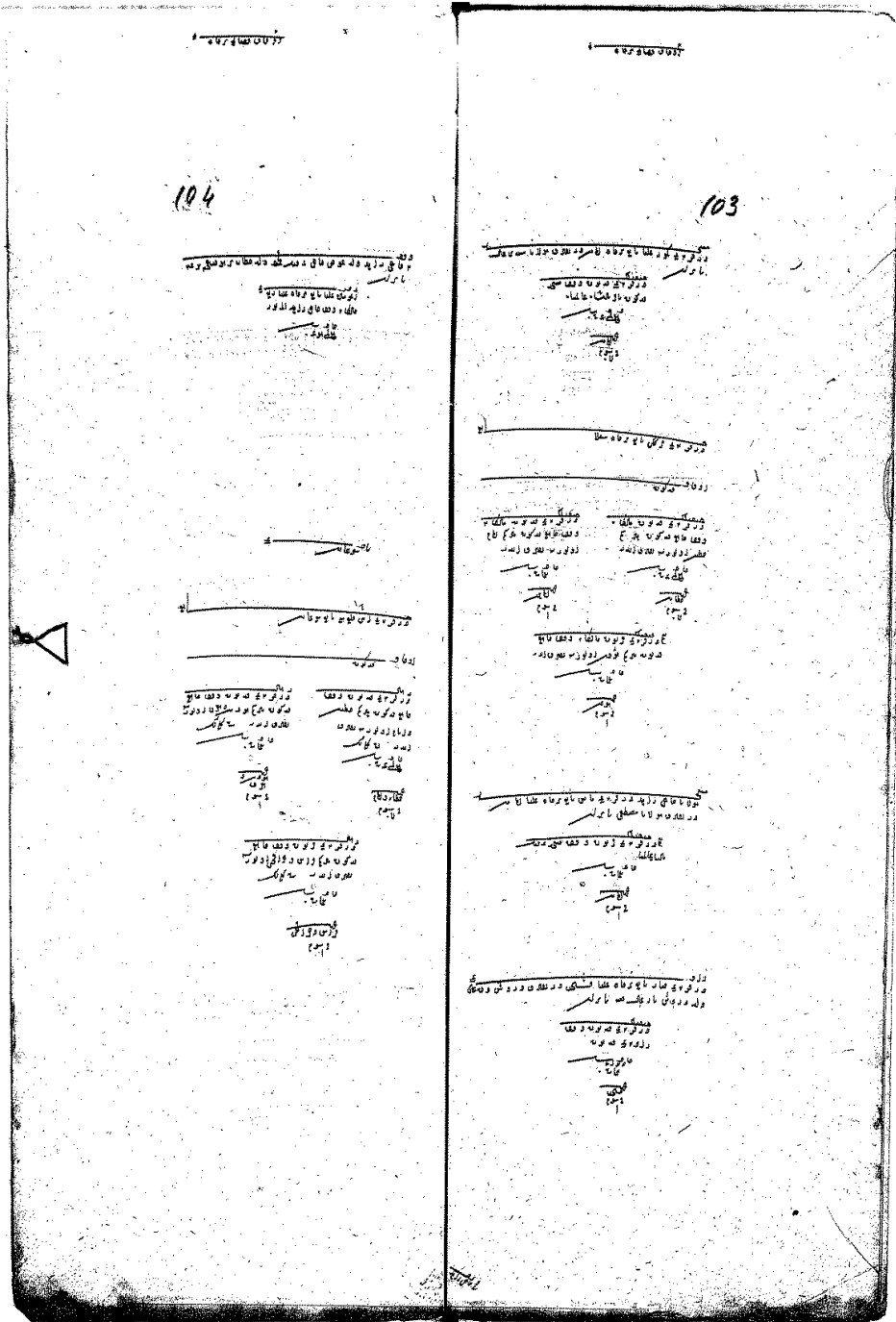

(103) Tetümme-i Evkâf-ı Kaza-i Tercan

Mescid-i der-karye-i Kömür-i Ulya tabi-i Tercan imamet der-tasarruf-ı Mevlana Seydi Ali bâ-berat
Çiftlik der-karye-i mezbure vakf-ı mescid-i mezkure bi-emr-i padişah-ı alempenah hasil 720
Cihet-i imamet fi yevm 2
Cami-i der-karye-i Merekki tabi-i Tercan-ı Sufla
Evkaf-ı Mezkure
Çiftlik der-karye-i mezbure malikane vakf-ı cami-i mezkure her kim hatib olursa tasarruf eder hasil 720
Cihet-i hitabet fi yevm 2
Çiftlik der-karye-i mezbure malikane vakf-ı cami-i mezkure her kim imam olursa tasarruf eder hasil 360
Cihet-i imamet fi yevm 1
Nim çiftlik der-karye-i mezbure malikane vakf-ı cami-i mezkure kim müezzin olursa tasarruf eder hasil 360
Cihet-imüezzin fi yevm 1
Mescid-i Mevlana Hacı Zahid der-karye-i Mans tabi-i Tercan-ı Ulya imamet der-tasarruf-ı Mevlana Mustafa bâ-berat
Nim çiftlik der-karye-i mezbure vakf-ı mescid 'an kıbel-i padişah-ı alempenah hasil 360
Cihet-i imamet fi yevm 1
Zaviye-i der-karye-i SAr tabi-i Tercan-ı Ulya meşihat der tasarruf-ı Derviş Dede Ali veled-i Derviş Yar Ali Fakih bâ-berat
Çiftlik der-karye-i mezbure vakf-ı zaviye-i-i mezbure hasil divani 360
Cihet-i meşihat fi yevm 1

(104) Tetümme-i Evkâf-ı Kaza-i Tercan

Vakf-ı be-Hacı Zahid veled veled-i Hattab ber-muceb-i -i İvaz Hacı 'an-kıbel-i Mahmud veled-i Hattab ber-muceb-i hüccet-i şer'iyye bâ-berat
'an-karye-i Ağu Şire-i ulya tabi-i Tercan-ı ulya malikane vakf-ı Hacı Zahid el-mezbur hasil 717
Nahiye-i Şuayb
Cami-i der-karye-i Aş Kal'ası tabi-i Şuayb
Evkaf-ı Mezkure
Zemin der-karye-i mezbure vakf-ı cami-i mezkure her kim hatib ve imam olursa tasarruf eder 80 kilelik hasil 720
Cihet-i hitabet ve imam fi yevm 2
Zemin der-karye-i mezbure vakf-ı cami-i mezkure her kim müezzin ve muarrif olursa tasarruf eder 60 kilelik hasil 360
Cihet-i müezzin ve muarrif fi yevm 1
Zemin der-karye-i mezbure vakf-ı cami-i mezkure her kim ferraş ve çerakçı olursa tasarruf eder 60 kilelik hasil 360
Cihet-i ferraş ve çerakçı fi yevm 1

(105) Tetümme-i Evkâf-ı Kaza-i Tercan 'an-nahiye-i Arz-ı Rum

Nahiye-i Arz-ı Rum

Zaviye-i Nerduban der-karye-i mezbure meşihat der tasarruf-ı Derviş Veli veled-i Hoca Şeyh an evlad-ı Delü Baba bâ-berat

Bir buçuk çiftlik maa çayır der-karye-i mezkure vakf-ı zaviye-i mezkure 'an kibel-i padişah-ı alempenah hasıl 1080

El mesarif

Cihet-i meşihat fi yevm 1,5

Be-ciheti me'kulat fi yevm 1,5

Zaviye-i diğer der-karye-i Nerduban tabi-i m. meşihat der tasarruf-ı Lütfullah Şeyh veled-i Hasan Şeyh bâ-berat

Çiftlik der-karye-i mezkure vakf-ı zaviye-i mezbure 'an kibel-i padişah-ı alempenah hasıl 720

Cihet-i meşihat fi yevm 2

Mescid der-karye-i Nerduban tabi-i m. imamet der-tasarruf-ı Hüseyin bâ-berat

Çiftlik der-karye-i mezkure vakf-ı mescid-i mezbure 'an kibel-i padişah-ı alempenah hasıl 720

Cihet-i meşihat fi yevm 2

Zaviye-i der-karye-i Bozivenk tabi-i m. meşihat der tasarruf'at-ı Pir Gaib şeyh ve Hacı Mehmed veledân-ı Derviş Aziz bâ-berat

İki Çiftlik maa çayır der-karye-i mezbure vakf-ı zaviye-i mezkure 'an kibel-i padişah-ı alempenah hasıl 1350

El mesarif

Cihet-i meşihat fi yevm 2

Be-ciheti me'kulat fi sene 630

(106) Tetümme-i Evkâf-ı Kaza-i Tercan 'an-nahiye-i Arz-ı Rum

Zaviye-i der-karye-i Çermük tabi-i m. meşihat der tasarruf-ı Hoca Şeyh veled-i Yol Kulu Derviş bâ-berat

İki Çiftlik maa çayır der-karye-i mezbure vakf-ı zaviye-i mezkure 'an padişah-ı alempenah hasıl 1350

Cihet-i meşihat fi yevm 2

Be-ciheti me'kulat fi sene 630

Zaviye-i der-karye-i Hınıs tabi-i m. meşihat der tasarrufât-ı Şeyh Batır ve Pir Kalem veledân-ı Bayram Beg an evlad-ı o bâ-berat

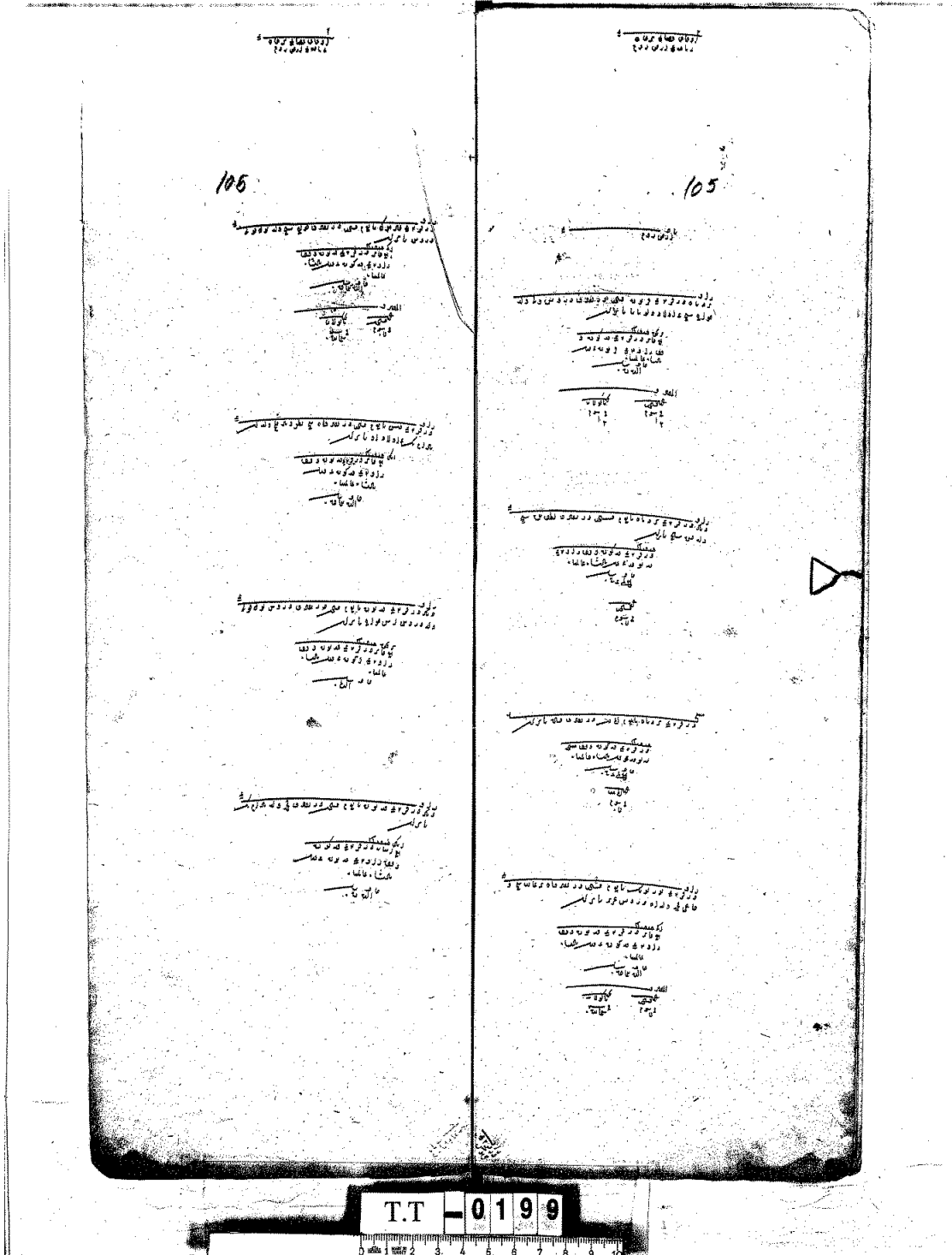
İki Çiftlik maa çayır der-karye-i mezbure vakf-ı zaviye-i mezkure 'an kibel-i padişah-ı
alempenah hasıl 1350

Zaviye-i diğer der-karye-i mezbure tabi-i m. meşihat der tasarruf-ı Derviş Yol Kulu veled-i
Derviş Es Hoca bâ-berat

Bir buçuk Çiftlik maa çayır der-karye-i mezbure vakf-ı zaviye-i mezkure 'an padişah-ı
alempenah hasıl 1100

Zaviye-i diğer der-karye-i mezbure tabi-i m. meşihat der tasarruf-ı Mehmed veled-i Bayram
Beg bâ-berat

İki Çiftlik maa asiyab der-karye-i mezkure vakf-ı zaviye-i mezbure 'an kibel-i padişah-ı
alempenah hasıl 1080

(107) Tetümme-i Evkâf-ı Kaza-i Tercan 'an-nahiye-i Arz-ı Rum

Zaviye-i der-karye-i Haydarî tabi-i m. meşihat der tasarruf-ı Derviş Haydar Ali veled-i Derviş Mehmed 'an evlad bâ-berat

'an-karye-i Haydari tabi-i Feriş Kulu malikane vakf-ı zaviye-i mezbure 'an kibel-i padişah-ı alempenah hasıl 2880

El mesarif

Cihet-i meşihat fi yevm 3

Be-ciheti me'kulat fi yevm 5

Zaviye-i der-karye-i Hanviran tabi-i m. meşihat der tasarruf-ı Derviş Ferman bâ-berat

Çiftlik der-karye-i mezbure vakf-ı zaviye-i mezkure 'an kibel-i padişah-ı alempenah hasıl 720

Cihet-i meşihat fi yevm 2

Zaviye-i İsa Şeyh der-karye-i Zirvas tabi. meşihat der tasarruf-ı Derviş İbrahim bâ-berat

Çiftlik maa çayır der-karye-i mezkure vakf-ı zaviye-i mezbure 'an kibel-i padişah-ı alempenah hasıl 720

Cihet-i meşihat fi yevm 2

Zaviye-i der-karye-i Tizpürçek tabi-i m. meşihat der tasarruf-ı Derviş Pir Kalem bâ-berat

Çiftlik der-karye-i mezbure vakf-ı zaviye-i mezkure 'an kibel-i padişah-ı alempenah hasıl 720

Cihet-i meşihat fi yevm 2

(108) Tetümme-i Evkâf-ı Kaza-i Tercan 'an-nahiye-i Arz-ı Rum

Zaviye-i der-karye-i Özbek tabi-i m. meşihat der tasarruf-ı Derviş Bahşi veled-i Abidin Şeyh bâ-berat

Çiftlik der-karye-i mezbure vakf-ı zaviye-i mezkure 'an kibel-i padişah-ı alempenah hasıl 720

Cihet-i meşihat fi yevm 2

Zaviye-i der-karye-i Sekü Belü tabi-i m. meşihat der tasarruf-ı Derviş Şehsuvar bâ-berat

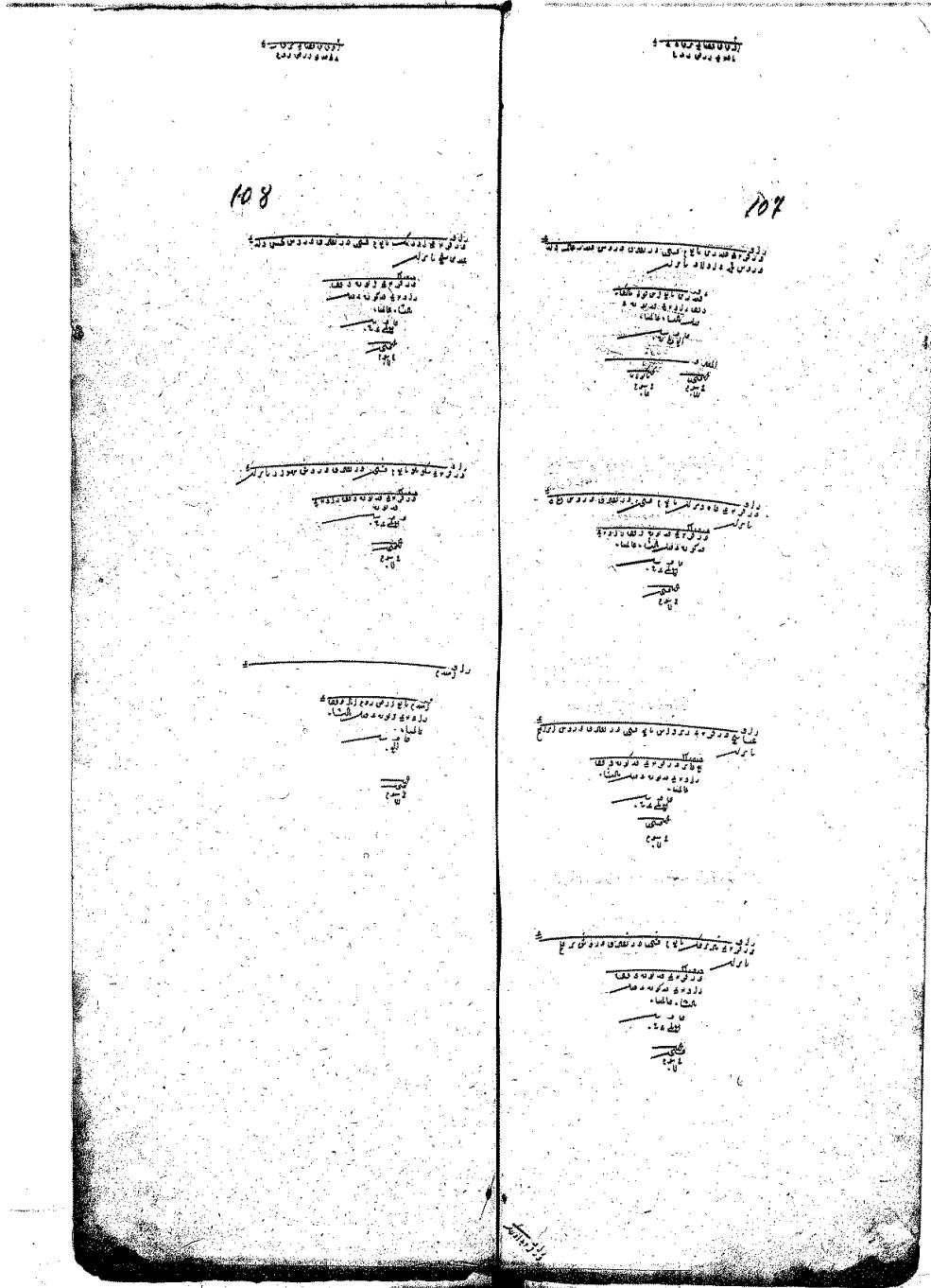
Çiftlik der-karye-i mezbure vakf-ı zaviye-i mezkure hasıl 720

Cihet-i meşihat fi yevm 2

Zaviye-i Amidem

Karye-i Amidem tabi-i Arz-ı Rum Abad vakf-ı zaviye-i mezbure 'an kibel-i padişah-ı alempenah hasıl 2000

Cihet-i meşihat fi yevm 3

**2. DEFTERDE ADLARI GEÇEN KÖYLERİN
ORJİNAL YAZILIŞLARI
VE OKUNUŞLARININ LİSTESİ**

Adı	Yazılışı	Deftere Bağlı	Varsa Bugünkü Adı	Bağlı olduğu birim
Vakıf Bırastık		Kuzey Erzincan		
Hekerge		Güney Erzincan		
Va'isa (mezra)		Kuzey Erzincan		
Ahurcuk		Güney Erzincan		
Molla Seydi (pir)		Güney Erzincan		
Ula		Güney Erzincan		
Ahur Ekrek		Güney Erzincan		
Yusuf Kışlağı nâm-ı diger Piramis (Mezraa)				
Varnik		Güney Erzincan		
Virastikinç		Güney Erzincan		
Mığırsi		Kuzey Erzincan		

Sinigöl (mezraa)	سینگول	karye-i Sinig		
Hacısor (Mezraa)	حاجی سور	karye-i Hacı		
Bidâriç	بیداریچ	Kuzey Erzincan		
Pizvan	پیزوان	Güney Erzincan		
Mıgırça	میغیرچا	Kuzey Erzincan		
Vank (mezra) Vanik olsa	وانک	karye-i Bitariç	Sayfa 27 bitti	
Kelariç	کلاریچ			
Tecmir	تجمیر	Kuzey Erzincan		
Bolmasor	بولماسور	Kuzey Erzincan		
Calasra??	کالاسرا			
Hacı Ekrek	حاجی اکرک			
Karatuş	کاراتوش			
Pulur	پولور	Kuzey Erzincan		
?? bek	بک	Kuzey Erzincan		
Emirgan	امیرگان	Kuzey Erzincan		

Urus Eğrek		Kuzey Erzincan		
Almahor		Kuzey Erzincan		
Vank (mezraa)		karye-i Ekrek		
Vaskir				
Beğendik?		Güney Erzincan	28 son	
Halidi		Kuzey Erzincan		
Bayur nk		Kuzey Erzincan		
Ekince		Kuzey Erzincan		
Kilisi		Kuzey Erzincan		
Brastik-i Kürd		Kuzey Erzincan		
Dengiri		Erzincan		
Karaduş		Erzincan		
Mitini		Güney Erzincan		
Gelberi		Kuzey Erzincan		
Bayırsinik				
Bekrânis		Kuzey Erzincan		
Kösnkör				
Pizvan		Güney Erzincan		
Küp		Güney Erzincan		
Hacı		Güney Erzincan		
Hacıyân?		Güney Erzincan		

Vasgird	ولساك			
Karatuş	كوزوس	Kuzey Erzincan		
Çorhasa	كوزقاسا			
Şoha	شوقا	Güney Erzincan		
Kuruca Belen	كوزجوبيلين	Güney Erzincan		
İrgân	كوزگان	Kuzey Erzincan		
Ekrek	كوزك	Kuzey Erzincan		
Sinekbağı	سنگباغی	Güney Erzincan		
Bilcaris	بیلکاریس	Kuzey Erzincan		
Mığırısı	مغیرسی	kuzey Erzincan		
Lirasi	لیراسی	kuzey Erzincan		
Hekeki	هککی	Güney Erzincan		
Mahallecik	مخاللیک	Güney Erzincan		
Ula	اولا	Güney Erzincan		
Vakıf Bırastık	واکف بیراستیک	kuzey Erzincan		
Vasgird	ولساك		32 son	
Odaniç (Akdağ)	ودانیچ	Kuzey Erzincan		
Halaç	هالاچ	Güney Erzincan		
Karatuş	كوزوس	Kuzey Erzincan		
Zayir	زایر	Kuzey Erzincan		
Basgil	باسگیل	Kuzey Erzincan		
Haşhaşı	هاشاشی	Güney		

		Erzincan		
Hacı	حاجی	Güney Erzincan		
Bel (Til)	بیل	Güney Erzincan		
Bayurnik	بایورنیک	Kuzey Erzincan		
Nörkahak-1 İslâmî	نورکاه اول اسلامي	Güney Erzincan		
Cimin	سیمین	Güney Erzincan		
Köşünkâr-1 Küçük	کوشنکار اول کوچک	Güney Erzincan		
Vağavir	واغاویر	Güney Erzincan		
Pağnik	پاغنیک	Güney Erzincan		
Dingedink	دینگدینگ	Güney Erzincan		
Bitariç	بیتاریچ	Güney Erzincan		
Mitini	میتینی	Güney Erzincan		
Kürdbirastik	کورد بیراستیک	Güney Erzincan		
Sürbehan-1 Küçük	سوربهان اول کوچک	Güney Erzincan		
Köşünkâr-1 Küçük	کوشنکار اول کوچک	Güney Erzincan		
Dacirek	داجیرک	Kuzey Erzincan		
Çıradır	چیرادر	Kuzey Erzincan		
Garmuri	گارموری	Kuzey Erzincan		
Zatkiğ	زاتکیغ	Kuzey Erzincan		
Kertah	کرتاه	Güney Erzincan		
Sisne	سینه	Güney Erzincan		
Ekrek	اکرک	Güney Erzincan		

Kurucatilek	قورچاتلیک			
Vasgir	واسگیر	Güney Erzincan		
Beğcibâc	بغچیباج	Güney Erzincan		
Ahurcuk	اهورچوک	Güney Erzincan		
Hancesi	هانچسی	Kuzey Kemah		
Cırzını	چرزینی	Kuzey Erzincan		
Sirnik	سرنیک	Kuzey Erzincan		
Tilharus	تیلهاروس	Kuzey Erzincan		
Sarpviran	سارپویران	Kuzey Erzincan		
Zayir	زایر	Kuzey Erzincan		
Hodaves	هوداوس	Kuzey Erzincan		
Varnabil	وارنابیل	Kuzey Erzincan		
Ağnik	اگنیک	Güney Erzincan		
Silbus	سیلبوس	Güney Erzincan		
Hah	هه	Güney Erzincan		
İnderesi	یندرسی	Kuzey Erzincan		
Cırzını	چرزینی	Kuzey Erzincan		
Lirasi	لیراسی	Kuzey Erzincan		
Kıştim	کیشتم	Güney Erzincan		
Rumsaray	رؤم سارای	Güney Erzincan		
Celali	چکالی	Güney Erzincan		

Özüsüflâ	رؤی سلا	Orta İl-i Kemah		
Çoban Arınç	صاه لریج	Kemah		
Simi-i Ulya	سیمی علیا	Kemah		
Simi-i Süflâ	سیمی سفلیا	Kemah		
Albusu	رکوبی	Kemah		
Kâfirin	کافرین	Kemah		
Kömür	کومور	Kemah		
Horbil	هوربیل	Kemah		
Lekari	لکاری	Kemah		
Ermenek	ارمنک	Kemah		
Bargüsir	بارگوسیر	Orta İl		
Emirî	امیری	Orta İl		
Sağıl	ساقیل	Kemah		
Dedek	ددهک	Kuzey Kemah		
Balsay	بالسای	Kuruçay-1 Kemah	52 de kaldık	
İgdir	اگدر	Kuzey Kemah		
Kah	کاه	Kuzey Kemah		
Buğdasor	بوغداسور	Orhor-1 Kemah		
Koğlar	کوغلار	Orhor-1 Kemah		
Kovata	کواتا	Aşağı İli Kemah		
Barnas	بارناس	Kuzey Kemâh		
Edebükü	ددهبکو	Kuzey Kemâh		
Girzu	گورزو	Aşağı İl Kemah		

Sağ kığı		Aşağı İl Kemah		
Sorge		Aşağı İl Kemah		
Kölaris		Kuruçay Kemah		
Buzluk		Kemah		
Alp Kendi		Kemah		
Mızgi		Orta İl Kemah		
Polad Ahurı		Kemah		
Ekineki		Kemah		
Garur		Aşağı İl Kemah		
Cinge		Aşağı İl Kemah		
Dinge		Kemah		
Honar-1 Büzürg		Kemah		
Kürdler		Kemah		
Pir Boyacı		Kemah		
Gercanis		Kemah		
Carıb		Bayburd		
Çamurkığı		Bayburd		
Evrek		Bayburd		
Nögi		Bayburd		

Kuyud	قويود	Bayburd		
Hancurek	قماورک	Bayburd		
Bayburd	ولرده	Bayburd		
Bodurnik	بوردورسا	Bayburd		
Bahadur	قباهور	Bayburd		
Bodurnik (nâm-ı diger Danışmendle r)	بوردورسا	Bayburd		
Dağsinik	داغسینک	Bayburd		
Mans	مانس	Bayburd		
İrgü	یرگؤ	Bayburd		
Genü	جینؤ	Bayburd		
Haviş	هافیش	Bayburd		
Kisne Sinik	کيسنه سينک	Bayburd		
Carıd	قارید	Bayburd		
Vank Göçü	وانک گؤچؤ	Bayburd		
Kalir	کالیر	Bayburd		
Gareveri	قارهری	Bayburd		
Türbe	توربه	Bayburd		
Kelardik	کيلاردیک	Bayburd		
Vağide	واغیده	Bayburd		
Pağnik	پاغنیک	Bayburd		
Erdevsiye	اردهسییه	Bayburd		
Rumili	رؤمیلی	Bayburd		

Göknoş	گۆکنوښ	Bayburd		
Dacirek	داجیرهک	Bayburd		
Varsa	وارسا	Bayburd		
Ovanebi	اووانه‌بی	Bayburd		
Kalsukvar	کالسوکوار	Bayburd		
Kulamor	کولامور	Bayburd		
Pirye	پیری	Bayburd		
Malansa	مالانسا	Bayburd		
Singirekös	سینگیرهکوس	Bayburd		
İstinos	ایستینوس	Bayburd		
Malansa	مالانسا	Bayburd		
Abrenis	ابرنیس	Bayburd		
Sağnik	ساغنیق	Bayburd		
Kömürsinik	کومورسینیک	Bayburd		
Bosaverk	بوسا‌ویرک	Bayburd		
Kızılcaviran	کیزیل‌جایران	Bayburd		
Kubur	کوبر	Bayburd		
Varzeminye	وارزهمینه	Bayburd		
Girzuy-1 Süfla	گیرزوی-۱ سؤفلا	Bayburd		
Mengi	منگی	Bayburd		
Aruzgi	اروزگی	Bayburd		

Melansa	ملا نسا	Bayburd		
Gelbulas	گول باص	Bayburd		
Ketenos nâm- ı diger Sanos	کتونوس	Bayburd		
Haçinos	حاسونوس	Bayburd		
Lori-i Süflâ	لوری سفلا	Bayburd		
Hancerrah	هانچر راج	Bayburd		
Hascul-ı Ulyâ	حاشولہ علیا	Bayburd		
Samgün	سامگون	Bayburd		
Geboni	گبونو	Bayburd		
Tahsini	تاسینی	Bayburd		
Yakub Abdal	یاقوب ابدال	Bayburd		
Armudlu	ارمودلو	Bayburd		
Bünyecik	بونیجک	Bayburd		
Melhi	ملحی	Bayburd		
Uğur	اوغور	Bayburd		
Card	قاردا	Bayburd		
Göküs	گوکوس	Bayburd		
Bozyar	بوذیاز	Bayburd		
Göl	گول	Bayburd		
Darık	داریک	Bayburd		
Tutidar	توطی دار	Bayburd		
Gerenbos	گورنوس	Bayburd		

Küdküt	کود کوت	Bayburd		
Bosgi	بوسگی	Bayburd		
Sarar	سارار	Bayburd		
Dacirak	دایرک	Bayburd		
Honcası	هونجاسی	Bayburd		
Sinor	سینور	Bayburd		
Canik-i Süflâ	چانیک سلا	Bayburd		
Bosnik-i Ulya	بوسنیک علیا	Bayburd		
Kösbad	کوسباد	Bayburd		
Ağunsos	آغونسوس	Bayburd		
Asconik	اسکونیک	Bayburd		
Hacı Süla	حاجی سولا	Bayburd		
Varhaba	وارهابا	Bayburd		
Şerot	شروت	Kelkid		
Hor-ı Süflâ	هور سلا	Kelkid		
Bosnos	بوسنوس	Kelkid		
Hasbelahur	هاسبلاهور	Kelkid		
Cayser(?)	چایسر	Kelkid		
Kazor(?)	کازور	Kelkid		
Seglüb	سگلوب	Kelkid		
Saru Şeyh	سارو شیخ	Kelkid		
Seglüb	سگلوب	Kelkid		
Dayı	دای	Kelkid	87 de kaldık	
Eşgah	ایشگاه	Kelkid		
Hacı Ekrek	حاجی اکرک	Kelkid		

Yenice Sevindik	تکیم سو دیکه	Kelkid		
Başbusek	باش بوسهک	Kelkid		
Sumelek	سوملهک	Kelkid		
Tersehan	ترسهان	Kelkid		
i Hallaç Yakub nâm-1 diger Cinge	ملاو، بیو، شا	Kelkid		
Kırbeli	کیربلی	Kelkid		
Hınzori	هینزوری	Kelkid		
Ağdağ	اچ داغ	Kelkid		
Boğacık	بوغاچیک	Kelkid		
Bozvenk	بو زونک	Kelkid		
Keskin	کسکین	Kelkid		
Ağindar	اچیندار	Kelkid		
Gerdek Hisarı	گردک هیساری	Kelkid		
Siske	سکسک	Gögans		
Gövercinlik	گورجینلیک	Gögans		
Gayırsüb	گایرسوب	Asir		
Gergesor	گورگسور	Asir		
Mucurşire	مور شیر	Asir		
Hopnos	هونوس	Asir		
Özbükü	اوزبوک	Asir		
Burgacak	بورگاک	Asir		
Seraçyun(?)	سراچون	Asir		
Musa	موسا	Asir		
Eşkas	اچکاس	Asir		
Garur	گاور	Asir		

Karakoç	قو قو 2	Asir		
Çotur	قو قو 2	Asir		
Çamur	قا بو ر	Tercan		
Edebük	ا د ب و ک	Tercan		
Böynik	ب و ی ن ک	Tercan		
Boğnik	ب و غ ن ک	Tercan		
Dunyar	د و ن ی ا ر	Tercan		
Kötür	ک و ت و ر	Tercan		
Pekariç	پ ک ا ر ی چ	Tercan-1 Ulya		
Mans	م ا ن س	Tercan-1 Ulya		
Gelengeç	گ ل ن گ چ	Tercan-1 Ulya		
Tur Kışla	ت و ر ک ی ش ل ا	Tercan-1 Ulya		
Gözlüce	گ و ز ل و ج	Tercan-1 Ulya		
Alaca	ا ل ا ج	Tercan-1 Ulya		
Çonyar	ق و ن ی ا ر	Tercan-1 Ulya		
Çavuş	ق ا و و س	Tercan-1 Sufia		
Sinşeyh	س ن ش ی ه	Tercan-1 Ulya		
Seydi Ali Baba nam-1 diğer ziyaret	س ی د ی ا ل ی ا م ا م ا	Tercan-1 Ulya		
Horcin	ق و ر س	Tercan-1 Ulya		
Kömür-i Ulya	ک و م و ر ا ع ل ی ا	Tercan		
Merekki	م ر ک ک ی	Tercan-1 Sufia		
Ağu Şire-i ulya	ا گ و ش ی ر ی ا ع ل ی ا	Tercan-1 ulya		
Nerduban	ن ر د و ب ا ن	Arz-1 Rum		

Bozivenk	بوزیونک	Arz-1 Rum		
Hınıs	هینس	Arz-1 Rum		
Haydarî	هیداری	Arz-1 Rum		
Hanviran	هانویران	Arz-1 Rum		
Zirvas	زیرواس	Arz-1 Rum		
Tizpürçek	تیزپورچک	Arz-1 Rum		
Özbek	اوزبک	Arz-1 Rum		
Sekü Belü	سکوبیلو	Arz-1 Rum		
Amidem	امیدم	Arz-1 Rum		

II
ERZİNCAN TAHRİRLERİ
H. 1000 M. 1591 TARİHLİ TAHRİRİ
TTKKA TD 40
TAHRİR DEFTERİ

Prof. Dr. Kenan Ziya Taş

ERZİNCAN TAHRİRLERİ İLE H. 1000 M. 1591 TARİHLİ TAHRİRİ VE
TTKKA TD 40 NOLU TAHRİR DEFTERİ

Tahrir işlemi ve tahrir defterlerine ait özet bilgi bu külliyyatın içinde yer alan ve tarafımca hazırlanan *TT 0199 Erzincan – Kemah Evkaf Defteri* başlıklı bölümde yer verilmiştir. Burada Erzincan Tahrirleri ve Tahrir defterleri hakkında kısmen daha ayrıntılı bilgi giriş amacıyla verilmiştir. Bu kısım özellikle Ersin Gülsoy'un yazısında istifade ile hazırlanmıştır.¹

Erzincan ve çevresi I. Selim'in 1514 Çaldıran Savaşı'nı takiben Osmanlı hâkimiyetine girmiş, Bundan sonra Osmanlı mülkü haline gelen bu topraklar idari geleneğe bağlı olarak tahrire tabi tutulmuştur. Tahrir için görevlendirilen il-yazıcıları veya tahrir eminleri, ihtiyaç duydukları yöreye ait bilgiler ile gerekli izin ve yetkileri bildiren belgeleri hazırlayarak, tahrire konu olan yani yazımını yapacakları yöreye gelirlerdi. Yazım ve sayım neticelerini ihtiva eden müsvedde halindeki belgeler, merkeze getirilip temize çekilir *icmâl* ve *mufassal* ile *evkâf* adıyla ikişer nüsha hazırlanırdı. Bunların başına dönemin padişahının tuğrası çekilir ve biri defterhaneye biri de beylerbeylik merkezine gönderilirdi. Bu defterler ayrıca piyade /yaya, müselleme, voynuk, yörük gibi hizmet türlerine göre ayrı ayrı da hazırlanırdı. Özellikle Kanuni Sultan Süleyman'ın padişahlığının ilk yıllarında eyaletlere göre *Eyalet Muhasebe İcmal*

¹ Ersin Gülsoy, "Erzincan Tarihinin XVI. Yüzyıl Kaynakları: Tahrir Defterleri", *Erzincan Tarihi*, Cilt III, "Yeniçağ Döneminde Erzincan, Edit." S. Lokmacı-F. Çiçek Erzincan 2020, s. 72-78

defterleri hazırlanmıştır. Bu defterlerdeki bilgiler Türk-İslâm idari geleneğinin bir yansıması olarak, müesseselerdeki devamlılık esası dolayısı ile kayıt tarihlerinden çok daha eski ve önceki dönemlere ait bilgileri ihtiva ederler. Bu bakımdan ciddi bir tarihi kaynak değeri taşırlar.

Erzincan, Bayburt ve Kemah'tan müteşekkil bir bölge addedilen yöre, Yavuz Sultan Selim'in 1514'deki Çaldıran zaferini takiben Bıyıklı Mehmet Paşa elile 1516 tarihinde Osmanlı hâkimiyetine girdi. Yukarıda da işaret ettiğimiz üzere hemen tahririne başlandı. 1516-1518 yılları arasında yapılan sayım ve yazım süreci yani tahririnin neticeleri katalog bilgisine göre Devlet Arşivleri Başkanlığı Osmanlı Arşivi (BOA), *Tahrîr Defterleri Tasnifi (TD)* 60'da yer alır. Defterin 228 sahife olup, Bayburt ve Kemah livalarına aittir. Tahrir defterlerinin tanziminde gördüğümüz üzere dfterin başında yörenin tarihi ve iktisadi özelliklerini ihtiva eden “*Tafsîl-i kanûnnâme-i vilâyet-i Erzincan mahsûlât-ı kurâ ber mûceb-i kanûn-ı Osmanî ve bâc ve tamgâ ber mûceb-i kanûn-ı Hasan Pâdişâh*” başlığını taşıyan bir *kannunâme* bulunmaktadır.² 2 Defterin tertibinden de anlaşılacağı üzere idari anlamda sancağın adı Bayburt ve Erzincan Livası'dır. Erzincan'a ait kısım defterin 1.-64. sahifeler arasında yer alır. Defterin içinde yer alan *Hâshâ-i Nasuh Bey mîr-livâ-i vilâyet-i Bayburd* ifadesi de bu durumu teyit etmektedir.³ Erzincan bir kaza merkezi olarak kabul edilmiş ve bu kısmın kayıtlarının yazımına başlarken “*Defter-i müfredât ve mahsûlât-ı vilâyeti Erzincan*” başlığı konulmuştur. Buradaki *vilayet* tabir bir bütün olarak Erzincan şehri ve buna bağlı olan birimleri ifade eden ve adli taksimatta karşılığı *kaza* olan anlamında kullanılmıştır. Bu tahrire göre Erzincan 12 mahalledir, bunların yedisi Müslim, beşi ise gayr-ı Müslim mahallesidir. Mahalle kayıtlarında mahallenin adını yazarken Müslüman Mahallesi ise “*cemâat-i müselmânîn*” ya da “*İslâmiye*”, gayr-ı Müslim mahallesi ise “*Eramine*” veya “*cemâat-i Eramine*” kaydı düşülmüştür. Mahalle adları kısmında günümüz açısından da oldukça yaygın bir ad ile ilgili yapılan değerlendirme ve açıklamalar oldukça dikkat çekicidir. Bu ifadeleri ilgi yazıdan aynen buraya alıyorum: “*Diğer mahalle Kerek Yarak Mahallesi'dir. Bugün bölgede Gerek Gerek şeklinde telaffuz edilen bu ismin Eski Türkçe ile yakından alakalı olduğu anlaşılmaktadır. Defterlerde açık olarak bizim okuduğumuz gibi yazılan bu mahallenin adı değişik araştırmalarda değişik şekillerde okunmuştur. Uygur, Özbek, Hakas ve Altay Türkçesinde karagü, kerige, kerekü, kerege şekillerinde söylenen bu kelime çadır, duvarları ahşapla berkitilmiş üstü örtülü kafes mânâlarına gelmektedir*¹⁶. Anadolu dışındaki Türk illerinde Kerekü adıyla bilinen bu yapının ilk hâli duvarları tahta üstü çadırla kapatılan bir bina olduğu anlaşılmaktadır. Belki duvarlar çamur ile sıvanıp daha korunaklı bir hâle getirilmekteydi. Yarak kelimesinin de silah olduğu açıktır. Bu durumda mahallenin adının aynı yerdeki

² BOA, TD 60, s. 1.

³ BOA, TD 60, s. 123.

cephanelik/silahlıktan geldiği fikri ortaya çıkmaktadır. Erzincan bölgesinde Uygur Türklerinin varlığı bilindiğine göre söz konusu mahallenin adının burada bulunan cephanelikten geldiği anlaşılmaktadır. (Mahallenin adının çok açık bir biçimde yazılışı için bk. BOA, Maliyeden Müdevver Defterler Tasnifi (MAD) 5152, s. 324.)”⁴

H. 976 M. 1568 tarihli *icmâl* defterine göre Erzurum Beylerbeyliğinin kurulmasından sonra Erzincan Kemah ile beraber bir kaza merkezi olarak kendine bağlı birimlerle bu beylerbeyliğin muhtemelen *paşa sancağı* olup aynı adı taşıyan Erzurum Livâsı’na bağlanmıştır. Bu tarihlerde yapılmış sayım ve yazımın yani tahririn neticelerin ihtiva eden bir mufassal deftere tesadüf edilmemektedir. Bu sebeple zikredilen tarihlerde Erzincan şehrine ait dönemin farklılıklarını tespit edebilecek imkân şimdilik bulunmamaktadır. Fakat kısa süre sonra Sultan III. Murad (1574-1595) devrinde Erzurum’a bağlı olması dolayısıyla onunla beraber Erzincan ve yöresi kanunnamedeki bilgiye nazaran Hüseyin adlı bir tahrir emininin nezaretinde yeninden tahrir edilmiştir. Bu tahrir Evail-i Rebiülevvel 1000/M. 17-26 Aralık 1591 tarihinde tamamlanmıştır.⁵ Bu tahrire ait elimizde üç defter bulunmaktadır. Bu defterler, Tapu Kadastro Kuyud-ı Kadime Arşivi’ndedir. Katalog kayıtlarına göre 1. Cilt *TKKA TD 41* Erzurum Sancağına ait mufassal defterdir. Başında kanunnamesi vardır. Bu cildin 197 varak olan bu defterin 102a-196a varakları arasındaki kısım Kemah kazasına aittir. 2. Cilt *TKKA TD 40* kodlu 165 varaklık bir defterdir. Bu defterde Erzincan, Tercan, Suşehri ve Hınıs yer almaktadır. 3. Cilt *TKKA TD 46* kodlu defterdir. Bayburd mufassal defteridir.⁶

Erzincan şehrinin yer aldığı *TKKA TD 40* kodlu defter orijinal hali ile burada okuduğumuz bu kısa giriş ile neşredilmektedir. Defterin tamamının transkripsiyonu ve geniş bir değerlendirilmesi planlanmış ancak, bu yayın projesine yetiştirilmesi mümkün olmadığından orijinal metin ve kısa giriş şeklinde yayını ile yetinilmiştir. Söz konusu geniş ve ayrıntılı yayının çalışmaları devam etmektedir.

Bu deftere yansıyan bilgilere nazaran bu dönemde de idari yapılanma içinde Erzincan adli taksimata göre kaza statüsündedir. Ancak sanki sancak yapılanmasına göre müstakil bir sancak muamelesi yapılmış ve kendisi bağlı nahiyelere göre kaydedilmiştir. Bu defterde bulunan Suşehri, Söylemez, nahiyeleri Hınıs evkafı coğrafi bakımdan Erzincan’a uzak olmaları dolayısıyla aynı idari bakımdan Erzincan ile aynı idari birimde yer almaları biraz şüpheli görünüyor. Muhtemelen defterlerin daha sonra hazırlanırken veya ciltlenip bir araya getirilmesi sırasında ortaya çıkan durumdan kaynaklanmış olabilir.⁷ Yayınladığımız bu defterde nahiye olarak şu idari birimler yer almaktadır.

⁴ Gülsoy, “Erzincan Tarihinin XVI. Yüzyıl Kaynakları: Tahrîr Defterleri”, s. 75.

⁵ Tapu Kadastro Genel Müdürlüğü (TKGM), Kuyud-ı Kadime Arşivi (KKA), *Tahrîr Defteri (TD) 41*, vr 2a.

⁶ İsmet Miroğlu, *Kemah Sancağı ve Erzincan Kazası (1520-1566)*, Ankara 1990, s. 16.

⁷ Bu değişiklikler için bkz. DüNDAR AYDIN, *Erzurum Beylerbeyliği ve Teşkilatı Kuruluş ve Genişleme Devri 1535-1566*, Ankara, 1998.s.281-283.

İncelediğimiz defterde idari bakımdan Erzurum'a bağlı olan Erzincan tahririnde şu idari birimler "nahiye" olarak geçmektedir:

1-Güney Erzincan 2-Kuzey Erzincan 3-Tercan-1 Ulya 4-Tercan-1 Süfla 5-Su Şehri 6-Evkaf-1 Liva-yı Hınıs 7-Söylemez.⁸

Sonuç olarak Yavuz Sultan Selim devrinde Osmanlı hâkimiyetine alınan Erzincan yöresi kısaca özetlediğimiz şekilde Tahrir uygulamasının bir sonucu olarak farklı idari yapılanmalar içinde karşımıza çıkar. Tahrir sistemin yoğun bir şekilde uygulandığı 16. yüzyılda Erzincan, diğer Anadolu'daki birçok şehir gibi orta büyüklükte bir şehirdir. Bu idari düzenlemelere göre, Osmanlı mülkü haline geldikten sonra başlangıçta Erzincan ve bağlı yerler ile birlikte yeni ele geçirilen yerler yeni teşkilatın belirlenmesine kadar ayrı bir beylerbeylik olarak değerlendirilmiş ve Erzincan kaza statüsü ile Bayburt'a bağlanmıştır. Daha sonra yeni idari yapının teşekkül etmesiyle, Kemah Livâsı'nın bir kazası olarak Kemah sancağına ve onun da bağlı olduğu Rum Vilâyeti'ne bağlanmıştır. Ancak kısa bir süre sonra Erzurum Beylerbeyliği'nin kurulmasıyla Erzincan Kazası bu beylerbeyliğe dâhil edilmiş ve bütün yüzyıl boyunca bu yapısını korumuştur.⁹

Defterdeki yer alan idari birimleri ve önemli başlıkları varak-sayfa numaralarına göre aşağıda fihrist mahiyetinde veriyoruz: Defterin içinde yer alan daha sonraki yıllara ait muamelât kayıtları olan eklenmiş belgeler *vâssale* ve *der-kenarlar* bulunmaktadır. Tahririn yapıldığı zaman diliminde hazırlanan defterin orijinal biçimini yansıtmak amacıyla bu ekli belgeler çıkarılmıştır.¹⁰ Orijinal sayfeler üzerinde yazılmış olan derkenarlara ise dokunulmamıştır. Bütün bunlar defterin tamamının transkribe edilip değerlendirileceği çalışmaya bırakılmıştır.

⁸ Üçler Bulduk, "16.Yüzyıl Sonlarında Erzincan'ın Taşrası", *Erzincan Tarihi Cilt III "Yeniçağ Döneminde Erzincan"*, Edit." S. Lokmacı-F. Çiçek Erzincan 2020, s. 108-121.

⁹ Gülsoy, "Erzincan Tarihinin XVI. Yüzyıl Kaynakları: Tahrir Defterleri", s. 78.

¹⁰ Bu tip belge ve kayıtlar için bkz. Emre Kabadayı, *19 Ve 35 Numaralı Bolu Tahrir Defterlerinde Bulunan Mûamelât ve Ek Vesikaların (Vâssale) Transkripsiyon Ve Tahlili*, Balıkesir Üniversitesi SBE Yüksek Lisans Tezi (Danışman Kenan Ziya Taş), Balıkesir 2021.

TKKA TD 40

Güney Erzincan: 4

Kuzey Erzincan: 76

Tercan-ı Ulya: 111-112

Tercan-ı Suflâ: 152

Suşehri: 179-181

İşbu defterin 108. sahifesinden itibaren nevbet-i âb kayıtları yazılıdır.

1b: Nahiye-i Güney Erzincan (4 sahifedir 150 birim)

2a: Nahiye-i Kuzey- Erzincan (Fihrist 77 birim)

3a Tuğra III.Murad (Şah Murad bin Selim Şah han el-muzaffer daima)

3b: Nahiye-İ Güney Erzincan der-Livâ-ı Erzurum

3b: Nefs-i Erzincan

3b: Mahalle-i Halillulah Çelebi

4a: Mahalle-i Eskişehir

4a: Mahalle-i Cami-i Kebir

5a: Mahalle-i Cemaleddin

*5b: Mahalle-i Gürk Barak (****?)*

6a: Mahalle-i Şeyh Çelebi

6b: Mahalle-i Hocabeğ-oğlu

7a: Mahalle-i Turbeği

7a: Mahalle-i Hoca Evran

7b: Mahalle-i Çadırcı

8a: Mahalle-i Tocik-oğlu

8b: Mahalle-i Çukur

9a: Mahalle-i Melik Hatun

9b: Mahalle-i Süleyman

10a: Mahalle-i Güzel Mizancı

10b: Mahalle-i Sağnik oğlu (?)

11a: Mahalle-i Bogos (?)

11a: Mahalle-i Pizvan Han Südü

11b: Mahalle-i Sergis Tamgacı

11b: Mahalle-i Eyvanis (?)

12a: Mahalle-i Küpçü

12a: Mahalle-i Eskişehir 'an-cemaât-ı Gebrân

19b: Karye-i Vasgird tabi-i Güney Erzincan

19b: Mahalle-i Calabuzor

19b: Mahalle-i Kara Mülk

20b: Mahalle-i Horan

21a: Mahalle-i Calabuzor-ı Gebrân

21a: Mahalle-i Vartaşa (?)

24b: Harye-i Hah tabi-i Kuzey Erzincan

25a: Mahalli Cabi

25b: Mahalle-i Hasır

26a: Mahalle-i Kaya

78b: Nahiye-i Kuzey Erzincan (İlk köy Karatuş)

111a: Nahiye-i Tercan-ı Süflâ

112b: Nahiye-i Tercan-ı Ulya

112a: (arşiv uzmanının notu:” Suşehri nahiyesi 180. sahifededir. Fihristi kayıtlı değildir.”)

115b: Nahiye-i Tercan-ı Ulyâ

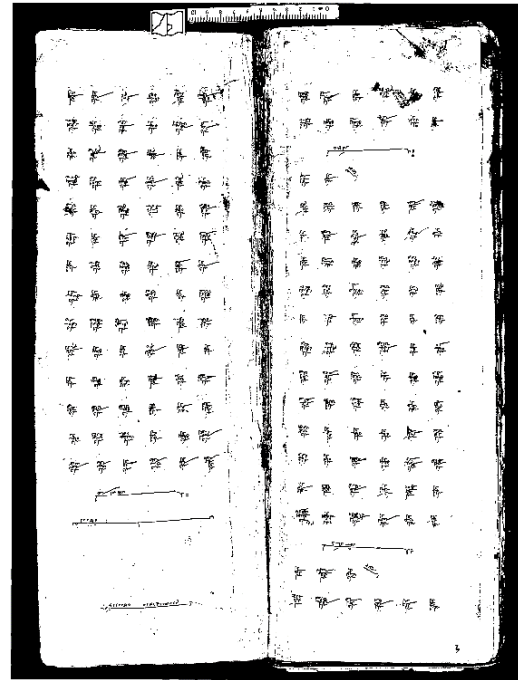
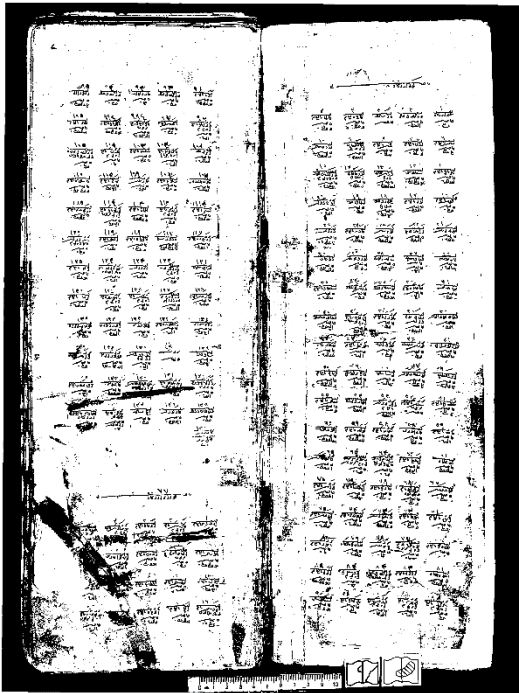
154b: Nahiye-i Tercan-ı Süflâ der-livâ-i Erzurum

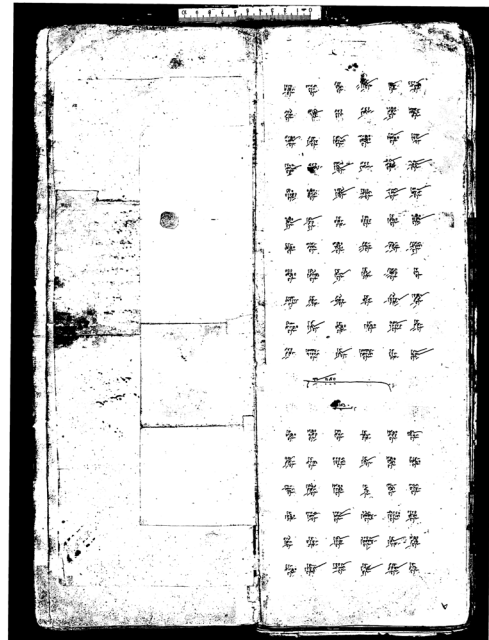
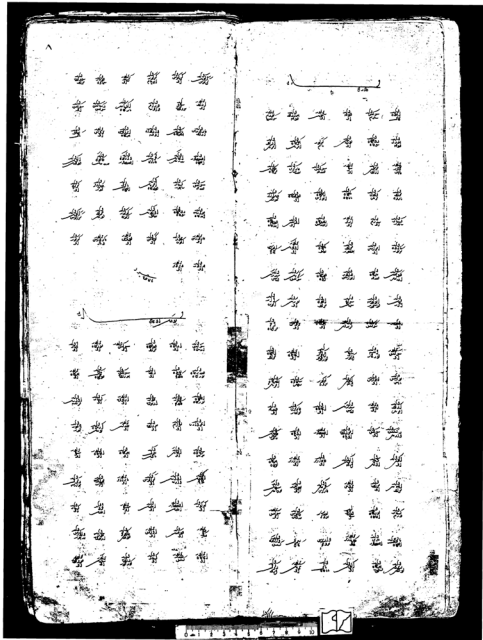
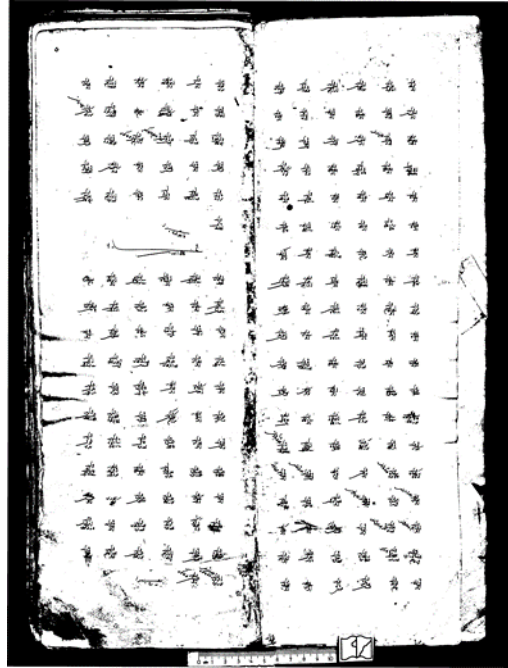
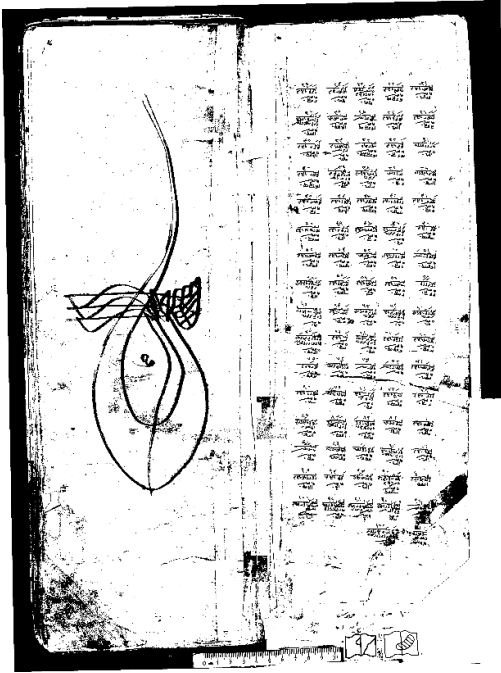
179b: Nahiye-i Suşehri

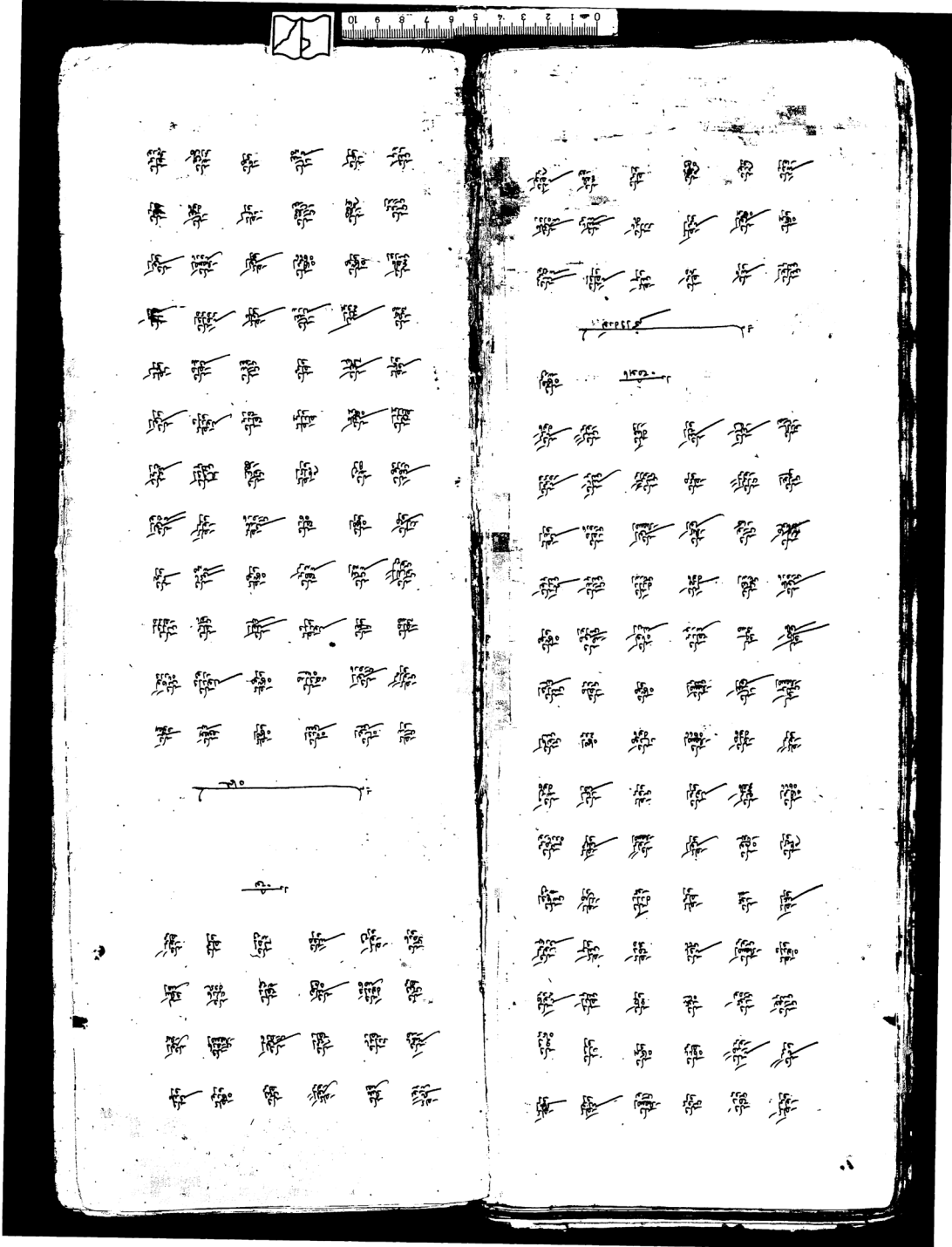
185a: Evkâf-ı Livâ-i Hınıs

188b: Nahiye-i Söylemez der-livâ-i Kemah

H. 1000 M. 1591 TARİHLİ TAHRİR DEFTERİNDEN ÖRNEK SAYFALAR

III

T.C.

ERCİYES ÜNİVERSİTESİ

SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

TARİH ANABİLİM DALI YENİÇAĞ TARİHİ BİLİM DALI

17. YÜZYIL ORTALARINA DOĞRU ERZİNCAN KAZÂSI

[H. 1052/M. 1642/Tarihli Erzurum Eyaleti (Mad 5152) Mufassal Avârizhâne Tahrir Defterine
Göre]

Yüksek Lisans Tezi- Kayseri / 2009

Hazırlayan: **Cemile Ebru Saygı**

Danışman: Doç. Dr. Süleyman Demirci

ÖNSÖZ

Osmanlı idaresinde fethedilen toprakları kaydetme toprağın mülkiyet ve tasarruf sistemini ve alınacak vergi miktarını tayin ve tespit etmek amacıyla düzenli olarak sayımlar yapılırdı. Sayımlar sonucunda elde edilen bilgiler de defterlere kaydedilirdi. Bu defterler önemli arşiv kaynakları olmaları yanı sıra Osmanlı Devleti'nin nüfusunu, vergi ödemekle yükümlü kişilerin sayıları, halkın elinde bulunan toprak miktarını veya toprağı olup olmadığını tespit imkânı sunuyorlar. Şehir, kasaba, köy, mezra ve yaylakkışlak mahallelerinin de kaydedilmesiyle Osmanlı Devleti'nin o dönemdeki idarî taksimatı, tarihi coğrafyası ve demografik yapısı hakkında da bilgi sahibi olmamızı sağlarlar. Kısacası geçmişten günümüze ışık tutmaktadırlar.

15. ve 16. yüzyılların önemli kaynaklarından olan Tapu Tahrir Defterleri tımar sistemindeki çözülmeye bağlı olarak eski önemini yitirmiştir. 17. yüzyılın birinci çeyreğinden itibaren avâriz vergisinin yıllık vergiye dönüştürülmesi ve iltizam sisteminin yaygınlaşmasıyla Tapu Tahrir Defterleri'nin yerini Avâriz Defterleri almıştır.

1642/43 tarihli Mufassal Avârizhâne Tahrir Defteri'nin Erzincan kazâsı ile ilgili olan 302–432 sayfaları esas alınarak bu çalışma yapılmıştır. Bu defter bir avâriz defteri olmasına rağmen

ihtiva ettiği kazâlardaki mahalleler, reayâ, tımar ve zeamet tasarruf edenler, vakıflar, hatip, imam, müezzin ve müderrisler, fakir ve işsizler, yeniçeri, sipahi, cebeci gibi askeri birlikler ile vergiye dahil ve muaf olan hâneler hakkında önemli bilgiler vermektedir. Bu çalışma çerçevesinde Erzincan kazâsı ile ilgili bilgilerin daha geniş kitlelerin istifadesine sunulabilmesini sağlama ve 17. yüzyılın ikinci yarısında Erzincan kazası hakkında değerlendirmelerde bulunmak hedeflenmektedir.

Bu doğrultuda hazırlanan tez, giriş ve üç bölümden oluşmaktadır. Birinci bölümde Osmanlı Devleti'nde tahrir sistemi ve tahrir defterlerine, avâız tahrirleri ve avâız defterlerine yer verilmiştir.

İkinci bölümde; Erzincan'ın coğrafi konumu ve tarihçesi anlatılmıştır.

Üçüncü bölümde ise çalışmanın temelini oluşturan 1642/43 tarihli avâız defterinin özellikleri verildikten sonra kaza merkezi ardından iki nahiyeye bağlı köyler hakkında elde edilen bilgilere göre ele alınmış ve değerlendirilmiştir. Elde edilen verilerin buldukları sayfa numaraları dipnotta belirtilmiştir.

Ayrıca kullanım kolaylığını sağlamak amacıyla günümüzde kullanımı yaygın olmayan kelimeler Lügatçe kısmında açıklanmıştır. Avâız Defterinden ilgili kısımlardan bazı sayfaların orijinaleri ile transkripleri ekler bölümüne dahil edilmiştir. Defterde geçen sayfa numaraları köşeli parantez [S.] bold olarak verilmiş, okunamayan yerler “---” şeklinde belirtilmiştir.

Çalışmamın hazırlık ve yazım aşamasında bana yol gösteren değerli hocam sayın Doç. Dr. Süleyman Demirci'ye, hayatım boyunca bana destek veren babam Kemal Saygı'ya, annem Emine Saygı'ya, kardeşlerim Emre ve Murat'a, çalışmalarım sırada bana yardım eden Başbakanlık Osmanlı arşiv görevlileri Nuray Demir ve Abdullah Sivridağ'a teşekkürü bir borç bilirim.

Cemile Ebru Saygı

Not: “Cumhuriyetin 100. Yılında Erzincan” külliyyatında yayınlanması vesilesiyle çalışma yeniden gözden geçirilmiş, çalışmamızda az da olsa bazı ilave ve düzeltmeler yapılmıştır.

17. YÜZYIL ORTALARINA DOĞRU ERZİNCAN KAZÂSI

[H. 1052/M. 1642/Tarihli Erzurum Eyaleti (Mad 5152) Mufassal Avârizhâne Tahrir Defterine Göre]

ÖZET

Ait olduğu bölgenin sosyal ve ekonomik yapısı hakkında bilgi veren tahrir defterleri XV. ve XVI. yüzyılın en önemli kaynaklarından biri olmuştur. Bu defterlerin yerini XVII. yüzyılın ilk çeyreğinden itibaren Avâriz Defterleri almıştır.

Erzincan Doğu Anadolu bölgesinin Yukarı Fırat bölümünde yer almaktadır. Yavuz Sultan Selim'in Çaldıran Seferi sırasında savaşız olarak Osmanlı hâkimiyetine girmiştir. Osmanlı hâkimiyetinde bulunduğu dönemlerde ise genellikle Erzurum Eyaletine bağlı kalan Erzincan kazâsı Güney Erzincan ve Kuzey Erzincan olarak iki nahiyeye ayrılmıştır. Bu çalışmada Erzincan kazâsının sosyal ve idarî durumu 1642/43 tarihli Avâriz Defteri'ne göre ele alınmış ve değerlendirilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Erzincan, Avâriz Defterleri, XVII. yüzyıl, Kazâ

ERZİNCAN DISTRICT THROUGH THE MIDDLE XVII'th CENTURY

[According to H.1052/M. 1642 Dated Erzurum Province (Mad. 5152) Detailed Avârizhâne Tahrir Register]

C. Ebru Saygı

ABSTRACT

As one of the social and economical information supplier of the region of which it is belong to, Tahrir registers were the most important source of the XV'th and XVI'th century. Those registers were replaced with the Avâriz registers during the first quarter of the XVII'th century.

Erzincan is located in the Upper Euphrathes Region of Eastern Anatolia. City was joined the Ottoman Reign without any skirmish during the Çaldıran Campaign of Yavuz Sultan Selim. Under the Ottoman Reign Erzincan District (Kazâ) was mostly connected to Erzurum Province and was devided into two regions (nahiye) of South Erzincan and North Erzincan. In this study the social and administrative state of Erzincan Region is evaluated according to 1642/43 dated Avâriz register.

Keywords: Erzincan, Avâriz registers, XVII'th Century, District

GİRİŞ

15. ve 16. yüzyıllarda en görkemli devrini yaşayan ve üç kıta üzerine yayılarak çok geniş sınırlara ulaşan Osmanlı devleti 16. yüzyılın sonlarından itibaren ortaya çıkan ve 17. yüzyılda da devam eden çalkantılı günler yaşamaya başlamıştı. Özellikle de Osmanlı devleti için bir dönüm noktası olan 17. yüzyıl'da Devlet karşı karşıya kaldığı yeni şartlara göre çözüm yolları üretmiştir.

Örneğin uzun süren savaşlar sonucunda devlet, içine düştüğü mâli krizden kurtulmak ve nakit ihtiyacını giderebilmek için daha önceleri olağanüstü durumlarda alınan avâız vergisini yıllık hale getirmiştir. Bunun yanı sıra savaş teknolojisindeki değişiklikler sebebiyle merkezde daimi orduların sayısını artırma ve taşraya yayma gereği ortaya çıkınca tımar sistemi önemini yitirmeye başladı. Tımar sisteminde ortaya çıkan bu çözümler sonucunda devlet çareyi merkez hazinesinin de acil nakit ihtiyacını karşılayacağını düşündüğü olağanüstü vergiler ve iltizam sistemine geçmekte görmüştür.

Özellikle tımar sistemindeki çözülme dönemin devlet adamları ve uleması tarafından Osmanlı'nın içine düştüğü mâli krizin asıl sebebi olarak görülüyordu. Bu doğrultuda Devleti içine düştüğü durumdan kurtaracağına inandıkları birçok çözüm yolları sunmuşlardır. Bunlardan ilki tımar sisteminin iyileştirilerek yeniden uygulanması idi. Osmanlı'da çözülmenin diğer sebepleri idarî yozlaşma, eski Sultanlar döneminde uygulanarak faydaları görülen kanun ve kaideler bütünü olan “kânun-i kâdimin” ihlal edilmesi, adalette ihmal, rüşvet, mansıpları ehline vermemek, toplum hiyerarşisinde ve hazine dengesinde bozulma ve ahlaki çürüme gibi sebeplerdir.¹

Kıscacası Osmanlı Devleti'nin klasik düzeninden farklı bir yöne gidildiğinin tespiti bizzat devlet adamları ve ulemâ tarafından yapılmıştır. Onlar karşılaştıkları gelişmeleri geleneksel Osmanlı devlet ve toplum anlayışı içerisinde izaha çalışmışlardır.

Tımar sisteminin önem kaybetmesine paralel olarak bazı durumlar dışında klasik tahrirler terk edilmiştir. Bunun yerine yeni defterler ve kayıt usulleri oluşturulmuştur. 17. yüzyılın birinci çeyreğinden itibaren avâız vergisinin yıllık vergiye dönüştürülmesi ve iltizam sisteminin yaygınlaşmasıyla Tapu Tahrir Defterlerinin yerini Mufassal Avâız Defterleri almıştır.

İlk olarak Ömer Lütfi Barkan'ın önemini vurguladığı Tahrir Defterlerinden sonra üzerinde yoğunlaşılacak diğer defterler ise 19. yüzyılın önemli kaynaklarından olan Temettüat defterleri olmuştur. Bu bakımdan Osmanlı devletinin klasik dönemi ve 19. yüzyılı bu defterlerin esas alınarak yapıldığı çalışmalar sayesinde aydınlığa kavuşmuştur. Arada kalan 17. ve 18. yüzyıllar için aynı şeyi söylemek mümkün değildir. Çünkü bu dönemin önemli kaynakları olan avâız defterleri ancak 1980'li yıllardan itibaren kullanılmaya başlanmıştır. Bu defterlerin önemini ortaya koyan ve son zamanlarda yapılmış olan çalışmalar arasında

¹ Mehmet Öz; Osmanlı'da “Çözülme” ve Gelenekçi Yorumcuları, Dergâh Yay., İstanbul 1997, S. 118122.

Oktay Özel, Ali Açıkkel, Mehmet Öz, Mehmet İnbaşı ve Süleyman Demirci gibi bilim insanlarının çalışmaları alan bilgisine önemli katkılar sağlamıştır.

Bu çalışmada İstanbul Başbakanlık Devlet Arşivi'nde Mâliyeden Müdevver Defterler kataloğunda bulunan 1642/43 tarihli 5152 numaralı Muffasal Avâız defterinde o dönemde Erzurum eyaletine bağlı olan Erzincan kazâsı ile ilgili bölüm esas alınarak değerlendirmelerde bulunmak hedeflenmiştir. Değerlendirmelerde bulunulurken aynı doğrultuda yapılmış eserlerden faydalanılmıştır. İsmet Miroğlu, Mehmet Öz, Fatma Acun, Süleyman Demirci, Mehmet İnbaşı, Ali Açıkkel, Turan Gökçe gibi birçok bilim insanının eserleri bunların arasındadır.

Bu konunun seçilme nedenlerinden bir tanesi söz konusu olan bu avâız defterinin Erzincan'a ait olan kısmının çalışılmamış olmasıdır. Bir diğer neden ise Erzincan'ın sosyal ve idarî açıdan o dönemdeki durumunu göstererek bir nebze de olsa tarihine katkıda bulunmaktır.

I. BÖLÜM

OSMANLI DEVLETİ'NDE TAHRİR SİSTEMİ VE TAHRİR

DEFTERLERİ'NİN AVÂRİZ VERGİ TAHSİLİNDE KULLANIMI

Osmanlı devlet dairelerinde tutulan kayıtlar “Defter” ve “Evrak” olmak üzere iki kategoride yürütülmüştür. Osmanlı bürokrasisi “Defter” usulüne çok önem vermiştir. Özellikle 15. yüzyılın ikinci yarısından itibaren yazı, ifade ve fiziki görünüm bakımından birbirinden tamamen farklı birçok defter tutulmaya başlanmıştır. Bu defterlerin sınıflandırılması kalemlerin dağılımına göre olmuş böylece beş ana defter grubu ortaya çıkmıştır.

- 1) Divan-ı Hümayun Defterleri
- 2) Bab-ı Âsafi ve Babıâli Defterleri
- 3) Bab-ı Defteri (Mâliye)
- 4) Tahrir Defterleri (Defterhâne Defterleri)
- 5) Şer’iyye Sicilleri

Defterler kalemlerde hazırlanıp ilgililere gönderilen evrak için ve tahrir defterlerinde olduğu gibi belirli bir yapı ve teşkilatın toplu statüsünün belirlenmesi için hazırlanmıştır.²

Osmanlı Devleti yeni fethettiği yerler ile kendi arazisini, toprağın mülkiyetini, tasarruf biçimini ve vergi miktarını tayin ve tespit etmek için belirli zamanlarda istatistikî bilgiler edinmiştir. Osmanlı'nın uygulamış olduğu bu sisteme “Tahrir”, tutulan defterlere de Tahrir defterleri denirdi.³

Tahrir işleri “Tevkii” denilen “Nişancı”nın nezaretinde yapılırdı. Nişancı Divan-ı hümayun'un asli üyelerinden biridir. Bir yerin tahriri yapılacağı zaman işi iyi idare edebilecek, doğru, yetenekli, güvenilebilir bir “Emin” veya “Kâtip” seçilirdi. Emin olarak seçilen kişiye “Muharrir-i Memâlik”, “Muharrir” ya da “İl Yazıcı” denilirdi. Bu emin veya kâtibin yanında yazacakları arazinin büyüklüğüne göre bir kâtip kadrosu vardı. Buldukları bölgedeki idare amirleri istedikleri her türlü yardımı yapmaya mecburdular. Ayrıca o bölgenin kadıları, tımar defterdarı, defterdar kethüdası heyette bulunurdu. Bu heyet yeni fethedilmiş toprak üzerinde idarî teşkilat kurardı. Kendilerine verilen emre göre; arazi önce padişah hasları, vezir, beylerbeyi, sancak beyi hasları, zeametler, tımarlar, padişahlara mahsus vakıflar, diğer vakıflar olmak üzere muhtelif cinslere bölünürdü. Bu heyet daha sonra şehir, kasaba ve köyleri tek tek dolaşarak buralarda oturan vergi mükelleflerinin künyelerini, vergiden muaf olanları ve neden muaf olduklarını açık bir şekilde deftere yazardı. Sonuçta topraklı topraksız köylü, evli, bekar, dul, sakat, sanat sahibi, Müslüman, gayr-i Müslim vs. hepsi kayda geçerdi. Ardından her köyün merası, kışlağı, yaylağı, ormanı, cins cins göstermek

² Osmanlı Devleti Tarihi, C. 1, Heyet, İstanbul, 1999, s. 195.

³ Erhan Afyoncu, “Osmanlı Devletinde Tahrir Sistemi”, Osmanlı Teşkilat, C. 6, Yeni Türkiye Yay., Ankara, 1999, s. 311.

suretiyle buğday, arpa, ceviz, bal, meyve, sebze gibi mahsullerinin yıllık miktarları, senede vermekle yükümlü oldukları vergi miktarı yazılırdı.⁴

Eldeki müsveddeler birleştirilerek bir defter meydana getirilirdi. İdarî teşkilatı da gösteren bu deftere “Mufassal” denirdi. Bu defter aynı zamanda idarî teşkilatı da gösterir. Sadece idarî teşkilatla, köy isimlerini ve yıllık gelir miktarlarını gösteren daha özet bir defter hazırlanırdı. Bu deftere “Mücmel” veya “İcmal Defteri” denirdi. Nişancı defterhâne katiplerince iki nüsha olarak hazırlanan bu defterleri kontrol ettikten sonra defterlerin birer örneği defterhâne hazinesine konur ikinci örnekleri ise ilgili eyaletlere gönderilirdi. Bunlar Osmanlı arazisinin esas kaydı olup ülke tapusu hükmündedirler. Bu yüzden Tapu defteri olarak da bilinirler. Has, zeamet ve tımarların tevcihleri için Tapu icmal defterlerinden, boşluklara kayıt yapılmak üzere, köy isimleri seyrek satırlarla yazılmış “Tahvil” defterleri hazırlanmıştır. Bunlar Divan-ı hümayun’un tahvil kaleminde kullanılmaktaydı. Yeni Tahvil defterine “Defter-i Cedit”, ondan önceki için “Defter-i Atik”, daha da önceki için “Defter-i Köhne” tabirleri kullanılmıştır.⁵

Tahrirlerin 30-40 yılda bir yapılması kanundu. Ancak daha kısa süreler içinde çeşitli sebeplerden dolayı tahrir yapılmıştır. Saltanat değişiklikleri, göç, salgın hastalıklar sonucu oluşabilecek nüfus değişikliklerinin tespiti, defterlerde karışıklık görülmesi, daha önce yapılan tahrirlerde usulsüzlüklerin meydana gelmesi, tımar dağıtımındaki yanlışlıklar, hudut boylarında meydana gelen değişiklikler için yeniden tahrir yapılırdı. Bunların dışında vergi gelirlerinin herhangi bir surette artması veya azalması, idarî ve mâli sahada tenkifat, ülkenin tamamında veya bir bölgesinde yapılacak ıslahatlar tahrire sebep olurdu. Sağlamış olduğu başlıca faydalar ise olağan ve/veya olağanüstü avâız toplamak için vergiden muaf olup olmayanların tespiti tahrir sayesinde olurdu. Mahalli yönetimin temel ilkeleri belirlenir ve merkezin mahalli yönetimi kontrolü sağlanırdı. Ayrıca yeni fethedilen memleketlerin de tahriri yapılırdı. Böylece bu bölgeye Osmanlı hâkimiyeti’nin yerleşmesi tamamlanmış olurdu. Osmanlı Devleti taşra idaresindeki fethedilen topraklarda uygulanan daha önceki vergi usullerini esas almıştır. Ayrıca arazinin verimlilik durumundan hareketle her sancak için ayrı bir vergi oranı uygulanmıştır.⁶

Osmanlı nüfus ve arazi tahrirleri tımar sisteminin uygulandığı sancak ve eyaletlerde tatbik olunurdu. Yani tımar sistemi ile bu uygulama arasında doğrudan bir ilişki bulunmaktaydı. Askeri veya idarî görevliler hizmetlerinin karşılığı olan maaşlarını, buldukları yerlerdeki vergileri kendi adlarına toplamalarını sağlayan sisteme “tımar” denilmiştir. Devlet, toprakları bu şahıslara mülkiyet olarak vermemiştir. Verilen toprağı işledikleri sürece kendilerine bırakılmıştır. Bu durum o devirdeki iktisadi hayatın sonucudur. Çünkü devletin gelirlerinin önemli bir kısmı ziraata dayanıyordu. Tımar sistemi sayesinde

⁴ Mehmet Zeki Pakalın, “Tahrir”, Osmanlı Tarih Deyimleri ve Terimleri Sözlüğü, Cilt 1, Milli Eğitim Basımevi, İstanbul, 1993, s. 376.

⁵ Erol Özbilgen, Bütün Yönleriyle Osmanlı, İz yayıncılık, İstanbul, 2007, s. 645-646.

⁶ Erhan Afyoncu, “Osmanlı Devletinde Tahrir Sistemi”, s. 312-313.

devletin hazinesinden doğrudan para çıkmamış ve işler daha rahat yapılmıştır. Fazla gelirler bir araya toplanarak yeni tımarlar kuruluyor, devletin gelirlerinin artması sağlanıyordu. Özellikle nüfusun ve gelirlerin arttığı devirlerde tahririn yapılmasında devletin büyük bir çıkarı olmuştur. Tımar sisteminin taşra yönetimindeki merkezi yerini kaybetmesiyle ayrıntılı tahrirler yapılması gereği ortadan kalkmıştır. Yani tahrir usulünün terk edilişi, tahrir sistemindeki değişmelerle açıklanabilir.⁷

Osmanlı Devletinden önceki Türk-İslam devletlerinden olan Selçuklularda Memlûklularda, İlhanlılarda ve Akdeniz çevresinde kurulmuş devletlerde vergi gelir ve nüfusun tespiti için nüfus ve arazi tahrirleri yapılmıştır. Bu tahrirler sonucunda ortaya çıkan kayıtlar her ülkede farklı adlandırılmıştır. Türkiye’de adı Tahrir defterleri, İngiltere’de Domesday Book, Sicilya’da Cera’id, Divan veya Defatir, Mısır’da Revk, İlhanlılar’da Kanun veya Yasamışi, Roma İmparatorluğu’nda Census, Bizans’ta ise Praktika’dır.⁸

15. ve 16. yüzyıllara ait kapsamlı tahrir defterlerinin içeriğini ilk inceleyen kişi Ömer Lütfi Barkan’dır. 1940’lı yıllarda yaptığı çalışmalarında tahrir defterlerini 15.-16. yüzyıllarda Osmanlı devletinin demografik yapısını ortaya çıkarmak için kullanmıştır. Ardından 1953’te yaptığı “Tarihi Demografi Araştırmaları ve Osmanlı Tarihi” adlı çalışmasında Balkanlar ve Anadolu’nun nüfus durumu ile ilgili sonuçları ortaya koydu.

Ömer Lütfi Barkan’a göre bu defterler İmparatorluğun idarî, malî bütün teşkilatının esasını oluşturacak şekilde tasarlanmıştır. Yalnız vergi mükellefleri değil çeşitli hizmetler ve imtiyazlar dolayısıyla vergiden muaf olanlar, ümerâ ve askerler, kör, topal, işsiz vs. bütün erkekler kayıtlı olduğundan hakiki nüfus istatistikleri mahiyetini taşımaktadırlar.⁹

1970’li yıllardan itibaren ise tahrir defterlerine olan ilgi artmış özellikle 15. ve 16. yüzyıla ait defterlere yoğunlaşmıştır. Ancak defterler üzerinde yapılan araştırmalar; güvenilirlik, nasıl okunması gerektiği, nüfus hesaplanmasında ve tahminlerinde ne ölçüde ve sağlıklı olarak kullanılabilceği konularında farklı görüşlerin ortaya çıkmasına sebep olmuştur. Yapılan çalışmalar 16. yüzyılda Osmanlı İmparatorluğu’nda büyük bir nüfus artışının yaşandığını ortaya konmuştur. Bu artışın nedenleri hakkındaki ortaya atılan görüşler ise diğer bir tartışma konusunu oluşturmaktadır.¹⁰

Ayrıca bu defterler bazı temel sorulara verilecek cevaplara dair ipuçlarını da temin etmekten uzaktırlar. Defterlere buluş çağını geçmiş erkek nüfusunu, Hıristiyanların

⁷ Mehmet Öz, “Tahrir Defterlerinin Osmanlı Tarihi Araştırmalarında Kullanılması Hakkında Bazı Düşünceler”, Vakıflar Dergisi, Vakıflar Genel Müdürlüğü Yay., Sayı XXII, Ankara, 1991, s. 430. Ayrıca Avâriz tahrirlerinin nüfus araştırmalarında kullanımı ile ilgili bkz. Süleyman Demirci; ‘Demography And History: The Value of The Avârizhâne Registers For Demographic Research: A Case Study of The Ottoman Sub-Provinces of Konya, Kayseri And Niğde, C.1620s-1700’, Turcica 38 (2006): 181-211. Aynı müellif, “Demography and History: The Value of the Avârizhâne Registers for Demographic Research: A Case Study of the Ottoman Sub-provinces of Konya, Kayseri, Sivas and Bozok, 1620s-1700” a paper presented at an international conference held at the University of Chicago;

April 30th and May 1st 2004: the 19th Annual Middle East History and Theory Conference, Chicago, İllUSA. yoğun olarak yaşadığı yerlerde aile reisi konumundaki dul kadınları, sadece nüfusun yarısını oluşturan kadınlarla devre göre değişen oranlarda nüfusun önemli bir bölümünü oluşturan çocukları kaydedilmemiştir. Ortalama bir hâne'nin büyüklüğüne, kaç kişiden oluştuğuna dair bir ipucu verilmemiştir. Hâne'nin yani bir ev halkının büyüklüğü, yaş durumu (bekârların kaç yaşında kaydolduğu) gibi meseleler toplam tahmini nüfusun hesaplanmasında özellikle önemlidir.⁸

Ömer Lütfi Barkan bir hânenin kaç kişiden oluştuğu probleminin çözümüne yönelik katsayı olarak 5 rakamını kullanmıştır. Josiah C. Russell Venedik kaynaklarına dayanarak nüfus hesaplaması için 3,5 katsayısını ortaya atmaktadır. M. A. Cook ise hâne ile ilgili hesaplamalarda 4,5 katsayısını kullanmaktadır. Bruce McGowan incelediği dört sancağın her biri için farklı katsayı temin eden bir yaklaşımı benimsemiştir. Semendire sancağında 3,57, Segedin'de 4,59, D'ula'da 5,26, Sirem'de 6 katsayısını kullanmıştır. Ronald C. Jennings, Osmanlılarda ailenin Orta Çağ İtalyasındaki aileye benzediğine işaret ederek bu ülkede büyük bir nüfus artışı olması sonucunda aile'nin büyüdüğünü bunun neticesi olarak da ailedeki nüfus sayısının yükseldiğini belirtir. Osmanlı hânesi hakkında herhangi bir katsayı önerisinde bulunmaz.⁹

Her ne kadar bu defterlerin bazı eksiklikleri olsa da, hâne'nin kaç nüfusluk bir topluluğu ifade ettiğinin kesin olarak belirtilmemesi gibi, bunların yanında artıları da vardır. Örneğin defterdeki yer adları, kişi adları, vergi ve nüfusla ilgili terminoloji, gelirlerin tahsis edildiği kurum veya kişiler ile ilgili oldukça zengin bir malumatı içerisinde barındırmaktadır. Ayrıca tahrirler belirli aralıklarla yapıldığından nüfus seyrini, yükseliş düşüş nispetlerini anlamak ve diğer yerlerle mukayese etmekte mümkün olabilmektedir. Önemli olan bu defterleri en iyi şekilde ve sistemli bir biçimde kullanabilmektir.

Osmanlı Devleti'nde tahrir'in ne zaman yapılmaya başlandığı kesin olarak bilinmemektedir. Tahrir defterlerinin izleri I. Murat devrine kadar inmektedir. Fakat eldeki ilk örnekler II. Murat devrine ait birkaç defterdir. Fatih dönemine ait 30-40 kadar defter mevcuttur. Defterlerin sık olarak yapıldığı dönem ise Kanuni devrinden itibaren olmuştur. Tımar sisteminin taşra yönetimindeki merkezi yerini kaybetmesiyle ayrıntılı tahrirler yapılması gereği ortadan kalkmıştır. Ancak bu durum devletin kaynaklarıyla ilgilenmediği anlamına gelmemektedir. 16. yüzyılın sonlarından itibaren ağırlık kazanan Avârız vergisiyle ilgili avârızhâne defterleri buna örnek olarak gösterilebilir.¹⁰

⁸ Mehmet Öz, "Tahrir Defterleri'nin Osmanlı Tarihi Araştırmalarında Kullanılması Hakkında Bazı Düşünceler", s. 437; Kemal Çiçek, "Osmanlılardan Önce Akdeniz Dünyasında Yapılan Tahrirler Hakkında Bazı Gözlemler", OTAM, Sayı 6, Ankara 1995, s.52; Ömer Lütfi Barkan, "Tarihi Demografi Araştırmaları ve Osmanlı Tarihi", Türkiyat Mecmuası, S. 10, 1953, s. 8; Oktay Özel, "Nüfus Baskısından Krize: 16- 17. Yüzyıllarda Anadolu'nun Tarihine Bir Bakış, (VIII. Türkiye'nin Ekonomik ve Sosyal Tarihi Kongresi, Haziran 1998, Bursa), s.1- 2.

⁹ Nejat Göyünç; "Hâne Deyimi Hakkında", İU. Tarih Dergisi, Mart 1979, s. 332-333.

¹⁰ Erhan Afyoncu; "Osmanlı Devletinde Tahrir Sistemi", s. 312.

1.1. 17. YÜZYIL AVÂRIZ TAHRİRLERİ

Osmanlı Devleti'nde vergiler şer'î ve örfî olmak üzere iki kısım altında toplanmıştır. Şer'î vergiler içerisinde zekât, öşür, haraç, cizye gibi vergilerle birlikte seksene yakın vergi bulunmaktadır. Tekâlif-i Örfiye başlığı altında bulunan vergiler içerisinde ise devletin "imdâd-ı seferiyye" olarak tahsil ettiği avâriz vergisi ile birlikte sayıları doksan yediye varan vergi türü bulunmaktadır.¹¹

Avâriz yükümlülükleri Nüzül, Sürsat ve İştira olarak aynı ve avâriz gibi nakdî vergilerden oluşmaktadır. Fakat aynı olan bu vergiler zamanla nakdî'ye dönüşmüştür.¹²

Osmanlı ordusunun geçeceği yerlerdeki ahaliden "Nüzül bedeli" adı altında vergi alınır. Tespit edilen bir fiyat üzerinden ordunun ihtiyacı olan yiyecek ve mühimmat ise "Sürsat bedeli" adı altında yine halktan alınır. Devlet bunlara rağmen ordunun ihtiyacını karşılayamadığı zamanlarda ise gerekli olan zahireyi "İştira bedeli" olarak satın alma yoluna giderdi.¹³

Avâriz'in sözlük manaları "sonradan meydana gelen, asli ve sabit olanın zıddı" dır. Bunların yanı sıra Osmanlı mâliyesinde bir vergi ve bütçe terimidir.¹⁴

Avâriz 16. yüzyıl boyunca sadece sefer gibi olağanüstü durumlarda ortaya çıkan masrafların karşılanabilmesi için tahsil edilen bir vergi ünitesi idi. 16. yüzyılın sonlarına doğru değişen şartlara paralel olarak daha sık gündeme gelmeye başlamıştır.¹⁵ Avâriz vergisine ilk olarak Sultan II. Bayezid döneminde rastlanmıştır.¹⁶

Avâriz vergisinde yapılan değişikliklerden bir diğeri ise avârize esas kabul edilen gerçek hânedan avâriz hâne ünitesine geçilmesidir. Avârizhâne; belli sayıda gerçek hânelerden oluşan vergi ünitesi'dir. 15. ve 16. yüzyıllarda bir gerçek hâne veya yetişkin erkek bir avârizhânesi kabul ediliyordu. Bu durum 17. yüzyılda değişmiş birden çok gerçek hâne'den bir avârizhâne oluşturulmaya başlanmıştır. Ayrıca bir avârizhâne içerisindeki gerçek hâne sayısı bölgenin sosyo-ekonomik durumuna göre farklılık göstermiştir.¹⁷

¹¹ Yusuf Halaçoğlu; "Klâsik Dönemde Osmanlı Devlet Teşkilatı", Türkler, Cilt 10, Yeni Türkiye Yay., Ankara, 2002, s. 810.

¹² Ahmet Tabakoğlu; "Klâsik Dönemde Osmanlı Ekonomisi", Türkler, Cilt 10, Yeni Türkiye Yay., Ankara, 2002, s. 672.

¹³ Yusuf Halaçoğlu; "Klâsik Dönemde Osmanlı Devlet Teşkilatı", s. 810.

¹⁴ Halil Sahillioğlu; "Avâriz", T.D.V.İ.A, Cilt 4, İstanbul, 1991, s. 108.

¹⁵ Oktay Özel; "Avarız ve Cizye Defterlerinin Sistematiği ve İstatistikel Değeri Üzerine", Osmanlı'da Bilgi ve İstatistik, Devlet İstatistik Enstitüsü Yay., Ankara, 2000. s. 3.

¹⁶ Süleyman Demirci; "Osmanlı'da Devlet ve Ekonomi: Sivas Eyaleti Avârizhâne Sayıları Üzerine Karşılaştırmalı Bir Değerlendirme 1640-1700", Sivas Valiliği Osmanlılar Döneminde Sivas Sempozyumu (21-25 Mayıs 2007), Cilt 1, Sivas 1000 Temel Eser, Sivas, 2007, s. 182.

¹⁷ Süleyman Demirci; The Functioning of Otoman Avâriz Taxation: An Espect Of The Realitionship Between Centre And Periphery A Case Of The Province Of Karaman 1621-1700, The Isis Pres, İstanbul, 2009., s. 44.

16. yüzyılın son çeyreğinde Osmanlı Devleti'nin Doğu'da İran (1578–1590) ve Batı'da Avusturya-Macaristan (1593–1606) ile iki cephede uzun süre savaşması büyük bir mâli sıkıntı yaşamasına sebep olmuştur. Bu durumun ortaya çıkmasında etkili olan diğer olaylar ise nüfus baskısı, kırsal alanlardaki yerleşik halkın hareketliliğinin zirai üretimi, güvenliği ve buna bağlı olan vergi toplanmasını olumsuz yönde etkilemesidir.¹⁸

17. yüzyıl ise Osmanlı Devleti için bir dönüm noktası olmuştur. Bu durumun ortaya çıkmasında etkili olan olaylar arasında ise Celali ayaklanmaları, Sultan II. Osman, I. Mustafa ve I. İbrahim döneminde yaşanan olaylar ve devlet idaresinde “kadınlar saltanatı”, Köprülüler dönemi, Viyana bozgununun ardından yapılan Karlofça anlaşmasının 1699 da imzalanması bulunmaktadır.¹⁹

Daha önce de değinildiği gibi Savaş teknolojisindeki değişiklikler sebebiyle merkezde daimi orduların sayısını artırma ve taşraya yayma gereği ortaya çıkınca tımar düzeni eski önemini yitirmeye başladı. ²⁰ Devlet içerisinde bulunduğu bu durum karşısında merkez hazinesinin acil nakit ihtiyacını karşılayacağı başka bir alan oluşturmuştur. Sahipsiz ya da tartışmalı hale gelen tımar gelirleri artan ölçüde padişah haslarına dahil edilip iltizam sistemi kullanılmıştır. İltizam sisteminde sermayeleri olan bireyler devlete yaptıkları peşin ödemeler karşılığında belli bir bölgenin ya da kaynağın vergilerini toplama²¹ hakkına sahip oluyorlardı. 15. ve 16. yüzyıllarda devletin gelirlerinin sadece sınırlı bir bölümü iltizam düzenine göre tahsil ediliyordu. ²²

İltizam sisteminin yaygınlaşmasıyla birlikte 17. yüzyılın başlarından itibaren avâız vergisi yıllık tahsil edilen düzenli bir vergiye dönüştü. Yalnızca düzenli vergiye dönüştürülmekle kalmamış, aynı zamanda bu vergiden muaf tutulananların sayısı azaltılmaya başlanmış ayrıca vergi yükümlülüğünde emlak ve arazi sahibi olmak esası getirilmiş, bu bağlamda zaman zaman askeri ve reyâ arasında bir ayırım yapılmamıştır.²³

Toplanan avâız vergileri sefer zamanında ordunun ihtiyacı olan kürekçi temininden, derbent, yol, köprü ve su yollarının bakım ve onarımına, hatta saray mutfağının bazı ihtiyaçlarının karşılanmasına kadar çeşitli alanlarda kullanılmaktaydı.²⁴

¹⁸ Süleyman Demirci; Osmanlı'da Devlet ve Ekonomi: Sivas Eyaleti Avâızhâne Sayıları Üzerine Karşılaştırmalı Bir Değerlendirme 1640-1700, s.183.

¹⁹ Süleyman Demirci; “Trabzon Eyâletinde Olağanüstü Vergi Mükellefiyeti: Of Kazası Örneği, 1640-

²⁰ ” Uluslar arası Trabzon ve Çevresi Kültür ve Tarih Sempozyumu (Trabzon, 16-18 Mayıs 2006), s. 2-

²¹ Oktay Özel; “Avarız ve Cizye Defterlerinin Sistematiği ve İstatistikel Değeri Üzerine”, Osmanlı'da Bilgi ve İstatistik, Devlet İstatistik Enstitüsü Yay., Ankara, 2000. s. 3.

²² Şevket Pamuk; Osmanlı Ekonomisi ve Kurumları, Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları, İstanbul, 2007, s. 13.

²³ Mehmet Öz; Fatma Acun; Orta Karadeniz Tarihinin Kaynakları VII Karahisar-ı Şarki Sancağı Mufassal Avâız Defteri (1642-43 Tarihli), Türk Tarih Kurumu, Ankara, 2008, s.4

²⁴ Turan Gökçe; “Osmanlı Nüfus ve İskân tarihi kaynaklarından “Mufassal –İcmâl” Avâız Defterleri ve 1701-1709 Tarihli Gümilcine Kazası Örnekleri”, Tarih İncelemeleri Dergisi, Cilt 20, Temmuz 2005, s.74. ²⁷Turan Gökçe;

1.2. AVÂRIZ DEFTERLERİ

Avâriz'in tespit ve paylaştırılması ise avâriz tahrirleri sonucunda düzenlenen defterlere göre yapılmaktaydı. Genellikle kazâ ölçeğinde yapılan avâriz tahrirleri ilk başlarda yerel kadılar tarafından yapıyordu. Ancak bu durum 17. yüzyıl ortalarından itibaren değişmiş daha çok Defterhane'nin Mevkufât Kaleminden görevlendirilen memurlar tarafından yapılmaya başlanmıştır. Görevliler tarafından iki sûret olarak hazırlanan defterlerden biri üzerinde işlem yapılmak için Defterhâne'nin Mevkufât Kalemî'ne kaydedilirdi. Diğeri de eyalet merkezinde muhafaza edilirdi.²⁷

Bu defterler "Mufassal" ve "İcmal"²⁵ olarak ikiye ayrılırlar. Mufassal avâriz defterleri esas olarak yerleşim birimlerindeki hâneleri kaydederler. Bazen de bu hâneler nefer, hâne, mücerred gibi kategorilere ayrılarak belirtilir. Ancak esas olarak avâriz vergisini ödeme kabiliyeti olan yetişkin hâne sahibi erkekleri ve bazı hallerde dul kadınları kaydetmektedir. Her bir mahalle veya köyde bulunan vergi mükellefi nüfus öncelikle dini bakımdan Müslüman ve Zımmî olarak kategorize edilmiştir. Bunların arasında yaşlılık, fakirlik, avâriz ödemeye yeterli toprağı olmama ve hastalık gibi sebeplerle hâne'ye dahil olmayanları belirli hizmetler karşılığında avâriz yükümlülüklerini yerine getirdiklerinden vergiden muaf durumda olanları da içerir. Ayrıca kadı, yeniçeri gibi askeri sınıfa mensup kişiler de deftere yazılabilmektedir. Buradaki amaç ise çeşitli tahrir emirlerinde belirtildiği üzere daha önce raiyyet statüsündeki kişilerin tasarrufunda bulunan ve avâriz yükümlülüğü açısından esas alınan toprakları tasarruf eden kişilerin tespit edilmesidir.²⁶

Mufassal avâriz defterlerinin Mevkufât Kalemine kaydedilmesinden sonra tımar sistemine bağlı olan klasik tahrir defterlerinde olduğu gibi mâliye bürokratlarının bölgesel ya da İmparatorluk genelinde durumu takip edebilmeleri için İcmâl avâriz defterleri hazırlanırdı. Bu defterlerde genellikle her bir eyalete bağlı sancaklar dahilinde kaza bazında toplam avâriz hâne sayısı kayıtlıdır. Bunun dışında başka bir ayrıntı yer almaz.²⁷

Kısacası 16. yüzyılın son çeyreğinden itibaren Osmanlı Devleti'nde herhangi bir bölgenin nüfus hareketleri klasik dönemdeki gibi tanzim edilmediğinden avâriz ve cizye defterlerinde bulunan kayıtlara göre tespit edilmektedir. Tüm bunların yanı sıra bu defterler vergi amaçlı

"Osmanlı Nüfus ve İskân tarihi kaynaklarından "Mufassal –İcmâl" Avâriz Defterleri ve 1701-1709 Tarihli Gümilcine Kazası Örnekleri", s. 75.

²⁵ Ayrıntılı bilgi için bkz. Süleyman Demirci; "Avârizhâne İcmâl Tahrir Defterlerindeki Verilerin

Kullanımı: Problemler ve Çözüm Arayışları" 11. Uluslararası Türkiye'nin Sosyal ve Ekonomik Tarihi Kongresi - 11th International Congress of Economic and Social History of Turkey held at Bilkent University, Ankara, on 17-21 June, 2008-17-21 Haziran 2008.

²⁶ Mehmet Öz, Fatma Acun; Orta Karadeniz Tarihinin Kaynakları VII Karahisar-ı Şarki Sancağı Mufassal Avâriz Defteri (1642-43 Tarihli), s.6-7

²⁷ Turan Gökçe; "Osmanlı Nüfus ve İskân tarihi kaynaklarından "Mufassal –İcmâl" Avâriz Defterleri ve 1701-1709 Tarihli Gümilcine Kazası Örnekleri", s. 78.

tutulduklarından ve sınırlı nüfus bilgileri ihtiva ettiklerinden dolayı nüfus ile ilgili olarak tam sağlıklı veriler elde edilememektedir.²⁸

Osmanlı Devleti'nin içinde bulunduğu sosyal ve iktisadi şartlar, nüfusunda meydana gelen değişiklikler sonucunda avâriz defterlerinin güncelleştirilmesi gerekmiştir. Sonuç olarak da belirli dönemlerde yaygın olarak bölgesel ya da imparatorluk genelinde tahrirler yeniden yapılmıştır. 1640'lı yıllar ve 1700'lü yılların başında Osmanlı Devleti'nde geniş kapsamlı avâriz tahrirleri yapılmıştır.²⁹

Sonuç olarak klasik dönem tahrir defterleri ile avâriz tahrirleri merkezi hazinenin kaynaklarının tümünün tespitini hedefleyen aynı bürokrasinin ve aynı sayım geleneğinin farklı dönemlerde ortaya çıkan farklı ihtiyaçların ürünleri olmuşlardır.

²⁸ Ali Açıkkel; "Tokat Örneğinde XVII. Yüzyılın İlk Yarısında Osmanlı Sosyal Yapısındaki Buhran", Türkler, Cilt 10, Yeni Türkiye Yay., Ankara, 2002, s. 349.

²⁹ Turan Gökçe; "Osmanlı Nüfus ve İskân tarihi kaynaklarından "Mufassal -İcmâl" Avâriz Defterleri ve 1701-1709 Tarihli Gümilcine Kazası Örnekleri", s. 74.

II. BÖLÜM

ERZİNCAN'IN COĞRAFI KONUMU VE TARİHÇESİ

2.1 ERZİNCAN'IN COĞRAFI KONUMU

Erzincan, Doğu Anadolu bölgesi'nin Yukarı Fırat bölümünde yer alır. Doğuda Erzurum, batıda Sivas, güneyde Tunceli, güney doğuda Bingöl, güneybatıda Elazığ, Malatya, kuzeyde Gümüşhâne, Bayburt ve kuzey batıda Giresun ile komşudur. Bir ova olan Erzincan kuzeyde Esence Dağı, kuzey doğuda Kop dağı, doğuda Karasu- Aras dağlarının batı uzantıları, güneyde Munzur ve Mercan Dağları, batıda Kızıldağ ve Dumanlıdağ ile çevrilidir. ³⁰

2.2 ERZİNCAN'IN ADI

Erzincan'ın İlk Çağ'daki konumu ve adı konusunda Tahir Erdoğan Şahin'in kent hakkında yaptığı kapsamlı çalışmalarda gerekli bilgi verilmiştir. Buna göre; şehrin ilk adının "Arziya" olduğu kesinlik kazanmıştır. Grek kaynaklarında "Aziris", Ermeni kaynaklarında "Erez", "Erzng", "Erznga", Bizans kaynaklarında "Aringam", "Arsingan", "Erzingan", Arap kaynaklarında ise bölge "Erzencân" şeklinde geçmektedir. Türkler tarafından feth edildikten sonra şehrin adı ilk önce "Erzingân" ve "Ezirgan" olarak söylenmiş ardından da günümüzdeki şeklini almıştır. ³¹

2.3 İLK ÇAĞLARDAN XIX. YÜZYILA KADAR ERZİNCAN

Yazılı Tarih Öncesi Dönemleri kadar inen bir geçmişe sahip olan Erzincan ikinci bin yılda Hurrilerin elinde bulunuyordu. MÖ, 2000'lerden sonraki dönemlerde Hurrilerin Erzincan yöresindeki hâkimiyetlerinin kalktığı ya da Erzincan'ı içine alan bölgelerden daha güneye kaymalarıyla ikinci bin yıl yarlarından itibaren Hayaşalılar yörede hâkimiyet kurmuş bulunuyorlardı (MÖ, 1750). Kaşkalıların güneyinde bulunan Hayaşalıların yerleşim alanları içinde bugünkü Suşehri, Kemah, Erzincan ve Bayburt yer alıyordu.

Azzi/Hayaşa Krallığı'ndan sonra, Erzincan'ın büyük bir bölümünde Urartular hakim olmuştur. Bölgede Med, Pers, Kimmer hâkimiyeti gerçekleşmiştir. Urartuların yıkılmasından sonra Erzincan ve çevresi yaklaşık 25—30 yıl İskit egemenliğinde kalmıştır. Ancak teşkilatlanmaya gidemedikleri için bu yıllarda kavimler düzensiz bir hayat sürmüşlerdir. ³²

Urartular, Doğu Anadolu'da ekonomik ve kültürel kalkınmaya bazı katkılarda bulunmuşlardır. Bölgede çok sayıda bulunan kentlerin bazılarını yeniden tahkim etmişler ya da yeni kentler kurmuşlardır. Bölgede ticareti de geliştirmişlerdir. Ziraî üretimde gerekli olan su kanallarının yapımında usta oldukları kadar, maden işçiliğinde devrin en ileri gelen devleti olmayı başarmışlardı. Günümüzde Erzincan'ın 15 km doğusunda inşa edilen Altıntepe'de bir

³⁰ İsmet Miroğlu; "Erzincan", TDV-İA, C. 11, İstanbul, 1995, s. 318.

³¹ Tahir Erdoğan Şahin, Hayaşa Bölgesi Tarihi I, Ankara 2014, s. 18, 41, 107.

³² Tahir Erdoğan Şahin, Erzincan Tarihi I, Erzincan 1985, s. 61-64.

yerleşim yeri ve kale bulunmaktadır. Burada yapılan arkeolojik kazı ve araştırmalar sonucu elde edilen buluntular, Urartu uygarlığının gelişmişliğini gösteren belgeler olmuştur.³³

MÖ, 900'lü yıllarda kurulan Urartu Devleti ise Urmiye Gölü'nden Erzincan'ın batı kesimlerine, Kafkasya'nın güneyi ve Doğu Karadeniz kıyılarından, Suriye'nin kuzeyine ve Akdeniz'e kadar uzanan yerlere hakim olmuştur. Urartu halkının kurduğu Urartu Devleti'nin başkenti "Tuşpa"(Van) idi. Urartuların kuruluşundan sonraki güçlü olduğu dönemler Asurların zayıf oldukları bir döneme tekabül eder. Urartular, Asur İmparatorluğu'nun Akdeniz ile olan bağlantısını kesmek için Musul ve Halep'e kadar olan bölgeleri topraklarına katmışlardır. Kısaca bölgenin güçlü devleti olan Asurlularla Urartular egemenlik çatışması içinde olmuşlardır. Urartuların tarih sahnesinden kesin olarak silinmesi, kuzeyden gelen Kimmer ve İskit akınlarıyla olmuştur. Bu akınlar sonucunda siyasi güçleri yok edilen Urartu Devleti'nin bütün toprakları MÖ, 600 de Med'lerin eline geçmiştir.³⁴

Urartular, Doğu Anadolu'da ekonomik ve kültürel kalkınmaya bazı katkılarda bulunmuşlardır. Bölgede çok sayıda bayındır kentler kurulmuştur. Üretimin yanı sıra bölgede ticareti de geliştirmişlerdir. Zirai üretimde gerekli olan su kanallarının yapımında usta oldukları kadar, maden işçiliğinde devrin en ileri gelen devleti olmayı başarmışlardır. Günümüzde Erzincan'ın 15-20 km doğusunda Urartu kralı II. Arğişti (MÖ, 714-685) tarafından kurulan Altın-tepe'de bir yerleşim yeri ve kale bulunmaktadır. Burada yapılan arkeolojik kazı ve araştırmalar sonucu elde edilen buluntular, Urartu uygarlığının gelişmişliğini gösteren belgeler olmuştur.³⁵

Urartuların yıkılmasından sonra Erzincan ve çevresi yaklaşık 25-30 yıl İskit egemenliğinde kalmıştır. Ancak teşkilatlanmaya gidemedikleri için bu yıllarda kavimler düzensiz bir hayat sürmüşlerdir.³⁶

Medler, Babil ile işbirliği yaparak I. Sargon'dan itibaren Doğu Anadolu'ya yönelen Asurluları yenmişlerdir. Bu tarihten sonra Doğu Anadolu'nun istilasına başlamışlardır. Batı Anadolu'yu egemenlikleri altına almalarındaki başlıca engel Lidya Krallığı olmuştur. Her iki krallık yaptıkları savaşlar sonucunda Kızılırmak'ı aralarında sınır olarak belirlemişlerdir. Med kralı Kyaksar, İskitlerin Lidya'ya sığınmasını bahâne ederek savaş açmıştır. Savaşların sürdüğü beş yıl boyunca da Erzincan ve çevresi bu durumdan kötü etkilenmiştir. Kyakser'den sonra yerine geçen Astiyağ'ın zayıf kişiliği yönetimin MÖ, 550 yılında Pers hânedanına geçmesine sebep olmuştur.³⁷

³³ Tahir Erdoğan Şahin; Erzincan Tarihi I, s. 34-35.

³⁴ Metin Çetinkaya; Türkiye Cumhuriyeti'nin 83. Yılında Erzincan, Sanayi ve Ticaret Bakanlığı Yayınları, Ankara, 2005, s.25-26.

³⁵ Tahir Erdoğan Şahin; Erzincan Tarihi 1, s. 34-35.

³⁶ Tahir Erdoğan Şahin; Erzincan Tarihi 1, s. 59.

³⁷ Metin Çetinkaya; Türkiye Cumhuriyeti'nin 83. Yılında Erzincan, s. 28.

Persli II. Kurus (MÖ, 559-529) Med krallığından yönetimi almıştır. Ardından güçlü bir ordu kurarak Lidya krallığına son vermiştir. (MÖ, 547) II. Kurus hâkimiyeti altına aldığı bölgeler üzerinde hoşgörülü, liberal fakat otoriter bir nizam kurmuştur. Kilikya ve Lykia hariç çeşitli Anadolu kavimlerini itaati altına almıştır. Ayrıca tarihi yollar üzerinde çeşitli teşkilatlar kurmuştur. İranlıların kültürel baskıda bulunmayıp yerel din ve inançlara karşı toleranslı davranmaları sonucunda Erzincan da dahil olmak üzere bütün bölge halkları iki yüz yıla yakın bir zaman Pers hakimiyeti altında kalmışlardır.³⁸

Perslerin ikinci ünlü hükümdarı olan Darius, yönetimi yeniden yapılandırmıştır. İmparatorluğu askeri yetkilere sahip eyalet valiliği anlamına gelen Straplıklara ayırmıştır. Erzincan, 23 Straplık içinde önceleri 2. Straplıkta iken daha sonra Pont

Kapadokyası ve Büyük Kapadokya olarak ikiye bölünen bu bölgeden, Büyük Kapadokya sınırları içinde kalmıştır.³⁹

İç işlerinde serbest bırakılan Straplar belirlenen vergileri krala ödemek zorundaydılar. Zaman içerisinde İran'a bağlı Straplıklardan bir kısmı Dairus döneminde kurulan bu düzeni bozup merkeze karşı direniş göstermişlerdir. Merkezi yönetimdeki bozukluklar nedeniyle büyük Kapadokya'da çeşitli kabilelerin çıkardıkları ayaklanmaları M.Ö 361– 359 yılları arasında Erzincan'ı yönetimi altında bulduran II. Aryabarzan yönetmiştir.

Bu ayaklanmaları İran yönetimi güçlkle bastırdı ve bölgeye Strap olarak II. Mihirdat'ı tayin etti.⁴⁰

Pers egemenliğinden sonra bölgeye Büyük İskender hakim olmuştur. Makedonya kralı İskender M.Ö 334 yılında Çanakkale Boğazın'dan geçerek Anadolu'da ilerlemiş ve karşılaştığı Pers ordularını yenilgiye uğratmıştır. Büyük İskender'in İran İmparatorluğunu ele geçirmesiyle Erzincan'da yeni bir dönem başlamıştır. İmparatorluğu amacına uygun olarak bir düzene koyamadan ölen İskender'in ardından yerine Perdikkas halef seçilmiştir. Perdikkas M.Ö 322'de bölgeyi İskender'in yakın dostu olan Eumenese teslim etmiştir. Böylece bu tarihte Erzincan kesin olarak Helen hâkimiyetine girmiştir.⁴¹

Perdikkas'ın ardından Antigon parçalanmakta olan İmparatorluğu yeniden kurma girişiminde bulunmuştur. Ancak bu girişimler M.Ö 301 yılında İpsos savaşındaki yenilgiyle son bulmuştur. Daha sonra İmparatorluk Diadokhoslar denilen Makedonyalı generaller arasında paylaşıldığında Mezopotamya ve Suriye'de Selukhos krallığı kuruldu. Bu krallığın ortaya çıkışıyla Doğu Anadolu karmaşık ve çatışmalı bir döneme girmiştir. Selukhoslar üzerlerinde yeterince hâkimiyet kuramadıkları yerel krallıklar bağımsızlık eğilimine girdiler. Bu ardı arkası kesilmeyen egemenlik çatışmaları devam ederken Roma, Yunanistan üzerinden Anadolu'ya sokulmaktaydı. Romalılar M.Ö 2. yüzyıl ortalarından itibaren Batı Anadolu'yu

³⁸ Tahir Erdoğan Şahin; Erzincan Tarihi 1, s. 61-64.

³⁹ Metin Çetinkaya; Türkiye Cumhuriyeti'nin 83. Yılında Erzincan, s. 28.

⁴⁰ Tahir Erdoğan Şahin; Erzincan Tarihi 1, s. 61-63.

⁴¹ Tahir Erdoğan Şahin; Erzincan Tarihi 1, s. 64.

işgal ettiler ve Doğu Anadolu yönünde egemenlik alanlarını genişletmeye başladılar. M.Ö 70 yılında Roma ordusu Pontus, Armenia ve Doğu Anadolu krallıklarını ele geçirmeye başladı. M.Ö 64 yılında Armenia kralı Tigran'a karşı sürdürülen çatışmalar Roma'nın başarısıyla sonuçlandı. Erzincan Doğu Anadolu ile birlikte Roma'nın küçük Asya eyaletine bağlandı.⁴²

Doğu Anadolu, doğu-batı ve kuzey-güney stratejik yolları barındırmasından dolayı Roma ve Partlar'ın devamlı mücadele ettikleri bir saha olmuştur. Bu mücadele Roma imparatoru Nero'nun müdahaleleri sonucunda yerini M.S 65 yılından itibaren kırk-elli yıl sürecek bir barış devresine bırakmıştır.⁴⁷

Roma İmparatorluğu 395 yılında 2'ye ayrıldı. Başkenti Konstantinopolis (İstanbul) olan Doğu Roma imparatorluğu Hıristiyanlığı resmi din olarak kabul etmişti. Bizans olarak ta bilinen bu İmparatorluğun Doğu Anadolu politikası Roma'nın politikasına benziyordu. Bu politika bölgeyi doğudan gelecek tehlikelere karşı korumaktı. Özellikle İran'dan gelecek tehlikelere karşı Şebinkarahisar, Erzincan, Erzurum, Tercan ve Malatya üzerinden Diyarbakır'a kadar uzanan hattın korunması ve güçlendirilmesine özen gösterildi.⁴³

Doğu Anadolu bölgesindeki Roma-Part çekişmeleri daha sonraki dönemlerde yerini Bizans-Sasani çatışmalarına bırakmıştır. Bu durum Müslüman Arapların Ön Asya'da ve İran'da egemenlik kurmalarına kadar devam etmiştir. Arap akınları Bizans yönetiminin Doğu Anadolu'daki siyasi gücünü büyük ölçüde yıpratmıştır. 10. yüzyıldan itibaren ise Türk boylarının Anadolu'ya yönelmesi ve uzun süren mücadeleler ile Doğu Anadolu'da siyasi, sosyal ve ekonomik alanlarda 500 yıl süren büyük bir karmaşa yaşanmıştır.⁴⁴

Yüzyıllarca süren Bizans-İran savaşları her iki devleti de zayıflatmıştı. Araplar 636 yılında Bizans Yermük yakınında yapılan savaşta yenilgiye uğrattı. 636-639 yılları arasında ise Doğu Anadolu'ya girmeyi başardılar. 638 yılında El-Cezire fatihi İyaz bin Ganim Erzincan'a kadar ilerledi. Muaviye döneminde kuzey illerinin fethine ağırlık verildi. Abbasi halifesi Harun ür-Reşid döneminde (789-809) Bizans ve Hazar Türkleri arasında çatışmalar olmuş ve Tarsus, Malatya ve Erzincan yönünde bir hat sınır olarak belirlenmiştir. Harun Reşid'den sonra halife olan Me'mun döneminde (813-833) Erzincan Bizanslıların eline geçti. Me'mun bölgeye sefer düzenlediyse de Tarsus'da vefat etti. Halife mütevekkil el-Allah (847-861) Erzincan valiliğine oğlu Mu'tez'i atadı. Ancak burada çıkan ayaklanmalar sırasında Mu'tez öldürüldü. Halifelik Malatya valisi Ömer bin Abdullah'ı görevlendirdi ve böylece Eğin, Kemah, Erzincan ve Trabzon kentleri alındı. Sonuç olarak Doğu Anadolu, 6. yüzyılın ortalarından itibaren yaklaşık 300 yıl gibi bir süre Arap akınları ve fetihlerine sahne olmuş, bu süreç içinde Hazar Türklerinin de bölgeye yönelik akınları Arap, Bizans ve Türkleri karşı karşıya getirmiştir.⁴⁵

⁴² Tahir Erdoğan Şahin; Erzincan Tarihi 1, s. 96.

⁴³ İsmet Miroğlu; "Erzincan", s. 318-319.

⁴⁴ Metin Çetinkaya; Türkiye Cumhuriyeti'nin 83. Yılında Erzincan, s. 30.

⁴⁵ Metin Çetinkaya; Türkiye Cumhuriyeti'nin 83. Yılında Erzincan, s. 32-33.

Anayurtları Orta Asya olan Türk boyları çeşitli dönemlerde Hazar Denizi'nin kuzeyinden Kafkasya, Doğu Avrupa ve Balkanlara, güneyinden Afganistan, İran ve yukarı Mezopotamya ya göç etmekteydiler. Siyasi baskı ve barınma sorunları nedeni ile uzak bölgelerden ve zor doğal koşullar altında yollara düşen bu kabileler Doğu Anadolu ve Toroslar'daki yaylalarda güvenli yerleşim alanlarına ulaştılar. Ancak bu dağınık öncü guruplar Bizans garnizonları tarafından geri püskürtüldü.⁴⁶

Onuncu yüzyılda Cend'den ayrılarak Maverünnehir'e inen Selçuklular, Karahanlı hükümdarı Ali Tegin'in baskılarına maruz kalmışlardır. Maruz kaldıkları siyasi baskı, yer sıkıntısı ve duydukları gelecek endişesi üzerine Selçuklular kendilerine yeni yurt arayışlarına girmişlerdir. Bu amaçla Tuğrul Bey savunmada kolaylık sağlayacak çöl mıntıklarına çekilmiştir. Çağrı Bey ise Anadolu gazasına çıkmıştır. Doğu Anadolu'da 1016-1021 yılları arasında yaptığı akınlar neticesinde Ermeni ve Gürcüler karşısında başarılı olmuş ve bölgenin alınmaya müsait bir yer olduğu anlaşılmıştır.⁴⁷

1048 yılında Pasinler'de yapılan ilk ciddi Türk-Bizans muharebesinde Türkler galip gelmişlerdir. Pasinler savaşından sonra Türkler ile Bizanslılar arasında barış müzakereleri başlamış ve Anadolu'da fetih hareketleri 4-5 yıl kadar durmuştur.⁴⁸ 1062'de Doğu Anadolu'yu kontrol ettikten sonra Irak'a dönen Tuğrul Bey'den iki yıl sonra Büyük Selçuklu İmparatoru Alparslan Bizans'a bağlı olan ve kaynaklarda asla fethedilemeyeceği belirtilen surlarıyla meşhur Ani'yi (Kars) almıştır. Bunun yanı sıra Malazgirt, El-Cezire ve Urfa kalelerini de almasıyla Türk göç kabilelerinin Anadolu'ya giriş güvenliklerini sağlamıştır.⁴⁹

Bizans ise bu durum karşısında Türkleri durdurmak için Malatya, Sivas, Divriği, Erzincan ve Kemah kalelerini güçlendirmiştir. Bizans yönetimi tüm olanaklarını seferber ederek basında Romanos Diogenes'in bulunduğu büyük bir ordu ile doğu'ya yönelir. Hedefleri ise Oğuz güçlerini durdurmak ve Türkleri Maverünnehir ötesine sürmektir. 26 Ağustos 1071'de yapılan Malazgirt Savaşı'nı Alparslan ve ordusu kazanmıştır.⁵⁰ Malazgirt zaferi bölgedeki siyasi durumu tamamıyla Türklerin lehine çevirmiştir.⁵¹

Malazgirt zaferinden sonra Alparslan'ın Artuk, Saltuk, Danişmend gibi beylerinden biri olan Mengücek Ahmed Gazi, Erzincan, Kemah, Divriği, Şebinkarahisar yörelerine egemen oldu.⁵² Merkezi Kemah olan Mengücek Beyliğini⁵³ kurdu. Mengücek Ahmed Gazi (1072-

⁴⁶ Tahir Erdoğan Şahin, Erzincan Tarihi 1, s. 193-195.

⁴⁷ Nesimi Yazıcı; İlk Türk İslam Devletleri Tarihi, Türk Diyanet Vakfı Yay., Ankara, 2004, s. 208-209.

⁴⁸ Tahir Erdoğan Şahin, Erzincan Tarihi 1, s. 223.

⁴⁹ Nesimi Yazıcı; İlk Türk İslam Devletleri Tarihi, s.215.

⁵⁰ Tahir Erdoğan Şahin, Erzincan Tarihi 1,s. 227.

⁵¹ Göknur Gögebakan; "Doğu Anadolu'nun Osmanlı Hakimiyetine Girişi", Türkler, C. 9, Yeni Türkiye Yay., Ankara, 2002, s. 459.

⁵² N. Çiçek Akçıl; "Mengüceklüler", T.D.V.İ.A, Cilt 29, Ankara, 2004, s. 139.

⁵³ Mengücekliler ile ilgili bkz. Necdet Sakaoğlu, Türk Anadolu'da Mengücekoğulları, Yapı Kredi Yay., İstanbul, 2005.

1114) döneminde beylik Haçlı Seferleri ve kuzeyindeki Bizanslılarla mücadele etti. Ahmet Gazi'den sonra yerine geçen oğlu İshak Bey'in 1142'de vefat etmesi üzerine Melik Mahmut başa geçti. Ancak İshak Bey'in oğulları amcalarının hükümdarlığını tanımadılar. Davud Şah Erzincan-Kemah'da, Süleyman Şah'ta Divriği'de egemen olarak beyliği ikiye ayırdılar.⁵⁴

Bu dönemden sonra Kemah kolu önemini yitirdi. İdari merkezin Kemah'tan Erzincan'a ne zaman taşındığı tam olarak belli değildir. Ancak bu taşınmanın 1142 yılındaki Danişmendli işgali ile alakalı olması muhtemeldir. 1151 yılından itibaren ise 10 yıl süreyle Divriği kolunun beyi olan Süleyman Şah'a bağlı olarak yönetildi. 1162 yılında ise Davud Şah'ın oğlu Fahreddin Bahrem Şah Erzincan'ın yönetimini amcası Süleyman Şah'tan geri aldı. Bahrem Şah'ın Anadolu Selçuklu Sultanı Kılıç Arslan'ın damadı olması Mengücekliler ile Selçuklular arasındaki ilişkilerinin yumuşamasını sağlamıştır.⁶⁰

Bahrem Şah'ın ölümünden sonra 1225 yılında yerine oğlu II. Alaeddin Davud Şah geçti. II. Davud Şah zamanında Erzincan önemli bir kültür ve sanat merkezi oldu. Bu sırada Anadolu Selçuklu Sultanı Alaeddin Keykubat doğudan gelecek saldırılara karşı doğu sınırlarını güçlendirmek için Erzurum ve Erzincan'daki beylikleri ortadan kaldırarak doğrudan Selçuklu Devleti'ne bağlamak istiyordu. Alaeddin Keykubat 1228'de Mengücek Beyliği'nin topraklarını ele geçirdi. Oğlu Gıyaseddin Keyhusrev'i Erzincan valiliğine atadı.⁵⁵

Celaleddin Harzemşah'ın bu dönemde Doğu Anadolu'da egemenlik kurmasına karşı çıkan Alaeddin Keykubat Erzincan'ın Yassıçimen yöresinde 1230 yılında yaptığı savaşta Celaleddin Harzemşah'ı yenilgiye uğrattı. Celaleddin Harzemşah⁵⁶ sığındığı Amid'in bir dağ köyünde öldürüldü. Alaeddin Keykubat ise Eyyubilerden Ahlat'ı aldıktan sonra o yörede bulunan Harzemlileri doğu sınırlarını güçlendirmek amacıyla buralara yerleştirdi.⁵⁷

Selçuklu ordusunun 1243 yılında Köse dağda Moğollara yenilmesinin ardından Konya yönünde birçok Anadolu kenti yerle bir edilmiş ve Selçuklu yönetimi Moğolların egemenliği altına girmiştir. 13. yüzyılın ortalarından 14. yüzyılın başlarına kadar olan dönemde Anadolu Selçuklu Devleti'nin ekonomik ve kültürel varlığı gelişmiştir. Ancak İlhanlılarla yaşanan yönetsel sorunlar ve Anadolu'daki Moğol Noyanları'nın güç ve iktidar çatışmaları sonucunda Selçuklu Devleti'nin siyasi varlığı sona ermiştir. İlhanlılardan sonra Anadolu'da ortaya çıkan siyasi boşluk ve kargaşa yüzünden Türk beylikleri tekrar bağımsızlaşmışlardır. 1335 yılında Alaeddin Eretna adlı komutan Erzincan'ın yönetimini aldı. Böylece Erzincan üzerinde daha sonra egemenlik kuran Eretna Beyliği'nin temelleri atılmış oldu.⁵⁸

⁵⁴ Tahir Erdoğan Şahin; Erzincan Tarihi 1, s. 228-229. ⁶⁰ N. Çiçek Akçıl; "Mengücekliler", s.139-140.

⁵⁵ Tahir Erdoğan Şahin; Erzincan Tarihi 1, s. 196-244.

⁵⁶ Celaleddin Harzemşah ve Harzemşahlılar ilgili ayrıntılı bilgi için bkz. Namık Kemal; Celaleddin Harzemşah, Yayına Hazırlayan: Oğuz Öcal, Akçağ Yay., Ankara, 2005, ve İbrahim Kafesoğlu; Harzemşahlar Devleti Tarihi (1092-1221), T.T.K Yay., Ankara, 2000.

⁵⁷ Aydın Taneri, "Hârzimşahlar", T.D.V.İ.A, Cilt 16, İstanbul, 1997, s. 230.

⁵⁸ Metin Çetinkaya; Türkiye Cumhuriyeti'nin 83. Yılında Erzincan, s. 46.

İlhanlıların görevlendirdikleri kumandan ve valilerin kötü idarelerine son vererek Anadolu'da otoritesini kurdu. Anadolu Selçuklu topraklarının büyük bir kısmını ele geçirerek Alaeddin Eretna, Amasya, Tokat, Sinop, Çorum ve Sivas'ı içine alan bölgede başkenti Kayseri olan Eretna Beyliği'ni kurdu.⁵⁹

1352 yılında Alaeddin Eretna'nın ölümünden sonra yerine oğlu umerâ tarafından verilen "Gıyaseddin" ünvanıyla Mehmed Bey geçti.⁶⁰ Ancak Gıyaseddin Mehmed'in Vezir Hoca Ali'nin etkisinde kaldığını gören Erzincan valisi Burak Bey bu duruma olan tepkisini bağımsız bir Erzincan Beyliği kurarak göstermiştir. 1362 yılına kadar on iki yıl süren bu beylik tam bağımsız olarak kalmıştır. Eretna Beyliği dağılma sürecine girdiğinde bağımlı kent beylikleri merkezden kopmaya başlamışlardı. Erzincan'ın Eretna Emiri Pir Hüseyin'in 1379 yılında ölmesiyle bölgeyi Mutahharten ele geçirmiş ve sonunda bağımsızlığını ilan etmiştir. Bunda Akkoyunluların desteğini almıştır. 1403 yılına kadar Erzincan'da Emirliği sürmüştür.⁶¹

Mutahharten, Eretna yönetiminin güçlü devlet adamı olan Kadı Burhâneddin'in tasfiyesi için iki kez Sivas'ı kuşattıysa da başarılı olamadı. Akkoyunlu tehlikesi karşısında Mutahharten'in yardım isteği üzerine Kara Mehmed Bey yardım etti ve Karakoyunluları yenilgiye uğrattı. Akkoyunlu beyleri ise Kadı Burhaneddin'e sığındılar.⁶² Bu durum sonucunda daha sonraki dönemlerde Akkoyunlularla iyi ilişkiler kuramamış, Karakoyunlularla iş birliği yapmıştır. Bu durum Kadı Burhâneddin'in Akkoyunlularla yakınlaşmasına sebep olmuştur.⁶³

1398 yılında Kadı Burhâneddin'in öldürülmesinden yararlanan Osmanlı Sultanı I. Bayezid Sivas, Tokat, Kayseri ve Kırşehir kentlerini alarak Erzincan sınırlarına yönelmiştir. Mutahharten, 14. yüzyıl sonlarının güçlü iki hükümdarı olan Timur ve Sultan Bayezid arasında kalmıştır. İlk başta Timur'un yandaşı olmuştur. 1401 yılında Bayezid, Erzincan ile beraber Kemah'ı ele geçirmiştir. Mutahharten'in yerine Kara Yusuf'u getirmiştir.⁶⁴ Timur bu durum karşısında Osmanlı hükümdarından Kara Yusuf'un kendisine teslim edilmesini ya da öldürülmesini, bunlar yapılmadığı takdirde ise ülkeden çıkarılmasını istedi. Yıldırım Bayezid bu isteğe karşılık olarak Kara Yusuf'a Aksaray'ı dirlik olarak verdi. Ancak kendi isteği doğrultusunda 16 gün sonra Erzincan'ı, kesin bağlılığın kabulü ve Kemah'ın doğrudan Osmanlı'ya bağlanması şartıyla Mutahharten'e bırakmıştır.⁶⁵

Yeni kuvvetlerle ordusunu güçlendiren Timur, Yıldırım Bayezid ile savaşmaya karar vermişti. Bu yüzden de kabulü mümkün olmayacak isteklerde bulunuyordu. Bu istekler

⁵⁹ Kemal Göde; "Eretnaoğulları", T.D.V.İ.A, Cilt 11, İstanbul, 1995, s. 295.

⁶⁰ Kemal Göde; "Eretnaoğulları", s. 296.

⁶¹ Metin Çetinkaya; Türkiye Cumhuriyeti'nin 83. Yılında Erzincan, s. 47-48.

⁶² Faruk Sümer; "Karakoyunlular", T.D.V.İ.A, Cilt 24, İstanbul, 2001, s.434.

⁶³ Faruk Sümer; "Akkoyunlular", T.D.V.İ.A., Cilt 2, İstanbul, 1989, s. 271.

⁶⁴ Tahir Erdoğan Şahin; Erzincan Tarihi 1, s. 399-341.

⁶⁵ Faruk Sümer; "Karakoyunlular", s.435.

arasında Kara Yusuf'un kendisine teslim edilmesinin yanı sıra Kemah'ın Mutahharten'e geri verilmesi, Şehzadelerden birinin yanına gönderilmesi, tâbilik alâmeti olarak kendisine gönderilecek olan kemer ve külahı kabul etmesi yer alıyordu.⁶⁶ 1402 yılında yapılan Ankara savaşında Yıldırım Bayezid yenilgiye uğramıştır.⁶⁷ Bu savaşın sonucunda Bizans İmparatorluğu 50 yıl kadar daha varlığını sürdürebilme imkânı bulmuştur. Rumeli'de fetihler durmuştur. Şehzadeler arasında hâkimiyet mücadelesi başlamış ve Timur'un Anadolu Beyliklerini yeniden canlandırması yüzünden Anadolu'nun birliği bozulmuştur.⁷⁴

Karakoyunlu Devleti'nin asıl kurucusu ve hükümdarı olan Kara Yusuf 1410 yılında hâkimiyet sahasına aldığı Erzincan'ın yönetimine Pir Ömer Bey'e bırakmıştır. Bu dönemden sonra Pir Ömer'in bölgeyi genişletme faaliyetleri vardır. 1420 yılında Pir Ömer'in Akkoyunlu hükümdarı, Kara Yülük Osman Bey tarafından öldürülmesi üzerine Kara Yusuf küçük oğlu Ebu Said'i Erzincan valiliğine tayin etmiştir. Ancak aynı tarihte Kara Yusuf'un ölüm haberi üzerine Erzincan halkı Ebu Said'i kent dışına sürmüş yerine Mutahharten'in torunu Yar Ali'yi getirmişler. Yar Ali ise Akkoyunlu nüfuzu altında Karakoyunlu Beyi İskender'in gelişine kadar iki yıl Erzincan valiliği yapmıştır. 1422 yılında ise Kara Yülük Osman Bey Erzincan'ı Akkoyunlu topraklarına ilhak etmiştir.

1435 yılında Kara Yülük Osman Bey vefat etmiştir. Bu dönemde Erzincan'ın yöntemi oğlu Yakup Bey'in elindeydi. Ancak 1439 yılında kardeşi Hamza Bey Erzincan'ı da alarak babasının hükmünde olan bölgeler üzerinde 1444 yılına kadar hâkimiyet sağlamıştır. 1450 yılında Karakoyunlu Cihan Şah Erzincan'ı almıştır. Ancak 1457 yılında Akkoyunlu Uzun Hasan Erzincan'ı tekrar ülkesine katmıştır. Böylece Uzun Hasan Akkoyunlu Devletinin sınırlarını da genişletmeye başladı. İspir'den Urfa'ya, Şebinkarahisar'dan Siirt'e kadar olan bölge Akkoyunlu ülkesi haline geldi. 1467'de Karakoyunlu devletine son verdi. Ardından Kirman, Bağdat, Ahlat ve Cezire yöreleri ile Muş ve Bitlisi de aldı. Osmanlılara karşı Venedik ile ittifak teşebbüsünde bulundu.⁶⁸

Bu dönemden sonra Fatih Sultan Mehmed ve Uzun Hasan arasındaki rekabet çatışmaları vardır. Özellikle 1466'da Uzun Hasan meselesinin ciddi bir hal alması üzerine Fatih Sultan Mehmet bu devlete karşı harp hazırlıklarına başlamıştı.⁶⁹ 11 Ağustos 1473 yılında yapılan Otlukbeli savaşında Osmanlı ordusu Akkoyunluları yenilgiye uğratmıştır. Fatih Sultan Mehmed savaştan sonra esir düşen Karakoyunlu Beyleri ile Akkoyunluları affetti. Osmanlı devlet adamlarının Akkoyunlu ülkesine girilmesi konusunda ısrar etmelerine rağmen Türk ve

⁶⁶ İsmail Aka; Timurlular, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, Ankara, 1995, s. 42.

⁶⁷ Ayrıca Ankara Savaşı yenilgisinde etkili olan stratejik hatalarla ilgili olarak bkz. Süleyman Demirci;

“An evaluation of Bayezid's political and strategic mistakes in the rout of Ankara in 1402” *Chronos: Revue d'Histoire de l'Université de Balamand*, 19/2009. ⁷⁴ İsmail Aka; Timurlular, s. 44.

⁶⁸ Faruk Sümer; “Akkoyunlular”, s.272.

⁶⁹ Selâhattin Tansel; Osmanlı Kaynaklarına Göre Fatih Sultan Mehmed'in Siyasî ve Askerî Faaliyeti, T.T.K Yay., Ankara, 1999, s. 287.

Sünni bir ülke topraklarına ordu sevk etmenin doğru olmayacağını belirterek reddetmiştir.⁷⁰ Osmanlı sınırları ise doğuda Karahisar'ı içine almış; bu yerin güneyinde bulunan Kemah ile Erzincan bundan muaf tutulmuşlardır.⁷¹ İran'da Şah İsmail'in önderliğinde kurulan Safevi Devleti'nin Doğu Anadolu'ya yönelik propaganda ve eylemlerinin görüldüğü 16. yüzyıl başlarına kadar Erzincan ve çevresi sakin bir dönem geçirdi.⁷²

Safevi Devleti'nin⁷³ yoğun propagandası ile karşı karşıya kalan Antalya, Konya, Kırşehir'den itibaren bir yandan Yozgat-Çorum-Kastamonu ve diğer taraftan Erzincan-Gümüşhane-Trabzon'u da içine alacak şekilde Sivas-Tokat-Amasya hattı üzerinde yaşayan göçebe ve yarı göçebe unsurlar bu devlete karşı sempatiyle bakmışlardır. Bu hat ayrıca Yıldırım Bayezid-Timur, Fatih Sultan Mehmed-Uzun Hasan ve Yavuz Sultan Selim-Şah İsmail çatışmalarının geçtiği coğrafyadır.⁷⁴ Şah İsmail, II. Bayezid ılımlı yaklaşımını ve şehzadeler arasındaki saltanat çatışmalarından yararlanarak Anadolu'ya gönderdiği müritlerle Şiilik propagandası yapmıştır.⁷⁵ Hatta Şah İsmail faaliyetleri için Erzincan'ı merkez olarak seçmiştir. Güvenilir adamlarından Nur Ali Halifeyi de buraya tayin etmiştir. Bu gelişmeleri yakından izleyen Şehzade Selim Erzincan'a girerek Şah İsmail yanlılarını tasfiye etti ve bir süre için kenti ele geçirdi.⁷⁶

1512 yılında tahta çıkan Yavuz Sultan Selim, hazırlıklarını tamamladıktan sonra İran üzerine yürüdü. 24 Ağustos 1514'de Şah İsmail ile yaptığı Çaldıran Savaşı'ndan zafer elde etti. Çaldıran'dan sonra Şah İsmail müritlerinin gözünden düşmüştür. Bu yüzden de Anadolu Kızılbaş Türkmenlerinin Şah'la olan ilişkileri zayıfladı.⁷⁷

Erzincan ve çevresi Çaldıran Savaşı sırasında Osmanlı hâkimiyetine girmiştir. Osmanlı hâkimiyetine girdiği ilk yıllarda ise Bayburt ile birlikte Bıyıklı Mehmet Bey'e Beylerbeylik olarak verilmiştir.⁸⁵

Kanuni Sultan Süleyman döneminde yapılan savaşların neticesinde eyaletlerde düzenlemeler yapılmıştır. Kanuni döneminde Erzincan-Bayburt Beylerbeyliği kaldırılmış ve Erzincan Kemah Sancağı içerisinde olmak üzere yeni kurulan Rum-i Hadis Beylerbeyliğine

⁷⁰ Ahmet Şimşirgil; "Osmanlı'yı Yükselten Zaferler", Osmanlı, Cilt 1, Yeni Türkiye Yay., Ankara, 1999, s. 355.

⁷¹ Tahir Erdoğan Şahin; Erzincan Tarihi, Cilt 1, s. 437.

⁷² İsmet Miroğlu; "Erzincan", s. 319.

⁷³ Osmanlı-Safevi ilişkileri ilgili ayrıntılı literatür için bkz. Adle Allouche; Osmanlı-Safevi İlişkileri (Çev: Ahmed Emin Dağ), Anka Yay., İstanbul, 2001., Faruk Sümer; Safevi Devleti'nin Kuruluşu ve Gelişmesinde Anadolu Türklerinin Rolü, T.T.K Yay., Ankara, 1999.

⁷⁴ Saim Savaş; XVI. Asırda Anadolu'da Alevilik, Vadi Yay., Ankara, 2002, s. 30-31.

⁷⁵ Behset Karaca; "Safevi Devleti'nin Ortaya Çıkışı ve II. Bayezid Dönemi Osmanlı Safevi İlişkileri", Türkler, Cilt 9, Yeni Türkiye Yay., Ankara, 2002, s. 416.

⁷⁶ İsmet Miroğlu; "Erzincan", s. 319.

⁷⁷ Yusuf Küçükdağ; "Osmanlı Devleti'nin Şah İsmail'in Anadolu'yu Şiileştirme Çalışmalarını Engellemeye Yönelik Önlemleri", Osmanlı, Cilt 1, Yeni Türkiye Yay., Ankara 1999, s. 275. ⁸⁵ İsmet Miroğlu; "Erzincan", s. 319.

dahil edilmiştir.⁷⁸ 1566 yılında Kemah'tan ayrılarak müstakil kaza olmuştur. Uzun bir dönemde Erzurum'a bağlı bir kaza olarak kalmıştır. 19. y.y.'da ise Erzurum'a bağlı bir sancak durumundaydı. Yüzyılın sonlarında buraya Erzincan, Kuruçay, Refahiye, Bayburt, Kemah ve İspir kazaları bağlanmıştır. Daha sonra müstakil mutasarrıflık haline getirilerek 1923'de vilayet olmuştur. Çeşitli dönemlerde birçok seyyah Erzincan'la ilgili gözlemlerine eserlerinde yer vermiştir. Bunlar arasında Moğol egemenliği döneminde şehri görüp bölgeye ilişkin bilgiler veren ünlü gezgin Marco Polo ve İbn-i Batuta vardır. İbn-i Batuta'ya göre "**Erzincan büyük mamur bir şehir idi ve o sırada Anadolu'nun birçok şehirleri gibi, burada da Ahî zaviyeleri bulunuyordu.**" Ayrıca civardan elde edilen bakır madenlerinden değerli eşyalar yapıldığını yazmıştır. Marco Polo ise burada güzel kumaşların olduğunu belirtmiştir.

1647 yılında Erzincan'da bulunan Evliya Çelebi Seyahatname adlı eserindeki gözlemlerine yer vermiştir. Evliya Çelebi'ye göre; Erzincan'ın her tarafı sur ile çevrili olup şehre demir kapıdan girilir. Alçak duvarlı kalesi içinde bağırsız, bahçesiz yaklaşık 200 kadar ev ve bir cami bulunmaktadır. Kale dışında ise 1800 kadar ev, 7 tanesi büyük olmak üzere 70 Câmi veya mescid çok sayıda da dükkanın bulunduğu bir çarşı ve bedesten bulunmaktadır.⁷⁹

Besim Darkot; 17. y.y'da Celâlî hareketleri ve Abaza Paşa isyanı bir tarafa bırakılacak olursa Erzincan'ın önemli tarihi olaylara sahne olmadığını belirtmiştir. Abaza Paşa olayı'na Evliya Çelebi esrinde şöyle anlatmıştır: "...kalesi düz, ferah sahranın ortasında dört köşe, kayalık küçük ve güzel bir kaledir. Ama dört duvarı gayet alçaktır. Dört çevresinde kaleleri sağlam değil. Kale eskidir. Hendeği alçaktır. Abaza Paşa Erzurum'da isyan ettiği vakit hendeğini, burç ve duvarlarını tamir edip muhafaza ettiler. Fakat Abaza'dan kurtuluş olmadığından çaresiz kaleyi ona teslim ettiler."

Burada bahsedilen kişi Abaza Hasan Paşa'dır. İktidara hakim olan Ocak Ağaları tarafından mansıbı elinden alındığı için isyan etmiştir. Bu yüzden de hükümete karşı büyük bir düşmanlık besliyordu. Hatta daha da ileri giderek Anadolu'nun kendisinin olduğunu iddia ediyordu. Çıkardığı isyan Köprülü Mehmed Paşa'nın gayretleriyle bastırıldı. Bundan sonra da Anadolu'da yer yer mahalli isyan hareketlerine rastlanmakla beraber büyük bir isyan çıkmamıştır.⁸⁰

⁷⁸ Tahir Erdoğan Şahin; Erzincan Tarihi, Cilt 2, Erdav Kitabevi, Erzincan, 1985, s. 31-34; Ayrıca daha geniş bilgi için bkz. DüNDAR Aydın; Erzurum Beyler Beyliği ve Teşkilatı: Kuruluş ve Genişleme Devri (1535-1566), TTK., Yay., Ankara, 1998; İsmet Miroğlu; "Erzincan", s. 320; Besim Darkot; "Erzincan", İA, Cilt 4, İstanbul, 1948, s.339.

⁷⁹ "...Bir demir kapısı vardır. Dışarıdaki varoşundan şehre, hendekten köprü ile geçilir. Kalenin içinde iki yüz adet bağırsız, bahçesiz evi bir Câmii vardır. Başka imareti yoktur. Çünkü kalenin içi dardır. Dış varoşunda bin sekiz yüz kadar evler vardır. Yetmiş mihrabı var, yedisi Câmi'dir. Yedi kadar derviş tekkeleri vardır. En meşhurları Hazreti Mevlana tekkesi olup içinde her gece Mevlana ayini olur. Küçük kârgir bedestanı vardır. Bütün kıymetli mallar orada mevcuttur. çarşında elli yüz kadar küçük dükkanı vardır.." Evliya Çelebi; Seyâhatnâme, Mehmed Zillioğlu, Cilt 4, Kardeş Matbaası, İstanbul, 1970, s. 778; Ayrıntılı bilgi için bkz. Karen Barkey; Eşkiyalar ve Devlet, Çev: Zeynep Altok, Tarih Vakfı Yurt Yay., İstanbul, 1999.

⁸⁰ Evliya Çelebi; Seyâhatnâme, s. 77; Besim Darkot; "Erzincan", s. 339; Mücteba İlgürel; "Celâlî İsyânları", T.D.V.İ.A, Cilt 7, İstanbul, 1993, s. 255.

III. BÖLÜM

1642 TARİHLİ AVÂRIZ DEFTERİ'NE GÖRE ERZİNCAN KAZÂSI

3.1. 1642 TARİHLİ DEFTERİN ÖZELLİKLERİ

İstanbul Başbakanlık Osmanlı Devlet Arşivinde Mâliyeden Müdevver Defterler kataloğunda bulunan 1642/M. 1052 tarihli 5152 numaralı defter Erzurum eyâleti ile ilgili bir avâriz defteridir. Bu defter 1126 sayfa olup Erzurum eyaletine bağlı merkez ve kazalarla ilgili bölümleri içermektedir. Kazâ-i Erzurum, Kazâ-i Bayburd, Kazâ-i Erzincan, Kazâ-i Tercan, Kazâ-i Kemah, , Kazâ-i Kelkid, Kazâ-i Şıryan, Kazâ-i Tortum, Kazâ-i İspir, Kazâ-i Hınıs, Kazâ-i Kız-ucan, Kazâ-i Koğanis, Kazâ-i Pasin, Kazâ-i Kiğı olmak üzere toplam 14 kaza bulunmaktadır. Defterin giriş kısmında icmal başlığı altında bu bahis konusu olan 14 kazanın ismi zikredildikten sonra *“Bi-avni’llahi teâla, Defter-i hânehâ-i eyâlet-i Erzurum ki be-mübâşeret-i hâkir hâlâ müceddeden tahrîr kerden fermûde ber mûceb-i fermân-ı âli tahrir şûd el-vâki fi evâil-i şehri-i Cemâziye’l-ûlâ sene isnâ ve hamsîn ve elf”* şeklinde bir kayıt bulunmaktadır. Bundan dönemin padişahı Sultan İbrahim’in emriyle 28 Temmuz- 6 Ağustos 1642 tarihinde Erzurum eyaletinin yeniden tahrir edildiği görülmektedir. Defter Erzurum Eyaleti’nin cizye ve avâriz muharriri Cafer Efendi tarafından hazırlanmıştır.⁸¹

Bu defterde bir mahalle veya köydeki hâneler; “Hâne-i x veled-i y” şeklinde yazılmıştır. Kişilerin sıfatları ve görevleri isimlerinden önce ya da sonra belirtilmiştir. Ayrıca hâneler çeşitli kategoriler/başlıklar altında yazılmıştır. Örneğin; çalışmamın temelini oluşturan Erzincan kazasındaki Cemaleddin Mahallesi şu başlıklar altında kaydedilmiştir;

“Hânehâ-i Zü’ema ve Erbab-ı Tımar-ı Mahalle-i Mezbur”

“Hânehâ-i Sipâhiyân der Mahalle-i m”

“Hânehâ-i Yeniçeriyân ve Cebeciyân der Mahalle-i m.”

“Hânehâ-i Sâdât-ı Kirâm ve E’imme Hütebâ-i Mahalle-i m.”

“Hânehâ-i Fakiran ve Amel-mandegân-ı Mahalle-i m.”

“Hânehâ-i Re’âyâ-yı Müslümanân der Mahalle-i m.”

3.2. ERZİNCAN ŞEHRİNİN MAHALLELERİ

1642/43 tarihli defterde Erzincan kazası 302–432, Erzincan kaza merkezi yani Erzincan şehri ise 302–340. sayfalar arasında yer almaktadır. Erzincan şehrinde 8’i Müslüman 3’ü Gayr-i Müslim olmak üzere toplam 11 mahalle kayıtlıdır. Fethinden itibaren 1516, 1530 ve 1591’de Erzincan’da bulunan mahaller⁸² ise şunlardır;

⁸¹ Mehmet İnbaşı; “1642 Tarihli Avâriz Defterine Göre Erzurum Şehri”, Türk Kültürü İncelemeleri Dergisi, S. 4, İstanbul, 2004, s.15.

⁸² İsmet Miroğlu; Kemah Sancağı ve Erzincan Kazası, TTK Yay., Ankara, 1990, s.145-148.

Tablo: 3.1. Müslüman Mahalleleri

1516	1530	1591	1642/43
Halillullah Çelebi	Halillullah Çelebi	Halillullah Çelebi	
Eskişehir	Eskişehir	Eskişehir	Eskişehir
Cami-i Kebir	Cami-i Kebir	Cami-i Kebir	Cami-i Kebir
Cemalleddin	Cemalleddin	Cemalleddin	Cemalleddin
Gerek Gerek	Gerek Gerek	Gerek Gerek	Gerek Gerek
Hoca Şeyhi	Hoca Şeyhi	Hoca Şeyhi	
Kilim Ana			Şancı Çelebi
			Debbağan
			İslamiyye-i Eskişehir
			Çukur
			Hoca Bey
			Çukur
			Hoca Bey
7	6	6	11

Tablo: 3.2. Gayr-i Müslim Mahalleleri

1516	1530	1591	1642/43
Çadırcı	Çadırcı	Çadırcı	
Hoca Bey	Hoca Bey	Hoca Bey	Hoca Bey
Boz Beği	Boz Beği	Boz Beği	
Tökeloğlu	Tökeloğlu	Tökeloğlu	
Çukur	Çukur	Çukur	Çukur
Melik Hatun	Melik Hatun	Melik Hatun	
Süleyman	Süleyman	Süleyman	
Güzel Kazancı	Güzel Kazancı	Güzel Kazancı	

Sağikoğlu	Sağikoğlu	Sağikoğlu	
Bogos	Bogos	Bogos	
Serkis	Serkis	Serkis	
Avannis	Avannis	Avannis	
Hoca Evran	Hoca Evran	Hoca Evran	
Kığlu/Kiği	Kığlu/Kiği	Kığlu/Kiği	Kığlu/Kiği
			Eskişehir
14	14	14	4

Mahalle, sözlük anlamı “bir yere inmek, konmak, yerleşmek” anlamına gelen “hall” (halel ve hulûl) kelimesinden türetilmiş bir mekan ismidir. Devamlı veya geçici, olarak ikamet etmek için kurulan küçük yerleşim birimlerini ifade eder. Osmanlı şehirciliğinde mahallenin en önemli özelliği temel yönetim birimi olmasıdır.⁸³ 16. ve 17. yüzyıllardaki Osmanlıdaki yapısına uygun olarak tanımı ise aynı mescitte ibadet eden cemaatin aileleri ile birlikte ikamet ettikleri şehir kesimidir.⁸⁴

1642 tarihli deftere göre Erzincan şehrinin mahalleleri ise şu şekildedir;

1. CAMİ-İ KEBİR MAHALLESİ⁹⁹: Sur içinde olduğu bildirilen ve tamamı Müslüman olan bu Yeniçeri, 1 Beşe, 4 Cebeci, 6 Kale muhafızı, 3 İmâm, 1 Hatib, 2 Ferraş, 1 Tekye-nişin,

1 Müderris, 1 Müftü, 3 Mü’ezzin, 1 Kâdı, 1 Kur’an mu’allimi, 1 Huddâm, 1 Mu’arif ve Hafız, 4 Molla, 16 Fakir ve âmel-mandegân ve 91 Müslüman hâne olmak üzere toplam

178 hânedir. Mahalle’de 13 farklı meslek grubu faaliyettedir. Ayrıca Pir Kalem Hamamı ile ilgili olarak *“Der mahalle-i mezbûr hâliyâ der tasarruf-ı Yusuf ve Ahmed an evlâd-ı Pir Kalem zikr olunan hamam Pir Kalem nâm kimesne mukaddemâ kendü mâlıyla binâ edüb ve evlâdına ve evlâdı münkarız oldukça Medineye vakf edüp nice sene cibâyet oldukça kendü ve ba’del-memât evlâdı mutasarrıflar iken Ferruşad Bey oğlu Mehmed Bey nâm kimesne --- zabt ve Ali Paşa’ya fuzûli hibe edib ol vechile birkaç sene zabt olunup ba’delhû mezbûrân Yusuf ve Ahmed bin Pir Kalem evlâdından olub hamam-ı mezbûr ceddî Pir Kalem kendine ve evladına vakf olduğunu ityân edüb vakf-ı sarihi olduğun hüccet idüp kimesnenin --- olmadığ ve hamam-ı mezbûr her vech ile Pir kalemin evlâdına vakf olduğ u zâhir olup ber mücebi hüccet-i şer’iyye hala müceddeden tahriri ferman olunan hâne defterine kayd olundu.”* şekline bir bilgi yer almaktadır.

⁸³ Ali Murat Yel; “Mahalle”, TDVİA, Cilt 27, Ankara, 2003, s. 323.

⁸⁴ Turan Gökçe; XVI-XVII. Yüzyıllarda Lâzıkıyye (Denizli) Kazası, TTK Yay., Ankara, 2000, s. 70-71.

⁹⁹Başbakanlık Osmanlı Arşivi, MAD.5152/302-308.

2. ŞANCI ÇELEBİ MAHALLESİ⁸⁵: Mahallede, 5 Tımar sahibi, 1 Kale muhafızı, 11

Dergâh-ı âli sipâhisi, 2 Yeniçeri, 4 Cebeci, 4 İmâm, 3 Müderris, 1 Hatib, 1 Mütেকayidin, 4 Molla, 6 Seyyid ve “Hânehâ-i Fukara-i Hazreti Hudâvendigâr Kuddise sırruhu” başlığı altında 1 Şeyh (Mevlana Salih Efendi Şeyh kazâ-i m.) 6 Derviş, 1 Seyyid kayıtlıdır. Ayrıca 20 Fakir ve âmel-mandegân, 90 Müslüman, 5 Kışlakçı toplamda ise 166 hânedir. 10 farklı meslek grubu bulunmaktadır.

3. CEMALEDDİN MAHALLESİ⁸⁶: Mahallede 1 Mirlivâ, 4 Zâim, 18 Tımar sahibi, 8 Sipâhi, 2 Beşe, 1 Cebeci, 1 Kale muhafızı, 1 Müftü, 4 İmâm, 1 Molla, 5 Seyyid, 1 an kuzât, Fakir ve âmel-mandegân 48 bunlardan 24’ü dul kadın 3’ü yetim ve 54 Müslüman hâne olmak üzere toplam 151 hânedir.

4. DEBBAĞAN MAHALLESİ: Mahallenin sakinleri dervişler ve ehl-i tarik kişiler olduklarından ve avâriz verir re’âyâ’dan olmadıkları için muafiyetleri belirtilmiştir. Bu durum defterde şöyle kayıtlıdır: *“Mahalle-i mezbûr dahi Gerek Gerek mahallesi mülhakâtından olub ve sükkân-ı mahalle hâne-i avâriz re’âyâdan olmayıb dervîşân ve ehl-i tarîk kimesneler olub hâne-i avâriz kabul eder zümre olmamağla mu’afiyetleri fermân-ı âli mücebince ibka’ olduğuna deftere şerh edildi.”* Buradan anlaşıldığına göre mahalle sakinleri avârizdan mu’af tutulmuşlardır. Mahallede 2 Zâim, 5 Tımar sahibi, 5 Ebnâ-yı sipâhiyan, 2 Yeniçeri, 3 Cebeci, 1 Muhafız, 2 İmâm, 1 Müderris, 1 Ferrâş, 2 Seyyid, 1 Mü’ezzin, 7’si dul kadın, 4’ü yetim olmak üzere 15 Fakir ve âmel-mandegân, 1 Kışlakçı, 31 Müslüman hâne toplamda ise 74 hâne kayıtlıdır. 4 farklı meslek grubu bulunmaktadır.

5. İSLAMİYYE-İ ESKİŞEHİR⁸⁷: 9 Tımar sahibi, 1 Zâim, 13 Yeniçeri, 5 Cebeci, 7 Dergâh-ı âli sipâhisi, 6 Seyyid, 3 Müderris, 4 Şeyh (Şeyh Tursun, Şeyh Seyyid. Ömer Efendi el va’ız, Akkaş dede, Şeyh Haydar bâ-berat’ı şerîf), 2 İmâm, 5 dul hatun, 1 yetim, 1 Â’ma, 17 Fakir ve âmel-mandegân, 6 Kışlakçı, 46 Müslüman hâne bulunmaktadır. Toplamda 121 hânedir. 4 meslek grubu vardır. Ayrıca bu mahallede üç hânenin gelirleri vakf edilmiştir.⁸⁸

6. GEREK GEREK MAHALLESİ⁸⁹: Yine tamamı Müslüman olan bu mahallede 9 Tımar sahibi, 6 Zâim, 1 Gilmân-ı Erzurum, 5 Sipâhi, 3 Beşe, 8 Yeniçeri, 9 Cebeci, “Hânehâ-i Mustahfizân ve Urbân-ı Kal’a” başlığı altında 11 Merd-i kal’a, 1 Muhâfız, 4 İmâm, 1 Ferrâş, 2 Mü’ezzin, 1 Şeyh, 2 dul hatun, 2 Â’ma, 1 Topal, 2 Kışlakçı, 24 Müslüman hâne ile toplamda 214 hânedir. 6 farklı meslek grubu kayıtlıdır. Mahallede bulunan fakir halk’a Padişah’a ve devletin devamına duacı olmak üzere muafiyet verilmiştir. Bu durum ise şöyle açıklanmıştır;

⁸⁵ Başbakanlık Osmanlı Arşivi, MAD.5152/308-313.

⁸⁶ Başbakanlık Osmanlı Arşivi, MAD.5152/313-317. ¹⁰² ivi, MAD.5152/317-320.

⁸⁷ Başbakanlık Osmanlı Arşivi, MAD.5152/320-324.

⁸⁸ “Hâne-i Hacı Mahmud (Vakf-ı Medine-yi Münevvere Şerefallahu Te’âlâ)”, “Hâne-i Derzi Yusuf (Vakf-ı Mescid-i Hacı Ali)”, “Hâne-i Halil veled-i İlyas zâim (Vakf-ı Medine-yi Münevvere Şerefallahu Te’âlâ)”, Başbakanlık Osmanlı Arşivi, MAD.5152/320-322.

⁸⁹ ivi, MAD.5152/324-330.

“Mahalle-i Gerek Gerek tâbi-i kasaba-i Erzincan zikr olunan mahalle merhûm Yahya Efendi kuddise sırrihunun sâkin olduğu mahallesinin ve ehl-i mahalle kendinin müteaddid fukarâsı olmağla kiber-i şeh-r-yârîden mahalle-i mezbûr fukarâsı du’âcı olmak üzere mu’âf olub ve mahalle-i mezbûrun 2,5 hânesi mu’âf olduğuna cedîd mu’âfnâme ve defter sûreti ibrâz olunub ve mu’âf olunub mahalle-i mezbûr fukarâsı devâm-ı devlet ebed-peyvend-i şehryârîye müdâvemet göstermesi din-ü devlete tâbi’ olmağla ellerinde olan cedîd mu’âfnâmeleri ve defter sûreti mücebince mu’âfiyetlerin hâlâ müceddeden fermân oluna tahrir defterine kayd olundu.” mahalle; 3 Tımar sahibi, 8 Zâim, 1 Miralay, 1 Çavuş, 13 Sipâhi,4.

7. ÇUKUR MAHALLESİ⁹⁰: Şehirde biri Müslüman biri gayr-i Müslim olmak üzere 2 tane Çukur mahallesi vardır. Tamamı Müslüman olan bu mahallede ise 6 Beşe, 1 Seyyid, 1 Erbâb-ı Tımar, 1 Sipâhi, 32 Müslüman hâne kayıtlıdır. Ayrıca “Hânehâ-i Kışlakçıyan ve bazı Hâvatin-i Bi-Kesan” başlığı altında 15 hâne olup hânelerin asıl sahipleri belirtilmiştir. Bunlardan 2’si gayr-i Müslim 1’i de Beşe’dir. Toplam 61 hâne bulunmaktadır. Mahallede 3 farklı esnaf faaliyettedir.

8. HOCABEY MAHALLESİ⁹¹: Aynı adla şehirde biri Müslüman biri gayr-i Müslim iki mahalle bulunmaktadır. Müslüman olan bu mahallede 8 Beşe, 1 Seyyid, 28 Müslüman re’âyâ toplamda 45 hânedir. 4 farklı meslek grubu bulunmaktadır.

9. ÇUKUR MAHALLESİ⁹²: Tamamı gayr-i Müslim olan bu mahallede toplam 48 hâne bulunmaktadır. 3 farklı esnaf grubu faaliyettedir.

10. ESKİŞEHİR MAHALLESİ¹⁰⁹: 82 gayr-i Müslim hâne ve 12 meslek zümresi vardı. Ayrıca bu mahalle ile ilgili olarak defterin başka bir bölümünün de “Ehl-i Menâsıb ve Sâdât-ı Kirâm Der Mahalle-i Sâkin-i Eskişehir” başlığı altında 8 Beşe, 2 Sipâhi, 1 İmâm, 1 Seyyid, 1 Molla, 4 Kışlakçı (Hâne sahibinin 1’i Beşe, 1’i Zımmîdir) ve 11 Müslüman olmak üzere toplam hâne sayısı 32’dir.

11. HOCABEY MAHALLESİ⁹³: Tamamı gayr-i Müslim olan bu mahallede ise toplam 66 hâne bulunmaktadır.

Müslüman ve gayr-i Müslim re’âyânın mahallelere göre dağılımı hâne sayıları aşağıdaki tabloda gösterilmiştir.

Tablo 3.3. Müslüman ve Gayr-i Müslim Reayânın Mahallelere Göre Dağılımı

Mahalle Adı	Müslüman Hâne	Gayr-i Müslim Hâne
-------------	---------------	--------------------

⁹⁰ Başbakanlık Osmanlı Arşivi, MAD.5152/330-332.

⁹¹ Başbakanlık Osmanlı Arşivi, MAD.5152/333-334.

⁹² Başbakanlık Osmanlı Arşivi, MAD.5152/335-336. ¹⁰⁹ İvi, MAD.5152/336-338.

⁹³ İvi, MAD.5152/338-340.

CAMİ-İ KEBİR	178	
ŞANCI ÇELEBİ	166	
CEMALLEDDİN	151	
DEBBAĞAN	74	
İSLAMİYYE-İ ESKİŞEHİR	123	
GEREK GEREK	214	
ÇUKUR	61	
HOCA BEY	45	
ÇUKUR		48
ESKİŞEHİR	32	82
HOCA BEY		66
TOPLAM	1044	196

Tabloda da görüldüğü gibi sadece Eskişehir Mahallesi dışında Müslümanlar ve gayr-i Müslimler farklı mahallelerde meskûndurlar. Müslüman mahalleler içinde en fazla nüfusa sahip olanlar sırayla Gerek Gerek, Cami-i Kebir ve Şancı Çelebi, mahalleleridir. Gayr-i Müslim nüfus ise, en yoğun olarak Eskişehir mahallesinde bulunmaktadır. Bu mahalleyi Hocabey Mahallesi izlemektedir. Sonuç olarak 1642 tarihinde Erzincan şehrinde toplam 1240 hâne olup bunun 1044 hânesini Müslümanlar, 196 hânesini de gayr-i Müslimler oluşturmaktadır. Yani şehir nüfusunun % 84.19'unu Müslümanlar, % 15.81'ini gayr-i Müslimler oluşturmaktadır.

3.2.1. Erzincan Şehrindeki Dini Ve Sosyal Kurumlar

Arapça cem' kökünden türeyen "toplayan, bir araya getiren" anlamındaki Cami kelimesi başlangıçta sadece Cuma namazı kılınan büyük mescidler için kullanılan "elmescidü'l-câmi" (Cemaati toplayan mescid) tamlamasının kısaltılmış şeklidir.⁹⁴ Genel anlamda ise Müslümanların ibadet mahali, ibadete tahsis edilmiş büyük mabedi ifade etmektedir.⁹⁵

Mahalle biriminin merkezinde yer alan cami esas olarak Türk-İslam şehirciliğinin en önemli unsuru olmuştur. Her bir mahalleye adını vermiş olan cami ve mescidler çoğunlukla

⁹⁴ Ahmet Önkal, Nebi Öztürk; "Cami", T.D.V.İ.A, Cilt 7, İstanbul, 1993, s.46.

⁹⁵ Turan Gökçe; XVI. ve XVII. Yüzyıllarda Lâzıkıyye (Denizli) Kâzası, T.T.K.Y., Ankara, 2000, s.114.

da yaptıran kişilerin adlarına taşımaktadır. Bu durum Erzincan şehrinde bulunan cami ve mescidler için de geçerli olmuştur.

Tablo 3.4 Dini Vasıflı Kişiler

3.2.2. Şehirde Bulunan Dini Vasıflı Kişiler

İMAM	17
MÜDERRİS	7
HATİB	1
MOLLA	6
SEYYİD	22
MÜFTÜ	1
FERRAŞ	1
MÜEZZİN	1
ŞEYH	6
DERVİŞ	6
TOPLAM	68

İmâm: Cemaatle kılınan namaza önderlik eden kimsedir. Cami ve mescidlerde görev yaparlar. Bunun yanı sıra İmâmlar mahalle ya da köylerin yöneticisi durumundaydılar.

Defterde 5 Cami, 14 mescid ve 1 medrese kayıtlıdır.

Camiler: Cami-i Kebir, Tahta Kal'a, Cami-i Şerif, Cami-i Halilullah, Cami-i Ömer Efendi

Mescidler; Kendim, Süleyman Bey, İbrahim Bey, Hacı İsmail, Hamidi, Kişli Mehmed Efendi, Cemaladdin, Hoca Mehmed, Serrachâne, Bekirzâde, Meydan, Hacı Kubad, Sefer İlyas, Ali Reis.Şancı Çelebi Mahallesinde Tahiryar isimli bir medrese bulunmaktadır.

3.2.3. Şehirde Bulunan Askeri Görevliler

Tablo 3.5 Şehirde Bulunan Askeri Görevliler

ERBAP-I TIMAR	47
CEBECİ	26
ZAİM	13
ÇAVUŞ	1
SİPAHİ	22
YENİÇERİ	29
BEŞE	35
MERD-İ KAL'A	14

MİR-LİVÂ	1
DERGAH-I ALİ SİPAHİSİ	18
MUSTAHFİZ	2
TOPLAM	208

Yukarıdaki tabloda görüldüğü gibi askeri görevliler içerisinde erbab-ı tımar ve kapı kulu askerlerinden olup taşrada görev aldıktan sonra ve ulufesini hazineye devrettikten sonra tımar tasarruf eden Beşeler ve Sipâhiler ilk sırayı almaktadırlar.

3.2.4 Şehirde Bulunan Fakir, Kimsesiz ve İşsizler

Erzincan’da bulunan fakirler, kimsesizler, işsizler kaydedilmiştir.

Tablo 3.6 Şehirde Bulunan Fakir, Kimsesiz İşsizler

YETİM	9
FAKİR VE ÂMEL- MANDEGAN	116
DUL KADIN	38
A’MA	6
TOPAL	2
SAĞIR	2
TOPLAM	173

3.2.5 Şehirde Bulunan Meslek Grupları

Şehirdeki mahalle sakinleri kayıt edilirken bazı kişilerin isimlerinin alt kısmına hangi meslek grubuna dahil oldukları belirtilmiştir. Gayr-i Müslimler arasında “Kirkor”, “Bogos”, “Serkis” gibi klasik Ermeni isimlerinin yanında “Murad”, “Arslan”, “Budak” gibi tamamıyla Türkçe isimlere de rastlanmaktadır. ⁹⁶

Tablo 3.7 Şehirde Bulunan Meslek Grupları

MESLEK ADI	MÜSLÜMAN	GAYR-i MÜSLİM
Bakırcı	1	
Berber	5	
Boyacı	1	
Börekçi		1

⁹⁶ “Hâne-i Kirkos veled-i Budak”, Başbakanlık Osmanlı Arşivi, MAD 5152/351., “Hâne-i Murad veled-i Agob”, Başbakanlık Osmanlı Arşivi, MAD. 5152/357.

Cülha	5	6
Çerçi	1	
Çoban	1	1
Debbağ	6	1
Dellak	2	
Dellal	4	
Demirci		3
Derzi	6	3
Eskici	2	1
Etmekçi		1
Hallac	1	
Hamamcı	1	1
Hancı	1	
Kassab	7	1
Katırcı	1	
Kazancı		1
Kelleci		2
Kılıçcı		1
Kıçeci		1
Kilerci	1	
Kuyumcu		2
Kürkçü		1
Mestçi	2	
Mumcu	1	
Mürekkebçi	1	
Nalband	4	
Pabuçcu	2	
Penbeci	3	

Sarrac	3	
Sellâc		1
Semerci		3
Sûr-nacı	1	
Tüccar	3	
Türkücü	1	
Zergerci		1

Tablodan da anlaşılacağı üzere Müslümanlardan 27 farklı meslek grubundan 67 kişi, gayr-i Müslimlerden 19 farklı meslek grubundan toplam 32 kişi faaliyet göstermektedir.

3.3 GÜNEY VE KUZAY ERZİNCAN NAHİYELERİNE BAĞLI KÖYLER

Osmanlı Devleti'nde köy hayatı tıpkı şehirlerde olduğu gibi cami etrafında toplanmıştır. Bazılarında ise tekke ve zaviyeler de bulunmaktadır. Köylünün geçim kaynakları ise hayvancılık ve tarımdır. Köy idaresi ise ilgili sancağın kadısına bağlı olarak teşkilatlanmıştır. Burada İmâmlar idarî etkinliğe sahip olmuşlardır.⁹⁷

1642 tarihli defterde köylerdeki hâneler genellikle şu başlıklar altında yazılmıştır;

“Hânehâ-i Ehl-i Menâsıb”, “Hânehâ-i Re’âyâ-yı Müslümanân der Karye-i m” ve Gayr-i Müslim re’âyânın bulunması durumunda ise “Hânehâ-i Re’âyâ-yı Zımmiyân der Karyei m.” Hânelerin yanı sıra bazı kişilerin tasarrufunda bulunan bağlar ve araziler de kayd edilmiştir. Bunlar ise “Bağ-ı x veled-i y Kıt’a 1” ve “Ziraat-i x veled-i y” şeklinde belirtilmiştir. Ayrıca kişinin tasarrufunda bulunan zeminler⁹⁸ ve bunların ne kadar kilelik⁹⁹ olduğu da verilmiştir.

Osmanlı Devleti'nde her beylerbeyliğe tâbi sancaklar idarî ve malî taksimat açısından kazalara bölünmekteydi. Daha sonra ise bu kazalar nahiyelere ayrılmaktaydı.¹⁰⁰Erzincan bu dönemde Kuzey Erzincan ve Güney Erzincan olmak üzere iki nahiyeye ayrılmıştır.¹⁰¹

3.3.1 Güney Erzincan'a Tabi Köyler

⁹⁷ Ahmet Tabakoğlu; “Osmanlı İçtimai Yapısının Ana Hatları”, Osmanlı Toplum, Cilt 4, Yeni Türkiye Yayınları, Ankara, 1999, s. 28.

⁹⁸ Zemin; küçük tarım birimleri anlamına gelmektedir. Halil İnalçık, Günsel Renda; Osmanlı Uygarlığı, Cilt 1, Kültür Bakanlığı Yay., Ankara, 2004, s.139.

⁹⁹ Kilelik; tahıl, un ve tuz için kullanılan hacim ölçüsüdür. Feza Günergun; “Metroloji: Geleneksel Ölçü ve Tartılardan Metre Sistemine”, Halil İnalçık, Günsel Renda; Osmanlı Uygarlığı, Cilt 1, Kültür Bakanlığı Yay., Ankara, 2004, s. 307.

¹⁰⁰ Dündar Aydın; Erzurum Beyler Beyliği ve Teşkilatı: Kuruluş ve Genişleme Devri (1535-1566), TTK., Yay., Ankara, 1998, s.217.

¹⁰¹ İsmet Miroğlu; Kemah Sancağı ve Erzincan Kazası, s. 41.

VASKİRD¹⁰² (**Bugünkü Işıkpınar**): 1642 tarihli defterde köyün 5 mahallesi bulunmaktadır.

1. CELABUZUR MAHALLESİ: Müslüman hâne sayısı 50'dir. Bunların içerisinde 1 Müderris, 2 Seyyid, 1 an kuzat, 1 Kethüda, 1 Beşe, 1 Sipâhi, 2 kimsesiz kadın, 4 fakir bulunmaktadır. Mahallede ikamet eden Müslüman re'âyânın tasarrufu altında toplam 82 Bağ kayıtlıdır. Gayr-i Müslimlerin 19 hânesi ve 4 bağı bulunmaktadır. Mahalledeki toplam hâne sayısı ise 69'dur. Müslümanlardan 7, gayri Müslimlerden 2 farklı meslek grubu bulunmaktadır.

2. DEĞİRMENLİ MAHALLESİ: Mahallede 1 Dizdar, 2 Beşe, 1 an kuzat olmak üzere 15 Müslüman, 22 de gayr-i Müslim hâne kaydedilmiştir. Müslüman reayânın tasarrufu altında olan toplam bağ sayısı ise 14'dür. Gayr-i Müslimlere ait bağ kaydı yoktur.

3. VARTANŞA MAHALLESİ: Bu mahallede Müslüman reayâya ait bağ ve tarımsal araziler bulunmasına karşılık hâne kaydı yer almamıştır. Toplamda 21 bağ ve 4 tarla kayıtlıdır. Gayri Müslim 7 hâne bulunmaktadır.

4. HORAN MAHALLESİ: Müslüman hâne sayısı 21, gayr-i Müslim hâne sayısı ise 5'dir. Müslüman re'âyâ tasarrufunda 12 bağ, 2 tarla ve 40 kilelik tarım alanı bulunmaktadır.

5. NÖRKAH MAHALLESİ: Müslüman re'âyâya ait 21 hâne kayıtlıdır. Bunların içerisinde 1 Sipâhi, 1 Zâim, 3 Tımar sahibi, 1 Cebeci ve bir Miralay bulunmaktaydı. Toplam da ise 695 kıt'alık zemin tasarruf ediliyordu. Ayrıca mahallede 2 gayr-i Müslim hâne bulunuyordu

YALNIZBAĞ¹⁰³1642 tarihli avâız defterine göre, köyde 25 Müslüman hâne ve 11 gayr-i Müslim hâne vardır. Müslüman nüfus içerisinde 1 adet Molla¹⁰⁴ ve 1 adet dul kadın bulunmaktaydı. Köyde hepsi Müslüman reayâya ait olmak üzere 35 bağ ve 35 kilelik tarım alanı tasarruf ediliyordu.

HILIR¹⁰⁵: Köyde 3 Müslüman hâne kayıtlıdır.

HAŞHAŞI¹⁰⁶: Bu köyde ise 34 Müslüman hâne ve 7 gayr-i Müslim hâne vardır. Müslüman nüfus içerisinde 4 Merd-i kal'a, 2 Zâim, 1 Müderris kayıtlı idi. Müslüman reayânın tasarrufunda toplam 36 bağ ve 281 kıt'alık zemin ziraat için kullanılıyordu.

TAVRİSKE¹⁰⁷: Gayr-i Müslim nüfusa ait 7 hâne ve 6 bağ bulunmaktadır. Defterde bu köyde Müslüman reayâya ait bağlar bulunmasına karşılık hâne kaydı yer almamaktadır.

¹⁰² İvi, MAD.5152/340-343.

¹⁰³ Başbakanlık Osmanlı Arşivi, MAD.5152/350-352.

¹⁰⁴ Defterde "Hâne-i Molla Mehmed veled-i Ahmed", "Hâne-i Sarhoş Mehmed karısı (Dul ve fakirdir)" şeklinde kaydedilmiştir.

¹⁰⁵ Başbakanlık Osmanlı Arşivi, MAD.5152/351.

¹⁰⁶ Başbakanlık Osmanlı Arşivi, MAD.5152/352-354.

¹⁰⁷ Başbakanlık Osmanlı Arşivi, MAD.5152/353.

KÖSKÖS¹⁰⁸: Tamamı gayr-i Müslim olan köyde 11 hâne kayıtlıdır.

MİTİNİ¹⁰⁹ (**Bugünkü Gümüştarla**): Köyde 6 dizdar bulunmaktadır. 2 bağ kayıtlı olup hâne kaydı yoktur.

HALMA¹³¹: Müslüman 5 hâne ile gayr-i Müslim 11 hânenin kaydedildiği köyde Müslüman reayâya ait 3 bağ bulunmaktadır.

DİNKDİNK¹³²: Tamamı gayr-i Müslim olan köyde 24 hâne vardır.

HEKİRGE¹¹¹: Bu köyde Müslümanlara ait ziraat alanı olarak kullanılan toplam 555 kilelik zemin bulunuyordu. Ziraatla uğraşanlar arasında 2 adet Cebeci, 1 adet Beşe 1 adette Merd-i kal'a vardı. Ayrıca köyde 10 gayr-i Müslim hâne meskûndü.

DEREMİ¹³⁴: Defterde 8 gayr-i Müslim hâne ile birlikte Halil Çavuş'a ait bir ziraat yeri kayıtlıdır.

KÖŞÜNKER-İ KEBİR¹¹²: Köyle ilgili olarak defterde "*Toprağı muteberdir*" şeklinde bilgi bulunmaktadır. Tamamı Müslüman re'âyâdan oluşan köyde 3 Merd-i kal'a, 2 Hatib, 2 İmâm, 1 an kuzât, 4 Seyyid, 1 Molla, 1 Sipâhi, 42 Müslüman hâne, 41 bağ, 29 tarla, 1 bağçe ve 85 kilelik tarım alanı kayıtlıdır.

PİZVAN¹¹³ (**Bugünkü Yoğurtlu**): Köyde 25 gayr-i Müslim ve 10 Müslüman hâne kayıtlıdır. Müslüman re'âyâ arasında 1 Beşe ve 1 Merd-i kal'a bulunmaktadır.

SİSNE¹¹⁴: Köyde 11 Müslüman ve 4 gayr-i Müslim hâne vardır. Müslüman reayâ arasında 1 Molla, 1 Merd-i Kal'a ve 1 Kışlakçı bulunmaktadır. Ayrıca toplam 145 kilelik tarım alanı

KURUCATİLEK¹¹⁵: Halkının edna halli olduğu belirtilen köyde 10 Müslüman hâne ve 28 gayr-i Müslim hâne meskûndü. Müslüman reayânın tasarrufunda olan 175 kilelik tarım alanı vardır.

BARGÜSOR¹¹⁶ (**Bugünkü Bozyazı**): Toprağının muteber olmadığı belirtilen köyde Müslümanlara ait 5 hâne, 6 bağ ve 230 kilelik tarım alanı vardır. Gayr-i Müslimlerin ise 11 hânesi ve 2 bağı vardır.

¹⁰⁸ Başbakanlık Osmanlı Arşivi, MAD.5152/354.

¹⁰⁹ Başbakanlık Osmanlı Arşivi, MAD.5152/354-356.

¹¹⁰ Başbakanlık Osmanlı Arşivi, MAD.5152/357.

¹¹¹ Başbakanlık Osmanlı Arşivi, MAD.5152/357-358.

¹¹² Başbakanlık Osmanlı Arşivi, MAD.5152/359-361.

¹¹³ Başbakanlık Osmanlı Arşivi, MAD.5152/361-362.

¹¹⁴ ivi, MAD.5152/363.

¹¹⁵ ivi, MAD.5152/363-364.

¹¹⁶ Başbakanlık Osmanlı Arşivi, MAD.5152/365.

HAH¹¹⁷ (Bugünkü Bahçeli): Defterde köyde bulunan mal ve mülkün askerî tasarrufa bırakıldığı “*Karye-i mezbûrun avâriz kabul eder emlâkı askerî tasarrufuna kalmağla ednâdan ednâdır.*” şeklinde açıklanmıştır. Müslüman hâne sayısı 19 olup bunlar arasında 8 Merd-i kal’a, 1 Beşe ve 1 Seyyid vardır. Tasarruflarında ise 24 bağ ve 265 kilelik tarım alanı vardır. Gayr-i Müslim hâne sayısı ise 13’dür.

ESESİ¹¹⁸: Köyde 6 Müslüman hâne ile 5 gayr-i Müslim hâne vardır. Köyde ziraatla uğraşanların tasarrufunda toplam 220 kilelik tarım alanı ve 3 bağ bulunmaktadır.

ÇERME¹¹⁹ (Bugünkü Bahçeyazı): Tamamı Müslüman reayâdan oluşan köyde 9 hâne kayıtlıdır. Köy sakinleri arasında 1 Sipâhi, 2 Merd-i kal’a bulunmaktadır. Ayrıca deftere kayıtlı 10 bağçe, 1 bağ ve 305 kilelik tarım alanı vardır.

GÖYNE¹²⁰: Köyde sadece 4 Müslüman hâne kayıtlıdır.

SİPYATAĞI¹²¹ (Bugünkü Elmaköy): Köyde 3 Beşe, 1 Tımar sahibi, 2 Sipâhi, 1 Kışlakçı¹²², 25 Müslüman hâne ile 5 bağ ve 2 bağçe, 250 kilelik tarım alanı vardır. Gayr-i Müslim hâne sayısı ise 12’dir.

GERMİRİ¹²³ (Bugünkü Yeşilçat): Köy toprağının muteber olmadığı belirtilmiştir. Müslümanlara ait 1 hâne ile 6 ziraat alanı ve 15 gayr-i Müslim hâne kaydı vardır. Müslüman re’âyâ içerisinde 1 Sipâhi ve 2 Beşe bulunmaktadır.

HOZUNSU¹²⁴ (Bugünkü Aydoğdu): Deftere göre köyde 7 Müslüman hâne ile 13 gayr-i Müslim hâne bulunuyordu. Müslüman halkın tasarrufunda 235 kilelik tarım alanı ve 7 bağ vardır.

SILBİS¹²⁵ (Bugünkü Ekmekli): Köyde 16 Müslüman hâne ile 6 gayr-i Müslim hâne kayıtlıdır. Ayrıca Müslüman reayâdan bazı kimseler diğer köylerde meskûn olmalarına rağmen burada 200 kilelik tarım alanları, 4 bağçeleri, 2 çiftlik alanları ve 2 tarlaları bulunmaktadır.

ŞOHA¹²⁶ (Bugünkü Cevizli): Aynı başlık altında 20 Müslüman hâne ile 1 gayr-i Müslim¹²⁷ hâne kayıtlıdır. Erzincan şehrinde sakin olup askeri teşkilata mensup kişiler ile dini

¹¹⁷ Başbakanlık Osmanlı Arşivi, MAD.5152/365-368.

¹¹⁸ Başbakanlık Osmanlı Arşivi, MAD.5152/368.

¹¹⁹ Başbakanlık Osmanlı Arşivi, MAD.5152/369.

¹²⁰ Başbakanlık Osmanlı Arşivi, MAD.5152/369.

¹²¹ Başbakanlık Osmanlı Arşivi, MAD.5152/370.

¹²² “Hane-i Diğer Mustafa Kışlakçı” Başbakanlık Osmanlı Arşivi, MAD.5152/370.

¹²³ ivi, MAD.5152/371-372.

¹²⁴ Başbakanlık Osmanlı Arşivi, MAD.5152/371-372.

¹²⁵ Başbakanlık Osmanlı Arşivi, MAD.5152/372-373.

¹²⁶ Başbakanlık Osmanlı Arşivi, MAD.5152/375-376.

¹²⁷ “Hane-i Haçik nam zımmı”, Başbakanlık Osmanlı Arşivi, MAD.5152/376.

görevlilerin tasarrufunda olan 17 bağçe ile 4 bağ bulunmaktadır. Bu görevliler arasında 1 Beşe, 2 Seyyid, 2 Sipâhi, 2 Merd-i kal'a, 2 Molla, 3 İmâm ve 1 Mü'ezzin bulunmaktadır.

EKREK¹²⁸ (**Bugünkü Konakbaşı**): Köyde 2 Müslüman hâne ile 4 gayr-i Müslim hâne kayıtlıdır. Defterdeki bilgilere göre Ali veled-i Sefer Bey'e ait 1 bağ, 25 kilelik tarım alanı ile Sefer veled-i Hasan'a ait 1 Bağçe ile 20 kilelik tarım alanı vardır.

İZGE MEZRASI¹²⁹: Mezrada 3 Müslüman hâne kayıtlıdır. Tımar sahibi olan Ömer veled-i Osman'ın 1 bağçesi ile 20 kilelik tarım alanı, Yakub veled-i Mustafa'nın 1 bağçesi ile 50 kilelik tarım alanı ve İsa veled-i Mustafa'nın ise 20 kilelik tarım alanı bulunmaktadır.

BIRASKIĞ¹³⁰: Köy sakinleri arasında 1 Cebeci, 2 Merd-i kal'a ve 1 İmam olmak üzere toplam 16 Müslüman hâne kaydı vardır. Ziraatla uğraşanların tasarrufunda ise 175 kilelik tarım alanı ve 13 bağ bulunmaktadır.

SELÜKE¹³¹ (**Bugünkü Yeşilçay**): 1642 tarihli deftere göre köy sakinleri arasında 1 Merd-i kal'a, 1 Beşe, 2 Mü'ezzin, 1 İmam vardır. Müslüman hâne sayısı ise 16'dır. Müezzinlerden bir tanesi Erzincan şehrinde görevli olup defterde şu şekilde kayıtlıdır; "Hâne-i Molla Yusuf Müezzin der şehir". Köyde bulunan toplam kilelik tarım alanı ise 140'dır. Ayrıca 22 bağ ve 4 bağçe bulunmaktadır. Defterde; köyden geçen suyun Bıraskığ köyünün halkı tarafından kesildiği ve iki köy arasındaki bu anlaşmazlığın nasıl çözüldüğü "*Karye-i mezbura cari olan suyu Bıraskığ nâm karye ahalisi kat' etmiştir deyü karyenin re'âyaları tazallüm etmeğle getürdüb su'âl olundukta temessükle zabt ederüz dedüklerinde temessük taleb olunub bulunmamağla ba'dehü temessük ibrâz etmezlerse ber vech-i iştirâk zabt etmeleri bu mahalle kayd olundu.*" şeklinde belirtilmiştir.

CİLEYLİ¹⁵⁵ (**Bugünkü Ballı**): Köyde 5 Müslüman hâne ile 4 gayr-i Müslim hâne vardır. Müslüman reayâ'dan 1 kişi Cebeci, 1 kişi de tımar sahibidir. Köyde bulunan bağçe sayısı ise 8'dir.

TİL¹³² (**Bugünkü Oğlaktepe**): Defterde köy halkının edna halli olduğu belirtilmiştir. Müslüman hâne sayısı 14, gayr-i Müslim hâne sayısı ise 19'dur. Askeri sınıfa mensup olanlar içerisinde 1 Sipâhi, 2 tımar sahibi, 3 Cebeci ve 3 merd-i kal'a bulunmaktadır. Müslüman reayânın tasarrufunda olan toplam 775 kilelik tarım alanı ile birlikte 5 bağ kayıtlıdır.

LARDOSU¹³³: Yalnızca 6 gayr-i Müslim hâne vardır.

¹²⁸ İvi, MAD.5152/376.

¹²⁹ İvi, MAD.5152/376.

¹³⁰ İvi, MAD.5152/377.

¹³¹ İvi, MAD.5152/378-379. ¹⁵⁵ İvi, MAD.5152/379.

¹³² İvi, MAD.5152/380-381.

¹³³ Başbakanlık Osmanlı Arşivi, MAD.5152/381.

ULA¹³⁴: Bu köyde ise sadece 2 gayr-i Müslim hâne vardır. Bunun dışında hem Müslüman reayânın hem de gayr-i Müslim reayânın bağ ve tarımsal arazilerine ait kayıtlar vardır. Kayıtlara göre Müslüman reayâya ait toplam 16 bağ, 2 çiftlik ve 4 tarla vardır. Gayr-i Müslim re'âyânın ise 22 bağı ve 9 tarlası bulunmaktadır.

CİMİN¹³⁵ (**Bugünkü Üzümlü**): Köyde Müslüman hâne sayısı 43'dür. Köy sakinleri içerisinde 14 Beşe, 1 Seyyid, 1 İmam ve Hatib, 1 Müezzîn bulunmaktadır. Köy halkının tasarrufunda olan 26 bağçe, 17 bağ, Kul veled-i Allahverdi'ye ait 1 Çiftlik ve toplam da 1150 kilelik tarım alanı vardır.

HINZORU (**Bugünkü Pınarlıkaya**): Mir-livâ'ya ait 100 kilelik bir ziraat alanın yanı sıra 16 gayr-i Müslim hâne kaydedilmiştir.

PİTERİÇ¹³⁶ (**Bugünkü Bayırbağ**): Köyde 7 Müslüman hâne ile 18 gayr-i Müslim hâne vardır. Müslüman reayâya ait 8 bağ, 4 çiftlik ve 90 kilelik ziraat alanı bulunmaktadır.

KELARİÇ (**Bugünkü Karakaya**): Köyde 1 Zaviyedar, 2 Beşe ve 1 Molla bulunmaktadır. Toplam Müslüman hâne sayısı ise 12'dir. Tasarruflarında toplam 590 kilelik tarım alanı ve 11 bağ vardır. Ziraat alanı bulunan Halvetî tarikatının Şeyhi Abdülkadir Efendi'nin muafiyeti ise şöyle belirtilmiştir; *“Tarik-i Halveti'nin meşâyih-i kirâmından olmağ la karye-i mezbûrda olan toprağı Padîşah-ı İslâm'a du'a etmek üzere mu'afiyet ile kayd olunmuştur.”*

Erzincan tarihi boyunca tarikat ve tasavvuf hareketlerinin yoğun olduğu ve tarikat çeşidinin fazla bulunduğu yerlerin başında gelmiştir. Özellikle 13. ve 15. yüzyılda bölgede yoğun faaliyette bulunan Mevlevilik, Kadirilik ve Nakşibendilik bu tarikatlar arasındadır.¹³⁷ Yukarıda da görüldüğü gibi Kelariç köyünde bulunan Halveti tarikatına mensup Şeyhlerin bulunması bunu kanıtlar niteliktedir. Zaten 15. yüzyılda bu tarikatın asıl merkezi Erzincan olmuştur.

PİŞKIDAĞ¹³⁸: Köyde 7 Müslüman hâne ile birlikte Murad ez zaim veled-i Ali Ağa'ya ait 250 kilelik ziraat alanı, İsa veled-i Abdullah'a ait 50 kilelik ziraat alanı kayıtlıdır.

RADUK¹³⁹: Müslüman hâne sayısı 20, gayr-i Müslim hâne sayısı ise 4'tür. Müslüman reayâya ait 3 Bağçe ve 8 Bağ bulunmaktadır. Ayrıca Musa veled-i Güllasor'a ait 1 Çiftlik vardır. Köyün toplam tarım alanı ise 250 kileliktir.

ÇAKIRMAN¹⁴⁰: Askeri sınıftan 2 Beşe ve 1 Tımar sahibi olmak üzere köydeki toplam Müslüman hâne sayısı 25, gayr-i Müslim hâne sayısı 5'dir. 50 kilelik tarım alanı ile birlikte 18

¹³⁴ İvi, MAD.5152/381-383.

¹³⁵ İvi, MAD.5152/383-384.

¹³⁶ İvi, MAD.5152/385-387.

¹³⁷ Tahir Erdoğan Şahin; Erzincan Tarihi, Cilt 2, s. 275.

¹³⁸ İvi, MAD.5152/387.

¹³⁹ İvi, MAD.5152/387.

¹⁴⁰ İvi, MAD.5152/388-390.

bağ, 1 bağçe ve 1 tarla bulunmaktadır. Ayrıca Müslüman reyâyaya ait hânelerden 2 tanesi ayrı bir başlık altında kaydedilmiştir. Bunlar; Osman veled-i Halil ve Ali veled-i Ahmed'dir.

KABURŞU¹⁴¹: Köyde 1'i Sipâhi, 1'i Merd-i kal'a olmak üzere 5 Müslüman hâne ile 2 gayri Müslim hâne bulunmaktadır.

KERTAH¹⁴² (**Bugünkü Geyikli**): Köy halkı Yörük olup 28 Müslüman hâne vardır. Bunlar arasında 1 Sipâhi, 1 Tımar sahibi, 1 Merd-i kal'a, 2 Zâim, 1 Hatib ve 1 Molla bulunmaktadır. Ayrıca Erzincan Miralayına ait 1 bağ ve 100 kilelik tarım alanı vardır.

Toplam da ise 330 kilelik tarım alanı ile birlikte 24 bağ ve 6 bağçe vardır. Şeyh Abdi Efendi ise hâneye dahil edilmemiştir.

KEHİRDİR¹⁴³: Bu köyün harabe olduğu ve bu döneme kadar avârımdan muaf olduğu ancak bu yapılan tahrirde köy sakinlerinden birinin adı geçen köyde ziraat yapması koşuluyla kayd edildiği şu şekilde belirtilmiştir; "*Karye-i mezbûr harabe olub bu ana dek cânib-i mirîye hâneyi avâriz hâsıl olmayıb hâlâ müceddeden fermân olunan hâne tahririnde kazâ-yı mezbûr sükkânından Beyzâde Ali Ağ'a'nın Mehmed Beşe'den cânib-i mirîye bedel-i avâriz 400 akça verib karye-i merkûmu zira'at ve hirâset etmek üzere kabul ve ta'akkud edib ol vech ile ta'ahhüd-i mirîye nâfi olmağla deftere kayd olundu.*"

HARPUŞTA: Sadece 8 Müslüman hâne vardır.

PİNTEKİ¹⁴⁴: Bu köyde 6 Müslüman hâne vardır.

KÖŞÜNKER-İ SAGİR¹⁴⁵: Tamamı Müslüman re'âyâdan oluşan köyde toplam 23 hâne vardır. Köy sakinleri arasında 4 Tımar sahibi, 1 Merd-i kal'a, 1 Mir-liva 1 İmâm ve 1 Molla bulunmaktadır. Ayrıca 23 bağ, 10 tarla ve 75 kilelik tarım alanı deftere kayd edilmiştir.

HANOĞLU¹⁴⁶: Köyde sadece 3 Müslüman hâne vardır.

KÜPESİ¹⁴⁷ (**Bugünkü Saztepe**): Sazlıkta olduğu belirtilen köyde 10 hâne vardır. Köy sakinleri içerisinde

DENİZDAMI¹⁴⁸: Köyde 9 Müslüman hâne vardır.

CEMALLEDDİN KIŞLAĞI¹⁴⁹: Müslüman 4 hâne vardır. 1 Tımar sahibi, 1 Merd-i kal'a ve 1 Cebeci bulunmaktadır.

¹⁴¹ İvi, MAD.5152/390.

¹⁴² İvi, MAD.5152/390-391.

¹⁴³ Başbakanlık Osmanlı Arşivi, MAD.5152/391.

¹⁴⁴ İvi, MAD.5152/392.

¹⁴⁵ İvi, MAD.5152/393.

¹⁴⁶ İvi, MAD.5152/394.

¹⁴⁷ İvi, MAD.5152/394.

¹⁴⁸ İvi, MAD.5152/395.

¹⁴⁹ İvi, MAD.5152/395.

Tablo 3.8. Güney Erzincan'da Bulunan Köylerin Toplam Müslüman ve Gayr-i Müslim Hâne Sayıları;

KÖY ADI	MÜSLÜMAN HÂNE	GAYR-i MÜSLİM HÂNE
Vaskird	74	63
Nörkah	21	2
Harabedi		8
Yalnızbağ	25	11
Hılır	3	
Haşhaşı	34	7
Tavrıske		7
Köskös		11
Mitini		36
Hamla	5	11
Dinkdink		24
Hekirge		10
Demiremi		
Köşünker-i Kebir	42	
Pızvan	10	25
Sinse	11	4
Kurucatilek	10	28
Bargüsor	5	11
Hah	37	14
Esesi	6	5
Çerme	9	
Göyne	4	
Sipyatağı	23	12
Germiri	1	15
Hozunsu	7	13
Sılbıs	16	6
Şoha	20	1
Erkek	2	4
İzge Mezrası	3	
Bıraskığ	16	
Selüke	24	6
Cileyli	5	4
Til	14	19
Lardosu		6
Ula		2
Cimin	43	

Hinzoru		16
Piteriç	7	18
Kelariç	12	
Pişkidag	7	
Raduk	20	4
Çakırman	25	5
Kaburşu	5	2
Kertah	28	
Kehirdir		
Harpuşta	8	
Köşünker-i Sagir	23	
Hanoğlu	3	
Küpesi	10	
Denizdamı	9	
Cemaleddin Kışlağı	4	
TOPLAM	631	410

Sonuç olarak Güney Erzincan'a tabii köylerde toplam hâne sayısı 1041'dir. Burada bulunan nüfusun % 60.61'si Müslüman, % 39'u gayr-i Müslim reayâdır. Toplam köy sayısı 50, mezra sayısı ise 1'dir. Ayrıca bir adette kışlak bulunmaktadır.

3.3.2. Kuzey Erzincan'a Tabii Köyler

DACİREK¹⁵⁰ (Bugünkü Türkmenoğlu): Tamamı gayr-i Müslim olan köyde 8 hâne kayıtlıdır.

VAKIF BİRASTİK¹⁵¹ (Bugünkü adı Çatalören): Köyde 14 Müslüman hâne ile birlikte 23 gayr-i Müslim hâne kayıtlıdır. Askeri sınıfa mensup 5 Beşe vardır. Ayrıca köyde Erzincan Müftüsü Mehmed Efendi ve Müderris Mehmed Efendi'ye ait 2 çiftlik bulunmaktadır.

GELİNSİ: Bogos veled-i Hirebid'e ait 1 gayr-i Müslim hâne vardır.

TİLHARİS¹⁵²: Köy sakinleri arasında 2 Beşe ve 1 İmâm bulunmaktadır. Müslüman hâne sayısı 11, gayr-i Müslim hâne sayısı ise 12'dir. Müslüman re'âyânın tasarrufunda 9 bağ ile 7 çiftlik kayıtlıdır.

KİY¹⁵³ (Bugünkü adı Yaylabası): Köy sakinleri arasında 4 Beşe, 1 Molla, 1 İmâm bulunmaktadır. Müslüman hâne sayısı 25 gayr-i Müslim hâne sayısı ise 41'dir.

¹⁵⁰ İvi, MAD 5152/396.

¹⁵¹ İvi, MAD.5152/396-397.

¹⁵² Başbakanlık Osmanlı Arşivi, MAD.5152/398-399.

¹⁵³ Başbakanlık Osmanlı Arşivi, MAD.5152/399-400.

ŞİNK¹⁵⁴: Köyde 6 Müslüman hâne ile birlikte 6 gayr-i Müslim hâne kayıtlıdır. Müslüman re'âyâdan olan Ali Bey'in 1 bağçesi, Seydi Bey'in 1 bağçe ve 1 ziraat alanı, Ahmed Ağa'nın ise 1 bağ ve çiftliği bulunmaktadır.

MIGISI (Bugünkü adı Yalınca): Deftere göre köy sakinlerinden 2'si Beşe olmak üzere 3 Müslüman hâne ve 60 gayr-i Müslim hâne vardır. Bekir Beşe'ye ait bir çiftlik ve gayr-i Müslim re'âyâya ait 4 bağçe ve 1 bağ bulunmaktadır.

NORKAHAK¹⁵⁵: "*Hânehâ-i Müslümanân*" başlığı altında 2 gayr-i Müslim hâne ile birlikte 15 Müslüman hâne kayıtlıdır.

ÜREK¹⁵⁶: Köyde 26 gayr-i Müslim hâne vardır.

PULUR¹⁵⁷: Deftere göre köyde 4 Müslüman hâne ile birlikte 4 gayr-i Müslim hâne vardır. Müslüman reayâya ait 3 çiftlik bulunmaktadır.

KALECİK¹⁵⁸: Köyde 16 Müslüman hâne vardır.

KOM: Yalnız 3 Müslüman hâne vardır.

ÇORHASA¹⁵⁹ (**Bugünkü adı Soğukoluk**): Köy sakinleri arasında Dacirek Köyünde tımar sahibi olan İbrahim veled-i Ali ile birlikte 4 Beşe ve 1 Dizdar bulunmaktadır.

Gayr-i Müslim hâne sayısı 2, Müslüman hâne sayısı ise 16'dır.

VASKİTİL¹⁶⁰: Müslüman hâne sayısı 15'dir. Ömer veled-i Burç Ali'nin fakir olduğu için toprağının olmadığı belirtilmiştir.¹⁶¹

HANDİSİ¹⁶²: Fırat nehri üzerinde bulunan köprünün tamiri köyde ikamet eden re'âyâya avâırızdan muaf olmak üzere havale edilmiştir. Bu husus defterde şu şekilde kaydedilmiştir; "*Karye-i mezbûr nehr-i Fırat üzerine binâ olunan köprüsünün ta'mir ve termîmi için tayin olunup edâ-yi hizmet etmezler ise avâırızları mîrî için alınmak şartıyla avâırız-ı divâniyye ve tekâlif-i örfiyye'den mu'af olunmak üzere kayd olundu.*"

Köyde 19 Müslüman ve 5 gayr-i Müslim hâne vardır. Köy sakinleri arasında 3 Beşe ve 1 Dergah-ı Ali sipâhisi bulunmaktadır. Ayrıca 3 çiftlik ve 1 bağçe vardır.

¹⁵⁴ Başbakanlık Osmanlı Arşivi, MAD.5152/402.

¹⁵⁵ ivi, MAD.5152/404.

¹⁵⁶ ivi, MAD.5152/404-405.

¹⁵⁷ ivi, MAD.5152/406.

¹⁵⁸ ivi, MAD.5152/407.

¹⁵⁹ Başbakanlık Osmanlı Arşivi, MAD.5152/408.

¹⁶⁰ Başbakanlık Osmanlı Arşivi, MAD.5152/409.

¹⁶¹ Defterde "Hane-i Ömer veled-i Burç Ali Fakir'ül hal olduğundan toprağı yoktur." şeklinde kayd edilmiştir. Başbakanlık Osmanlı Arşivi, MAD.5152/409.

¹⁶² ivi, MAD.5152/410.

MOLLA KÖY¹⁶³: Deftere göre köyde 12 Müslüman hâne vardır. Köyde ikamet edenler arasında Başbırastık köyü Zaviyedarı Yusuf veled-i İbrahim Şeyh ve köydeki Cami'de imam ve hatib olan Mehmed Bey bulunmaktadır.

AKDAĞ¹⁶⁴: Müslüman reayâya ait 4 hâne kayıtlıdır.

ZATKIĞ¹⁶⁵: Köyde 20 Müslüman hâne ile 16 gayr-i Müslim hâne vardır. Köy sakinleri arasında 2 Tımar sahibi ve 3 Beşe bulunmaktadır. Ayrıca Müslüman reayâya ait 7 çiftlik, 2 bağçe ve 75 kilelik ziraat alanı mevcuttur.

ENDİRESİ¹⁶⁶: Bu köyde ise 16 Müslüman hâne ile 10 gayr-i Müslim hâne vardır. Köy sakinleri arasında 5 Beşe bulunmaktadır. Ayrıca 3 Çiftlik, 1 Bağçe ve Alihan Beşe'ye ait bir ziraat alanı bulunmaktadır.

GÜRLEVİK¹⁶⁷: Müslüman reayâya ait 7 hâne vardır. Köy sakinlerinden biri tımar sahibidir.

ÇENÇİĞE¹⁶⁸ (**Bugünkü Çağlayan**): Müslüman reayâya ait 16 hâne ve 1 gayr-i Müslim hâne kayıtlıdır. Ahmed veled-i Bayram isimli bir tımar sahibi ve Kürd Mahmud isimli bir Sipâhi bulunmaktadır.

KARATUŞ¹⁶⁹: Köyde 19 Müslüman ve 5 gayr-i Müslim hâne kayıtlıdır. Ayrıca köy sakinleri arasında 1 Çavuş, 1 Erbab-ı tımar ve 1 Sipâhi bulunmaktadır.

HOZEVANS¹⁶⁹: Bu köyde ise 5 Müslüman hâne ile 3 gayr-i Müslim hâne bulunmaktadır.

BAŞTİLEK¹⁷⁰ (**Bugünkü Derebağ**): Deftere göre köyde 9 Müslüman hâne ile 14 gayri Müslim hâne bulunmaktadır.

BULMASOR¹⁷¹: Müslüman hâne sayısı 7'dir.

ERDEVÜNE¹⁷²: Müslüman reayâdan olan 3 hâne kayıtlıdır.

KÖPÜRGE¹⁷³: Köyde Ali veled-i Saruhan ve Han Ali veled-i İbrahim'e ait 2 hâne vardır.

¹⁶³ İvi, MAD.5152/411.

¹⁶⁴ İvi, MAD.5152/412.

¹⁶⁵ İvi, MAD.5152/413.

¹⁶⁶ Başbakanlık Osmanlı Arşivi, MAD.5152/414.

¹⁶⁷ Başbakanlık Osmanlı Arşivi, MAD.5152/415.

¹⁶⁸ Başbakanlık Osmanlı Arşivi, MAD.5152/415-416

¹⁶⁹ İvi, MAD.5152/416-417.

¹⁶⁹ İvi, MAD.5152/417.

¹⁷⁰ İvi, MAD.5152/418.

¹⁷¹ İvi, MAD.5152/419.

¹⁷² İvi, MAD.5152/419.

¹⁷³ Başbakanlık Osmanlı Arşivi, MAD.5152/419.

BAŞBRASTİL¹⁷⁴: Bu köyde ise Oruç veled-i Kaya'ya ait 1 hâne vardır.

BAŞKALECİK¹⁷⁵: Müslüman reayâdan olan 6 hâne vardır.

MAGACUR¹⁷⁶ (**Bugünkü Tatlısu**): Köyde 3 Müslüman hâne ile 10 gayr-i Müslim hâne vardır.

EKREK HÜMA¹⁷⁷: Çoğunluğu gayr-i Müslim halkın oluşturduğu köyde 23 gayr-i Müslim hâne vardır. Bunun yanı sıra Müslüman reayâdan olan askeri sınıfa mensub Piri Beşe, İbrahim Beşe ve Mustafa Beşe'ye ait toplam 3 hâne vardır.

ERGAN¹⁷⁸: Köyde 6 Müslüman hâne ile 28 gayr-i Müslim hâne vardır. Fırat nehri üzerinde bulunan köprü'nün tamiri köyde ikamet eden reayâya havale edilmiştir.

CIRZINI¹⁷⁹: Köyde bulunan halk Seyyid Acep Şir Gazi'nin oğullarına hizmet karşılığında hâneye dahil edilmemişlerdir. Bu durum defterde şu şekilde kayıtlıdır;

“Karye-i mezbûrda meftun olan Seyyid Acep Şir Gazi kuddise sırruhunun ebnâ'sına karye-i mezbûr re'âyâlarının Müslümanları hizmet etmek üzere hâneye dahil olmayıb zımmetleri bir hâne ile tahrir olunmuştur.”

BADRANİS²¹¹: Defterde bu köyle ilgili olarak şöyle bir açıklama yapılmıştır; *“Karye-i mezbûr re'âyâdan halî olub ba'zı kimesneler zira'at edip zira'atları bedeli Fazlı ve Mehmed ve diğer Mehmed ve Habib namûn kimesneler be her sene mîrîye ber vech-i maktun' bedel-i avâriz 400 akçe vermek üzere tachhüd ve kabul eyledikleri kayd olundu.”*

KARAKÜÇEK MEZRASI GÖLVE MEZRASI¹⁸⁰: Müslüman hâne sayısı 5'tir.

KARAKULAK MEZRASI¹⁸¹: Mezra'da 15 Müslüman hâne kayıtlıdır.

KARYE-İ KADAGAMAN¹⁸²: Müslüman hâne sayısı 7'dir.

KARYE-İ KÜRDBRASTİK¹⁸³: Bu köyde ise sadece 3 Müslüman hâne kayıtlıdır. Köy sakinlerinden 1'i tımar sahibidir.

¹⁷⁴ Başbakanlık Osmanlı Arşivi, MAD.5152/420.

¹⁷⁵ Başbakanlık Osmanlı Arşivi, MAD.5152/420.

¹⁷⁶ İvi, MAD.5152/420-421.

¹⁷⁷ İvi, MAD.5152/421.

¹⁷⁸ İvi, MAD.5152/422.

¹⁷⁹ İvi, MAD.5152/422-423.

¹⁸⁰ İvi, MAD.5152/429.

¹⁸¹ İvi, MAD.5152/430.

¹⁸² İvi, MAD.5152/431-432.

¹⁸³ Mezrada 21 Müslüman hâne kayıtlıdır.

Tablo 3.9. Kuzey Erzincan'da Bulunan Köylerin Toplam Müslüman ve Gayr-i Müslim Hâne Sayıları

Kalecik	16	
Kom	3	
Çorhasa	16	2
Vaskitil	15	
Handisi	19	5
Molla Köy	12	
Akdağ	4	
Zatkiğ	20	16
Endiresi	16	10
Gürlevik	7	
Çençiğe	16	1
Karatuş	19	5
Hozevans	5	3
Baştilek	9	4
Bulmasor	7	
Erdavüne	3	
Köpürge	2	
Başbırastik	1	
Başkalecik	6	
Magacur	3	10
Erkek Hüma	3	23
Ergan	6	28
Cırzını	21	11
Badranis		
Karaküçek Mezrası	21	

Gölve Mezrası	5	
Kadagaman	7	
Kürdbrastik	3	
TOPLAM	346	318

KÖY ADI	MÜSLÜMAN HÂNE	GAYR-i MÜSLİM HÂNE
Dacirek		8
Vakıfbırastik	14	23
Gelinsi		1
Tilharis	11	12
Kiy	25	41
Şink	6	6
Mığısı	3	60
Norkahak	2	15
Ürek		26
Pulur	4	4
Rum Erkek	16	4

Toplam hâne sayısı 664'dür. Köylerdeki nüfusun % 52.10'u Müslüman, % 47.89'u gayr-i Müslim'dir. Müslüman re'âya içerisinde toplam 149 askeri sınıfa mensup kişi bulunmaktadır.

3.3.3. Köylerdeki Meslek Grupları

Tablo 3.10. Köylerdeki Meslek Grupları

MESLEK ADI	MÜSLÜMANLAR	GAYR-i MÜSLİMLER
Penbeci	1	
Derzi	2	1
Debbağ	3	1
Keçeci	2	

Nalband	1	
Saraç	2	
Kassab	2	
Semerci		3
Çerçi	1	
Berber	4	
Cülha		5
Kazancı		2
Mühreci	1	
Çoban	1	3
Demirci		1
Aşıcı		1
Pabuçcu		1
Hamamcı		1
Çorbacı		1

Tabloda görüldüğü gibi gayr-i Müslimler de 11 farklı meslek türünden 20 kişi, Müslümanlarda ise yine 11 farklı meslek türünden 20 kişi faaliyettedir.

3.3.4. Köylerde Bulunan Dini Vasıflı Kişiler

Tablo: 3.11. Köylerde Bulunan Dini Vasıflı Kişiler

İMÂM	11
MÜDERRİS	2
HATİP	4
MOLLA	9
MÜ'ezzİN	3
SEYYİD	10
ZAVİYEDÂR	1
TOPLAM	40

3.3.5. Köylerde Bulunan Askeri Sınıfa Mensub Kişiler

Tablo: 3.12. Köylerde Bulunan Askeri Sınıfa Mensub Kişiler

ERBÂB-I TİMÂR	17
CEBECİ	10
ZÂİM	5
SİPÂHİ	13
BEŞE	62
MİRÂLAY	1
MERD-İ KAL'A	32
DERGÂH-İÂLİ	1
SİPÂHİSİ	
DİZDAR	8
MİRÂLAY	1
TOPLAM	149

Osmanlı toplumunun büyük bir kesimi yerleşikti. Bunlar şehir, kasaba ve köylerde yaşamaktaydı. Diğer önemli bir kesimi ise göçebe bir hayat tarzına sahipti. Osmanlı belgelerinde konar-göçer olarak adlandırılan bu yarı yerleşikler biraz daha farklı bir hayat tarzına sahiptiler. Farklılıklar idarî ve sosyal yapı ile vergi özellikleri bakımından kendisini gösterirdi. Yaylak ve kışlak olarak iki yerleşim yerine sahiptiler. Yaylakta hayvancılıkla, kışlakta ise basit tarım ile uğraşıyorlardı.¹⁸⁴

Göçebelerin hayat tarzlarını ifade eden “konar-göçer”, “göçer-evli”, “göçer-evliler”, “göçerler”, “konar-göçer yörük” gibi tabirler kullanılmıştır. Göçebe gruplarının önemli bir kısmı dönemi için kalabalık bir nüfusa sahip bulunmakta ve geniş bir coğrafi sahada yaşamaktaydı. Bu durumda olan göçebe grupları genellikle müstakil bir idare ünite içinde hususi bir ad taşımaktaydılar. Bu isimler onlara genellikle merkezi idare veya merkezi idarenin bürokratları tarafından verilirdi. Ayrıca coğrafi saha olarak yaşadıkları bölgelerin adları, Osmanlı döneminden önce mensup oldukları Türkmen beyliklerinin isimleri, yağcı, küreci gibi mensup oldukları teşekküllerin adları verilmiştir. Göçebelerin sosyal ve idarî yapılanmalarını ifade eden en yaygın birim “cemaat”ti. Bu birim hemen hemen bütün göçebelerin temel yapısı idi. 10-80 hatta bazen daha fazla hânedan meydana gelmekteydi. Cemaatin idarecisi olan kimse o cemaat içerisinde seçkinleşmiş olan bir ailenin reisi idi. Bunlara “Kethüda” denilmekteydi. İdari bakımdan bir cemaat genellikle bir kethüda tarafından temsil edilirdi. Ancak cemaat büyük bir nüfusa sahip olduğunda, cemaat parçalara ayrılmadan birden fazla kethüda tarafından temsil edilebilirdi. Bunun birkaç sebebi vardı.

¹⁸⁴ Ahmet Tabakoğlu; “Osmanlı İctimai Yapısının Ana Hatları”, Osmanlı Toplum, Cilt 4, Yeni Türkiye Yayınları, Ankara, 1999, s. 29.

Göçebe hayat yaşayan cemaat gruplarını ve özellikle büyük grupları idare ve kontrol etmek, sıhhatli vergi toplamak kolay değildi. Bu işlerin yapılmasında, devlet nazarında cemaat kethüdalarının önemli bir sorumluluğu vardı. Cemaatin nüfusunun artması bu işlerin sıhhatli yapılamaması anlamına gelmekteydi. 1642/43 tarihli defterde bazı cemaatler ve kışlakları da kaydedilmiştir. Bunlar;

GENCE CEMAATİ

Karaküçük Kışlağında sakin olan bu cemaat'in defterde 40 hânesi kayıtlıdır. Ayrıca bu cemaatin göçmen olduğu ve vergiden muaf oldukları şu şekilde belirtilmiştir. *“Bu mahalleden aşağı muhâcirîn olmağ la cema’at-i mezbûr mu’af olduklarına ellerine müte’addid emr-i şerîf olmağ la ber mucceb-i fermân-ı âli hâneye kayd olunmamıştır.”* DEVELÜ CEMAATİ

Haçirek Kışlağında sakin olan ve Revan’dan geldikleri belirtilen bu cemaatin ise toplam 13 hânesi vardır.

KARABIYIK CEMAATİ

Bu cemaatin ise Hacruh Kışlağı’nda 5 hânesi vardır.

DANIŞMENDLİ CEMAATİ

Kırlık Kışlağında ikamet eden ve Nazar Bey Aşiretinden olduğu belirtilen bu cemaatin toplam 12 hânesi vardır.

SONUÇ

17. yüzyıl’da Erzincan kazâsı üzerine yaptığım çalışma ile ilgili olarak elde ettiğim sonuçları şöyle özetleyebiliriz.

Erzincan coğrafi konumu itibariyle tarihi boyunca pek çok medeniyete ev sahipliği yapmıştır. Osmanlı hakimiyetinde bulunduğu dönemde ise idarî taksimat açısından Erzurum’a bağlı bir kazâ durumundadır ve Kuzey Erzincan, Güney Erzincan olmak üzere iki nahiyeye ayrılmıştır. Kuzey nahiyeye bağlı 37 köy ve 2 mezra, güney nahiyede ise 49 köy ve 1 mezra bulunmaktadır. Kazâyâ bağlı iki nahiyeye kazâ toplamında 86 köy ve 3 mezra mevcuttur. Bu köylerden bazılarında ise bağ, bağçe ve tarımsal araziler bulunmasına karşılık hâne kaydı yer almamıştır. Bağ, bağçe ve çiftlik sahipleri şehir ya da başka köylerde ikamet etmektedir.

Genel olarak Müslüman ve gayr-i Müslim re’âyâ köylerde ve mahallelerde bir arada yaşamaktadır. Bazısında gayr-i Müslim hâne sayısı fazla iken bazısında Müslüman hâne sayısı fazladır. Erzincan şehrinde nüfusun çoğunluğunu Müslüman halk oluşturmaktadır. Kazâ genelinde Müslüman hâne sayısı 2021 iken gayr-i Müslim hâne sayısı 924’tür. Sadece kuzey nahiyede bulunan toplam hâne sayısı içerisindeki Müslim ve gayr-i Müslim oranları birbirine yakındır. Müslüman hâne sayısı 346 iken gayr-i Müslim hâne sayısı 318’dir. Cemaat başlığı altında ise toplam 70 hâne bulunmaktadır.

Bu deftere göre Erzincan’daki sosyal yapıyı askeri sınıf, esnaf grupları, dini görevliler ve fakir, iş göremez durumda olanlar oluşturmaktadır. Sayıca üstünlük sağlayan grup ise askeri

sınıfa mensup kişilerdir. Defterde meslek grupları hakkında verilen malumat sayesinde de Müslüman halk ve gayr-i Müslim halk arasında hangi mesleklerin icra edildiğini öğrenebilmekteyiz. Örneğin gayr-i Müslimler arasında en fazla icra edilen meslek Cülhalıktır. Müslüman halk arasında ise Kasap, Berber ve Debbağ sayıları fazladır. Ortak olan meslek grupları yanında sadece Müslüman re'âyânın ya da gayr-i Müslim re'âyânın faaliyette bulunduğu meslek grupları vardır. Mesela Kürkçü, Kuyumcu, Sellâç gibi meslek gruplarını Müslüman halk arasında icra eden yoktur.

Kazâ merkezinde 68 dini, 208 askeri görevli bulunmaktadır. Köylerde ise dini görevli sayısı 40, askeri görevli sayısı ise 150'dir. Görüldüğü gibi çoğunlu askeri görevliler oluşturmaktadır.

Defterde kayıtlı olan "Hâneha-i Zımmîyan" adı altında kayd edilen gayr-i Müslim isimlere bakıldığında din farklılığına rağmen Türk kültürünün tesirinde kaldığı anlaşılmaktadır. Çünkü defterde "Kirkor", "Bogos", "Serkis" gibi klasik Ermeni isimlerinin yanında "Murad", "Arslan" gibi tamamıyla Türkçe isimlere de rastlanmaktadır.

Molla ve müderrislerin bulunması, şehirde "Tahiryan" isimli bir de medresenin olması Erzincan'daki ilmi hayatın ilerlemiş olduğunu göstermektedir. Ayrıca Erzincan'ın bu dönemde önemli tasavvuf merkezlerinden biri olduğunu söyleyebiliriz. Halvetiye tarikatı ve Şeyh ünvanlı kişiler defterde kayıtlıdır.

Osmanlı şehrinde mahallenin mescit ya da cami etrafında bulunan evlerden meydana gelmesi mahalle ile bu yapıların birbirleri ile özdeşleştiğini göstermektedir. Bu durum Erzincan içinde geçerli olmuştur. Şehrin eski mahallelerinden biri olan Câmî-i Kebîr mahallesinin ismi bunun kanıtıdır.

Bu tarihte Erzincan'da göçebe cemaatlerin basit tarım için kullandıkları kışlakların olması ve köylerde bulunan tarım alanlarının çokluğu bölgenin tarım için oldukça elverişli topraklara sahip olduğunu gösterir.

SÖZLÜK

A

Amel-mânde: İş yapmaktan kalmış, iş göremez durumda olan.

Avâriz: 1. kazalar, belalar. 2. engeller, engebeler. 3. muvakkat vergi (fevkalade hallerde, bilhassa harb sebebiyle alınırdı.)

B

Ba'dehû: Ondan sonra

Ba'd-el-memât: Ölümden, öldükten sonra.

Ber vech: Olduğu gibi, olarak.

C-Ç

Cânib: Taraf, cihet, yan.

Cebeci: Yeniçeri ocağına bağlı bir sınıf.

Cedîd: Yeni kullanılmamış 2. Pek az zamandan beri bilinen veya mevcut olan.

Cemaat: İnsan topluluğu, İmamın arkasında namaz kılanlar.

Cibâyet: Vergilerin ve başkaca devlet gelirlerinin tahsili, câbilik.

Çüllâh: Çul dokuyan, çülha.

D

Debbâğ: Tabak, sepici, deri terbiye eden kimse.

Dellâl: Tellâl, satılacak şeyi satan. 2. alıcı ile satıcı arasında vâsita olan kimse.

Der: -de, içinde, 2. kapı.

Dervîşân: Dervişler.

Dizdar: Kale muhâfızı.

E

Ebnâ: Oğullar.

Edâ: Borç veya borç gibi olan herhangi bir şeyi ödeme, yerine getirme.

Edna: Pek aşağı, en bayağı çok alçak. 2. az, pek az.

F

Fermân-ı âli: Hükümdar fermanı, buyruğu.

G

Gilmân: (Gulâm'ın çoğulu) 1. Tüyü, bıyığı çıkmamış delikanlılar, gençler. 2. köleler, esirler.

H

Hâliyâ: Hâliyen; hâlî, boş olduğu halde, boş olarak.

Hallâc: Pamuk, yatacak, yorgan atan kimse.

Havâtîn: Hatunlar, şerefli kadınlar.

Hibe: Bağışlama, bağış.

Hirâset: Ekincilik, Çiftçilik.

Hudâvendigâr: 1.Amir, Hükümdar 2. Osmanlı Padişahlarından I. Murad'ın ünvanı.

Huddâm: Hizmetçiler.

Hüccet: Senet, vesîka, delil.

Hüteba: Hütbe okuyanlar (hatib'in çoğulu)

İ

İbka': Bâki, daim, devamlı, sürekli kılma. 2. yerinde evvelki hâlinde bırakma.

İbrâz: Meydana çıkarma, gösterme.

İtyân: Getirme, getirilme 2. söyleme, bildirme 3. isbat.

K

Karye: Köy.

Kesân: Kimseler, kişiler.

Kıt'a: Parça, bölüm.

Kiber: Büyüklük, yaşlılık, yaşlı olma, ilerlemiş yaş.

Kuddise Sırrahu: Sırrı Mukaddes Olsun!

Kuddise: Mukaddes, Mübarek olsun manasına gelen ve ermişler hakkında kullanılan bir duâ.

Kuzât: Kadılar.

M

Mahalle: Bir şehir veya kasabanın bölündüğü kısımlardan her biri.

Mamur: Bayındır, şenlikli.

Memât: Ölüm.

Mescid: Secde edilecek, namaz kılınacak yer, küçük Cami.

Mestçi: Ayakkabıcı.

Mezra: Ziraat olunacak, ekilecek tarla, yer.

Mîr-livâ: Tuğgeneral.

Molla: Büyük Kadı, Büyük Alim (sonradan medrese talebesi)

Muâf-nâme: Afv kağıdı, afv yazısı.

Muarrif: Tarif edici, Anlatıcı izah edip bildirici. Tanıtan, Tercüman.

Mûceb: İcabet etmiş, lazım gelmiş, 2. Bir söz veya emrin icabet ettiği şey, netice 3. büyük bir memurun kendisine sunulan evrâkı tasdik için ettiği işaret, paraf.

Muhacirîn: Göçmenler, göç edenler, bir ülkeden kalkıp bir başka ülkede yerleşenler.

Mukaddemâ: Önce, Eskiden.

Mücedde: Tecdid olmuş, yenilendirilmiş, yeni, yepyeni.

Müdâvement: Devam etme, bir yere her vakit gidip gelme. 2. Bir işe aralıksız çalışma.

Müderris: Ders veren, ders okutan, medrese dersi okutan.

Müezzîn: Ezan okuyan.

Mühreci: Cilacı.

Mülhakat: 1. Katmanlar, ekler 2. bir merkeze bağlı yerler.

Münkarız: İnkırâz bulan, biten arkası gelmeyen sönen, kesilmiş olan.

Müteaddid: Taaddüd eden, çoğalan, çok, bir çok, birkaç, türlü türlü.

Mütেকâyyidîn: Tekâyüd edenler, kayıtlı bulunanlar, dikkatli davrananlar.

N

Nalband: Nal takan

P

Penbeci: (Penbe = pamuk) Pamukçu

Peyvend: Ulaşma, varma.

R

Revân: Yürüyen, giden, akan. 2. su gibi akıp giden. 3. akarsu. 4. hemen derhal.

S

Sârih: Açık meydanda. 2. Belli 3. Saf hâlis(ırk).

Sellâc: Buz ve kar satan adam.

Serrâc : Saraç.

Sipâhiyân: Sipâhiler, tımar sahibi süvari askerleri.

Sükkân: Oturanlar.

Ş

Sûr-nâ: Zurna.

Şehr-yârî: Hükümdara, padişaha mahsus, hükümdarla padişahla ilgili 2. şehriyarlık, hükümdarlık, padişahlık.

Şerh: Açma, ayırma 2. açıklama 3. açık anlatma.

T

Taahhüd: 1. Üstüne, zerine alma. 2. bir işin yapılması için resmi olarak sözleşme.

Taakkud: Dügümlenme, bağlanma; anlaşılmaz hale gelme 2. akit, kontrat yapma.

Tarîkat: Allah'a ulaşmak arzusuyla tutulan yol, tasavvufi meslek.

Tekye-nişîn: Tekke'de oturan, derviş.

Temessük: Tutunma, sarılma, 2. borç senedi.

Termîm: Tamir etme, onarma.

U

Urbân: Çöl Arapları, aşiretler, bedeviler

Z

Zâhir: Görünen, görünücü, açık, belli, meydanda.

Zâim: Zeâmeti olan.

Zergerci: Kuyumcu

BİBLİYOGRAFYA

ARŞİV KAYNAKLARI

MAD. 5051, s.301-432.

TETKİK ESERLER

- Aka, İsmail; Timurlular, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, Ankara, 1995.
- Allouche, Adle; Osmanlı-Safevi İlişkileri (Çev: Ahmed Emin Dağ), Anka Yay., İstanbul, 2001.
- Aydın, Dündar; Erzurum Beyler Beyliği ve Teşkilatı: Kuruluş ve Genişleme Devri(1535-1566),TTK., Yay., Ankara, 1998.
- Barkey, Karen; Eşkıyalar ve Devlet, Çev: Zeynep Altok, Tarih Vakfı Yurt Yay., İstanbul, 1999.
- Demirci, Süleyman; The Functioning of Otoman Avârız Taxation: An Espect Of The Realitionship Between Centre And Periphery A Case Of The Province Of Karaman 1621-1700, The Isis Pres, İstanbul, 2009.
- Dündar, Günday, Arşiv Belgelerinde Siyakat Yazısı, Özellikleri ve Divân Rakamları, Ankara, 1974.
- Gökçe, Turan; XVI. ve XVII. Yüzyıllarda Lâzıkıyye (Denizli) Kâzası, T.T.K.Yay., Ankara, 2000.
- İnalçık, Halil- Günsel Renda; Osmanlı Uygarlığı, Cilt 1, Kültür Bakanlığı Yay., Ankara, 2004.
- İnbaşı, Mehmet; Osmanlı İdaresinde Tortum Sancağı, Yeditepe Yay., İstanbul, 2008.
- Kafesoğlu, İbrahim; Harzemşahlar Devleti Tarihi (1092-1221), T.T.K Yay., Ankara 2000.
- Kemal, Namık; Celaleddin Harzemşah, Yayına Hazırlayan: Oğuz Öcal, Akçağ Yay., Ankara, 2005.
- Miroğlu, İsmet; Kemah Sancağı ve Erzincan Kazası, TTK Yay., Ankara, 1990.
- Necdet Sakaoğlu, Türk Anadolu'da Mengücekoğulları, Yapı Kredi Yay., İstanbul, 2005.
- Osmanlı Devleti Tarihi, Cilt 1, Zaman Yayınları, İstanbul, 1999.
- Öz, Mehmet; Osmanlı'da "Çözülme" ve Gelenekçi Yorumcuları, Dergâh Yay., İstanbul 1997.
- ; Fatma Acun; Orta Karadeniz Tarihinin Kaynakları VII Karahisar-ı Şarki Sancağı Mufassal Avârız Defteri (1642-43 Tarihli), Türk Tarih Kurumu, Ankara, 2008.
- Özbilgen, Erol; Bütün Yönleriyle Osmanlı, İz yayıncılık, İstanbul, 2007.
- Pamuk, Şevket; Osmanlı Ekonomisi ve Kurumları, Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları, İstanbul, 2007.
- Savaş, Saim; XVI. Asırda Anadolu'da Alevilik, Vadi Yay., Ankara, 2002.
- Sümer, Faruk; Safevi Devleti'nin Kuruluşu ve Gelişmesinde Anadolu Türklerinin Rolü, T.T.K Yay., Ankara, 1999.
- Şahin, Tahir Erdoğan; Erzincan Tarihi, Cilt 1, Erdav Kitabevi, Erzincan, 1985.
- ; Erzincan Tarihi, Cilt 2, Erdav Kitabevi, Erzincan, 1985.
- Tansel, Selâhattin; Osmanlı Kaynaklarına Göre Fatih Sultan Mehmed'in Siyasî ve Askerî Faaliyeti, T.T.K Yay., Ankara, 1999.
- Ünal, Mehmet Ali; Harput Sancağı, T.T.K, Ankara, 1989.
- Yavi, Ersal; Doğu Anadolu Bölgesi'nin Geri Kalmışlığı Üzerine Bir Derleme: Doğu Anadolu ve Erzincan, T.C. Valiliği, Ankara, 1994.

Yazıcı, Nesimi; İlk Türk İslam Devletleri Tarihi, Türk Diyanet Vakfı Yay., Ankara, 2004.

Yazır, Mahmut; Siyakat Yazısı, Vakıflar Genel Müdürlüğü Yay., İstanbul, 1977.

TELİF ESERLER

Evliya Çelebi; Seyâhatnâme, Mehmed Zillioğlu, Cilt 4, Kardeş Matbaası, İstanbul, 1970.

MAKALELER

Açıklı, Ali; “Tokat Örneğinde XVII. Yüzyılın İlk Yarısında Osmanlı Sosyal Yapısındaki Buhran”, Türkler, Cilt 10, Yeni Türkiye Yay., Ankara, 2002, s. 348-358.

Afyoncu, Erhan; “Osmanlı Devletinde Tahrir Sistemi”, Osmanlı Teşkilatı, Cilt 6, Yeni Türkiye Yayınları, Ankara, 1999, s. 311-314.

Akçıl, N. Çiçek; “Mengüçöklüler”, T.D.V.İ.A, Cilt 29, Ankara, 2004, s. 138-143.

Barkan, Ömer Lütfi; “Avâriz”, İA, C.2, s. 13-19.

___; “Tarihi Demografi Araştırmaları ve Osmanlı Tarihi”, Türkiyat Mecmuası, S. 10, 1953, s. 1-26.

Çiçek, Kemal; “Osmanlılardan Önce Akdeniz Dünyasında yapılan Tahrirler Hakkında Bazı Gözlemler”, OTAM, Sayı 6, Ankara, 1995, s. 51-89.

Darkot, Besim; “Erzincan”, İA, Cilt 4, İstanbul, 1948, s.339-340.

Demirci, Süleyman; “An evaluation of Bayezid’s political and strategic mistakes in the rout of Ankara in 1402” Chronos: Revue d’Histoire de l’Université de Balamand, 19/2009.

___; “Demography And History: The Value of The Avârizhâne Registers For

Demographic Research: A Case Study of The Ottoman Sub-Provinces of Konya, Kayseri And Niğde, C.1620s-1700”, Turcica 38 (2006), 181-211.

___; “Diyarbakır Eyâletin’de Olağanüstü Vergi Uygulamalarına Yönelik

Gözlemler 1645-1700, Osmanlı’dan Cumhuriyet’e Diyarbakır, Editörler: Bahaeddin Yediyıldız, Kertsin Tomenendal, T.C Diyarbakır Valiliği, Ankara, 2008, s.363-385.

Göde, Kemal; “Eretnaogulları”, T.D.V.İ.A, Cilt 11, İstanbul, 1995, s. 295-296.

Gögebakan, Gökür; “Doğu Anadolu’nun Osmanlı Hakimiyetine Girişi”, Türkler, Cilt 9, Yeni Türkiye Yay., Ankara, 2002, s.459-469.

Gökçe, Turan; “Osmanlı Nüfus ve İskân tarihi kaynaklarından “Mufassal –İcmâl”

Avâriz Defterleri ve 1701-1709 Tarihli Gümilcine Kazası Örnekleri”, Tarih İncelemeleri Dergisi, Cilt 20, Temmuz 2005, s.71-113.

Göyünç, Nejat; “Hâne Deyimi Hakkında”, İ.U Tarih Dergisi, Mart 1979, s. 331-348.

Günergun, Feza; “Metroloji: Geleneksel Ölçü ve Tartılardan Metre Sistemine”, Halil İnalçık- Renda, Günsel; Osmanlı Uygurluğı, Cilt 1, Kültür Bakanlığı Yay., Ankara, 2004, s. 304-313.

Halaçoğlu, Yusuf; “Klâsik Dönemde Osmanlı Devlet Teşkilatı”, Türkler, Cilt 9, Yeni Türkiye Yay., Ankara, 2002, s. 795-838.

İlgürel, Mücteba; “Celâli İsyânları”, T.D.V.İ.A, Cilt 7, İstanbul, 1993, s. 252-257.

İnbaşı, Mehmet; “1642 Tarihli Avâriz Defterine Göre Erzurum Şehri”, Türk Kültürü İncelemeleri Dergisi, S.4, İstanbul, 2001, s. 9-32.

- Karaca, Behset; "Safevi Devleti'nin Ortaya Çıkışı ve II. Bayezid Dönemi Osmanlı Safevi İlişkileri", Türkler, Cilt 9, yeni Türkiye Yay., Ankara, 2002, s. 409-418.
- Küçükkaşçı, Mustafa Sabri; "İmam", T.D.V.İ.A., Cilt 22, s. 178-181.
- Küçükdağ, Yusuf; "Osmanlı Devleti'nin Şah İsmail'in Anadolu'yu Şiileştirme Çalışmalarını Engellemeye Yönelik Önlemleri", Osmanlı, Cilt 1, Yeni Türkiye Yay., Ankara 1999, s. 269-281.
- Miroğlu, İsmet; "Erzincan", T.D.V.İ.A., Cilt 11, İstanbul, 1995, s. 318-321.
- Önkal, Ahmet- Nebi Öztürk; "Cami", T.D.V.İ.A, Cilt 7, İstanbul, 1993, s.46-56.
- Öz, Mehmet; " Tahrir Defterlerinin Osmanlı Tarihi Araştırmalarında Kullanılması Hakkında Bazı Düşünceler", Vakıflar Dergisi, Vakıflar Genel Müdürlüğü Yay., Sayı XXII, Ankara, 1991, s. 430-438.
- Özel, Oktay; "Avâız ve Cizye Defterlerinin Sistematiği ve İstatistikel Değeri Üzerine", Osmanlı'da Bilgi ve İstatistik, Devlet İstatistik Enstitüsü Yay., Ankara, 2000. s.1-17.
- Pakalın, Mehmet Zeki; "Tahrir", Osmanlı Tarih Deyimleri ve Terimleri Sözlüğü, Cilt 1, Milli Eğitim Basımevi, İstanbul, 1993, s. 376-377.
- Sahillioğlu, Halil; "Avâız", Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi, Cilt 4, İstanbul, 1991, s. 108.
- Sümer, Faruk; "Akkoyunlular", T.D.V.İ.A, Cilt 2, İstanbul, 1989, s. 271.
- Sümer, Faruk; "Karakoyunlular", T.D.V.İ.A, Cilt 24, İstanbul, 2001, s.434-438.
- Şahin, İlhan; "Göçebeler", Osmanlı Toplum, Cilt 4, Yeni Türkiye Yayınları, Ankara, 1999, s. 132-141.
- Şimşirgil, Ahmet; "Osmanlı'yı Yükselten Zaferler", Osmanlı, Cilt 1, Yeni Türkiye Yay., Ankara, 1999, s. 347-365.
- Tabakoğlu, Ahmet; " Osmanlı İçtimai Yapısının Ana Hatları", Osmanlı Toplum, Cilt 4, Yeni Türkiye Yayınları, Ankara, 1999, s. 28.
- ___; "Klâsik Dönemde Osmanlı Ekonomisi", Türkler, Cilt 10, Yeni Türkiye Yay., Ankara, 2002, s.653-694.
- Taneri, Aydın; "Hârzimşahlar", T.D.V.İ.A, Cilt 16, İstanbul, 1997, s. 228-231.
- Yel, Ali Murat; "Mahalle", T.D.V.İ.A, Cilt 27, Ankara, 2003, s. 323-326.

SEMPOZYUM BİLDİRİLERİ

- Demirci, Süleyman ; "Osmanlı'da Devlet ve Ekonomi: Sivas Eyaleti Avâızhâne Sayıları Üzerine Karşılaştırmalı Bir Değerlendirme 1640-1700", Sivas Valiliği Osmanlılar Döneminde Sivas Sempozyumu (21-25 Mayıs 2007), Cilt 1, Sivas 1000 Temel Eser, Sivas, 2007, s. 179-189.
- ___; "Demography and History: The Value of the Avâızhâne Registers for Demographic Research: A Case Study of the Ottoman Sub-provinces of Konya, Kayseri, Sivas and Bozok, 1620s-1700" a paper presented at an international conference held at the University of Chicago; April 30th and May 1st 2004: the 19th Annual Middle East History and Theory Conference, Chicago,İll-USA.
- ___; "Trabzon Eyâletinde Olağanüstü Vergi Mükellefiyeti: Of Kazası Örneği, 1640-1700" Uluslar arası Trabzon ve Çevresi Kültür ve Tarih Sempozyumu (Trabzon, 16-18 Mayıs 2006)

Özel, Oktay; “Nüfus Baskısından Krize: 16-17. Yüzyıllarda Anadolu’nun Tarihine Bir Bakış, (VIII. Türkiye’nin Ekonomik ve Sosyal Tarihi Kongresi, Haziran 1998, Bursa) s. 1-18

SÖZLÜKLER

Develliođlu, Ferit; Osmanlıca-Türkçe Ansiklopedik Lügat, Aydın Kitabevi, Ankara, 1997.

Doğan, Ahmet; Osmanlıca-Türkçe Sözlük, Akçağ Yay., Ankara, 2005.

Pakalın, Mehmet Zeki; Osmanlı Tarih Deyimleri ve Terimleri Sözlüğü, Cilt 3, MEB Yay., İstanbul, 1993.

Sami, Şemseddin; Kâmûs-ı Türkî, Çağrı Yayınları, İstanbul, 2002.

Türk Dil Kurumu Yazım Klavuzu, Ankara, 2005.

EKLER

**MAD 5152 NUMARALI MUFASSAL AVÂRİZ DEFTERİNDEN OKUMA
ÖRNEKLERİ**

[s. 302]

**HÂNEHÂ-İ KASABA-İ NEFS-İ ERZİNCAN KURÂHÂ-İ KAZÂ-İ MEZBÛR
MAHALLE-İ CÂMİ-İ KEBİR DER NEFS-İ ERZİNCAN HÂNEHÂ-İ ZÜ'EMÂ VE
ERBÂB-I TIMAR-I MAHALLE-İ MEZBÛR**

Hâne-i Osman zâim

Hâne-i Mustafa veled-i Mahmud zâim Ali ağnam-ı Kelkit

Hâne-i Sefer zâim-i Tercan

Hâne-i Murad veled-i Ali Tercan zâim-i Tercan

Hâne-i Süleyman veled-i Mehmed Şeh zâim

Hâne-i ----- veled-i Mustafa zâim

Hâne-i Şaban zâim

Hâne-i Ahmed Çavuş zâim

Hâne-i Muslu veled-i Halil an erbab-ı tımar

Hâne-i Ali veled-i Ağaç zâde an erbab-ı tımar karye-i Dacirek

Hâne-i İsmail an erbab-ı tımar

Hâne-i Kasım veled-i Mahmud Çavuşzâde

Hâne-i Muslu Miralay-ı Erzincan

HÂNEHÂ-İ SİPÂHIYÂN-I MAHALLE-İ M.

Hâne-i İshak veled-i Halil an sipâhiyân Hâne-i İbrahim an sipâhiyân

Hâne-i Mehmed ----- zâde an sipâhiyân

Hâne-i Ali an sipâhiyân

Hâne-i Kara Halil an sipâhiyân

Hâne-i Süleyman an sipâhiyân Hâne-i İsmail an sipâhiyân

Hâne-i Kurd an sipâhiyân

Hâne-i Mustafa an sipâhiyân

Hâne-i Himmet an sipâhiyân

Hâne-i Ali an sipâhiyân

Hâne-i ----- an sipâhiyân

Hâne-i İbrahim an sipâhiyân

[S. 303]

HÂNEHÂ-İ YENİÇERİYÂN-I MAHALLE-İ M.

Hâne-i Mehmed Beşe Taşçı zâde

Hâne-i Ali an yeniçeriyân

Hâne-i Hüseyin an yeniçeriyân

Hâne-i Osman an yeniçeriyân

Hâne-i Hasan an yeniçeriyân

HÂNEHÂ-İ CEBECİ VE TOPÇU MAHALLE-İ M.

Hâne-i Nebi veled-i Ahmed cebeci

Hâne-i Nasuh veled-i Dilenci cebeci

Hâne-i Kör Mahmud veled-i Ahmed cebeci Hâne-i İsa veled-i Abdullah cebeci

HÂNEHÂ-İ E'İMME VE HÜTEBÂ SÂDÂT-I KİRÂM MAHALLE

İ M.

Hâne-i Seyyid Mehmed an sâdât-ı kirâm imam ve hatib-i Cami-i Kebir

Hâne-i Ahmed veled-i Hızır ferraş-ı Cami-i m

Hâne-i Ömer veled-i Molla Halil

Hâne-i Murad Tekye-nişîn

Hâne-i Seyyid Fazlı an sâdât-ı kirâm

Hâne-i Selami Efendi an ulema-yı kiram el müderris

Hâne-i Seyyid Efendi an sâdât-ı kirâm

Hâne-i Seyyid Mehmed Efendi an sâdat-ı kiram müftü-i Erzincan

Hâne-i Seyyid Ahmed an sâdât-ı kiram

Hâne-i Seyyid Mahmud an sâdat-ı kiram

[S. 304]

Hâne-i Seyyid Ali veled-i Hasan

Hâne-i Uzun Emir Mehmed

Hâne-i Seyyid Ömer

Hâne-i Nasuh Efendi Kadı-ı Erzincan

Hâne-i Seyyid Ali

Hâne-i Kadızâde muallim-i Kuran

Hâne-i Molla Mehmed müezzin-i Cami-i Kebir

Hâne-i İsa huddam-ı Cami-i Kebir Hâne-i Ömer Kasım Cami-i m.

Hâne-i Molla Mustafa İmam-ı Cami-i Şerif-i m.

Hâne-i Elhac Mehmed Efendi an ulema-yı kiram Hâne-i Hacı Şaban ferraş-ı Cami-i
Kebir

Hâne-i Seyyid Yusuf

Hâne-i Şaban Çırakdar Cami-i Kebir

Hâne-i Seydi Muarif ve Hafız-ı Cami-i m.

Hâne-i Abdullah İmam-ı Mescid-i Kendim

Hâne-i Hacı Yusuf Müezzîn-i Cami-i Tahta Kal'a

Hâne-i Molla Ahmed veled-i İdris

Hâne-i Mehmed müezzîn-i Cami-i Tahta Kal'a

Hâne-i Molla Musa an ulema-yı kiram

HAMAM-I PİR KALEM

“Der mahalle-i mezbûr hâliyâ der tasarruf-ı Yusuf ve Ahmed an evlâd-ı Pir Kalem zikr olunan hamam Pir Kalem nâm kimesne mukaddemâ kendü mâlıyla binâ edüb ve evlâdına ve evlâdı münkarız oldukta Medineye vakf edüp nice sene cibâyet oldukça kendü ve ba'del-memât evlâdı mutasarrıflar iken Ferruşad Bey oğlu Mehmed Bey nâm kimesne --- zabt ve Ali Paşa'ya fuzûlî hibe edib ol vechile birkaç sene zabt olunup ba'dehû mezbûrân Yusuf ve Ahmed bin Pir Kalem evlâdından olub hamam-ı mezbûr ceddî Pir Kalem kendine ve evladına vakf olduğunu ityân edüb vakf-ı sarihi olduğun hüccet idüp kimesnenin --- olmadığı ve hamam-ı mezbûr her vech ile Pir kalemin evlâdına vakf olduğu zâhir olup ber müceb-i hüccet-i şer'iyye hala müceddeden tahriri ferman olunan hâne defterine kayd olundu.

HÂNEHÂ-I MUSTAHFİZÂN-I KAL'A-I ERZİNCAN

Hâne-i Ali veled-i Topal Osman merd-i kal'a Hâne-i Mehmed veled-i Şişko merd-i kal'a

Hâne-i Abbas merd-i kal'a

Hâne-i Seydi merd-i kal'a

Hâne-i Hacı merd-i kal'a

Hâne-i Mehmed merd-i kal'a

[S. 305] HÂNEHÂ-İ FAKİRAN VE ÂMEL-MANDEGÂN-I MAHALLE-İ M

Hâne-i Mustafa veled-i Molla

Hâne-i Berber Mustafa

Hâne-i Abdülkadir veled-i Mustafa

Hâne-i Eskici Abdal

Hâne-i Hoca

Hâne-i Molla Yahya

Hâne-i Eyüb Mevlevi
Hâne-i Mehmed veled-i Seydi
Hâne-i Nuh veled-i Süleyman
Hâne-i Araboğlu Hatun
Hâne-i ----- Derviş
Hâne-i İsa veled-i Mehmed
Hâne-i Ahmed birader-i o
Hâne-i Abdal Mahmud veled-i Bali
Hâne-i Mestçi Derviş
Hâne-i Mehmed Ağa

HÂNEHÂ-İ RE'ÂYÂ-YI MÜSLÜMÂNÂN-I MAHALLE-İ M.

Hâne-i Muslu ihtiyar? veled-i Mustafa
Hâne-i ----- veled-i Hasan
Hâne-i Hasan nam
Hâne-i İsa veled-i Abdullah
Hâne-i Ali veled-i Nasuh
Hâne-i Seydi veled-i -----
Hâne-i İbrahim veled-i Nasuh Kıt'a 2
Hâne-i Himmet nam
Hâne-i Veli veled-i Abdal
Hâne-i Mehmed veled-i Berber Hacı
Hâne-i Dellal Süleyman
Hâne-i Ali veled-i Can Veli
Hâne-i Ömer veled-i Kubad
Hâne-i Debbağ Murad veled-i Kurd
Hâne-i Debbağ Ali veled-i Musa
Hâne-i Mehmed veled-i Süleyman
Hâne-i Kör Murad veled-i Abdullah
Hâne-i Cülha Hüseyin
Hâne-i ----- veled-i Bekir
Hâne-i Mustafa veled-i Molla Hak

[S. 308]

HÂNEHÂ-İ SİPAHİYAN VE DERGÂH-I ÂLÎ SÂKİN MAHALLE-İ M.

Hâne-i Mehmed sipah
Hâne-i Şaban veled-i Perviz an sipâhiyân
Hâne-i Hamza an sipâhiyân
Hâne-i Selim veled-i Perviz an sipâhiyân
Hâne-i İbrahim an sipâhiyân
Hâne-i Osman veled-i Bazarbaşı an sipâhiyân
Hâne-i Receb veled-i Sefer an sipâhiyân Hâne-i Dilaver Ağa an sipâhiyân
Hâne-i Hüseyin an sipâhiyân
Hâne-i Hasan an sipâhiyân
Hâne-i Mehmed an sipâhiyân

HÂNEHÂ-İ YENİÇERİYÂN-I SAKİN-İ MAHALLE-İ MEZBUR

Hâne-i Bekir an yeniçeriyân
Hâne-i Mehmed an yeniçeriyân

HÂNEHÂ-İ CEBECİYAN MAHALLE-İ M.

Hâne-i Mehmed an cebeciyan
Hâne-i Mustafa cebeî
Hâne-i Mehmed veled-i Kaya cebeî
Hâne-i Ali cebeî

[S. 309] HÂNEHÂ-İ EİMME VE HÜTEBÂ VE SÂDÂT-I KİRÂM

Hâne-i Molla Veli İmâm-ı Mescid-i Süleyman Bey
Hâne-i Molla Yusuf İmâm-ı Mescid-i --- Hatun
Hâne-i Ağa Çelebi Kadızâde
Hâne-i Molla Ahmed el Müderris Seydizade
Hâne-i İsmail İmâm-ı Mescid-i İbrahim der karye-i Vaskird
Hâne-i Hasan Hatib
Hâne-i Molla Mehmed İmâm-ı Mescid-i Hacı İsmail
Hâne-i Kara Receb Müezzin-i Cami-i m
Hâne-i Mevlana Ahmed Efendi Müderris-i Medrese-i Tahiryan
Hâne-i Mehmed Mü'ezzin-i Mescid-i Hamidi
Hâne-i Seyyid Mehmed an sâdat-ı kiram
Hâne-i Seyyid Mahmud

Hâne-i Seyyid Ali

Hâne-i Seyyid Süleyman veled-i Ali

Hâne-i Seyyid Mahmud

Hâne-i Seyyid Derviş Mahmud

Hâne-i Hasan el Müderris

Hâne-i Osman an mütekayidin(emekli)

HÂNEHÂ-İ FUKARÂ-İ HAZRETİ HÜDAVENDİGAR KUDDİSE SIRRUHU

Hâne-i Mevlana Salih Efendi Şeh kaza-i m

Hâne-i Derviş Emin

Hâne-i Derviş İshak veled-i Güllabi Hâne-i Derviş İsa veled-i Arif

Hâne-i Derviş Hüseyin

Hâne-i Derviş Latif

Hâne-i Derviş Ali

Hâne-i Seyyid Mahmud veled-i Kasım Efendi

[S. 312]

Hâne-i Abdal Bekir veled-i Cafer

Hâne-i Mehmed veled-i Yakub

Hâne-i Eskici Veli

Hâne-i Bali nam

Hâne-i Gök Mahmud

Hâne-i Nalband Veli veled-i Hasan

Hâne-i Hasan veled-i Ördek

Hâne-i Mustafa veled-i Mahmud

Hâne-i Veli veled-i Ahmed

Hâne-i Kara Mustafa veled-i Mahmud

Hâne-i Hüseyin veled-i Veli

Hâne-i Ali veled-i Ömer

Hâne-i İsa veled-i Ömer

Hâne-i Mürekkepçi Osman

Hâne-i Mustafa veled-i ----

Hâne-i Ramazan veled-i Mustafa Hâne-i İbrahim nam

Hâne-i --- Hüseyin

Hâne-i Derviş Ali Kazar

Hâne-i Ömer veled-i Abdal

HÂNEHÂ-İ KIŞLAKCIYÂN-I DER MAHAHLE-İ M

Hâne-i Hüseyin

Hâne-i Diğer Hüseyin

Hâne-i İsa

Hâne-i Ahmed veled-i Seydi

Hâne-i Hakverdi

[S. 313]

MAHALLE-İ CEMALEDİN HÂNEHÂ-İ ZÜ'EMÂ VE ERBÂB-I TIMARMAHALLE-İ MEZBUR

Hâne-i Beşir mirлива

Hâne-i Ömer -----Paşa zade zâim

Hâne-i İsa zâim

Hâne-i Ferhad an erbab-ı tımar

Hâne-i Mehmed veled-i Ahmed an erbab-ı tımar

Hâne-i Osman veled-i Yusuf an erbab-ı tımar

Hâne-i Kaya veled-i Hasan an erbab-ı tımar

Hâne-i İbrahim veled-i Mahmud an erbab-ı tımar

Hâne-i Hasan veled-i Bekir an erbab-ı tımar

Hâne-i Mehmed veled-i Haydar an erbab-ı tımar

Hâne-i Halil an erbab-ı tımar

Hâne-i Mahmud veled-i Faik an erbab-ı tımar

Hâne-i Abdi veled-i Polad an erbab-ı tımar

Hâne-i Ahmed veled-i Abdullah an erbab-ı tımar

Hâne-i Kasım an erbab-ı tımar

Hâne-i Mehmed Bey zade veled

Hâne-i Mehmed veled-i Ali an erbab-ı tımar

Hâne-i Haydar veled-i Kürd an erbab-ı tımar

Hâne-i Bekir veled-i İsmail an erbab-ı tımar

Hâne-i Mehmed veled-i Ali an erbab-ı tımar

Hâne-i Ömer veled-i Allahverdi an erbab-ı tımar

Hâne-i Mehmed Çavuş Dergâh-ı Âli
Hâne-i Osman veled-i Allahverdi an erbab-ı tımar
Hâne-i Ali zaim karye-i Kalecik
Hâne-i Yusuf Çavuş zâim

HÂNEHÂ-İ SİPÂHIYÂN DER MAHALLE-İ M

Hâne-i Mehmed Kethüda Eberi an sipâhiyân
Hâne-i Yakub an sipâhiyân
Hâne-i Mehmed veled-i -- kulu Çavuş an sipâhiyân
Hâne-i Mehmed an sipâhiyân
Hâne-i Bayram an sipâhiyân
Hâne-i Halil an sipâhiyân
Hâne-i Diğer Halil an sipâhiyân
Hâne-i Mustafa an sipâhiyân

[S. 316]

Hâne-i Rıdvan veled-i Haydar
Hâne-i ---- ----
Hâne-i Ali veled-i Mahmud
Hâne-i Ali veled-i Hasan
Hâne-i İlyas veled-i ---- Hâne-i Ömer veled-i Aydın
Hâne-i Halil veled-i İsmail
Hâne-i Mehmed veled-i Turkaya
Hâne-i Fazlı veled-i Osman
Hâne-i Şeh Veli
Hâne-i Osman veled-i Nur Ali
Hâne-i Piri veled-i Yusuf
Hâne-i Abdurrahman veled-i ---- Hâne-i Bayezid veled-i Süleyman
Hâne-i Mahmud veled-i Selim
Hâne-i İbrahim veled-i Bünyad
Hâne-i Sefer veled-i Muslu
Hâne-i Hasan veled-i Murad
Hâne-i İsa veled-i Veli
Hâne-i Muslu veled-i Mahmud

Hâne-i Şeh Ali veled-i Mahmud
Hâne-i Turmuş veled
Hâne-i ----- veled-i Abdullah
Hâne-i Şeh Hüseyin veled-i Mahmud
Hâne-i Hacı Murad veled-i Abdullah
Hâne-i Veli veled-i Derviş Hâne-i Bayram veled-i Abdullah Hâne-i Ali veled-i Tus?
Hâne-i Rıdvan veled-i Saraç
Hâne-i Nasuh
Hâne-i Musa Deveci
Hâne-i Mehmed veled-i Ali
Hâne-i Sefer veled-i Abdullah
Hâne-i Ömer veled-i Himmet
Hâne-i Abdurrahman veled-i ---
Hâne-i Bekir veled-i Polad
Hâne-i Hacı Hüseyin veled-i İshak
Hâne-i Kaya veled-i Veli
Hâne-i Fazlı veled-i Mahmud
Hâne-i Mehmed Hacı veled-i Karaca
Hâne-i Derviş veled-i Ali
Hâne-i Tavi Mustafa
Hâne-i Bahadır veled-i Zülfi

[S. 317] MAHALLE-İ DEBBAĞAN TABİ-İ KASABA-İ ERZİNCAN

“Mahalle-i mezbûr dahi Gerek Gerek mahallesi mülhakâtından olub ve sükkân-ı mahalle hâne-i avâruz re’âyâdan olmayıb dervîşân ve ehl-i tarîk kimesneler olub hâne-i avâruz kabul eder zümre olmamağla mu’afiyetleri fermân-ı âli mûcebince ibka’ olduğuna deftere şerh edildi.”

HÂNEHÂ-İ ZÜ’EMÂ VE ERBÂB-I TIMAR-I MAHALLE-İ M

Hâne-i Karacazade veled-i Muharrem zâimzade Hâne-i İsmail zâim karye-i Çelebi?
Hâne-i Kasım veled-i Gülabi an erbab-ı tımar
Hâne-i Yar Ali veled-i Mehmed an erbab-ı tımar
Hâne-i Fazlı Çavuş veled-i İbrahim an erbab-ı tımar
Hâne-i Mustafa veled-i Hasan an erbab-ı tımar
Hâne-i Osman Efendi veled-i Ahmed yeniçeri divan-ı hümayun

HÂNEHÂ-İ EBNA-İ SİPAHİYAN DER MAHALLE-İ M

Hâne-i Ali veled-i İbrahim an sipâhiyân

Hâne-i Mehmed veled-i Yadigar an erbab-ı sipâhiyân

Hâne-i Ahmed veled-i Hacı Yusuf an sipâhiyân

Hâne-i Mehmed veled-i Çerkes Yusuf sipâhzâde

Hâne-i Süleyman veled-i Hüseyin an sipâhiyân Hâne-i Yusuf veled-i Mehmed an sipâhiyân

[S. 318] HÂNEHÂ-İ YENİÇERİYAN

Hâne-i Ali

Hâne-i Mustafa Beşe an yeniçeriyân

Hâne-i Mehmed Beşe veled-i Nebi

Hâne-i Himmet veled-i Tur Ali cebeî

Hâne-i Ramazan veled-i Hamza cebeî

Hâne-i Saru Hasan oğlu İsmail cebeî

Hâne-i Osman veled-i Uzun Ali an yeniçeriyân

Hâne-i Hasan veled-i Mahmud (an mustahfizan)

HÂNEHÂ-İ E'İMME VE HÜTEBÂ VE ULEMA-YI KİRÂM VE SÂDÂT-İ İZÂM

Hâne-i Hacı Ali el müderris

Hâne-i Mevlana İbrahim Cami-i Halilullah

Hâne-i Mevlana Ali müezzîn-i Cami-i m

Hâne-i Sevindik ferrraş-ı Cami-i m

Hâne-i Mevlana Osman İmam-ı Bekirzâde

Hâne-i Seyyid Musa veled-i Hüseyin

Hâne-i Diğer Seyyid Musa

HÂNEHÂ-İ FAKİRAN VE AMEL-MANDEGÂN

Hâne-i Halil veled-i İbrahim (Haraç verir reayadan olmadığına emin-i şerif ibraz etmiştir.)

Hâne-i Ayşe Hatun dul

Hâne-i İbrahim Koca

Hâne-i Diğer İbrahim

Hâne-i Kubad hatun-u dul

[S. 319]

Hâne-i Bekir hatun-u dul
Hâne-i Yetim Ali veled-i Bekir
Hâne-i İsmail veled-i Allahkulu Hâne-i Hatun-u Beşe karısı dul
Hâne-i Receb yetim-i Ömer
Hâne-i --- yetim
Hâne-i Molla Halil yetim-i Hanife
Hâne-i ---- -- hatun dul Hâne-i Ayşe hatun dul
Hâne-i ---- hatun dul

HÂNEHÂ-İ RE'ÂYÂ-YI MÜSLÜMÂNÂN MAHALLE-İ M

Hâne-i Kilerci veled-i Budak
Hâne-i Katırcı İbrahim
Hâne-i Muharrem veled-i Alihan
Hâne-i Hasan nam
Hâne-i Hasan Ali
Hâne-i Sarrac Süleyman veled-i Mahmud
Hâne-i Resul nam
Hâne-i Mehmed veled-i Ahmed
Hâne-i Ahmed veled-i Ömer
Hâne-i Mehmed veled-i Veli
Hâne-i Mehmed veled-i Osman
Hâne-i Mehmed veled-i Küçük Muslu
Hâne-i Rıdvan nam
Hâne-i Süleyman veled-i Hızır
Hâne-i Osman veled-i Yahya Hâne-i Ömer veled-i İbrahim
Hâne-i Mehmed veled-i Cevli?
Hâne-i Kulaksız Hüseyin veled-i İbrahim
Hâne-i Ömer veled-i Veli
Hâne-i İsmail veled-i Hasan
Hâne-i Yakub veled-i Ahmed
Hâne-i Receb veled-i Piri
Hâne-i Ahmed veled-i Musa
Hâne-i Yakub veled-i Turkaya

Hâne-i İbrahim veled-i Mirza Ali

Hâne-i Mehmed veled-i Ali

Hâne-i Veli veled-i Sarrac Ömer

Hâne-i Cülha Mehmed

Hâne-i Hasan veled-i Osman

Hâne-i Yakub veled-i Turkaya

[S. 320]

Hâne-i Kulu veled-i Yakub (Kışlakçı)

MAHALLE-İ İSLAMİYYE-İ ESKİŞEHİR HÂNEHÂ-İ ZÜ'EMÂVE ERBAB-I TIMAR MAHALLE-İ M

Hâne-i Yusuf an erbabı tımar

Hâne-i Mehmed veled-i Süleyman an erbab-ı tımar

Hâne-i Mehmed veled-i Kaya an erbab-ı tımar

Hâne-i Abdi an erbab-ı tımar

Hâne-i Mehmed veled-i Hacı an erbab-ı tımar

Hâne-i Davud an erbab-ı tımar

Hâne-i Osman veled-i Nasuh an erbab-ı tımar

Hâne-i Kürd İbrahim an erbab-ı tımar Hâne-i Abdi veled-i Murad an erbab-ı tımar

Hâne-i Halil veled-i İlyas zaim (Vakf-ı Medine-yi münevvere Şerefallahü Te'âlâ)

HÂNEHÂ-İ YENİÇERİYAN

Hâne-i Osman an yeniçeriyân

Hâne-i Mehmed cebeî

Hâne-i Veli cebeî

Hâne-i Kasım cebeî

Hâne-i Ömer serdar-ı yeniçeriyân

Hâne-i Hasan an yeniçeriyân

Hâne-i Yusuf an yeniçeriyân

Hâne-i Mehmed an yeniçeriyân

Hâne-i Diğer Mehmed an yeniçeriyân

Hâne-i Hasan an yeniçeriyân

[S. 321]

Hâne-i Süleyman an yeniçeriyân Hâne-i İbrahim an yeniçeriyân

Hâne-i Ömer veled-i Ahmed Beşe
Hâne-i Süleyman veled-i Mustafa Beşe
Hâne-i Mustafa an yeniçeriyân
Hâne-i Mustafa veled-i Hasan Beşe
Hâne-i Mumcu Ali veled-i Budak
Hâne-i Hasan an yeniçeriyân
Hâne-i Hasan cebeî
Hâne-i Ömer an yeniçeriyân
Hâne-i Yusuf cebeî
Hâne-i Sefer an yeniçeriyân
Hâne-i Hacı Nebi veled-i Hacı İsmail
Hâne-i Ali Ağa-yı azaban-ı kal'a-i m.

HANEHÂ-İ SİPAHİYÂN-I DERGÂH-I ÂLİ

Hâne-i İsmail veled-i Hacı Bekir sipâhiyân
Hâne-i Hasan el cündi an sipâhiyân
Hâne-i Rıdvan an sipâhiyân
Hâne-i Hüseyin an sipâhiyân
Hâne-i Ali veled-i Yakub an sipâhiyân
Hâne-i Şaban an sipâhiyân
Hâne-i Zülfikar an sipâhiyân

“HÂNEHÂ-İ E’İMME VE HÜTEBA VE SADÂT-I KİRAM”

Hâne-i Seyyid Ahmed Efendi
Hâne-i Seyyid Mehmed Efendi
Hâne-i Şeh Tursun
Hâne-i Seyyid Ali veled-i Seyyid Ahmed
Hâne-i Seyyid Ömer Efendi

[S. 322]

Hâne-i Seydi Efendi el müderris
Hâne-i Elhac Turak İmam Hüseyin mescid-i mahalle
Hâne-i ---- Derviş Efendi
Hâne-i Elhac İsa veled-i Ahmed Mütevelli Cami
Hâne-i Abdi halife-i Şeh Nusret

Hâne-i Şeh Seyyid Ömer Efendi El va'ız

Hâne-i Akkaş Dede Şeh Haydar ba berat-ı şerif

Hâne-i Hacı Süleyman veled-i Şeh Veli

Hâne-i Mevlan Hüseyin el Müderris

Hâne-i Hacı Karaman İmâm

Hâne-i Seyyid Veli

Hâne-i Molla İbrahim el müderris

HÂNEHÂ-İ FAKİRAN-I VE AMEL-MANDEGÂN

Hâne-i Hacı Ömer

Hâne-i Mehmed veled-i Halil Ağa

Hâne-i Hasan Sadri

Hâne-i Hacı Mahmud (Vakf-ı Medine-yi münevvere Şerrefallahü Te'âlâ)

Hâne-i Beylü avrad

Hâne-i Hatun yeni dul

Hâne-i Â'ma Acem

Hâne-i İne Hoca Hatun-u Zeyneb

Hâne-i Allahverdi hatun-u dul

Hâne-i Derzi Yusuf (vakf-ı mescid-i Hacı Ali)

Hâne-i Raziye Hatun dul

Hâne-i Yetim-i İmâm

Hâne-i Molla Ömer Ala nam

Hâne-i Mehmed veled-i Ali

Hâne-i Süleyman avrad-ı dul

Hâne-i Sefer avrad-ı dul

Hâne-i Şeh Ali

[S. 323] HÂNEHÂH-İ RE'ÂYÂ-YI MÜSLÜMÂNÂN

Hâne-i Bekir veled-i Murad

Hâne-i Kaya veled-i Yakub

Hâne-i Ağahan veled-i Murad

Hâne-i Ahmed veled-i Himmet

Hâne-i Veli veled-i Murad

Hâne-i Mehmed veled-i Ali

Hâne-i Şaban veled-i Yahya
Hâne-i İbrahim veled-i Mahmud
Hâne-i Ömer veled-i Hacı Taşdan Hâne-i İsa veled-i Osman
Hâne-i Mustafa veled-i Hakverdi
Hâne-i Hüseyin veled-i Ali
Hâne-i Şaban veled-i Hacı Bayram
Hâne-i Mehmed veled-i İskender Hâne-i İbrahim veled-i Abdullah
Hâne-i Yahya veled-i Süleyman
Hâne-i İbrahim veled-i Halil
Hâne-i İsmail veled-i Mustafa
Hâne-i Ahmed veled-i Nebi
Hâne-i Oruç veled-i Mahmud
Hâne-i Osman veled-i Gülabi
Hâne-i Halil veled-i Turkaya
Hâne-i ----- veled-i Süleyman
Hâne-i Ali veled-i Hakverdi
Hâne-i Musa veled-i Hızır
Hâne-i Musa veled-i --- Hâne-i Sefer veled-i Şeh Veli
Hâne-i Hacı Mehmed Hancı
Hâne-i Hüseyin veled-i Osman
Hâne-i İskender veled-i Himmet
Hâne-i Rıdvan veled-i Abdullah
Hâne-i Ahmed veled-i Abdullah
Hâne-i Musa veled-i İsa
Hâne-i Berber Ali
Hâne-i Ali veled-i Veli
Hâne-i Mehmed Dellal
Hâne-i Ahmed veled-i Abdullah
Hâne-i Yakub veled-i Mustafa
Hâne-i Musa veled-i Mustafa
Hâne-i Nebi veled-i Elekçi
Hâne-i Murad veled-i Abdullah

Hane- Diğer Murad veled-i Abdullah

Hâne-i Sefer veled-i Abdullah

Hâne-i Cülha Yusuf

Hâne-i Mehmed veled-i İlyas

Hâne-i Mehmed veled-i Kaya

[S. 328]

Hâne-i Yusuf veled-i Hüseyin

Hâne-i Hamza veled-i Eyne Bey

Hâne-i Osman veled-i Mehmed

Hâne-i Hacı Mehmed veled-i Ali

Hâne-i Musa veled-i Bünyad

Hâne-i Mustafa veled-i Sellac Hâne-i Musa veled-i Şeh Ali

Hâne-i Ahmed veled-i Şehri

Hâne-i Abbas veled-i Kusur

Hâne-i Mehmed veled-i Derzi

Hâne-i Hasan veled-i Ömer

Hâne-i Veli veled-i Ali

Hâne-i Resul veled-i Musa

Hâne-i Veli veled-i Devlet Han

Hâne-i Mehter Yakub veled-i Yusuf

Hâne-i Kürd Şehverdi

Hâne-i Bali veled-i Hüseyin

Hâne-i Ali veled-i Debbağ

Hâne-i İshak veled-i Yusuf

Hâne-i İsmail veled-i Mahmud Hâne-i Köse Mehmed Debbağ

Hâne-i Hilali İsmail

Hâne-i Murad veled-i Abdullah

Hâne-i Himmed veled-i Yakub

Hâne-i Veli veled-i Abdullah

Hâne-i Şaban veled-i Ali

Hâne-i Sarrac Ali veled-i ---- Hâne-i Hasan veled-i Abdullah

Hâne-i Emirhan veled-i --- Hâne-i Hasan veled-i Budak

Hâne-i Mahmud veled-i Hamza
Hâne-i Murtaza veled-i Mahmud
Hâne-i İbrahim veled-i Tatar
Hâne-i Halil veled-i Hacı Ali
Hâne-i Hacı Hüseyin veled-i Şeyh Bali
Hâne-i Mehmed İnezade
Hâne-i Ali veled-i Ahmed
Hâne-i Veli veled-i Yusuf
Hâne-i Mehmed veled-i Ali
Hâne-i Hüseyin veled-i Osman Hâne-i İbrahim veled-i Seydi
Hâne-i Abdi veled-i Abdullah
Hâne-i İbrahim veled-i Haydar
Hâne-i Receb veled-i Muhyiddin
Hâne-i Süleyman veled-i Mehmed
Hâne-i Ahmed veled-i Yusuf Hâne-i Muslu veled-i İlyas
Hâne-i Ahmed nam
Hâne-i Mehmed -- veled-i Abdullah
Hâne-i Halil veled-i Çoban Ahmed
Hâne-i Süleyman veled-i Şeh verdi Hâne-i İbrahim veled-i Mustafa
Hâne-i Hüseyin veled-i Allahverdi
Hâne-i Mustafa veled-i Mehmed Hâne-i Mehmed veled-i Ahmed

[S. 329]

Hâne-i Mustafa veled-i Ali
Hâne-i Hayro veled-i Karu
Hâne-i Ali veled-i Veli
Hâne-i Musa veled-i Kasım
Hâne-i Mehmed veled-i Hacib
Hâne-i Osman veled-i Mahmud
Hâne-i Mehmed veled-i İsrail
Hâne-i Bekir veled-i Hamza
Hâne-i Ali veled-i Hacı Osman
Hâne-i Kara Ali

Hâne-i Mehmed veled-i Bayram
Hâne-i Bali veled-i Hüseyin
Hâne-i Veli nam
Hâne-i Hüdaverdi veled-i Ahmed
Hâne-i Süleyman veled-i Korkmaz
Hâne-i Murad veled-i Allahverdi Hâne-i Şehnaz koca
Hâne-i İskender veled-i Abdullah
Hâne-i Lal Mahmud
Hâne-i Musa nam
Hâne-i Elhac Mahmud
Hâne-i Kara Veli
Hâne-i Doğancı Mahmud
Hâne-i Mustafa veled-i Mehmed
Hâne-i Mehmed veled-i Ali
Hâne-i Kürd Yar Ali
Hâne-i Yusuf veled-i Ramazan
Hâne-i Kulu İbrahim
Hâne-i Mehmed nam
Hâne-i Ömer veled-i Mustafa
Hâne-i Mehmed veled-i Hacı Saru
Hane- Bakırcı Ali
Hâne-i Osman veled-i Çakıcı
Hâne-i --- nam
Hâne-i İsa veled-i Halil
Hâne-i Halil Koca
Hâne-i Dellak Osman
Hâne-i Receb veled-i Abdullah
Hâne-i Mehmed veled-i Abdullah
Hâne-i Musa veled
Hâne-i Selim nam
Hâne-i Mehmed veled-i İlyas
Hâne-i Mustafa veled-i Mehmed

Hâne-i ---- nam

Hâne-i HanKulu oğlu

Hâne-i Hasan veled-i Hacı

Hâne-i Kürd İlyas

--- -i Ali Şeh veled-i Allahkulu Çavuş der kurb-ı kasaba-i Erzincan öşr-i Halilullah

Çelebi evladı alır. Tarla Kilelik 50

Hâne-i Veli veled-i Hasan

Hâne-i Haydar veled-i Ali

[S. 350] YALNIZBAĞ TABİ-İ MEZBÛR EHL-İ MENÂSİB

Hâne-i Mehmed veled-i --- Bağ kıt'a 1

Hâne-i Mustafa ----Bağ kıt'a 1

Hâne-i Mazhar Ağa veled-i Hasan Bağ Kıt'a 1

Hâne-i Seydi Bey veled-i Bekir Bağ Kıt'a 1

Hâne-i Yusuf Çavuş Bağ kıt'a 2

Hâne-i Osman Beşe Bağ kıt'a 2

Hâne-i Hasan Bey --- Bağ Kıt'a 2

Hâne-i Seydi Efendi el müderris Bağ kıt'a 1

Hâne-i Derviş Çelebi Birader-i O Bağ Kıt'a 1

Hâne-i İsa Çelebi Bağ Kıt'a 1 Zemin Kilelik 15

Hâne-i Eyüb veled-i Kadı Bağ kıt'a 2 Zemin Kilelik 20

HÂNEHÂ-İ MÜSLÜMÂNÂN-I KARYE-İ M

Hâne-i Mehmed veled-i --- Bağ Kıt'a 3

Hâne-i Mehmed veled-i Bünyad Bağ Kıt'a 1

Hâne-i Sarrac Osman Bağ Kıt'a 2

Hâne-i Kürd Cafer Bağ Kıt'a 2

Hâne-i Molla Mehmed veled-i Ahmed

Hâne-i İsa Birader-i O Bağ Kıt'a 1

Hâne-i İbrahim veled-i Pir Kulu Bağ kıt'a 1

Hâne-i Çelebi Mustafa Bağ Kıt'a 1

Hâne-i Abdal Bekir Bağ Kıt'a 1

Hâne-i Deli Sefer veled-i Mestçi Bağ Kıt'a 1

Hâne-i Deli Hamza Bağ Kıt'a 2

Hâne-i Uzun Sefer Bağ Kıt'a 1

Hâne-i Ahmed veled-i --- Bağ Kıt'a 1

Hâne-i Sarhoş Mehmed karısı Bağ kıt'a 3 (dul ve fakirdir.)

[S. 351] HÂNEHÂ-İ ZİMMÎYAN-I KARYE-İ M

Hâne-i Pedros veled-i Minas Hâne-i ---- veled-i ----

Hâne-i Serkis veled-i Hadok

Hâne-i Kirakos veled-i Dator

Hâne-i Kirkor veled-i Melkon

Hâne-i Uzun Kirkor

Hâne-i Hamkös

Hâne-i Avanis veled-i Andoryas

Hâne-i Kirkos veled-i Budak Hâne-i İmiridon veled-i ---

Hâne-i Kör Murad zimmi

Ez askeri ki zemin-i avâriz karye-i mezbur kerdend bir hanedir.

Ez reaya-yı müslümanan ve zimmiyan karye-i mezbur Bir buçuk hanedir.

KARYE-İ HILIR TABİ-İ MEZBUR HÂNEHÂ-İ MÜSLÜMÂNAN

Hâne-i Ahmed veled-i Haydar

Hâne-i Mustafa veled-i İshak

Hâne-i Bayram veled-i Haydar

Ez karye-i mezbur Rub 1

KARYE-İ SİPYATAĞITABİ-İ MEZBUR HÂNEHÂ-İ EHL-İ MENÂSİB

Hane-i Ali veled-i Beşe Kurd Beşe Bağçe kıt'a 1zemin kilelik 10

Hane-i Ahmed Beylüzade Bağ kıt'a 1 Zemin kilelik 50

Hane-i Hasan Beşe Birader-i O Bağ kıt'a 2 Zemin kilelik 50

Hâne-i ---- Zemin kilelik 15

Hâne-i Mahmud Beşe cebeci veled-i Osman

Hâne-i Dilaver veled-i Abdullah Bağ kıt'a 2 Zemin kilelik 10

Hâne-i Mahmud veled-i Hüseyin an erbab-ı tumar karye-i Gökçe? Çardivar 10

Hane-i İshak an sipâhiyân Bağçe kıt'a 1 Zemin Kilelik 40 Hane-i Köse Ahmed an sipâhiyân Zemin Kilelik 75

HÂNEHÂ-İ MÜSLÜMANAN KARYE-İ MEZBUR

Hane-i Mahmud veled-i Molla

Hane-i --- nam

Hane-i İsmail nam Zemin kilelik 5

Hane-i – veled-i – Bağçe kıt'a 1 Kilelik 5

Hâne-i Acem Yunus

Hane-i Süleyman veled-i İmirhan Bağçe kıt'a 1

Hane-i Mahmud veled-i Dilaver Bağçe Kıt'a 1

Hane-i Osman veled-i Abdullah

Hâne-i Derzi Hasan Kelkidli (toprağı yoktur.)

Hâne-i Rıdvan veled-i Abdullah Bağ kıt'a 1

Hâne-i Halil veled-i Abdullah

Hâne-i Kürd Ali

Hâne-i İsmail nam zemin Kilelik –

Hane-i Hüseyin veled-i ---

[S. 371]

Hane-i Mustafa veled-i İbrahim Zemin Kilelik 10

Hane-i Diğer Mustafa (Kışlakçı)

HÂNEHÂ-İ RE'ÂYÂ-YI ZİMMİYÂN-I KARYE-İ MEZBÛR

Hane-i Avanis veled-i Andros

Hane-i --- veled-i --

Hane-i Sahak veled-i Melkon

Hane-i Avanis veled-i --- Hane-i Haçik veled-i Akon Hane-i İmranos veled-i --

Hane-i Serkis veled-i ---

Hane-i Kazar veled-i Markos

Hane-i --- veled-i Agob

Hane-i --- veled-i Dador

Hane-i Agob veled-i --- Hane-i Andros veled-i ---

Ez askeri karye-i mezbur ki zemin-i avârız kardend bir hanedir.

Ez reaya-yı müslümanan ve zımmiyan karye-i mezbur 2

**KARYE-İ GERMİRİ (TOPRAĞI MÜTEBER DEĞİLDİR.) ZİRAAT-I BA'Zİ
EHL-İ MENÂSİB KARYE-İ M**

Ziraat-ı İshak Bey zemin kilelik 40

Ziraat-ı hasan Beşe sakin-i karye-i Mezbur zemin kilelik –

Hane-i Ahmed Bey birader-i o sakin-i karye-i mezbur Zemin kilelik 25 Ziraat-ı Dilaver Ağa sakin-i karye-i mezbur zemin kilelik 45

[S. 378] KARYE-İ SELÜKE HANEHA-İ EHL-İ MENÂSİB VE E'İMME VE HÜTEBÂ

Hane-i Mehmetd veled-i – Kulu Merd-i kal'a Bağ kıt'a 1

Hane-i Yusuf Bey veled-i Mehmed Bağ kıt'a 2

Hane-i Ali Beşe veled-i Abdullah Bağ kıt'a 1 Zemin Kilelik 10

Hane-i Molla Yusuf müezzin-i der şehir Bağ kıt'a 1 Zemin Kilelik 10 Hane-i Ömer veled-i Molla Habib Bağ kıt'a 1 zemin Kilelik 10

Hane-i Mehmed Çelebi veled-i Yahya Efendi Bağçe 1

Hane-i Molla Musa İmam-ı karye-i Mezbur Bağ kıt'a 1

Hane-i Mustafa Beşe veled-i Kassab Hacı Bağ kıt'a 2 Zemin Kilelik 10

Hane-i Ahmed veled-i Mahmud an erbab-ı tımar Bağ kıt'a 2

Hane-i Seyyid Ömer Efendi Bağ kıt'a 1

Hane-i Ferraş Şaban Efendi veled-i Mahmud Bağ kıt'a 1

Hane-i --- Bağ kıt'a 1 zemin kilelik 10

Hane-i – Mehmed el müezzin Bağ kıt'a 1

HANEHA-İ MÜSLÜMANAN-I KARYE-İ M

Hane-i Mehmed veled-i Süleyman Bağ Kıt'a 2 Zemin Kilelik 20

Hane-i Yusuf ve Seydi veledan-ı Derviş Bağ kıt'a 1 Zemin Kilelik 10

Hane-i Kürd Yakub veled Bağçe 1

Hane-i Receb veled-i – Bağçe kıt'a 1 Zemin Kilelik 50

Hane-i Mehmed veled-i Musa Bağçe 1

Hane-i Rıdvan veled-i Abdullah Bağ Kıt'a 1

Hane-i Yusuf veled-i Mehmed

Hane-i Hasan veled-i İsa Bağ Kıt'a 1

Hane-i Mehmed veled-i Abdullah Bağ Kıt'a 1

Hane-i Mustafa veled-i Karaca Bağ Kıt'a

Hane-i Mehmed veled-i İsa Bağ kıt'a 1 Zemin Kilelik 10

[S. 379] HANEHA-İ ZİMMİYÂN KARYE-İ SELÜKE

Hane-i ---veled-i Kirkor

Hane-i Akon veled-i --- Hane-i --- veled-i Bedros

Hane-i ---- veled-i – Hane-i --- veled-i Avanis

Hane-i --- nam zimmi

“Karye-i mezbura cari olan suyu Bıraskiğ nâm karye ahalisi kat’ etmiştir deyü karyenin re’âyaları tazallüm etmeğle getürdüb su’âl olundukta temessükle zabt ederüz dedüklerinde temessük taleb olunub bulunmamağla ba’dehü temessük ibrâz etmezlerse ber vech-i iştirâk zabt etmeleri bu mahalle kayd olundu.”

KARYE-İ CİLEYLİ EHL-İ MENASIB

Hane-i Fazlı Çavuş Bağçe1

Hane-i Yusuf veled-i Cebei Bağçe 1

Hane-i Abbas veled-i İbrahim Bağçe 2

Hane-i Osman veled-i Nasuh an erbab-ı tımar Bağçe 2

Hane-i Mehmed veled-i Maksud Bağçe 2

HANEHA-İ ZIMMIYAN-I KARYEİ M

Hane-i --- veled-i Serkis

Hane-i ---

Hane-i Minas veled-i Haçik

Hane-i Serkis veled-i Kara

[S. 386] KARYE-İ KELARİÇ HÂNEHÂ-İ EHL-İ MENÂSIB MÜSLÜMÂNÂN VESAİR MÜSLÜMÂNÂN

Hane-i Mustaf Çelebi veled-i Süleyman Bağ 20 Zemin Kilelik 100

Hane-i Mehmeed Beşe Köse Hasan Bağ 2 Bağçe 1 Zemin Kilelik 250

Hane-i Şeh İbrahim Zaviyedar Bağ 2 Zemin Kilelik 50

Hane-i Ali Çelebi veled-i Süleyman Bağçe 1 Zemin Kilelik 50

Hane-i İbrahim Beşe veled-i Abdülkerim Bağ 1 Zemin Kilelik 50

Hane-i Molla Emrullah veled-i – Bağ 2 Zemin Kilelik 40 Hane-i Kasım veled-i

Hayreddin Bağ 1 Zemin Kilelik 50

Hane-i Divane nam

Hane-i Balli nam Hane-i İbiş nam

Hane-i Şeref nam

Hane-i Hallo nam

Ziraat-ı Şeh Abdülkerim Efendi Tarla12 “tarik-i Halveti’nini meşâyih-i kirâmından olmağla karye-i mezbûrda olan toprağı Padişah-ı İslam’a dua etmek üzere muafiyet ile kaydolunmuştur.”

[S. 387] KARYE-İ PİŞKIDAĞ HÂNEHÂ-İ VE ZİRAAT-I EHL-İ MENÂSIB

VE SAİR MÜSLÜMÂNÂN

Hane-i Kasım veled-i -- Hane-i Yusuf Birader-i o Hane-i Şeh Hüseyin veled-i Mahmud
Hane-i ---Bey veled-i ---
Hane-i --- Ömer
Hane-i Taştan
Hane-i ---
Ziraat-ı Murad Ez zaim veled-i Ali Ağa Kilelik 250 Ziraat-ı İsa veled-i Abdullah Kilelik
50

KARYE-İ RADUK TABİ-İ MEZBUR HÂNEHÂ-İ EHL-İ MENÂSİB VESAİR MÜSLÜMÂNÂN

Hane-i Ahmed Bey veled-i Ömer Bey Bağçe 1
Hane-i Ali Bey veled-i İbrahim Bağ 1 Zemin Kilelik 75
Hane-i Ali veled-i – Kıt'a 1
Hane-i Musa Bağ 1 Zemin Kilelik 20
Hane-i Diğer Musa veled-i Güllasor Bağ 1 Çiftlik 1
Hane-i Mustafa birader-i O Bağçe 1
Hane-i Sefer Veled-i --- Zemin Kilelik 25
Hane-i Hüseyin veled-i Hasan Bağ 1 Zemin Kilelik 90
Hane-i Ömer veled-i Ferraş Ali Bağ 1 Zemin Kilelik 15
Hane-i Haço veled-i Yakub
Hane-i İbrahim
Hane-i --- veled-i Şeh Veli
Hane-i Bayram Kıt'a 1
Hane-i Kettancı Osamn Kıt'a 1
Hane-i Muslu veled-i Hacı Ali Bağ 1 Zemin Kilelik 25

[S. 424]

Hane-i Hasan Beşe veled-i Abdullah

HÂNEHÂ-İ BA'Zİ MÜSLÜMÂNÂN-I KARYE-İ M

Hane-i Habib
Hane-i Murad nam
Hane-i Ali veled-i-- Hane-i Kaya veled-i Pir Budak Hane-i Mehmed veled-i Hasan
Hane-i Ömer veled-i--- Hane-i Ali veled-i Halkverdi Hane-i Ömer veled-i.....

Hane-i---- veled-i Halil
Hane-i İbrahim veled-i İsmail Bağ-ı Mehmed veled-i Sarhoş
Hane-i Yakub veled-i Ahmed
Hane-i Osman veled-i Abdullah Hane-i Şaban veled-i Musa
Hane-i Cafer veled-i Mahmud
Hane-i Güllabi veled-i Ali
Hane-i Şaban veled-i Maksut

HANEHA-İ RE'ÂYÂ-YI ZIMMIYAN

Hane-i---.
Hane-i Akon veled-i Mıgırdıç
Hane-i --- Hane-i---
Hane-i Kazar veled-i---

[S. 425]

Hane-i Aleksan veled-i Murad Bey
Hane-i Mardıros veled-i----
Hane-i Murad Bey nam
Hane-i Sahak veled-i Minas
Hane-i Haçik veled-i---
Hane-i Kaya veled-i---
Ez karye-i reaya-yı zımmıyan avarız-ı reaya-yı müslümanan 1 hanedir.

KARYE-İ BADRANİS

Bervech-i maktu bedel-i avarız fi sene 400

“Karye-i mezbur reayadan hali olup bazı kimesneler ziraat edip ziraatları bedel-i Fazlı ve Mehmed ve diğer Mehmed ve Habib namûn kimesneler ve her sene miriye ber vechi-makdun bedel-i avarız 400 akçe vermek üzere taahhüt ve kabul eyledikleri kayd olundu.

Yekün hasıl ez askeri ve reaya-yı müslümanan ve zımmıyan-ı kaza-i mezbur Hane 145 buçuk rub 1,5 yalnız 145,5 hane ile 1,5 rubdur.

[S. 428] KIŞLAK-I HACRUH CEMAAT-İ KARABIYIK

Hane-i--- veled-i Hüdaverdi
Hane-i Avaz veled-i Mustafa
Hane-i Ahmed veled-i Molla Ahmed

Hane-i Mehmed veled-i----

Hane- i Süleyman Ahmed

KIŞLAK-I KIRLIK CEMAAT-İ DANIŞMENDLÜ AŞİRET-İ NAZAR BEY

Hane-i Molla Kaya veled-i Budak an erbab-ı tımar

Hane-i Ağa Mehmed veled-i Maksut Ali

Hane-i Pir Mehmed

Hane-i Kasım veled-i Seydi Mahmud

Hane-i Mustafa veled-i----

Hane-i Yusuf veled-i Yakub Han

Hane-i Ali veled-i Bayram Bey

Hane-i Kulu veled-i Karahan

Hane-i Veli veled-i Şeh----

Hane-i Pir Selban veled-i Mahmud

Hane-i Avaz veled-i Babacan

Hane-i Şahverdi veled-i Hakverdi

[S. 429] MEZRA-İ KARAKÜÇÜK

Hane-i Ebubekir veled-i---

Hane-i Yusuf veled-i--

Hane-i Yunus veled-i Mahmud

Hane-i Resul veled-i--- Hane-i Kulu veled-i Hakverdi

Hane-i Diğer Kulu Hakverdi

Hane-i Allahverdi veled-i İsmail

Hane-i Receb veled-i--- Hane-i---- veled-i Rasim

Hane-i Mehmed veled-i Emirkulu

Hane-i Maksud veled-i Musa

Hane-i Budak nam

Hane-i Rasim veled-i Allahverdi

Hane-i Bünyad nam

Hane-i Karaca veled-i Hakverdi

Hane-i Mehmed veled-i Ahmed

Hane-i Tur Mehmed

Hane-i ---- veled-i Hakverdi

Hane-i Diğer Bünyad

Hane-i Abdi veled-i Emir Ahmed

Hane-i Hacı Saru veled-i Nazar

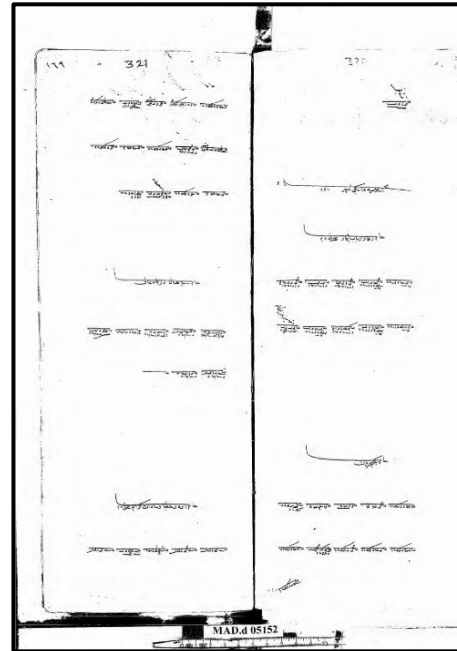
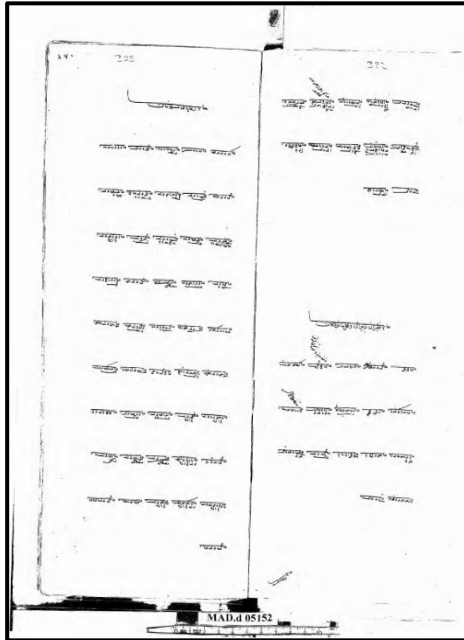
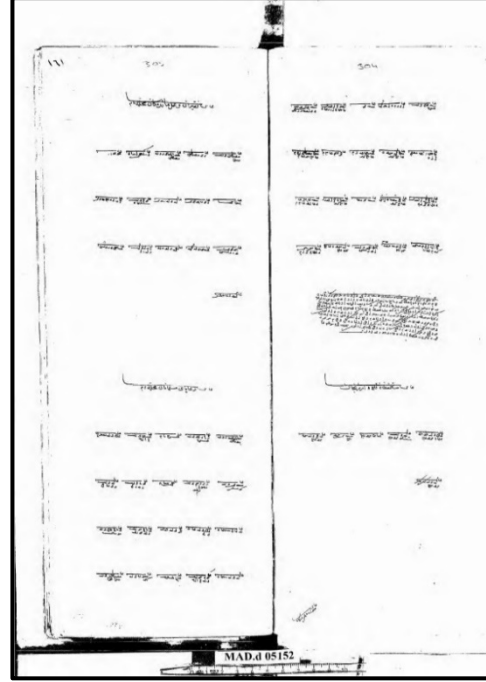
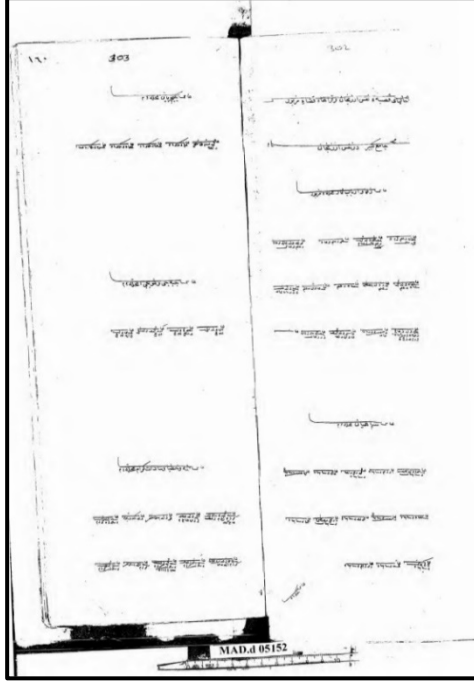
MEZRA-İ GÖLVE

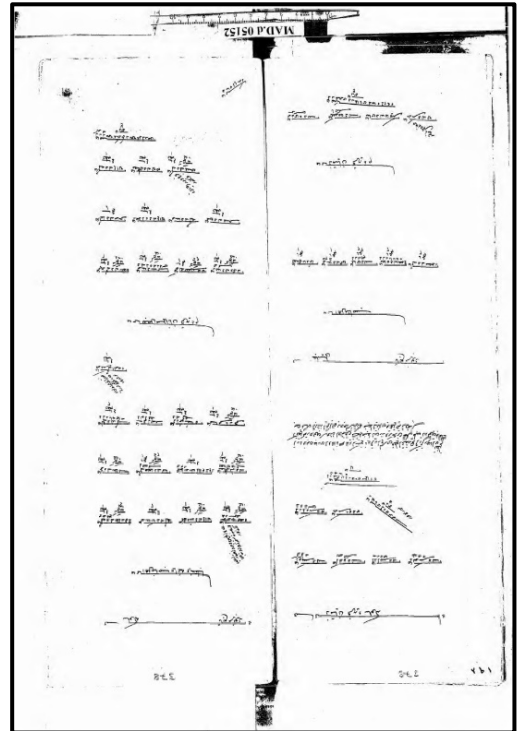
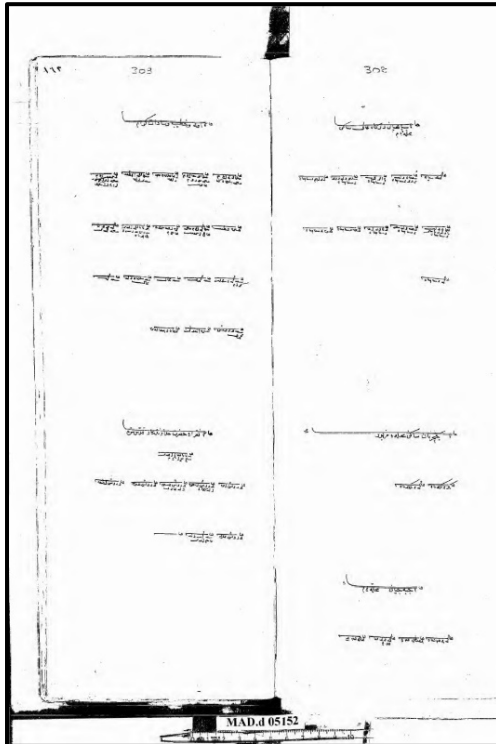
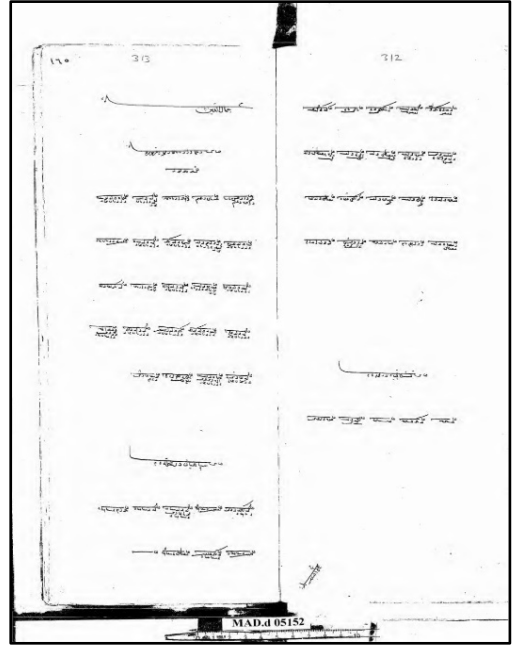
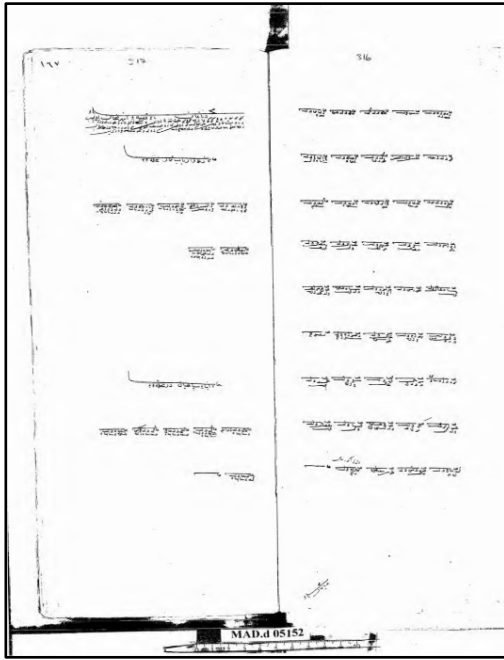
Hane-i Hüdaverdi veled-i Halkverdi

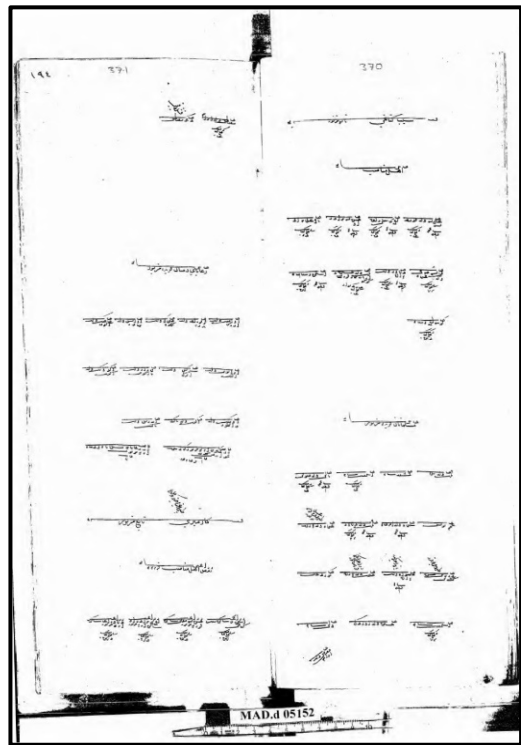
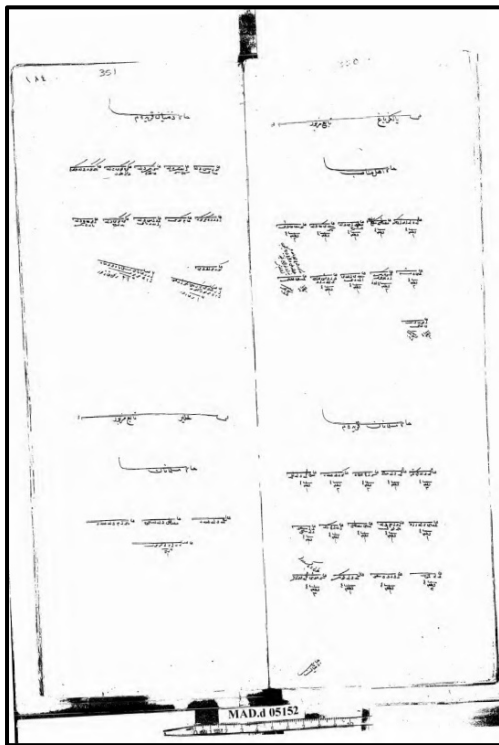
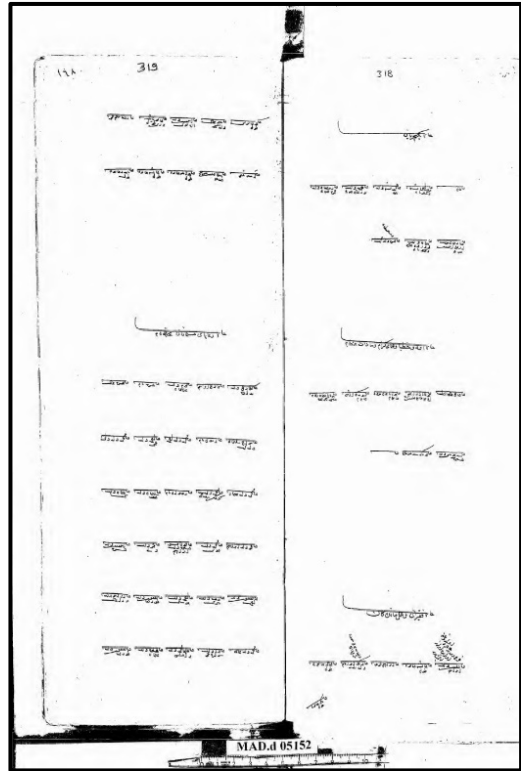
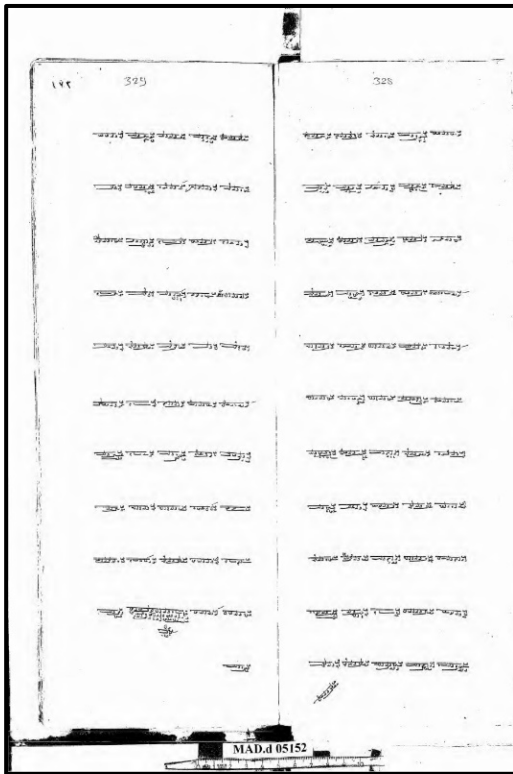
Hane-i Abdal Ali veled-i---- Hane-i Kılıç veled-i Bey Ali

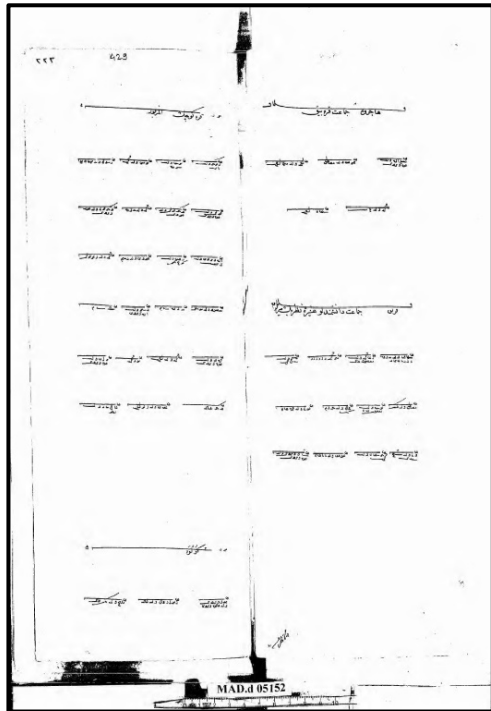
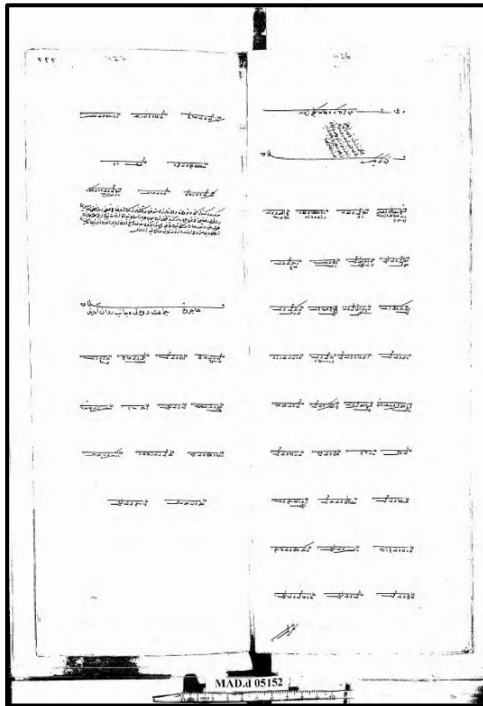
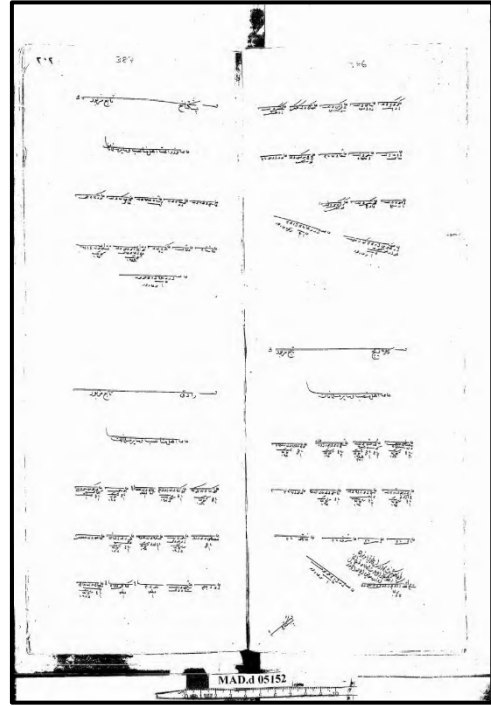
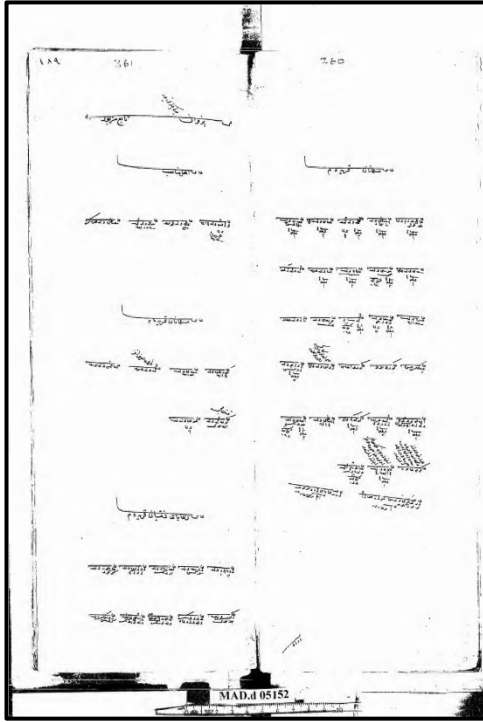

EKLER
MAD 5152 NUMARALI MUFASSAL AVÂRİZ DEFTERİNDEN BAZI
SAYFALAR

IV OSMANLI DÖNEMİ TERCAN- ÇAYIRLI OTLUKBELİ VAKIFLARI

Enver Şahin

Vakıflar, İslam devletlerinde dini inanç ve düşüncelerin güçlü olduğu kurumlardır. Siyasi çalkantıların ve idari istikrarsızlıkların dışında kalmaya çalışarak toplumlarda istikrar ve devamlılığın sembolü olmuşlardır. İslam devletlerinde ve özellikle Osmanlı Devleti'nde, vakıflar kendilerine özgü ve özerk bir biçimde kurumsallaşmıştır.

Vakıflar gerçekleştirdiği hizmetler sonucunda sosyal bünyede istikrar ve huzur ortamını sağladıktan sonra, medeniyet ve kültür değerlerinin artmasına katkıları, eğitim ve imar faaliyetlerinin ilerlemesinde de etkin rol oynamışlardır. Hatta bugün sosyal devletin görevlerinin arasında bulunan sosyal ve insani görevleri, tarih boyunca “hizmetten yararlananların katkısı olmaksızın” vakıf müessesesi yapmıştır” Bundan dolayı İslam Devletlerinde bir ” vakıf medeniyeti” oluşmuştur. Dolayısıyla bu duygu ve düşünce ile sergilenen davranışlar, toplum nezdinde kabul görmüş ve bir kültür ve medeniyet halini alarak yüzyıllar boyunca devam etmiştir. Hatta bu iyilik yapma düşüncesi sonucu ortaya konulan eylemler neticesinde yeryüzünün her bir köşesinde zamana meydan okuyan eserler ve bu eserlerin içinde dimdik durduğu şehirler meydana gelmiştir. Hiç şüphesiz şehirlerle kimlik kazandıran en değerli varlık olan insanın kendisidir. İnsanla var olan şehirler, hayat alanları oluşturmak için yine insanın yaptığı eserlerle farklı kimliklere bürünmüşlerdir.

Bu bağlamda Müslüman toplumların hüküm sürdüğü şehirler, barındırdıkları değerler ve sahip oldukları bu tür özellikler nedeni ile İslami kimliklerle anılır olmuşlardır. Özellikle de Müslümanlar, ibadet ihtiyacını karşılamak için camiler, eğitim ihtiyacını karşılamak için, caminin hemen yanı başında medrese ve mektep, sosyokültürel faaliyetler vesaire ihtiyaçları için aynı alana yakın yerlerde yaptıkları tekke, zaviye, hamam ile sosyo- ekonomik faaliyetlerin ifası için de bedestenler, dükkânlar, hanlar ve yaşama alanları oluşturmak için de evler yaparak vakfetmişlerdir. Böylece önceden var olan şehir yeni bir kimlikle yaşamaya, önceden var olmayan şehir ise bu yapılar ile ilk kez şehir olma özelliğini kazanarak yeni bir kimlik ile var olmaya devam etmişlerdir.

1936 yılına kadar Erzurum'a bu tarihten sonrada Erzincan iline bağlanan Tercan ilçesi, çok önceden farklı medeniyetlerce kurulmuş ve yaşamış bir kasaba şehir olmakla birlikte, Müslümanların eline geçtikten sonra da farklı bir kimlik kazandığı incelenen vakıflardan anlaşılmaktadır. Tercan'ın bütün vakıfları ve bu vakıfların vakfiyeleri incelenmediğinden bu şehirde yapılan eserlerin tamamını zikretmek mümkün olamamıştır. Ancak incelenen arşiv fonlarında geçen eserlerle şehrin nasıl bir kimliğe büründüğü ve nasıl bir sosyal, kültürel ve ekonomik hayat tarzını şehre kazandırdığını görebilmekteyiz. Bu ve buna benzer özgün akademik çalışmalar yapılmıştır. Bundan sonra da yapılmaya devam edilecektir. Hiç şüphesiz bu tür çalışmalar şehrin kültürüne katkı sağlayacaktır. Buna benzer çalışmaların elbette bundan sonra da yapılması gerekmektedir. Elbette bu tür çalışmalar sadece şehre kültürel bir katkı sağlamakla kalmamakta, aynı zamanda kuran ve sünnetin, hayır ve iyiliğin pratik hayata aktarılmış örneği olan vakfın ve vakıf kültürünün anlaşılmasına da katkı sağlayacaktır.

“Osmanlı Dönemi, Tercan-Çayırılı- Otlukbeli Vakıfları “ adıyla araştırmasını yaptığım bu çalışmada ele alınan fonlardaki Tercan vakıflarından toplam 56 adet vakıf incelenmiştir. Her bir vakfın görevli atamalarına dair atama beratları ve atama süreçlerine dair yazışma paketleri bulunmakla birlikte vakfedilen hayrat eserlerin türleri, kimler tarafından yaptırıldığı ve tarihi süreç içerisindeki durumları hakkında ayrıntılı bilgilere yer verilmiştir. Her bir belgenin çevirisi, orijinal belgesi ile birlikte verilmiş olup bu belgelerde geçen bilgilerin istatistiksel analizleri tablolar halinde çıkarılmıştır.

İncelenen belgelerden hareketle Tercan, Çayırılı ve Otlukbeli genelinde vakıf yolu ile meydana gelen hayrat eserlerden 45 adet cami, 3 mescit, 10 Zaviye, 1 Medrese, 1 Mektep, 1 Dershane, 1 Türbe, 2 köprü' den oluşan toplam 64 adet hayrat eserinin olduğu görülmüştür. Elbette ki bu sayı Tercan'ın tüm vakıflarına ait bir sonuç değildir. Bu sayılar sadece ulaşılabilen belgelerde geçen sayılardır.

Vakıflar birer hayır kurumu olmanın yanında toplumun sosyoekonomik ve kültürel yapısına doğrudan katkı sağlamışlardır. Bu yönüyle vakıflar istihdama doğrudan katkı sunmuşlardır. İnceleme konusu vakıflarla vücuda gelen vakıf eserlerde ise, 41 İmam-hatip, 6 zâviyedâr, 6 adet tevliyet-nezaret, 2 müezzin, 2 şeyh, 1'er müderris, muallim ve faraş olmak üzere toplamda dokuz farklı görev türünde 60 görevli hizmet etmiştir.

Yine ulaşılabilen belgelerden 3 adet vakfiye, 2 adet ferman, 2 adet hüküm, 1'er adet ilam, mazbata, maruz, arz, şukka ve takrir, 5'er adet berat, senet, 8 adet tezkire, 21 adet muhasebe kaydı, 44 adet tahrirat ve 114 adet Askeri Ruznamçe (Hurufat) kayıtları olmak üzere toplamda muhtelif türlerden 214 adet belge incelenmiştir.

Cumhurbaşkanlığı Devlet Arşivleri Başkanlığı Muhtelif Evkaf Fonları Ve Vakıf Kayıtları Arşivi Belgelerinde Tercan –Çayırılı Ve Otlukbeli genelinde isimleri geçen vakıflar şunlardır:

- 1-Berber Köyü Yakınında Hacı Ahmed Camii Vakfı
- 2-Demirkapı Köyünde Hacı Seydi Ali Zaviyesi Vakfı

- 3-Tolos-I Süfla Köyü Mahmud Ağa Ve Osman Ve Muslu Ağa Camii Vakfı
- 4-Hüseyin Bin Ahmed Camii Vakfı
- 5-Ahmed Peykerici/ Bekrici Camii Vakfı
- 6-Tatlı Köyü Hızır Efendi Camii Vakfı
- 7-Ahmed Bey Camii Vakfı
- 8- Çevirme/Çorum Köyü Camii Vakfı
- 9-Şeyh Kasım Zaviyesi Vakfı
- 10-Mansköyünde Ömer Bey/Ömer Ağa Camii Vakfı
- 11-Hacızahid Efendi Mescidi Vakfı
- 12-Ebubekir Bin Mustafa Vican Köyü Camii Vakfı
- 13-Komsor Köyünde İbrahim Ağa Mescidi Vakfı
- 14-Vartik Köyü Hacıali Ağa Mescidi Vakfı
- 15-Göktaş Köyünde İbrahim Camii Vakfı
- 16-Çorçun/Çorça-Köyü Camii Vakfı
- 17-Hafkancı Köyü Mustafa Ağa Camii Vakfı
- 18-Viran Köyü Camii Vakfı
- 19-Folak Köyü Molla Mehmed Mescidi/Camii Vakfı
- 20-Adabük/Edebük Köyü Hasan Ali Camii Vakfı
- 21-Çorçin Köyü Zaviyesi Vakfı
- 22-Corca Köyü Camii Vakfı
- 23-Semek Köyü Hacı Molla Mahmud Efendi Camii Vakfı
- 24-Sultan Murad Han'ın Mama Hatun Camii Vakfı
- 25-Kışlak Köyünde Mehmed Bey Camii Vakfı
- 26-Hafkancı Köyünde Mustafa Ağa Camii Vakfı
- 27-Divanköyünde İsmail Efendi Camii Vakfı
- 28-Zağgiri Köyündemahmud Camii Vakfı
- 29- Gelincik Köyün'de İvaz Şeyh Zaviyesi Vakfı
- 30-Çanakçıköyünde Haydar Bey Camii Vakfı
- 31- Çoçak/Soçak Köyü Mescidi Vakfı
- 32-Karakulak Köyünde El-Hac Ahmed Efendi Vakfı
- 33-Karadivan Köyünde Salih Ve Reşit Ağalar Camii Vakfı.
- 34-Tolos-I Ulya Köyünde Merhûm Hacı Ali Ağa Bin Hasan Ve Oğulları Mustafa, Hasan, Mehmet Ve İsmail Vakfı

- 35-Gelengeç Köyü Zaviyesi Vakfı
- 36-) Tolos-I Ulya'da Zülfikar Mescidi Vakfı
- 37-) Sarıkaya Köyünde Mustafa Camii Vakfı
- 38- Soskefe Köyünde Parmaksız Ağa Mescidi Vakfı
- 39-) Ziyaret Köyünde Seyyid Ali Baba Zaviyesi Vakfı
- 40-Yavi Köyünde Süleyman Camii Vakfı
- 41-Bükü Köyü Cami Zaviyesi Vakfı
- 42- Poroz Köyünde Hacı İbrahim Camii Vakfı
- 43-Karakulak Nahiyesi Otlukbeli Mevkiinde Abdülkerim Oğulları Ali Dede-zade Osman Ve Bahri Efendiler Vakfı
- 44-Kargın Köyünde Eyyüb Camii Vakfı
- 45-Karacaviran Köyünde Sadık Ağa Camii Şerifi Vakfı
- 46- Ovacık Köyünde Molla Ahmed Camii Şerifi
- 47- Karacaviran Köyü (Sadık Ağa) Camii Vakfı
- 48-Eskiden Dördüncü Orduyu Hümayun Müşiri İbrahim Derviş Vakfı (Terzi Baba Türbesi Vakfı)
- 49-Şeyh Muhammed Hayyat Tekkesi Vakfı
- 50-Şeyhoğlu Vakfı
- 51-) Cafer Efendi Petrol Kuyusu Vakfı
- 52-Hoğık Köyü İsmail Efendi Camii Vakfı
- 53-Karakulak Köyünde Hacı Said Bin Hacı Ahmed Camii Vakfı
- 54-Karakulak Köyü'nde Yusuf Oğlu Raşit Ağa ve Hacı Abdurrahman Oğlu Salih Ağa'nın yeniden yaptırdığı. Cami Vakfı.
- 55-Akviran Köyü Derviş Bey Oğlu İsmail Camii Vakfı
- 56- Çorçun Köyü Camii Vakfı

Yukarıda isimleri yer alan vakıflardan aşağıda altı adedine kısmen de olsa belgelerle yer verilmiştir.

1-Tolos-ı Süfla Köyü Mahmud Ağa Ve Osman Ve Muslu Ağa Camii Vakfı

Tolos-ı Süfla –Aşağı Tolos bugünkü Cennetpınar köyü; 1516'da kimsenin oturmadığı harabe bir köydü. 1530'da burada 4 nöker, 5 nökerzade, 3 sipahizade vardı. Günümüzde Çayırılı ilçesi ne bağlıdır. Köyde bir vakıf cami mevcuttur. 1965 yılı nüfus sayımına göre nüfusu 869 kişidir.

Erzincan Valiliği İl kültür ve Turizm Müdürlüğü tarafından 2007 yılında “Aşağı Tolos Eski Cami” Kültür ve Turizm Envanterine dâhil edilerek cami hakkında şu bilgilere yer verilmiştir:

Hicri 1105 Miladı 1693 (Osmanlı 17-18 YY.) Yılda yapılmıştır. Cennetpınar(Aşağı Tolos) köyü Çayırılı İlçesinin 12.kuzeybatısında bulunmaktadır. Eski Cami köy yerleşiminin orta noktasında köy içi mevkiinde yer almaktadır. Caminin mihrabı üzerinde (H.1105 /M.1693) tarihi ile son cemaat yeri içerisinde sol tarafta taki bölüme açılan kapısı üzerinde de (1277 H.-1860 M.) tarihi geçmektedir.

Bu günkü tarihi dikkate aldığımızda Cennetpınar eski caminin 328 yaşında olduğunu görürüz. Günümüze değin büyük bir onarım geçirmemiştir. Ancak mihrap ve duvar yüzeylerinde yapılan boyalar göze çarpmaktadır. Bu vakıf cami, Vakıflar Genel Müdürlüğünce 2021 yılında onarımı uygun görülmüş, ancak günümüze kadar herhangi bir onarım yapılmamıştır.

İlgili Arşiv Belgeleri:

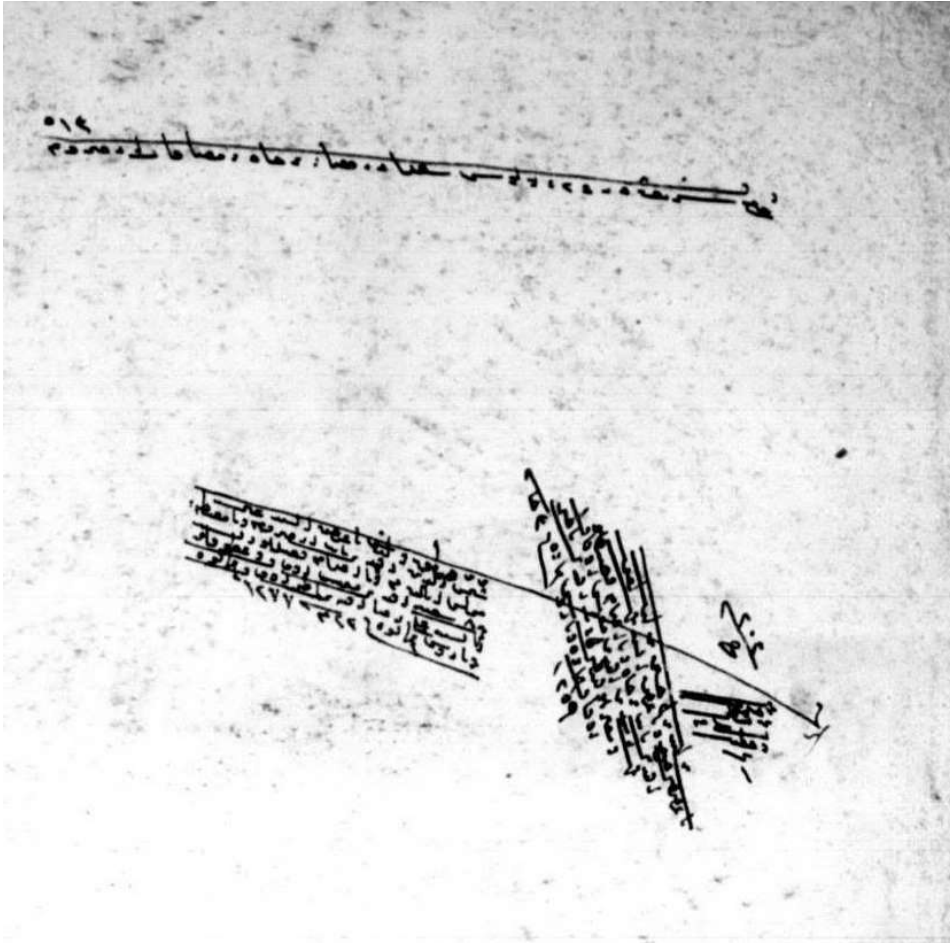
178/513

Erzurum’a bağlı Tercan Kazasında Tolos-ı süfla Köyü Camii Vakfı. Cemaziyelahir 1202:

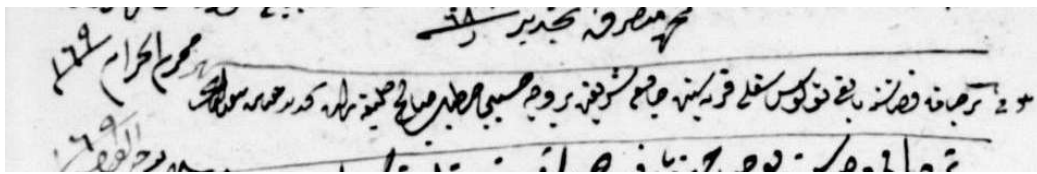
Ahmet Oğlu Hüseyin’in ölümü üzerine boşalan İmam ve Hatiplik görevine kendi arzuhali, Tercan Naibi Seyyid Mehmet Efendi arzı, Vakıflar Müfettişi Mehmet Rüşdü’nün ilamı Evkaf-ı Hümayun Nazırı Mustafa Kani Bey Efendi ve Ruus-ı Hümayun ile günlük 1 akçe ücret ile 3 Cemaziyelevvel 1259 hicri tarihinde Mustafa Oğlu Mehmet Halife Cami İmam ve Hatibi olarak atanarak berat verilmiştir .

Mustafa Oğlu Mehmet Halife’nin ölümü üzerine yerine, Erzurum Naibi Seyyid Ali Şemseddin Efendinin arzı, Erzurum Eyaleti Meclisi Mazbatası, Evkaf Müfettişi Seyyid Mehmet Said Efendinin ilamı, Evkaf-ı Hümayun Nazırı Seyyid Ali Rıza Efendi ve Ruus-ı Hümayun ile 22 Muharrem 1277 hicri tarihinde Oğlu Mustafa atanarak berat verilmiştir.¹

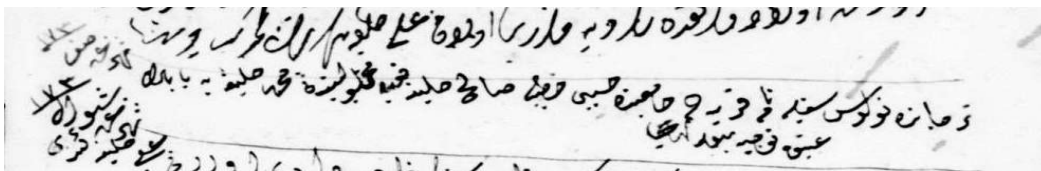
¹ VGM_DEFTER_00419_00093

Tercan kazasına bağlı Tolos-1 süfla köyünde cami-i şerifte hasbi olarak hatip olan Salih Halife atama beratının yenilenmesi ile inayeten atanmıştır. Muharrem 1169.²

Tercan'da Tolos-1 Süfla adlı köyde camide hasbi olarak hatip olan Salih Halife'nin ölmesi üzerine boşalan göreve Mehmet Halife eski beratı gereği atanmıştır. Safer 1173.³

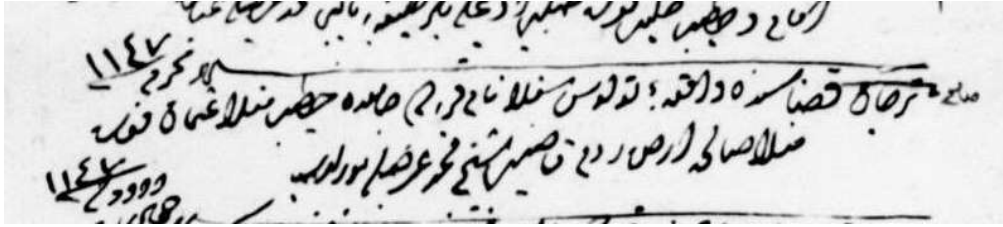

² VGM_DEFTER_01092_00054 / Sayfa 98

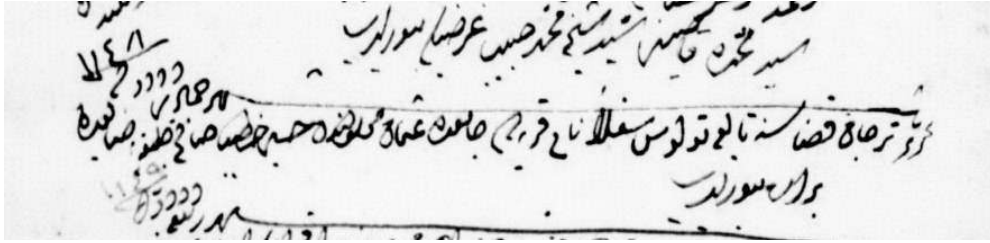
³ VGM_DEFTER_01092_00054 / Sayfa 98

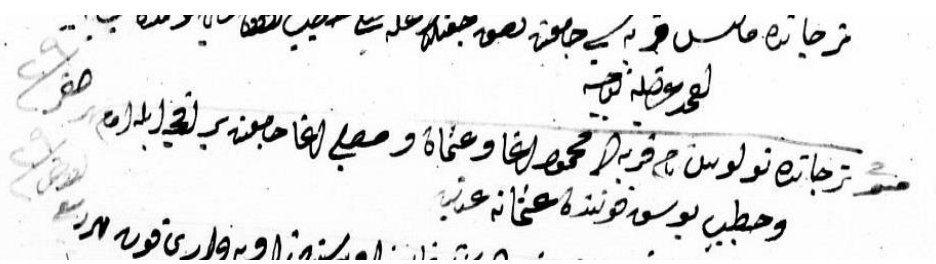
Tercan kazasında bulunan Tolos-1 süfla adlı köy camiide hatip olan Molla Osman'ın ölmesi üzerine yerine Erzurum kadısı Şeyh Mehmet arzıyla Molla Salih atanmıştır. Muharrem 1147.⁴

Tercan kazasına bağlı Tolos-1 süfla adlı köyde camide hatip olan Osman'dan boşalan göreve hasbi olarak Salih Halife'ye beratını kaybetmeden berat verilerek atanmıştır. Cemaziyelevvel 1148.⁵

Tercan'da Tolos adlı köyde Mahmud Ağa ve Osman ve Muslu Ağa Camiinde bir akçe ile imam ve hatip olan Yusuf'un ölümü üzerine inayeten Osman atanmıştır. Safer 1129.⁶

İstihkak sahiplerinden Mustafa Halife Oğlu Mehmet Cuma arzuhal sunarak Evkaf-1 Hümayuna mülhak vakıflardan Erzurum'a bağlı Tercan Kazasında Tolos-1 Süfla Köyünde bulunan Camii Vakfından almak üzere günlük bir akçe ücret ile imamet ve hitabet görevlerine mutasarrıf olan Ahmet Oğlu Hüseyin'in ölmesi üzerine yeri ve görevi boş kalmış olduğundan kendisinin atanarak kendisine atama beratı verilmesi hususunda talepte bulunması ve yazılı olduğu üzere Tercan Naibi Mehmet Emin Efendi arz ve bu arz da gerçeğe uygun olduğu haber verilerek her iki görev anılan ölünün yerine adı geçene verilmesi mevcut durumun gereği olup, Evkaf-1 Hümayun müfettişi Mehmet Rüştü Efendi

⁴ VGM_DEFTER_01094_00031 / Sayfa 27

⁵ VGM_DEFTER_01094_00031 / Sayfa 27

⁶ VGM_DEFTER_01133_00129 / Sayfa 124

ve adı geçen ölüden sonra anılan her iki görevin şeri bildirimden sonra Mustafa Oğlu Mehmet Halife'ye verilerek ilgili defterine şartları yazılarak beratı verilmesi hususunda Evkaf-ı Hümayun Nazırı saadetli Mustafa Kani Bey Efendi'nin ilamı, ancak hitabeti serir-i alaya özet olarak bildirilerek çıkan padişah hattı gereği tevcih olunmuştur. 3 Cemaziyelevvel 1257.⁷

İLAM

İşbu ilam ve ilişik mazbata ve derkenarlar ile Evkaf-ı Hümayun Teftiş Mahkemesinden yazılan ilamda gösterildiği üzere Erzurum'a bağlı Tercan Kazasında Tolos-ı süfla köyünde bulunan Cami-i Şerif Vakfının günlük bir akçe ücret ile imamet ve hitabet görevlerinin mutasarrıfı Mustafa Oğlu Mehmet Efendi'nin ölümü üzerine boşalan görevlere büyük oğlu olup mahallinde yapılan imtihan ile ispatlanan Mustafa Efendi atanması gerekir . Ancak hitabet hususu padişah iznine tabi olduğundan o şekilde ve

atama şartlarının ilgili defterlerine kayıt ile ilgili biriminden gerekli olan beratının verilmesi için ruus-ı hümayun çıkartılması hususunda.⁸

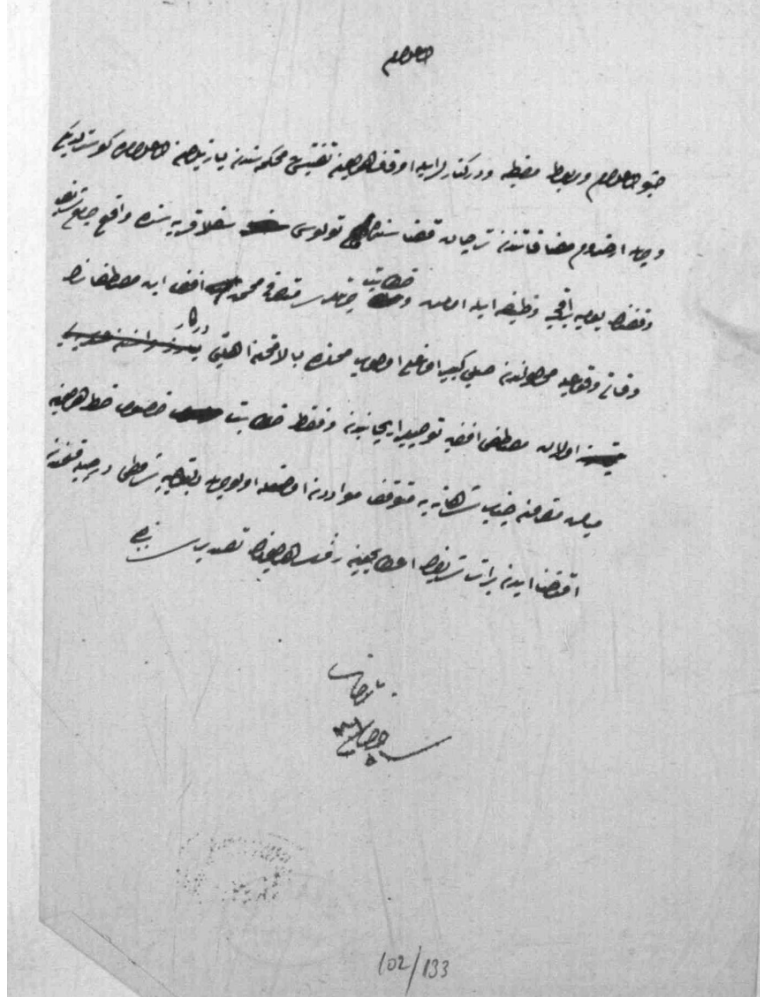
Yazılı 5 Zilkade 1281

⁷ BOA_EV_EMH_00167_00028

⁸ BOA_EV_MKT_00102_00306/Sayfa 133

Evkaf-1 Hümayun Nezaretine bağlı vakıflardan Erzurum'a tabi Tercan Kazasının Tolos-ı süfla köyünde bulunan Cami-i Şerif Vakfından almak üzere günlük bir akçe ücret le imamet ve hitabet görevlerine mutasarrıf olan Mustafa Oğlu Mehmet Halife bundan önce ölmüş ve kadrosu boş kalmış ve yapması gereken görevi yapılmaz hale gelmiş olup büyük oğlu Mustafa Halife'nin her iki göreve ehliyeti olduğu yapılan imtihan neticesinde ortaya çıkmış olduğundan bahisle adı geçen ölüden boşalan her iki görevin oğlu Mustafa Halife'ye verilmesini talep ettiği Erzurum İli Naibi Padişahın eski İmamı Nuri Efendi-zade faziletli es-Seyyid Ali Şemseddin

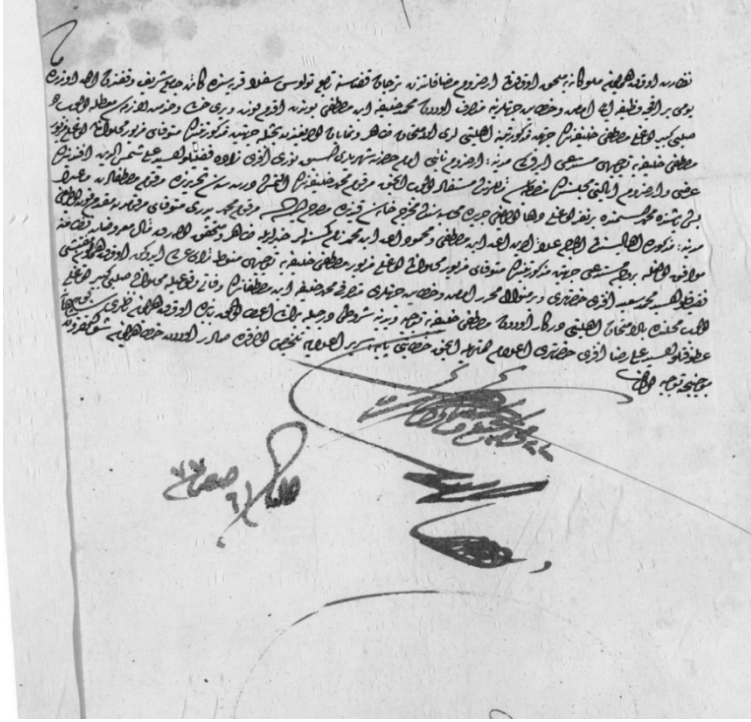

Efendinin arzı ve Erzurum Eyaleti Meclisinin mazbatasını içeriğinden anlaşılmış olup ancak adı geçen Mehmet Halife'nin 1264 yılı nüfus tahririnde adı geçen Mustafa'dan başka beş yaşında Mehmet isminde bir oğlu daha olduğu Muhasebe Defterinden çıkartılmış olan hane kaydında açık ise de adı geçen Mehmet bahsedilen ölü babasından daha önce öldüğü Erzurum ili ahalisinden Mustafa Oğlu Hacı Alaaddin Ağa ve Mehmet Oğlu Mahmut Ağa adlı kişilerin haber vermeleri ile ortaya çıkmış olarak anılan maruzatların içeriğinin nizamına uygun olduğundan söz konusu talep gereği her iki görevin adı geçen ölüden boşalması ile adı geçen Oğlu Mustafa Halife'ye verilmesi padişah iradesi gereği olduğu Vakıflar Müfettişi faizletli Seyyid Mehmet Said Efendi Hazretleri ve açıklandığı şekil üzere imamet ve hitabet görevlerinin mutasarrıfı olan Mustafa Oğlu Mehmet Halife'nin ölümünün gerçekleşmesi ile boşalan göreve sulbi büyük oğlu olup mahallide yapılan imtihan ile ehliyetli olduğu anlaşılan Mustafa Halife'ye verilerek kendisine şartlarının da eklenerek beratının verilmesi hususunda Evkaf-1 Hümayun Nazırını atıfletli Seyyid Ali Rıza Efendi

Hazretlerinin ilam etmeleri ile sadece hitabet görevi padişah makamına telhis olunduğunda çıkan padişah hattı gereği atanması hususunda. 22 Muharrem 1277.⁹

Buyruldu dade 6 Safer 1277

Padişah Nişanı Yazılısın ki;

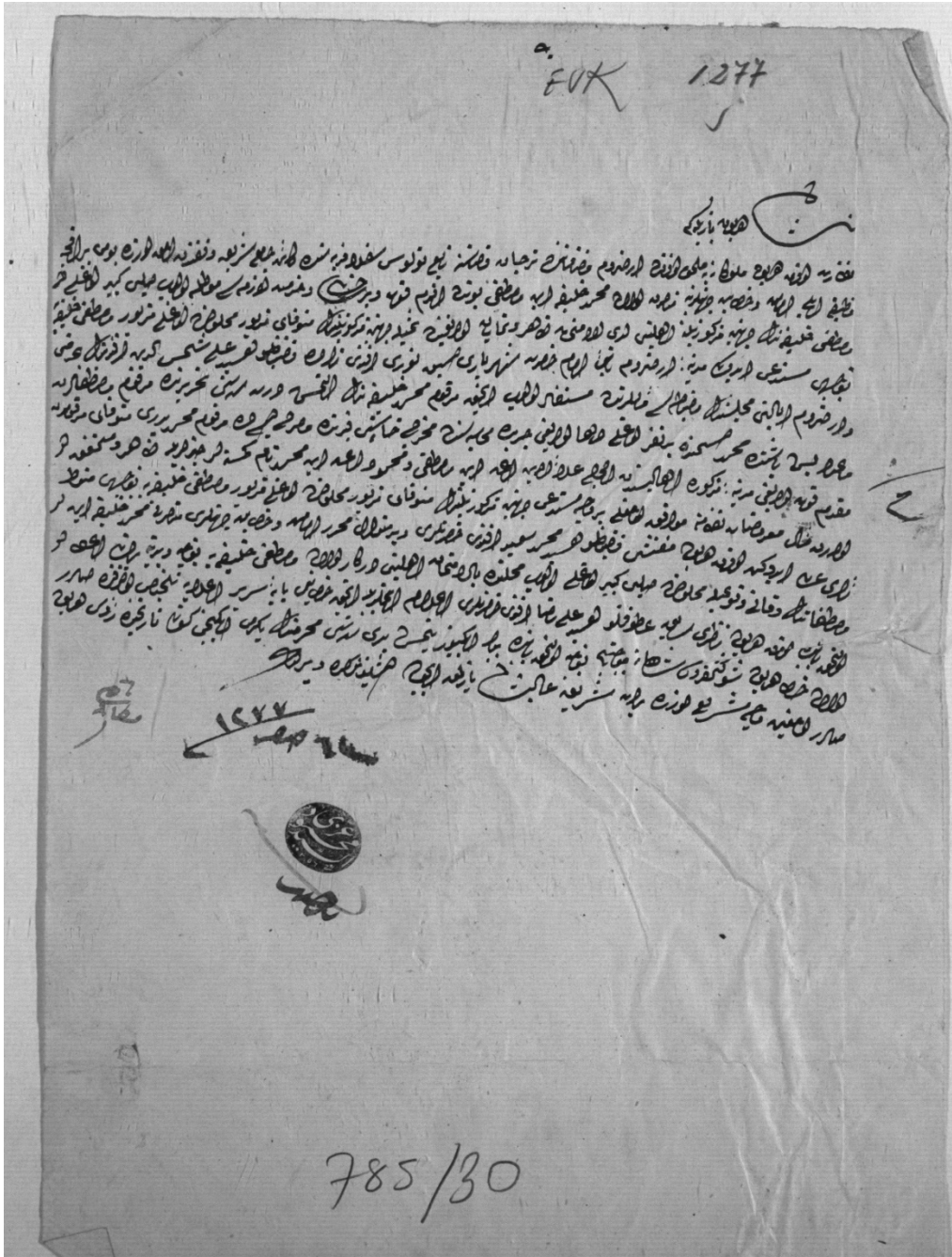
Evkaf-ı Hümayun Nezaretine bağlı vakıflardan Erzurum'a tabi Tercan Kazasının Tolos-ı süfla köyünde bulunan Cami-i Şerif Vakfından almak üzere günlük bir akçe ücret le imamet ve hitabet görevlerine mutasarrıf olan Mustafa Oğlu Mehmet Halife bundan önce ölmüş ve kadrosu boş kalmış ve yapması gereken görevi yapılmaz hale gelmiş olup büyük oğlu Mustafa Halife'nin her iki göreve

ehliyeti olduğu yapılan imtihan neticesinde ortaya çıkmış olduğundan bahisle adı geçen ölüden boşalan her iki görevin oğlu Mustafa Halife'ye verilmesini talep ettiği Erzurum İli Naibi Padişahın eski İmamı Nuri Efendizade faziletli es-Seyyid Ali Şemseddin Efendinin arzı ve Erzurum Eyaleti Meclisinin mazbatası içeriğinden anlaşılmış olup ancak adı geçen Mehmet Halife'nin 1264 yılı nüfus tahririnde adı geçen Mustafa'dan başka beş yaşında Mehmet isminde bir oğlu daha olduğu Muhasebe Defterinden çıkartılmış olan hane kaydında açık ise de adı geçen Mehmet bahsedilen ölü babasından daha önce öldüğü Erzurum ili ahalisinden Mustafa Oğlu Hacı Alaaddin Ağa ve Mehmet Oğlu Mahmut Ağa adlı kişilerin haber vermeleri ile ortaya çıkmış olarak anılan maruzatların içeriğinin nizamına uygun olduğundan söz konusu talep gereği her iki görevin adı geçen ölüden boşalması ile adı geçen Oğlu Mustafa Halife'ye verilmesi padişah iradesi gereği olduğu Vakıflar Müfettişi faizletli Seyyid Mehmet Said Efendi Hazretleri ve açıklandığı şekil üzere imamet ve hitabet görevlerinin mutasarrıfı olan Mustafa Oğlu Mehmet Halife'nin ölümünün gerçekleşmesi ile boşalan göreve sulbi büyük oğlu olup mahallide yapılan imtihan ile ehliyetli olduğu anlaşılan Mustafa Halife'ye verilerek kendisine şartlarının da eklenerek beratının verilmesi hususunda Evkaf-ı Hümayun Nazırını atıfletli Seyyid Ali Rıza Efendi Hazretlerinin ilam etmeleri ile sadece hitabet görevi padişah makamına telhis olunduğunda

⁹ BOA_EV_MH_00785_00070/Sayfa: 21

çıkan padişah hattı gereği atanması hususunda 2 Muharrem 1277 tarihinde Ruus-ı Hümayun çıkmış olduğundan açıklandığı üzere padişah beratı yazılmak için işbu tezkere verildi. 6 Safer1277.¹⁰

¹⁰ BOA_EV_MH_00785_00091

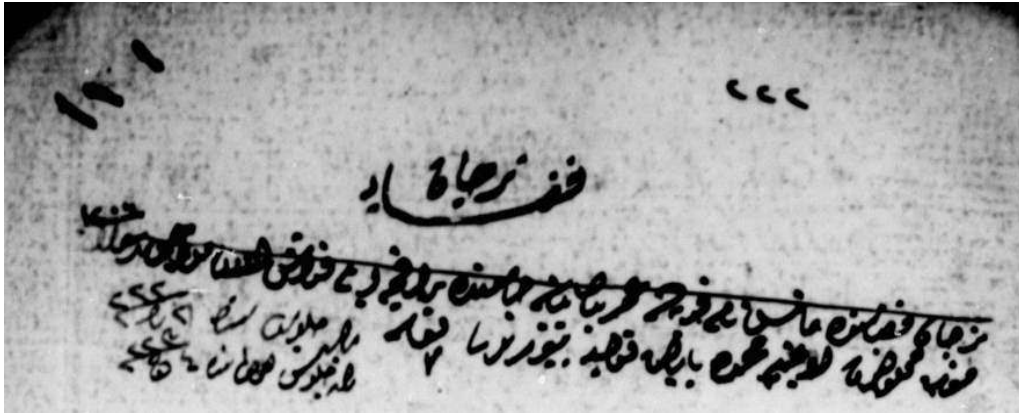

2-Mans köyünde Ömer Bey/Ömer Ağa Camii Vakfı :

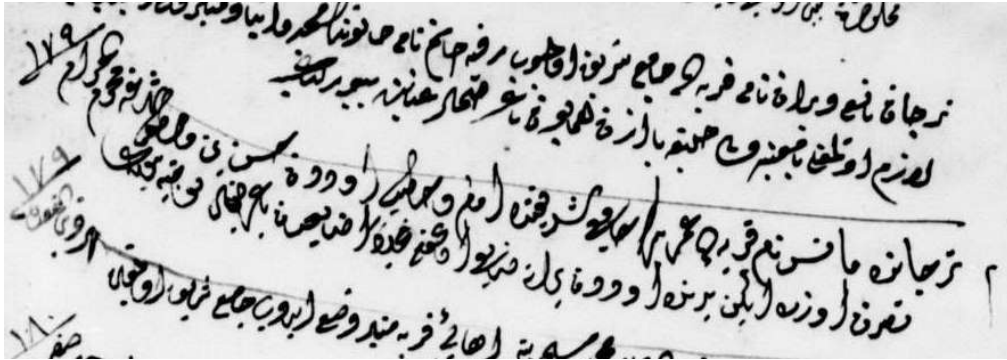
Mans (Bugünkü Çayırılı İlçesi): 1516-1530 lu yıllarda Müslüman ve Hıristiyanların birlikte oturduğu büyük köylerden biridir. Bu tarihlerde Mans'ta 1 hatip, 1 imam, 1 müezzın, 1 muaf, 1 pîrifani, 5 nöker, 7 nökerzade vardı. Köyde üç değirmen, bir de bezirhane vardı.[İsmet Miroğlu. Bayburt Sancağı s.102 Üçler Matbaası 1975-İstanbul

İlgili Arşiv Belgeleri:

Tercan kazasında **Mans** adlı köyde **Ömer Bey**'in yaptırdığı Camide bir akçe ücret ile ferraş olan Molla Hasan'ın ölümü üzerine boşalan göreve oğlu Mehmet, padişah beratı ile tevcih olunarak atanmıştır. 7 Cemaziyelevvel 1206.¹¹

Tercan'da **Mans** adlı köyde Ömer Bey Camii şerifinde imam ve hatip olan Mustafa Oğlu Hasan tasarruf etmek üzere iken elinde olan beratını kaybetmiş olduğundan arzuhal ile yeniden berat ile atanmıştır. Muharrem 1179.¹²

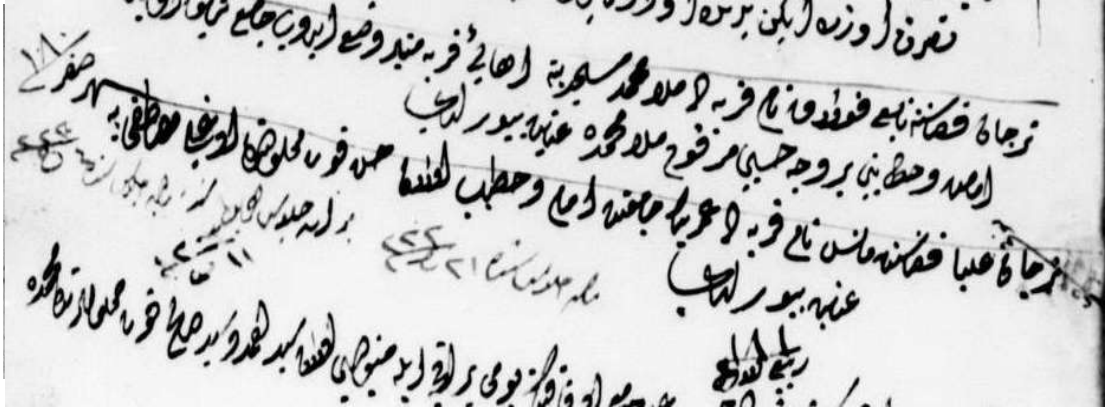

Tercan-ı ulya kazasına **Mans** adlı köyde Ömer Bey Camiinde imam ve hatip olan Hasan'ın ölmesi üzerine boşalan göreve oğlu Mustafa inayeten atanmıştır. Safer 1180.¹³

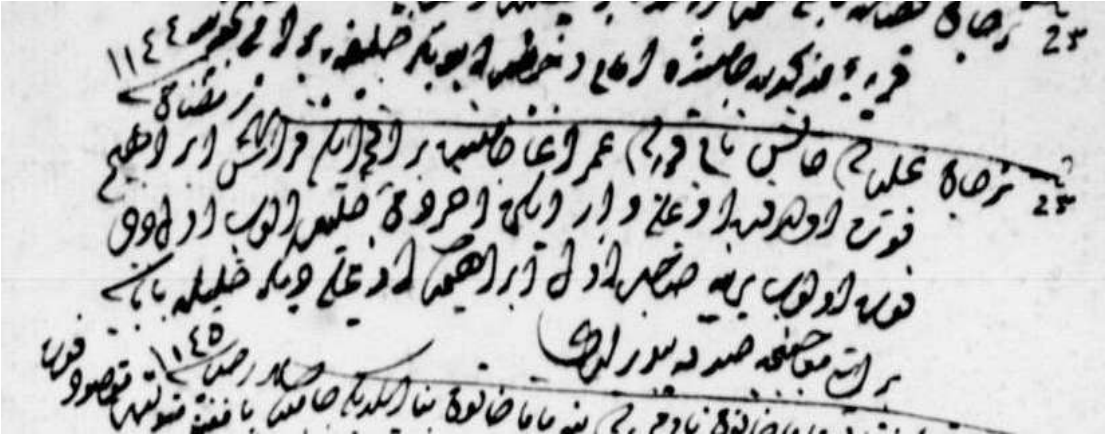
¹¹ VGM_DEFTER_00537_00115 /S 222

¹² VGM_DEFTER_01075_00061 / Sayfa 79

¹³ VGM_DEFTER_01075_00061 / Sayfa 79

Tercan-1 ulyada Mans? adlı köyde Ömer Ağa Camiinde bir akçe ile ferraş olan İbrahim'in ölmesi üzerin oğlu var iken Halil adında başkası atanmış onun da ölmesi üzerine yerine görevin ilk sahibi İbrahim'in oğlu diğer Halil babasının beratı gereği sadaka olarak atanmıştır. Ramazan 1144.¹⁴

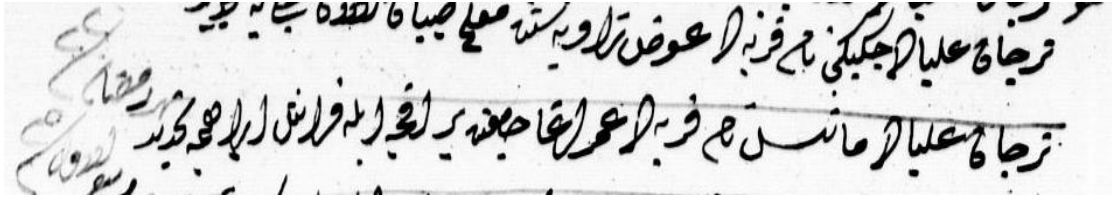

Tercan kazasına bağlı Mans adlı köyde Ömer Bey Camiinde bir akçe ile ferraş olan Halil'in ölmesi üzerine yerine oğlu Hasan inayeten atanmıştır. Receb 1163.¹⁵

Tercan-1 ulya nahiyesin de Mans adlı köyde Ömer Bey Camiinde belirli ücret ile imam ve hatip olan Mustafa'nın ölmesi üzerine oğlu Hasan varken Osman görevi berat ile üzerine alarak haksızlık ettiğiinden el çektirilerek adı geçen Hasan'ın atanması için Erzurum kadısı Şeyh Mehmet arz ve ricası ile anılan göreve ait tutulan kayıtlarda söz konusu caminin

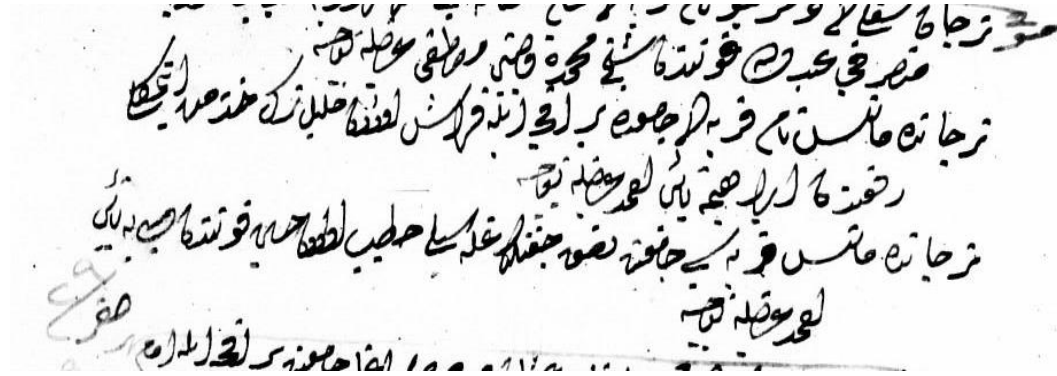
¹⁴ VGM_DEFTER_01094_00031 / Sayfa 27

¹⁵ VGM_DEFTER_01100_00049 / Sayfa 89

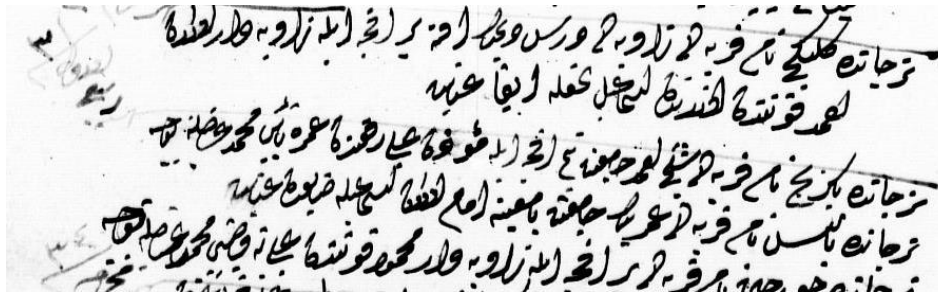

Tercan'da Mans adlı köyde camide bir akçe ile ferraş olan Halil görevi bırakarak üzerinden alınarak naib Ahmet arzı ile İbrahim atanmıştır. Safer 1127.²⁰

Tercan'da Mans köyünde camide yarım hisse çiftlik geliri ile hatip olan Hüseyin'in ölümü üzerine naib Ahmet arzı ile Veli atanmıştır. Safer 1127.²¹

Tercan'da Banas adlı köyde Ömer Bey Camiinde belirli ücret ile imam olan İsmail beratını kayıp ettiğinden yeniden berat verilerek atanmıştır. Rebiulevvel 1131.²²

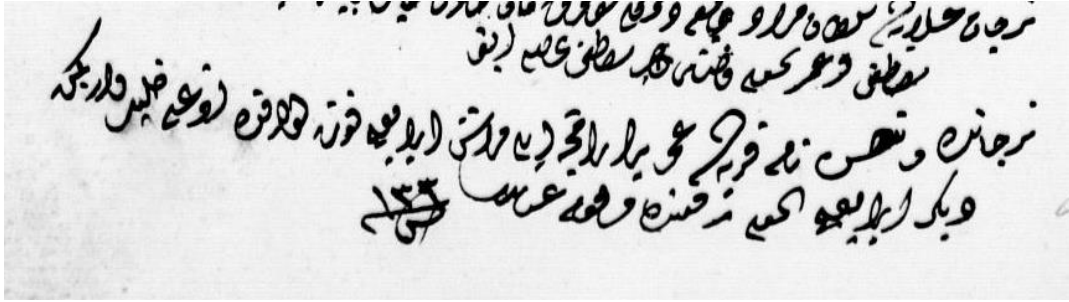
Tercan'da Mans adlı köyde Ömer Bey [Camiinde] bir akçe ile ferraş olan İbrahim'in ölümü üzerine atanması gereken oğlu Halil var iken diğer İbrahim atanmış olup görevden alınarak adı geçen oğlu Halil inayeten atanmıştır. Safer 1133.²³

²⁰ VGM_DEFTER_01133_00129 /Sayfa 124

²¹ VGM_DEFTER_01133_00129 /Sayfa 124

²² VGM_DEFTER_01133_00129 /Sayfa 124

²³ VGM_DEFTER_01133_00129 /Sayfa 124

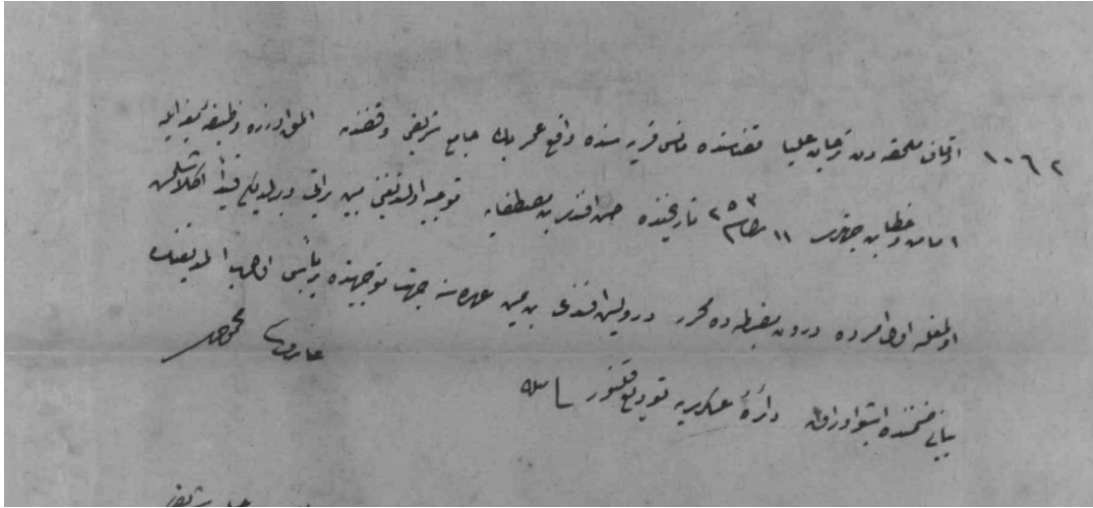

Sayı: 1062

Mülhak Vakıflardan Tercan-ı ulya kazasında Mans köyünde bulunan Ömer Bey Cami-i şerifi vakfından karşılanmak üzere belirlenmiş ücret ile imam ve hatiplik görevleri 11 Rebiulevvel 1253 tarihinde Mustafa Oğlu hasan Efendi'ye verilmiş olduğunu gösterir berat verildiği kayıtlardan anlaşılmış olup, ilk olarak mazbatada yazılı Yemiş Oğlu Derviş Efendi uhdesine görev verilmesinde bir sorun olup olmadığının açıklanması kapsamında işbu evrak Askeriye Dairesine tevdi kılınır. 14 Ağustos 1306.²⁴

İmza: Mahmut

İmza: Arif

İLAM

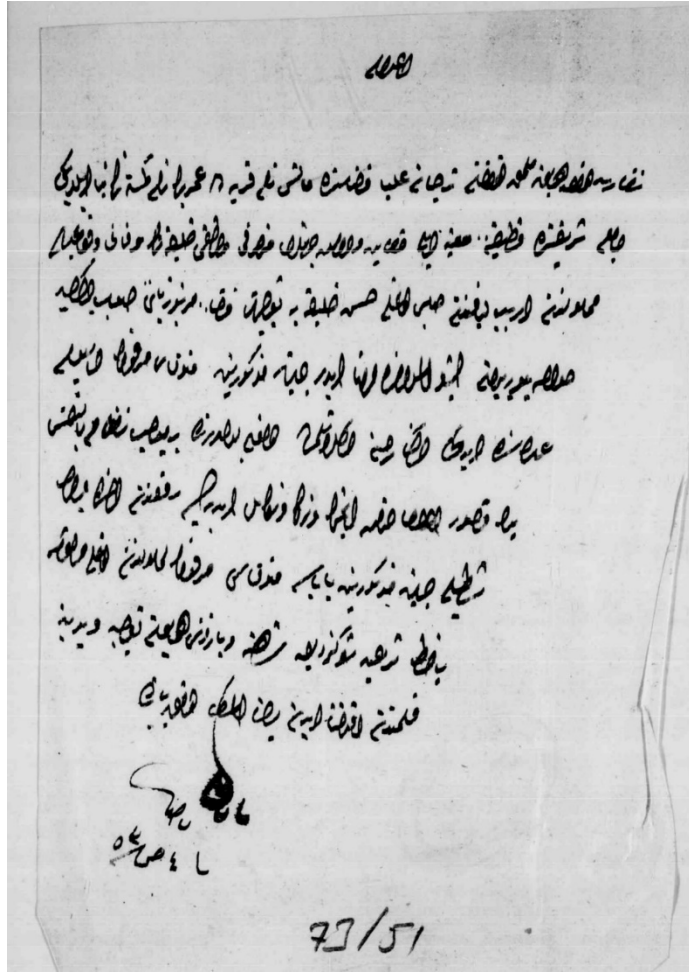
Evkaf-ı Hümayun Nezaretine bağlı, Tercan-ı ulya kazasında Mans Adlı köyde Ömer Bey adlı kimsenin bina ettiği Cami-i şerifte belirlenmiş ücret ile hitabet ve imamet görevlerinin mutasarrıfı Mustafa Halife'nin ölümü üzerine boşalan yerine liyakat

²⁴ BOA_EV_MKT_CHT_00258_00168/Sayfa 24

erbabından öz oğlu Hasan Halife'ye verilmesi anılan kaza naibi tarafından nezarete havale buyrulmuş işbu ilamda bildirilen iki görev adı geçen ölenin bugün uhdesinde olduğu derkenardan anlaşılması olup, ellerinde düzenleme gereği bizzat ve kusursuz olarak hizmet etmek ve terk ederek ihmalde bulunursa üzerinden alınarak başkasına vermek şartıyla babası adı geçen ölüden boşalan söz konusu her iki görev adı geçen oğluna padişah hattı ve ruus-ı hümayun ile verilerek kendisine ilgili birimden gerekli olan beratının verilmesi hususunda.²⁵ Yazıla 4 Safer 1253.

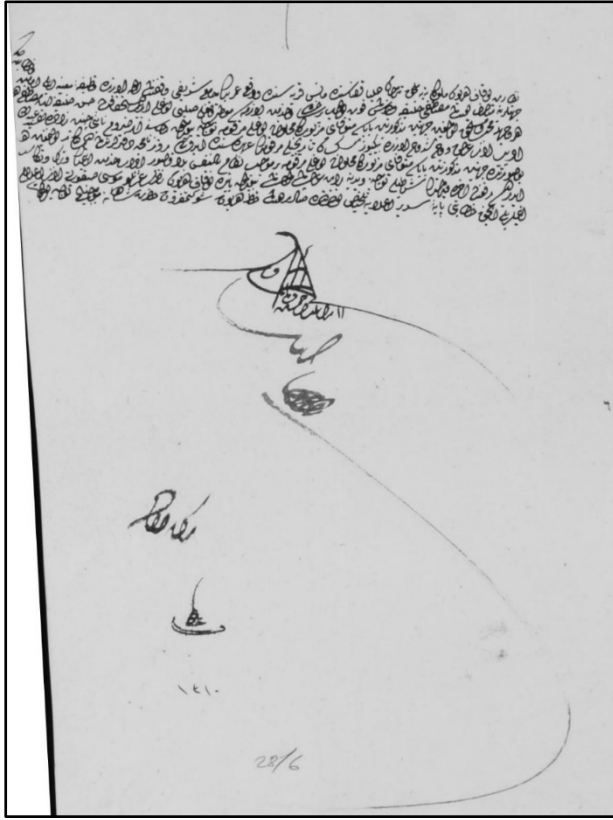
Evkaf-1 Hümayun
Nezaretine bağlı, Tercan-ı Ulya
Kazasında **Mans köyünde bulunan
Ömer Bey Cami-i Şerifi Vakfından**
almak üzere belirlenmiş ücret ile
imamet ve hitabet görevlerine
mutasarrıf olan Mustafa Halife'nin
ölümü üzerine görev yeri boşalmış
ve gerekli görevi boş kalmıştır. Bu
nedenle yerine hak sahiplerinden
oğlu Mustafa Oğlu Hasan Halife
her yönüyle görevi hakkettiğinden
anılan her iki göreve babası
ölünün yerine adı geçen işbu
oğluna tevcih olunması Erzurum
Naibi Cennetzade es-Seyyid
Abdullah Edip Efendi tarafından
arz ve anılan şekil üzere 1180
tarihinde adı geçen uhdesine
tevcih olunduğu Ruznamçe
Defterlerinden derkenar
olunmuştur. Bu surette anılan her
iki görev ölü babasının yerine adı
geçen oğluna düzenleme gereği
bizzat ve kusursuz hizmet etmek
ve eğer görevi terk ve ihmal eder

ise üzerinden alınarak başkasına verilmesi şartıyla kendisine tevcih olunarak eline padişah beratı verilmesi hususunda Evkaf-1 Hümayun Nezareti Nazırı Musa Safveti Efendinin ilamı ile sadece Hitabeti divana telhis ile bildirilerek çıkan padişah hattı gereği tevcih olunmak hususunda. 11 Rebiulevvel 1253.²⁶

²⁵ BOA_EV_THR_00073_00105/Sayfa: 51

²⁶ BOA_EV_MH_00028_00032/Sayfa: 6

3- Ahmed Peykerici/Bekrici Camii Vakfı:

Pekerîç köyü; 1516- 1530 'lu yıllarda Müslüman ve Hıristiyanları birlikte yaşadığı köylerdendir. Bu tarihte 1 hatip, 1 müezzîn, 12 nöker, 6 nökerzade ile köyde 5 değirmen, 2 de bezirhane vardı.

2757 nolu arşiv defter kayıtlarında, Pekerîç köyü'nde toplamda 131 hane'de 452 kişi mevcuttu. Bunlar Müslüman Hane sayısı 76 ve bu hanelerdeki nüfus ise 219 kişidir. Gayrimüslim hane sayısı 55 ve bu hanelerdeki nüfus ise 232 kişidir.

Günümüzde, Çadırkaya adıyla Tercan ilçesine bağlı olup 1965 yılı nüfusu 3.110 kişidir.1952 yılında Belediye teşkilatı kurulmuş olan Pekerîç, ilçenin en kalabalık yerleşim merkezlerinden biridir. Meşhur

Pekerîç kalesinin alt düzlüğünde kurulmuş olup kasabasının en eski adı ise Bagaridi olarak bilinmektedir. Bagarid ismi "Tanrılar Tapınağı" veya İlahlar Karargâhı anlamına gelmektedir. Urartulara kadar tarihi uzanmaktadır. Geniş olan ovası tarıma çok elverişlidir. (Kay: Tair Erdoğan Şahin. Azzi/Hayaşa Bölgesi Efsaneleri. Erzincan-2020 s.162-163)

Şeyh Ahmet Peykerici, Tercan İlçesinin eski adıyla Pekerîç ve Yeni adıyla Çadırkaya Beldesi'ndendir. XVI y.y. son yarısı ve XVII. Yüzyıl ilk yarısında yaşamıştır. Pekerîç'ten Erzincan'ın Molla Köyüne buradan da bilahare Elazığ-Harput'a gitmiştir. Harput'ta ikamet ettiği köyün adı da yine Molla (Kendi)Köyüdür. Türbesi ve külliyesi buradadır. Sultan IV. Murat doğuya yaptığı seferler sırasında Şeyh Efendi ile görüşerek sohbetlerinde bulunmuştur. (Kay: Tahir Erdoğan Şahin. Azzi/Hayaşa Bölgesi Efsaneleri. Erzincan-2020 s.162-163)

Şeyh Ahmet Peykerici tarafından yaptırılan Pekerîç vakıf cami ise günümüze gelememiştir. Pekerîç Kalesinin en alt noktasında bolca su kaynayan gözenin hemen yanı başında taş ve kerpiçten inşa edilmiş olan bu tarihi vakıf cami ne yazık ki onarılmak yerine yıkılmıştır. Pekerîç vakıf camii'nin bir benzeri yine Molla Bekrici tarafından Erzincan merkez köylerinden Molla Köy de yine bolca su kaynayan bir gözenin yanı başında inşa edilmiştir. Ayrıca Harputta yaptırdığı Cami ile aynı özellikleri taşımaktadır. Erzincan Molla köydeki cami ve Elazığ Harputta'ki camiler ise ayakta. Her üç camide yöre halkı tarafından anlatıldığı kadarıyla birbirlerinin ikizleri gibi inşa edilmişlerdir.

Erzincan Molla köy Camii, Harput Cami ile aynı özellikleri taşımaktadır. Pekerçi Köyü'nde olan cami ise yıkılmıştır. Erzincan Molla köyde, Şeyh Ahmet Peykerici hakkında birçok menkıbeler anlatılmaktadır. Özellikle burada akan bir pınardan geyiklerin gelip su içmeleri hikâye edilir. Geyiklerin, başka gözelerden pınarlardan su içmek imkânları varken bu pınarı tercih etmeleri bu gün dahi anlatılır. Ayrıca aynı kaynakta bulunan balıklar kutsal kabul edilerek onlara dokunulmamaktadır. Şayet yıl içerisinde buraya kurban kesilmez ise balıklar görülmez olur. Ayrıca su çekilir veya azalırsa bu durum köy halkı tarafından endişeyle karşılanır ve bu senede çeşitli olumsuzluklarla karşılaşılacağı yorumları yapılarak kurban kesilir.

İlgili Arşiv Belgeleri:

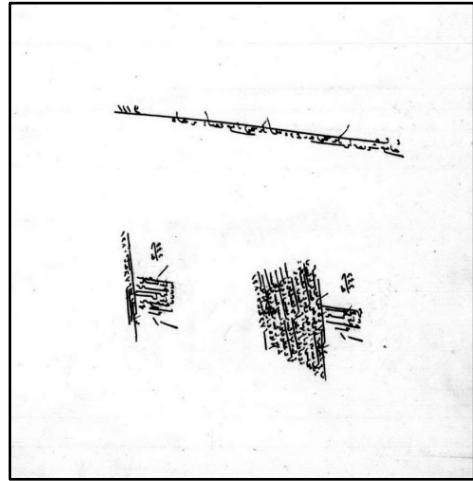
388/1113

Tercan Kazasına bağlı Molla Bekrici Köyünde Ahmet Bekrici/Peykerici Camii Vakfı. Zilhice 1242. Aşağıda bu vakfa ait arşiv belgelerine yer verilmiştir:

Molla Yusuf'tan boşalan hatiplik görevine Erzurum Naibi Hacı Halil Sıdkı Efendinin arzı ve Meclis mazbatası, Vakıflar Müdürü Mehmet Efendinin inhası, Vakıflar Müfettişi Seyyid Mehmet Kadri Efendinin ilamı, Vakıflar Nazırı Seyyid Abdurrahman Ferit Efendi ve Ruus-ı Hümayunun kararı ile 27 Zilkade 1280 hicri tarihli berat ile büyük oğlu Mehmet Halife günlük bir buçuk akçe ücret ile atanmıştır. Zilhicce 1242. 27 Zilkade 1280 hicri tarihinde büyük oğlu Said ve büyük oğulları Hüseyin ve Ahmet günlük bir buçuk ücret ile berat ile imam olarak atanmıştır.²⁷

Tercan kazasına bağlı Bekrici köyünde Ahmet Pekerçi'nin yaptırdığı camide bir akçe ile ferraş olan Mehmet'in ölümü üzerine boşalan göreve kardeşi oğlu Osman berat ile atanmıştır. 25 Zilkade 1211.

Tercan kazasına bağlı Molla Bekrici köyünde Ahmet Pekerçi Camiinde üç akçe ile imam ve hatip olan Halil adlı kişi cemaatin tercih ettiği biri olmayıp hizmeti de terk ettiği ve imamlık görevini gerektiren ehliyetinde olmadığını köy ahali ve cami cemaatinden sözüne güvenilir ve önyargısız Müslümanların mahkemede şahitlik ederek haber vermeleri ile görevin üzerinden alınarak çıkan emri şerife uyarak beldenin en bilgini müftü hazır olduğu halde yapılan imtihanında ehliyet ve istihkakı açıklığa kavuşan ve bütün ahali ve cemaatin tercih ettiği kişi olan Mehmet Erzurum kadısı es-Seyyid eş-Şeyh Mehmet arzı ile atanmıştır. 22 Cemaziyelevvel 1216.²⁸

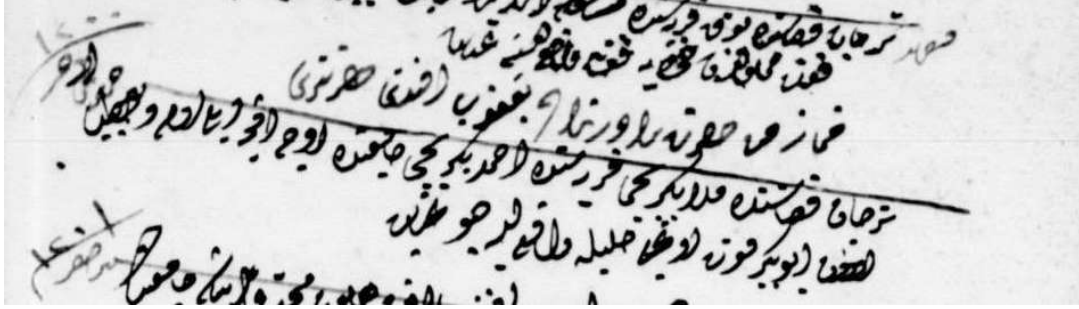

²⁷ VGM__DEFTER__00419_00199

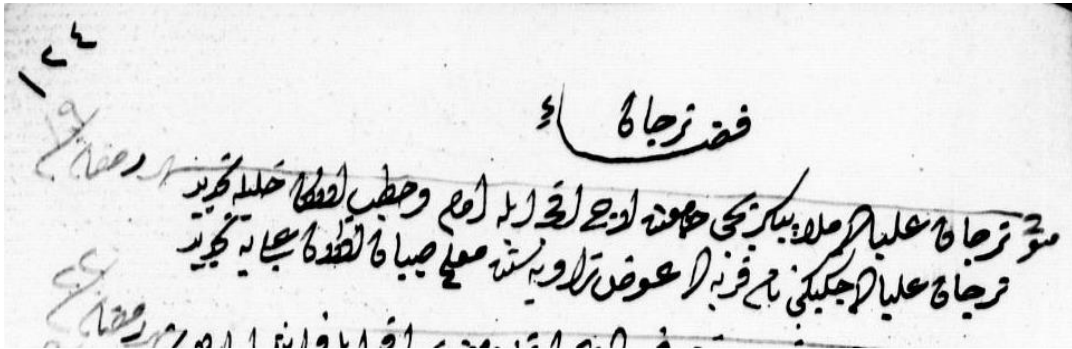
²⁸ VGM__DEFTER__00565_00032 / Sayfa 59

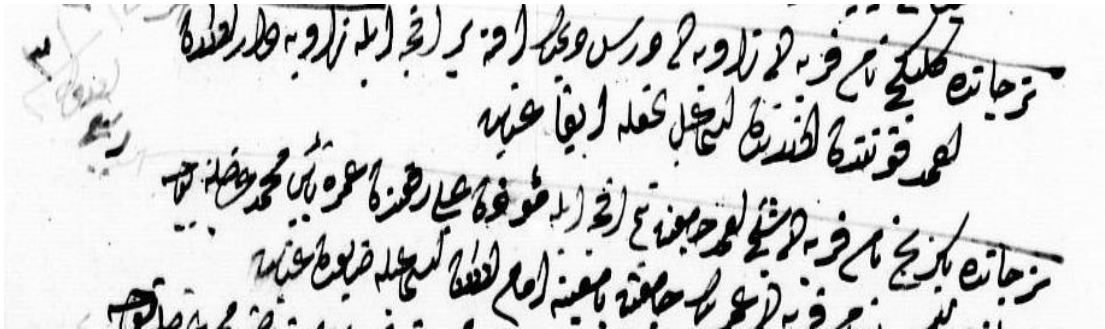
Tercan kazasında Molla Bekrici köyünde Ahmet Pekerçi Camiinde üç akçe ile imam ve hatip olan Ebubekir'in ölmesi üzerine eğer ölüm gerçekleşmiş ise yerine oğlu Halil inayeten atanmıştır. Cemaziyelahir 1200.³⁰

Tercan-ı ulya'da Molla Bekrici Camiinde üç akçe ile imam ve hatip olan Halil berat yenilemesi ile atanmıştır. Ramazan 1119.³¹

Tercan'da Bekrici adlı köyde Şeyh Ahmet Camiinde yarım akçe ile müezzin olan Ali'nin görevden alınarak naibi Mehmet arzıyla Ömer atanmıştır. Rebiulevvel 1131.³²

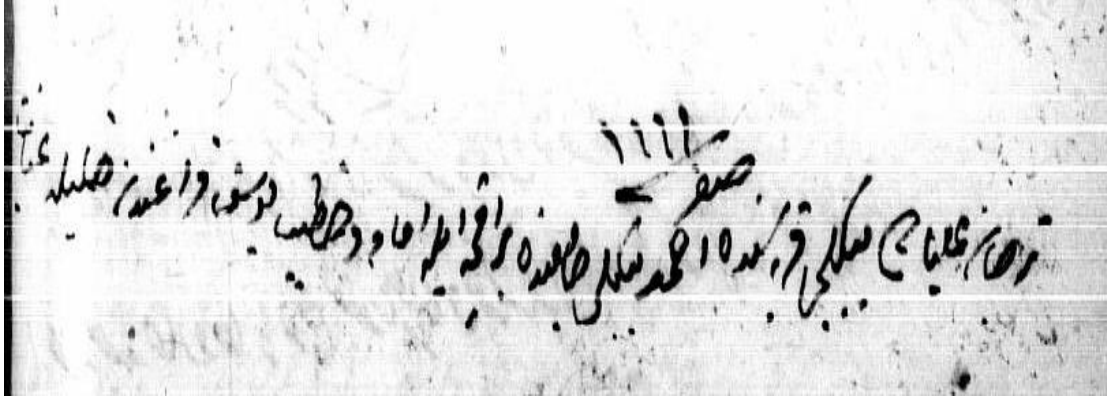
³⁰ VGM_DEFTER_01095_00026 / Sayfa 43

³¹ VGM_DEFTER_01133_00129 / Sayfa 124

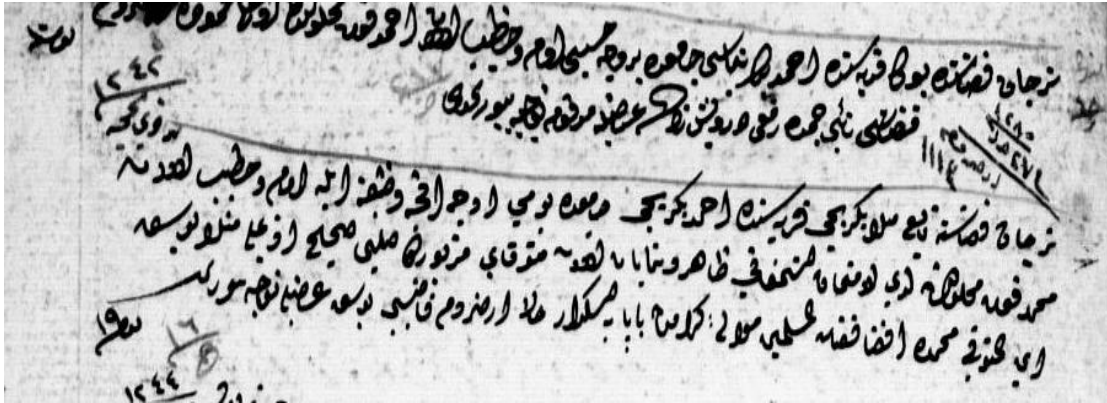
³² VGM_DEFTER_01133_00129 / Sayfa 124

Tercan-1 ulya'da Bekrici köyünde Ahmet Bekirçi Camiinde bir akçe ile imam ve hatip olan Yusuf görevi bırakarak inayeten Halil atanmıştır. Safer 1111.³³

Tercan kazasına bağlı Molla Bekrici köyünde Ahmet **Pekerçi** Camiinde günlük üç akçe ile imam ve hatip olan Mehmet'in ölümü üzerine boşalan göreve yapılan imtihan neticesinde ehliyeti ortaya çıkan adı geçen ölünün oğlu Molla Yusuf Müslüman kadıların en bilgini değerli mevaliden Üsküdar payeli halen Erzurum kadısı Yusuf arzıyla atanmıştır. 19 Zilhicce 1242.³⁴

Tercan Kazasında Molla Ahmet Bekrici Camii Şerifinin İmamet ve Hitabet Beratı Kaydıdır.³⁵

55/62

³³ VGM_DEFTER_01140_00129 / Sayfa 241

³⁴ VGM_DEFTER_00542_00091 / Sayfa 176

³⁵ VGM_DEFTER_02482_00029

Evkaf-1 Hümayun Nezaretine mülhak vakıflardan Tercan Kazasına bağlı Molla Bekrici köyünde bulunan Ahmet Bekrici Camii Şerifi Vakfından almak üzere günlük üç akçe ile imamet ve hitabet görevlerinden hitabet görevinin atamasına dair yapılan başvuru üzerine söz konusu hitabet görevine ait kayıt çıkartılarak kayıt ve tescil işlemleri yapılan bu görevin önceki görevlisi ölü Mehmet Oğlu Molla Yusuf'tan boşalan bu göreve Vakıflar Teftiş Mahkemesinden verilen ilam gereği büyük oğlu işbu belgenin verilmesine neden olan Mehmet –Allah salahını arttırsın- üzerine tek başına tevcih ve kendisine yüce beratım verilmesi hususunda Evkaf-1 Hümayun Nezaretimden ilam ile arz olunması ile çıkan padişah hattım gereği anılan hitabet görevi adı geçene verilerek 1280 Zilkadesinin yirmi yedinci günü tarihiyle ruus-ı hümayunum ile bu beratımı verdim ve buyurdum ki, anılan hitabet görevi önceki ücreti ile mutasarrıf olup işbu şerefli beratıma aykırı olarak söz konusu hitabet görevine dışardan başkası tarafından müdahale olunmasın ve şöyle bilsinler ve şerefli emrime itimat kılınsınlar. İşbu belge 12 Zilhicce 1280 hicri tarihinde düzenlendi.

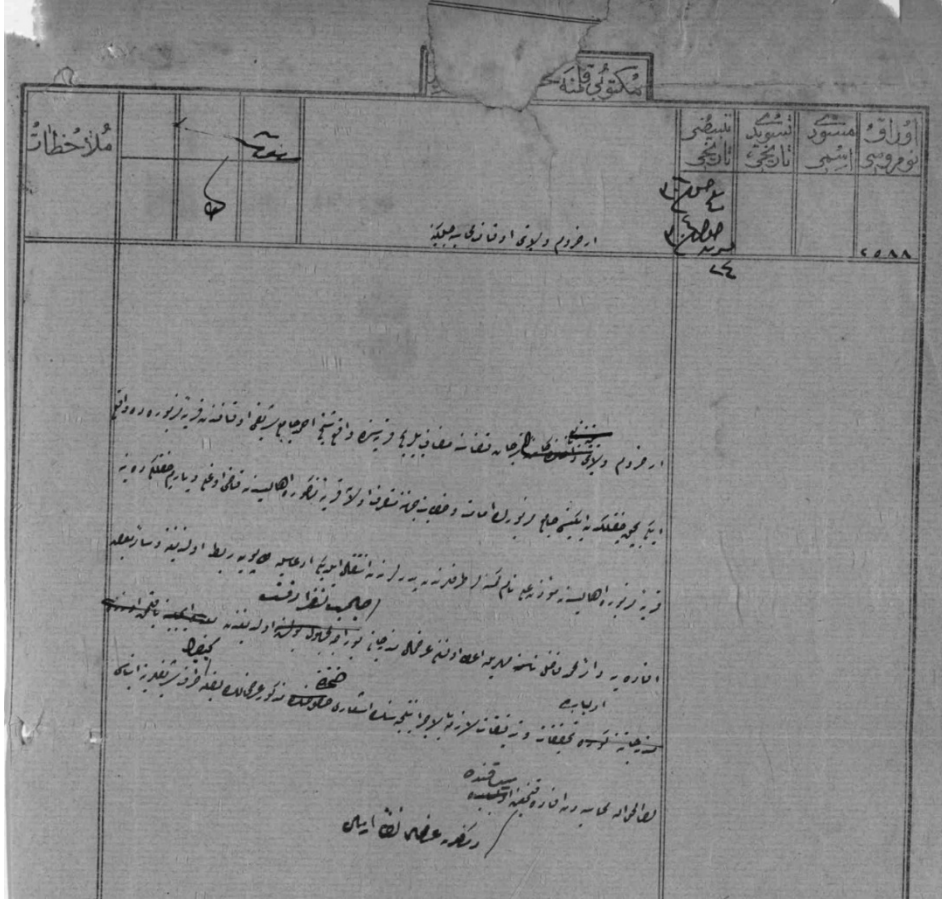
Tercan Kazasında Molla Ahmet Bekrici Camii Şerifinin İmamet Görevinin Berat Kaydıdır.³⁶

55/63

Evkaf-1 Hümayun Nezaretine mülhak vakıflardan Tercan Kazasına bağlı Molla Bekrici köyünde bulunan Ahmet Bekrici Camii Şerifi Vakfından almak üzere günlük üç akçe ile imamet ve hitabet görevlerinden imamet görevinin atamasına dair yapılan başvuru üzerine söz konusu hitabet görevine ait kayıt çıkartılarak kayıt ve tescil işlemleri yapılan bu görevin önceki görevlisi ölü Mehmet Oğlu Molla Yusuf'tan boşalan bu göreve Vakıflar Teftiş Mahkemesinden verilen ilam gereği küçük oğuları Hüseyin ve Ahmet –Allah rüştlerini arttırsın- hizmeti yerine getirmeye ehliyetli oluncaya kadar taraflarından büyük kardeşleri Said –Allah salahını arttırsın- düzenleme gereği bizzat ve niyabeten kusursuz olarak hizmeti yerine getirmek ve terk edip tembellik ederse görevden alınarak başkasına verilmek şartıyla ortaklaşa atanmaları ve kendilerine şanı yüce beratım verilmek hususunda Evkaf-1 Hümayun Nezaretimden ilam ile bildirilmesi üzerine atanmaları fermanımdır. 1280 Zilkadesinin yirmi yedinci günü tarihiyle ruus-ı hümayunum ile bu beratımı verdim ve buyurdum ki, işbu belgenin düzenlenmesine neden olan adı geçenler büyük Said –Allah salahını arttırsın- ve küçük Hüseyin ve Ahmet –Allah rüştlerini arttırsın- anılan imamet görevine önceden belirtilen ücreti ile ve belirlenen şart ile atansınlar. Şöyle bilsinler ve şerefli emrime itimat kılınsınlar.

İşbu belge 12 Zilhicce 1280 hicri tarihinde düzenlendi.

³⁶ VGM__DEFTER__02482__00029

SENET³⁸

Erzurum Sancağına tabi Tercan Kazasının Bekriç(Pekeriç) köyünde bulunan, Evkaf-ı Hümayun Nezaretine mülhak Molla Ahmet Cami-i Şerifi Vakfının 1272 yılına ait aşar bedeli.

Bekriç Köyü Vakfı Aşar Bedeli Hissesi: 1272 Yılı / 878 Kuruş.

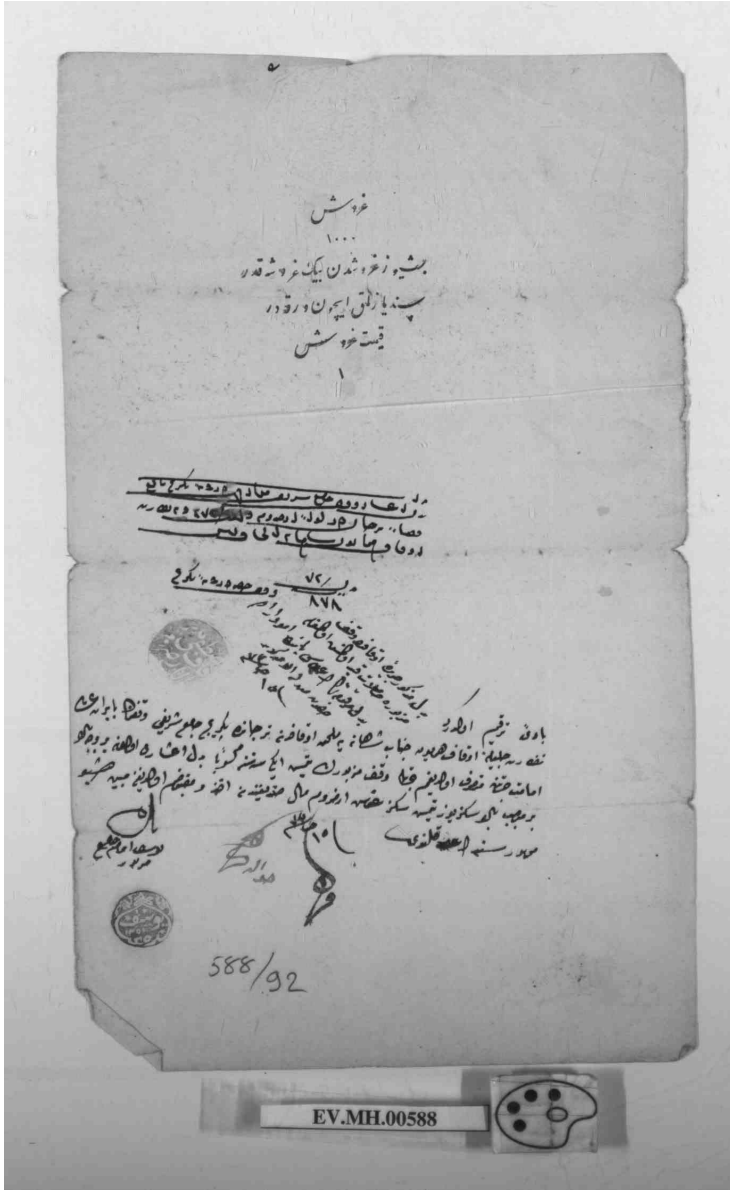
İşbu Senedin düzenlenmesinin nedeni Şudur ki;

Evkaf-ı Hümayun Nezaretine mülhak vakıflardan Tercan Kazasında Bekiriç Köyü Cami-i Şerifi Vakfının berat ile imamet görevine mutasarrıf olduğumdan anılan vakfa ait 1272 yılına ait aşar bedeli olan 878 kuruş Erzurum Mal Sandığından aldığımı gösterir işbu mühürlenmiş senet verildi. 15 Cemaziyelevvel 1273.

İmza ve Mühür: Anılan Cami İmamı Yusuf.

Senette yazılı bedel vakıflar ceridesinde anılan vakfa ait gelir olarak kayıt olunmuş olup, söz konusu bedelin ödenmesi hususunda emir ve yetki makamlarınıdır. 15 Cemaziyelevvel 1273. Mühür: Mustafa

³⁸ BOA_EV_MH_00588_00254/Sayfa: 92

SENET

Erzurum Sancağına tabi Tercan Kazasının Bekriç köyünde bulunan, Evkaf-ı Hümayun Nezaretine mülhak Molla Ahmet Cami-i Şerifi Vakfının 1270 yılına ait aşar bedeli.

Bekriç Köyü Vakfı Aşar Bedeli Hissesi: 1270 Yılı / 502 Kuruş.

İşbu Senedin düzenlenmesinin nedeni Şudur ki;

Evkaf-ı Hümayun Nezaretine mülhak vakıflardan Tercan Kazasında Bekriç Köyü Cami-i Şerifi Vakfının berat ile imamet görevine mutasarrıf olduğumdan anılan vakfa ait 1270 yılına ait aşar bedeli olan 502 kuruş Erzurum Mal Sandığından aldığımı gösterir işbu mühürlenmiş senet verildi. 15 Cemaziyelevvel 1273.

İmza ve Mühür: Anılan

Cami İmamı Yusuf.

Senette yazılı bedel vakıflar ceridesinde anılan vakfa ait gelir olarak kayıt olunmuş olup, söz konusu bedelin ödenmesi hususunda emir ve yetki makamlarınıdır. 15 Cemaziyelevvel 1273.³⁹

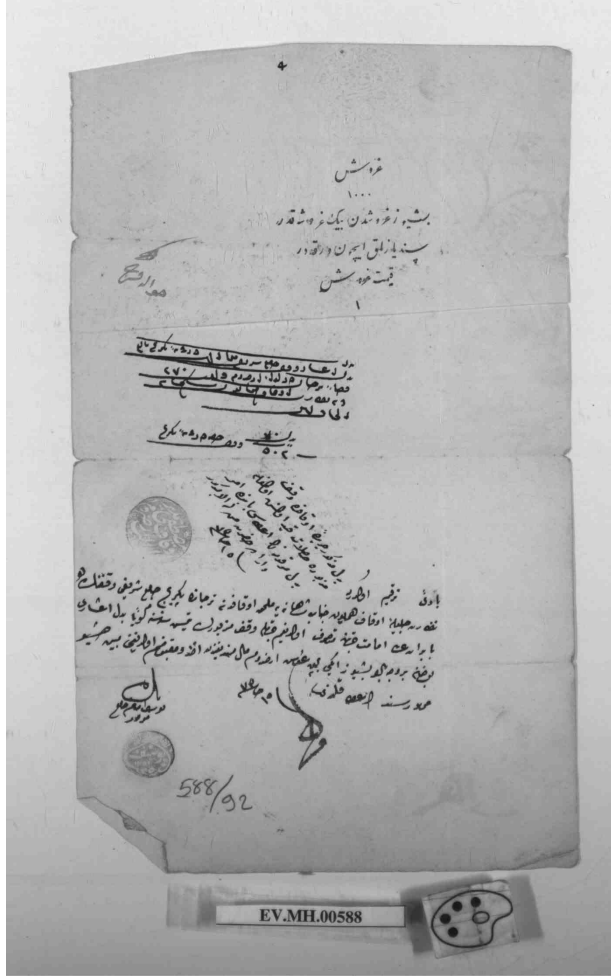
Mühür: Mustafa

³⁹ BOA_EV_MH_00588_00256/Sayfa: 92

Padişah Nişanı Yazılısın;

Evkaf-ı Hümayun Nezaretine bağlı, Tercan Kazasına tabi Molla Bekrici Köyünde bulunan Ahmed Bekrici Cami-i Şerifi Vakfından almak üzere günlük üç akçe ücret ile imamet ve hitabet görevlerine mutasarrıf olan Mehmet Oğlu Molla Yusuf geride büyük oğulları Mehmet, Said ile küçük oğulları Hüseyin ve Ahmed'i terk ederek ölmesi üzerine görev yeri boşalmış ve yaptığı hizmet yerine getiremez hale gelmiş idi. Adı geçen iki büyük oğlundan Mehmet Halife'nin hitabet cihetine ve Said Halife'nin ise imamet cihetine yapılan imtihan neticesinde ehil oldukları açık duğu ve adları geçen iki küçük oğlunun ise ehliyetlerini kazanıncaya ve bizzat hizmet etmeye iktidarları oluncaya kadar adı geçen kardeşleri Said Halife yerlerine niyabeten hizmet etmeye taahhüt ettiğinden bahisle anılan her iki görevden hitabet ciheti adı geçen Mehmet Halife'ye tek başına ve imamet görevi ise adı geçen Said Halife ile adı

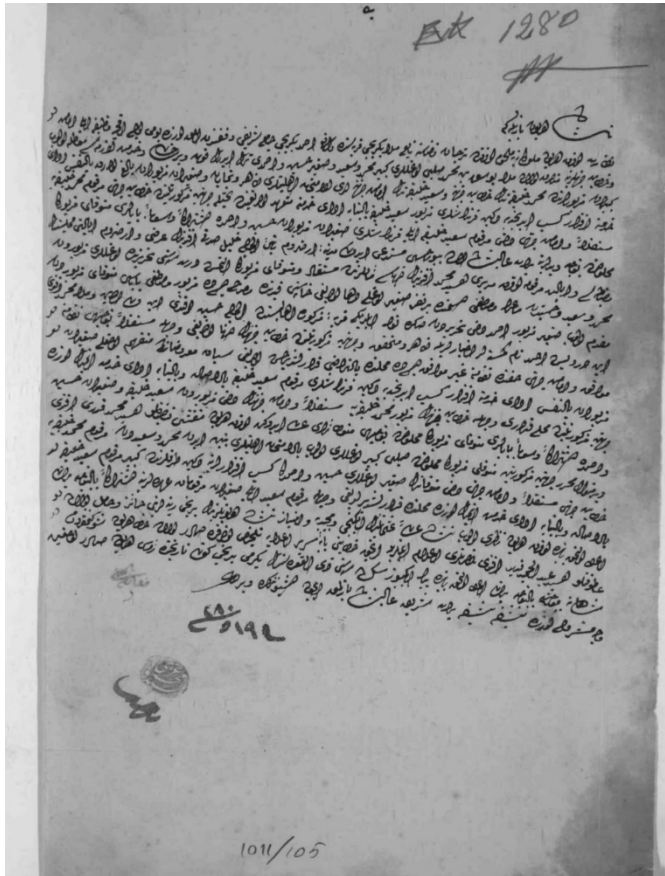
geçen küçük kardeşleri Hüseyin ve Ahmed'e ortaklaşa ve eşit olarak adı geçen ölü babalarından kendilerine tevcih ve ellerine padişah beratının ihsan buyrulması istenmiş olduğu Erzurum ili Naibi Hacı Halil Sıdkı Efendi'nin arzı ve Erzurum Eyaleti Meclisinin mazbatası ve aynı eyaletin Vakıflar Müdürü Seyyid Mehmet Efendinin inhasından anlaşılabilir ve adı geçen ölünün 1264 yılı nüfus sayımında adları geçen oğulları Mehmet, Said ve Hüseyin'den başka Mustafa isminde bir başka küçük oğlu daha olduğu nüfus hanesinde kayıtlı olduğu açık ise de adı geçen Mustafa adı geçen ölü babasından önce ölmüş olduğu adı geçen Küçük Ahmet dahi nüfus sayımından sonra doğmuş olduğu anılan köy ahalisinden Veliyuddin Oğlu Hacı Hüseyin Efendi ve Derviş Ahmet Oğlu Molla Mehmet Efendi adlı kişilerin verdiği haber ile ortaya çıkmış ve her iki görevden hitabet görevinin inha olduğundan sadece hitabet görevinin atama usulüne uygun ve imamet görevi hakkında atama düzenlemesine uygun olmamakta ise de mahallinde karşılıklı rıza ile kararlaştırılmış olduğu sunulan bilgilerden anlaşılabilir olduğundan adları geçen her iki küçük bizzat hizmet etmeye muktedir oluncaya değin kardeşleri Said Halife asaleten ve niyabeten himet etmek üzere anılan her iki görevden mahalli karar gereği hitabet görevinin adı geçen Mehmet

Halife'ye tek başına ve imamet görevinin ise adı geçen Said Halife ve her iki küçük Hüseyin ve Ahmet'e ortaklaşa ve eşit olarak adı geçen ölü babalarından kendilerine tevcih olunması padişah iradesi gereği olduğu Vakıflar Müfettişi faziletli Seyyid Mehmet Kadri Efendi tarafından bildirilmiş ve yazılı olduğu üzere her iki görev adı geçen ölüden büyük oğulları olup yapılan imtihan ile ehil oldukları anlaşılan Mehmet ve Said'ten adı geçen Mehmet Halife'ye hitabet görevi tek başına ve imamet görevi ise adı geçen küçük oğulları Hüseyin ve Ahmet'in muktedir oluncaya kadar büyük kardeşleri Said Halife asaleten ve niyabeten hizmet etmek üzere mahallinde kararlaştırıldığından adı geçen Said ile adları geçen küçüklerin uhdelerine eşit olarak verilerek beratı verilme üzere Evkaf-ı Hümayun Nazırı olup nişan-ı ali-i Osmaninin ikinci ve Mecidiye ve imtiyaz nişan-ı devletlerinin birinci rütbelerini haiz ve hamil olan atıfletli Seyyid Abdulhamid Efendi Hazretleri ilam etmeleri ile ancak hitabet görevi padişah makamına telhis olunduğunda çıkan padişah hattı gereği atanarak beratı verilmesi hususunda 21 Zilkade 1280 yılı tarihinde Ruus-ı Hümayun çıkmış olup açıklandığı üzere kendilerine ayrı ayrı berat yazılmak üzere işbu tezkire verildir. 19 Zilhicce 1280.⁴⁰ Mühür: Seyyid Mehmet İzzi

Evkaf-ı Hümayun

Nezaretine bağlı, Tercan Kazasına tabi Molla Bekrici Köyünde bulunan Ahmed Bekrici Cami-i Şerifi Vakfından almak üzere günlük üç akçe ücret ile imamet ve hitabet görevlerine mutasarrıf olan Mehmet Oğlu Molla Yusuf geride büyük oğulları Mehmet, Said ile küçük oğulları Hüseyin ve Ahmed'i terk ederek ölmesi üzerine görev yeri boşalmış ve yaptığı hizmet yerine getiremez hale gelmiş idi. Adı geçen iki büyük oğlundan Mehmet Halife'nin hitabet cihetine ve Said Halife'nin ise imamet cihetine yapılan imtihan neticesinde ehil oldukları açık duğu ve adları geçen iki küçük oğlunun ise ehliyetlerini kazanıncaya ve bizzat hizmet etmeye iktidarları oluncaya kadar adı geçen kardeşleri Said Halife yerlerine niyabeten hizmet etmeye

⁴⁰ BOA_EV_MH_01011_00310/Sayfa: 105

taahhüt ettiğinden bahisle anılan her iki görevden hitabet ciheti adı geçen Mehmet Halife'ye tek başına ve imamet görevi ise adı geçen Said Halife ile adı geçen küçük kardeşleri Hüseyin ve Ahmed'e ortaklaşa ve eşit olarak adı geçen ölü babalarından kendilerine tevcih ve ellerine padişah beratının ihsan buyrulması istenmiş olduğu Erzurum ili Naibi Hacı Halil Sıdkı Efendi'nin arzı ve Erzurum Eyaleti Meclisinin mazbatası ve aynı eyaletin Vakıflar Müdürü Seyyid Mehmet Efendinin inhasından anlaşılması ve adı geçen ölünün 1264 yılı nüfus sayımında adları geçen oğulları Mehmet, Said ve Hüseyin'den başka Mustafa isminde bir başka küçük oğlu daha olduğu nüfus hanesinde kayıtlı olduğu açık ise de adı geçen Mustafa adı geçen ölü babasından önce ölmüş olduğu adı geçen Küçük Ahöet dahi nüfus sayımından sonra doğmuş olduğu anılan köy ahalisinden Veliyuddin Oğlu Hacı Hüseyin Efendi ve Derviş Ahmet Oğlu Molla Mehmet Efendi adlı kişilerin verdiği haber ile ortaya çıkmış ve her iki görevden hitabet görevinin inha olduğundan sadece hitabet görevinin atama usulüne uygun ve imamet görevi hakkında atama düzenlemesine uygun olmamakta ise de mahallinde karşılıklı rıza ile kararlaştırılmış olduğu sunulan bilgilerden anlaşılması olduğundan adları geçen her iki küçük bizzat hizmet etmeye muktedir oluncaya değin kardeşleri Said Halife asaleten ve niyabeten himet etmek üzere anılan her iki görevden mahalli karar gereği hitabet görevinin adı geçen Mehmet Halife'ye tek başına ve imamet görevinin ise adı geçen Said Halife ve her iki küçük Hüseyin ve Ahmet'e ortaklaşa ve eşit olarak adı geçen ölü babalarından kendilerine tevcih olunması padişah iradesi gereği olduğu Vakıflar Müfettişi faziletli Seyyid Mehmet Kadri Efendi tarafından bildirilmiş ve yazılı olduğu üzere her iki görev adı geçen ölüden büyük oğulları olup yapılan imtihan ile ehil oldukları anlaşılan Mehmet ve Said'ten adı geçen Mehmet Halife'ye hitabet görevi tek başına ve imamet görevi ise adı geçen küçük oğulları Hüseyin ve Ahmet'in muktedir oluncaya kadar büyük kardeşleri Said Halife asaleten ve niyabeten hizmet etmek üzere mahallinde kararlaştırıldığından adı geçen Said ile adları geçen küçüklerin uhdelerine eşit olarak verilerek beratı verilmek üzere Evkaf-ı Hümayun Nazırı olup nişan-ı ali-i Osmaninin ikinci ve Mecidiye ve imtiyaz nişan-ı devletlerinin birinci rütbelerini haiz ve hamil olan atıfetli Seyyid Abdulhamid Efendi Hazretleri ilam etmeleri ile ancak hitabet görevi padişah makamına telhis olduğunda çıkan padişah hattı gereği atanarak beratı verilmesi hususunda 27 Zilkade 1277.⁴¹

Buyruldu dade 22 Zilhicce 1280.

⁴¹ BOA__EV__MH__01011__00387/Sayfa: 135

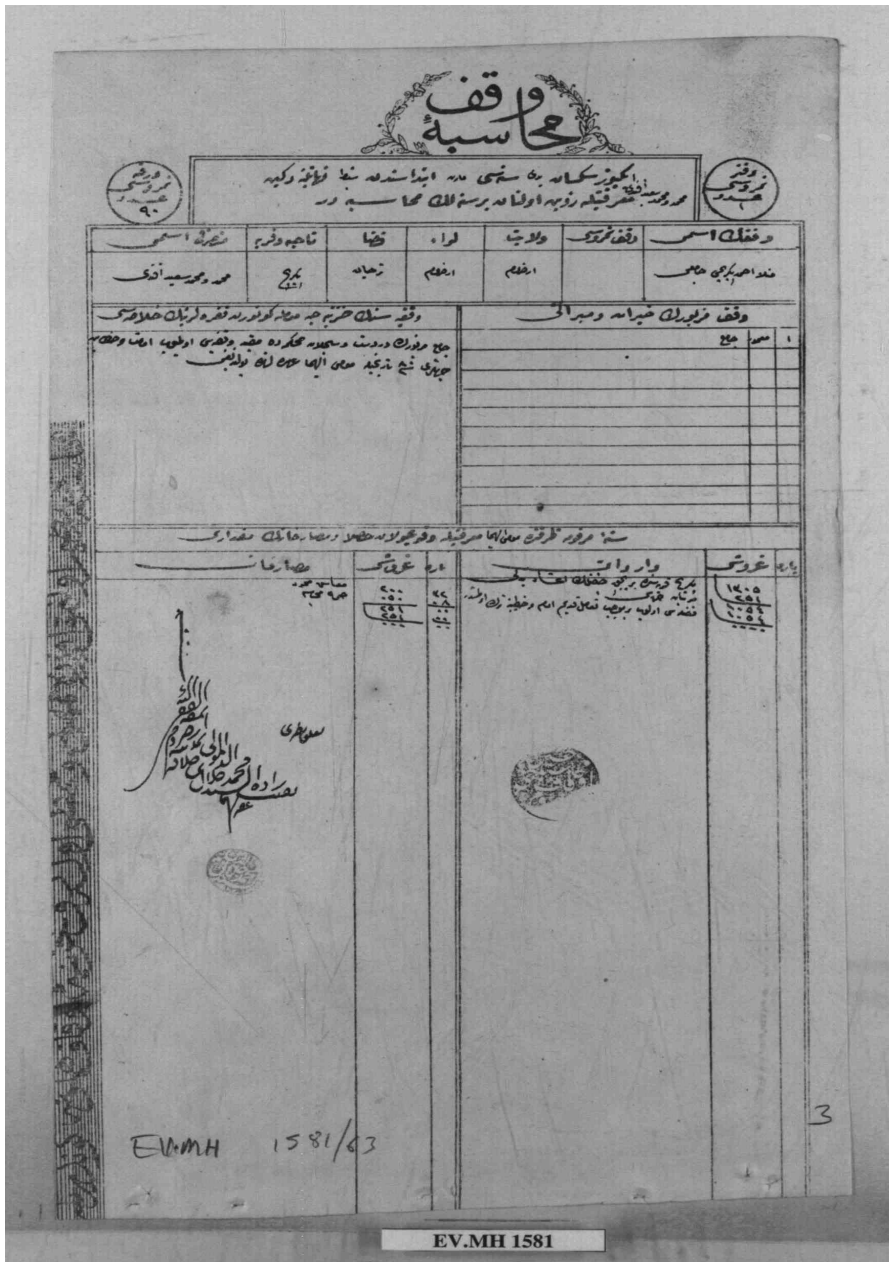
VAKIF MUHASEBESİ ⁴²							
Defter No 1	1287 Yılı Mart Ayı Başlangıcından Aynı Yılın Şubat Ayı Sonuna Kadar Vakfın Mütevellisi Mehmet ve Mehmet Said Efendi Tarafından Tutulan Bir Yıllık Muhasebedir.					Defter Sayfa No: 90	
Vakfın Adı	Vakıf No	Vilayeti	Sancığı	Kazası	Nahiye veya Köyü	Mutasarrıfı İsmi	
Molla Ahmet Bekrici Camii	-	Erzurum	Erzurum	Tezcan	Bekriç	Mehmet ve Mehmet Said Efendi	
Anılan Vakfın Hayrat Eserleri		Vakfiyesinin Vakıflar Hazinesi Tarafından Uygulanan Fıkralarının Özeti					
Yapılı	Cami	Anılan caminin elde ve mahkeme sicillerinde kayıtlı yürürlükteki vakfiyesi yoksa da tevliyet görevi padişah beratı ile Mustafa Efendi uhdesinde olup, ölümü üzerine anılan tevliyet görevi yukarıda adı geçen oğlu Mehmet Arif Efendi uhdesine tevcih olunması için ilam ve mazbata ve şukka ile önceden Evkaf-ı Hümayun Nezaretine arz ve ifade kılınmıştır.					
Anılan Yıl Zarfında Adı Geçen Mütevelli Tarafından Gerçekleştirilen Gelir Gider Miktarlarıdır.							
P	K	Gelirler			P	K	Giderler
ara	uruş				ara	uruş	
-	1 910	Betvink? Köyünün 1/8 hisse aşar bedeli			-	1 000	Anılan caminin görevli ücretleri
-	1 150	Çomlar Köyünün 1/8 hisse aşar bedeli			-	2 50	Anılan Caminin yağ mumu ücreti
-	2 620	Edebük köyünün yarı hisse aşar bedeli			-	2 80	Anılan caminin şamdan ücreti
-	5 680	Toplam Gelir			-	5 50	Anılan caminin onarım giderleri
-	2 980	Görevli, Hazine ve sair giderler toplamı			-	7 20	Yazılı Maaş
-	2 700	Kalan Gelir			-	1 80	Muhasebe Harcı
-	2 700	Gelir fazlası olup, eski uygulama gereği mütevellisine terk olunmuştur.			-	2 980	Giderler Toplamı

⁴² BOA_EV_MH_01581_00402

0		2	-
000		980	
		0	
		000	

Mühür: Erzurum Naibi Nakibzade Seyyid Mehmet Celaleddin
Mühür: Erzurum Vakıflar Muhasebecisi Hüseyin.

VAKIF MUHASEBESİ ⁴³							
Defter No 1	1287 Yılı Mart Ayı Başlangıcından Aynı Yılın Şubat Ayı Sonuna Kadar Vakfın Mütevellisi Mehmet ve Mehmet Said Efendi Tarafından Tutulan Bir Yıllık Muhasebedir.					Defter Sayfa No: 90	
Vakfın Adı	Va kıl No	Vila yeti	Sanc ağı	Ka zası	Nahiye veya Köyü	Muta sarrıfı İsmi	
Molla Ahmet Bekrici Camii	-	Erzurum	Erzurum	Te rcan	Bekriç	Mehmet ve Mehmet Said Efendi	
Anılan Vakfın Hayrat Eserleri	Vakfiyesinin Vakıflar Hazinesi Tarafından Uygulanan Fıkralarının Özeti						
Y apılı	C ami	Anılan caminin elde ve mahkeme sicillerinde kayıtlı yürürlükteki vakfiyesi olmayıp, imamet ve hitabet görevleri 1280 tarihi ile adı geçenlerin uhdesine tevcih bulunmaktadır.					
Anılan Yıl Zarfında Adı Geçen Müteveli Tarafından Gerçekleştirilen Gelir Gider Miktarlarıdır.							
P ara	K uruş	Gelirler			P ara	K uruş	Giderler
-	1 305	Bekriç Köyünde bir buçuk çiftlik aşar bedeli			2	3 00	Yazılı maaş
-	2 51	Hazine gideri			8	0 5	Muhasebe harcı
-	1 054	Toplam Gelir			-	2 51	Toplam Gider
-	1 054	Vakfın gelir fazlası olup eski uygulama gereği imam ve hatibine verilmiştir.			-	0 00	-
-	0 000	-			-	-	-
Mühür: Erzurum Naibi Nakibzade Seyyid Mehmet Celaleddin Mühür: Erzurum Vakıflar Muhasebecisi Hüseyin.							

⁴³ BOA_EV_MH_01841_00433

1292

موقوفه

بسم الله الرحمن الرحيم

این موقوفه طایفه ایستادگی دارد و این موقوفه را بنام ...

رقم سند	تاریخ	محل	مقدار	نوع	ملاحظات
...
...

مبلغ کل موقوفه ...

تاریخ تنظیم سند ...

محل تنظیم سند ...

مهر و امضاء ...

1841/75

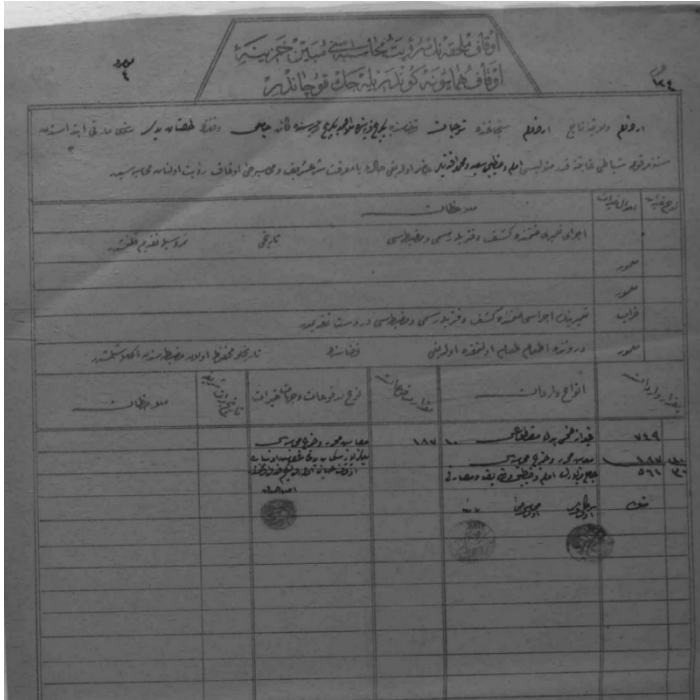

Koçan Umumi No: 124		MÜLHAK VAKIFLARIN GÖRÜLEN MUHASEBESİNİ GÖSTERİR EVKAF-I HÜMAYUN HAZİNESİNE GÖNDERİLECEK KOÇANDIR ⁴⁴				K oçan No: 4		
Erzurum Vilayetine tabi Erzurum Sancağında Tercan Kazasında Bekriç Köyünde bulunan Molla Ahmet Bekric Cami-i Şerif Vakfının 1297 yılı martı başlangıcından aynı yılın şubat ayı sonuna kadar mütevellisi İmam ve Hatip Said ve Mehmet Efendiler hazır olduğu halde şeri mahkeme ve vakıflar muhasebecisi bilgi ve gözetiminde görülen muhasebesidir.								
Hayrat Türü		Hayratın Durumu		Açıklamalar				
-		-		-				
Gelirlerin Mıkarı		Gelirlerin Türü		Gelirlerin Mıkarı		Gelirlerin Türü	Berat Tarihi	Açıklamalar
Para	Kuruş	Gelirler		Para	Kuruş	Giderler		
-	749	1/5 haricinde maktu bedel		10	187 (Yalnız yüz sekzen yedi kuruş ve on para vakıflar hesabına olarak Vakıflar Hazinesine teslim edilmiştir.)	Yazılı maaş ve muhasebe harcı.		
10	187	Yazılı maaş ve muhasebe harcı		-	-	-		
30	561	Anılan Caminin imam ve hatip ücretleri ve giderleri.		-	-	-	-	-
00	0000	-		-	-	-		

⁴⁴ BOA_EV_MH_02107_00084/Sayfa: 3

Mühür: Sandık Emni
 Mühür: Naib
 Mühür: Vakıflar Muhasebecisi
 Mühür: Vakıflar Başkatibi
 -: Müteveli

Tercan Kazasında Molla Bekriçi Köyünde Ahmet Bekriçi Cami-i Vakfından günlük üç akçe ücret ile imamet ve hitabeti Mehmet Oğlu Molla Yusuf'un uhdesinde iken ölümü üzerine küçük Hüseyin ve Ahmet uhdesine eşit olarak verilmesi ilam, mazbata ve inha ile bildirilmiştir. 16 Ramazan 1280.⁴⁵

**4-Adabük/Edebük Köyü
 Hasan Ali Camii Vakfı:**

Hasan Ali Camii ile ilgili kayıtların çevirisine geçmeden önce Hasan Ali

Bey hakkında literatürde mevcut bilgilerden kısaca buraya alıntı yapmakta fayda mülahaza edilmiştir. "Hasan Ali Bey Ailesi, Akkoyunlu Hükümdarı Uzun Hasan Soyundan Kelkit seraskeri Maruf Çelebi'nin oğludur. Aşağı Tercan'ın Edebük köyünde kendi adına bir câmi ve zâviyesi bulunmaktadır. Hasan Ali Bey'in Ali Han ve Veled Bey adında iki oğlu vardır. Her ikisininde Erzincan ve köylerinde bazı zeminleri vardır. Ayrıca Veled Bey adına Erzincan'da bir zaviye kayıtlıdır. Tercan taraflarında oturduğu anlaşılan Veled Bey'in Mehmet Mirza(bazen Mirza Mehmet olarak geçmektedir) ve Ebülkasım adında iki oğlu kayıtlı olup her ikisinde zâimdir. Mehmet Mirza, Yukarı Tercan'da dokuz köye tasarruf etmektedir. Kanunî devri başlarında Tercan ve Erzurum sipahileri miralaydır. Ebülkasım

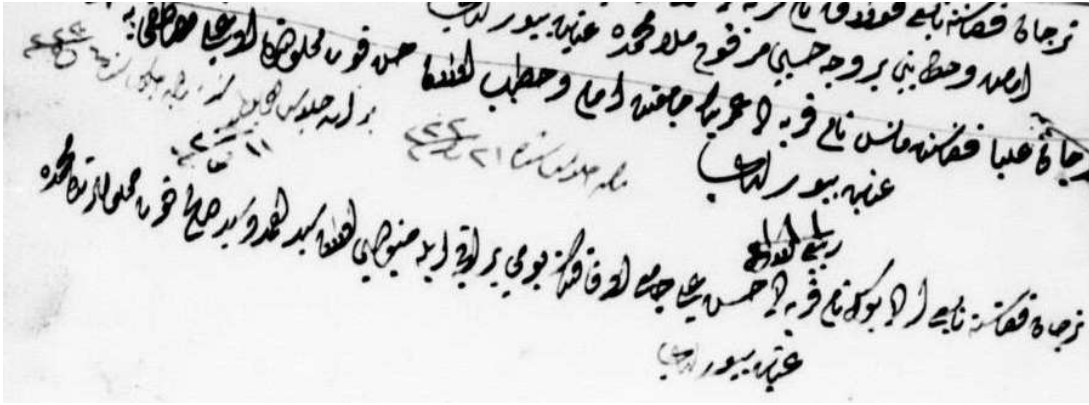
⁴⁵ IMUF__EHMM__00599_00013/Sayfa: 12 B2
 284

Bey, Aşağı Tercan'da dört köye tasarruf etmektedir. Ebülkasım Bey'in dört oğlu vardır: İbrahim, Ahmed, Halef, Sührab.”⁴⁶

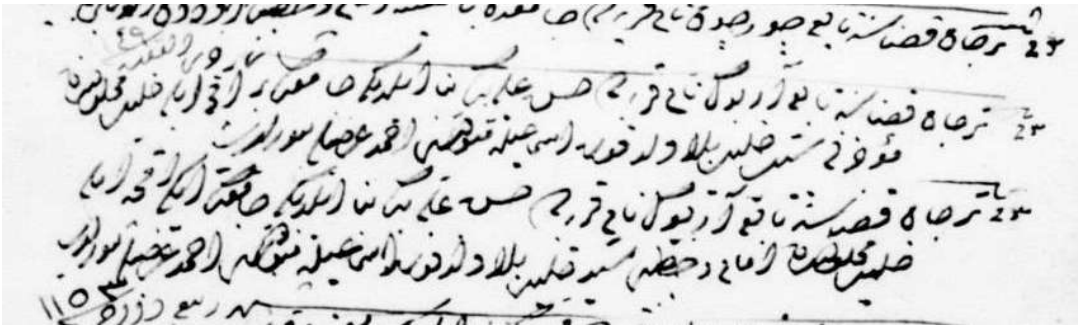
İlgili Arşiv Belgeleri:

Tercan kazasına bağlı Adabük adlı köyde Hasan Ali Camii Vakfının günlük bir akçe ile mütevellisi olan Seyyid Ahmet ve Seyyid Salih'in ölmesi üzerine boşalan göreve inayeten Mehmet atanmıştır. Rebiulevvel 1181.⁴⁷

Tercan kazasına bağlı Adabük adlı köyde Hasan Ali Bey'in yaptırdığı Caminin bir akçe ile müezzin olan Seyyid Halil'in çocuksuz ölmesi üzerine boşalan göreve müteveli Ahmet arzıyla İsmail atanmıştır. Zilkade 1149.⁴⁸

Tercan kazasına bağlı Adabük adlı köyde Hasan Ali Bey'in yaptırdığı caminin iki akçe ile imam ve hatibi olan Seyyid Halil'in çocuksuz ölmesi üzerine boşalan göreve müteveli Ahmet arzıyla İsmail atanmıştır. Zilkade 1149.⁴⁹

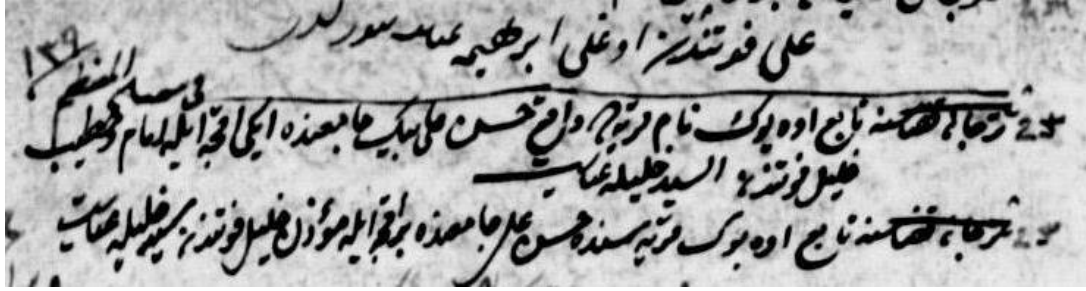

⁴⁶ İsmet Miroğlu, XVI yüzyılda Bayburt Sancağı, İstanbul 1975, s.139. “Belgeler s.183-184. Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumu Cilt 15,Sayı:19 1993 Türk Tarih Kurumu Basımevi- Ankara-1993

⁴⁷ VGM__DEFTER__01075_00061 / Sayfa 79

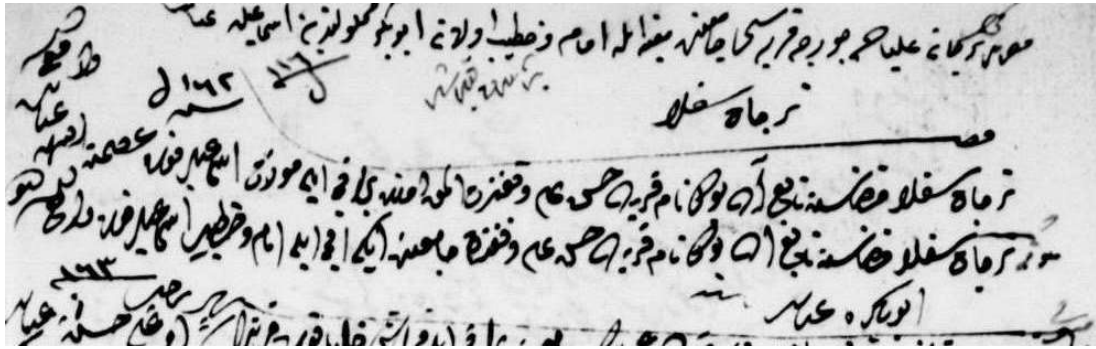
⁴⁸ VGM__DEFTER__01094_00031 / Sayfa 27

⁴⁹ VGM__DEFTER__01094_00031 / Sayfa 27

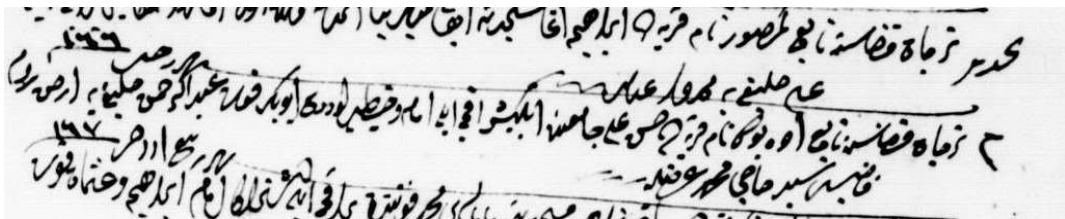

Tercan-1 süfla kazasına bağlı Adabük adlı köyde Hasan Ali Vakfından almak üzere bir akçe ile müezzin olan İsmail'in ölümü üzerine İsmet Efendi inayeten atanmıştır. Şevval 1162.⁵⁰

Tercan-1 süfla kazasına bağlı Adabük adlı köyde Hasan Ali Vakfından Camiinde iki akçe ile imam ve hatip olan İsmail'in ölümü üzerine ve ölüm gerçekleşmiş ise Ebubekir inayeten atanmıştır .Şevval 1162.⁵¹

Tercan kazasına bağlı Adabük adlı köyde Hasan Ali Camiinde ikişer akçe ile imam ve hatip olan Ebubekir'in ölmesi üzerine Abdurrahman Halife Erzurum kadısı Seyyid Hacı Mehmet arzı ile atanmıştır. Receb 1166.⁵²

⁵⁰ VGM_DEFTER_01100_00049 /Sayfa 89

⁵¹ VGM_DEFTER_01100_00049 /Sayfa 89

⁵² VGM_DEFTER_01100_00049 /Sayfa 89

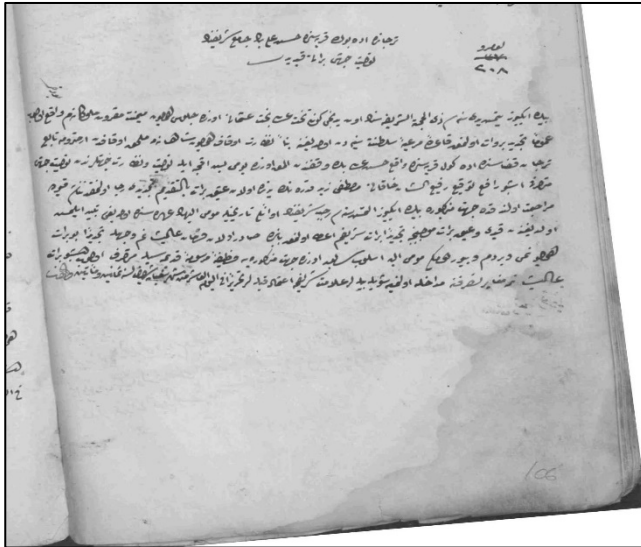
Tercan kazasına bağlı Adabük adlı köyde bulunan Hasan Ali Bey Camiinde iki akçe ile imam ve hatip olan Halil'in ölümü üzerine inayeten es-Seyyid Halil atanmıştır. Şaban 1139.⁵³

Tercan kazasına bağlı Adabük köyünde Hasan Ali Camiinde bir akçe ile müezzin olan Halil'in ölümü üzerine inayeten Seyyid Halil atanmıştır. Şaban 1139.⁵⁴

106/208

Tercan'da Edebük Köyünde Hasan Ali Bey Camii Şerifinin tevliyet görevine ait berat kayıdır.⁵⁵

17 Zilhicce 1277 yılında Osmanlı tahtına oturmam gerçekleşmiş olup genel olarak tüm görev beratlarının yenilenmesi genel geçer bir padişah ve saltanat geleneği olması nedeni ile Evkaf-ı Hümayuna mülhak vakıflardan Erzurum'a bağlı Tercan Kazasında Adagöl/Edegöl köyünde bulunan Hasan Ali Bey Vakfından almak üzere günlük beş akçe ücret ile tevliyet ve nezaret yani yönetim ve denetim görevlerinden tevliyet görevini yürüten işbu belgenin çıkmasına neden olan Mustafa –Allah kadrini arttırsın- elinde olan eski beratını sunarak yenilenmesini talep etmesinden dolayı ilgili kayıtlar incelendiğinde anılan görevin Evail-i (1-10. Günler) Recep 1260 tarihinde adı geçenin uhdesinde olduğu tespit edilmiş olduğundan kaydı ve eski beratı gereği olarak yeniden şerefli beratım verilmesi hususunda çıkan şanı yüce fermanım ile yeniden bu beratımı verdim ve buyurdum ki;

Adı geçen önceki yöntem ile söz konusu göreve belirlenen eski ücreti ile atanmak üzere işbu şanı yüce beratıma aykırı olarak kimse görevine müdahale etmesin. Şöyle bilsinler. Şerefli alametime itimat kılınsınlar.

İşbu belge 10 Şaban 1280 hicri tarihinde düzenlendi.

78 79)/121

Tercan Kazasının Edebük Köyünde Hasan Ali Bey Camii

Şerifinin tevliyet görevinin Mehmet Arif'e verildiğine dair atama Beratıdır.⁵⁶

⁵³ VGM_DEFTER_01143_00172 / Sayfa 197

⁵⁴ VGM_DEFTER_01143_00172 / Sayfa 197

⁵⁵ VGM_DEFTER_02482_00055

Evkaf-ı Hümayuna mülhak vakıflardan Erzurum Sancağı'na bağlı Tercan Kazasında Adagöl/Edegöl köyünde bulunan Hasan Ali Bey Vakfının günlük beş akçe ücret ile tevliyet ve nezaret yani yönetim ve denetim görevlerinden tevliyet görevinin atanmasının yapılması için yapılan başvuru ve inha üzerine gerekli kayıtları çıkartılarak kayıt ve tescil işlemleri yapılmış ve o hususta Vakıflar Terftiş Mahkemesinin çıkan ilamı gereği söz konusu görevin uhdesinde bulunan ölü Mustafa Bey'den boşalan bu göreve oğlu işbu belgenin çıkmasına neden olan Mehmet Arife, bu vakfın şartları gereği vakıf işlerini iyi idare etmek ve yapmak ve hayratının imarını yapmak ve vakıf kurucusunun şartlarını yerine getirmeye özen göstermek ve her yıl gerekli olan vakfın muhasebesinin mahallinde memuru gözetiminde görüp muhasebe suretini almak şartıyla atanarak şanı yüce beratımın verilmesi fermanım olup 15 Zilhicce 1280 tarihli işbu şerefli beratımı verdim ve buyurdum ki;

Adı geçen söz konusu tevliyet görevine belirlenen eski ücreti ve belirtilen şart ile atanmak üzere atansın. Şöyle bilsinler. Şerefli alametime itimat kılınsınlar.

İşbu belge 6 Muharrem 290 hicri tarihinde düzenlendi.

1262 Yılına Ait Erzurum'a bağlı Tercan Kazasındaki Vakıfların Muhasebesidir.⁵⁷

198/2

Erzurum'a bağlı Tercan Kazasının Edebük Köyünde Hasan Ali Bey Camii Vakfına ait 1262 Yılı Muhasebesidir.

Anılan Vakfın 1262 Yılına Ait Aşar Vergisi Geliri	
Kuruş	Ürün Adı ve Miktarı
570	Edebük Köyünden buğday hasılatının aşarı (her bir saları 30 Kuruştan 19 Salar)
165	Anılan Köyden Arpa Hasılatının aşarı (Saları 15 Kuruştan 11 Salar)
135	Kademnar? Köyü buğday hasılatının aşarı (4,5 salar)
45	Anılan köyün arpa hasılatının aşarı (3 Salar)
150	Tonik ve Bulmuşboğık? Harabesi buğday hasılatının aşarı (5 Salar)
45	Arpa (3 Salar)
60	Anılan köylerden üzüm hasılatı aşarı (Her bir saları 15 Kuruştan 4 Salar)
1170	Toplam
Berat ile yöneticisi ve denetçisi günlük beş akçe ücret ile Mehmet Şerif Hazık Efendi Oğlu Mustafa'dır.	

⁵⁶ VGM_DEFTER_02483_00042

⁵⁷ VGM_VGM_DEFTER_02502_00089

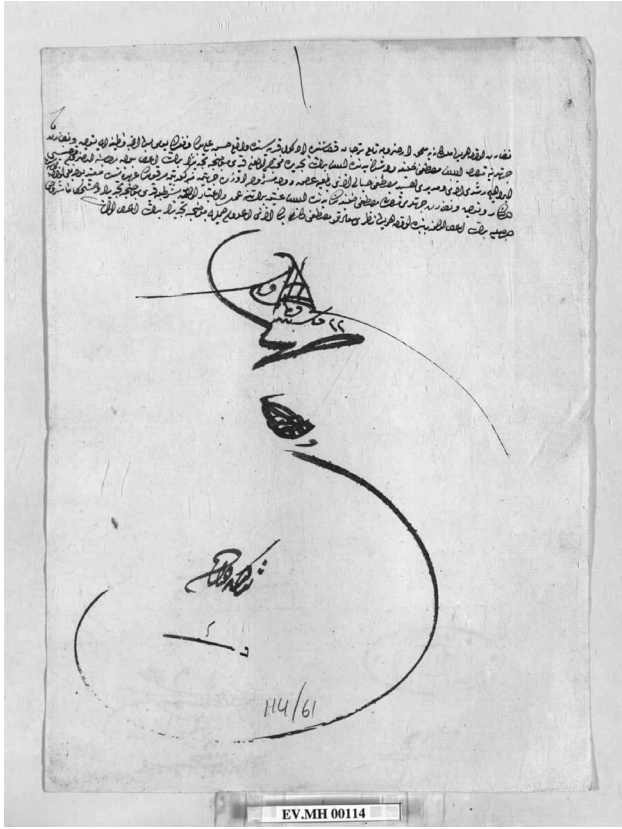
Anılan Vakfın Camisinin 1262 Yılına Ait Giderleri	
Kuruş	Gider Türü ve miktarı
390	Berat-ı şerif ile imam, hatip ve müezzinlik görevleri için gerçekleşen gelirlerin 1/3'ü tahsis edilmiştir.
60	Anılan camide konulan mum ve mukavva ücreti (Kıyyesi 4 Kuruştan olmak üzere 15 Okka)
40	Anılan caminin hasırları ve Erzurum'dan nakliye ücreti
30	Kağıt ve arışın muhtelif giderleri
130	Anılan Caminin avlu duvarlarının tamirinde gerçekleşen gider
650	Toplam

Anılan Vakfın 1262 Yılına Ait Gelir Gider Bilançosu	
Kuruş	Gelir ve Gider
1170	Yukarıda kayıtlı caminin geliri
650	Yukarıda kayıtlı caminin gideri
520	Kalan
139	Layihâ gereği Maaş ücreti 113 Kuruş, Muhasebe Harcı 26 Kuruş
391	1262 yılına ait kalan son bakiye; Tevliyet ve nezaret görevlerinin mutasarrıfı Mustafa Halife'ye bırakılmıştır.

Evkaf-ı Hümayun Nezaretine mülhak Erzurum'un Tercan Kazasına bağlı Edegöl köyünde bulunan Hasan Ali Bey Vakfının günlük beş akçe üret ile tevliyet ve nezaret yani yönetim ve denetim görevlerine mutasarrıf olan Mustafa Halife'nin elinde bulunan beratı yenilenmeye ihtiyacı olduğundan kaydı gereği yenilenerek berat verilmesinin rica edilmesi üzerine Erzurum kadısı İbrahim Rüşdü Efendi ve Müdürü Seyyid Mustafa Hayali Efendi birlikte arz ve açıklanan şekil üzere her iki görevin uhdesinde kayıtlı bulunduğu Vakıflar Muhasebesinden bildirilmiş ve tevliyet ile nezaret görevlerinin mutasarrıfı Mustafa Halife'nin elinde olan eski beratıyla iş yapmamak ve itibar edilmemesi şartıyla kaydı gereği yenilenerek ve tahkim edilerek şartları yerine kayıt ile beratı verilmek hususunda Evkaf-ı Hümayun Nazırı Mustafa Kani Bey Efendi ilamı gereği yenilenerek beratı verilmek hususunda. 22 Receb 1260.⁵⁸

Tezkeresi verildi.

⁵⁸ BOA__EV__MH__00114__00130/Sayfa: 61

5- Karakulak Nahiyesi Otlukbeli Mevkiinde Abdülkerim Oğulları Ali Dede-zade Osman Ve Bahri Efendiler Vakfı

Kayıt Tarihi: 25 Nisan 1328⁵⁹

1-Ali Dede Zade Salih oğulları Camii:

Ali Dede Zade Camii; Karakulak ahalisinden ve ashab-ı hayrattan Raşid Ağa ibni Yusuf ve Hacı Salih Ağa ibni Abdurrahman Ağa taraflarından üçyüzyedi (H.1307-M.1891) senesinde Osmanlı Padişahları'nın 34.cüsü olan Sultan II. Abdulhamid (1876-1909)döneminde, nahiyeye-i merkumede bina ve inşa ettikleri (mescid) camidir.

Karakulak merkezde yer alan bu caminin bir diğer adı ise arşivlerde Cuma Cami olarak geçmekte olup Karakulak civarının ilk camisidir. Bu

camii "Ali Dede-zade Osman ve Bahri Efendiler ibnâni Abdülkerim Vakfı"olarak 2 Cemaziye'l-evvel 1330 H. (1912 M.) senesin'de Osmanlı Padişahları'nın 35.cisi olan Sultan V. Mehmed Reşat(1909-1918)döneminde vakıf cami statüsüne dönüştürülmüştür.

Bu vakıf camisine Büyük Salih ağa oğulları Hacı Yusuf Ağa ve Hacı Abdurrahman Ağa tarafından müşterek mülkleri olan köy karşısında yer alan karşı değirmenin yüzde elli gelirleri ile bazı arazilerden elde edilen gelirlerin bir çoğu da bu camiye vakfedilmiştir. Yıllar boyu Ali Dede-zade vakıf cami olarak hizmet vermiştir. Seferberlik yıllarında ayakta kalan cami, Osmanlı döneminde ve devamında kurulan Türkiye Cumhuriyeti Devleti döneminde de hizmetini sürdürmüştür.

1967 yılına gelindiğinde halkın aklına yeni bir cami yaptırma fikri gelir. Ne zamanki halk yeniden bir cami yapımına karar verince, orta paharın(çeşme) başında yer alan Salih Oğulları vakıf camisinin yıkılması ve bunun yerine yeniden bir cami yapımı fikri ağır basar. Ancak cami ve vakıf hakkında üstte yer alan bu bilgiler gerek vakıf sahipleri ve gerekse halk tarafından bilinmemekte idi veya bilenlerde ne hikmetse bu hususta bir şey söylemiyorlardı Böylece duvarları taştan ve üzeri ahşaptan yapılmış tarihi vakıf cami ne yazık ki yıkılarak yok edildi. O cami'nin arsası üzerine halkın katkılarıyla 1967 yılında bugünkü Merkez Camii yapılmış oldu.

⁵⁹ VGM__DEFTER__02489_00012 / Sayfa 18 / Sıra 16

Cami'nin yıkımı sırasında duvarda bulunan bir taş üzerine Osmanlıca yazılı olan kitabesinde "Karakulak ahalisinden ve ashab-ı hayrattan Raşid Ağa ibni Yusuf ve Hacı Salih Ağa ibni Abdurrahman Ağa taraflarından H.1307" senesinde inşa edilmiştir " bilgileri birileri tarafından teyit edilmiştir. Ne varki bu kitabe yeni yapılan caminin duvarına konulmadığı gibi akibetide meçhuldür.

Salih Oğulları vakıf caminin yıkılmasından sorumlu olan, vakıf sahibi ailenin kendisi olduğu gibi esas sorumlu ise olaya el koymayan devlet yetkilileridir. Maalesef aile büyükleri biz torunlarına bu hususta hiçbir bilgi aktarmamışlardır. Araştırmalarım sonucunda arşivlerde bugün ulaştığım aile yadigârı vakıf cami, şayet büyüklerimiz tarafından bilgilendirilmiş olsaydık bu ahşap örtülü camii koruma altına alır ve yenisinin yapılması içinde elden gelen sevinerek yapılırdı. Zira Karakulak'ta çokça boşluk alan vardı. İcap ederse yeni cami içinde arsa verir ve yapımında ise desteğimizi sürdürürdük.

Vakıflar Genel Müdürlüğün Arşivlerinde bulunan, Ali Dede-zâde Vakfı'na ait belgelere bu bölümde yer verdik. Bu camii yaptıranlar ve vakfedenlerin Uzun Hasan Ahfadından bugün Otlukbeli İlçesi'nde ikamet eden Şahin, Şen, Yılmaz soyadlı amcazade ailelerdir.

Ferman/Berat:(Sultan V.Mehmed Reşat)

Vakıflar Genel Müdürlüğü'nün EHMM-00781-00043 ve s.83 A 2, 8 cemaziyelevvel 1331 tarihli arşiv belgesindeki belgede şöyle kaydedilmiştir. "Erzurum Vilayeti dâhilin de Tercan kazasına bağlı Karakulak Köyü'nün büyük ve civarında camii şerif bulunmadığından Yusuf oğlu Rqaşid ve Hacı Abdurrahman oğlu Salih Ağa anılan köyde yeniden yaptırdıkları cami-i Şerifte Cuma ve bayram namazlarının kılınması için minber konulmasına Padişah izni verilmiş ve bu bağlamda bir adet değirmen kirasının gelirinin yarısı olan altı yüz kuruşa mutasarrıf olmak üzere imamet ve hitabet görevlerinin yapılan imtihan ile ehliyeti ortaya çıkan Abdülkerim oğlu Numan Efendi uhdesine verilmiştir . 8 Cemaziyelevvel 1331 " (Bilgilendirme notu: Abdülkerim oğlu Numan Efendi'nin halk tarafından bilinen ismi Hafız Osman Ağadır).

606 Numaralı defterin 151.sayfa 192. sırasında kayıtlı Tercan'da "Ali Dede-zade Osman ve Bahri Efendiler ibnâni Abdülkerim Vakfı"na ait 2 Cemaziye'l-evvel 1330 H. (1912 M.) tarihli vakfiye'nin günümüz Türkçesi ile düz olarak çevirisi dir:

İşbu vakfiye Mahkeme-i Evkâf'ın 8 Cemaziyelevvel 1331 tarihli ilamı üzerine 17 Cemaziyeleahir 331 tarihinde çıkan irade-i aliyye gereği kaydedilmiştir.

Tercan Naibi

Hüseyin Avni

Sayısız hamdolsun, şükürler olsun ki o gizli işleri bilen yarattıklarının gizlerini, sırlarını koyan yalnız şükre layık zatının künhünü idrak ve şuurdan uzak olan Allahu Teala hazretlerinin sığınılacak ilahi kapısına özgüdür, aittir, hastır ki kâinatın tamamını bütün

kudretiyle eşsiz yaratan ve tüm halk ettiği, yaptığı şeyleri tam hikmetiyle icat edip, yokluktan var edip, özellikle Âdem'i (a.s) ketm-i âdemden, gizli yokluktan ahsen-i takvimde, en güzel surette, kıvamda yarattı.

Hayır hasenat sahibi dünya ve ahiret nimet türlerini, çeşitliliklerini hediye eyledi.

*Sayırsız ve kesintisiz akan dualar, niyazlar makam-ı mahmud sahibi olan habib-i ilah, Allah'ın sevgilisi li maallah, Allah'la birlikte yalnız olma mahremi, beşer fertlerinin, bireylerinin en üstünü, mahşer günü günahkarların şefaatchisi, Yüce'nin, Allah'ın peygamberlerin ve rasullerin sultanı **Muhammed Mustafa -salat ve selamın** en üstünü en eftali üzerine olsun- hazretlerinin Allah'ın izniyle şefaath vasıflarına ithaf ve hediye olunur ki, asilerin, günahkârların şefaatchisi ve himmet sahiplerinin kiblesidir.*

İnciden oluşan salat ve selamlar sülale ve sahabenin mübarek mezarları ve hoş kokulu evlat, tertemiz hanımları, Peygamber'in soyundan gelenlere kılınır ki, her biri peygamberlik göğüne bir hidayet yıldızı ve hidayet yolunun devirler, çağlar ötesi delili, rehberi olduğu gökyüzünün ortasında güneş gibi aşikâr ve açıktır. Allah onların hepsinden razı olsun.

Rabbihi'l-Ahed vakf-i sahih-i sadede gelince;

*İşbu belgenin yazısına gerekçe şudur ki, Erzurum Vilayeti dahilinde Tercan kazasına tabi Karakulak nahiyesi ahalisinden hayır hasenat sahibi Abdülkerim Oğulları **Ali Dede zade Osman ve Bahri Efendiler** Allah isteğini ve arzusunu kolay etsin- Mahkeme'de akdedilen celsede kuracağı vakfının tescili için mütevellî (Denetçi) atadığı Nahiyeye ahalisinden **Ali Dede -zade Sadık Ağa bin İsmail Hakkı** mazharında her biri kanuni sahip bir ikrar ve yürürlükteki açık bir kabul sözü edip vakf-i âti'l-beyanın süduruna değin nahiyeye-i mezbur civarında Olukbeli mevki'inde bina ve inşa edilen ve müştereken taht-i tasarruf ve temellükümüzde olan tarafları Sadık Ağa tarlası ve çayır ve tarik-t amim ve tarafı rabi hark ile mahdud **beş bin kuruş** kıymetinde bir gözü şamil ve derununda bir taş ve bir dink deveran eden bir bab değirmenimizi cemi-i tevabi ve levâhkiyla hasbeten lillahi's-Samed ve taleben li-m muchbed ve habs- sarih-i muhalled ile vakf ve habs Ali Dede-zade Abdülkerim oğulları merdati Rabbihi'l-Ahed vakfi sahih-i eyleyüb, **şöyle şart ve tayin eyledik ki;***

1 Sadede gelince; işbu vasıfları bildirilen vakfiyenin yazılmasına sebep şudur ki;

2 Erzurum Vilayeti dâhilinde Tercan kazasına tabi Karakulak nahiyesi ahalisinden hayır hasanet sahibi Abdülkerim Oğulları **Ali Dede-zade Osman ve Bahri Efendiler** Allah isteğini ve arzusunu kolay etsin-Mahkemede akdedilen celsede kuracağı vakfın tescili için mütevellî(yönetici)atadığı Nahiyeye ahalisinden Ali Dede-zade sadık Ağa bin İsmail Hakkı mazharında her biri kanuni sahih bir ikrar ve yürürlükteki açık bir kabul sözü edip,

3 vakf-ı âti'l beyanın suduruna değin nahiyeye-i mezbur civarında, Otlukbeli(Karakulak) mevki'inde bina ve inşa edilen ve müştereken taht-ı tasarruf ve temellükümüzde olan tarafları Sadık Ağa tarlası ve çayır ve tarik-i emmim ve taraf-ı rabi hark ile mahdud **beşbin kuruş** kıymetinde bir gözü şamil ve derununda bir taş ve bir dink deveran eden bir bab değirmenimizi cemi-i tevabi've levâhkiyla hasbeten lillahi's-Samed ve taleben li-merdati

Rabbihi'l-Ahed vakf-ı sahih-i müebbed ve habs-i sarih-i muhalled eyleyüb şöyle şart tayin eyledik ki:

4. Sınırları çizilen değirmen her sene yasal prosüdüre göre başkasına 1200 kuruşa kiraya verilir, elde edilen kira gelirinin yarısı olan 600 kuruş Karakulak ahalisinden hayır sahipleri **Rasid(Reşid) Ağa ibni Yusuf ve Hacı Salih Ağa ibni Abdurrahman Ağa tarafından 307(H.1307-M.1891)** senesinde Karakulak'ta yaptırılan ve minber konulmasıyla cami hükmünde bulunan camiiin bakım ve onarımına harcansın .

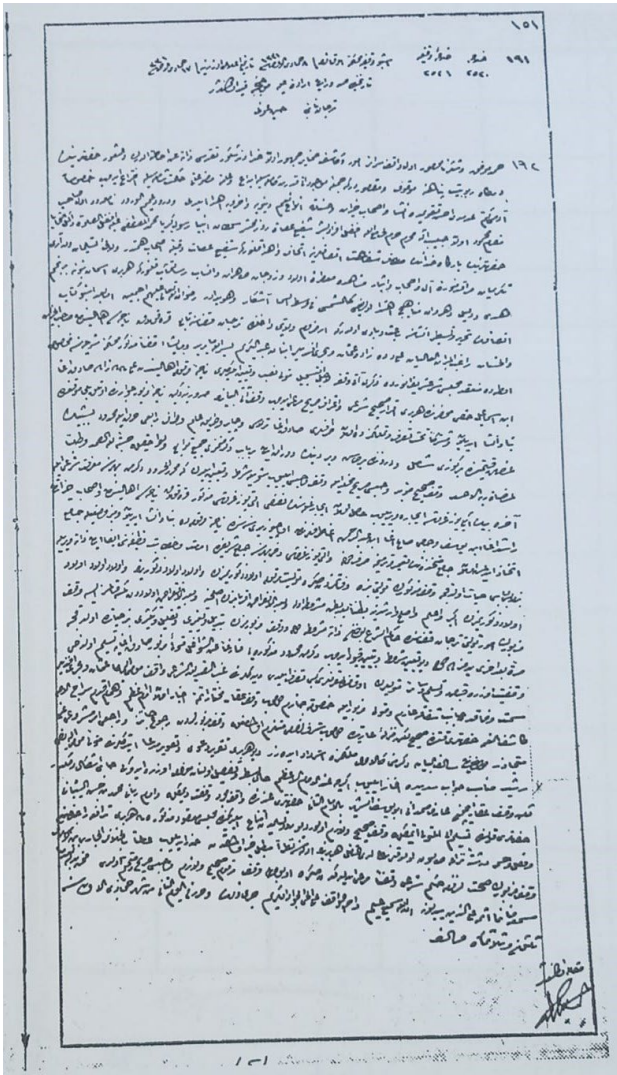
5. 600 kuruşuda her sene cami'de imamet ve hitabet görevini yapan kişiye verilsin.

6. Biz hayatta bulduğukça vakf'ın tevliyeti(Yönetimi) bize ve vefatımızdan sonra erkek evladın ve erkek evladımızın evladının ve erkek evladımızın evladının evladının en büyük en âlim en salih en olgununa batın tertibi üzere şart olunsun.

7. Nesil kesilirse akrabamızın en salihine ve nesilleri kesildikten sonra evlattan kimse kalmaz ise vakfın Tevliyeti(idaresi, yönetimi) işleri Tercan Kazası'nda yetkili yasal hâkim bulunan (şer'i hâkim bulunan) kişiye şart olunsun.

8.ve vakfın (görevlerin, görevlilerin ücretlerin ve sair şartların) değiştirilmesi ve tağyiri(başkalaştırma), taklil(azaltma) ve teksiri (çoğaltma) biz hayatta oldukça her defasında elimizde olsun diye şartları belirleyip söz konusu değirmeni herhangi bir engel olmaksızın mütevellî Sadık Ağa'ya teslim ettik, o da vakıf olmak üzere teslim aldı.

Sair sair mütevellilerin vakıflarda tasarrufları gibi tasarruf etti dediklerinde şer'i tasdikten sonra vakıf kurucuları **Oman ve Bahri Efendiler olumluluktan olumsuzluğa** yönelerek hasımlığı, yasal niza başlayıp vakıf akarı İmam-ı Azam içtihadına göre ariyet(eğreti)hükmünde olduğundan sahihtir lazım(bağlayıcı) değildir, dolayısıyla vakıftan dönmek caizdir. Bu durumda vakıf kurucuları

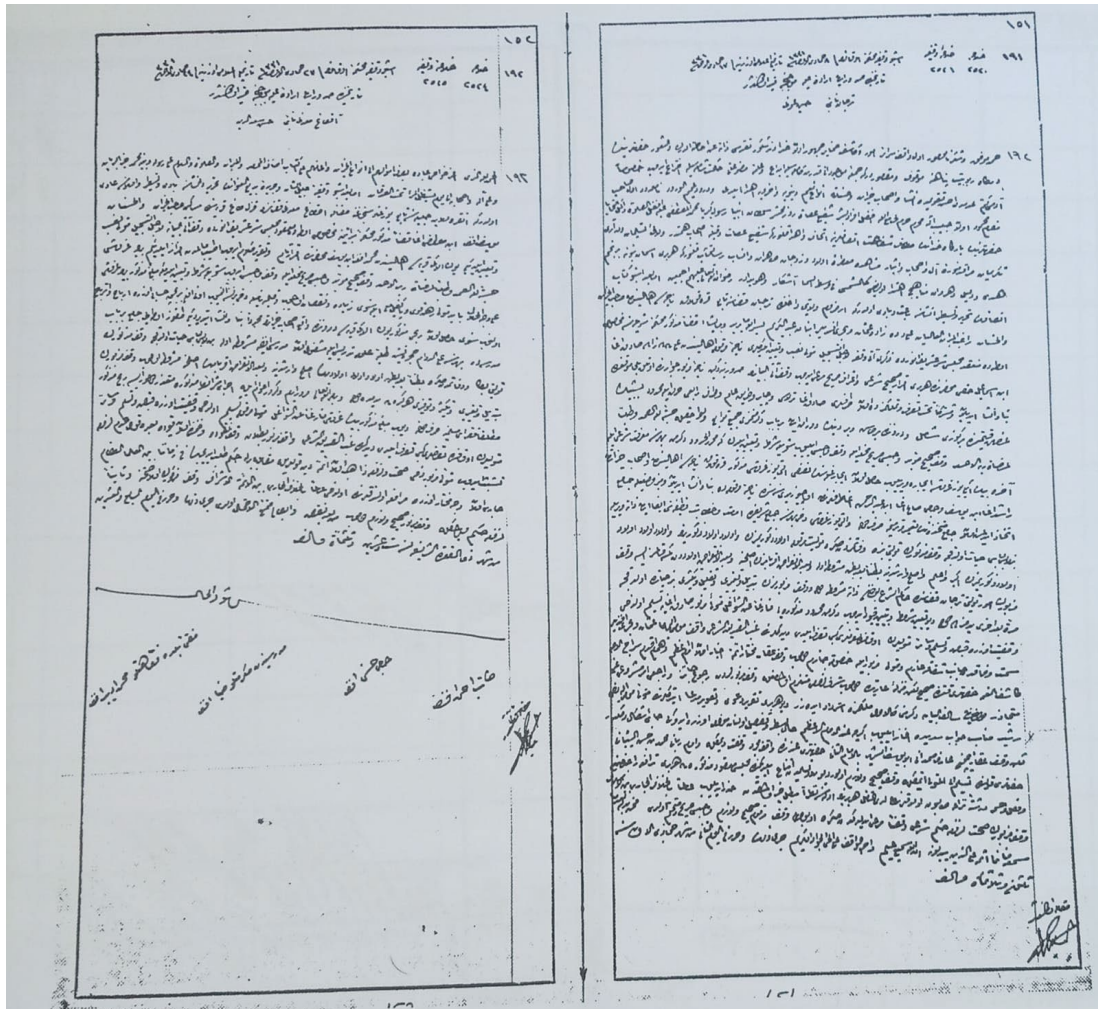
taşınmazların vakıftan eskiden olduğu gibi mülkiyetimize dönmesini istiyoruz dediler.

Ancak, İmam Ebu Yusuf içtihadına göre "vakaftı, vakfettim" kelimesini demekle, İmam Muhammed içtihadına göre ise vakıf mütevelliyeye teslim edildiğinde vakıf sahih ve lazımdır, bundan dolayı vakıf kurucularının mülkiyetine vakfedilen şey dönmez, iade edilmez. Bunun üzerine celsede (duruşmada) her biri nizam(anlaşmazlığın, kargaşanın)sonlanmasını hâkimden istediler. Hâkim ise imamların içtihad farklılıklarını inceleyerek vakfın sahih ve lazım olduğuna karar verdi.

"Her kim bunu duyduktan sonra değiştirirse, bunun günahı, vebali değiştirendir, Allah işitendir, bilendir."

Vakfın ecir ve sevabı Hay, Cevat ve Kerim olan Allah'a aittir.

Bu vakfiyenin yazılışı 2 Cemaziyelevvel 1330 tarihinde gerçekleşti.

6- Karakulak Köyü'nde(bugünkü Otlukbeli İlçesi) El-Hac Ahmet Efendi Vakfı:

Bu vakıf cami ile ilgili olarak Molla Ahmed tarafından 28 Kanun-ı sani 1325(M.1909) te vakıf başvurusu yapılmış olup ve 29 Rebiulevvel 1326(M.1910) hicri yılında vakıf olarak ilgili belge düzenlenmiştir.

Hacı Said Cami:

ilçe merkezi, Şehitler Mahallesinde yer alan ve halen kullanılır durumda olan bu cami 1970'lerde ibadete kapatılmış ve bazı yerleri de tahrip olmuştu. Serferberlik yıllarında Tokat iline hicret etmiş Molla Ahmet torunlarından Tokat Yatmış köyünde ikamet eden Osman Destebaşı tarafından 2004 yılında tekrar onarılarak ibadete açılmıştır.

Toplam arsa alanı 355 metre karedir. Taş duvar ve beton tavan olarak onarılmış, şadırvan, bahçe, kömürlük ve Wc bölümleri ilave edilmiştir. İç alanı 100 m2 olup 150 kişi kapasitelidir. Molla Ahmet torunlarından Ahmet Aktürk'ten aldığım bilgi ise şöyledir: 2901 numaralı parsel üzerindeki ev ve ahır Aktürk aileleri tarafından yıkılarak caminin bahçesine ilave edilmiştir.

Molla Ahmet hayatta iken büyük oğlu Hacı Said Efendi'nin vakfa mütevellî olarak atanmasını teklif etmiş ve bu teklif Tercan Kazası Naibi Osman Nuri Efendi tarafından onaylanmıştır. Bu nedenle de camiye Hacı Zahit Camii ismi verilmiştir. Cami'nin kible duvarı dış kısmında Osnamlıca yazılı kitabesi mevcuttur. Bu kitabede; Hayır Hayrat sahibi Molla Ahmed ve çocuklarının isimleri yer almaktadır. "Hacı Said 2-Eşref Çavuş 3-Şakir 4-Hacı Yusuf 5-Hüsnü Çavuş" Günümüz de Molla Ahmet soyundan Otlukbeli'nde Aktürk ve Delibaş soyadlı aileler ve Tokat Yatmış köyünde de Aydoğan ve Deste başı soyadlı aileler ikamet etmektedirler.

İlgili Arşiv Belgeleri:

"Bilahare, beşyüz kuruş vazife ile der-il imtihan ve ehliyeti zahir olan bâki-i nümaileyhi bu râfi'i tevki'i ref'il-şan-ı hâkâni **Hacı Said ibn-i el-Hac Ahmet zîde** selaha uhdesine müceddeden tevcihi iş'ar mahalli ve mahkeme-i Evkafın i'lamı üzerine makâm-ı nezâret(...yırtık bir kelime okunamadı) bâ- telhis der'il-arz hitabeti binüçyüzyirmidokuz (M.1913) senesi ramazan-ı şerifin beşinci günü **Sultan V. Mehmet (Reşat)** 'ın fermanı ile görevlendirme işlemi yapılmıştır."

VGMA 2152 Nolu Defterin 1. Sayfa 1. Sırasında Kayıtlı 29 Rebiulevvel 1326 hicri tarihli el-Hac Ahmet Vakfı.⁶⁰

Sıra No	Erzurum'un Tercan Kazasında Karakulak köyünden el-Hac Ahmet Efendi'nin anılan köyde vakfetmiş olduğu Cami, Medrese, Ev ve saireye ait vakfiye suretidir.	Kayıt Tarihi
1		28 Kanun-ı sani 1325

Bolca hamd ve sayısız şükür, bütün zamanların ve her iki evrenin sırlarına vakıf, azameti şek ve zuhurdan uzak, varlığı vacip olan Hazretlerine olsun ki, insanoğlunun yaratılışını yokluktan var edip selim

⁶⁰ VGM_DEFTER_02152_00010

akıl sahibine yaratma mektebinde isimleri öğretip güzel faziletleri onda toplayıp, övülecek özellikleri kendisinde barındırdı. Büyük meleklerin secdesi ile yücelerek türlü türlü kerametlerle ona ikram etti.

Güzel salavatlar ve selamlar risalet dairesinin merkezi, velayet yıldızının çıkış yeri, evliya silsilesinin sonuncusu, seçkinler cemaatinin tabi olduğu, risalet kfilesinin başı, nübüvvetin öncüsü Efendimiz Hazretlerinin aydınlık ruhlarına ve kokulu kabrine olsun ki övülmüş makamın ve arzulanan sancağın sahibidir. (s.a.v.)

Bolca selam onun değerli ehlibeytinin ve yüce ashabının üzerlerine olsun ki, her biri İslam ehlinin yol gösteren zümresi hidayet yolunu gösteren hoşnut kimselerdir.

Sonsuz ehiret sarayında sonsuz vakıf gibi ve cennet bahçelerinde nimetlerle ikamet etme arzu ve dileği ile işbu belgenin yazımının nedeni şudur ki;

Erzurum ilinin Tercan Kazası köylerinden Karakulak köyünde ikamet edenlerden hayır sahibi, iyilikler arzulayan, ecir ve sevap isteklisi söz konusu köy ahalisinden ölü **el-Hac Ahmet Efendi Vakfından olup anılan** Tercan Kazasının eski naibi Osman Nuri Efendi imzasıyla imzalı ve mührü ile mühürlü bir adet onaylı ilmühaber gereği büyük oğlu el-Hac **Said Efendi**'yi hayatta iken müteveli olarak belirleyip atamış olduğu anılan köy ahalisinden arzuhal sahibi ve ölü el-Hac Ahmet Efendi Oğlu müteveli el-Hac Said Efendi adı geçen Tercan Kazası Mahkemesinde kurulmuş olan şeri mahkemede aşağıda bahsi gelecek olan vakfının kuruluş işlemlerinin tamamlanması ve tescili için müteveli olarak atanmış olup tevliyetini kabul eden Mustafa Oğlu el-Hac Mehmet huzurunda şeri ve sahih bir şekilde ikrar ve geçerli ve apaçık bir şekilde itiraf ederek aşağıda gelecek olan vakfın kuruluşuna değin tevliyeti gereği gerçek mülkiyetimde bulunan söz konusu köyde olan ve bir tarafı Osman evi, bir tarafı Ahmet Oğlu Ahmet evi ve iki tarafı ana yol ile sınırlı dört gözü bulunan ve imamın iskanına şart kılınmış olan bir adet menzilin ile bitişindeki bir adet arsa,

Yine kendi mülkümde anılan köyde bulunan bir tarafı yol, bir tarafı akan nehir ve iki tarafı kendi arazilerim ile sınırlı on bin kuruş değerinde iki taşlı bir dink iki adet değirmenlerimi;

Anılan köyde yeni yapıp inşa etmiş olduğum cami-i şerif ile bitişinde bir derslane ve bir medrese ve mektephane ve bir adet odun evi bulunan en temiz ve nefis malımdan ayırarak son derece imtiyaz eylediğim değirmenimi yüce Allah rızası için ve her halde onun rızasına nail olmak için sahih ve şeri ve ebedi olarak ve apaçık ve geçerli olarak sonsuza dek vakfederek hapsedtim.

Ve şöyle şart ve tayin ettim ki;

Sınırları belli olan söz konusu değirmeni müteveli bilgisi dâhilinde uygulamada olduğu üzere yıllık iki bin kuruş ile kiracısına kiraya verilerek elde edilen söz konusu miktar kira gelirinin yıllık onu on bir buçuk hesabı üzere helal olarak [işletilmesini] be elde edilen gelirden bin kuruş ders okutan müderrise verilsin. Beş yüz kuruş ise cami mihrabında bulunan imam ücreti olarak verilsin. Beş yüz kuruş ise cami için her ramazan'da üç okkalık berat döktürülerek cami, derslane ve medrese ve kütüphane ile değirmen ve anılan hanelerle diğer Otlukbeli ile adı geçen Karakulak köylerinde bulunan köprülerin onarım ve sair bakımlarına harcansın. Anılan gelirden arta kalan olursa anılan caminin gelirine eklensin.

Hayatta olduğum sürece anılan vakfın yönetim ve müderrislik görevini kendim üstleneyim. Ölümümde sonra yönetim ve müderrislik görevi karşılığı olan ücreti ile nesiller devam ettikçe ve üredikçe asıldan sonra feri gelecek şekilde karından karına ve batın tertibi üzere erkek çocuklarım ve onların çocukları ve onların çocuklarının çocukları mutasarrıf olsunlar. Feyiz sahibinin gazabından Allah'a sığınırım erkeklerden kimse kalmaz ve nesilleri son bulursa anılan tevliyet ve sair görevlerin belirlenmesi ve atamalarının yapılması Tercan Kazasında apaçık şeri ilamın ihyasını ve apaçık dinin hükümlerini icra eden yani şeri hükümleri icra eden kadı efendiler hazretlerinin aydınlık görüş ve tedbirlerine yani onların kararına bağlı olsun .

Diyerek şartların ve kuralların tahsis ve tayini, akitlerin tebyin ve tenfizini açıkladıktan sonra sözünü bitirip arzusunu yerine getirdikten sonra anılan değirmenin tamamını her türlü meşguliyetten uzak olan

mütevelliyeye teslim ettim.

O da vakıf olmak üzere tevliyeti gereği teslim alarak sair vakıf ve geçmiş mütevelliler gibi tam bir şekilde tasarrufta bulunarak ve şartlarla kurallarını yerine getirmeye özen gösterdi.

Böylece şeri tasdik akabinde vakfın kuruluşu tamam ve teslim işlemi gerçekleşmişken adı geçen vakıf kurucusu –Allah nimetlerini üzerine yağdırsın- anlaşma tarafından anlaşmazlık tarafına geçerek kurduğu vakıftan vazgeçerek adı geçen mütevellî ile anlaşmazlığa başladı ve milletin ve dinin kandili, müçtehit imamların üstadı Sabit Oğlu İmam Ebu Hanife el-Kufî –hayır ile mükâfatlandırılın- Hazretlerinin şerefli görüşü üzere akar vakfı sahih olmakla birlikte bağlayıcılığı olmadığı açık ve fıkıh kitaplarında delillidir . Bu nedenle bahsi geçen değirmenin vakfiyetinden rücu ederek önceden olduğu gibi mülküne iadesini isterim .

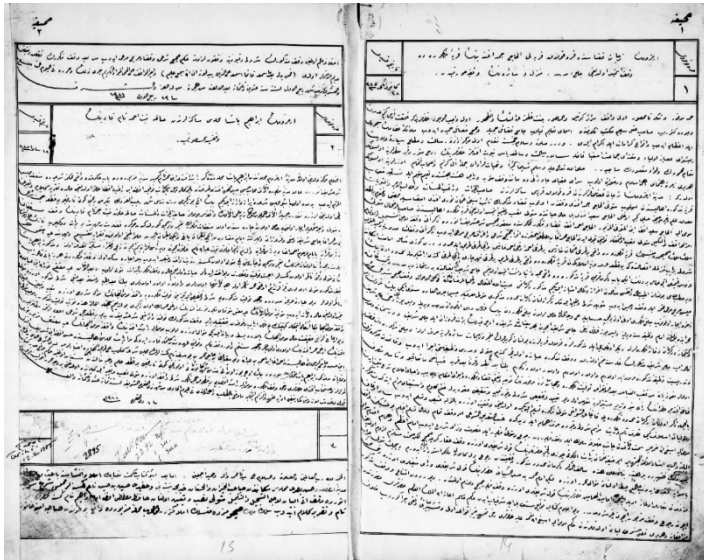
Bunun üzerine mütevellî bu doğru cevaba karşı çıkarak, evvel durum açıklandığı üzeredir ancak Hasan eş-Şeybani Oğlu İmam Muhammed Hazretlerinin şerefli görüşlerine göre ise sahihlik durumu bağlayıcılıktan ayrı düşünülemez. Bu nedenle İmameyn Hazretlerinin şerefli görüşlerine göre anılan vakıf sahih yani geçerli ve lazım yani bağlayıcıdır diyerek vakfedilen değirmeni vakfeden vakıf kurucusuna teslim etmekten imtina eder. Anılan vakıftan rücu etmenin meşru olmadığına dair işbu belgenin başında imzası bulunan hâkim –Âlim ve melik olan Allah ona yardım etsin- Hazretleri huzurunda davalâşarak her biri bu hususun çözümlmesini ve karara bağlanmasını istediler. Bunun üzerine adı ecen hâkim –Allah nimetlerini üzerine yağdırsın- Hazretleri dahi hayır kurallarını koymanın daha öncelikli ve vakıf yapılarını yapmanın daha gerekli olduğunu görüp bilerek ve söz konusu ihtilafı da bilen birisi olarak anılan vakfın şartlarını ve kurallarının bağlayıcı olduğuna sahih, şeri ve geçerli bir şekilde hükmetti.

Bundan sonra anılan vakfın bozulması ve bozdurulması imkansız oldu.

“Her kim bunu işittikten sonra değiştirmeye kalkırsa günahı değiştirenlerin üzerine olsun. Muhakkak ki Allah işiten ve bilendir.”

Vakıf kurucusunun ecir ve mükafatı diri, cömert ve mert olan Allah'a aittir.

İşbu belge 29 Rebiulevvel 1326 hicri yılında düzenlendi.

Erzurum Sancağı Erzincan – Tercan Cihat Fihrist Defteri⁶¹

⁶¹ VGM_DEFTER_00197_00014

vazife ile der-il imtihân ve ehliyeti zâhir olan bâki-i numaileyheîş bu râfi'i tevki'i ref'il-şan-ı hâkâni Hacı Said ibn-i el-Hac Ahmet zîde selaha uhdesine müceddeden tevcihî iş'ar mahalli ve mahkeme-i Evkafın i'lâmı üzerine makâm-ı nezâret(...yırtık bir kelime okunamadı) bâ-telhis der'il-arz hitabeti binüçyüzyirmidokuz senesi ramazan-ı şerifin beşinci günü şerefsınuh ve sudur iden hatt-ı hümâyun-i şevket -makrun-i şâhânem ve imamet ciheti dahisene-i mezkure recebi'l-ferdinin yirmi ikinci gününde sâdır olan fermân-ı âli mülükânem mucebince numâileyhe tevcih olunmağın bu berât-ı hümâyunumu verdim ve buyurdum ki numâileyha hitâbet cihetine ber-vechi hasabi ve imâmet cihetine dahi bermüceb-i vakfiye mersûmesiyle bilâ-kusur eday-ı hıdmet etmek terkâ-ü tekâsül ider ise ref'inden verilmek şarıyla mutasarrıf ola Tahirren fil-yevm-il-sabi min şehri rebiyülevvel sene selaseyn ve sülüsmiete (imza)

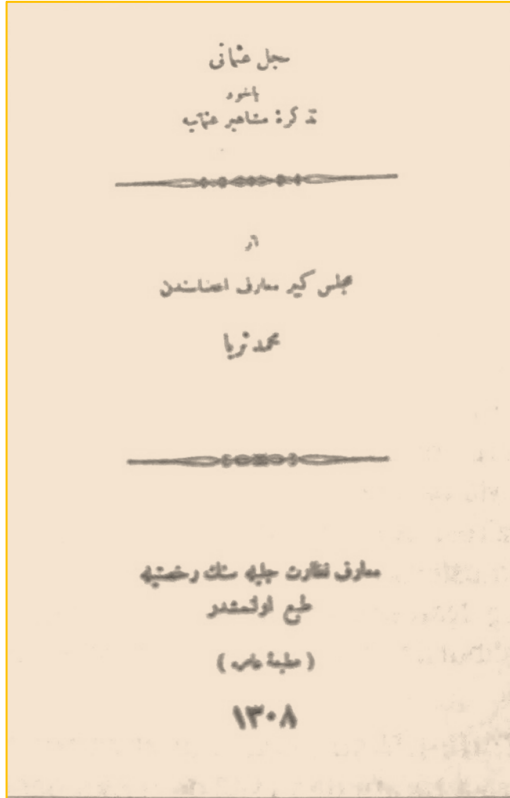
CUMHURİYETİN 100. YILINDA ERZİNCAN

V SİCİLL-İ OSMANÎ

Hazırlayan: **Mustafa Özdemir**

Mehmed Süreyya¹

Kaymakam Hüsnü Mehmed Bey'in oğlu olan Mehmed Süreyya 1845 yılında İstanbul'da doğdu. *Dârü-l Rüşdiyyesi*'ni bitiren Süreyya, Arapça, Farsça ve Fransızca dersleri almıştır. 1863'te Bâbîâli Tercüme Odası'nda göreve başladı. İlk Osmanlı özel gazetesi olan *Cerîde-i Havadis*'in yazı kuruluna girdi ve bu gazetede yazıları yayınlandı. Rütbesinin yükselmesi sonucu 6 Ekim 1886'da *Meclis-i Maarif Âzâsı* görevine getirildi ve ölünceye kadar bu görevine devam etti. Mehmed Süreyya, devlet görevlerinin dışında bütün zamanını Osmanlı döneminin ünlü şahsiyetlerinin biyografilerinin ortaya çıkarılmasına ayırmıştır. Bu araştırmasında arşiv belgelerinden, yazma ve matbu eserlerden, mezar kitabelerinden yararlanmıştı.

Biyografi türünden İbnülemin Mahmud Kemal tarafından *Temiletü'ş Şakâik* yazarı Fındıklılı İsmet Efendi, Abdurrahman Şeref tarafından

¹ *Abdülkadir Özcan, *TDV İslam Ansiklopedisi*, C. 28, İstanbul 2003, s. 527-528; A. Atilla Şentürk / A. Kartal, *Eski Türk Edebiyatı Tarihi*, Dergâh Yayınları, İstanbul 2014, s. 589; M. Orhan Bayrak, "*Osmanlı Tarihi*" Yazarları, Osmanlı Yayınevi, İstanbul 1982, s. 153, 154.

Kâmûsü'l-a'lâm yazarı Şemseddin Sâmî ile kıyaslanan Mehmed Süreyya Bey, bunlardan ilkinin takdirine, ikincisinin de biraz olumsuz eleştirisine hedef olmuştur.

11 Ocak 1909 yılında vefat eden Mehmed Süreyya Karacaahmet Mezarlığı'nda babasının yanına defnedilmiştir.

Sicill-i Osmanî

Tarihçi, biyografi yazarı ve gazeteci olan Mehmed Süreyya'nın yazdığı eserler arasında en önemli eseri Sill-i Osmanî diye anılan “*Tezkire-i Meşâhîr-i Osmâniyye*” adlı eseridir. Diğer eserleri arasında *Nuhbetü'l Vakâyî*, *Tarihî Mehmed Süreyya*, *Mirât-ı Tarihî İslam*, *Bektaşilik ve Bektaşiler*, *Tekmile-i Sicill-i Osmanî*yi sayabiliriz.

Sicill-i Osmanî dört cilt hâlinde *Matbaa-i Âmire* tarafından 1311 (M. 1893) yılında basılmıştır. 3000 sayfayı bulan bu eserde yaklaşık 17.000 kişinin biyografisine yer verilmiştir. Kısmen Osmanlı öncesi Türk-İslâm ve İslâm büyüklerine de yer verilen *Sicill-i Osmanî*'nin asıl konusu Osmanlı dönemi devlet adamlarıdır. Osmanlı Devleti'nin kuruluşunda 1899 yılı sonuna kadar yaşamış çeşitli meslek erbabının biyografilerini ihtiva eden bu ansiklopedik eser Osmanlı tarihi araştırmacılarının başlıca müracaat kitaplarından biri olmuştur.

Her eserin olduğu gibi *Sicill-i Osmanî*'nin de bazı hatalı ve eksik yönleri olmuştur. Bu durumu göz önünde bulunduran Mehmed Süreyya Bey, *Tekmile-i Sicill-i Osmânî ve Zeylû'z-zeyl* adlı kitapları bu önemli eserini hatalardan arındırmak ve daha mükemmel hâle getirmek için yazmıştır.

Bu önemli eser taranarak Erzincanlı olanlar tespit edildi ve yazıya aktarıldı. Eserin imlasına bağlı kalındı. Tarafımdan yapılan eklemeler parantez içinde küçük punto ile gösterildi. Bir de biyografilerde verilen tarihlerin cümle içinde kullanım şekli örnekte olduğu gibi değiştirildi.

Ör: “*Muharrem 1100'de İstanbul kadısı (1688) oldu.*” ifadesi; *Muharrem 1100 (1688) de İstanbul kadısı oldu.*” şeklinde bütün tarihlerde değişikliğe gidildi.

BİYOĞRAFİLER

ALİ AĞA

Eğilidir. Pirlepe voyvodası ve kapıcı başı oldu. Bu senelerde (1830) vefat etti. (C.1, s. 238).

ALİ EFENDİ (A'rec / Topal)

Erzincan'da Gercanislidir. Müderris olup Muharrem 1100 (Kasım 1688)'de İstanbul kadısı, Cemaziyelevvel 1101 (Şubat 1690)' de Anadolu kazaskeri ve Muharrem 1103 (Ekim 1691)'te Rumeli kazaskeri oldu. Şa' bân'da (Nisan-Mayıs 1692) azledildi ve Erzincan'a gönderildi. 1106 (1694-1695)'da affedildi. Receb 1108 (Şubat 1697) ikinci defa Rumeli kazaskeri oldu. Şa'bân'da (Mart) ayrıldı. Zilhicce 1110 (Haziran 1699)'da üçüncü defa Rumeli kazaskeri oldu. 27 Cemaziyelâhir 1112 (9 Aralık 1700)'de Divan-ı Hümâyûn'a gitmeye hazırlanırken aniden vefat etti. Âlim ve servet sahibiydi. Oğulları İbrahim Efendi ile Sudûrdan Zeynelâbidîn Efendi'dir. Bir başkası Mustafa Efendi'dir. Torunlarından biri, Sudûrdan Nureddin Efendi'dir. Kardeşi Mustafa Efendi, 1108 (1696/1697)'de vefat etti. (C. 1, s. 256).

BURHANEDDİN AHMED

Erzincan ahalisinden olup Haleb'de öğrenim göyerek vatanına dönmüş ve orada kadı olmuştur. Oranın beyi ile akraba olmuştur. Sonra şehri zapt eylemiş ve Mısır askeri üzerine gelince 800 (1397-98)'de vefat etmiştir. Cesur ve şairdir. *Tevhib'e Tercih* adında bir şerh yazmıştır. Oğlu Zeynelâbidîn'dir. (C. 2, s. 376).

EMİN MEHMED EFENDİ (Sinanizade)

Erzincanlı Abdurrahman Efendi'nin oğludur. Hâfız olup devriye müderrisi ve mollası, 1264 (1848)'te ve 1268 (1852)'de iki defa Erzurum mollası oldu. Sonra Trablusgarp ve Zilhicce 1274 (Temmuz 1858)'te Kürdistan mollası oldu. Bu senelerde (1860'lar) vefat etti. (C. 2, s. 473).

EMİN MEHMED EFENDİ (Sinanizade)

Erzincanlıdır. Ârif Hikmet Bey'in kethüdâ-sıydı. Müderris 1284 (1867-68)'te Beyrut mollası oldu. 14 Rebiyülâhir 1258 (4 Ağustos 1868)'de vefat eyledi. Karacaahmet'e defnedilmiştir. (C. 2, s.473).

FEHMİ EFENDİ (Hacı)

Erzincanlıdır. "Terzi Baba" demekle meşhur Şeyh Hayatî'den el almıştı. Güzel konuşur ve Edip olup İstanbul'da bile ağırlandı. Buradan Mekke'ye gidip 1299 (1882)'de vefat eylemiştir. (C. 2, s. 515).

HÂFIZ PAŞA

Eğilidir. Kuruluşunda nizâmiye askerliğine girerek yetişip miralay ve Kırım meselesinde süvari mîrlivâsı oldu. Kars'ta keşif sırasında esir olup kurtulduktan sonra ferik ve 6. Ordu'ya reis olmuştur. 1282 (1865/1866) tarihlerinde gözden düşmüş ve rütbesi kaldırılmıştır. Senelerce böyle kaldıktan sonra rütbesi geri verildi ve 1288 (1871)tarihinde vefat etti. Hoşsohbet, gayretli bir adamdı. C.2, s. 558-559).

HAKKI İBRAHİM EFENDİ

Eğilidir. Şeyhülislâm Ömer Lütfi Efendi' den icâzet alıp müderris ve huzûr derslerinde muhatap ve muharrir olmuş, 1307 başlarında (1889 sonları) İstanbul pâyesiyle şeyhülislam müsteşarı olmuş ve sonra Anadolu pâyesini elde etmiş 28 Zilhicce 1311 (2 Temmuz 1894)'de vefat etmekle Beşiktaş'da Yahyâ Efendi Dergâ-hı'na defnedilmiştir. İlim ve fazilet sahibiydi. (C. 2, s. 561).

HALİL PAŞA (Hacı)

Kemahlıdır. Yeniçeri Ocağı'nda zağarcıbaşı oldu. Azilden sonra Rebiyyülevvel 1186 (Haziran 1772)'da kul kethüdâsı olup Muharrem 1187 (Nisan 1773)'de azledildi. 1190 (1776)'da Diyarbakır ordusuna ağa olarak gönderilip 1191 (1777)'de vezirlikle Diyarbakır valisi olup Cemaziyelevvel 1192 (Haziran 1778)'de vefat etti. Hekim Çelebi Tekkesi'ni yapmış akıllı bir adamdı. C. 2, s. 585).

HÂŞİM OSMAN PAŞA

Erzincanlıdır. Kapu çukadarı Halil Efen-di'nin oğludur. Önceleri başmuhasebeye devam edip Kaptan Hacı Mehmed Paşa'ya hazinedar oldu. Babasının şehremini meşhur İbrahim Efendi'yle münasebeti eski olduğundan o sayede hâcegândan oldu. Sonra Hâlet Efendi'ye rikâb kethüdâlığında kâtip oldu. Bazı vüzerânın kapı kethüdâlığıyla geçinmekte olduğu sırada süvari mükabelecisi olayım derken İstanbul'dan sürüldüyse de birkaç ayda serbest bırakıldı. 1224 (1809)'te küçük ruznâmecî 1227 (1812)' de kethüdâ kâtibi, azilden sonra 1237 (1821-1822)'de mîrimîranlık ile Alâiye ve sonra Girit'te Resmo mutasarrıfı oldu. Hizmeti beğenilerek 1238 (1822-1823)'de vezir rütbesiyle Girit valisi ve seraskeri olmuştur. 1240 (1824-1825)'ta vefat eylemiştir. Sâdik ve tedbirliydi. Oğlu Edirne valisiyken vefat eden İzzet Ahmet Paşa'dır. (C.2, s. 653)

İBRAHİM EFENDİ

(Gercanisi) A'rec Ali Efendi'nin oğludur. Müderris olup Cemaziyelevvel 1141 (Aralık 1728)'de vefat eyledi. (C. 3, s. 749).

İBRAHİM EFENDİ

Eğilidir. Müderris olup hazine-i hümayun hâcesi olmuştu.1254 (1838)'te vefat etti. Fâzıldı. Oğlu mevaliden Tahir Efendi'dir. (C. 3, s. 752).

İBRAHİM SÂLİM EFENDİ

Kemahlı Osman Ağa'nın oğlu, Hacı Tâhir Efendi'nin damadıdır. Divan-ı Hümayûn kâtiplerinden ve hâcegândandı. 1246 (1830-1831)'da vefat ederek Ramazanzâde Muhtar Ahmed Paşa'nın makberesine defnedildi. Muhtar Ahmed Paşa'nın akrabasındandır.(C. 3, s.789).

İZZET AHMET PAŞA

Hâşim Osman Paşa'nın oğludur. Erzincan'da 1213 (1798-1799)'de doğdu. Nizâmiye Ordusu'nun kuruluşunda Enderûn'dan oraya geçip mîrlivâ ve ferik olmuş ve 15 Cemaziyelâhır 1265 (8 Mayıs 1849)'te vezirlikle Hakkâri ve Van valisi olup Şevval 1266 (Ağustos 1850)'da ayrılmıştır. Safer 1267 (Aralık 1850)'de ve Şevval 1268 (Temmuz-Ağustos 1852)'de Cidde valisi olup Rebiyülâhır 1270 (Ocak 1854)'de azledildi.

Cemaziyelevvel 1271 (Ocak-Şubat 1855)'de Kürdistan valisi olup Muharrem 1273 (Eylül 1856)'te azledilmiş ve Muharrem 1275 (Ağustos1858)'te Trablus valisi olup Muharrem 1277 ((Temmuz-Ağustos1860)'de azledilmiş ve Rebiyülâhır 1278 (Ekim 1861)'de Muhacirin Komisyonu reisi olup Şa'bân 1278 (Şubat 1862)'de Harput ve Safer 1284 (Haziran 1867)' te Sivas valisi olup 1296 (1879) tarihinde ayrılmıştır.

Bir müddet burada kalıp 1301(1883-1884)'de Kadrî Paşa'nın vefatında Edirne valisi olup 14 Şevval 1310 (1 Mayıs 1893)'da vefat eylemiştir. Edirne' de medfundur. Servet sâhibi, sefâ erbâbı, tedbirli, güçlü, sâdıktı. Tavırları garip, kâtip, şair, edip olup 1877-1878 Osmanlı-Rus Savaşı'nda servetininin 10.000 lirasını orduya vermiş ve kendinden 40 sene önce vefat eden oğlu Hurrem Paşa'nın ruhu ve adını yaşatılması için Erzincan'da büyük bir cami inşa ettirip bazı hayrât yapmıştır. (C. 3, s. 844-845).

MAHMUD EFENDİ

Sudûrdan (Gercanislı) Alizâde Nureddin Efendi'nin oğludur. Devriye mollası olup 1274 (1857 -1858)'te Bosna 1276 (1859-1860)'da Bağdat mollası olmuştur. Sultan Abdülaziz devrinde (1861-1876) vefat ermiştir. (C. 3, 2. 920).

MEHMED AĞA

Eğilidir. Şâtırlıktan yetişip 1127 (1715)' de mîrahûr-ı sâni ve Zilhicce 1130 (Kasım 1718)' da kapıcılar kethüdâsı olup sonra ayrıldı ve vefat eyledi. (C. 3, s. 939). (C. 3, s. 939).

MEHMED EFENDİ

Eğilidir. Müderris olup 12 Şa'bân 1187 (29 Ekim 1773)'de vefat etmiştir. Üsküdar'dan Akalar Kabristanı'nda medfundur. C. 3, s. 979).

MEHMED EFENDİ

Eğilidir. Müderris ve Cemaziyelâhir 1271 (Şubat-Mart1855)'de Haleb mollası oldu. Daha sonra vefat etti.

MUSTAFA EFENDİ

Erzincanlı Şeyh Mehmed'in oğludur. 1078 (1667-1668)'de Divitçi Zaviyesi şeyhi oldu. Buradan Hüdâi Tekkesi'ne şeyh olup sonra azledilerek Erzincan'a gitti. 1114 (1702-1703)'te Kardırğa'da Mehmed Paşa Tekkesi şeyhi oldu. 1117 (1705-1706)'de tekrar Hüdâi Tekkesi'ne şeyh oldu. Zilkade 1123 (Aralık 1711)'te vefat etti. Dindar, âlim, ârif bir pîrdi. Yeri Dede Çelebi diye bilinen Mehmed Efendi'ye (kabristanına) verilmiştir (defnedilmiştir.) (C. 4, s. 1152).

MUSTAFA EFENDİ (Alizâde)

Erzincanlı Ali Efendi'nin oğludur. Müderris, Kudüs pâyesiyle Hemedan mollası olup 15 Rebiyyülevvel 1143 (28 Eylül 1730)'te haylice öne çıkıp elçilik görevini ifa etmişti. 1148 (1735 -1736)'de Şam mollası, 1153 (1740)'te Mekke pâyesi oldu. Birkaç sene sonra vefat etti. (C. 4, s. 1159).

MUSTAFA PAŞA (Hacı)

Eğilidir. Kalemde yetişerek 1216 (1801-1802)'da hâcegândan olup İşkodralı İbrahim Paşa ile Tepedelenli Ali Paşa'nın aralarını düzeltmeye memur oldu. Döndükten sonra kethüdâ kâtibi ve 1222 (1807)'de vekâleten ve sonra asâleten tevkiî oldu. Muharrem 1223 ((Mart 1808)'te vezirlikle sadâret kaymakamı oldu. Cemaziyelâhir'de (Temmuz-Ağustos) azledilip Bursa'ya sürülüp vezirliği kaldırıldı. Muharrem 1227 (Ocak-Şubat 1812)'de tekrar vezirlikle Rakka ve ardından Hamid sancağı verildi. Azmüddette azledilip yine Bursa'ya gönderildi. Yaşı oldukça ilerlemiş olan Mustafa Paşa 26 Zilhicce 1229 (9 Aralık 1814)'da Bursa'da vefat eyledi. Emir Sultan yakınında medfundur. Âlim ve sâlih bir kişiliğe sahipti. 1228 (1813)'de vefat eden kızı Hafize Hanım'ın zevci Silahşor Hacı Mehmed Ağa 1226 (1811)'da vefat etmiş ve oğlu müderris Mehmed Es'ad bey ise o senelerde vefat ederek oraya defnedilmiştir. Paşa'nın kardeşi Hâfız Ömer Efendi Cemaziyelevvel 1228 (Mayıs 1813)'de vefat edip oraya defnedildi. Yeğeni Hüseyin Beyzâde Mustafa Şâkir Bey Cemaziyelevvel 1253 (Ağustos 1837)'te vefat etti. Hepsî Duvardibi'nde medfundur. (C. 4, s. 1195).

NU'MAN AĞA

Eğilidir. Silahşor olup 5 Cemaziyelâhir 1237 (27 Şubat 1822)'de vefat etti. Seyitahmetde-resi'nde medfundur. (C. 4, s. 1261).

NUREDDİN MEHMED EFEDİ (Alizâde)

(Gercanislî) Mustafa Efendi'nin oğludur. Müderris ve Rebiyülâhır1200 (Şubat 1786)'de Selânik mollası oldu. Sonra bilâd-ı hamse mevleviyetinden sonra Mekke pâyesi oldu. Mekke mevleviyetinin başkasına verilmesinden üzgün ve bu sebepten bir mahalle ikamete memur olduysa da giden kadı vefat edince Ramazan 1210 (Mart 1796)'da Mekke mollası oldu. 1214 (1799-1800)'te İstanbul kadısı olup 1215 (1800-1801)'te azledildi. 1222 ((1807)'de Anadolu kazaskeri olup 29 Cemaziyelevvel 1223 (23 Temmuz 1808)'te azledilerek Kütahya'da ikamete memur oldu. O senenin Zilhiccesinde (Ocak-Şubat 1809) affedildi. Zilhicce 1226 (Aralık 1811-Ocak 1812)'da Rumeli kazaskeri olup 10 Rebiyülâhır 1227 (23 Nisan 1812)'de kaymakam paşa ile tartışınca azledilerek Mısır'da ikamete memur oldu. 12 Cemaziyelâhir 1230 (22 mayıs 1815)'da vefat etti. Sert mizaçlı uyumsuzdu. Oğullarından biri Mahmud Efendi'dir. (C. 4, s. 1268).

OSMAN EFENDİ

Erzincanlıdır. Müderris olup Ramazan 1107 (Nisan 1696)'de vefat etti. (C. 4, s. 1289).

ÖMER CEMÂLEDDİN EFENDİ

Eğilidir. Taşra kaymakamlarından olup Giresun'dan azledilmiş olarak Muharrem 1283 (Mayıs-Haziran 1866)'te vefat etti. Silivrikapı' da medfundur. (C. 4, s. 1314).

RAGİP EFENDİ

Eğilidir. Kasap yamaklığından ticaretini uydurarak haylice zengin olmuş ve kasaphane yaparak Cemaziyelevvel 1312 (Kasım 1894)'de vefat eylemiştir. Kadirîhane'de medfundur. Bir hayli hayrât tamir etmiş ve Defterdar Camii'ni yeniden tamir eylemiştir. Kılıç Ali Paşa Camii'ni tamire başlamışsa da muvaffak olamamıştır. (C. 4, s. 1339).

SÂDİK MEHMED EFENDİ

Erzincanlı Müftîzâde Mustafa Efendi'nin oğludur. Müderris, dersiâm olup 1223 (1808)'te vefat ederek Üsküdar'a defnedildi. (C. 5, s. 1419)

SÂDİK MEHMED EFENDİ (Müftîzâde)

Erzincanlıdır. 1720'lerde vefat etti. *Hâşiye fi'l -Edeb* ve *Hâşiye ale'l -İslâm* adlı iki eseri vücuda getirmiştir. (C. 5, s. 1422).

SAİD PAŞA

İzmit mütesellimi iken 1248 (1832-1833)'de vefat eden hasağası Eğinli Seyyid Mustafa Ağa'nın oğlu olup 1246 (1830-1831)'da doğmuştur. Mühendishane'de tahsil görüp 1268 (1852)'de yüzbaşılıkla şahâdetnâme almış ve mektepte muallim muavini olmuştur. Kolağası olduktan sonra 1270 (1853-1854)'te Edinburg Üniversitesi'ne tahsile gönderildi. 1277(1860-

1861)'de döndü. 1279 (1862-1863)'da binbaşılıkla bahriyeye nakledildi. 1281 (1864-1865)'de silah alımı için Tophane'den Avrupa'ya gönderilip kaymakamlık verildi. 1283 (1866-1867)'te dönüşünde miralay oldu. 1285 (1868-1869)'te İdare-i Bahriye Meclisi'ne aza olup 1286 (1869-1870)'da Makteb-i Bahriye nâzırı ve mîrlîva oldu. 1292 (1875)'de Tophane Tecrübe Dairesi'ne reis olup Receb 1293 (Ağustos 1876)'te ferik ve bahriye nezareti kaymakamı oldu. Şa'bân ayında (Eylül) ilâveten mâbeyn-i hümayûn feriki olup Muharrem 1295 (Ocak 1878)'te vezir rütbesi verilmiştir. O sene başlarında Ankara valisi, sonlarında Kastamonu valisi ve birinci komiser, 1297 (1880)'de Halep valisi, 1299 (1882)'de Konya ve 1305 (1887-1888)'te Mamuretü-l-Aziz valisi oldu. Az müddette azille selâmlık resm-i âlîsine memur edildi. Senelerce göğüs hastalığından muzdarip olduğu halde Şa'bân 1313 (Ocak-Şubat 1896)'te vefat eylemiştir. Sultan Mahmud Türbesi'ne defnedildi. Yabancı dillere vukfu ve ulûm-ı ri'yâziyede mahâreti vardır. Avrupa'dan birinci şehadetnâme'yi hâiz olduğundan tabîi ve ri'yâzî ilimlerde usta bir muallimdi. Ancak idarî işlerde o derece değildi. Fethî Paşa'nın damadıydı. (C. 5, s. 1458).

SÂMÎ SÜLEYMAN EFENDİ

Erzincanlıdır. Kadılarından ve III. Mustafa devri (1757-1774) şairlerindedir. (C. 5, s.1480)

SÜNÛLLAH EFENDİ

(Eğimli) İmam-ı evvel Zeynelâbidin Mehmed Efendi'nin oğludur. Müderris iken Muharrem 1271 (Ekim 1854)'de vefat eyledi. Babasının yanına defnedildi. (C. 5, s.1554)

ŞEFİK ALİ PAŞA

1230 (1815)'da vefat eden Eğimli Hacı Mehmed Ağazâde İsmail Hâşim Efendi'nin oğludur. Sadâret mektûbî kalemine 1251 (1835-1836)'de âmadî odasına çerağ oldu. Ardından mâbeyn-i hümayûn kâtibi oldu. 1259 (1843)'da ûlâ evveliyle başkâtip olmuştur. Receb 1264 (haziran 1848)'te tersane nâzırı, Şevval 1264 (Eylül 1848)'te bâlâ rütbesiyle evkaf nâzırı, Rebiyülâhır 1266 (Şubat-Mart 1850)'da hazine-i has-sa nâzırı, Cemaziyelahir 1269 (Mart-Nisan 1853)'da Meclis-i Vâlâ azası, Rebiyülevvel 1270 (Aralık 1853)'de tersane müsteşarı, Rebiyülevvel 1271 (Aralık 1854)'de vezir rütbesiyle maliye nâzırı, Şa'bân 1271 (Nisan-Mayıs 1855)'de sadâret kaymakamı ve birkaç gün geçince ilâveten Maclis-i Vâlâ reisi olup Şevval 1271 (Haziran-Temmuz 1855)'de kaymakamlığı son buldu. Zilkade 1273 (Temmuz 1857)'te Mecâlis-i Âli-ye'ye memur oldu. Zilkade 1276 (Mayıs-Haziran 1860)'da ikinci defa evkaf nâzırı olup Muharrem 1278 (Temmuz 1861)'de azledildi. Safer 1280 (Temmuz-Ağustos 1863)'de üçüncü defa evkaf nâzırı olup Rebiyülâhır'de (Eylül-Ekim) hasta olduğundan emekli edildi. 15 Safer 1284 (18 Haziran 1867)'te vefat etti. Akıllı, kâtip, doğru, iffetli ve sâdıktı. Hatta bu kadar memuriyetlerden sonra azlinde zaruret son dereceye ulaşmış ve ihtiyacının giderilmesi ancak maaş ihsaniyle olabilmıştır. (C. 5, s.1569)

ZEYNELÂBİDİN EFENDİ (Alizâde)

(Gercanislidir.) Sudûrdan Â'rec Ali Efendi'nin oğludur. Müderris, molla, Mekke kadısı olup Cemaziyellevvel 1141 (Aralık 1728)'de İstanbul kadısı ve o sene (1729) nakibüleşref oldu. 1143 (1730-1731)'te nakiplikten ayrıldı. 1145'te Anadolu kazaskeri olup Muharrem 1150 (Mayıs

1737)'de birinci ve 1156 (1743)'da ikinci defa Rumeli kazaskeri oldu. 1157 (1744)'de vefat etti. Keskindede' de medfundur. Âlim ve fazıl bir kişiydi. (C. 5, s. 1710).

ZEYNELÂBİDİN MEHMED EFENDİ

Eğilidir. Reiszâde Âşir Efendi'nin imamı olup müderris ve kassâm-ı askerî oldu. Receb 1236 (Nisan 1821)'da imam-ı sâni-i sultanî oldu. Muharrem 1241 (Ağustos-Eylül 1825)'de imam-ı evvel olup Mekke mollası oldu. 1242 (1826-1827)'de İstanbul ve 1243 (1827-1828)'te Anadolu pâyelerini aldı. Muharrem 1246 (Temmuz 1830)'da Anadolu kazaskeri ve Şev-vâl 1249 (Şubat-Mart1834)'da Rumeli kazaskeri oldu. Ramazan 1251 (Ocak 1836)'de şehzâdeler muallimi olup 1253 (1837-1838)'te imamlıktan ayrıldı. 24 Cemaziyelevvel 1255 (5 Ağustos 1839)'te vefat eyledi. Üsküdar'da Duvardibi'n de medfundur. Marifetli bir imam, hoşsohbet ve ilimde hissesi vardı. Zeynîzâdeler bunun evladıdır. Oğulları Sünûhî Efendi ve Hulûsî Naci Bey'dir. Bir oğlu da mevâliden Ruhî Mehmed Efendi'dir. İzmir'de dava vekilidir. Yeğeni Kastamonulu Müftîzâde Mâhir Mehmed Efendi'dir. Oğullarından ve sûdurdan İmâmeddin Efendi' nin oğlu Hacı Zeynelâbidîn Mehmed Efendi'dir. (C. 5, s. 1711).

ZEYNÎZÂDE

II. Mahmud'un imamı Eğinli Zeynelâbidin Efendi Efendi oğullarına denir. Bunlardan Ruhî Efendi, Afif Efendi ve Şemsî Efendi vardır. Zeynelâbidîn Efendi'nin torunu Afif Mehmed Efendi b. İmâdeddin Efendi, b. Zeynelâbidîn Efendi yakın zamanda yükselip Anadolu kazaskeri olmuştur. Amcası Mahmud Vehbi Efendi b. Zeynelâbidîn Efendi bilâd-ı hamse mollalığıyla İzmir'de dava vekilliğindedir. Şemsî Efendi b. Cemâleddin Efendi ise Şehremâneti'nde ve Tophane-i Âmire mübâyaatı müsta'cele komisyonunda aza ve askeri i'dâdîde sertabib olup 1314 (1896-1897)'te vefat etmiştir. Oğlu Mehmed Bey yerine meclis-i emânete aza olmuştur. (C. 5, s.1713).

SİCİLL-İ OSMANÎ ZEYLİ

Mehmed Zeki Pakalın*

Mehmed Zeki Pakalın, yirminci asırda Türk tercüme araştırmalarına, İbnülemin Mahmud Kemal İnal'dan sonra en büyük katkıda bulunan son Osmanlı hâl tercümanlarından biri olarak kabul edilir. Bu hüküm bilhassa neşredilmiş Sicill-i Osmanî Zeyli isimli eserinde bin iki yüz kırk beş şahsiyetin hâl tercümelerini ortaya koyması bu iddiayı doğrulamaktadır.

Binbaşı Nişli Ali Rıza Bey ve Sâbire Hanım'ın çocukları olan Mehmed Zeki Pakalın, 9 Mayıs 1886 tarihinde Manastır'ın kazası Ohri'de dünyaya geldi.

Mehmed Zeki, Kırçova ve Manastır iptidaî mektebinden sonra Askerî Rüştiyesi mekteplerinden tahsiline devam etti. Diploma aldıktan sonra Manastır Mülkî Tıbbiyesi'nden 10 Kasım 1903'te pekiyi derece ile mezun oldu. O sırada bazı sağlık sorunları yaşadı.

Türkçe, Bulgarca ve Sırçayı iyi konuşmanın yanında Fransızcaya ve Rumcaya da aşina idi. Çeşitli dergilerde çok sayıda yazıları yayınlandı. Yazı yazdığı eski yazı dergiler arasında *Tarih-i Osmanî Encümeni Mecmuası* ve devamı *Türk Tarih Encümeni Mecmuası* (1916-1926), *Edebîyat-ı Umumiye Mecmuası*, *Medreşe*

*Ali Birinci, *TDV İslam Ansiklopedisi*, C. 34, İstanbul 2007, s. 145.

İtikatları (1331). *Beyanü'l-hak* (1329) *Yarın*, *Sebilür-reşat*, *İslâm Mecmuası*, *İçtihat* (1914), *İktisadiyat Mecmuası*, *el Medaris*, *İslâm Dünyası* (1329-1330), *İleri ve İkdâm* bulunmaktadır.

Cumhuriyet devrinde de *Aydede*, *Yeni Mecmua* (1939-1941), *Bilgi Yurdu Mecmuası*, *Fikir Hareketleri* (1940), *Barış Dünyası* (1944), *Selâmet* (1947), *Sebilürreşat* (1950-1955-1958), *Bütün Türkiye* (1951), *Tarih Dünyası* (1951), *Resimli Tarih Dergisi* (1954), *Akademi Fikir Hareketleri* (1946), *Nilüfer* (1946-1950), *Amaç* (1945), *Yirminci Asır* (1954), *Son Posta*, *Yeni Sabah* (1948), mecmualarını sayabiliriz. Ayrıca Yeni Mecmua'da 55-95 sayılarında kırk iki tefrika hacmindeki "*Tanzimat'tan Cumhuriyet'e Kadar Sadrazamlar*" başlıklı tefrikası önemlidir.

Önemli eseri olan "*Tarihî Tâbirler ve İstilahlar Ansiklopedisi*" Millî Eğitim Bakanlığı tarafından "*Osmanlı Tarih Deyimleri ve Terimleri*" adı altında üç cilt olarak yayımlandı. Diğer önemli eserleri arasında "*Tanzimat Maliye Nazırları*", "*Son Sadrazamlar ve Başvekiller*", "*Maliye Teşkilatı Tarihi*" ve "*Sicill-i Osmanî Zeyli*" sayabiliriz.

30 Ocak 1972 tarihinde İstanbul Kadıköy'de hayatını kaybeden Pakalın, Osman Ağa Camii'n den kaldırılarak Karacaahmet Mezarlığı'na defnedilmiştir.

Sicill-i Osmanî Zeyli

Mehmed Zeki Pakalın, "Sicill-i Osmanî Zeyli adlı eseri, Meclis-i Maarif Âzâsı Mehmed Süreyya Bey'in "Sicill-i Osmanî" isimli eserine zeyl (devamı) olarak yazmıştır. Eser, Sicill-i Osmanî'nin bıraktığı yerden başlayıp 1923 yılına kadar 25 senelik bir devreyi kapsamakta ve bu devrede yaşayan veya rahmetlik olan, toplum hayatında yer edinmiş sivil ve asker meşhurların hayat ve hâl tercümelerini ihtiva etmektedir.

On dokuz cilt olarak yazılan eser taranarak Erzincanlı olanlar tespit edilmiş ve tespit edilenler hakkında verilen bilgiler eserin imlasına sadık kalınarak kaydedilmiştir. Ancak ilave edilmesi lüzumlu görülen bilgi ve açıklamalar parantez içinde küçük puntolarla gösterilmiştir.

BİYOGRAFİLER

İBRAHİM ETHEM PAŞA*

Eğimli kâğıtçı Mehmed Efendi'nin oğludur. 1251(1835)'de İstanbul'da doğdu. Sibyan mektebiyle rüştiyede okuduktan sonra 1263 (1847)'te Maçka'da Askerî İdadisi'ne, 1268 (1852)'de

de Harbiye'ye girdi. 1272 (1856)'de mülazim-i evvelliği bitirip ekân-ı harp sınıfına ayrıldı. Onu da 1273 (1857)'te birincilikle ve yüzbaşılıkla bitirdikten sonra tahsilini tamamlamak üzere Paris'e gönderildi. İki sene olan tahsil müddetini bitirip 1280 (1864)'de İstanbul'a dönünce kolağalık rütbesiyle Daire-i Askeriye'ye memur oldu. Ertesi sene de Harbiye Mektebi fenn-i harp ve istihkâmat-ı cismiye ve lisan dersleri muallimliğine tayin olundu. 1286 (1869)'da *Fenn-i Harb* adlı eseri tercüme ettiğinden dolayı dördüncü rütbeden Osmanî ve yine o tarihte tertip eylediği *İğneli Tüfenk Talimnamesi* mükâfeten aynı rütbeden Mecidî Nişanı ile taltif olundu. 1287 (1870)'de tercüme ettiği *Fırka Tabyası* kitabı takdir edilmekle kaymakam oldu. 1289 (1872)'da Mekteb-i İdadi dersi nazırlığına, 1290 (1873)'da Miralaylık rütbesiyle Harbiye Mektebi Müdürlüğüne tayin oldu. 1291 (1874)'de harp esirleri hakkında olunacak muamelenin mutarrid (sürekli) bir kaide altına alınması hakkında umum devletler tarafından Brüksel'de toplanan kongreye birinci murahhas sıfatıyla iştirak etti. 1292 (1875)'de liva rütbesiyle ve meclis azası inzimamıyla Hassa Ordusu Erkân-ı Harbiye Reisliğine tayin edildi. 1294 (1877)'te Me-kâtib-i Askeriye Nezareti vekâletine tayin, 1295 (1878)'te asaleti icra olundu. Bir sene sonra ferik oldu. 1297 (1880)'de Mekâtib-i Askeriye nezareti eskisi gibi uhdesinde kalmak üzere Erkân-ı Harbiye Umumiye İkinci Reisliğine yine o tarihte fahri yaverlikle Teftiş-i Askerî Komisyon-ı Âlisi azalığına tayin olundu.

1298 (1881)'de Erkân-ı Harbiye Umumiye reisi vekili oldu. Aynı zamanda ikinci rütbeden Mecidî Nişanı aldı. 1300 (1883)'de Gümüş İmtiyaz, ikinci rütbeden Osmanî Nişanı, 1303 (1886)'te de birinci rütbeden Mecidî ve Altın İmtiyaz Madalyasına nail oldu.

1305 (1888)'te Yunan kralına verilen İmtiyaz Nişanını götürmek vazifesiyle Atina'ya gönderildi. 1310 Şevvalinin on sekizinde 1893'te müşir oldu. Birinci Mecidî, birinci Osmanî Nişanlarıyla Altın, Gümüş İmtiyaz, Altın Liyakat Girit Madalyalarla Almanya'nın birinci rütbeden Aigle Rouge, Rusya'nın Stanislas ve Yunanistan'ın birinci rütbeden Sauveur Nişanlarını da haizdi. 1312 (1896)'de Murassa' Mecidî Nişanı ile taltif kılındı. 4 Şubat 1323 (20 Eylül 1321)'te öldü. Cerrahpaşa Camii Hatiresi'ndeki türbeye gömüldü. Uzunca boylu zayıf sakallı idi. Muktedir bir zat olarak tanınmıştı.

Oğlu Miralay Arifi, damadı Miralay Mehmed Ali Bey'dir. (C. 5, s. 67-68).

BEREKETZÂDE İSMAİL HAKKI BEY*

Mamüretülaziz vilâyetine tabi Eğin kazasından Bereketzâde oğulları ailesinden ebniye-i âliye kapu çukadarı Elhac Hasan Basri Efendi' nin oğludur. 1267 (2 Mayıs 1851) senesi Recebinin birinci günü İstanbul'da doğdu. Pederi tarafından Ayasofya Camii dersiamlarından olan babasının babası adı olan İsmail Hakkı kondu. Bir yaşında iken babası öldü. Babası kalanları şöyle böyle geçindirebilecek menkul ve gayrimenkul bir miras bırakmıştı. Annesi çocuklarına mukayyed olması maksadıyla kendileri gibi bu metrukata muhtaç Moralı Şeyh Mehmet Efendi namında biriyle evlendi. Kendilerine, kendi tecrübesiyle, atabeylik muamelesi eden bir pederden bir hayır olmadığı için biraz zaman sonra aile içi zaruret baş gösterdi.

* *Servet-i Fünûn*, 10 Teşrîn-i Sâni 1321, Numara:761.

Biraz vakit evlerinin karşısındaki Canfeda Hatun Mektebine devam etti. Sonra Fatih Camii civarında Hafız Paşa Mektebine nakletti. Orada mektebin hocası Sultan Selim Camii baş imamı Hafız İsmail Efendi'den Kur'an'ı hıfzetti. Sonra tâlim okudu. Kıraat-ı Seb'a ve aşereden izin aldı. Sıbyan mektebi olan bu mektebe devam ederken bir taraftan da hocasının tavsiyesiyle, birkaç arkadaşı ile birlikte, o sene sarftan derse çıkan Basriyyün Efendi demekle maruf Ahmed Efendi'nin dersine devam etti. İki sene bu surette geçindi.

1282 (1865) senesinden itibaren şöhreti her tarafa yayıldı. Şevket Efendi'n Fatih Camiindeki derslerine devama başladı. Üç sene sonra o zamanın her sene meşihatta açılan "*Tarik Kadılığı*" imtihanına girdi. Hocasından aldığı feyzin semeresiyle imtihana giren yüze yakın talebe içerisinde ikinciliği kazandı. Şevket Efendi'nin dersinden artan zamanlarda dersi kesmelerinden ve hocanın Divan-ı Erkân-ı Adliye azalığına tayininde "İzahü-l-meram fikeşf-zalam" mealini efâzıldan Abdi Bey ile allâme Şeyh Temimi ve Muhaddis Ahmet Şevtan Efendilerden tefsir, hadis, Arap edebiyatı okudu. Meşhur Hoca Arnavut Tahsin Efendi'den de ders aldı.

Bir müddet sonra Mekteb-i Mülkiyeye girdi. Bir buçuk sene sonra bazı zevatın tavsiyesiyle o esnada açılan Darülfünuna nakletti. Aradan bir müddet geçince Darülfunun kapatıldığından ikmale muvaffak olamadı.

Edirnekapısından çıkan bir yangın babadan kalan kira evini yakması geçimini darlaştırdığından Eyüp'te Mustafa Paşa Dergâhı'nda Şeyh Yahya Efendi tarafından açılan matbaada muhassihlik yapmak mecburiyetinde kaldı. O sırada Namık Kemal Şehzadebaşı'ndaki *İbret* Gazetesini evinde kendisini çıkarmaya başladığından gönderdiği bir iki yazıyı büyük edip beğendi. Görüşmek arzusu gösterdi. Namık Kemal Şehzadebaşı'ndaki evinde kendisini hüsn-i kabul ile iltifat eyledi. Matbaaya devam etmesini söyledi. Bunun üzerine Beyoğlu'nda Sucu yolu çarşısında bulunan *İbret* İdarehanesine devama başladı. Orada en ziyade Ahmet Mithat Efendi ile görüştü.

İbret İdarehanesine devama başladığı iki üç ay sonra "*Silistre yahut Vatan*" oyunu eserini Gedikpaşa'da Güllü Agob'un tiyatrosunda sahneye konmasından çıkan hadise dolayısıyla Namık Kemal İstanbul'dan uzaklaştırılırken "*İbret*" de kapatıldı. Diğer muharrirler arasında Bab-ı Zaptiye ye çağrıldı. Tevkif ve ertesi günü hapisaneyeye nakledildi. Birkaç gün sonra 1290 (1873) senesi Rebiülevvel'inde Akka'ya gönderildi.

1293 (1876) senesi Cemâziyelevvelinin yedisinde saltanatın değişiklikle Beşinci Murat'ın cülusu, esasen o maksatla pay- tahttan uzaklaştırılmış olan diğer zevat arasında onun da kuruluşuna sebep oldu. Akka'dan Beyrut ve İzmir tarikiyle İstanbul'a geldi.

Mithat Paşa 3500 kuruş maaş, Meclis-i Maarif azalığına inha etmiş ise de Paşa'nın o günlerde Avrupa'ya sürülmesi hasebiyle işa'rı nazar-ı dikkate alınmadı. Bu vazifeye tayin edilmedi. Bir iş bulmayı düşünürken bir müddet sonra 1294 (1877) senesi Cemâziyelevvelinde açtığı mektep ile şöhret bulan Hacı İbrahim Efendi'nin delâletiyle o zaman Dahiliye Nazırlığında bulunan Cevdet Paşa tarafından 1294 (1877)'te Akşehir Kaymakamlığına tayin olun-du. İki sene burada kaldıktan sonra istifa etti.

* Bereketzâde İsmail Hakkı; Yad-ı mazi, İstanbul, Tevsii Tabaatı Matbaası 1332; *Sebilü-r Reşad* (Mecmuası) 13 Eylül 1334, Adet 369.

Sonradan adliyeye intisab ederek az zamanda terakki ile Halep Bidayet Mahkemesi Müdde-i Umumî muavinliğine tayin, oradan da sırasıyla Diyarbakır, Sivas ve Kastamonu'ya tahvil ve terfi olundu. Bilahare Ankara ve daha sonra Beyrut Hukuk reisliğinde bulundu. Beyrut'tan Yanya ve İşkodra Adliye Müfettişliğine tayin edilmiş ise de gitmedi. İstifa etmesi üzerine İstanbul Bidayet Mahkemesi azası oldu. Sonra yine sırasıyla İstanbul Ceza Mahkemesi Reisliği, temyiz azalığı, Temyiz Baş Müdde-i Umumiliğine ve en son olarak da Temyiz İstida Dairesi reisliğine tayin edildi. Bu vazifeden tekaüt oldu. 1334 (1918) senesi Eylülünde öldü. Bakırköy mezarlığına defnedildi.

Memleketin tanınmış âlimlerinden olan İsmail Hakkı Efendi gazete ve mecmualara bir çok yazılar yazmış, birkaç eser de vücuda getirmiştir. İhtisasına ait eserlerden istifade edebilecek derecede Fransızca bilirdi. Şiirleri de vardır. Menfada iken Namık Kemal Bey "Sabır", Ahmet Mithat Efendi "Cevdet", Nuri Bey "Muhlis", Tevfik Bey "Ebuzziya" müstear adlarını kullandıkları gibi Bereketzâde İsmail Hakkı Efendi de "Muhlis" takma adını kullanmış ve bazı yazılar yazmıştır.

Ölümü üzerine hakkında birçok yazıların çıktığı "Sebilü'r Reşad" da şöyle deniyor:

"Efazıl ümmetten Bereketzâde İsmail Hakkı Efendi hazretlerinin irtihali Sebilü'r Reşad'ı pek muhterem, pek kıymetli bir bereketten mahrum bıraktı. Merhum meşhur Hafız Şevket'in yetiştirdiği nevadır-ı faziletten biridir ki Manastırlı merhum da kendisinin şerikidir."

"İsmail Hakkı Efendi merhumun ihtisası hukuk-ı İslâmiyeyi teşkil eden fıkıh ile bizim hikmet-i hikmet-i hukukumuzu demek olan Usül-i Fıkıh da olmakla beraber şark ilimlerinin hiç birini etmiş değildi. Eserlerini mütaala edenler garbın hukuk âlimleri tarafından meydana getirilen müellifati da ciddî bir surette tetebbu etmiş olduğunu bürürüler."

"Osmanlı edebiyatını pek iyi bilir; Arap, Acem edebiyatında da ihata-i kâmile vardı. Hayatının son senelerini Kitabullaha tahsisi etmişti."

"Necaib-i Kur'aniyye" namı altında cem etmiş olduğu ayat-ı kerimenin altındaki teşrihat hakikaten pek kıymetlidir."

Merhum "Necaib-i Kur'aniyye"den sonra Kitabullahın ilk cüzünü gayet etraflı bir surette tefsir ederek "Envar-ı Kur'an" unvanı altında neşreylemiştir ki aksay-ı emelî bu tefsiri ikmal eylemekten başka bir şey değildi.

"Üslubu kendisine has bir münkahimi, kendisine has bir salavatı haiz değildi. Ciddiyet ile yorulan dimağını, dinlendirmek için ara sıra şiir de söyledirdi. Mamafih iş'arın mevzuu da kâmil ilahiyat, ulviyyat, ahlakıyat idi."

"Merhumun irfan ahlâkına, aklâkı irfanına faik idi. Eserlerini okuyanlar, kendisini yakından tanıyanlar bu hakikati teslim eder. Hiç şüphe yok ki masum olarak geldiği bu dünyadan masum olarak gitti. Eserleri:

1. Metalib-i Aliye
2. İsbat-ı Vacib
3. Beka-yı Saltanat-ı Osmanîye
4. Yad-ı Mazi
5. Necaib-i Kur'aniyye
6. Envar-ı Kur'an

Tunuslu Hayreddin Paşa'nın "Akvamü-l mesalik" adlı eserinin mukaddimesini Akka'da iken tercüme etmiş, affa uğrayarak İstanbul'a dönünce "Rehber-i Saadet" başlığıyla "İstikbal" ve bir kısmını da "Basiret" gazetesinde neşrelemiştir.

İstanbul'da tevkif edilerek sokulduğu hapisanenin kendisini ürküten korkunç manzarası üzerine söylediği manzume:

*Hüdadır hüdavent arz u sema
Musahhardıremrine zir ü âlâ
Yed-i kudretle yapılmış cihan
Bezenmiş edayile gün ve mekan
Meadin, nebatat, zir ü haller
Nice bin rumuza delalet eyler
Cihanda şaşadır ahenk tam
Tenasüb, tevazin, kemal-i nizam
Şu halat ve ahenk hayret feza
Tefekkürle seyre değil mi seza*

*Nekehdar-ı âlem cenab-ı hakim
Müdir-i murahhasla rabb-i kerim
Hüdadan eder lütüf ve ihsan sudur
Hudadan eder adl ve hikmet zuhur
Fakat eyledikçe demadem nigah
Tesarif ve evzah-ı ezmananah
Peyam-i hücum eyler insana gam
Ve himmetler gelir hatır ve akla hem
Ederken ümit kerem bilakis
Sath-ı dideye baht olur bir akis
İlahi ne dedim teessürle ben
Hata eyledim bir tahayyürle ben
Senin hikmetin derk etmek mahal
Fezay-ı alada hurdebî mecal
Ne âli kelamdır ki mihnet-keşan
Bu manayı etmiş şu yolda beyan
Ne mümkün ki bilsin muhiti muhat
Değildir onun karı akla menat
Değil idi haşa şikâyet murad
Ayandır sana hep meal ve mefad
İnayet kıl ey çaresiz kerim
Beni sıktı zira şu dar-ı elim*

Menfadan döndükten sonra geçim zorluğuna uğradığı sırada söylediği beyit:

Ne maişet, ne teselli, ne de feyz âlâ var,

Yok mu ya Rab bu şeb-i mazluma bir subh-i inayet

Konya'ya yaklaşırken uzaktan gördüğü kubbe-i hadrayı söylediği beyit:

Ol dem göründü bana bir guh-i tecelli

Gaşî etti beni pertev envar-ı tedenni

Aynı mahkemede kendisi gibi aza olan Hersekli Arif Hikmet'in ömrünün sonlarına doğru evlenmesine irticalen söylediği beyit:

Bin üç yüz on sekizde izzet ve İclal ile

Vasıl oldu mir-i ikmet cümlegâh-ı vuslata

Oğlu Ekrem Bey, büyük kızı Güzide Hanı, küçük kızı Meliha Hanım'dır. Büyük damadı Avukat Talha (ölümü1937), küçük damadı Tamyiz azasından Asım Dereoğlu'dur. Büyük kızından olan torunları Hariciye memurlarından Mukim Bey ile Enver, Berrire Hanımlardır. Evkaf Nezareti Mesarifat-ı Umumiye Müdürü olan kardeşi Rasim Bey 1905'te ölmüştür. (C.10, s. 21-25).

OSKAN MARDİKYAN EFENDİ*

1284 (1868)'te Erzincan'da doğdu. Mahallinde okuduktan sonra İstanbul'a gelerek Duyûn-ı Umûmiye'ye intisab etti. Burada terakkiyle müfettişliğe kadar yükseldi. Bu vazife ile bütün memleketi; Rumeli'yi, Anadolu'yu ve Irak'ı gezdi. Rumeli'nde "Vilayât-ı Selase" unvanı altında Selanik, Manastır, Kosova vilayetleri içinde ecnebilerin iştirak ve kontrolü ile teşekkül eden idarenin gösterdiği lüzum üzerine tayin olunan müfettişler arasında imtihanla maliye müfettişliğine alındı. Bu üç vilayette birkaç sene vazife gördü.

1908 Temmuz İnkılâbı üzerine diğer müfettişlerle birlikte Maiye Nezareti Ser Müfettişliği'ne tayin edildi. Bu vazifeden Posta ve Tel-graf ve Telefon Nazırlığı ile Mahmud Şevket Paşa Kabinesi'ne dâhil oldu. Mahmud Şevket Paşa'nın 29 Mayıs 1329 (1913)'da öldürülmesi üzerine, 30 Mayıs 1329'da Prens Said Halim Paşa'nın teşkil ettiği kabinede mevkiini muhafaza etti. 20 Kanûn-u sâni 1332 (1917)'de Said Halim Paşa'nın istifası üzerine vazifeden ayrıldı. 13 Teşrîn-i evvel 1334 (1918)'te İzzet Paşa'nın teşkil ettiği kabineye yine Posta ve Telgraf Nazırlığıyla girdi. İzzet Paşa'yı istihlâf eden ve 11 Teşrîn-i sâni 1334 (1918)'te teşekkül eden Tevfik Paşa Kabinesi'nde mevkiini muhafaza etti.

Millî harekâtın muvaffakiyet-i tâmamiyeyle (*tamamıyla*) memleketin düşmandan temizlenmesini müteakip İstanbul'u terk etti. Sıkı bir takib, ciddî bir say sayesinde posta ve telgraf işlerini tanzime muvaffak olmuş idi. 1330 (1914)'da neşrolunan "*Nevsâl-i Millî*" de posta ve telgraftaki icraatı için şu satırlar yazılmıştır: "*Oskan Efendi Posta ve Telgraf Nezareti'nin mukadderâtını eline aldığı zamandan beri geçen şu bir sene zarfında posta ve telgraf umurunda görülen intizâm ve terakki eseri harikulâdedir. Eskiden mektupların ne azim tehirlerle tevzi edildiği, telgrafnâmelerin alel-asker posta müddetinden sonra mahalline vâsıl olduğu herkesçe malumdur.*"

* İbrahim Alaeddin Gövsa, Meşhur Adamlar, 4. Cild, sayfa: 1211, F. Çark, Türk Devleti Hizmetinde Ermeniler, sayfa: 56-57, Nesvâl-i Millî, sayfa: 274.

Bu gün mektubların saati saatine isali telgrafnâmelerin süratle yetiştirilmesi, İstanbul dahilinde postaların nakliyatı için otomobillerin gidiş-gelişi, gece servisleri, Bağdat, Basra Diyar-ı Bekir gibi Asya'yı Osmanî'nin en hücre mahalleri ve İzmir, Halep, Şam, Beyrut gibi en meşhur beldeleriyle payitaht arasında yevmi postalar tesis ve sefer müddetlerinin taksiri, posta bonoları ve telgraf havalesinin ihdâsı, posta ve telgraf rehberlerinin neşri, emsâlsiz bir zarâfet ve nefâstte posta pullarının ihracı, telgraf tellerinin muntazaman teâtî-i muhâberâta sâlim bir hâle ifrağı, dahilî ücretlerinin süratle postahanelerden ikâmetgâhlara isâli ve bunun gibi daha bir çok ıslahat ve teceddüdât hep Oskan Efendi'nin dirâyeti ve himmetindedir."

"Türk Devletleri Hizmetinde Ermeniler" adlı eserde hayatının ana hatları yazıldıktan sonra deniliyor ki: "Oskan Efendi'nin posta ve telgraftaki hizmetleri gayet büyüktür. Çok mühim ıslahât ve tadilatlar sayesinde bütçenin düzenliği, hatta paranın yarısı memurunin maaşlarına harcandığını 18 Haziran 1914 tarihinde toplanan P.T.T. Meclisinde okunmuştu. Kezâ P.T.T. idaresinde bulunan Zeki Bey La Turquie muhabirine 1 Teşrîn-i evvel 1914 -Ekim- tarihinde şunları söylemişti: "Oskan Efendi P.T.T. nâzırı olduğundan beri hayırlı yenilikler yaptı. Ve daha sonra birçok tadilatlar da yapacaktır. Oskan Efendi vazifesinas bir adam olduğundan, memlekette bulunan muhtelif şubelere baskın yaparak memurların vazifelerine bağlı olmalarını isterdi." (C. 14, s. 4-5).

MEHMED RAHMÎ EFENDİ*

Eğinli Paçacıade diye anılan Ahmet Nazif Efendi'nin oğludur. Hicrî 1272 (1856)'de Eğin'de doğdu. Sıbyan mektebiyle rüştiyede okuduktan sonra İstanbul'a geldi. Harunzâde Medresesi'nde Ahaveyn namıyla meşhur hocanın dersine devam ederek icazet aldı. Daha sonra Mekteb-i Nüvvâba girerek 7 Şevval 1305 (1886)'te sınıf-1 saliseden şهادetname aldı. Medrese talebesine ders okuttu.

26 Safer 1305 (1887)'te, 165,5 kuruş maaşla Asariye Camii vaizliğine tayin olundu. Aylığı 9 Rebiülâhir 1306 (1888)'da 182,5(;) 2 Şaban 1308 (1891)'de 212,5(;) 11 Receb 1311 (1894)'de 233,5 kuruşa yükseldi. Gurre-i Muharrem 1312 (1894)'de hasbî olarak (maaşsız) Tedkık-ı Müellifât azalığına tayin olundu. 1 Eylül 1310' da vaizlik maaşı 227,5 kuruşa indirildi.

1 Temmuz 1311(1895)'de 140 kuruş azalık maaşı bağlandı. Azalık aylığı 1 Mart 1314 (1898)'te 197(;) 1 Mart 1315 (1899)'te 247(;)27 Kanûn-u sâni 1315 (1900)'te 417,5(;) 1 Mart 1319 (1903)'da 959 kuruşa çıkarıldı. Vaizlik maaşı da 4 Teşrîn-i evvel 1321 (1905)'de 447,5 kuruşa yükseltildi. 1327 (1911)'de yeni tayin olduğu Mekteb-i Nüvvâb müdürü iken, henüz genç denilebilecek yaşta öldü. Orta Kapusu dışındaki Halebî'nin mezarına gömüldü.

Bilgili, çalışkan idi. Okuttuğu kitapların hemen hepsinde fâzılane mütâlaaları olduğu gibi, birçok eserleri de vardır.

1. *Enmüzcü'l-fıkıh*: Sual ve cevepli münakkah bir tarzda fıkha aid bir eserdir.
2. *Üsaretü'l-fünun*: 12 fenden bahis olup, sual ve cevaplı bir tarzdadır.
3. *Şerh-i Maksud*: Ders kitaplarında Maksud şerhidir.
4. *Devhatü'l-Anadil Ala-Tuhfeti'l Avâmil*

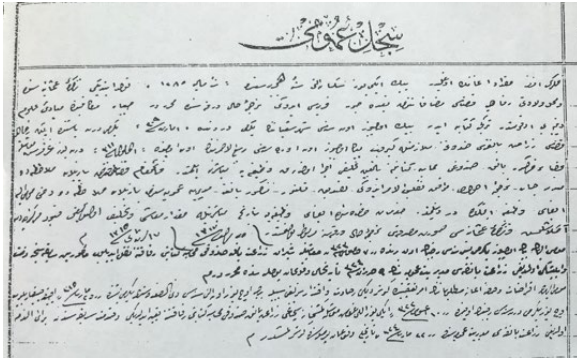
* Başvekâlet Arşivi, Sicill-i Ahvâl Defterleri, 55. Defter, sayfa:147; İbrahim Alaeddin Gövsa, Meşhur Adamlar, IV. Cilt, sayfa: 1299; Bursalı Tahir, Osmanlı Müellifleri, Cilt: 1, sayfa : 319.

Basılmayanlar:

1. *El-Feyzü'l-Kudüs Ala't-Tarsusî* (Usul-i Fıkıh'tan)
2. *Tercüme-i Mir'at* (Usul-i Fıkıh'tan)
3. *Galiyetü'l-Tevâfüc Ale'n Netâyic* (Adalıya Haşiye)
4. *Mânâ-yı Mutavaata Dair Risale*. (C. 14, s. 42).

SİCİLL-İ OSMANÎ VE SİCİLL-İ OSMANÎ ZEYLİ'NE EK

Sicill-i Osmanî ve Sicill-i Osmanî Zeyli'ne ek olarak alına biyografiler BOA (Başbakanlık Osmanlı Arşivi)'den alınmıştır. Alınan biyografiler "Sicill-i Umûmî" başlığı altında verilecektir. Biyografiler orijinal belgelerde okunduğu şekliyle yazıya aktarılacaktır. Eğer biyografilere herhangi bir ilave yapmak mecburiyetinde kalınırsa ilaveler parantez içinde küçük puntolarla gösterilecektir.

Belge 1: BOA Fon kodu: DH. SAİD,
Dosya No: 30, Gömlek No: 37

BİYOGRAFİLER

FİKRİ EFENDİ*

Fikri Efendi, Mikdat Ağa'nın oğludur. 1286 sene-i hicriyyesinde "sene-i mâliye 1258" tevellüd ettiği Tezkire-i Osmaniyesinde ve mahall-i velâdet-i, Refahiye kazası müzafatından Buğdaçor karyesi idüğü, Tecüme-i hâl varakasında muharrerdir. Sıbyan mektebinde mebadî-i 'ulum-i diniyyeyi okumuştur. Türkçe kitabet eder. 1310 senesi Şehr-i Şaban'ın yirmi dördünde "1 Mart 1309" yirmi dört yaşında iken Refahiye kazası Ziraat Bankası sandığına mülâzemetle girüp 1310 senesi Rebiülâhır'ının on üçünde "1Eylül 1311) dört yüz kuruş maaşla zemetle girip 1313senesi Rebiülâhır'ının on üçünde "1Eylül1311" dört yüz guruş maaşla kaza-i mezkur Bank Sandığı Muhasebe Kitâbetine bi't-tayin tahlifi icra olunarak vazîfeye mübâşeret eylemiştir. Kaymakam-ı kaza tarafından yazılan mülazahata münderecat-ı tercüme-i ahvâle muvafık-ı nefsülem'r idüğü tasdik kılınır. Mezkur banka Müdriyyet-i Umumiyesinden yazılan mülâhazada dahî mûmâ-ileyh îfâ-yı vazife etmektedir denilmiştir. Hidemât-ı hâzırasında îfâ-yı vazife târîh-i mübâşeretiyile mikdar-ı maaşı ve teklif olduğu kuyûd-i merkeziyyeden anlaşılmış ve Tezkire-i Osmâniyyesi sûret-i musaddakası, tercüme-i hâl varakasına merbut bulunmuşdur. "Fi 15 Receb1317- 17 Teşrînisani 1315"

Mûmâ-ileyh, 1325 senesi Receb'inin on birinde "7 Kasım 1323" maaşıyla Şîrân Ziraat Bank Sandığı muhasebe kitabeti refâkatına nakledilip, memuriyeti sabıkasınca zimmet ve ilişiği olmadığı, Ziraat Bankası Müdiriyyet-i Umumiyesi'nin 9 Haziran 1324 tarihli vuku'at pusulasında muharrerdir.

Mumaileyhin ikrazat ve hissesi i'ane mâtlû- batının emr-i takibinde gösterildiği rehavet ve iktidarsızlığı sebebiyle 1316 senesi Zilkade'sinin yirmi beşinde "25 Mart 1315) açığa çıkarılıp 1324 senesi Recebinin üçünde "10 Ağustos1322" iki yüz elli kuruş maaşla Gümüşhane Sancağı Ziraat Bank Sandığı Muhasebe Kitâbeti refakatine tayin edildiği ve hizmet-i sabıkasından berâ-yüzzimme olduğu, Ziraat bankası Müdiriyet-i Umumiyesi'nin "22 Mart 1324) tarihli vuku'at pusulasında gösterilmiştir.

*BOA, Fon kodu: DH. SAİD, Dosya No: 30, Gömlek No: 37.

HÜSEYİN EFENDİ*

Hüseyin Efendi, rençber Yusuf Ağa'nın oğludur. 1265 senesinde Refahiye'de tevellüd etmiştir. Sıbyan mektebinde mukaddime-i ulum-i diniyye ve medresede bir miktar Arabî okumuştur. Türkçe okur yazar.

1285 senesi Muharrem selhinde 25 yaşında olduğu hâlde mülazemetle Hüdavendigâr Vilayeti Rûsûmat Dairesi'ne ve 88 (1288) senesi Zilhiccesinin on beşinde ismine kur'a isabetiyle, 90 (1290) senesi Rebiülâhîr'nin yirmi beşinde Silk-i Askerîye girip 93 (1293) senesi Rebiülâhîr'inin yirmisinde 46,5 kuruş maaşla Bölük Emîni ve 94 (1294) senesi Rebiülâhîr'inin yirmisinde 81,5 kuruş maaşla başçavuş olmuştur. Ve 95 (1295) Cemaziyelâhîr'nin yirmisinde müddet-i nizamiyyeyi bil-ikmâl, silk-i mezkurdan çıkıp umur-i zatiyyesiyle iştigal ile 1301 senesi saferi guresinde 150 kuruş maaşla Refahiye kazasının ikinci kol A'şâr Anbarı memuriyetine tayin olunmuştur.

Umûr-i memuresine dair hakkında şikâ- yet vuku bulmamış ve taht-ı muhakemeye alınmamıştır. Asâkir-i nizamiyyeden silk-i redife nakline dair yedinde buluna tezkirenin suret-i musaddakası merbuddur.

Refahiye Kaymakamlığı ile Erzurum vilayeti A'şâr nezaretinden ve valiliğinden yazılan mülâhazalara atfen Maliye Nezareti Celilesinden mûmâ-ileyhin vazifesini ifaya muktedir olduğu beyan kılınmıştır.

Mûmâ-ileyhin makbûzâtı bulunan zehâyirden inde-l hesap açığı zuhur etmesinden dolayı azledildiği 11Recb 302 (1302) tarihinde azledildiği ve noksan zuhur eden hinta ve şa'îş esmanından gaye-i ez tahsl, 1020 kuruş zimmeti olduğu, Erzurum Vilayeti Meclis-i İdaresinin 23 Cemaziyelahir 1306 tarihli mazbatasında gösterilmiştir. "Fi 20 Zilhicce 1306 ve Fi 5 Ağustos 1305"

BOA, Fon kodu: DH. SAİD,

MEHMED AZİZ EFENDİ**

Mehmed Aziz Efendi, Tüccardan Battalzâde Müteveffâ Halid Efendi'nin mahdumudur. 1248 senesi Rebiülevvel'in yedisinde Erzincan sancağı Refahiye kazasında Ekrek (Ulucak) karyesinde tevellüd etmiştir.

*BOA, Fon kodu: DH. SAİD, Dosya No: 28, Gömlek No: 137.

**BOA, Fon kodu: DH. SAİD, Dosya No: 25, Gömlek No: 273.

Sıbyan mektebinde mukaddime-i ulûm bed'e't-tahsil muâllim-i mahsûsdan aka'ide kadar Arabî ve Hâfız Dîvânî'na kadar Fârisî ve fenn-i hesâb okumuştur. Türkçe kitâbet eder.

1266 senesi Muharrem'inin on birinde on sekiz yaşında mülâzemetle Saray-ı Hümayun Hatab Anbarı hizmetine girip, altmış sekiz senesi (1268) Cemâziyelûlâ'sının yirmi ikisinde Çırağan Sara-yı Âlisi Hatab Anbarı kömür mubâya'sı hizmetine tayin olundu. Yetmiş üç (1273) Cemâziyelûlâsı'nın ikisinde mezkûr salye'nin kat'ıyla, 62,5 kuruş maaş tahsis edilerek maaşı şehir-i mezbûr'un on üçünde 82,5 kuruşa ve Şehr-i Şabân-ı Şerif'in on ikisinde 102,5 kuruşa ve yetmiş beş (1275) senesi Cemâziyel-âhire'sinin sekizinde 122,5 kuruşa yükseltildi. Sene-i merkûme Şehr-i Ramazan-ı Şerif'in onunda Müteferrika'dan dahi başkaca 150 kuruş tahsis edilmiş ve yetmiş altı (1276) senesi Rebiülâhir'in on yedisinde maaşı 130 kuruşa ve sene-i mezkûre Şehr-i Şabân-ı Şerif'in yirmisinde Müteferrika'dan almakta olduğu maaş dahi 180'e çıkarıldı. Zilkade'nin yirmi üçünde maaşı mezbûr 155 kuruşa çıkarıldı. Yetmiş yedi (1277) senesi Cemâziyelûlâ'sının yirmi dokuzunda 185 kuruş maaş ile Hatab Anbarı ta'yinât Kitâbet-i Vekâletine ve yetmiş sekiz (1278) senesi Şehr-i Şabân-ı Şerif'inin on dördünde Müteferrika'dan verilmekte olan meblâğ maaşa kalb ile 427,5 kuruş maaş ile Beşiktaş Saray-ı Hümayun'un kömür anbarı kitabetine tayin buyurulmuştur. Seksen üç (1283) senesi Zilkade'sini yedisinde ve umum sırasında maaşı 356,5 kuruşa bi't-tenzil, seksen dokuz (1289) senesi

Muharrem'inin yirmi birinde Müteferrika'dan 172,5 kuruş zammedilerek 529 kuruş maaş ile Hatab Anbarı Ta'yinât Kitâbetine memur edildi. Doksan bir (1291) senesi Muharrem'inin on yedisinde Müteferrika'dan verilen 172 kuruşa 241 kuruş daha zammedilmiş ise de, târihî mezkûrda yine maaşa kalbedilerek 1000 kuruşa bi'l-iblağ, doksan yedi (1297) senesi Rebiülâhir'inde 1250 kuruş maaş ile me'muriyeti, mezkûr Anbar Başkitâbeti'ne tahvil ve 1301 senesi Şehr-i Şaban'ın yirmi sekizinde maaşı mezbûr 1500 kuruşa iblağ olundu. 1303 senesi Rebiülûlâ'sının ikisinde maaşı hâliyle Matbah-ı Âmire Başkitâbeti'ne naklonulmuş ve 1298 senesi Rebiülâhir'inin yedisinde uhdesine sâlise ve 1300 senesi Şehr-i Ramazan-ı Şerif'inin yirmi altısında Saniye Sınıf-ı rütbeleri tevcih ve 1307 senesi Rebiülevvel'in üçünde dördüncü rütbeden Osmanî Nişan-ı Âlisi ihsanı buyurulmuştur. Matbah-ı Âmire müdiriyetinden Mümâ-ileyh'in memuriyeti hâliyesine ehliyet ve sadâkatı ve Hazine-i Hassa-i Şâhâne Nezaret-i Celilesinden vazifesine say-ü gayreti görülmektedir olduğu tenmik edilmiştir.

Müma-ileyhin Hazine-i Hassa-i Şahanece sebk eden memuriyetlere ta'yini ve maaşlarından tenzilât ve zama'im tarihleriyle mikdarları, Nezaret-i Müşarün-ileyhe Sicill-i Âhval Şubesi'

nin kayıt pusulasına tatbik edilmiş ve rütbe-i sâlise ve sâniye Rü'us-i Hümayunlarıyla dördüncü Osmanî Nişanı Berât-ı Âlî-şân'ın musaddak suretleri merbut bulunmuştur.

Fi. 7 Cemaziyel-ülâ 1309

Ve fi 27 Teşrin-isanî 1307

Mümâ-ileyh 1310 senesi Şehr-i Muharrem'in on altısında vefat etmiştir.

ŞERİF AĞA*

Şerif Ağa, müteveffa Osman Ağa'nın oğludur. "Bektaşoğlu" demekle maruftur. 1266 sene-i Hicriyesinde sene-i maliye 1266 Refahiye kazasının Cengerli karyesinde tevellüd ettiği, Nüfus Tezkire-i Osmaniyyesi suret-i musaddakasında muharrerdir. Sıbyan mektebinde esâs-ı İslâmiyyet olan mukaddime-i ulum-i dîniyye okumuştur. Otuz iki yaşında iken 1288 senesi Rebiülevvel'inin on dördünden 1 Şubat 296 (1296), 1308 senesi Şehr-i Zilkade'sinin sekizine kadar, 2 Haziran 307 (1307) Meskûkât-ı Şâhâne idaresi fabrikalarında iş olduğu vakitlerinde mütefavit yevmiyelerle istihdâm olunarak şehr-i mezbûr'un dokuzunda 4 Haziran 307 (1307) üç yüz kuruş maaşla Çarhhâne fabrikası doğrama memurluğuna tayin olunmuştur. İdare-i mezkûre muhasebeciliği ile müdiriyetinden müştereken yazılan mülahazalara atıf ile Maliye Nezareti Celilesi'nden ehliyet vazifesiyle mütenasip olduğu beyan kılınmıştır. Nüfus Tezkere-i Osmaniyyesi suret-i musaddakası merbut ve münderecat-ı varaka kayda muvafık olduğu, idare-i mezkûre müdir ve muhasebecisi taraflarından tasdik edilmiştir.

Mümâ-ileyh'in 304 (1304) senesi Saferü'l-Hayrinin beşinde (4 Temmuz 1312) maaşıyla

OSMAN EFENDİ*

Osman Efendi, ticaretle meşgul Hacı Mustafa Ağa'nın oğludur.

1260 senesi Raceb-i Şerif'in evahirinde Refahiye kazasında tevellüd etmiştir.

Evvela sıbyan mektebinde mukaddime-i ulûm ve mu'ahharan Kemah kasabasında medresede bir mikdar Arabî okumuştur. Türkçe okur yazardır.

1293 senesi Zilkade'si evâ'ilinde otuz üç yaşında olduğu hâlde iki yüz kuruş maaşla Refahiye kazası Beşinci Kol Â'şar muharrirliğine duhul ile iki ay istihdam olundu. Beş sene açıkta kaldıktan sonra 1298 senesi Şevval'inin on beşinden itibaren iki yüz kuruş maktü ücretle kaza-i mezbûr'un altıncı ve 1299 senesi Şevval'inden itibaren iki yüz kuruş ücret-i maktu'a ile Dördüncü Kol Â'şar Muharrirliklerinde bulundu ve ikişer mâh istihdam olunup 1301 senesi Muharrem'inin on ikisinde yüz elli kuruş maaşla kaza-i mezkur Birinci Kol Anbar memuriyetine tayin olunmuştur.

Vazife-i memuriyetine müteallik şikâyet vukû'u ile müttehim olmamıştır. Erzurum Vilayeti Â'şar Nezareti'nden yazılan mülahazada, işbu varaka münderecatının mukârine-i sıhhat olduğu ve mümâ-ileyhin, umûr-i memuresini ifaya muktedir bulunduğu, mahallinin tasdi-kindenden anlaşılmağa beyan olunur. Denildiği gibi Vâlî-i Vilayet Devletlü Mustafa Paşa Hazretleri ve ol vakit Â'şar ve Ağnam Emimi olan ikale-i â'şar müdürü Se'âdetlü Cemaleddin Beyefendi Hazretleri tarafında ve Maliye Nezaret-i Celilesi'nden dahi efendî-i mumâileyhin mülhaza'ya atıf ile te'yit edilmiştir. Fi 3 Muharrem 1305 ve Fi 3 Şubat 1303.

*BOA, Fon kodu: DH. SAİD, Dosya No:78, Gömlek No: 447.

Kalhâne memurluğuna tayin kılındığı, i'tâ olunan vuku'ât cetvelinde gösterilmiştir. 16 Receb 1216, 18 Teşrinisani 1214

HÜSEYİN NİYAZI EFENDİ*

Hacı Molla oğlu Hüseyin Niyazi Efendi bin Hasan 1276 sene-i Hicriyyesinde Refahiye kazasında tevellüd etmiştir.

Sıbyan mektebinde mukaddime-i 'ulûm ve Halilullah Cami-i Şerifi medresesinde bir miktar Arabî ve Farsî tahsil etmiştir. Türkçe oku-yazardır. 1294 senesi Rebiülahir'inin yirmi dokuzunda on sekiz yaşında olduğu hâlde mülazemetli Refahiye kazası Â'şar kalemine dâhil olarak 1294 ve 1295 senelerinde üçer mâh iki yüz elli kuruş maaş ile ve 1297 senesinde bir müddet yedi yüz elli kuruş maktu' ücretle kaza-i mezkur â'şar kalemi muharrirliğinde bulunmuştur. Ve sene-i merkume şaban guresinde yüz elli kuruş maaşla mahalle-i mezkur tahrir.....? nakl ve altı mâh zarfında ikmâl-i memuriyet ederek 1298 senesi Rebiülahir'inin beşinde âidat-ı mahsusa ile kaza-i mezkur süvari tahsildarlığına tayin olundu. 1302 senesi Rebiülahir'inin on yedisinde istifa ile 1303 senesi Rebiülevvel'inin yirmi altısında iki yüz elli kuruş maaşla Sivas Vilayeti Tahriri Fırka Seyyaresi Mukayyedliğine alınmıştır.

Sivas Vilayeti Tahriri ve Vergi Müdiriyetinden yazılan mülahazaya atıf ile Vergi Emaneti Celilesi'nin 15 Receb 1303 tarihiyle zeylinde münderecat-ı varaka tasdik olunmuştur. 24 Rebiülevvel 1306 / 16 Teşrinisani 1304.

İZZET EFENDİ***

İzzet Efendi, Topkapı Saray-ı Hümayunu darblılarından? çerağ buyurulmuş olan Hasan Ağa'nın oğludur. Bektaşoğlu demekle müteariftir. 1288 senesinde Refahiye'de tevellüd etmiştir.

Mahallî sıbyan mektebinde mebadî-i 'ulum tederrüs ile Türkçe okuyup yazdığı terceme hâlinde mündemidir.

Yüz elli kuruş maaşla tayin kılındığı Erzurum Vilayeti Refahiye Kazasında Alakilise nahiyesi kitâbetinde 28 Şubat 1313 tarihinde Alakilise' den infifak ve 1 Mart 1314 tarihinde Kemaliye'de vazifesini ifaya mubaderet etmiş 8 Mayıs 1322 tarihinde bil-istifa infikak ve 5 Mart 1323 tarihinde mezkûr'ül miktar maaşla..... ..mezkur kitabetine bit-tayin tarihi mezkurda vazifesini ifaya bed'ile memuriyetine lağvı hesabıyla 1323 tarihinde infikak etmiş ve mânî-i istihdam bir hâli olmadığı cihetle Erzincan Sancağı Meclis-i idaresince 22 Mayıs 1323 tarihinde cevaz-ı istihdamına karar verilmiştir.

Erzincan muhasebeciliğine, Erzurum Defterliği'nin tercüme-i hâli münderecatından muvafık olduğu tasdik olunmuştur.

*BOA, Fon kodu: DH. SAİD, Dosya No: 15, Gömlek No: 481.

**BOA, Fon kodu: DH. SAİD, Dosya No: 23, Gömlek No: 23.

***BOA, Fon kodu: DH. SAİD, Dosya No: 188, Gömlek No: 198.

Mezkûr kitâbetlerde müddet-i istihdâm vemikdar-ı maaşıyla keyfiyet-i infkakı ve tevkî-fat-ı nizamiyyeden zimmeti olmadığı ve hüsn-i hizmetini mübeyyin Refahiye kazası meclis-i idaresinin 1 Temmuz 1322 ve 1 Haziran 1323 tarihli mazbatalarıkaza-i mezkûr karyesinin 17 Nisan 1327 tarihli müddet-i hizmet cedveli ve cevâz-ı istihdam kararı mutazammın Maliye Nezaret'nin mu'ameleli tezkiresiyle evrak-ı muhabere-i sairesi ve 18 Teşrinievvel 1321 tarihli Nüfus tezkiresinin musaddat sureti, tercüme-i hâl varakasıyla birlikte idare-i umumiyeye hıfzedilmiştir. Fi 26 Kanunievvel 1329.

SAİD AĞA*

Said Ağa,Zürrâ'dan Aziz Ağa'nın oğludur. 1273 sene-i Hicriyyesinde –sene-i Maliye 1272 – Refahiye'de tevellüd etmiştir.

Mahall-i ibtidâ'î mektebinde tahsil eylediği tercüme-i hâl varakasinda mündemiçtir.

1303 senesi Sefer Bey evinde 6 Teşrinisani 1301 de seksen kuruş maaşla Bevvaban-i Hümayun hademeliğine tayin olunup 1314 senesi Rebiülahir'inin onunda (9 Eylül 1312) maaş yüz yirmi kuruşa ve 1317 senesi Rebiülahir'inin yirmi dokuzunda (25 Temmuz 1315) yüz altmış kuruş iblağ ve 1327 senesi Cemaziyelahir'inin yirmi beşinde (1 Temmuz 1325) yüz yirmi kuruşa tenzil vesenesi Cemaziyelûla'sını yirmisine (16 Mayıs 1326) iki yüz ve Şaban-ı Şerif'in yirmi birinde (14 Ağustos 1326) dört yüz kuruşa bil iblağ olundu. Bevvaban-ı HümayunMuavinliğine terfi ettirilmiştir.

Hazine-i Hümayun Kethüdalığı Makam-ı Âli'den mumaileyhin hizmeti bevvabiyle ifa eylemekte bulunduğu tenmik ve Hazine-i Hassa-i Şahane Müdiriyet-i Umumiyyesi'nce tasdik kılınmıştır. Nüfus Tezkire-i Osmanıyyesi aynen görülüp iade edilmiş bulunduğu hidematla aldığı maaşının tevarih ve kemmiyeti , Hazine-i Hassa-i Şahane kaydına müsned bulunmuşdur. 2 Nisan 1330

YAHYA ZEKERİYYA EFENDİ**

Yahya Zekeriyya Efendi, İshak Bey'in oğludur. 1285 senesi Hicriyyesinde “Sene-i Maliye 1292” Refahiye kazasında Koçevi karyesinde tevellüd ettiği Nüfus Tezkire-i Osman-î sureti musaddakasinda muharrerdir. Sıbyan mektebinde esâs-ı İslâmiyye olan mukaddime-i 'ulûm-i diniyye ve Kemah kasabası medresesinde sarf ve nahv-i Arabî okumuşdur. Türkçe okuyar(dır).

1312 senesi Rebiülahir'inin yirmi yedisinde “15Teşrinievvel 1310” on yedi yaşında iken Refahiye kazasıkalemine mülazemetle 313 (1313) senesi Şa'bânü'l-mu'azzamı'nın yirmi dokuzunda “1 Şubat 1311” üç yüz altmış kuruş maaşla kaza-i mezbur Sandık Eminliğine ta'yin olunmuşdur. Kaza-i mezbûr Kaymakamlığından ve Erzurum Vilayet-i Celilesi Defterdarlığı ile Valiliğinden yazılan mülâhazâta atf ile Mâliye Nezâreti Celilesi'nden vazfesini ifa kifâyeti beyan kılınmıştır. Nüfus Tezkire-i Osmâniyyesi suret-i musaddakası ve emanet-i mezbure'ye tarih-i ta'yiniyle, mikdar-ı maaş ve emr-i tahlifi'nin icrası, vilayet-i müşârün-ileyhâ Defterdarlığına tebliğ kılındığı mübeyyin muhasebe-i Umumiyye-i Mâliye'nin 26 Eylül 1312 tarihli ilmühaberi ve tervüme-i hâl varakasıyla mahfuzdur.

*BOA, Fon kodu: DH. SAİD, Dosya No: 199, Gömlek No: 153.

**BOA, Fon kodu: DH. SAİD, Dosya No: 85, Gömlek No: 397.

YAKUB ZAMİR EFENDİ*

Yakub Zamir Efendi, müteveffa Mehmed Ağa'nın oğludur. 1280 senesi-i Hicriyyesinde – “Sene-i Maliye 1279” Refahiye kazasında tevellüd ettiği, Nüfus Tezkire-i Osmaniyyesinde muharrerdir.

Dersaadet'te sıbyan mektebinde, esas-i İslâ- miyyet olan mukaddime-i ulûm-i diniyye ve mu'allim-i mahsusdan bir mikdar Arabî ve Fars'î ve kavâ'id-i Osmaniyye okumuşdur. 1303 senesi Saferü'l hayr'ının yirmi ikisinde “1 Ağustos 1311” otuz üç yaşında iken dört yüz kuruş maaşla Maliye Nazareti Evrak-ı Müessemme Kuyûd Çukadarlığı'na tayin olunmuştur.

Maliye Evrak Müdürlüğünden ve Maliye Nezaret-i Celilesi'nden umur-i me'muresini hüsn-i ifâ etmekte olduğu beyan kılınmıştır.

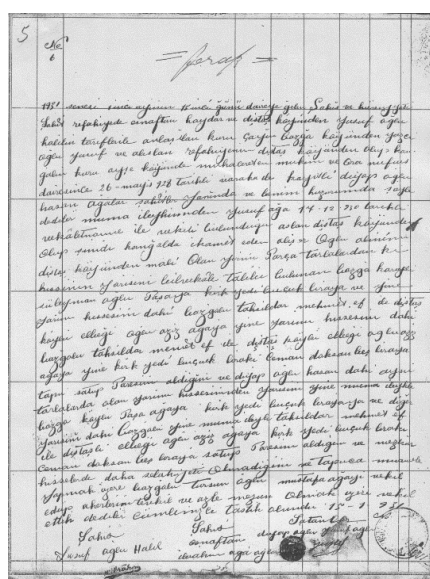
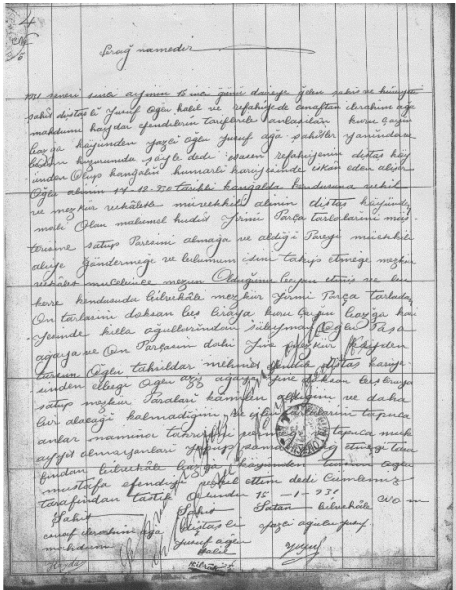
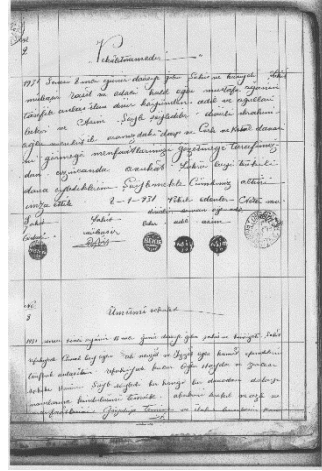
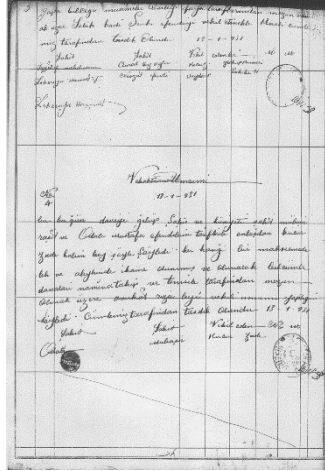
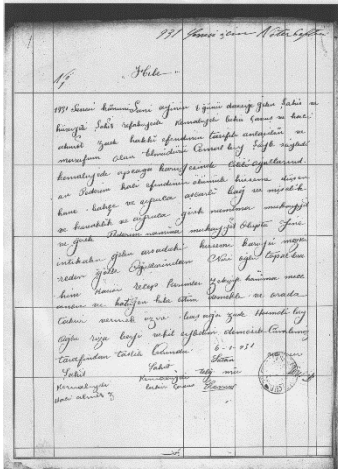
Nüfus Tezkire-i Osmaniyyesi Nezaret-i müşarün-ileyhâ Sicilli Ahvâl Kalemince görülüp i'âde kılınmış ve maaşının tahsisi tarihiyle mikdarı kuyûd idaresinin vuku'at cedveliyle tasdik olunmuştur. Fi 1 Muharrem 1314 / Fi 4 Muharrem 1312.

Mümâ-ileyhin maaşı 1322 senesi Zilhicce gurrasinde (24 Kanunisani1320) altı yüz kuruşa ve 1323 senesi Zikade'sinin on ikisinde ve (29 Kanunievvel 1322) yedi yüz kuruşa iblağ edilmiştir. Muhasbe-i Umumiyye-i Maliye'nin 5 Şubat 1320 ve 4 Şubat 1322 tarihli ilmühaberlerine atfen Maliye Sicil Şubesi'nin 1 Nisan 1322 tarihli vukuat pusulasıyla bildirilmiştir.

*BOA, Fon kodu: DH. SAİD, Dosya No: 64, Gömlek No: 395.

VI REFAHİYE ESKİ NOTER KAYIT ÖRNEKLERİ

17
8
Hus 741

bu gün Salih'e mektubunuzu okudum. İçinde yazdığınız her şeyi okudum. Çok müteşşiş oldum ve Allahın emriyle kendinizi bırakıp, saygılıca Salih'in yanına gittim. Bu mektubunuzu okuduktan sonra, ne tavsiye ettiyse onu yapmaya karar verdim. Çünkü bu mektubunuzu okuduktan sonra, Allahın emriyle kendinizi bırakıp, saygılıca Salih'in yanına gittim. Bu mektubunuzu okuduktan sonra, ne tavsiye ettiyse onu yapmaya karar verdim.

Salih
24.1.1971

Miras Genel

Horum bünyesinde mihi...
Ehmiyetli mektubunuzu okudum. İçinde yazdığınız her şeyi okudum. Çok müteşşiş oldum ve Allahın emriyle kendinizi bırakıp, saygılıca Salih'in yanına gittim. Bu mektubunuzu okuduktan sonra, ne tavsiye ettiyse onu yapmaya karar verdim.

18

bu mektubunuzu okuduktan sonra, Allahın emriyle kendinizi bırakıp, saygılıca Salih'in yanına gittim. Bu mektubunuzu okuduktan sonra, ne tavsiye ettiyse onu yapmaya karar verdim.

Salih
24.1.1971

24
19
24.1.1971

bu mektubunuzu okuduktan sonra, Allahın emriyle kendinizi bırakıp, saygılıca Salih'in yanına gittim. Bu mektubunuzu okuduktan sonra, ne tavsiye ettiyse onu yapmaya karar verdim.

20

bu mektubunuzu okuduktan sonra, Allahın emriyle kendinizi bırakıp, saygılıca Salih'in yanına gittim. Bu mektubunuzu okuduktan sonra, ne tavsiye ettiyse onu yapmaya karar verdim.

Salih
24.1.1971

bu mektubunuzu okuduktan sonra, Allahın emriyle kendinizi bırakıp, saygılıca Salih'in yanına gittim. Bu mektubunuzu okuduktan sonra, ne tavsiye ettiyse onu yapmaya karar verdim.

9
10

bu mektubunuzu okuduktan sonra, Allahın emriyle kendinizi bırakıp, saygılıca Salih'in yanına gittim. Bu mektubunuzu okuduktan sonra, ne tavsiye ettiyse onu yapmaya karar verdim.

Salih
24.1.1971

bu mektubunuzu okuduktan sonra, Allahın emriyle kendinizi bırakıp, saygılıca Salih'in yanına gittim. Bu mektubunuzu okuduktan sonra, ne tavsiye ettiyse onu yapmaya karar verdim.

